

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

VIEŠOSIOS POLITIKOS ANALIZĖS MAGISTRO PROGRAMA

EMILIJA JUŠKEVIČIŪTĖ
II kurso studentė

**STUDIJUOTI IR/AR DIRBTI? IRT SRITIES STUDENTŲ STUDIJŲ
PROCESO PASIRINKIMAI**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: dr. Žilvinas Martinaitis

Vilnius, 2021

MAGISTRO DARBO PRIEŠLAPIS

Bakalauro/magistro darbo vadovo/ės išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Bakalauro/magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Bakalauro/magistro darbo recenzentas/ė:

.....
(v., pavardė)

Bakalauro/magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas *Studijuoti ir/ar dirbti? IRT srities studentų studijų proceso pasirinkimai* yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Emilija Juškevičiūtė

(parašas)

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Juškevičiūtė E. Studijuoti ir/ar dirbti? IRT srities studentų studijų proceso pasirinkimai: Viešosios politikos analizės specialybės, magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas dr. Žilvinas Martinaitis. – V., 2021. – 340 p.

Reikšminiai žodžiai: studentai, studijų proceso pasirinkimai, darbas, studijos, dinaminiai modeliai, informacinės ir ryšio technologijos, karjera

Šiame darbe nagrinėjami Lietuvos informacinių ir ryšio technologijų (IRT) krypties studentų studijų proceso pasirinkimai. Pasitelkiant dinامينius modelius tiriama, kaip studentai priima sprendimą dirbti, ieškotis darbo arba nedirbti studijų metų. Studentų elgesys aiškinamas remiantis tiek racionalaus pasirinkimo teorijomis, tiek sociologinių faktorių vertinimu.

Empirinėje analizėje naudojami longitudinaliniai kokybiniai interviu su Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos fakulteto studentais. Pateikiamos studentų pasirinkimų trajektorijos, apimančios pirmuosius tris jų studijų universitete semestrus. Nustatyta, kad studentai linkę dirbti tada, kai darbas duoda tiesioginės naudos siekti trokštamos karjeros ateityje. Paskata dirbti dažnai yra noras stiprinti savo konkurencinį pranašumą ir nuomonė, kad vien diplomo neužtenka siekiant karjeros IRT srityje. Visgi, universitetinio išsilavinimo naudos samprata buvo aukšta ir reikšmingai nesiskyrė tarp dirbančių ir nedirbančių studentų.

Turinys

Įvadas	6
1. Teorinis pagrindas.....	11
1.1. Studijos ir darbas.....	11
1.1.1. Darbo intensyvumas	11
1.1.2. Studentų įsidarbinimą lemiantys struktūriniai faktoriai	12
1.2. Dinaminiai modeliai.....	14
1.2.1. Ekonominis racionalistinis požiūris.....	15
1.2.2. Sociologinis požiūris	20
2. Duomenų rinkimo ir analizės metodai.....	23
2.1. Tyrimo objektas.....	23
2.2. Duomenų rinkimo strategija.....	24
2.3. Duomenų analizės strategija.....	26
2.4. Duomenų apžvalga.....	28
3. Empirinio tyrimo rezultatai.....	29
3.1. Studentų pasirinkimų trajektorijos	29
3.1.1. Asmenys, kurių statusas nesikeitė.	31
3.1.2. Asmenys, kurių statusas keitėsi: 2, 5, 6, 12, 13.....	34
3.2. Studentų pasirinkimus formuojančios aplinkybės bei nuostatos.....	36
3.2.1. Veiklų ryšys su pasirinktu karjeros keliu	36
3.2.2. Universitetinio išsilavinimo nauda darbo rinkoje IRT studentų akimis	37
3.2.3. Darbdavio reikalavimų suvoktis.....	38
3.2.4. Aplinkos spaudimas ir informacijos šaltiniai	39
Išvados	42
Literatūros sąrašas.....	46
Summary	50
1 priedas. Tiriamųjų charakteristikos.....	52
2 priedas. Klausimų gairės.....	52
3 priedas. Interviu transkripcijos.....	58

Ivadas

Darbas studijų metais niekam nėra naujiena. Studentai visais laikais stengdavosi žengti pirmuosius žingsnius į savarankišką gyvenimą prisidurdami šiek tiek pinigų nesudėtingais darbais. Šis reiškinys nėra nei naujas, nei vienareikšmiškai blogas arba geras, tad kodėl dabar verta apie jį kalbėti?

Pastaruosius kelis dešimtmečius pastebėta tendencija, kad vis didesnė dalis studentų turi darbus, ir tie darbai yra nebūtinai žemo intensyvumo – dirbti daugiau nei 20 valandų per savaitę nebėra retenybė¹. Šiandien darbas yra tapęs neatsiejama daugelio Europos studentų gyvenimo dalimi – šiek tiek daugiau nei pusė jų derina apmokamą darbą su studijomis². Tai dažnai siejama su augančiomis išlaidomis ir kylančiomis studijų kainomis³, tačiau šis klausimas turi daug daugiau dimensijų nei tik pinigines problemas. Šiais laikais daugėja vadinamųjų “netradicinių” studentų – asmenų, kurie į universitetą ateina ne iškart po mokyklos, tačiau vyresniame amžiuje, kartais jau sukūrę šeimas⁴, kurių poreikiai ir galimybės gerokai skiriasi nuo įprasto studentiško amžiaus asmenų. Tai susiję ir su aukštojo mokslo prieinamumo gerėjimu – šiandien į universitetus patenka labai įvairių visuomenės sluoksnių ir finansinių galimybių žmonės. Pastebėta, kad darbą dažniau turi būtent vyresni studentai, asmenys, kurie darė ilgesnę negu dviejų metų pertrauką po mokyklos baigimo prieš įstodami į universitetą, o socialinių mokslų studentai yra labiau linkę dirbti nei studijuojantys kitas sritis⁵. Galiausiai, vyksta globalizacija ir daug kitų pokyčių darbo rinkoje, todėl laikas nuo laiko kyla diskusiniai klausimai apie studento vaidmenį besikeičiančiame pasaulyje.

Kodėl tai apskritai yra problema? Neretai studijų proceso trukdžiai yra siejami būtent su darbo ir mokslo derinimu. Trikdžiai yra nepageidaujami nei paties studento, nei aukštosios mokyklos, nei valstybės atžvilgiu. Empiriškai įrodyta, kad studentų darbas dažnai siejasi ne tik

¹ Steven C. Riggert, Mike Boyle, Joseph M. Petrosko, Daniel Ash, Carolyn Rude-Parkins, “Student Employment and Higher Education: Empiricism and Contradiction”. *Review of Educational Research*, 2006, 76 (1), p. 63-02; Beerkens, Maarja, Eve Mägi, Liis Lill. "University Studies as a Side Job: Causes and Consequences of Massive Student Employment in Estonia." *Higher Education*, 2011, 61(6), p. 680

² Eurostudent (2018b). Combining Studies and Paid Jobs: Thematic Review, by K. Masevičiūtė, V. Šaukeckienė, E. Ozolinčiūtė, p. 9

³ Riggert et al, 2006

⁴ Perna, L. Understanding the Working College Student: New Research and Its Implications for Policy and Practice. *Stylus*, 2010

⁵ Eurostudent (2018b), p. 9

su prastesniais pažymiais, bet ir su aukštesne iškritimo iš aukštosios mokyklos tikimybe⁶. Esama tyrimų, skirtų įvertinti darbo studijų metu žalą ir naudą⁷, taip pat individualias dirbančių studentų patirtis⁸, siekiama nustatyti, kokios yra optimaliausios darbo ir studijų derinimo sąlygos. Daug dėmesio akademiniam lygmenyje skiriama anglosaksiškų šalių – JAV, Jungtinės Karalystės – situacijai tirti, nes darbo ir studijų derinimo problema ten itin opi dėl aukštos studijų kainos. Lietuvoje situacija yra kitokia. Pastebėta, kad posovietinėse valstybėse studentai siekia kuo anksčiau susirasti darbą dėl ypatingos čia susiklosčiusios darbo rinkos situacijos bei aukštojo mokslo kokybės problemų. Ankstesni tyrimai atskleidė, kad kaimyninėse Latvijoje⁹, Estijoje¹⁰ (kurioje dirbančių studentų procentas yra vienas didžiausių pasaulyje), Lenkijoje¹¹ ir Rusijoje¹² yra susidariusi specifinė situacija, kai tik vieno produktyvumą įrodančio signalo darbo rinkoje neužtenka. Kaip jau minėta, su aukšto intensyvumo darbu siejamos studijų proceso problemos nėra vien asmeninis studento reikalas – daugybė valstybių yra suinteresuotos studijų sėkme ir optimaliu studijoms skiriamų lėšų panaudojimu. Studijų sėkmė dažniausiai apibrėžiama kaip studijų baigimas laiku bei geri akademiniai pasiekimai. 2015 m. atliktame tyrime 29 iš 35 apklaustų Europos valstybių ekspertai nurodė, kad studijų sėkmė yra jų valstybių nacionalinėse darbotvarkėse, o 16 teigė, kad politinėje darbotvarkėje šis klausimas užima svarbią arba labai svarbią vietą.¹³ Šiame darbe dėmesys skiriamas būtent studentams informatikams, nes informacinių ir ryšio technologijų (toliau – IRT) sektoriaus plėtra yra vienas Lietuvos valstybės prioritetų, šis klausimas svarbus siekiant sukurti žiniomis grįstą ekonomiką, ją orientuojant į aukštąsias technologijas¹⁴. Žinant tai galima daryti išvadą, kad IRT studentų studijų sėkmė ir valstybės lygmens klausimas, kuriam turėtų atsirasti vietos viešosios politikos formuotojų

⁶ Baert, Stijn, Olivier Rotsaert, Dieter Verhaest, and Eddy Omev. "Student Employment and Later Labour Market Success: No Evidence for Higher Employment Chances." *Kyklos*, 2016, 69(3), p. 403-404

⁷ Moris Triventi, "Does working during higher education affect students' academic progression?". *Economics of Education Review*, 2014, 41, p. 1-13; Perna, 2010

⁸ Cheng, David X., Lucia Alcántara, "Assessing working students' college experiences: a grounded theory approach". *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 2007, 32(3), p. 301-311

⁹ Daunis Auers, Toms Rostoks, Kenneth Smith, "Flipping burgers or flipping pages? Student employment and academic attainment in post-Soviet Latvia". *Communist and Post-Communist Studies*, 2007, 40, p. 477-491,

¹⁰ Beerkens et al, 2011

¹¹ Izabela Ostoj, "The Significance of Motivations and Selected Effects of Student Employment in the Course of Studies: A Case of an Economics Study Program in Poland". *European Journal of Educational Research*, 2020, 9(1), p. 165-177

¹² Roshchin, Sergey, Victor Rudakov, "Patterns of student employment in Russia". *Journal of Education and Work*, 2017, 30(3), p. 314-338

¹³ Investuok Lietuvoje, Infobalt, STRATA (MOSTA), *Galutinė IRT studijų nebaigimo ataskaita*, 2019-10-29, p. 24

¹⁴ LR Seimas, Nutarimas dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės programos, 2016 m. gruodžio 13 d. Nr. XIII-82, 191 ir 197 punktas

darbotvarkėje. Kad suvokti IRT krypties studijų proceso problemų priežastis mūsų šalyje, Lietuvos Respublikos Vyriausybės bei VŠĮ „Investuok Lietuvoje“ iniciatyva jau yra atlikti keletas didelio masto tyrimų¹⁵. Jų metu buvo aiškinamasi priežastys, kodėl studentai meta studijas. Paaiškėjo, kad darbas studijų metu yra viena iš kertinių problemų, kodėl IRT studentai gali patirti nesėkmę, tačiau atskirai šis klausimas nagrinėtas nebebuvo. Verta giliau išaiškinti darbo susiradimą lemiančius studentų sprendimus.

Taigi, šiame darbe keliamas pagrindinis *tyrimo klausimas*: kas lemia pačių studentų studijų proceso pasirinkimus? Šio tikslo siekiama aiškintis, kokia yra IRT studentų karjeros samprata bei kokie veiksniai skatina juos įsitraukti į darbo rinką. Jais bus remiamasi siekiant geriau suprasti, kodėl vieniems IRT studentams Lietuvoje darbas suteikia vertingos patirties, o kitiems tampa esminiu studijų proceso trikdžiu.

Pasirinkimą tirti būtent IRT studijų programų studentus nulėmė ne viena priežastis. Pastebėta, kad IRT sritis šiais laikais yra viena paklausiausių, todėl jos studentams atsiveria daugiausiai galimybių įsidarbinti jau studijų metais, ir tai būdinga ne tik Lietuvai – ši tendencija stebima Rusijoje¹⁶. Studentų darbo klausimu skirtumai tarp rytų ir vakarų Europos yra gerai matomi – nors apskritai dirbančių studentų procentas nepriklauso nuo regiono, rytų Europoje dirbantys studentai skiria pastebimai ilgesnes valandas darbui¹⁷. Kiekvienoje šalyje suveikia struktūriniai veiksniai ir esant skirtingai rinkos situacijai IRT studentų darbo intensyvumas ir jam skiriamos valandos skiriasi. Visgi, visoje Europoje IRT krypties studentai yra vieni labiausiai linkusių save identifikuoti labiau kaip dirbančius asmenis, ir tik tada kaip studentus, kas rodo aiškią pirmenybę darbui prieš mokslus¹⁸. Iš turimų duomenų matome, kad pradedančiųjų specialistų sėkmė gali stipriai skirtis ilguoju ir trumpuoju laikotarpiu, laikui bėgant pajamos tarp turinčių formalų išsilavinimą ir jo neturinčių IRT darbuotojų skiriasi pastarųjų nenaudai¹⁹. Visgi, yra priešingų atvejų, kuomet savo laiką į praktinį darbą, o ne į formalų išsilavinimą investavęs IRT specialistas aplenkia universitetų absolventus tiek gaunamų pajamų dydžiu, tiek užimamų pareigų prestižu. Dėl veikiausiai emocinių priežasčių būtent šie atvejai labiausiai patraukia būsimųjų IRT specialistų dėmesį ir kuria “sėkmingos karjeros be

¹⁵ Investuok Lietuvoje, Infobalt, STRATA (MOSTA), *IRT specialistų pasiūlos ir padėties darbo rinkoje analizė*, 2017-01-29; *Galutinė IRT studijų nebaigimo ataskaita*

¹⁶ Roshchin, Rudakov, p. 320

¹⁷ Eurostudent (2018b), p. 15

¹⁸ Eurostudent (2018b), p. 17

¹⁹ *IRT specialistų pasiūlos ir padėties darbo rinkoje analizė*, p. 23

diplomo” diskursą. Nesutariama, kas yra vertingiau darbo rinkoje – studijos aukštojoje mokykloje ar tiek pat metų darbo patirties. Buvo apskaičiuota, kad kiekvienas baigtas IRT studijų kursas mėnesines pajamas padidina 84 Eur, o studijų baigimas (diplomo įgijimas) – dar 203 Eur²⁰. Nepaisant to, galime pastebėti, kad aukštesniuose kursuose universitetines studijas nutraukę asmenys savo karjeros pasiekimais nuo įgijusiųjų diplomą atsilieka ne taip ryškiai, kaip sustoję ankstesniuose kursuose²¹. Šiuo metu esamieji ir būsimieji IRT specialistai yra įstrigę tarp dviejų priešingybių – spaudimo gauti diplomą bei kaupti praktinę patirtį, todėl yra verta pasigilinti į mechanizmą, aiškinantį, kaip studentai pasveria kiekvieno sprendimo naudą ir kaštus ir kas lemia jų prioritetus.

Šiame darbe buvo pasirinkta tirti Vilniaus Universiteto (toliau – VU) IRT krypties studijų programų studentus. Su panašiomis problemomis susiduria ir kitų universitetų IRT studentai – jie išsiskiria bendrame kontekste ir susiduria su specifinėmis problemomis. IRT krypties studijų programų studentai, lyginant su kitomis studijų sritimis, yra labiausiai linkę nebaigti studijų – tik apie pusė jų per penkerius metus nuo įstojimo įgijo bakalauro laipsnį (53 % kolegijose, 59 % universitetuose)²². Šios problemos mastas yra didelis, nes šiuo metu informacinių ir ryšio technologijų (IRT) studijų kryptis yra viena populiariausių²³. Labai daug studentų IRT srityje (visose aukštojo mokslo įstaigose) derina darbą su studijomis: 2014 m., į pirmąjį kursą dirbdami atėjo dešimtadalis šios srities studentų, į trečiąjį – trečdalis, o į ketvirtąjį – daugiau nei pusė²⁴ (į šiuos skaičius įtraukiami ir kolegijų studentų duomenys). Vidutiniškai studijų metu dirba trečdalis universitetų ir pusė kolegijų I studijų pakopos visų krypties studentų²⁵, taigi, IRT krypties studentai linkę dirbti daugiau nei vidurkis. Šie duomenys indikuoja, kad verta atkreipti dėmesį į IRT studentų įsitraukimo į darbo rinką situaciją. Tirti būtent VU studentus pasirinkta dėl kelių priežasčių. Šios studijų programos yra populiarios ir pritraukia pažangius mokyklų absolventus: VU “Programų sistemų” studijų programa 2016 metais tapo populiariausia tarp “šimtukininkų” (abiturientų, gavusių nors vieną 100 balų įvertinimą valstybiniuose brandos egzaminuose)²⁶. Be to, tradiciniai aiškinimai, kodėl studentai imasi dirbti, VU Matematikos ir

²⁰ Galutinė IRT studijų nebaigimo ataskaita, 2019, p. 52

²¹ IRT specialistų pasiūlos ir padėties darbo rinkoje analizė, p. 24

²² IRT specialistų pasiūlos ir padėties darbo rinkoje analizė, p. 21

²³ LAMA BPO Bendrojo priėmimo rezultatai 2019 m.

²⁴ Galutinė IRT studijų nebaigimo ataskaita, p. 36

²⁵ STRATA, Lietuvos studijų būklė. 2020 rugsėjis, p. 28

²⁶ MOSTA, Bendrasis priėmimas į pirmos pakopos ir vientisąsias studijas, 2016 m., p. 20

informatikos fakultete (toliau – MIF) nesuveikia: čia netradiciniai studentai yra mažuma, didžioji dalis studentų studijuoja valstybės finansuojamose vietose²⁷. Taigi, klausimui, kodėl šie studentai daug dirba, atsakymo reikia ieškoti giliau.

Šiame tyrime naudojami duomenys – iš viso 42 longitudinaliniai pusiau struktūruoti interviu su VU Matematikos ir informatikos fakulteto (toliau – MIF) studentais. Buvo vykdomi trys interviu etapai pirmuosius tris studijų semestrus. Interviu medžiaga analizuojama vadovaujantis kokybine interpretacine logika.

Tyrimo rezultatai parodė, kad studentus ieškotis darbo skatina noras neatsilikti nuo kitų ir maksimaliai auginti savo, kaip būsimojo specialisto kompetenciją. Studentai, kuriems pavyksta susirasti jų požiūriu ateities karjerai naudingą darbą jaučiasi patenkinti ir save realizuoja tiek darbe, tiek studijose. Tie, kurie dirba nekvalifikuotą darbą, yra linkę juo nusivilti, nes jis neugdo karjerai reikalingų kompetencijų. Darbo neieško tie, kurie labiau vertina universiteto suteikiamas įvairiapusiškas žinias ir dar nėra išsigryninę, kuria karjeros kryptimi norėtų eiti. Darbas yra suvokiamas kaip galimybė tapti geresniu specialistu, tačiau tik tada, kai studentas konkrečiai žino, ko jis nori darbe išmokti.

Pirmajame šio darbo skyriuje aptariamos analizei reikalingos teorinės priegigos. Iš ankstesnių akademinų tyrimų galima pastebėti, kad šis klausimas gali būti nagrinėjamas iš keleto požiūrio kampų – studentų darbo studijų metais tyrimai dažniausiai remiasi ekonominėmis studijų gražos teorijomis, neapsieinama be perėjimo iš mokslo įstaigos į darbo rinką proceso tyrimų, masinio aukštojo išsilavinimo bei studento tapatybės kitimo koncepto²⁸. Šios teorinės priegigos bus pasitelkos formuojant teorinį rėmą tyrimui. Antrame skyriuje yra aprašomas duomenų rinkimo ir analizės metodas. Trečiasis skyrius skirtas rezultatų aptarimui, jame aprašomos atsektos studentų pasirinkimų trajektorijos bei lyginamos skirtingą statusą darbo rinkoje turėjusių studentų grupės. Galiausiai, išvadų skyrelyje apibendrinami tyrimo rezultatai, pateikiamos rekomendacijos viešosios politikos priemonėms bei tolesniems tyrimams.

²⁷ Vilniaus universiteto Informacinės sistemos Studentų ir studijų statistika

²⁸ Roshchin, Rudakov, 2017, p. 314

1. Teorinis pagrindas

Šiame skyriuje aptartiamos tyrime naudojamos teorijos. Pirmiausia verta susipažinti su prieinama informacija apie studijų ir darbo derinimo reiškinį. Antroji šio skyriaus dalis yra skirta pristatyti dinaminių modelių teoriją, padėsiančią nagrinėti studijų procesą per nuolatinių pasirinkimų prizmę. Galiausiai, du paskutiniai šio skyriaus poskyriai yra skirti teorijoms, kurios aiškina studento elgesio priežastis – racionalius pasirinkimus bei sociologinių (išorinių) veiksnių poveikį.

1.1. Studijos ir darbas

Šiame skyrelyje bus aptartos svarbiausios su darbo studijų metais fenomenu susijusios sąvokos bei šį reiškinį aiškinantys veiksniai.

1.1.1. Darbo intensyvumas

Darbo intensyvumas yra vienas pagrindinių kriterijų, pagal ką galima vertinti darbo naudą arba žalą studentui. Bendriausia prasme, darbo ir studijų derinimą galima vertinti trejopai – neigiamai, teigiamai ir neutraliai. Neutralus požiūris sakytų, kad studentai visais laikais galėdavo ieškoti darbų. Neigiami aspektai yra krintantis akademinis pažangumas ir didesnė tikimybė iškristi iš universiteto. Empiriškai įrodyta, kad studentų darbas neretai siejasi ne tik su prastesniais pažymiais, bet ir su aukštesne iškritimo iš aukštosios mokyklos tikimybe²⁹. Teigiami aspektai gali būti didesnis savarankiškumas, lengvesnis perėjimas į darbo rinką po studijų, vertinga patiris. Yra tyrimų, kuriais buvo įrodyta nedidelės apimties darbo studijų metu nauda³⁰. Nemažai tyrimų siekė išsiaiškinti, ar darbas studijų metais duoda daugiau naudos ar žalos studentui. Svarbus kriterijus, pagal ką daugelis tyrimų vertina darbo studijų metu reiškinį, yra darbo poveikis akademiniam pažangumui – lankomumui, pažymiams, mokslams skiriamam laikui. Darbo ir studijų derinimo problemą, labai aktualią ir Lietuvos IRT atvejui, išsamiai nagrinėja Triventi³¹. Pastebėta, kad dirbantys studentai vidutiniškai skiria mažiau valandų mokslams per savaitę, ir šis valandų sumažinimas priklauso nuo darbo intensyvumo – ilgesnes

²⁹ Baert et al. p. 403-404

³⁰ Triventi, 2014; Cheng, Alcántara, 2007; Perna, 2010

³¹ Triventi, 2014

valandas dirbantys (vadinamieji aukšto intensyvumo darbuotojai) mokslui skiria vidutiniškai mažiau valandų nei dirbantys mažiau (vadinamieji žemo intensyvumo darbuotojai). Visgi, ryšys tarp laiko, praleisto mokslams, ir pažangumo nėra iki galo aiškus.³² Be to, šiame tyrime buvo tikrinama paplitusi hipotezė, kad žemo intensyvumo darbas gali netgi teikti naudą studentui, nes lavina jo laiko planavimo įgūdžius, šie studentai neretai pasižymi aukštesne motyvacija. Prieta išvados, kad priešastingumo tarp motyvacijos mokytis ir darbo turėjimo nepavyko įrodyti, nes gali kilti endogeniškumo problema – būtent motyvuočiausi studentai renkasi dirbti trumpesnes valandas³³. Šis pastebėjimas verčia atkreipti dėmesį į motyvacijos, studijų rezultatų ir darbui skiriamų valandų pasirinkimą kokybiniame tyrime. Valandų, praleistų mokslui ir darbui kiekio poveikis atskirai buvo tirtas Nonis ir Hudson tyrime. Pastebėta, kad laikas, skirtas mokslams pats savaime nenulemia mokslo rezultatų, tačiau stipriai sustiprina gerų pažymių tikimybę esant aukštiesiems studento gebėjimams ir motyvacijai³⁴. Taigi, yra svarbus ne tik studento pasirengimas studijoms, bet ir jo pasiryžimas investuoti į jas pakankamai laiko. Skirtingi tyrimai demonstruoja nevienareišmes išvadas – kai kurie darbo įtakos akademiniam pažangumui nepastebi, kiti pastebi nelineinį ryšį – mažas valandų skaičius netgi padeda mokytis geriau nei neturint darbo, tai ugdo studijose reikalingas kompetencijas, tačiau ilgesnės darbo valandos pažangumą veikia neigiamai³⁵. Šiuo metu vyrauja sutarimas tarp tyrėjų, kad svarbiausias kriterijus, pagal kurį reikėtų vertinti studentų įsidarbinimo poveikį, yra darbo intensyvumas, matuojamas valandų skaičiumi. Iki galo nėra sutartas optimalus darbui skiriamų valandų skaičius, tačiau jis svyruoja nuo 1 iki 15h (kai kur 20h) per savaitę.

1.1.2. Studentų įsidarbinimą lemiantys struktūriniai faktoriai

Studentų motyvaciją ieškoties darbo galima aiškinti dvejopai – mikro bei makro lygmenimis. Individualias paskatas galima paaiškinti ekonominėmis arba sociologinėmis teorijomis (žr. 1.2.), todėl čia bus plačiau aptariami struktūriniai veiksniai, auginantys dirbančiųjų studentų procentą. Skirtumai tarp valstybių indikuoja, kad studentų įsidarbinamumui įtakos turi ir konkrečios darbo rinkos struktūra bei kultūra, ir švietimo

³² Ten pat, p. 11

³³ Ten pat, p. 12

³⁴ Nonis, Sarath A., Gail I. Hudson, "Academic Performance of College Students: Influence of Time Spent Studying and Working". *Journal of Education for Business*, 2006, 81(3), p. 151-159

³⁵ Roshchin, Rudakov, 2017, p. 317

sistema³⁶. Literatūroje dažnai minimas besikeičiantis studentų profilis, masinio švietimo įtaka ir konkrečios darbo rinkos diktuojamos sąlygos. Visų pirma, gausėjančios dirbančių studentų gretos visame pasaulyje gali būti ir švietimo prieinamumo masėms padarinys³⁷. Tai nulemia didėjantį “netradicinių” – vyresnio amžiaus, susituokusių – studentų skaičių. Studentų sociodemografinės charakteristikos yra vienas svarbesnių ankstyvo įsidarbinimo veiksniai³⁸. Pastebėta, kad vyresnio amžiaus, susituokę studentai yra labiau linkę dirbti³⁹, todėl didėjant tokių studentų procentui studentų populiacijoje, auga ir dirbančių studentų procentas. Kitas diskutuotinas aspektas – augant aukštojo mokslo prieinamumui, į universitetus patenka ne tik elitas, vargingesnio visuomenės sluoksnio studentai yra labiau spaudžiami būtinybės užsidirbti pinigus. Pastebėtina, kad šis reiškinys ryškiau pasireiškia šalyse, kuriose aukštasis mokslas yra mokamas, todėl šio aiškinimo tikrai neužtenka norint suvokti situacijai Lietuvos universitetuose. Kitas labai svarbus veiksnys yra šalies ekonominė situacija, darbo rinkos padėtis – auganti ekonomika ir didelė darbo vietų (ypač lanksčiomis darbo valandomis, su žemais priėmimo kriterijais) pasiūla, taip pat augančios studijų išlaidos (tiek studijų kaina, tiek pragyvenimo išlaidos) sukuria paskatas studentams dirbti. Šiuolaikinėse darbo rinkose gausu netradicinių darbo vietų – darbas nepilnu etatu, nuotolinis darbas, individualios veiklos sutartys, o universitetai savo ruožtu siūlo lanksčias studijų programas⁴⁰. Taigi, matome situaciją, kuomet studentams tampa vis labiau įmanoma derinti darbą ir studijas, gausu ekonominių paskatų tai daryti, o darbovietės ir švietimo įstaigos savo ruožtu tai dar labiau įgalina.

Posovietinės erdvės specifika. Buvusio Rytų bloko šalys studentų darbo klausimu turi labai daug panašumų. Tai visų pirma galima aiškinti bendra rinkos liberalizacijos patirtimi. Struktūriniai pokyčiai ir perėjimas prie masinio švietimo visur, tačiau ypač buvusiose Rytų bloko šalyse, lėmė kritusią aukštojo mokslo kokybę ir sumenkino diplomo, kaip stipraus signalo darbo rinkoje vertę. Ši situacija skatina studentus savo konkurencinį pranašumą auginti ne tik siekiant aukštojo išsilavinimo, bet ir kaupiant praktinę darbo patirtį. Galima teigti, kad šis faktorius yra ta trūkstama grandis, kuri jungia struktūrines ir individo lygmens priežastis, kodėl studentai dirba. Daugumoje šio regiono šalių egzistuoja bent dalinis valstybinis studijų

³⁶ Roshchin, Rudakov, 2017, p. 315

³⁷ Ten pat, p. 315

³⁸ Ten pat, p. 314

³⁹ Auers, 2007, p. 490

⁴⁰ Roshchin, Rudakov, 2017, p. 315

finansavimas, todėl nestebina faktas, kad pagrindinė motyvacija studentui dirbti dažniausiai yra ne pinigai, o patirtis⁴¹. Specifinis šio regiono bruožas, nepastebėtas literatūroje apie Vakarų Europą, buvo būtent hibridinio signalo – išsilavinimo plus darbo patirties – vertinimas. Pats studijų ir darbo derinimo faktas čia suvokiamas kaip didžiulis plusas, rodantis asmens išskirtinę ambiciją ir aukštesnius nei vidutinius gebėjimus. Rusijoje atliktas tyrimas parodė, kad darbą su studijomis derinti labiausiai linkę aukščiausių gebėjimų studentai, tačiau jie renkasi saikingo intensyvumo darbus. Autoriai tai aiškina tuo, kad talentingi studentai siekia gauti abu darbo rinkoje patrauklius signalus – ir darbo patirtį, ir diplomą, tačiau nenori rizikuoti savo akademinio pažangumu, todėl renkasi žemesnio intensyvumo darbus studijų metais. Kitaip tariant, nedidelio intensyvumo darbas suteikia studentams galimybę gauti praktinės patirties signalą be pavojaus išsilavinimui⁴². Normatyviškai įvertinti šį reiškinį yra itin sunku, nes kol kas trūksta tyrimų būtent Rytų Europoje apie darbinės patirties poveikį įsidarbinant po studijų, taip pat atlyginimui ateityje bei psichologinei studento būsenai.

1.2. Dinaminiai modeliai

Studijos gali būti matomos kaip nuolatinis pasirinkimų procesas. Šiam procesui tyrinėti pasitelkiamas analitinis įrankis yra vadinamieji dinaminiai modeliai. Šią prieigą tirti studento elgseną ir pasirinkimus studijų procese pasirinko Altonji et al (2016)⁴³. Stinebrickner ir Stinebrickner (2014) remiasi dinaminio modeliu aiškinant, kodėl studentai iškrenta⁴⁴. Autoriai atranda, kad paties studento savo pasiekimų vertinimas turi įtakos priimant su studijų tęsimu susijusius sprendimus. Šie modeliai dažniausiai remiasi racionalaus pasirinkimo teorijomis, tačiau, kaip matysime, juos galima papildyti ir sociologiniu požiūriu.

Kad būtų įmanoma analizuoti asmens pasirinkimus siekiant diplomo, išsilavinimą patogų įsivaizduoti kaip pasirinkimų grandinę. Investiciniai sprendimai, pasirinkimai tarp geriausių tuo metu įmanomų scenarijų – visa tai yra dinamiškas procesas, ir studentas turi jį visą pereiti. Informacija, turima lūžiniais laiko momentais, veikia studento išlikimą, akademinę pažangą ir

⁴¹ Roshchin, Rudakov, 2017, p. 322

⁴² Ten pat, p. 333

⁴³ Altonji, Joseph G., Peter Arcidiacono, Arnaud Maurel. "The analysis of field choice in college and graduate school: Determinants and wage effects." In *Handbook of the Economics of Education*, vol. 5, pp. 305-396. Elsevier, 2016

⁴⁴ Ralph Stinebrickner, Todd Stinebrickner, "Academic Performance and College Dropout: Using Longitudinal Expectations Data to Estimate a Learning Model". *Journal of Labor Economics*, 2014, 32(3), p. 601-644

studijų bei darbo vertės sampratą. Kiekviename etape studentas “renka” informaciją, liečiančią tam tikrus faktorius. Šie faktoriai yra: 1. žinių bagažas – kaip iš anksčiau turimos žinios padeda siekti studijų rezultatų; 2. savo studijų srities suvokimas; 3. studijų programos keliami reikalavimai; 4. galimas uždarbis; 5. nepiniginiai studijų bei potencialaus darbo po jų privalumai⁴⁵. Taigi, asmuo priimdamas sprendimus vertina savo pasiekimus, situaciją darbo rinkoje. Be to, asmenį veikia jo finansinė situacija, integracijos lygis universitete. Faktorius, veikiančius studijų proceso sprendimus galima sudėti į dvi dimensijas – studijų piniginės ir nepiniginės naudos bei piniginių ir nepiniginių kaštų⁴⁶.

Šiame darbe bus stebima, kaip racionalių pasirinkimų ir sociologinių faktorių derinys veikia studento elgesį lūžiniais studijų proceso momentais. Yra du pagrindiniai studento elgsenos aiškinimai: ekonominis racionalaus bei sociologinis požiūriai. Jie bus aptarti kituose dviejuose skyreliuose. Studijų proceso kaip nuolatinių pasirinkimų grandinės modelis galiausiai bus sukonstruotas tiek iš ekonominių, tiek sociologinių faktorių.

1.2.1. Ekonominis racionalistinis požiūris

Šiame skyrelyje bus aptariami du racionalaus sprendimo pagrindai vertinant studijų grąžą, kitaip – išsilavinimo grąžos teorijos. Jos yra dvi: signalo ir žmogiškojo kapitalo. Šios teorijos vertina studijų atsiperkamumą finansine prasme, kaip privačią vertę individui, išreikštą didesnėmis pajamomis. Studijų nauda matuojama pagal jų suteikiamas galimybes darbo rinkoje ir finansinę grąžą ateityje. Laikomasi prielaidos, kad individai yra racionalūs ir siekia maksimizuoti naudą. Taigi, individai, rinkdamiesi studijas arba darbą, siekia maksimizuoti naudą sau. Motyvaciją jų veiksams duoda racionalus išskaičiavimas, kuri veikla suteiks didesnę naudą ateityje. Laikas yra matomas kaip ribotas resursas, o asmuo racionaliai renkas tą variantą, kuris jam žada didžiausią naudą ir mažiausius kaštus. Realybėje tai yra riboto racionalumo situacija, nes sprendimas yra daromas neturint tobulos informacijos apie ateitį. Pagal šias teorijas asmens priimtas sprendimas įsitraukti į darbo rinką arba ne yra paaiškinamas paties asmens racionali apskaičiavimu siekiant padidinti savo vertę darbo rinkoje.

Išsilavinimas yra veiksnys, didinantis asmens produktyvumą, kuris savo ruožtu lemia didesnę atlyginimą. Kitaip tariant, produktyvumas laikomas pagrindiniu rodikliu, kuris lemia

⁴⁵ Altonji, 1993, p. 52-54

⁴⁶ Galutinė IRT studijų nebaigimo ataskaita, p. 25

uždarbio dydį. Klasikinis būdas skaičiuoti papildomų metų švietimo sistemoje nulemtą uždarbio augimą buvo pasiūlytas Mincer⁴⁷. Šis autorius mokymąsi suvokia kaip uždarbio atidėjimą. Išsilavinimo atsiperkamumas apskaičiuojamas sudėjus gautą finansinę naudą (dėl išsilavinimo paaugusį atlygį) ir iš to atėmus studijų kaštus. Šis metodas gali būti atspirties taškas vertinant finansinę mokslo gražą individui, tačiau neanalizuoja situacijos, kai darbas ir studijos vyksta vienu metu.

Norint patikrinti išsilavinimo gražos teorijų veikimą realybėje, reikėtų tirti jau studijas baigusių studentų prisitaikymą ir sėkmę daro rinkoje. Šiame tyrime to nepavyks padaryti. Visgi, šios teorijos pasitarnaus įvertinant ir sisteminant individualias studentų studijų atsiperkamumo sampratas, paaiškinti jų pasirinkimo pagrindus.

A) *Žmogiškojo kapitalo teorija*. Yra dvi pagrindinės priegios, kurios aiškina, kaip išsilavinimas atsiperka asmeniui. Pirmoji jų yra žmogiškojo kapitalo teorija. Čia studijų graža yra suprantama kaip gebėjimas veikti ekonominės „ne pusiausvyros“ sąlygomis. Schultz teigia, kad išsilavinimas augina asmens galimybes spręsti problemas, kylančias ekonominės kaitos situacijose. Remiamasi prielaida, kad išsilavinimas didina asmens gebėjimą suvokti naujai kylančias problemas ir išmokti būdus joms spręsti⁴⁸. Autorius tai pagrindžia faktu, kad asmenys, kurie baigė aukštąjį mokslą, parodė geresnius gebėjimus prisitaikyti prie ekonominio neaiškumo situacijų nei tie, kurie baigė tik vidurinę mokyklą⁴⁹. Pagrindinė šios priegios tezė yra ta, kad išsilavinimas ugdo gebėjimą nuolat mokytis. Remiamasi prielaida, kad švietimas, netgi pačiose žemiausiose grandyse, pagerina mokinio ar studento gebėjimą pamatyti vis naujas problemų kategorijas, jas suvokti bei patiems rasti būdų jas spręsti, ir šis gebėjimas atsispindi ir jų vėlesnėje ekonominėje veikloje esant nežinomybės sąlygomis⁵⁰.

Taigi, šiame darbe pravers teorijos, kuriose išsilavinimas matomas kaip investicija į žmogiškąjį kapitalą (Comay et al⁵¹). Būtinybė prisitaikyti ir priimti sprendimus neaiškumo sąlygomis prasideda asmeniui atsiradus švietimo sistemoje. Pasak Comay et al⁵² individas nuo

⁴⁷ Jacob Mincer, "Investment in Human Capital and Personal Income Distribution". *Journal of Political Economy*, 66 (4), 1958, p. 281-302

⁴⁸ T.W. Schultz, "The Value of the Ability to Deal with Disequilibria," *Journal of Economic Literature*, 1975, 13 (3), p. 827-846., p. 835

⁴⁹ Ten pat, p. 840

⁵⁰ Ten pat, p. 835

⁵¹ Y. Comay, A. Melnik, M. A. Pollatschek, "The Option Value of Education and the Optimal Path for Investment in Human Capital". *International Economic Review*, 1973, 14 (2), p. 421-435

⁵² Comay et al, 1973, p. 433

pat įsitraukimo į švietimo sistemą pradžios vieną po kito priiminėja kompleksiškus “investicinius” sprendimus. Jo pasirinkimai lemia ir jo išsilavinimo lygį. Pagal žmogiškojo kapitalo teoriją išsilavinimas yra pagrindinis įrankis, paruošiantis individą iššūkiams jo pasirinktoje karjeroje. IT srities studentų tyrimo kontekste verta kelti klausimą, kas dar gali būti tie įrankiai, kurie paruošia gerą ir visapusišką IT specialistą, ir koks yra tų įrankių potencialas palyginus su formaliu universitetiniu išsilavinimu. Galima ginčytis, ar praktinė patirtis gali konkuruoti su išsilavinimu žmogiškojo kapitalo ugdymo prasme. Kiekviena veikla, kurioje asmuo susiduria su kompleksiškomis problemomis bei galvosūkiams, ugdo jo žmogiškąjį kapitalą, tačiau nėra daug informacijos, įrodančios mokymosi mokytis mechanizmą už švietimo sistemos ribų. Visgi, yra pastebėta, kad darbo patirtis ugdo studento žmogiškąjį kapitalą, nes darbe jis renka vertingą informaciją ir kuria socialinius ryšius⁵³.

B) Signalizavimo teorija. Ši prieiga remiasi prielaida, kad naujo darbuotojo įdarbinimas yra investicija esant nežinomybės situacijai, nes darbdavys neturi pilnos informacijos apie būsimojo darbuotojo produktyvumą ir remiasi tam tikrais signalais – ankstesne darbo patirtimi, įgytu išsilavinimu⁵⁴. Signalų vertė rinkoje keičiasi ciklais, priklausomai nuo grįžtamojo ryšio iš darbdavių. Kai kandidatas ateina pas darbdavį su tam tikru signalu ir tam tikru produktyvumo lygiu, jo atlygis yra atitinkamai pritaikomas, o signalas gali sustiprėti arba susilpnėti darbo rinkoje. Ateities kandidatai rinksis savo signalą pagal šią informaciją⁵⁵. Kuomet tam tikras signalas (pavyzdžiui, universitetinis išsilavinimas) pradeda reikšti aukščiausią produktyvumą ir lemia didžiausią sėkmę darbo rinkoje, tuomet vis daugiau individų sieks jį įgyti ir tada signalas praras savo skiriamąją galią⁵⁶. Signalų teorija buvo taikyta Bol et al diplomų ir mokslinių laipsnių vertinimui skirtingų šalių darbo rinkose įvertinti ir buvo pastebėta, kad skirtingų tipų ekonomikose paskatos gauti tam tikrą diplomą yra skirtingos⁵⁷. Kaip jau minėta anksčiau, realybėje yra įmanomas tik ribotas racionalumas. Signalų teorija rodo, kad darbdavio sprendimas taip pat yra daromas nežinomybės sąlygomis, pasikliaunant tik signalu. Darbdavys naudoja informaciją apie asmens formalų išsilavinimą kaip įrankiu įvertinti jo produktyvumą, nes dažniausiai aukštesnis išsilavinimas siejamas su didesniu produktyvumu. Tam tikrų signalų

⁵³ Baert et al, p. 404

⁵⁴ Michael Spence, „Job Market Signaling“, *The Quarterly Journal of Economics*, 1973, 87 (3), p. 355-374

⁵⁵ Ten pat, p. 359-360

⁵⁶ Ten pat, p. 368

⁵⁷ Bol, Thijs, and Herman G. Van de Werfhorst. "Signals and closure by degrees: The education effect across 15 European countries." *Research in Social Stratification and Mobility*, 2011, 29, (1), p. 119-132

vertė darbo rinkoje nuolat svyruoja. Ne vien formalus išsilavinimo diplomus gali tapti stipriu signalu, tačiau ir praktinio darbo patirtis, savanorystė. Taip yra todėl, kad dėl aukštojo mokslo masinio prieinamumo informacijos asimetrija darbdaviams tapo itin sudėtingu dalyku, nes pats išsilavinimo faktas nebėra patikimas būdas įvertinti būsimojo darbuotojo gebėjimams ir produktyvumui⁵⁸. Taigi, papildomi signalai, kaip asmeninės iniciatyvos ir darbas gali būti reikalingi darbdaviams tiksliau įvertinti būsimojo darbuotojo produktyvumą. Kaip minėta, šis reiškinys itin paplitęs rytų Europoje.

Yra daugiau priežasčių, kodėl tokia darbo patirtis gali būti teigiamai vertinama darbdavių. Darbo patirtis, surinkta būtent studijų metais yra laikoma išskirtinai stipriu signalu, nes rodo išskirtinę studento motyvaciją ir aukštus gebėjimus, kurie leido derinti darbą su mokslais⁵⁹. Be to, šalia studijų įgyta darbo patirtis kartais indikuoja kad absolventas turi bazinius verslui reikalingos komunikacijos gebėjimus, yra atsakingas ir jau moka atlikti kai kurias užduotis⁶⁰. Visgi, kartais, ypač kai surinkta darbinė patirtis yra nesusijusi su studijuojama sritimi, ji gali paleisti neigiamą signalą – tai reiškia, kad asmuo nebuvo pakankamai susidomėjęs studijuojamu dalyku⁶¹. Nėra atlikta daug tyrimų šiuo klausimu, tačiau Baert et al eksperimentas Belgijoje parodė, kad darbo studijų metu paminėjimas CV neturi didelio poveikio būti pakviestam į darbo pokalbį⁶². Darbo patirties vaidmuo įsidarbinant po studijų gali skirtis priklausomai nuo konkrečios darbo rinkos situacijos. Tikėtina, kad Lietuvos atveju šis signalas yra vertinamas labiau teigiamai, kas būdinga kitoms posovietinės erdvės šalims (žr. 1.2.2).

Šiame tyrime bus siekiama išsiaiškinti, ar aukštą IT studentų motyvaciją įsidarbinti ir teikti pirmenybę darbui, o ne formaliam išsilavinimui lemia šiuo metu vyraujanti darbo patirties kaip reikalingo signalo darbo rinkoje samprata.

Apibendrinimas. Ekonominio požiūrio šalininkai pabrėžia, kad realybėje sprendimas dirbti arba mokytis yra priimamas nežinomybės sąlygomis, kaip ir pasirinkimas studijuoti gali būti matomas kaip sprendimas esant nežinomybės sąlygomis (Altonji, 1993⁶³). Studentai siekia maksimizuoti savo naudą ir remiasi jiems tuo metu geriausia prieinama informacija. Realybėje

⁵⁸ Roshchin, Rudakov, 2017, p. 316

⁵⁹ Baert et al, p. 404

⁶⁰ Roshchin, Rudakov, 2017, p. 316

⁶¹ Baert et al, p. 404

⁶² Ten pat, p. 421

⁶³ Joseph G. Altonji, "The Demand for and Return to Education When Education Outcomes are Uncertain". *Journal of Labor Economics*, 11(1), Part 1: Essays in Honor of Jacob Mincer (Jan., 1993), pp. 48-83

visi studento sprendimai yra tik ribotai racionalūs, nes studentai neturi tikslios informacijos apie ateitį. Studentai neturi tikslios informacijos, ko iš jų ateityje reikalaus darbdaviai. Taigi, tiek studijos, tiek ankstyvas darbas atrodo gana lygiaverčiai įrankiai siekti karjeros, todėl pasirinkimas tarp jų šiuolaikiniam studentui beveik niekada nebus vienareikšmis. Kritinį vaidmenį suvaidina studentams prieinama informacija. Dažnai sprendimą gali nulemti vyraujančios nuostatos tarp bendraamžių, anekdotiniai pavyzdžiai.

Spręsdami, kokį tolesnį žingsnį žengti savo studijų kelyje, studentai vertina kiekvieno pasirinkimo naudą ir kaštus. Esminis pasirinkimas, kuris bus tiriamas šiame darbe, yra dilema – dirbti ar studijuoti, kaip paskirstyti laiką šioms veikloms. Visos anksčiau aprašytos teorinės priegigos pabrėžia, kad išsilavinimas turi savo kaštus. Nors individas gali keisti savo signalą, pavyzdžiui, įgyti išsilavinimą, tai kainuoja. Spence tai vadina signalo kaštais⁶⁴. Mincer pastebi, kad kiekvieneri metai švietimo sistemoje reiškia uždarbio atidėjimą metais⁶⁵. Šio tyrimo kontekste, kiekviena mokslams skirta valanda yra valanda, kuri galėjo būti skirta praktinės patirties kaupimui, ir atvirkščiai. Individas, būdamas racionalus, paskirsto savo resursus taip, kad maksimizuotų savo naudą. Studentai perskirsto savo laiką mokslams priklausomai nuo to, kaip kinta jų tikėtinas atlygis už studijas arba asmeninis pasitenkinimas ateityje⁶⁶. Ekonominei priegiai priklausančios teorijos sako, kad individas pagal turimą informaciją gali įvertinti kaštus ir naudą, ir tokiu būdu priimti sprendimą. Naudos ir kaštų santykis ilguoju ir trumpuoju laikotarpiu gali kisti, tačiau dažnam studentui gali pritrūkti informacijos, kuri padėtų priimti ilguoju laikotarpiu vertingesnį sprendimą. Pagal mikroekonomikos teorijas, individai renkasi, kaip jiems paskirstyti laiką tarp nedarbinių veiklų (t.y. poilsio ir studijų) bei savo darbo jėgos pardavimo. Tarp šių veiklų jie siekia rasti jiems labiausiai apsimokantį balansą. Visgi, studentai gali nepakankamai įvertinti, kiek jų pasirinkimas dirbti šiandien gali paveikti (į neigiamą pusę) jų darbo jėgos kainą ateityje⁶⁷. Esant pakankamam (subjektyviu studento suvokimu) atlyginimui, jis arba ji didins valandų, skirtų darbui skaičių, kas gali reikšti studijoms skirto laiko trumpinimą. Siekiant išsiaiškinti, kaip konkretus studentas derina darbo ir studijų valandas,

⁶⁴ Spence, p. 358

⁶⁵ Mincer, p. 284

⁶⁶ Schultz, p. 827

⁶⁷ Marvin A. Titus, "Understanding the relationship between working while in college and future salaries". Kn. Perna, L. *Understanding the Working College Student: New Research and Its Implications for Policy and Practice*. Stylus, 2010, p. 263

šiam tyrimui bus užduodamas klausimas, pagal kokius kriterijus jis renkasi pasirenkamuosius dalykus (t.y. vedinas akademinio intereso, o gal laiko taupymo siekio), koks yra jo lankomumas.

Dvi pagrindinės išsilavinimo gražos teorijos visų pirma padeda išsigryninti žodyną, reikalingą apibūdinti studentų pasirinkimų motyvus. Priimdami sprendimą asmenys neretai vadovaujasi abiejomis studijų atsiperkamumo sampratomis. Studentų nuomonės išsiskiria vertinant, kas - universiteto diplomai ar praktinė darbo patirtis – turi didesnę atsiperkamumą tiek žmogiškojo kapitalo, tiek signalo prasme. Tiek išsilavinimo, tiek darbo patirties naudai vėliau siekiant karjeros studentai gali taikyti tuos pačius racionalaus sprendimo pagrindus. Kitaip tariant, tiek diplomai, tiek įrašas apie darbo patirtį CV yra laikomas signalu, bei tiek studijos, tiek praktinis darbas ugdo žmogiškąjį kapitalą. Šie abu veiksniai, neturint pilnos informacijos apie jų tikrąją vertę, studentams atrodo lygiaverčiai.

Be riboto racionalumo ir informacijos trūkumo aspekto, egzistuoja ir daugiau problemų su racionaliuoju ekonominiu požiūriu. Šios teorijos yra atsietos nuo išorinių veiksnių ir neleidžia paaiškinti tų atvejų, kai asmuo turėjo susirasti arba mesti darbą veikiamas nuo jo paties nepriklausančių priežasčių. Šis požiūris neapima visų išorinių socialinių veiksnių, asmens psichologinių savybių. Asmens priimamus sprendimus formuoja ne tik racionalus apskaičiavimas, tačiau ir daugybė socialinių mechanizmų, išorinių aplinkybių bei tapatybinių aspektų. Šiuos faktorius tyrinėja sociologinės ir tapatybinės teorijos.

1.2.2. Sociologinis požiūris

Antroji prieiga akcentuoja būtent išorinius, ne visada nuo paties studento priklausančius veiksnius. Šiai grupei priklauso nemaža dalis studijų vadybos literatūros – pavyzdžiui, Carmen et al (2018)⁶⁸, Kuh et al (1997)⁶⁹. Šios srities tyrimai analizuoja studijų sėkmę ir jos priežastis. Remiamasi prielaida, kad studijų metais studentams tenka susidurti ir su akademinėmis, ir su socialine universiteto gyvenimo puse⁷⁰. Ieškoma ir mechanizmų, kurie gali nulemti studijų nesėkmę. Šias teorijas apibendrintai galima pavadinti sociologinėmis arba tapatybinėmis.

⁶⁸ Aina, Carmen; Baici, Eliana; Casalone, Giorgia; Pastore, Francesco, (2018), “The economics of university dropouts and delayed graduation: a survey”, GLO, Discussion Paper, No. 189

⁶⁹ George D. Kuh, C. Robert Pace, and Nick Vesper, “The development of process indicators to estimate student gains associated with good practices in undergraduate education”. *Research in Higher Education*, 1997, 38 (4), p. 435-453

⁷⁰ Heli, Mürüstaja, Tiina Viin, Rita Viik, konferencijos pranešimas „Reasons for dropping out of tourism studies“. EuroChrie2012 “Hospitality for a Better World”, Lausanne, 2012-10-25/27

Skirtingai nei ekonominė – racionalioji prieiga, sociologinių aiškinimų grupė gilinaisi į socialinius ir psichologinius veiksnius, kurie gali nulemti studento pasirinkimus.

A) *Studijų proceso trikdžiai*. Tinto pasiūlytas modelis akademinėje plotmėje yra vienas svarbiausių studijų proceso trikdžių analizės modelių. Šis modelis buvo sukurtas tirti priežastis, kodėl studentai meta studijas, bet jis gali būti vertingas siekiant perprasti ir priežastis, kodėl studentas ieškosi darbo. Tinto siūlo teorinį rėmą, padedantį suprasti studento elgseną⁷¹. Pagal šią teoriją, studento sprendimams įtaką daro studento asmeninių savybių kompleksas ir jo akademinė bei socialinė integracija mokslo institucijoje. Šis modelis rodo, kad aukštojo mokslo institucijose studijuojantys asmenys yra veikiami įvairių faktorių: socialinė aplinka ir šeima, anksčiau įgytos žinios ir mokslo patirtis (taip pat ir mokykla), vertybės ir požiūris į studijas⁷². Lassibille and Gomez (2008) pastebi, kad anksčiau paminėti faktoriai suformuoja studentų lūkesčius jau prieš studijų universitete pradžią⁷³. Tinto schema pabrėžia didžiulę socialinių faktorių įtaką, apima labai didelį jų spektrą – šeimą, vidurinę mokyklą, studento charakterio savybes ir vertybes ir t.t. Šias sąlygas valstybė ir universitetas sunkiai gali pakeisti formaliomis priemonėmis. Visgi, studijų vadybos literatūroje galima rasti pasiūlymų, skirtų gerinti akademinę aplinką apskritai ir daryti įtaką minėtiems faktoriams, taip pat praplečiamas faktorių sąrašas⁷⁴. Pavyzdžiui, socialinės ir akademinės integracijos trūkumas dažnai įvardijamas kaip viena iš nepasitenkinimo studijomis priežasčių, todėl spėjama, kad grupelių darbas ir projektinė veikla gali didinti įsitraukimą bei integraciją⁷⁵. Taip pat čia siūloma įtraukti ir finansinį aspektą – kas finansuoja studijas. Šiuos faktorius bus siekiama įvertinti ir šiame tyrime.

Studijoms neteikti pirmenybės skatina tai, kad išsilavinimas nėra vertinamas kaip karjerai IRT sektoriuje ypač svarbus veiksnys. Iš dalies tokį išpūdį studentai susidaro patys, lygindami savo darbe ir aukštojo mokykloje įgytų žinių praktinį pritaikomumą. Kita vertus, tokį išpūdį sustiprina aukštojo mokslo praktinės vertės atžvilgiu skeptiški darbdavių, kolegų ir dalies dėstytojų pasisakymai, esą IRT profesijose praktikos, konkrečių specializuotų mokymų nauda

⁷¹ Vincent Tinto, "Dropout from Higher Education: A Theoretical Synthesis of Recent Research". *Review of Educational Research*, 1975, 45 (1), pp. 89-125

⁷² Ten pat

⁷³ Lassibille, G., & Gomez, N. (2008). Why do higher education students drop out? Evidence from Spain. *Education Economics*, 16(1), 89-105, cituota iš Müristaja et al

⁷⁴ Don Hossler, John Bean, *The Strategic Management of College Enrollments*. San Francisco, Calif.: Jossey-Bass, 1990

⁷⁵ Müristaja et al, 2012

viršija formalaus aukštojo išsilavinimo naudą.⁷⁶ Taigi, iš aplinkos ateinanti informacija apie studijų naudą, karjeros galimybes yra svarbus faktorius, kuris gali veikti studento elgesį.

B) *Tapatybės*. Nemaža dalis studentų šiais laikais dirba, o esant didelei IT specialistų paklausai šios srities studentai turi ypač daug galimybių įsidarbinti. Darbo įtaka studijoms apskritai dažniausiai buvo tiriama būtent per studento išlikimo prizmę – tai yra, ar jam pavyksta baigti studijas ir gauti diplomą, ar jis neiškrenta⁷⁷. Tiriant Lietuvos atvejį buvo pastebėta, kad jei studijų pradžioje studentas dirbo, tai turėjo didelę neigiamą įtaką jo tikimybei baigti studijas⁷⁸. Visgi, ryšys tarp darbo ir studijų yra daugialypiškesnis. Studento motyvacija dirbti gali būti keleriopa ir darbas nebūtinai bus siejamas su blogu požiūriu į studijas. Perna et al studijoje motyvacija dirbti skirstoma į finansinę ir tapatybinę. Be piniginių paskatų, darbas turi įtakos studentų bendriesiems gebėjimams, įsitraukimui į bendruomenę, netgi akademiniam pažangumui⁷⁹. Pastebima, kad darbą turintys studentai balansuoja tarp kelių vaidmenų: dirbančio studento, studijuojančio darbuotojo, kai kuriais atvejais netgi tėvo ar sutuoktinio. Vaidmenų paskirstymas daro įtaką asmens prioritetams, laiko paskirstymui⁸⁰. Dirbantys studentai nuolat turi spręsti, kuriam vaidmeniui teiks pirmenybę besikeičiančiame gyvenimo kontekste⁸¹, todėl verta atsižvelgti, kurį vaidmenį asmuo pabrėžia. Vaidmenų svorį lemia ir valandų skaičius, skiriamas kiekvienai iš veiklų, todėl tyrimo dalyviai buvo to klausiami kiekviename iš etapų. Turint galvoje, kad laikas yra ribotas resursas, darbo ir studijų derinimas galimai sumažins asmens efektyvumą vienoje iš šių sričių.

Visgi, buvo pastebėta, kad tam tikromis sąlygomis darbo turėjimas padidina studentų pasiekimus. Pasak kai kurių mokslininkų, daug laiko neužimantis neakademinis darbas šalia studijų leidžia studentams pasiekti geresnių rezultatų negu intensyvus darbas arba darbo neturėjimas⁸². Visų pirma, darbas studijų metu gali būti tiltu tarp studentiško gyvenimo ir ateities

⁷⁶ Galutinė IRT studijų nebaigimo ataskaita, 2019, p. 38

⁷⁷ Cheng, Alcantara, p. 302

⁷⁸ Galutinė IRT studijų nebaigimo ataskaita, 2019, p. 31

⁷⁹ Perna, 2010

⁸⁰ Carol Kasworm, “Adult Workers as Undergraduate Students. Significant Challenges for Higher Education Policy and Practice”. Kn. Perna, L. *Understanding the Working College Student: New Research and Its Implications for Policy and Practice*. Stylus, 2010, p. 23

⁸¹ Ten pat, p. 56

⁸² Hood, A. B., Craig, A. F. & Ferguson, B. W. (1992) The impact of athletics, part-time employment, and other activities on academic achievement, *Journal of College Student Development*, 33, 447–453., cituota iš Cheng, Alcantara, p. 302

karjeros⁸³. Be to, Cheng ir Alcantara tyrimas parodė, kad didžioji dalis studentų didžiavosi savo kaip darbuotojo statusu, nes pajamos padėjo pagerinti savo gyvenimo kokybę, o pats faktas, kad jie sugebėjo rasti darbą arba konkuruoti dėl jo pagerino jų, kaip konkurencingų ir savimi pasitikinčių asmenų įvaizdį⁸⁴. Taigi, lemiamą rolę gali suvaidinti paties studento apsisprendimas, kuriai iš savo veiklos sričių – darbui ar studijoms – jis teiks pirmenybę.

Apibendrintai galima teigti, kad asmens studijų proceso pasirinkimus lemia ir jo ekonominė studijų gražos samprata (kartais ribotai racionali), ir sociologiniai veiksniai. Studentas savo studijų proceso metu nuolat daro pasirinkimus pagal tuo metu jam geriausiai prieinamą informaciją. Taip pat jį veikia išoriniai veiksniai, akademinė veiklai būdingi iššūkiai, be to, kinta jo tapatybės suvokimas. Tolesniame tyrime bus siekiama atskleisti, kaip informacija, turima lūžiniais laiko momentais, veikia kritinius literatūroje išskirtus faktorius, lemiančius studento studijų bei darbo vertės sampratą.

2. Duomenų rinkimo ir analizės metodai

Šiame skyriuje aprašoma tyrime naudota duomenų rinkimo ir analizės metodika.

2.1. Tyrimo objektas

Dėl pirmo kurso svarbos tolesniems studijų pasirinkimams tyrimo objektas yra IRT studijų programų pirmo kurso studentai. Dėl aukštos kvalifikacijos specialistų svarbos žinių ekonomikai pasirinkta tirti tik universitetinių studijų programų studentus. Daroma prielaida, kad būtent jie turi daugiausia potencialo dirbti aukštos pridėtinės vertės arba tiriamąjį darbą. Siekiant didesnės pašalinių veiksnių (aukštosios mokyklos specifikos, miesto) kontrolės, pasirinkti tirti tos pačios aukštosios mokyklos ir fakulteto (Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos fakulteto – VU MIF) studentai. Pasirinktos studijų programos, priklausančios informatikos studijų krypties grupei – bioinformatika, duomenų mokslas, programų sistemos, informatika, informacinių sistemų inžinerija, informacinės technologijos.

⁸³ Carol Kasworm, “Adult Workers as Undergraduate Students. Significant Challenges for Higher Education Policy and Practice”. Kn. Perna, L. Understanding the Working College Student: New Research and Its Implications for Policy and Practice. *Stylus*, 2010, p. 23

⁸⁴ Cheng, Alcántara, p. 305

Pirmas kursas yra tas laikas, kai būsimasis IRT specialistas priima kritinius su ateitimi susijusius sprendimus arba suveikia stiprūs išoriniai veiksniai. Didžioji dalis studijas metančių asmenų tai padaro būtent jau pirmame kurse – 31% kolegijose (19% vėlesniuose kursuose), 23% universitetuose (26% vėlesniuose kursuose)⁸⁵. Pastebėtina, kad panaši dinamika būdinga ne tik IRT krypties studentams⁸⁶. Be to, būtent sustojusiųjų studijuoti pirmame kurse studentų grupė buvo labiausiai linkusi po to dirbti žemesnės kvalifikacijos darbą arba nedirbti išvis⁸⁷. Pastebėta, kad darbas pirmuosius dvejus studijų metus turi daugiausiai neigiamų šalutinių poveikių akademiniam pažangumui, šis efektas nyksta vėlesniais metais⁸⁸. Taigi, matome, kad tokie sprendimai karjeros atžvilgiu gali turėti asmeniui svarbių pasekmių. Dėl šių priežasčių yra verta atidžiau panagrinėti būtent IRT srities pirmakursio priimamus sprendimus, motyvaciją, studijų gražos ir sėkmingos karjeros sampratą.

2.2. Duomenų rinkimo strategija

Pagrindiniai šiame tyrime naudoti duomenys – giluminiai pusiau struktūruoti interviu su VU MIF pirmo kurso studentais. *Informantų atranka* fakulteto viduje vykdyta didžiausios įvairovės principu. “Investuok Lietuvoje”, “Infobalt” ir STRATA (MOSTA) tyrimas⁸⁹ rodo, kad tam tikros sociodemografinės charakteristikos turi įtakos studijų sėkmei, todėl siekiama į tyrimą įtraukti ir galėti palyginti kuo skirtingesnius individus. Tai yra – lytis, kilmės miestas (ar studijos vyksta kilmės mieste), pasirengimas studijoms (matuojamas stojamuoju balu), pertrauka tarp mokyklos baigimo ir stojimo į universitetą, studijų finansavimo pobūdis. Informantai buvo pasiekti gavus leidimą prisijungti prie VU MIF pirmakursių Facebook grupės. Dalis informantų patys pasisiūlė dalyvauti tyrime, labiausiai trūkstamas charakteristikas turintys asmenys buvo ieškomi sniego gniūžtės principu. Pastebėtina, kad imtis nėra reprezentatyvi. Tikėtina, kad savanoriškai pasisiūlę dalyvauti asmenys gali būti tarpusavyje panašūs (pvz, komunikabilumu, susidomėjimo tyrimo klausimu lygiu), tai gali šiek tiek paveikti tyrimo rezultatus.

Longitudinio tyrimo metodika. Tyrimas vyks trimis etapais – su kiekvienu iš informantų bus vykdomi trys giluminiai interviu kritiniais pirmo kurso momentais. Pirmasis etapas (2019

⁸⁵ Galutinė IRT studijų nebaigimo ataskaita, p. 22-23

⁸⁶ Galutinė IRT studijų nebaigimo ataskaita, p. 23

⁸⁷ MOSTA, Bendrasis priėmimas į pirmos pakopos ir vientisąsias studijas, 2016 m., p. 23

⁸⁸ Beerkens et al, 2011, p. 681

⁸⁹ Galutinė IRT studijų nebaigimo ataskaita, p. 25

metų gruodis) sutampa su pirmojo semestro studijų programoje pabaiga, pasiruošimu pirmajai sesijai. Studentai pakalbinti dar iki sesijos, kad patektų ir tie informantai, kurie galimai atkris po jos. Antrasis etapas (2020 vasara) vyksta po kito kritinio laikotarpio – antrosios sesijos, vasaros metu, kuomet asmuo įvertina savo pirmųjų mokslo metų pasiekimus, savo karjeros pasirinkimus, galimai susiranda darbą. Trečiasis etapas – (2021 metų sausio pabaiga, vasaris) yra baigiamasis. Ankstesnių etapų interviu medžiaga pasitarnavo kaip atspirties taškas tolesniam tyrimui. Tyrimas ir laiko pokalbiams pagal kritinius studijų proceso taškus pasirinkimas buvo modifikuojamas pagal atsakymuose eigoje užčiuoptas tendencijas – pašnekovai neretai patys įvardindavo tam tikrus kritinius laikotarpius savo studijose, remdamiesi studijų aplinkoje gauta informacija bei vyresnių draugų patirtimi. Itin svarbus buvo laiko trečiojo etapo pokalbiams pasirinkimas. Šiame etape asmenys jau gali aiškiau įvertinti savo tinkamumą IRT sričiai, įvertinti savo pasirinkimus iš laiko perspektyvos. Sprendimą rinktis laiką po trečiosios sesijos padėjo priimti faktas, kad ne vienas studentas paminėjo antrą kursą kaip laiką, kada tikimybė susirasti darbą ir netgi dėl jo mesti studijas itin padidėja, pavyzdžiui: “Kiek girdžiu iš tendencijų, kad antrame kurse pradeda, išstoja labai greitai, nes gauna tuos pagrindinius įgūdžius”⁹⁰. Išstojimas šiuo etapu dažnai siejamas su nuostata, kad asmuo jau turi pakankamai įgūdžių susirasti darbui. Taigi, buvo siekiama įvertinti, kokių paskatų vedini asmenys nusprendė įsidarbinti arba to nepadaryti.

Longitudinis metodas leidžia ne tik palyginti tyrimo dalyvius tarpusavyje, tačiau ir stebėti kiekvieno jų asmeninį studijų procesą, pasirinkimus, reakcijas ir pokyčius požiūryje. Tai leidžia ir stebėti kiekvieno iš asmenų aktyvumo darbo rinkoje kelią, lyginti įsidarbinusius bei nedirbančius studentus, nustatyti, kuo skiriasi šios dvi grupės. Galiausiai, skirtingos grupės palyginamos tarpusavyje bei nustatoma, kokie rodikliai lemia sprendimą derinti darbą su studijomis arba to nedaryti.

Klausimų gairės buvo formuojamos pagal teoriniuose modeliuose išskirtus aspektus, ankstesnių tyrimų išvalgas. Interviu buvo pusiau struktūruoti, taip pat buvo atsižvelgiama į natūraliai pokalbių metu iškilusias temas. Pašnekovų suteikta informacija leido atrasti tam tikrus prasminius vienetų, ties kuriais imta koncentruotis sekančiame tyrimo etape. Pokalbio metu gairėmis buvo vadovaujamosi tam, kad būtų įmanoma turėti tarpusavyje palyginamus tematinis klausimų blokus.

⁹⁰ 6A interviu

Pirmojo etapo klausimais siekiama įvertinti motyvaciją, pasirengimą studijuoti, pirminę karjeros sampratą, subjektyvų požiūrį į studijas, bendraamžių įtaką, integraciją į akademinę bendruomenę, vertybines nuostatas teorinio išsilavinimo atžvilgiu, priklausymą tam tikrai sociodemografinėi grupei. Pirmojo etapo atsakymai pasitarnavo ir kaip atspirties taškas tolesnei tyrimo eigai. Antrame ir trečiame etapuose buvo pasiruošta klausimus diferencijuoti ir pritaikyti atskirai studijas tęsiantiems, sustabdžiusiems ir metusiems asmenims, tačiau niekas iš tiriamųjų nenutraukė studijų, todėl galiausiai klausimų gairių diferencijuoti neteko. Dalis klausimų vėlesniais etapais lieka panašūs arba tokie patys, kaip pirmajame etape, nes siekiama pastebėti, ar yra esminių pokyčių kiekviename iš tematinių blokų. Itin atidžiai stebimi pokyčiai karjeros sėkmės sampratoje ir požiūryje į studijas, jų kokybę. Antrame ir trečiame etapuose įmanomi jau kiek kritiškesni pačio studento vertinimai. Stebima, ar žmogus priartėjo suvokimo, ką nori veikti po studijų. Siekiama išskirti, ar sprendimus nulėmė racionalus (arba dalinai racionalus) pasirinkimas, ar susiklosčiusios aplinkybės, studento įsitraukimas į universiteto bendruomenę ir akademiniai pasiekimai.

Siekiama nustatyti, kuo skiriasi darbą turinčių bei nedirbančių asmenų nuostatos, motyvacija, taip pat ir nuo pačių asmenų nepriklausantys faktoriai. Taip pat tyrimu siekiama įvertinti, kokiomis charakteristikomis skiriasi dirbančių ir nedirbančių studentų grupės, kuris iš motyvacijos dirbti tipų dominuoja.

2.3. Duomenų analizės strategija

Atlikti interviu buvo transkribuoti, tokiu būdu gaunant tekstus. Tekstinei interviu medžiagai analizuoti pasitelkiamas turinio analizės metodas. Socialinių mokslų tyrimai gali būti kiekybiniai, kokybiniai pozityvistiniai ir kokybiniai interpretaciniai⁹¹. Šis tyrimas remiasi interpretacine logika. Tokį pasirinkimą nulėmė siekis labiau įsigilinti į pačių studentų apie savo studijas kuriamą naratyvą, kuris nebuvo pakankamai atskleistas STRATA (MOSTA) darytuose pozityvistinės prieigos tyrimuose. Pasak Yanow, interpretacinės logikos charakteristikos – žodžiais (ne skaičiais) pagrįstas tyrimas, paties tyrėjo refleksyvumas, daugiaprasmiškumo ieškojimas⁹². Vadovaujantis interpretacine duomenų analizės logika, nebuvo siekiama išvengti

⁹¹ Dvora Yanow, „Qualitative-Interpretive Methods in Policy Research“. Kn. Fischer, F., & Miller, G. J. Handbook of public policy analysis: Theory, politics, and methods. Routledge, 2017, p. 407

⁹² Yanow, p. 409

“interviu darytojo” efekto, duomenų rinkimo procese nebuvo pamirštas refleksyvumas – buvo nuolat vertinama, kokią įtaką daro tyrėjo emocinis intelektas išgaunant informaciją iš pašnekovų⁹³. Interviu pobūdis padiktavo būtinybę domėtis tiriamosios IT studentų bendruomenės Vilniaus universitete kultūra, neoficialiais bendravimo bei mokymosi įpročiais, žargonu, sužinoti kuo daugiau apie kontekstą, kuriame auga naujieji IT specialistai. Pasak Denzin ir Lincoln, kokybiniame tyrime nereikėtų pamiršti socialiai konstruojamo realybės pobūdžio, glaudaus tyrėjo bei tiriamojo objekto ryšio bei tyrimui situacijos sukuriamų apribojimų⁹⁴. Tai buvo itin svarbu darant palyginti ilgos trukmės, longitudinalinį tyrimą, kurio eigoje stipriai keitėsi nuo niekieno nepriklausomos aplinkybės. Taigi, darant išvadas yra atsižvelgiama į galimą pandemijos įtaką tyrimo dalyvių sprendimams, klausimų apie laisvalaikį bei socialinį gyvenimą pagalba stebimi pokyčiai.

Kokybiniame tyrime pabrėžiamos tiriamųjų objektų savybės, taip pat procesai bei prasmės, kurie negali būti išmatuoti arba ištirti eksperimento būdu, tyrime negali būti pritaikyti tokie matavimai, kaip kiekis, intensyvumas arba dažnis⁹⁵. Kad būtų įmanoma nustatyti, kokie požūriai yra labiau dominuojantys, atsakymai grupuojami ir dėliojami pagal dažnumą. Pradedama nuo dažniausiai atsikartojusių kategorijų ir einama dažnumo mažėjimo linkme nuo populiariausių teiginių iki rečiausiai pasitaikančių. Kadangi imtis yra nereprezentatyvi, unikalūs, nuo normos nukrypstantys atvejai neignoruojami, nes tyrimas neleidžia nustatyti tikrojo jų paplitimo populiacijoje.

Interviu metu klausimai buvo užduodami tam tikra tvarka, kuri kartais buvo koreguojama atsižvelgiant į natūralią pokalbio eigą. Taigi, atsakymai gali būti sudėti į tam tikrus tematinis blokus – pavyzdžiui, socialinio gyvenimo temų blokas, studijų kokybės sampratos blokas. Blokų viduje skirtinguose interviu ieškoma prasminių vienetų – atsikartojančių raktinių žodžių, susijusių temų. Iš pradžių lyginama, kaip tuos pačius klausimus atsakė skirtingi asmenys, tada ieškoma analogiškų temų, natūraliai iškilusių uždavus kitus klausimus. Tos pačios tematikos atsakymai ne visuomet randami tame pačiame klausimų bloke, kai kurios temos persidengia.

⁹³ Ten pat, p. 408

⁹⁴ Denzin, Norman K., Lincoln, Yvonna S., “Introduction: The discipline and practice of qualitative research”. In Norman K. Denzin, Yvonna S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* 2000 (2nd ed., pp.1-28). Thousand Oaks: Sage, p. 8

⁹⁵ Denzin, Lincoln, 2000, p. 8

Duomenys analizuojami dviem pjūviais – lyginami skirtingų informantų pasisakymai tarpusavyje ir to paties informanto atsakymai laike. Longitudinis metodas padeda kalbėti apie pokyčių tendencijas. Siekiama pastebėti, kokie pokyčiai vyrauja. Taigi, klausimų tematiniai blokai nekito, kai kurie klausimai buvo užduodami per visus tris pokalbius, kad būtų galima stebėti to paties asmens nuomonės kitimą tam tikrais klausimais. Analizė pradėta nuo asmenų statuso darbo rinkoje pokyčių vizualizavimo, jie sugrupuoti pagal tai, ar dirbo semestro metu kiekvienu iš etapų. Tada lyginamos priežastys, nulėmusios kiekvieną iš pasirinkimų ir taip nubrėžiamos skirtingos studijų proceso sprendimų trajektorijos. Akcentuojama kiekvienu etapu asmenų turėta informacija kritiniais klausimais.

Reprezentatyvumas ir atsakymų generalizavimas. Kaip jau minėta anksčiau, tyrimo imtis nėra reprezentatyvi. Imtis, kurioje yra mažiau nei 30 dalyvių neleidžia daryti apibendrinamųjų išvadų⁹⁶. Tyrime atskleistos nuostatos bei požiūriai gali pasitarnauti kaip naujos hipotezės tolesniems tyrimams.

2.4. Duomenų apžvalga

Įvadinių klausimų blokas yra skirtas suskirstyti pašnekovus pagal jų sociodemografinius požymius ir išsiaiškinti, kokiomis savybėmis jie pasižymi. Kadangi tyrimas kokybinis, svarbiausią vaidmenį atlieka atsakymai apie asmenines pašnekovų motyvacijas, patirtis, jų reakcijos į akademinį gyvenimą. Remiantis šiais klausimais, informantus galima suskirstyti pagal charakteristikas, atitinkančias didžiausios įvairovės atrankos kriterijus (žr. 1 priedą).

Iš viso pirmame etape buvo 15 dalyvių, visi į VU Matematikos ir informatikos fakultetą įstojo 2019 metais.

Pasiskirstymas pagal lytį: 5 merginos, 10 vaikinių.

Studijų programų atstovavimas: 1 bioinformatika; 1 informatika; 1 informacinės technologijos (šis asmuo po pirmo semestro perstojo į duomenų mokslą); 3 duomenų mokslas; 4 informacinių sistemų inžinerija; 5 programų sistemos.

13 dalyvių į šias studijų programas įstojo iškart po mokyklos, 2 perstojo iš kitų fakultetų arba universitetų.

⁹⁶ Philipp Mayring, “Qualitative Content Analysis: Demarcation, Varieties, Developments”. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 20(3), Art. 16, 3.3 skyrelis

6 asmenys yra kilę iš Vilniaus, 9 – iš kitų Lietuvos miestų.

1 asmuo pirmą semestrą studijavo valstybės nefinansuojamoje vietoje, tačiau vėliau perėjo į nemokamą vietą. Tyrimo eigoje buvo išsiaiškinta, kad tuo metu apskritai fakultete beveik nebuvo žmonių, kurie turėtų mokėti už studijas, todėl vėliau nebebuvo klausama šio klausimo ir studijų finansavimo pobūdis buvo laikomas visiems toks pats – valstybės finansuojama vieta.

Antrame etape vienas dalyvis atkrito, liko 14. Pakito pasiskirstymas pagal lytį – liko 4 merginos, 10 vaikinių. Studijų programų atstovavimas: 1 bioinformatika; 1 informatika; 0 informacinės technologijos; 3 duomenų mokslas; 4 informacinių sistemų inžinerija; 5 programų sistemos. Trečiajame etape atkrito dar vienas asmuo, taigi, galiausiai liko 13 dalyvių.

Interviu medžiaga bus cituojama tokiu būdu: kiekvienas iš apklaustųjų turi savo numerį, kuris nesikeitė tyrimo eigoje. Etapai indikuoti yra naudojama didžioji raidė: A reiškia pirmąjį etapą, B – antrąjį, C – trečiąjį. Skaičiaus ir raidės kombinacija yra nuoroda į konkretų interviu. Pavyzdžiui, “9A” rodo, kad citata yra paimta iš pirmojo etapo interviu su tiriamuoju nr. 9.

3. Empirinio tyrimo rezultatai

Šiame skyriuje aptariami empirinio tyrimo metu gauti rezultatai. Pirmiausiai bus aprašomos pastebėtos įsitraukimo į darbo rinką trajektorijos. Tada bus palygintos asmenų, pradėjusių ir nepradėjusių dirbti charakteristikos. Galiausiai, bus aptartos tyrime pastebėtos tendencijos, išryškėjusi studijų gražos samprata ir paaiškinta, kodėl kai kurie studentai pasirenka dirbti, o kiti – ne.

3.1. Studentų pasirinkimų trajektorijos

Atlikus visus interviu tapo įmanoma atsekti kiekvieno iš informantų sprendimų dėl darbo bei studijų trajektorijas (žr. 1 lentelę). Kadangi yra žinomas statusas darbo rinkoje kiekvienu etapu, buvo galima pastebėti pokyčių tendencijas bei aptikti kertinius sprendimus, įvykius bei turėtą informaciją, kuri paskatino keisti savo statusą darbo rinkoje.

<i>Tiriam ojo nr.</i>	<i>Statusas darbo rinkoje pirmame etape</i>	<i>Statusas darbo rinkoje antrame etape</i>	<i>Statusas darbo rinkoje trečiame etape</i>
1	Darbo neturi ir neieško	Darbo neturi	Darbo neturi

2	Turi darbą ne IT srityje, apie 20-30h/savait., motyvacija – pinigai, savarankiškumas	Nebeturi darbo	Darbo neturi, nebemano, kad galėtų suderinti
3	Darbo neturi, anksčiau vasaromis dirbo ne pagal specialybę	Darbo neturi, mano, kad verta pradėti po antro kurso	Darbo neturi, pradėjo ieškoti, tam paskatino įgytos žinios
4	Atliko VU sumaniąją praktiką	Pavasariį pradėjo ieškotis praktikos vasarai ir gal kitam semestriui	Darbo neturi, jaučia motyvacijos stoką, ketina ieškotis praktikos/darbo IT srityje vasarai
5	Darbo neturi	Dirba, ne IT sritis, apie pusę etato, pasiūlymą gavo šiek tiek netikėtai	Darbo neturi, galbūt ieškosis vasarai arba trečiame kurse, neturi aiškios vizijos, kokioje srityje
6	Dirba laisvai samdomą darbą nuo mokyklos laikų, iš dalies IT sritis, apie 10h/savait., labiausiai dėl patirties	Darbo neturi, ieškosi/ketina atgaivinti laisvai samdomo darbuotojo veiklą	Nedirba, tik kartais atlieka nedideles užduotis seniems klientams, ieškosi darbo pagal specialybę 0.75 etatu
7	Dirba, iš dalies IT sritis, 20h/savait.	Dirba, perėjo į labiau specialybę atitinkančią poziciją, IT sritis, gavo darbo pasiūlymą iš dėstytojo, iš pradžių 20h/savait., po to perėjo prie pilno etato	Tęsia tą patį darbą, 30h/savait., laiko tai vertinga patirtimi ir norėtų paskatinti kitus dirbti
8	Darbo neturi (bet kartais programuoja už pinigus?)	Dirba laisvai samdomą darbą, 10-15h/savait., IT sritis	Dirba laisvai samdomą darbą, 10-15h/savait., IT sritis
9	Darbo neturi, norėtų pradėti vasarą po pirmo kurso	Darbo neturi, iki šiol rimtai nesieškojo ir dabar neieško	Darbo neturi, motyvacijos stoka dėl karantino

10	Apmokama praktika specialiai studentams, IT sritis, 30h/savait.	Tęsia tą patį darbą, IT sritis, 30h/savait. Motyvacija – savarankiškumas, žingsnis siekiant karjeros	Tęsia tą patį darbą, IT sritis, 30h/savait., jaučiasi savo vietoje tame darbe, patinka įmonė, darbas yra pagr.finans.šaltinis
11	Darbo neturi	Semestro metu nedirba, susirado darbą vasarai, ne IT srityje	Darbo neturi, ieškosi praktikos/darbo pagal specialybę dėl patirties, sutrukdė karantinas
12	Darbo neturi	Darbo neturi, galbūt ieškos vasarai, bet ne IT srityje	Dirba kurjeriu, pats reguliuojasi darbo trukmę
13	Dirba aukle, apie 10h/savait.	Dirba, 50h/savait., ne IT srityje	Nedirba, priėmė sprendimą sudėtingo semestro metu fokusuotis ties mokslais
14	Darbo neturi	Darbo neturi, ieškosi pozicijos IT srityje	-
15	Darbo neturi	-	-

1 lentelė. Tyrimo dalyvių trajektorijos darbo rinkoje.

Visų pirma, išsiskiria trys pagrindinės trajektorijos – visą tiriamąjį laikotarpį dirbę asmenys, visą laikotarpį darbo neturėję, bei tie, kurių statusas keitėsi. Tiriamieji 14 ir 15 nedalyvavo tyrime iki galo, todėl jų trajektorijų neįmanoma nustatyti ir jos nebus aptariamos. Apžvelkime kiekvieną iš trajektorijų.

3.1.1. Asmenys, kurių statusas nesikeitė.

VISUS TRIS ETAPUS DIRBO: 7, (8 – laisvai samdomas darbuotojas), 10. Visi šie informantai dirbo su savo specialybe susijusį darbą, 7 ir 10 darbui skyrė daugiau laiko nei mokslams, tačiau to nesieja su planais mesti studijas – nors mokslai ir nukenčia, jie mato prasmę abiejose veiklose. Visų jų darbas tiesiogiai siejasi su jų studijuojama sritimi ir, jų nuomone, yra žingsnis į norimą karjerą ateityje. Jie laiko darbą studijų metu labai pozityvia, visapusiškai ugdančia patirtimi: “tai, kad aš vis tiek galiu dabar, sugebu derinti studijas ir universitetą man tiesiog yra privalumas ir aš realiai galiu gauti ir bakalaurą, ir tuo metu darbo patirties” (10C). Jie netgi siūlo visiems studentams sekti jų pavyzdžiu: „apie IT sferos studentus, aš manau, kad

turėtų būti skatinami dirbti tuo metu, kol mokosi, nes tiesiog visas teorijos įsisavinimas yra visiškai kitoks“ (7C), „manyčiau, kad išsilavinimas visą laiką yra geras dalykas ir mokytis yra ir smagu, ir gerai kaip asmenybei, tai manau, nors ir tikrai rekomenduočiau susirasti darbą, aš tikrai siūlyčiau žiūrėti, kad būtų galima derinti ir darbą, ir mokslus vienu metu” (10C). Laisvai samdomą darbą dirbė tiriamieji nr. 6 (dirbo epizodiškai) ir nr. 8 puikiai patvirtino literatūroje rastą hipotezę, kad žemo intensyvumo darbas gali padėti studentui geriau planuoti laiką, pasikelti savivertę, įgyti įvairios patirties, reikalingos siekiant karjeros netrukdydamas studijoms. Visgi, etatiniai darbuotojai tiriamieji nr. 7 ir nr. 10 šiek tiek nutolsta nuo idealaus studijų ir darbo derinimo modelio, nes jų darbas yra aukštesnio intensyvumo ir balansuoja ant teorinės ribos, kada toks valandų kiekis gali tapti kenksmingu studijų pažangumui. Šių informantų sėkmę galima paaiškinti itin teigiamu požiūriu į savo darbą ir tikėjimu, kad jis bus naudingas siekiant karjeros. Šią trajektoriją pasirinkę studentai tiki darbo ir studijų simbioze arba tuo, kad studijos ir darbas gali pozityviai papildyti vienas kitą, ir kad abu šie faktoriai yra reikalingi siekiant karjeros.

VISUS TRIS ETAPUS NEDIRBO (ARBA DIRBO TIK VASAROS METU): 1, 3, 4, 9, 11.

a) 1, 4 – informantai, kurie aktyviai siekė profesinių bei kitų įgūdžių hakatonuose, praktikoje, mokymuose arba studentų organizacijose. Pavyzdžiui: “Papildomus kursus dabar vasarai užsirašiau, bet čia jau mokslo metu. Mokslo metu vyksta daug nemokamų workshop’ų” (1B). Tiriamojo nr. 6 elgesys galėtų būti būdingas šiai grupei, nors jis ir šiek tiek dirbo laisvai samdomą žemo intensyvumo darbą. Visi šie asmenys ieškojosi platformų, kur galėtų tobulinti savo įgūdžius, todėl jų studijų procese buvo visko po truputį – jie nemažai dėmesio skyrė mokslui, 1 ir 4 ieškojosi ir atliko praktikas, išbandė jėgas hakatonuose ir kituose universiteto renginiuose. Šalia to, jie ieškojosi ir darbo (išskyrus tiriamąjį nr. 1), tačiau nenuosekliai ir galiausiai tyrimo laikotarpiu nepradėjo dirbti. Motyvacija pradėti dirbti šios grupės asmenims siejama grynai su noru įgyti patirties ir tobulinti įgūdžius, kitaip tariant, su žmogiškojo kapitalo auginimu, kurį gali suteikti darbovietė. Šiai trajektorijai būdingas požiūris, kad būsimasis specialistas privalo pats daug mokytis ir įvairinti savo žinių šaltinius: “Žinau, kad antrame kurse, trečiame kurse yra dalykų, kurie padės įgyvendinti mano norimus tikslus, bet tai neduos man to, ko reikia iš tikrųjų. Tu turi pats žinoti, ką tu nori išmokti ir pats pasiekti savarankiškai” (1B). Įdomu tai, kad vienas iš tiriamųjų netgi įvardijo, kad darbas ir veiklos šalia studijų papildoma viena kita, jos visos yra reikalingos įgyti reikiamų įgūdžių: “norėjau patirties įgauti. [...] kaip

pirmakursis neturi įgūdžių kažką daryti. Pavyzdžiui, visokie hakatonai. Aš negaliu į juos eiti. Dabar gal jau gal gal, bet anksčiau aš tikrai negalėjau ten nieko eiti. Papildomai šiek tiek pasimokiau, tai gal gal” (4B). Pastebėtina, kad abu šios trajektorijos studentai (tiriamasis nr. 6 plačiau bus aprašytas vėliau) daugiau mažiau turėjo siektino darbo viziją, papildomas veiklas rinkosi pagal tai, ar jos ugdo norimus įgūdžius. 1 lankė kursus, kuriuose gilinamasi į programėlių kūrimą, nes planuoja su tuo sieti ateitį: “reikėjo sukurti mobilią aplikaciją dar su vienu žmogumi, bet jei aš turėčiau geresnius įgūdžius naudotis tuo programavimu, tai mane tai domintų ateityje, taip” (1B). 4 ieškojosi darbo tam, kad galėtų pritaikyti savo duomenų mokslo programoje įgytas žinias. Taigi, pagrindinius šių asmenų sprendimus geriausiai galima paaiškinti racionalaus pasirinkimo teorijomis, jie akcentuoja būtinybę kuo įvairesniais būdais ugdyti žmogiškąjį kapitalą. Ši trajektorija leidžia daryti prielaidą, kad net ir nedirbantys studentai, norėdami visapusiškai tobulėti, neapsiriboja studijomis

b) 3, 9, 11 –Šie asmenys pasižymėjo kai kuriomis bendromis charakteristikomis – visų stojamieji balai buvo aukšti, nei vienas iš jų nepriklausė studentų organizacijoms, du iš jų studijuoja tą pačią studijų programą. Visi trys ne kartą minėjo motyvacijos stoką karantino metu, kas galimai sustabdė nuo papildomų veiklų, kaip darbas arba įsitraukimas į universiteto bendruomenę. Iki pat trečio etapo nei vienas šių asmenų neįvardijo konkretaus karjeros kelio, kurio norėtų siekti, todėl pasirinkimas neiškoti būdų įgyti specifinių įgūdžių atrodo racionalus. Be to, šie asmenys išlaikė sąlyginai aukštus akademinis rezultatus – 3 ir 11 neturėjo skolų, 9 turėjo, tačiau nepaisant to jautėsi padaręs pažangą: “aš esu patenkintas tuo, kiek aš išmokstu” (9C). Vienas respondentas į klausimą, ar studijos suteikia karjerai reikalingų žinių, atsakė, kad “suteikia, bet tu dabar studijuodamas nelabai supranti, ar tau suteikia. Galvoji, ai, studijuoji, išmoksiu ir to dalyko gyvenime nereikės. O kai pabaigi ir pradedi dirbti, tada jau atsiranda tas, “o, šitą mokėmės” (11B). Tai rodo sąlyginai aukštą išsilavinimo vertės sampratą. Be to, šis asmuo ankstyvame savo studijų etape tyrinėdamas IT specialistų paklausą susidūrė su informacija, kad diplomai dažnai yra būtini: “Nežinau, gal apie 70-80%, kad reikia [diplomo – aut.past.]. Ne kad privalumas, bet reikia. Arba reikia, kad baigęs, arba studijuoja dar” (11B). Tokio tipo informacija nuosekliai veda į studijų prioritetizavimą, nusiteikimą gauti diplomą: “Vienintelė mintis, kad mesčiau – mane išmestų” (11C). Visi šios trajektorijos studentai palyginti aukštai vertino studijų teikiamą naudą. Pastebimas įsitikinimas, kad studijos suteikia visapusiškų gebėjimų, todėl logiška, kad asmuo neieško jų kitur: “Kiek dabar programų

sistemose mokausi, tai bando aprėpti platesnio profilio programuotoją, ne tik kad mokėti programuoti, bet ir bendrauti” (3A). Galima daryti prielaidą, kad esant tokiai studijų vertės sampratai paskatos susirasti darbą yra silpnos. Taigi, šią trajektoriją galima paaikškinti iš dalies racionalių sprendimų laiką investuoti tik į studijas ir nesiblaškyti, tačiau suveikė ir sociologiniai veiksniai, kaip motyvacijos stoka ieškoti papildomų veiklų.

3.1.2. Asmenys, kurių statusas keitėsi: 2, 5, 6, 12, 13.

a) 6, 12 – žemo intensyvumo laisvai samdomą darbą epizodiškai dirbė asmenys. 6 dirbo priklausomai nuo įsitraukimo į kitas veiklas. Šis tiriamasis dirbo pirmojo etapo pradžioje, antrajame etape pirmenybė buvo teikiama veiklai VU SA. Toks pasirinkimas gali būti pilnai paaikškintas racionalaus pasirinkimo teorijomis, nes būtent ši veikla teikia informantui nr. 6 jo ateities darbui reikalingų savybių – komunikabilumo, lyderystės. Jo manymu, išsilavinimas yra svarbus, tačiau ne pagrindinis ir ne vienintelis įrankis siekti tikslų, reikalingos įvairios patirtys:

“man atrodo, kad man toks darbas ir tokie užsiėmimai suteikia to, ko universitetas dar nesuteiks dar metus bent tikrai. [...] Tai, kaip tai realiai atrodo, realus komunikavimas su klientais, kurie nėra vadovėliniai, nėra tobuli, nusišneka ir pridaro keistų dalykų. Labai paprasta praktika, bet, man atrodo, ji man daug duoda. Platinu pasaulėžiūrą, dirbu su žmonėmis, kurie yra iš kitų pasaulio kraštų. Tas man daug daugiau duoda nei kad turėti devynetą” (6A).

Šis požiūris nepakito laikui bėgant: “tie mano mokslai, iš esmės, ok, kad studijuoju ir tas yra faina, bet nėra kažkoks kosmosas ar tie pažymiai ar kažkokie pasiekimai” (6C). Kadangi šis studentas aukštai vertina ir darbo patirtį, paskutiniame etape jis ėmė vėl ieškotis darbinės veiklos. Tiriamasis nr. 12 gali būti iš dalies priskirtas ir prie visą laiką nedirbusių grupės, nes niekada aktyviai nesieškojo darbo pagal specialybę, paskutiniu etapu dirbo nekvalifikuotą žemo intensyvumo darbą, nes norėjo užsidirbti pinigų konkrečiam tikslui. Analogiškai kaip ir visą tyrimo laikotarpį darbo neturėję asmenys, tiriamasis nr. 12 iki pat trečiojo etapo neturėjo specifinės vizijos, kuo norėtų dirbti ateityje – “nelabai žinau ir kokios [pozicijos – aut.past] yra, bet tiesiog programuotoju kažkokiu tikriausiai” (12C). Kai asmuo neplanuoja siekti konkrečios pozicijos, jam nėra racionali bandyti įgyti specifinių, studijose nesuteikiamų įgūdžių. Apibendrinant, du šios trajektorijos atstovai iliustruoja, kad studentai savo elgesį modifikuoja pagal lūžiniais laiko momentais įsivardytus savo poreikius. Dirbti jie pradėjo arba vedini finansinių paskatų (12), arba norėdami įgyti trokštamam darbui reikalingą savybių rinkinį (6). Dirbti nustoja tada, kai darbas ima trukdyti kitoms veikloms.

b) 2, 5, 13 – informantai, kurie dirbo aukštesnio intensyvumo darbus ir kurių statusas darbo rinkoje ryškiai svyravo. Tai buvo merginos, pirmaisiais etapais išbandžiusios nekvalifikuotą darbą. Visos trys paskutinio etapo metu priėmė sprendimą pirmenybę teikti mokslams. 2 ir 13 atvirai pripažino, kad noras turėti nors kokį darbą atsirado ne iš finansinės būtinybės, bet iš su tuo susijusio statuso bei savarankiškumo siekio: “Net nežinau, kodėl pradėjau dirbti, tai buvo vienas iš tų fetišų, kad tiesiog dirbti, užimti save, pasimėginti, sužinoti” (13B). Galimybė savo jėgomis užsidirbti iš pradžių atrodė viliojanti, tačiau ši patirtis vėliau pasirodė ne tokia vertinga, kaip iš pradžių padiktavo emocijos: “Jie [pinigai] atrodė geriau nei eiti į universitetą. Gal kaip transe kokiam, kad va, čia pinigai. Net nežinau, labai norėjosi tų savų, kur aš nei susitaupiau, nei ką” (2B). Šiuo atveju stebimas ryškus nuomonės apie darbą pokytis, be to, atsisakius darbo ne pagal specialybę atsirado daugiau laiko mokslams ir poilsiui. Noras dirbti bet kokį darbą siejamas su galimybių išplėtimu darbo rinkoje ateityje: “Atrodė, kad žmonės tikrai mane priims į darbą dėl to, kad turiu va tokią pusės metų patirtį. Dabar viską prisimenant – ne, nereikėjo eiti, neverta buvo” (2B). Tokia patirtis paskatino kritiškesnę požiūrį į laiko paskirstymą. Visos trys apklaustosios galėjo įvardyti savybes, kurių potencialiai reikės siekiant karjeros, tačiau pripažino, kad tos savybės nebuvo ugdomos turimuose darbuose: “kad prie mano studijų neprisidės – tai faktas, bet atrodė, kad tai bus bent kažkokia darbo patirtis” (2B). Apibendrinant galima teigti, kad šioje trajektorijoje suveikė sociologiniai veiksniai – dirbti paskatino labiau emocijos, noras išbandyti save, tikėjimas bet kokia darbo patirtimi kaip stipriu signalu, tačiau ne išskaičiavimas, kad tai padės ugdyti konkrečias kompetencijas ateities karjerai. Vėlesniuose etapuose požiūris į darbą studijų metu pasikeitė, nes įgyta patirtis darbo rinkoje pasirodė nevertinga. Į diplomą pradėta žiūrėti kaip į vertingesnį signalą: “[i] kokią bioinformatiką į “Thermo Fisher” ir panašiai, tai šiuo atveju, aš manau, būtų atsižvelgiama gal į bakalaurą, nes tai yra teorinės žinios tokiose srityse” (13C). Atkreiptinas dėmesys, kad šios trys respondentės studijuoja bioinformatikos ir duomenų mokslo studijų programose, kuriose teorinis išsilavinimas yra vertinamas aukščiau nei kitose studijų programose (tai plačiau bus aptarta 3.2.1). Nekvalifikuotas darbas, ką pastebėjo šios respondentės, negalėjo būti naudingas tokio pobūdžio ateities karjerai. Situacija, kai darbas ne pagal specialybę studentą pakreipė didesnio įsitraukimo į mokslus linkme stebima ne tik šioje trajektorijoje – tiriamasis nr. 3 ne kartą minėjo nekvalifikuoto darbo užsienyje patirtį, kas galimai nulėmė jo aukštesnę motyvaciją pirmenybę teikti mokslams ir tikslo dirbti pagal specialybę siekimui: “Svajonių profesija yra

dirbti pagal profesiją, ką tu išmokai. [...] Po mokslų dirbti tą darbą, o ne šiaip kažkur, baigus mokslus Maximoje, “McDonald’s” ar vėl į tą pačią Angliją grįžti” (3A). Taigi, studentui gali būti naudinga išbandyti įvairaus pobūdžio darbus, nes tai padeda geriau suvokti savo poreikius, atkakliau siekti trokštamos karjeros, kritiškiau vertinti situaciją.

3.2. Studentų pasirinkimus formuojančios aplinkybės bei nuostatos

Šiame skyrelyje bus apžvelgti pokalbių metų išryškėję dėsniniai, kuriais galima paaiškinti būsimųjų IRT specialistų bendruomenėje vykstančius procesus.

3.2.1. Veiklų ryšys su pasirinktu karjeros keliu

Pastebėta, kad tiriamieji, kurie ketina ateityje dirbti su įrankiais, kuriuos jau yra įvaldę, pavyzdžiui, programuoti tam tikromis kalbomis (8, 10), yra labiau linkę anksti ieškoti darbo. Tai galima paaiškinti supratimu, kad jie dirbdami gali sparčiau tobulėti pasirinktoje srityje, o universitetas nėra pajėgus visada pasiūlyti pačią naujausią informaciją ir darbą su naujausiomis technologijomis.

Grupė studentų, kurie ilgainiui darbo atsisakė, yra labiau linkę matyti save darbuose, kuriuose reikės analitinių įgūdžių, tarpdiscipliniškumo. Tikriausiai neatsitiktinai duomenų mokslo studijų programos studentai (2, 4, 5 ir tik pirmajame etape dalyvavusi 15) buvo nuo pat pradžių mažiau linkę dirbti arba ilgainiui perskirstė prioritetus ir ėmė teikti vienareikšmišką pirmenybę studijoms. Šios studijų programos studentai buvo linkę aukštai vertinti studijų naudą, nepriklausomai nuo to, ar tyrimo laikotarpiu buvo susiradę darbą ar ne. Taigi, jei asmuo yra daugiau ar mažiau tvirtai nusprendęs ateityje siekti karjeros, kurioje bus vertinamos teorinės žinios, arba aukštai vertina tarpdiscipliniškumą (pvz. paminėjo 1C, 3A, 3B), jam bus labiau verta siekti universitetinio diplomo signalo bei kaupti reikiamas žinias.

Kita vertus, darbas kai kurių studentų buvo laikomas galimybe pritaikyti ir įprasinti studijų metu įgytas žinias: “Praėjusį semestrą labai patiko JAVA, bet dabar reikėjo vienai užduočiai programuoti su JAVA kalba, tai viską buvau užmiršęs. Tai kad “C Sharp” neužmirščiau, nes dabar labai man patinka jis, norėčiau dabar ant karštų susirasti ir darbą, kad neužmirščiau” (3C). Šis pasisakymas iliustruoja, kad studentai gali matyti darbą ir studijas kaip du būdus siekti to paties tikslo.

Kai kurie studentai apie ateities karjerą svarsto minimaliai arba neturi aiškios vizijos, ką norėtų dirbti ateityje. Tokie asmenys labiau linkę dirbti ne pagal specialybę, pagrindinė motyvacija dirbti būna pinigai (9, 11). Taigi, jei studentas ieškosi darbo pagal specialybę, jis bus labiau linkęs tai daryti vedinas tikslo pagilinti žinias pasirinktoje srityje, kas nebūdinga nekvalifikuotus darbus dirbantiems asmenims.

3.2.2. Universitetinio išsilavinimo nauda darbo rinkoje IRT studentų akimis

Visi informantai vieningai pastebi, kad universitetas efektyviai ugdo žmogiškąjį kapitalą ir laiko tai pagrindiniu universiteto išskirtinumu ir jiems teikiama nauda: “ką labiausiai išmokstu universitete ir kažkiek jau išmokau, tai sugebėjimą mokytis“ (6C). Ne vienas iš respondentų paminėjo universiteto naudą asmenybės augimui ir tobulėjimui, ką galima sieti su žmogiškuoju kapitalu: “Ką dabar pajaučiau, tai universitetas labai brandina žmogų. Per kelis mėnesius aš, net su mama šnekėjau, labai pasikeičiau, tiesiog iš karto brandesnis žmogus” (2A). Be to, daugelio apklaustųjų nuomone, universitetas padeda kaupti socialinį kapitalą:

“Vis tiek išsilavinimas atskiria nuo visos visuomenės, vis tiek tu jau labiau specializuojiesi į kažką, turi gilesnį supratimą, daugiau žinių. Universitete sutinki bendraminčių ir galbūt kartu gali spręsti tas problemas, įgyti žinių, labai daug kontaktų ateičiai surinkti būtent per universitetą” (1A).

Taigi, nepriklausomai nuo jų statuso darbo rinkoje visų apklaustųjų studentų vertinimuose vyrauja žmogiškojo kapitalo prieigai būdingas požiūris į universiteto teikiamą naudą.

Kai kurie studentai apibūdino universitetinį išsilavinimą kaip svarbų signalą, vertingesnį už kitus būdus įgyti žinių: “Programavimo kursai buvo variantas, bet žinojau, kad vis tiek yra geriau jau turėti tą tikrą diplomą” (1A), „Kolegija, nors ir trumpiau, bet vis tiek universiteto diplomas yra labiausiai vertinamas” (1A) , „būtent į universitetą norėjau, nes, vis dėl to, universitetinis diplomas” (2A). Noras mokytis būtent universitete yra siejamas su šio tipo institucijai būdingu prestižu, kurio neturi žemesnio rango institucijos. Universiteto vardas irgi suveikia vertinant būsimojo signalo stiprumą: „turbūt vienuoliktos, dvyliktos klasės pabaigoje jau žinojau, kur noriu stoti, ir tikrai žinojau, kad į Vilnių noriu stoti. Prestižas” (3A). Tokį požiūrį buvo labiau linkę išsakyti asmenys, kurie nedirbo arba laikui bėgant apsisprendė nebedirbti. Darbą pagal specialybę dirbusių informantų požiūriu, diplomas nėra labai stiprus signalas pats savaime: “jei žmogus ateitų ir rodytų tiktai diplomą, bet nerodytų tų darbų, tai manęs tai nesužavėtų pavyzdžiui. Aš manau, vis tiek reikėtų [...] apibūdinti tai, ką nuveikei per keturis

metus. Pakankamai konkrečiai – ką nuveikiau ir ko man tai davė” (7C). Išsilavinimas laikomas svarbiu dalyku, tačiau į studijas žiūrima ne kaip į pagrindinį įrankį ugdytis darbui reikiamas kompetencijas. Nors ir šie studentai vienareikšmiškai aukštai vertina universiteto teikiamą naudą savo asmenybės bei kontaktų tinklo auginimui, darbo rinkoje diplomai tėra viena iš dedamųjų, ką būsimasis specialistas turi turėti. Jis laikomas dažniausiai (bet ne visada) būtina, bet nepakankama sąlyga susirasti darbą: “Laukelyje “išsilavinimas” pažymėjus vidurinį – tai nieko labai gero nerodo” (7C). Čia prieiname prie kito klausimo – kaip studentai suvokia savo būsimųjų darbdavių reikalavimus.

3.2.3. Darbdavio reikalavimų suvoktis

Studentus įvairiais būdais veikia informacija apie būsimuosius darbdavius ir jie siekia koreguoti savo elgesį taip, kad taptų patrauklesni darbo rinkoje. Šiame skyrelyje bus analizuojamas mechanizmas, kaip tai įvyksta.

Literatūroje anksčiau buvo identifikuota problema (žr. 1.1.2 skyrelį), kad posovietinėje erdvėje tarp darbdavių vyrauja nuomonė, kad vien universitetinis išsilavinimas nėra pakankamai stiprus kandidato produktyvumo signalas. Pokalbiai su VU MIF studentais patvirtino, kad ši įžvalga aktuali ir Lietuvai. Esant dideliame universiteto absolventų skaičiui jaučiama būtinybė išsiskirti iš šios minios. Plačiai paplitusi nuomonė, kad vien studijų baigimo faktas nėra laikomas pakankamu įrodymu, kad žmogus kažko išmoko. Darbinė patirtis vyraujant tokiai diplomu vertės sampratai padeda turėti stipresnių įrodymų, kad gali būti geras specialistas. Tokiais įrodymais gali būti asmeniniai projektai, iniciatyvos:

„šiais laikais daugiau įmonė žiūri į tai, ką tu šiaip esi pasiekęs pats, kur tu esi dirbęs, kiek patirties turi, kokius projektus esi daręs ar vienas, ar kitoje įmonėje. Tikrai universitetas nėra vienas pirmųjų dalykų ir į tavo specialybę nėra taip stipriai žiūrima“ (10C).

Kai kurie tiriamieji netgi akcentavo, kad būtent Lietuvoje diplomai yra vertinami ne taip aukštai, kaip darbo patirtis:

“Kai jau baigsiu studijas, tada turėsiu diplomą ir tas diplomai Lietuvoje gal daug ko ir nereikia, bet jeigu nori į užsienį, remote’u dirbti, tada tas diplomai pasidaro toks kaip reikalingas dalykas. [...] Lietuvoje tikrai nėra svarbu, bet užsienyje jau jo” (8A), “Lietuvoje visą laiką ieškant darbo žmonės žiūri į praktiką. Jei po universiteto, visi klausia, ar yra praktika” (13B). Matome, kad kai kurie studentai yra susipažinę su posovietinės erdvės specifika ir geba kritiškai įvertinti, kad situacija mūsų šalyje (ir regione) nebūtinai yra pagrindinis matas vertinti

išsilavinimo svarbai. Nepaisant to, visi be išimties apklaustieji nors kartą minėjo, kad norėtų arba jiems reiktų bent pasiieškoti darbo. Čia prieiname klausimą, kokie sociologiniai veiksniai lemia aukštą studentų motyvaciją imtis darbo paieškų jau pirmomis studijų dienomis.

3.2.4. Aplinkos spaudimas ir informacijos šaltiniai

Nors iš pradžių klausimas apie konkurenciją į gaires buvo įtrauktas su tikslu visapusiškiau iširti asmens integraciją ir savijautą akademinėje bendruomenėje (pagal Tinto teoriją), su kiekvienu tyrimo etapu jis tapo vis svarbesnis. Nors dalis tiriamųjų atviru tekstu kalbėjo apie konkurenciją tarp kursiojų dėl, pavyzdžiui, geresnių pažymių ir stipendijos (pvz. 2C), dauguma, paklausti šio klausimo neigė esant konkurenciją (pvz. 7C). Visgi, šis motyvas išlisdavo netiesiogiai, per vidinį spaudimą susirasti darbą, neatsilikti, vienas iš respondentų netgi papasakojo, kad dėl tokių priežasčių kreipėsi į psichologą (1C). Spaudimas kaupti praktinę patirtį atsiranda stebint sėkmingesnius bendraamžius, iš baimės prarasti konkurencinį pranašumą ateityje:

“[...] kad jie turi, jie baigs universitetą ir jie turės kažkur metų ar dviejų darbo patirtį IT srityje, tai jiems bus daug lengviau rasti darbą, jei jie kito kažkokio darbo norės. Ir tada toksai – “aha, aš baigsiu ir neturėsiu jokios patirties IT srityje”. Ir iš karto galbūt nesu geras darbuotojas, manęs gal net nesvarstys, nes aš neturiu jokios patirties būtent toje srityje. Ir tada pradedi galvoti – reikia tuos savo įdarbinimo šansus kažkaip pakelti, tai reikia ieškoti darbo ar bent praktikos” (2C).

Darbo turėjimas tam tikra prasme įvesdina IT studentą į “dirbančiųjų bendruomenę”. Ypač karantino metu ir taip ne itin tvirti ryšiai su universiteto bendruomene dar susilpnėjo, todėl darbas galėjo pasiūlyti priklausomumo grupei jausmą: “Dalis mano bendradarbių iš tikrųjų irgi yra mano grupiokai, tai su jais irgi pabendraujam apie mokslus. O apart to, iš tikrųjų tokio kažkokio tarp kurso didesnio, bendravimo tarp kurso didesniu mastu nelabai gal ir buvo” (7C). Galėjimas tapatintis su labiausiai patyrusiais studentais suteikia pasitenkinimo jausmą. Galėjimas susirasti darbą siejamas su aukštesniu pasitikėjimu savimi, geresniais įgūdžiais (3C), todėl jis yra siekiamybė. Aplinkos spaudimas įsilieti į darbo rinką yra psichologinis veiksnys, labiau pagrįstas emocijomis, o ne išskaičiavimu. Pastebėtina, kad šio tyrimo kontekste nuosekliai darbus turėję asmenys įvardijo daugiau racionalių nei socialinio ar emocinio pobūdžio paskatų savo pasirinkimams. Visgi, jie irgi gali būti veikiami bendraamžių spaudimo. Tai iliustruoja vieno studento interpretacija, kai jis lygina save ir savo draugus: “Jie yra labiau

pažengę nei aš, ir tas matosi ir man jaučiasi, aš stengiuosi juos pasivyti. [...] Jie gal tuos dalykus geriau žino. Jiems gal nereikia tiek klausytis tų paskaitų“ (7B). Taigi, emociniai veiksniai turi įtakos visiems studentams, tačiau tai, ar jie darys įtaką asmens pasirinkimams, nulemia kita turima informacija.

Bendraamžių spaudimas nėra vienintelis būdas, kaip studentai veikia vieni kitus. Draugai yra svarbiausi sprendimų priėmimui reikalingos informacijos šaltiniai. Tiek dėstytojai, tiek ypač universiteto administracija retai kada yra pirmoji instancija, į kurią studentai kreipiasi iškilus klausimų dėl studijų. Beveik be išimčių pirmiausia atsakymų studentai ieško bendraamžių rate, kartais studentų atstovybėje. Akivaizdu, kad kitų studentų, ypač vyresniųjų, nuomonė labai svarbi. Aukštesnių kursų studentų patarimai ir įžvalgos neretai padeda priimti sprendimą dėl pasirenkamųjų dalykų: “Sužinau iš vyresnių studentų, kurie dalykai buvo sunkesni, kurie ne ir pagal tai irgi atsižvelgiu” (9C). Pirmakursiai į vyresniuosius žiūri kaip į labiau patyrusius, kas yra suprantama ir nestebina. Nepaisant to, informacijos ratas gali čia ir užsidaryti, nes studentai retai kada savo noru kreipiasi su klausimais kitur.

Nuomonę, kad Lietuvos darbdaviams išsilavinimas nėra labai svarbus, formuoja vyresni, IRT srityje dirbantys pažįstami ir netgi kai kurie dėstytojai. Jų žodis yra dar svaresnis, todėl gali tapti lemiamu apsisprendimo faktoriumi:

“kiek teko kontaktuoti, kas Lietuvoj užsiima tais dalykais, tai bent jau toje srityje nuomonė buvo, kad... ta prasme, jie buvo pasibaigę studijas, bet iš jų niekas neprašė niekad diplomo. Realiai mūsų netgi programavimo pagrindų dėstytojas mums sako, kad diplomai labai daug nereikš. Nebus įdomu darbdaviui, bent jau Lietuvoj, kokiais pažymiais tu ką pabaigai” (8A).

Pokalbiai su IT srityje patyrusiais žmonėmis gali suteikti ir vertingų įžvalgų apie ateities karjerą. Vienam iš tiriamųjų toks pokalbis padėjo prieiti išvados, kad, svarbiausia ieškantis darbo yra asmeninė motyvacija, iniciatyva:

“Sakė, kad IT srity šitas tikrai jaučiasi, kad dažniausiai pirmą darbą duoda darbdavys, ieško tiesiog motyvuoto žmogaus, studento, kuris bent kažkaip galėtų įrodyti, kad yra motyvuotas ir nori mokytis. O kad tų įgūdžių... įgūdžius turbūt pats sukūsi į tą galvelę” (6C).

Pirmakursiai gauna nemažai informacijos apie asmenis, kurie sėkmingai dirba neturėdami universitetinio išsilavinimo: “pas mus Lietuvoje krūva pavyzdžių kai žmonės įsidarbina tiesiog kursus pabaigę po metų ar ten kažkiek mėnesių privačiose kompanijose” (6B). Tokio pobūdžio sėkmės istorijos kuria “karjeros be diplomo” diskursą, tačiau bent jau šio tyrimo metu nebuvo

pastebėta, kad būtent tokios istorijos būtų suformavę nors vieno studento nuomonę, kad diplomai yra visiškai nereikalingas – kaip jau minėta, visi tiriamieji įvardijo formalus išsilavinimo naudą jų žmogiškajam kapitalui.

Apibendrinus rezultatus galima teigti, kad visi studentai sutaria dėl universitetinio išsilavinimo žmogiškojo kapitalo ugdymo naudos, tačiau požiūris į šio signalo stiprumą varijuoja. Dirbti labiau linkę studentai, kuriuos domina naujausios technologijos ir iššūkiai, kurių jie negauna pakankamai mokslo įstaigoje. Šiems asmenims darbas suteikia trokštamų įgūdžių, todėl jis netampa studijų proceso trikdžiu. Asmenys, kuriuos domina analitinių, teorinių ir bendrųjų kompetencijų reikalaujantis darbas, bus linkę teikti pirmenybę studijoms. Studentai, kurie dirbdami jautė, kad ši darbinė patirtis padės siekti karjeros, buvo patenkinti sprendimu dirbti. Pastebėtina, kad jie ieškojosi konkrečiai kažko, kas yra susiję su jų specialybe. Priešingai, tie, kurie pradėjo dirbti su studijomis nesusijusį darbą iš noro tapti savarankiškais, greitai juo nusivylė, nes toks darbas atėmė daug laiko ir nedavė svajonių karjerai reikalingos patirties. Iš to galima daryti išvadą, kad jei darbas teikia reikalingų įgūdžių ir studento suvokimu padės siekti karjeros, studentas tokį darbą dirbs, net jei tai ir kiek trukdys studijoms. Nekvalifikuotas darbas netrukdė ir nenuvylė tada, kai buvo dirbamas ne semestro metu (11) arba studentas galėjo dirbti laisvu grafiku ir trumpas valandas (12).

Ryšio tarp akademinio pažangumo, motyvacijos susirasti darbą bei pasitenkinimo studijomis išvelgti nepavyko. Pasitenkinimas savo pažanga nepriklauso nuo pažymių dydžio, o skirtingus pasiekimus demonstruojantys studentai panašiai vertino savo tinkamumą studijoms. Subjektyvus studijų sunkumo vertinimas irgi neturėjo aiškinamosios galios – visi apklaustieji studentai krūvį vertino kaip tenkinantį, niekam nebuvo per lengva, o tie, kuriems buvo sunkiau, nemanė, kad studijas reikėtų paprastinti. Taigi, darbo susiradimas negali būti siejamas su per mažu krūviu ir nuobodžiavimu.

Sociologinis faktorius, kurio įtakos negalima ignoruoti – aplinkos spaudimas, pasireiškiantis vienpusiškos informacijos internalizavimu. Tyrimo rezultatai parodė, kad studentai yra imlūs iš aplinkos ateinančiai informacijai. Ypač didelį autoritetą jiems turi asmenys, susikūrę studento akimis sėkmingą karjerą, taip pat ir labiau praktikoje pažengę studentai. Motyvacija buvo stipriausiai išorinių bei emocinių faktorių veikiamas kintamasis,

kam turėjo įtakos tyrimo laikotarpiu susiklosčiusi pandemine situacija ir jos metu kritęs pasitenkinimas studijų procesu.

Dažnesnė paskata dirbti tyrime pasirodė racionalus arba ribotai racionalus sprendimas, susijęs su noru tobulinti tam tikras kompetencijas, kurių studentas nesijautė galintis tobulinti studijose. Žinoma, tokią išvadą galima daryti tik remiantis prielaida, kad nei vienas šio tyrimo informantas nenutylėjo jautrių temų. Ekonominio požiūrio vyravimas yra pozityvus rezultatas, nes išoriniai veiksniai, ar tai būtų finansiniai sunkumai, ar asmeninės problemos, beveik visada bus neigiami, todėl jie yra nepageidaujama priežastis pradėti dirbti. Plačiausia prasme studentų pasirinkimus lėmė jų noras įgyti papildomų žinių arba to noro nebuvimas. Tai pastebima visose trajektorijose: visą laikotarpį dirbę informantai jautėsi tobulėjantys tiek darbuose, tiek studijose, visą laiką nedirbę ir nedalyvavę papildomose veiklose buvo patenkinti studijų teikiama visapusiška nauda, specifinių specialybių siekiantys asmenys nedirbo, tačiau išbandė save savanoriškose veiklose. Galiausiai, respondentai, kurie keitė savo statusą darbo rinkoje aiškiai iliustravo, kad darbo susiradimas bei išėjimas iš jo yra stipriai susijęs su savo poreikių supratimo kitimu.

Išvados

Šiame darbe buvo ieškoma paaiškinimo, kas lemia su darbu studijų metu susijusius studentų pasirinkimus. Šis kokybinis tyrimas papildė anksčiau darytas pozityvistinės prieigos studijas, kuriomis nagrinėta Lietuvos IRT studentų padėtis. Studentų elgesys aiškinamas analizuojant jų išsilavinimo bei karjeros sampratą, įtraukiant ir išorinius veiksnius.

Tyrime studijų procesas buvo dekonstruojamas kaip daugybės pasirinkimų grandinė. Tai buvo padaryta remiantis dinaminių modelių teorine prieiga. Pasirinkimai aiškinami dvejopai – remiantis ekonominiu racionalistiniu arba sociologiniu požiūriu. Be to, buvo remiamasi teoriniais paaiškinimais, kodėl studentai dirba bei kokiomis sąlygomis darbo ir studijų derinimas gali būti naudingas. Kadangi buvo analizuojamas studijų procesas, tyrimas buvo longitudinalinis. Giluminiai pusiau struktūruoti interviu buvo vykdomi trimis etapais su tais pačiais VU MIF pirmo kurso studentais. Tyrimas baigtas, kai jie jau buvo antrame kurse. Iš pradžių informantų buvo 15, paskutiniame etape liko 13. Iš viso atlikti 42 interviu. Duomenys analizuojami vadovaujantis interpretacine logika, turinio analizės metodu.

Atlikus empirinių duomenų analizę išryškėjo trys pagrindinės studentų pasirinkimų trajektorijos – tie, kurie visus tyrimo etapus dirbo, tie, kurie nedirbo, ir tie, kurių statusas darbo rinkoje keitėsi. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad studentai darbo studijų metu ieško norėdami auginti savo konkurencinį pranašumą, įgauti darbo rinkoje reikalingų įgūdžių ir maksimaliai auginti savo, kaip būsimojo specialisto kompetenciją. Pasirinkimas dirbti, nedirbti, užsiimti savanoriškomis veiklomis dažniausiai gali būti paaiškinamas tuo, kokių įgūdžių tuo metu labiausiai trokšta studentas. Pagal specialybę dirbantys studentai yra patenkinti darbo nauda ateities karjerai. Jie tiek praktinę patirtį, tiek formalų išsilavinimą mato kaip būtinus veiksnius, padėsiančius sėkmingai įsidarbinti ateityje. Studentai, kurie išbandė nekvalifikuotą darbą, vėliau jį metė. Tai galima paaiškinti faktu, kad su studijomis nesusijęs darbas neatrodė naudingas ugdant svajonių karjerai reikalingus įgūdžius. Studentai, kurie nedirbo, buvo linkę labiau vertinti galimybę universitete ugdyti įvairiapusiškas kompetencijas. Tai buvo asmenys, kurie ketina siekti daugiau teorinių žinių reikalaujančio darbo arba dar nėra apsisprendę dėl karjeros tikslų. Dalis nedirbusių aktyviai įsitraukė į neformalias veiklas, kuriose ugdė trokštamus gebėjimus – lyderystę, kai kuriuos profesinius įgūdžius. Darbą studentai suvokia kaip galimybę tobulėti ir įgyti išskirtinumą, tačiau praktinė patirtis padeda tik tada, kai studentas pasirenką darbą, kuriame jis gali tobulėti ir toks darbas yra laiptelis, vedantis į norimą karjeros kelią. Atsitiktiniai darbai, tikėtina, trukdys studentui siekti jo tikslų studijose bei kitose veiklose.

Tyrimas iš dalies paneigė ankstesniuose tyrimuose pastebėtą ryšį, kad dirbantys studentai yra labiau linkę mesti arba stabdyti studijas. Nei vienas šio tyrimo dalyvis nemetė ir nesistabdė studijų, nors kai kurie tiriamieji dirbo aukšto intensyvumo darbus. Tai galima paaiškinti faktu, kad visi šie studentai aukštai vertino universiteto teikiamas galimybes auginti savo žmogiškąjį kapitalą – taip pat ir pozityviausiai darbą vertinusieji. Iš to galima spręsti, kad studentai nėra pasiskirstę į “teoretikus” ir “praktikus”, ir kad aukštas darbo vertės suvokimas nebūtinai sutaps su skeptišku požiūriu į išsilavinimą. Neigiami išoriniai veiksniai, kaip pinigų trūkumas arba asmeninės problemos šiame tyrime nebuvo pastebėti, tačiau šią išvadą reikėtų daryti atsargiai – šiame mažos imties tyrime galėjo paprasčiausiai neatsirasti studentų, kurie turi rimtų piniginių problemų, arba dalyviai sąmoningai nepasakė visko šia tema. Finansinių paskatų dirbti nuvertinti nereikėtų, tačiau šis tyrimas padėjo įrodyti, kad neturėdami rimtų asmeninių problemų studentai nebus linkę atsisakyti studijų vien dėl to, kad turi darbą.

Kita vertus, akivaizdus daugumos studentų noras kuo greičiau gauti praktinės patirties. Tai galima paaiškinti noru visapusiškai tobulėti kaip specialistui bei pranokti potencialius konkurentus, kurie turės tik diplomą, bet neturės patirties. Stebėdami, kaip sparčiai jų pažįstami įsidarbina, studentai jaučia spaudimą kuo greičiau patys įsitvirtinti darbo rinkoje ir kuo įvairesniais būdais gerinti savo, kaip gero IRT specialisto įvaizdį. Universitetinis išsilavinimas yra laikomas svarbiu, tačiau ne vieninteliu būdu auginti savo konkurencinį pranašumą. Negalima tvirtinti, kad jie klysta – studentus tikrai pasiekia informacija, kad sėkmingai karjerai verta pajvairinti turimų įgūdžių rinkinį, neapsiriboti vien studijose gaunamomis žiniomis. Tiriamieji, kurie skyrė laiko analizuoti darbo skelbimus ir netgi situaciją užsienyje, susidarė platesnį vaizdą, ko reikalauja darbdaviai, galėjo įvardyti daugiau konkrečių norimam darbui reikalingų kompetencijų ir jų aktyviai siekti. Pastebėtina, kad dalis studentų pasirinko patirtis kaupti neformaliose veiklose. Visgi, tikras darbas dažnam studentui atrodo labiausiai siektinas iš visų veiklų, esančių už studijų programos ribų. Diplomo kaip svarbiausio produktyvumo signalo nuvertėjimas ir spaudimas studentams įgyti šiuo metu darbdaviams patraukliausią kombinaciją – išsilavinimą ir praktinio darbo patirtį – sukelia spaudimą individualiems studentams, stiprina konkurenciją ir gali sutrikdyti studijų procesą tiems, kurie daug laiko skirs kompetencijų neugdančioms veikloms (pvz. žemos kvalifikacijos darbams). Studentų sprendimai labai priklauso nuo juos veikiančios informacijos, kuri gali būti ir klaidinga. Tikėtina, kad pastaruosius dešimtmečius stebėta tendencija, kad vis daugiau studentų derins darbą ir studijas, artimiausiu metu niekur nedings. Reikia pabrėžti, kad dabartinė situacija yra kelių dešimtmečių ekonomikos ir visuomenės transformacijos produktas, visuomenėje nusistovėjusios nuostatos studijų atžvilgiu negali pasikeisti labai greitai. Situacijai pakeisti reikėtų didelių struktūrinių pokyčių.

Kodėl apskritai turėtume norėti pokyčių ir ar studijų ir darbo derinimas – politikos analizės klausimas? Lietuva ar bet kuri kita šalis, siekianti stiprinti aukštųjų technologijų sektorių bei kurti žinių ekonomiką, yra priklausoma nuo aukštos kvalifikacijos IRT specialistų pasiūlos. Ne mažiau svarbu, kad šie specialistai būtų visapusiški ir inovatyvūs, todėl verta ieškoti būdų, kaip pagerinti šių specialistų ruošimo procesą. Šis tyrimas parodė, kad studentų darbas yra daugialypis reiškinys, jo negalima vertinti vien neigiamai arba vien teigiamai, todėl politiniai bei studijų vadybos sprendimai turi būti jautrūs niuansams. Praktinių veiklų suderinimas su studijų procesu gali būti puikus įrankis šiam tikslui pasiekti. Valstybė bei aukštosios mokyklos

gali imtis nedidelio masto pokyčių, kad padėtų studentams išvengti trikdžių ir tiek iš studijų, tiek iš kitų veiklų pasiimti kuo daugiau. Kaip jau minėta anksčiau, šis tyrimas patvirtino, kad finansinės problemos nebūtinai yra pagrindinė paskata studentams dirbti. Viešosios politikos strategija neturėtų būti pagrįsta tik stipendijų didinimu ir nemokamų studijų vietų kūrimu. Visų pirma, universitetai neturėtų bijoti studentų įsidarbinimo bei dalyvavimo įvairiose papildomose veiklose kaip konkurencijos sau – šio tyrimo dalyviai ne kartą minėjo universitetinio išsilavinimo prestižą. Fundamentalios žinios, gaunamos universitete, yra vertinamos labiau teigiamai, tačiau studentai jaučia poreikį šalia to nuveikti kažką praktiško. Vertingas žingsnis būtų universitetams bendradarbiauti su verslais ir taip skatinti (idealiu atveju apmokamas) praktikas, kuriose būtų griežtai ribojamas studentų darbo laikas atsižvelgiant į tyrimais nustatytą pažangumui nekenksmingą darbo valandų skaičių. Taip studentai gautų galimybę išbandyti save ir gauti praktinių žinių neatitoldami nuo savo švietimo įstaigos. Galiausiai, studentai yra labai jautrūs juos pasiekiančiai informacijai. Švietimo ir mokslo institucijos turėtų pasirūpinti geresne informacijos apie darbo rinkos poreikius bei skirtingas karjeros galimybes sklaida, taip pat skatinti studentus pačius kritiškai vertinti nuogirdas ir patiems pasitikrinti faktus. Garantavus pakankamą prieigą prie informacijos apie alternatyvias veiklas (pvz. universiteto vykdomus projektus) ir kokybišką karjeros konsultavimą, studentai dažniausiai yra pajėgūs išsigryninti savo tikslus bei įvertinti, kokios veiklos ir jų intensyvumas kiekvienam jų apsimoka labiausiai.

Šiame darbe pavyko užčiuopti emocinio spaudimo susirasti darbą bei lyties ryšį. Šiame tyrime buvo pastebėta, kad būtent studentės merginos dažniau įvardija siekį turėti nors kokios praktinės patirties kaip motyvaciją dirbti su studijomis nesusijusį darbą. Lyties vaidmuo siekiant karjeros paklausioje IRT srityje be abejonės yra dar iki galo neišsemtas klausimas. Kitas itin įdomus aspektas, kurį būtų verta patyrinėti plačiau – darbdavių požiūris. Tolesni tyrimai galėtų įvertinti, kokią aukštojo išsilavinimo bei darbinės vertės sampratą turi darbdaviai. Tai padėtų pamatyti platesnį Lietuvos IRT sektoriaus ir specialistų padėties jame poveikslą bei galiausiai atsakyti klausimą, ar tikrai verta dirbti studijų metais.

Literatūros sąrašas

1. Altonji, Joseph G., "The Demand for and Return to Education When Education Outcomes are Uncertain". *Journal of Labor Economics*, 11(1), Part 1: Essays in Honor of Jacob Mincer (Jan., 1993), pp. 48-83, <https://www.jstor.org/stable/2535184> [Žiūrėta 2019-12-23]
2. Altonji, Joseph G., Peter Arcidiacono, and Arnaud Maurel. "The analysis of field choice in college and graduate school: Determinants and wage effects." In *Handbook of the Economics of Education*, vol. 5, pp. 305-396. Elsevier, 2016, <<https://www.nber.org/papers/w21655.pdf>> [Žiūrėta 2019/12/28]
3. Auers, Daunis, Toms Rostoks, Kenneth Smith, "Flipping burgers or flipping pages? Student employment and academic attainment in post-Soviet Latvia". *Communist and Post-Communist Studies*, 2007, 40, p. 477-491, <<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0967067X07000487>>, [Žiūrėta 2021-04-13]
4. Baert, Stijn, Olivier Rotsaert, Dieter Verhaest, and Eddy Omev. "Student Employment and Later Labour Market Success: No Evidence for Higher Employment Chances." *Kyklos*, 2016, 69(3), p. 401-425. <https://doi.org/10.1111/kykl.12115>
5. Beerkens, Maarja, Eve Mägi, and Liis Lill. "University Studies as a Side Job: Causes and Consequences of Massive Student Employment in Estonia." *Higher Education*, 2011, 61(6), p. 679-692. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s10734-010-9356-0.pdf> [Žiūrėta 2021-04-13]
6. Bol, Thijs, Herman G. Van de Werfhorst. "Signals and closure by degrees: The education effect across 15 European countries." *Research in Social Stratification and Mobility*, 2011, 29 (1), p. 119-132. <<https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S0276562410000661?token=6AA07DA14032EA230528675039E4C3188076E6D3C9AE5E150263B4762E97A59BC88F654C636D8E31F3EDC34F5EA71F44>> [Žiūrėta 2019/12/28]
7. Carmen, Aina, Eliana Baici, Giorgia Casalone, Francesco Pastore, "The economics of university dropouts and delayed graduation: a survey", GLO, Discussion Paper, 2018, No. 189, <<http://hdl.handle.net/10419/175578>> [Žiūrėta 2019-11-29]

8. Cheng, David X., Lucia Alcántara, “Assessing working students' college experiences: a grounded theory approach”. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 2007, 32(3), p. 301-311, <<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02602930600896639>> [Žiūrėta 2020-06-09]
9. Comay Y., A. Melnik and M. A. Pollatschek, “The Option Value of Education and the Optimal Path for Investment in Human Capital”. *International Economic Review*, 1973,14 (2), p. 421-435, <https://www.jstor.org/stable/2525931>, [Žiūrėta 2019-12-23]
10. Denzin, Norman K., Lincoln, Yvonna S. (2000). “Introduction: The discipline and practice of qualitative research”. In Norman K. Denzin & Yvonna S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (2nd ed., pp.1-28). Thousand Oaks: Sage. <https://uk.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/40425_Chapter1.pdf> [Žiūrėta 2020-12-11]
11. Eurostudent (2018b). Combining Studies and Paid Jobs: Thematic Review, by K. Masevičiūtė, V. Šaukeckienė, E.Ozolinčiūtė. https://www.eurostudent.eu/download_files/documents/TR_paid_jobs.pdf [Žiūrėta 2021-04-13]
12. Hossler, Don, John Bean, *The Strategic Management of College Enrollments*. San Francisco, Calif.: Jossey-Bass, 1990
13. Investuok Lietuvoje, Infobalt, STRATA (MOSTA), *Galutinė IRT studijų nebaigimo ataskaita*, 2019-10-29
14. Investuok Lietuvoje, Infobalt, STRATA (MOSTA), *IRT specialistų pasiūlos ir padėties darbo rinkoje analizė*, 2017-01-29
15. Kuh, George D., C. Robert Pace, and Nick Vesper, “The development of process indicators to estimate student gains associated with good practices in undergraduate education”. *Research in Higher Education*, 1997, 38 (4), p. 435-453, <<https://link.springer.com/article/10.1023/A:1024962526492>> [Žiūrėta 2019/12/28]
16. LAMA BPO Bendrojo priėmimo rezultatai 2019 m., <<http://bakalauras.lamabpo.lt/bendro-priemimo-rezultatai/2018-m-2-2/#0>> [Žiūrėta 2019/12/28]
17. LR Seimas, Nutarimas dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės programos, 2016 m. gruodžio 13 d. Nr. XIII-82

18. Mayring, Philipp, "Qualitative Content Analysis: Demarcation, Varieties, Developments". *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 20(3), Art. 16, <<http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/3343/4557#g33>> (3.3 skyrelis)
19. Mincer, Jacob, "Investment in Human Capital and Personal Income Distribution". *Journal of Political Economy*, 1958, 66 (4), p. 281-302, <<https://www.jstor.org/stable/1827422?seq=>> [Žiūrėta 2019/11/22]
20. MOSTA, Bendrasis priėmimas į pirmos pakopos ir vientisąsias studijas, 2016 m., p. 20, <https://strata.gov.lt/images/Priemimas_2016_09_27.pdf> [Žiūrėta 2019/12/26]
21. Müristaja, Heli, Tiina Viin, Rita Viik, konferencijos pranešimas „Reasons for dropping out of tourism studies“. EuroChrie2012 "Hospitality for a Better World", Lausanne, 2012-10-25/27, <<https://www.etis.ee/Portal/Publications/Display/b628d30f-4e09-4aa4-a28f-bb6d7950f415>> [Žiūrėta 2019/11/26]
22. Nonis, Sarath A., Gail I. Hudson, "Academic Performance of College Students: Influence of Time Spent Studying and Working". *Journal of Education for Business*, 2006, 81(3), p. 151-159, DOI:10.3200/JOEB.81.3.151-159
23. Ostoj, Izabela. "The Significance of Motivations and Selected Effects of Student Employment in the Course of Studies: A Case of an Economics Study Program in Poland". *European Journal of Educational Research*, 2020, 9(1), p. 165-177, <<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1241215.pdf>> [Žiūrėta 2021-04-14]
24. Perna, L. Understanding the Working College Student: New Research and Its Implications for Policy and Practice. *Stylus*, 2010
25. Riggert, Steven C., Mike Boyle, Joseph M. Petrosko, Daniel Ash, Carolyn Rude-Parkins, "Student Employment and Higher Education: Empiricism and Contradiction". *Review of Educational Research*, 2006, 76 (1), p. 63-92, <https://www.jstor.org/stable/3700583>
26. Roshchin, Sergey, Victor Rudakov, "Patterns of student employment in Russia". *Journal of Education and Work*, 2017, 30(3), p. 314-338, DOI: 10.1080/13639080.2015.1122182
27. Schnepf, Sylke V. "How do tertiary dropouts fare in the labour market? A comparison between EU countries." *Higher Education Quarterly* 71, no. 1 (2017): 75-96. <<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/hequ.12112>> [Žiūrėta 2019/12/28]
28. Schultz, T.W, "The Value of the Ability to Deal with Disequilibria," *Journal of Economic Literature*, 1975, 13 (3), p. 827-846

29. Spence, Michael, „Job Market Signaling“, *The Quarterly Journal of Economics*, 1973, 87, (3), p. 355-374
30. Stinebrickner Ralph, Todd Stinebrickner, “Academic Performance and College Dropout: Using Longitudinal Expectations Data to Estimate a Learning Model”. *Journal of Labor Economics*, 2014, 32 (3), p. 601-644, <https://www.jstor.org/stable/10.1086/675308>
31. STRATA, *Lietuvos studijų būklė*. 2020 rugsėjis, <<https://strata.gov.lt/images/tyrimai/2020-metai/svietimo-politika/20200901-Lietuvos-studiju-bukle.pdf>>
32. Tinto, Vincent, „Dropout from Higher Education: A Theoretical Synthesis of Recent Research“. *Review of Educational Research*, 45 (1) (Winter, 1975), pp. 89-125 <https://www.jstor.org/stable/pdf/1170024.pdf?refreqid=excelsior%3A352c852d823f16e0567aeaf870eb31dc> [Žiūrėta 2019/11/26]
33. Triventi, Moris, “Does working during higher education affect students’ academic progression?”. *Economics of Education Review*, 2014, 41, p. 1–13, <http://dx.doi.org/10.1016/j.econedurev.2014.03.006>, [Žiūrėta 2019-12-28]
34. Vilniaus universiteto Informacinės sistemos Studentų ir studijų statistika. <[https://is.vu.lt/pls/klevas/VUSTUD.GL\\$ATASK_APP.SHOW](https://is.vu.lt/pls/klevas/VUSTUD.GL$ATASK_APP.SHOW)> [Žiūrėta 2021-05-08]
35. Yanow, Dvora, „Qualitative-Interpretive Methods in Policy Research“. Kn. Fischer, F., & Miller, G. J. *Handbook of public policy analysis: Theory, politics, and methods*. Routledge, 2017

Summary

To work and/or to study? Study process choices of ICT students

One could say that working during studies is nothing new. However, there has been a tendency for the last few decades that full-time students work increasingly longer hours and the share of working students gets bigger. Previous research shows, that working in high intensity jobs can distort academic achievement. In addition, too many working students might indicate underlying problems in the education system. It is very common in the postsocialist countries.

In Lithuania the creation of knowledge economy and expansion of information and communication technology (ICT) sector has long been one of the top state-level priorities. However, despite popularity of ICT related studies, this field faces noticeable problems – ICT students are most likely to drop out of higher education and many of them work during studies.

In this paper the students' work phenomenon was analysed by using the dynamic model approach. Studies are understood as a dynamic process, comprised of many choices. There are two main ways to explain choices a student makes. First is economic or rational approach, which says that students as rational individuals make time investment decisions using the best information available. Returns of education theories (signal theory and human capital theory) were used to better understand ICT students' perception of value of education and their idea of future career prospects. The second approach to explain study process choices is sociological. It helps to identify external factors that shape student's decisions. Grouped together these two approaches allow to understand deeply how a student makes work and study related choices in a given period.

This study used a longitudinal interview method. Empirical analysis uses semi structured longitudinal interviews with Vilnius University Faculty of Mathematics and Informatics. As studies show that first year in university is a crucial time period for students, this research was conducted during first three semesters. Different students' choice trajectories were identified. It has been found that students are more likely to work when the job provides direct benefits for pursuing a desired career in the future. For this reason there are differences between study programs – students who plan to work more analytical or scientific work tend to value studies more than ones who just want to get tangible skills. The incentive to work is often the desire to

strengthen one's competitive advantage and the view that a diploma alone is not enough to pursue a career in ICT. Students appear to be sensitive to the information they get, so they peers and real life stories often shape their decisions. Nevertheless, the perception of the advantages of university education was high and did not differ significantly between employed and non-employed students.

This thesis denies the previously identified correlation that work leads to dropping out from studies or that working students value their job more than education. Apparently students value university education highly, but the reason they pursue a job is that they want to use all means possible to become better ICT specialist and therefore be more desirable in the labour market. In this thesis financial incentives to work appeared to be less important than student's rational decision to gain additional experience while studying. Having this in mind, policy makers and higher education institutions should offer students opportunities to get some practical real life work experience without risking academic progression. High quality career consulting and access to reliable information regarding career prospects are also crucial for students to be able to make rational work and studies related decisions.

1 priedas. Tiriamųjų charakteristikos

Tiriamojo nr.	Lytis	Gimtasias miestas	Studijų programa	Stojamasis balas	Stojimas į univ.
1	M	Zarasai	Informacinių sistemų inžinerija	8.27	Iškarto po mokyklos
2	M	Klaipėda	Duomenų mokslas	8.5 - 8.7	Iškarto po mokyklos
3	V	Alytus	Programų sistemos	8.67	Iškarto po mokyklos
4	V	Utena	Duomenų mokslas	6.99	Iškarto po mokyklos
5	M	Panevėžys	Informacinės technologijos->duomenų mokslas	7 - 8	Iškarto po mokyklos
6	V	Vilnius	Programų sistemos	9.51	Iškarto po mokyklos
7	V	Vilnius	Informacinių sistemų inžinerija	8.8	Perstojo, tarnavo kariuomenėje
8	V	Utena	Informatika	8.2	Iškarto po mokyklos
9	V	Vilnius	Informacinių sistemų inžinerija	8.23	Iškarto po mokyklos
10	V	Vilnius	Programų sistemos	9.56	Iškarto po mokyklos
11	V	Valkininkai	Programų sistemos	9.4	Iškarto po mokyklos
12	V	Vilnius	Programų sistemos	9.69	Iškarto po mokyklos
13	M	Grigiškės	Bioinformatika	6 - 8	Iškarto po mokyklos
14	V	Vilnius	Informacinių sistemų inžinerija	8.1	Perstojo
15	M	Mažeikiai	Duomenų mokslas	9.3	Iškarto po mokyklos

2 priedas. Klausimų gairės

Pirmasis interviu etapas (2019 gruodis)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai dalyvauti mano tyrime. Šiandien bus mūsų pirmasis iš trijų pokalbių. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

1. Įvadiniai klausimai

Studijų programa, miestas jei dar reikia.

Ar stojai iš karto po mokyklos? Jei ne, ką veikei per gap year(s)?

Perstojusiems – kur studijavai anksčiau, kodėl nusprendei keisti?

2. Savijauta

Kaip jautiesi pirmajam semestru einant į pabaigą? Ar patinka studijos?

Kaip vertini studijas? Ar manai, kad jų kokybė tenkina?

3. Motyvacija

Ar tai buvo tavo pirmasis pasirinkimas stojant? Jei ne, kas buvo pirmasis pasirinkimas?

Dėl kokių priežasčių pasirinkai stoti į būtent šią studijų programą?

Koks apskritai buvo tavo tikslas stojant į universitetą?

4. Pasirengimas studijoms, gebėjimai

Ar manai, kad mokykla suteikė pakankamai žinių studijoms universitete? Kokio pasirengimo trūksta labiausiai?

Stojamasis į universitetą balas: a) iki 5 b) 6-8 c) 9-10

Ar studijos per lengvos arba per sunkios?

Kaip vertini savo pasiekimus šį semestrą/sesiją?

5. Socialinis gyvenimas ir integracija akademinėje aplinkoje

Ar priklausai bent vienai studentų organizacijai?

Kaip apibūdintum socialinį gyvenimą ir atmosferą universitete?

Kur kreiptumeisi pagalbos akademiniais ar kitais klausimais? Ar esant reikalui kreiptumeisi pagalbos akademiniais ar kitais klausimais į universiteto darbuotojus?

6. Darbas vs. studijos

Ar šiuo metu turi darbą?

Jei taip, kokia buvo pagrindinė motyvacija pradėti dirbti?

Kas yra pagrindinis tavo finansų šaltinis? <- *labai svarbus klausimas. Jei atrodo tinkama, paklausti apie finansinę padėtį, pvz įvertinti nuo 1 iki 5*

Ar tavo draugai derina darbą su studijomis?

Kas svarbiau – geras teorinis pasirengimas/išsilavinimas, ar darbo patirtis? Kuris iš šių faktorių, tavo manymu, svarbesnis darbdaviams?

6. Karjeros samprata

Ar formalus išsilavinimas turi įtakos siekiant karjeros?

Ką planuoji veikti po studijų? Koks darbas domina?

Kaip manai, kas tavo pasirinktoje srityje yra svarbiausia norint būti geru specialistu?

Ar svarstai studijuoti magistrantūroje?

Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Iki kitų susitikimų.

Antrasis interviu etapas (2020 vasara)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai tęsti dalyvavimą mano tyrime. Šiandien bus mūsų antrasis iš trijų pokalbių. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

Įvadiniai klausimai skirti išsiaiškinti studento statusui: metė, stabdė ar tęsia studijas (Pasitikslinu-ar tebestudijuoji?)

Savijauta

Papasakok apie pirmus mokslo metus universitete.

Kaip jautiesi pirmiesiems mokslo metams universitete pasibaigus?

Studijų vertinimas

Papasakok, kaip sekėsi mokytis šį semestrą. Kaip sekėsi per sesiją?

Ar jautiesi per šiuos metus daug išmokęs? Jei ne, kodėl?

Kas labiausiai patiko ir nepatiko šiais metais?

Kaip vertini studijas? Ar manai, kad jų kokybė tenkina?

Ar studijos per lengvos arba per sunkios?

Mokymasis

Kokie buvo tavo pirmos ir antros sesijos pažymių vidurkiai?

Ar gavai skolų? Jei taip, ar kreipeisi pagalbos?

Ar jau turėjote pasirenkamųjų dalykų? Pagal kokius kriterijus rinkaisi pasirenkamuosius?

Kiek valandų skiri mokslams per savaitę?

Socialinis gyvenimas ir integracija akademinėje aplinkoje

Kiek laiko lieka laisvalaikiui, socialinėms veikloms?

Kam teiki pirmenybę – studijoms, laisvalaikiui, darbui arba praktikai? Kas nukenčia labiausiai?

Ar priklausai bent vienai studentų organizacijai?

Kaip apibūdintum socialinį gyvenimą ir atmosferą universitete?

Ar teko kreiptis pagalbos akademiniais ar kitais klausimais? Jei taip, kur kreipeisi pagalbos?

Darbas vs. studijos

Ar šiuo metu turi darbą?

Jei taip, kokia buvo pagrindinė motyvacija pradėti dirbti?

Kas yra pagrindinis tavo finansų šaltinis?

Kaip susiradai darbą? Ar tikslingai ieškojai, o gal gavai gerą (netikėtą) pasiūlymą?

Ar šis darbas bus tau naudingas ateityje siekiant karjeros?

Ar tavo draugai derina darbą su studijomis?

Papasakok, kaip sekasi suderinti darbą ir studijas.

Karjeros samprata

Ką planuoji veikti po studijų? Koks darbas domina?

Kaip manai, kas tavo pasirinktoje srityje yra svarbiausia norint būti geru specialistu?

Ar formalus išsilavinimas turi įtakos siekiant karjeros?

Kas svarbiau – geras teorinis pasirengimas/išsilavinimas, ar darbo patirtis? Kuris iš šių faktorių, tavo manymu, svarbesnis darbdaviams?

Motyvacija tęsti

Ar planuoji tęsti studijas? Kodėl taip/ne?

Ar svarstai studijuoti magistrantūroje?

Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Iki kitų susitikimų.

Trečiasis interviu etapas (2021 sausio pabaiga ir vasaris)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai tęsti dalyvavimą mano tyrime. Šiandien bus mūsų trečiasis ir paskutinis pokalbis. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

Įvadiniai klausimai skirti išsiaiškinti studento statusui: metė, stabdė ar tęsia studijas (Pasitikslinu-ar tebestudijuoji?)

Savijauta

Papasakok apie antrus mokslo metus universitete.

Ar antrieji metai skiriasi nuo pirmųjų?

Studijų vertinimas

Papasakok, kaip sekėsi mokytis šį semestrą. Kaip sekėsi per sesiją?

Ar jautiesi per šį, jau trečią, semestrą daug išmokęs? Jei ne, kodėl?

Kas labiausiai patiko ir nepatiko šiais metais?

Kaip vertini studijas? Ar manai, kad jų kokybė tenkina?

Ar studijos per lengvos arba per sunkios?

Mokymasis

Ar jau žinai šios sesijos pažymių vidurkius? Ar gali pasakyti, kokie jie?

Ar esi patenkintas savo pažymiais? Visų trijų sesijų.

Ar gavai skolų? Jei taip, ar kreipeisi pagalbos?

Ar skolas iš anksčiau pavyko susitvarkyti?

Kiek valandų skiri mokslams per savaitę?

Ar jau turėjote pasirenkamųjų dalykų? Pagal kokius kriterijus rinkaisi pasirenkamuosius?

Socialinis gyvenimas ir integracija akademinėje aplinkoje

Kiek laiko lieka laisvalaikiui, socialinėms veikloms?

Kam teiki pirmenybę – studijoms, laisvalaikiui, darbui arba praktikai? Kas nukenčia labiausiai?

Ar priklausai bent vienai studentų organizacijai?

Kaip apibūdintum socialinį gyvenimą ir atmosferą universitete?

Ar teko kreiptis pagalbos akademiniais ar kitais klausimais? Jei taip, kur kreipeisi pagalbos?

Darbas vs. studijos

Ar šiuo metu turi darbą? Kada pradėjai dirbti, kiek jau laiko dirbi?

Kodėl nusprendei pradėti dirbti?

Kas yra pagrindinis tavo finansų šaltinis?

Kaip susiradai darbą? Ar tikslingai ieškojai, o gal gavai gerą (netikėtą) pasiūlymą?

Ar šis darbas bus tau naudingas ateityje siekiant karjeros?

Ar apskritai džiaugiesi savo darbu? Kodėl?

Ar tavo draugai derina darbą su studijomis?

Papasakok, kaip sekasi suderinti darbą ir studijas.

Karjeros samprata

Kokius įrašus savo CV vertini labiausiai – darbo, studijų, savanorystės? Kaip manai, kuris iš jų yra tavo stiprioji pusė?

Kaip manai, ar jau turi pakankamai žinių, kad galėtum pradėti dirbti?

Ar turi minčių, ką planuoji veikti po studijų? Koks darbas domina?

Kaip manai, kas tavo pasirinktoje srityje yra svarbiausia norint būti geru specialistu?

Ar formalus išsilavinimas turi įtakos siekiant karjeros?

Kas svarbiau – geras teorinis pasirengimas/išsilavinimas, ar darbo patirtis? Kuris iš šių faktorių, tavo manymu, svarbesnis darbdaviams?

Motyvacija tęsti

Ar planuoji tęsti studijas? Kodėl taip/ne?

Kas turėtų nutikti, kad mestum studijas?

Ar tavo draugų tarpe yra tokių, kurie metė arba stabdėsi studijas?

Ar svarstai studijuoti magistrantūroje?

Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Dėkoju, kad sutikai dalyvauti mano tyrime.

3 priedas. Interviu transkripcijos

PIRMASIS INTERVIU ETAPAS (2019 m. gruodis)

1A (2019-12-12)

Labas dar kartelį. Labai ačiū, kad sutikai dalyvauti mano tyrime. Šiandien bus mūsų pirmasis iš trijų pokalbių. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip, sutinku.

Ok. Tai tu studijuoji informacinių sistemų inžineriją.

- Taip.

Kaip dabar, kai pirmas semestras eina į pabaigą ir sesija artėja, kokios tavo nuotaikos, kokie įspūdžiai po tų kelių mėnesių?

- Jaučiuosi savame kailyje šiose studijose. Dėstytojai yra pakankamai geri. Aš mokausi nuo pat tų pačių pagrindų. Tiek draugai, tiek dėstytojai padeda integruotis. Jei domiesi tam tikrais specifiniais dalykais, gali duoti duoti medžiagos papildomos medžiagos tai sričiai, gali skatinti, papildomas užduotis duoti. Bet šiaip gana sudėtinga, reikia daug laiko skirti, labai daug pastangų reikia įdėti, o to rezultato nelabai matosi. Tai sesija truputį baisu.

Sesija toks dalykas. O kodėl pasirinkai stoti į būtent šią programą?

- Labai daug faktorių. Vienas iš jų buvo tėvai, norėjo, kad tokia specialybė būtų, kuri nepririštų prie vienos vietos, kad galėčiau dirbti ir užsienyje, ir Lietuvoje. Pati domėjausi informatika, mėgau matematiką ir informatiką, norėjau su tuo sieti ateitį. Taip pat mokytojai skatino, rekomendavo rinktis informatiką. Susipažinau su keliais žmonėmis, kurie studijavo būtent šią programą, jie man apie ją papasakojo kiek detaliau, ką tiksliai mokėsi ir kaip vyko visi procesai. Ir nusprendžiau rašyti šią pirmu numeriu.

Čia buvo tavo pirmasis pasirinkimas?

- Aha, čia mano pirmas.

Ar buvo kitų pasirinkimų?

- Aš jau kaip ir žinojau, kad pakliūsiu būtent į šią, bet dar pasiemiau informatiką ir informacines technologijas, nes kursas nelabai skiriasi.

Sakei, žinotai, kad įstosi. Ar galiu paklausti, koks buvo tavo stojamasis balas?

- Konkursinis buvo 8.27. Kiek žiūrėjau “Kur stoti” skaičiuoklėje rodė gana mažą, 5.6 mažiausiai įstojusių, bet reali situacija visai kitokia buvo, nuo 8 gal tik priėmė. Tiksliai nėra parašyta.

Ok. Šitas klausimas gal truputį filosofinis. Kodėl būtent stojai į universitetą, o ne į profesinę, nėjai į programavimo kursus?

- Programavimo kursai buvo variantas, bet žinojau, kad vis tiek yra geriau jau turėti tą tikrą diplomą. Vis tiek, kaip ir įprasta. Žinojau, kad pati... savamoksle man sunkiau būti, man geriau mokytis ir dirbti klasėje, yra konsultacijos, mokytojai, griežtas režimas, nueini į paskaitas ir tada pats mokaisi. Kas dar buvo?

Kodėl, tarkim, ne profesinė?

- Kodėl ne profesinė... Mano mama dirba profesinėje mokykloje. Iš tikrųjų manau, kad kokybė yra geresnė universitete. Kolegija, nors ir trumpiau, bet vis tiek universiteto diplomą yra labiausiai vertinamas.

Sakai, kad kokybė geresnė, tai kaip apskritai šiuo metu vertini kokybę po pirmo semestro?

- Šiaip kokybė yra gera, ta medžiaga. Jei turi klausimų, tai informacija yra suteikiama. Su keliais dėstytojais šiaip gana sunku susitarti. Kai kurie sudėtingai dėsto ir pačiam reikia bandyti išsinarplioti tas problemas, nes kai ateini, jie galvoja, kad tu iš kažkur anksčiau žinai, bet informatika mokykloje kursas gana žemas. Labai skirasi, kada ateini į universitetą. Tų pagrindinių žinių neduoda.

O pavyzdžiui matematikos pagrindines žinias, ar galima sakyti, kad mokykla suteikia?

- Jei mokeisi visą kursą sąžiningai, egzaminą išlaikei aukščiau, nei 50 proc., tai manau, tų pagrindinių žinių užteks. Vis tiek viskas yra kartojama, kas būtina.

O studijos, kaip vertintum pagal sunkumo lygį: ar jos yra per sunkios, ar labiau per lengvos? Ar normalios?

- Vis tiek visos studijos savotiškai yra sunkios. Nepasakyčiau, kad yra labai labai sudėtinga, man atrodo, tikrai sudėtinga tai kokia fizika būtų, bet yra prie sudėtingesnių, nes vis tiek, ta informacija atsinaujina, tos technologijos visą laiką kinta. Ką išmoksti dar nereiškia, kad galėsi vėliau pritaikyti – galbūt vėl kažkas naujo atsiras, tada vėl reikės mokytis.

Toks nuolatinis mokymasis.

- Nuolatinis mokymasis yra.

Nežinau, jeigu galvoji apie svajonių darbą, ką norėtum dirbti?

- Nenorėčiau grynai programuoti. Tiesiog žinau, ko nenoriu - nenorėčiau grynai sėdėti ir programuoti. Galbūt kurti internetinius puslapius. Žiūrint, kokios bus galimybės, koks bus pirmas darbas, kur patrauks, bet dar nesu įsitikinusi pirmame kurse.

Kaip manai, kokių savybių ir kompetencijų reikia tiems darbams, kurie tave domina?

- Kantrumo surasti klaidas, nebijoti, jeigu nesiseka, nes labai daug kartų reikia viską perdaryti. Akylumo reikia, dėmesio, susikaupimo. Labai svarbu ir logiškas mąstymas. Turi pažiūrėti į tą pačią problemą iš įvairių kampų, nes jei padarysi vienu būdu, dar nereiškia, kad jau įvedus kitus duomenis veiks. Reikia apgalvoti visas įmanomas situacijas.

Kaip manai, ar šių gebėjimų gali suteikti universitetas?

- Manau, čia gal labiau žmogaus savybės, bet universitetas gali padėti tai lavinti, tą loginį mąstymą, vis tiek visa matematika ir tos technologijos padeda.

O kaip apskritai įsivaizduoji išsilavinimo įtaką siekiant karjeros? Turiu galvoje formalus, universiteto išsilavinimo.

- Vis tiek išsilavinimas atskiria nuo visos visuomenės, vis tiek tu jau labiau specializuojiesi į kažką, turi gilesnį supratimą, daugiau žinių. Universitete sutinki bendraminčių ir galbūt kartu gali spręsti tas problemas, įgyti žinių, labai daug kontaktų ateičiai surinkti būtent per universitetą.

Ar šiuo metu turi darbą?

- Dabar darbo neturiu, dar kol kas neieškau, bet žinau, kad kiti jau darbinasi kur nors *junior* specialybėms. "Evente", man atrodo, "Western Union" bando, tai yra kompanijų, kurios priima jau dabar.

Čia kursiokai tavo?

- Taip, kursiokai.

Ar daug jų tokių yra, kurie dirba?

- Mano programoje yra penkiasdešimt, aš nebendrauju su visais, bet, sakyčiau, trečdalis jau dabar turi darbus, jau kažkur praktiką atlieka, apmokamai arba ne.

Anksčiau turėjai kažkokį darbą, tarkime, vasarą?

- Tai ten buvo tik fizinis darbas porą mėnesių, o šiaip nesu turėjęs jokio.

Truputį iš kitos temos turiu klausimą, apie patį universitetą ir student gyvenimą. Ar priklausai kokiai nors studentų organizacijai?

- Oficialiai nepriklausau. Užsirašiau į MIDI savanorius, papildomiems mažiems darbams prisidėsiu, o šiaip nepriklausau.

Kaip apibūdintum socialinį gyvenimą ir atmosferą universitete? Ar yra bendruomenė?

- Atmosfera yra labai gera. Nežinau iš tikrųjų, ar tiesiog mano studijų programoje pasisekė, kad visi bendraujantys, noriai bendrauja. Studentų kuratoriai bendrauja, atsako į klausimus. Taip pat kartais pasimatome ir su SPK [studijų programos komitetas], tai socialinis gyvenimas tikrai geras, niekuo nesiskundžiu.

Gera girdėti! O, pavyzdžiui, jeigu, na, dabar artėja sesija ir pamatytum, kad labai nesiseka iš mokslo pusės, arba netgi gautum skolą, tai į ką kreiptumeisi pagalbos?

- Šiaip jau dabar pamačiau, kad nesiseka, tai kreipiausi į kelis kursiokus, kurie yra stipresni. Su jais kelis kartus susitiksiu, bandysiu mokytis. Jeigu taip išeis, kad sesijoje liks kokia skola, tikriausiai ieškosiu korepetitoriaus, ar tai būtų vyresnis studentas, ar kažkoks mokytojas.

Ar nesvarstei galimybių, kurias pagalbos klausimais gali suteikti SA arba Karjeros centras, administracija?

- Tik įstojus, kai dar nežinojau, kaip visa universiteto sistema veikia, bendravau su SA, tai jie kaip ir viską paaiškino. Karjeros centras irgi žinau, kad yra, tai gal kada, kai rašysiu CV arba reikės motyvacinio laiško, manau, į juos kreipsiuos.

Grižtant prie to diplomų ir darbo ieškojimo... kaip manai, kas yra svarbiau darbdaviams – ar geras teorinis pasirengimas, išsilavinimas, ar ankstesnė darbo patirtis?

- Ankstesnė darbo patirtis, aišku. Jeigu jau yra tas darbas, tai jau esi susipažinęs, kaip apskritai veikia tas darbas, kaip dirbti komandoje, visa ta sistema, kaip kompanijos veikia. Teorinės žinios, aišku, yra gerai, bet praktika yra tikrai svarbiau.

Kaip manai, tose specialybėse, ką tu norėtum dirbti ar jose būtų verta būti pabaigus magistrą?

- Iš tikrųjų prieš įstojant maniau, kad verta magistras yra svarbu, kad kelti savo kvalifikaciją, bet kiek pabendravau su vyresniais studentais, tai jų nuomone (dabar jau ir mano) to magistro iš tikrųjų nereikia. Užtenka gal bakalauro. Jei nori kažką specifiškai studijuoti gali pasiimti kursus, galbūt kažkokioje kompanijoje. Dabar labai daug visokių akademijų, kurios moko, tai magistras nėra būtinas.

Aš kaip ir paklausiau visko, ko norėjau. Ar turi pasitikslinimų arba pastebėjimų? Arba kažką norėjai pasakyti ir užmiršai ir dabar prisiminei?

- Kalbant apie magistrus, būtent VU aš asmeniškai nemačiau tokių magistrų, kurie mane sudomintų. Daugiau yra būtent matematikams. Tų naujausių technologijų vystymo, kokio dirbtinio intelekto, tai yra pasirenkami dalykai bakalauru būnant. Vėlgi, pasirenkami – tai tu ne visus galėsi mokytis. O magistro tokio, kad sudomintų, tai nėra. Jų yra vos keli. Tai šitas krito į akį. Daugiau neturiu, ką pridurti.

Iš mano pusės viskas. Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Iki kitų susitikimų.

2A (2019-12-11)

Labas dar kartą. Labai ačiū, kad sutikai dalyvauti mano tyrime. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip, sutinku.

Ačiū labai, galime pradėti. Pasitikslinsiu keletą detalių. Sakei, kad studijuoji duomenų mokslą, įstojai šiomet ir čia buvo tavo pirmasis pasirinkimas stojant?

- Taip.

Po mokyklos?

- Taip.

Tai dabar eina pirmasis semestras į pabaigą, artėja sesija. Kokie įspūdžiai iš tavo studijų programos, universiteto?

- Tai džiaugiuosi, kad Vilniaus universitete mokaus. Jaučiasi, kad rimtai žiūri į viską. Dėl studijų programos yra dalykų, kur jaučiuosi, kad dėl tų dalykų vien išeičiau, mesčiau, nes atrodo, kad nėra labai reikalingi dalykai, arba per sunkūs. Arba per greitai einama. Bet šiaip visumoj džiaugiuosi. Apie metimą kol kas negalvoju.

Labai džiugu tai girdėti. Beje, kalbėk kuo garsiau, kiek išeina, nes bijau, kad po to negirdėsiu. Minėjai, kad yra dalykų, kurie yra per sunkūs. Kokie tai dalykai ir kuo jie per sunkūs?

- Matematikos pagrindai. Tai čia būtų įvadas į matematinę analizę. Aš jau atėjus girdėjau legendų, kad čia yra pats sunkiausias dalykas, kur neįmanoma išlaikyti. Nu kaip, įmanoma, bet labai sunkiai. Atrodo, kad galva nesugeba išnešti to, ką nori pasakyti ar ką nori, kad suprasčiau. Ir, aišku, yra per greitai gal einama. Nėra paliekama laiko, kad susigulėtų. Tai čia būtų pats sunkiausias toks.

Kadangi tai matematika, mes turime iš mokyklos kažkokius pagrindus, bazines žinias. Kaip manai, ar tai yra mokyklos kaltė, kad mokyklos matematikos programa neduoda pakankamai žinių, neparuošia universitetui?

- Galbūt mokykloje nėra suteikiami tvirti pagrindai, nes mes bėgame per programą, kad viską spėtume, ką iš tikrųjų būtų galima padaryti – plačiau paimti – universitete. Mokyklos nesuteikia tvirtų pagrindų, kad kai sprendi uždavinį, kurį kaip ir žinai, kaip išspręsti, bet toliau savęs klausinėji, ar tikrai čia gerai sprendžiu, nes nėra tvirtų pagrindų.

Dar kalbant apie mokyklą ir mokyklos visą pasirengimą, ko dar galėtum įvardinti, ar kažko trūksta?

- Mokykla nemoko susirasti informacijos. Mes turime ją mokėti, iškalti ir panašiai, ir atėjus į universitetą labai sunku yra išmokti, suprasti, kad universitete tu gali googlinti, tu gali ieškoti informacijos, kad tu pats turi ieškoti, ko mokykloje nebuvo leidžiama. Kaip ir suvoki, bet tai nėra įprasta, kad tu gali susirasti informaciją. Tai čia galbūt net ir didžiausias mokyklos minusas. *Nesuteikia savarankiško mokymosi galimybių?*

- Jo jo jo.

Įdomu. Gal tai kita tema, bet labai įdomus pastebėjimas. O kodėl tu pasirinkai stoti į būtent šią studijų programą?

- Čia istorija ilga, galiu ilgai pasakoti?

Gerai.

- Aš visada galvojau, kad stosiu į Airiją ir Lietuvoje nesimokysiu. Tada giminės pradėjo mane kalbinti stoti į vieną universitetą ir tenai buvo trys IT programos. Kadangi man patiko IT, matematika, tai kitų nelabai galvojau. Buvo programa, man atrodo, *data science*, ir aš skaitau ir aš nesuprantu, apie ką ji yra, aš nesuprantu visiškai, ką reiks ten daryti. Kaip ir pamiršau, galvojau visą laiką apie programų sistemas, kad stosiu, ir tada pradėjau vėl domėtis, kas yra tas *data*, *data science*, ir aš pamačiau, kad man visai patinka, kad aš tai kiekvieną dieną darau. Man labai patiko analizuoti, bet ką, visiškai bet ką. Tada pradėjau galvoti, kad visai būtų neblogai. Tada radau studijų programą ekonometriją, kas buvo labai panašu, bet ten labiau į finansus buvo, o aš labiau norėjau į IT eiti, tai va tas man nelabai patiko, nes aš labiau norėjau į IT eiti, grynai duomenis. Ir tada atsirado, būtent kai man reikėjo stoti duomenų mokslas, ta programa. Aš buvau studijų parodoje Litexpo, kur kiekvienais metais vyksta, tenai pristatinėjo šitą programą. Tai nusprendžiau, kad visgi čia reikia eiti, nes atrodė įdomu ir domino duomenys.

Ar tai buvo pirmasis pasirinkimas LAMABPO?

- Jo.

Kokie buvo kiti pasirinkimai, jei buvo?

- Tai buvo VU Duomenų mokslas nemokama, tada buvo Ekonometrija nemokama, tada buvo Duomenų mokslas mokama, tada buvo Ekonometrija mokama, tada VGTU berods, bet pagrinde buvo VU.

Bet panašios, nebuvo, tarkime, istorijos?

- Ne ne, toli gražu [juokiasi].

Nuo mokyklos domėjaisi būtent šitais dalykais?

- Aš nuo 8 klasės net nebesimokiau, nu būdavo tos pamokos istorijos, geografijos ir panašiai, net nedomino.

Dabar šitas klausimas toks filosofinis. Koks apskritai buvo tavo tikslas stojant į universitetą? Kodėl būtent į universitetą, o ne kolegiją, ar kursai kur būna programavimo, arba tiesiai į kokią įmonę praktikai atlikti? Kodėl būtent universitetas?

- Dėl įmonių, aš nemanau, kad mane priimtų atlikti praktiką ar panašiai, kai visiškai jokių pagrindų nėra, nieko nemoku. Kolegijos... nemanau, kad Lietuvoje jos yra labai aukšto lygio. Aišku, lyginant Vilniaus kolegiją ir kokį Klaipėdos universitetą, tai Vilniaus kolegija greičiausiai būtų aukštesnio lygio. Net ne greičiausiai, o taip ir būtų. Bet va būtent į universitetą norėjau, nes, vis dėl to, universitetinis diplomai. Aišku, šeima darė spaudimą. Ką dabar pajaučiau, tai universitetas labai brandina žmogų. Per kelis mėnesius aš, net su mama šnekėjau, labai pasikeičiau, tiesiog iš karto brandesnis žmogus. Ir va dėl to, aš norėjau išmokti savarankiškumo, išmokti tiesiog bręsti greičiau. Maniau, kad universitetas – geriausia terpė mano augimui.

Minėjai tą dalyką, kad manai, kad nepriimtų tiesiai į įmonę. Taip, gal pirmakursių ne, bet, nežinau, ar esi girdėjusi, kad labai daug žmonių meta tikslųjų mokslų studijas, nes jie randa darbą. Kaip manai, kaip darbdaviai vertina tai, ar jiems tai svarbu, ar jie nori tuos įgūdžius patys suteikti?

- Mano pusbroliis, kadangi Airijoje studijuoja, ten visokie Microsoft ir Google eina ieškoti pirmakursių ir pasiūlo labai didelę algą, kad jie galėtų tenai suvilioti. Tada jie turi tą naują jauną žmogų, kuris padirba kažkiek laiko, ir tada jį išmeta, nes ateina nauji. Tai va dėl to aš galvočiau, kad nebūtų labai protinga mesti mokslus dėl tokių darbų, nebent tikrai įmonė... kokią sutartį

pasirašai, kad tave užaugins, suteiks tų įgūdžių. Aš visą laiką galvojau, kad jeigu būčiau aš darbdavys, vis tiek žiūrėčiau ir į universitetinį diplomą, ne tiek dėl tų žinių, vien dėl to, kad universitetas išmoko planuoti laiką, bendrauti su žmonėmis labiau, nes visi labai skirtingi yra, iš skirtingų vietų atvažiavę, reikia prisitaikyti. Aš vis tiek manau, kad darbdaviai ne tai kad žiūri labiau į diplomą, bet žiūri ir į diplomą, nes tai rodo, kad sugebėjai baigti universitetą, nesi labai lengvai pastumiamas ar panašiai.

Supratau. Jei nenori, gali nesakyti, arba sakyti intervale, koks buvo tavo stojamasis į universitetą balas?

- Nuo 8.5 iki 8.7.

Kaip dabar, gal nežinai tikslaus skaičiaus, bet pabandyk 'atspėti' arba įsivertinti, kokie bus tavo pažymiai šią sesiją? Kokį sau parašytum pagal tai, kaip tau sekasi?

- Kaip bendrą vidurkį, ar kiekvieno dalyko?

Kelis pažymius tarkim skirtingus.

- Algebra, manyčiau, turėtų būti kokie 7, gal 8 net, anglų turėtų būti 9-10, matematikos pagrindai bus 5, galbūt NETGI 5, įvadas į specialybę galbūt irgi 7-8. Ką dar turim? Informatika kokie 7 irgi. Norėčiau, kad visi būtų apie 7.

Jei stojamasis buvo vos ne 9, tai pasunkėjo?

- Labai! Labai pasunkėjo.

OK. Dar jei kalbant apie patį universitetą, ar priklausai bent vienai studentų organizacijai?

- Čia toks įdomus klausimas, nes oficialiai ne, bet neoficialiai taip, priklausau MIF SA. Aš einu padėti, kai reikia pagalbos, aš padedu, dabar MIDI organizuojam, tai padedu. Bet aš oficialiai nepriklausau SA.

O kaip socialinis gyvenimas, kaip vertintum atmosferą, universiteto bendruomenę?

- Man patinka tai, kad visi žiūri vieni į kitus kaip į kolegas, tas yra keista, kad netgi dėstytojais mus pavadina kolegomis. Susimėtai, nes nesitikėjai. Taip pat ir grupiškai, toks jausmas, kad kaip kolegos esam. Kai susirandi draugų tai išvis yra fantastika. Mes kadangi susipažinome barake, labai fainai, ir leidžiam laiką ir panašiai. Universitete ir atmosfera ir viskas yra tikrai geriau, nei tikėjausi.

Pavyzdžiui, jei kiltų kažkokių problemų, pasidarytų labai sunku mokytis ar net gautum skolą, į ką kreiptumeisi pagalbos?

- Aš turbūt nueičiau į SA. Ne, pirma turbūt paverkčiau kažkam ant peties, tada nueičiau galbūt į SA, pasikalbėčiau, ką daryti, ką man siūlo. O jei ne, tai ieškočiau kažko kitko, kad būtų dar aukščiau, kas padėtų, bet šiaip pagrinde į SA nueičiau.

O pavyzdžiui, jei kiltų klausimų dėl ateities, karjeros, ar eitum į Karjeros centrą?

- O mes tokį turim?

Jo, Saulėteky.

- Turbūt jo. Aš žinau, kad yra Karjeros dienos, tai galbūt nuo tenai pradėčiau žiūrėti į karjeros galimybes.

Kitas dalykas, ar šiuo metu turi darbą?

- Aha, turiu.

Kiek maždaug laiko per savaitę jam skiri?

- Valandų? Apie, tuoj pasakysiu, apie 20 valandų. Gal daugiau. Kartais būna daugiau, kartais mažiau.

Ar jis yra susijęs su tavo specialybe?

- Ne. Visiškai ne. Čia yra konsultantė grožio prekių parduotuvėje.

Supratau. Kokia buvo pagrindinė motyvacija pradėti dirbti? Kada pradėjai dirbti?

- Aš vasarą dirbau tenai ir man pasiūlė, kad jeigu reikės pagalbos, kad mane galėtų priimti. Ten tiesiog, vieną, du kartus per savaitę padirbėti. Tada gavosi taip, kad jiems reikėjo žmonių, nes išėjo iš darbo, ir aš padėjau jiems. Pagrindinė motyvacija turbūt yra pinigai. Man jų užtenka, kiek man mama duoda, bet vis dėlto tie savi pinigai yra savi pinigai. Dar ta motyvacija yra tai, kad tai nėra darbas, kur visą laiką ant kojų, kur visada veiksme. Aš ten galiu ir namų darbus pasidaryti, tai dar ir dėl to einu dirbti, nors galėčiau nedirbti. Pagrindinis pinigai būtų, kad turėti savų.

Šito jei nenori nesakyk, bet pati finansinė padėtis yra labiau teigiama ar neigiama? Tas darbas yra būtinybė, ar šiaip?

- Šiaip finansinė padėtis yra gera, tik aišku, tas dalykas, kad reiktų taupyti, reiktų labai galvoti, kur leisti pinigus. Viskas būtų gerai ir pinigų užtektų, bet kai dirbu, galiu daugiau sau leisti. Galiu neapgalvoti visko, palepinti save. Jis nėra būtinybė.

O jei pastebėtum, kad darbo valandų santykis su mokslu per savaitę... jei pamatytum, kad mokslai labai nukenčia, kas būtų prioritetas?

- Mokslai.

O kokias esi svarsčiusi alternatyvas, jei esi svarsčiusi, tikslinės stipendijos ir kiti dalykai? Kiek tu apie tai žinai?

- Man atrodo, aš prieš stojant žiūrinėčiau viską tenai, tai man atrodo, nei vienos negalėčiau gauti, tai nei nebandyčiau.

O tavo draugai, grupiokai, ar yra daug derinančių darbą su studijomis?

- Žinau, kad iš grupiokų yra vienas tikrai, ne, du, tikrai su darbu derina. Kiti eina į praktikas, kai kurie, bet šiaip dauguma nedirba. Arba ieškosi dabar, šventiniu laikotarpiu, laikinų darbų, bet šiaip nedirba.

Ar esi galvojusi, koks yra tavo svajonių darbas, arba bent jau kokios profesijos domintų?

- Aš norėčiau, kad būtų su mano studijom, su duomenų analize. Norėčiau dirbti žinomoje įmonėje. Aišku, ne tokioje, kaip Facebook, Google, Microsoft, nelabai mane domina, bet tokioje mažesnėje, ne tiek daug aprėpiančioje kompanijoje. Pavyzdžiui, idealiausia būtų kokiam Tesonet, nes ir sąlygos labai geros. Tai jo, duomenų analizė Tesonete pavyzdžiui.

Kaip manai, Tesonetui ar bet kokiam kitam svajonių darbui, kokių savybių ar gebėjimų reikėtų?

- Čia kaip įgūdžių kažkokių profesinių, ar grynai mano būdo bruožų?

Šiaip abiejų, bet pradėkime su profesiniais dalykais.

- Aišku. Analitinių, analizės tvirtų pagrindų, programavimo. Čia gal jau prie būdo bruožų – loginio mąstymo - aišku, gebėjimo su tom visom programom dirbti, kaip Excel. Iš būdo bruožų laiko planavimas, bet čia kaip ir visur, tada tas analitinis mąstymas, gebėjimas dirbti komandoje, net nežinau, manau, kol kas tiek sugalvoju. Aišku, punktualumas dar.

Kaip manai, kurias iš tų savybių, gebėjimų suteikia universitetas?

- Gal analizę. Mačiau, kad prasidės nuo kažkurio semestro visi tie analizės dalykai, tai va, tą suteiks. Programavimo yra tas dalykas, kad pats turi dėti labai daug darbo į tai, tai net nežinau, ar universitetas pats yra pajėgus suteikti to tiek, kiek reikės darbo rinkoje. O laiko planavimo, darbo komandoje tai, aš manau, jo, išmokys.

Jūs turit visokių grupelių užduočių universitete?

- Jo, turim. Mes dažniausiai galime rinktis, ar mes norime vieni ar grupėse, bet grupėse yra lengviau. Čia nėra kaip mokykloje, kai vienas žmogus visa darbą padaro, o kiti tik prisiima tuos nuopelnus. Pasiskirstom tą darbą, tada patiem mažiau daryt, lengviau pristatyti, nes mažiau informacijos reikia išmokti papasakoti. Tai jo, darbas grupėse universitete yra naudingas.

Tarkim, siekiant karjeros, kad ir tame pačiame darbe, kuris yra tavo svajonių darbas, kaip manai, ar tam būtų verta turėti magistro laipsnį? Studijuoti magistrantūroje?

- Aš manau, gal pačioje pradžioje ne, nes aš norėčiau padirbti ir pamatyti, kas mane tikrai traukia. Dabar aš, pavyzdžiui, mąstau apie duomenis, kad mane domina tikrai duomenys, bet galbūt aš paskui pereisiu į kokią verslo pusę ar panašiai. Tiesiog, kad pamatyti, kas mane tikrai traukia. Po kokių gal penkių metų po bakalauro baigimo, galbūt tada kokį magistrą ir būtų naudinga. Bet galbūt tik iš pinigų pusės. Kiek mačiau, tai magistrantai daugiau uždirba, bet tas nėra labai drastiškas skirtumas. Net nežinau... dėl savęs galbūt labiau jo, kad labiau įsigilinti, bet šiaip kad ar kompanijai tai būtų labai svarbu – nemanau.

Iš to, ką sakai, tai suprantu, kad nėra taip, kad planuotum lygiai tą patį studijuoti?

- Greičiausiai ne. Greičiausiai bandysiu, kadangi dabar duomenų mokslas, tai greičiausiai ateity bandysiu atrasti, kas man patinka, kuri labiau pusė. Gal verslas, galbūt kažką su aplinkosauga labiau, ir tada bandysiu viduriuką rast.

Mano klausimai eina į pabaigą. Pradžioje minėjai, kad planavai stoti į Airiją, ar vis dar... kodėl nusprendei nebestoti? Ar planuoji bandyti?

- Magistrą aš planuočiau ateity užsieny mokytis, norisi patirti ir tą studijavimą užsienyje. Dabar kadangi yra studijavimas viename mieste, tai tikrai praplėtė akiratį, tai tikrai praverstų man pastudijuoti užsienyje. O nestojau, nes nebuvo pažymiai labai geri, o vis tiek užsienyje yra labiau vertinami pažymiai, o ne egzaminų rezultatai, ir labai tingėjau IELTS laikyti, labai jo nenorėjau. Ir dar tas dalykas, kad irgi pinigai sustabdė, nes mokslas būtų mokamas. Niekaip negalėčiau gauti nemokamo. Tada reikėtų ieškoti, kur gyventi ir panašiai, tiesiog studijuoti Lietuvoje buvo paprasčiau.

Ok. Labai ačiū už pokalbį. Nebent dar turi kažkokių pastebėjimų?

- Ne.

Iki kitų susitikimų.

3A (2019-12-12)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai dalyvauti mano tyrime. Šiandien bus mūsų pirmasis iš trijų pokalbių. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip, sutinku.

Galime pradėti. Keletas klausimų... Iš kokio tu miesto?

- Iš Alytaus.

Kurią studijų programą studijuoji?

- Programų sistemas MIFe.

Ar stojai iš karto po mokyklos?

- Taip, iš karto stojau po mokyklos ir įstojau pirmu, kaip pasakyti, pirmu numeriu.

Ta prasme, čia buvo pirmas pasirinkimas?

- Pirmas pasirinkimas, pačiu pirmu pasirinkimu įstojau.

Geras. O kas buvo kiti pasirinkimai?

- Kiti pasirinkimai buvo tas pats Vilniaus Universitetas, tas pats MIFas, tik kitos studijų programos iš programavimo. Tai buvo, kiek pamenu, informacinių sistemų inžinerija antras, trečias informatika. Ir tikrai žinojau, kad įstosiu į VU, nes kiek domėjausi kitų universitetų rezultatais, kur stoti į šitą, tai kartelė yra tikrai tikrai žemesnė. Tiesiog dėl saugumo dar pridėjau KTU ir VGTU, bet to turbūt nereikėjo, būčiau į VU įstojęs.

Gal dar galiu paklausti, koks buvo stojamasis balas?

- 8,67. Geriausiai lietuvių išlaikiau, nors stojau į MIFą. Juokinga [juokiasi].

Na, kalbėti ir skaityti reikia visur. Neprapuls tos žinios lietuvių kalbos. O dabar, pirmasis semestras eina į pabaigą, artėja sesija, kokios nuotaikos, savijauta šiuo metu?

- Šiuo metu viskas susistovėjo, bet iš pradžių tai buvo toks, net nesakyčiau lengvas šokas. Labai didelis šokas buvo. Vien dėl tokio... daug kas pasikeitė iš mokyklos laikų. Paskaitų laikas, mokymosi įvairūs metodai. Reikėjo susitaikyti ir su savim, ir su aplinka. Nauja aplinka, nauji iššūkiai ir panašiai, ir taip viskas susidėjo į vieną. Dabar kol kas viskas stabilizuojasi, rezultatai irgi geri, aišku, visados norisi geriau. Nuotaikos gal nėra super, kad džiaugčiaus, bet svarbiausia, kad įdomu mokytis. Nors žiauriai žiauriai sunku, nu bet įdomu. Bent tas gerai

Patinka pati programa?

- Jo, patinka. Apskritai, pats programavimas. Gal po pirmo semestro dar nematau labai skirtumo, kai dabar, kaip iki šiol domėjausi tom studijų programom, ir kiek dabar domiuosi, kiek dabar su savo žiniom galėčiau palyginti, kol kas turbūt skirtumo nepajausčiau, bet patinka, taip.

OK. Kodėl pasirinkai būtent šią programą?

- Šiaip į šią programą jau mokyklos laikų... Patiko programavimas, mačiau save ateityje programuojant. Aišku, buvo įvairiausių minčių dešimtoje, vienuoliktoje klasėje, bet turbūt

vienuoliktos, dvyliktos klasės pabaigoje jau žinojau, kur noriu stoti, ir tikrai žinojau, kad į Vilnių noriu stoti. Prestižas. Tiesiog, patinka, ir čia įstojau, kur man patinka.

Paminėjai, kad Vilniaus universitetas – prestižas. Koks buvo tikslas stojant į universitetą dar be to? Mokantis programavimą galima kad ir praktiką įmonėje atlikti, arba kursus lankyti. Kodėl būtent universitetas?

- Sunkus klausimas. Tiesiog pratęsti mokymosi procesą, tobulėti, ugdytis, ne taip stačia galva eiti dirbti. Aš iki [dabar] programavime žinių turbūt turėjau nulį, palyginus to, ką mokykloje išmokau ir ką dabar mokomės, tai vien tą išmokau, tikrai nebūčiau darbe ar kokiuose kursuose... Kursuose tai išvis labai greitai viskas ir labai viskas paviršutiniškai. O universitete yra gilinamasi nuo pagrindų.

Ko tikėjaisi stodamas? Ar jautiesi, kad tai išpildyta? Ar studijų kokybė tenkina?

- Kaip tik šį klausimą sau uždaviau. Ko tikėjausi – nieko nesitikėjau. Kaip, pavyzdžiui, čia turbūt pro šalį pasakysiu, kai teko pirmą vasarą išvykti dirbti į Angliją, tai aš jau tikėjausi visko, visokių iššūkių, kad bus sunku, be draugų, be šeimos ir panašiai. kažko tikėjausi ir tąkart tą sunkų laikotarpį ir pavyko taip lengvai išgyventi. O dabar, kai nieko nesitikėjau... nu stosiu ir vėl mokysiuosi. Tai gal tas viską labai apsunkino. Nesitikėjau, nei kad bus sunku, nei nesunku, nes tiesiog apie tai net negalvojau

O kaip perėjimas iš mokyklos į universitetą? Vis tiek turite matematikos kursą [mokykloje]...

- Matematikos ir patį programavimą.

Ar tai, ko mokeisi mokykloje, padeda dabar, ar trūksta kažko? Tas perėjimas, ar trūksta kažkokios pereinamosios grandies? Ar didelis šuolis?

- Taip, šuolis buvo didelis. Iš to, ką mokėmės mokykloje, paprastus dalykus, ir to, ką nušokom iki čia... vien kiek per paskaitas įgauni naujų teorinių žinių ir tai, kad tų jų paskaitoje dar nespėji suvirškinti ir namie turi suvirškinti. Mokykloje per 45min viena formulytė ir į uždavinuką einam. Jo, tai srautas toks informacijos pareina ir nespėji suvirškinti. Aišku, taip, paprasčiausi pagrindai nuo ko viską spręsti, iš mokyklos yra.

O pačios studijos? Sakei, yra labai įdomu ir labai sunku. Ar yra per sunku?

- Taip buvo per sunku. Vieną kartą ryte buvo mintys „kaip aš čia įstojau ir ko aš čia įstojau“. Bet sakau, susitaikiau. Susigyvenau. Negalėjau patikėti, kaip apskritai aš čia įstojau, kad nieko nesuprantu. Bet kažkaip dar mokomės. Tikrai buvo minčių ir mesti.

Jau buvo minčių mesti?

- Jo. Bet čia tokie šiaip pamąstymai. Nereiškia, kad tu tikrai taip padarysi, šiaip pamąstymai.

Istojai pakankamai neblogais pažymiais. Dar sesijos nebuvo, bet kaip įsivaizduoji, kad ją išlaikysi? Kokius pažymius matai?

- Turbūt čia vėl blogas bruožas, kad nesitikiu. Visados norisi geriau, bet, kaip matau, reikia susitaikyti, kad bent jau išlaikyti. Kiek dabar kontrolinių rezultatai ir panašiai... gal per daug visi aplinkui gąsdina ir aš susidarau tokį kaip burbulą, kad čia labai sunku, ir save taip nuteiki, kad yra sunku ir nesimokysiu, nes sunku. Nu bet tiesiog nereikia apie tai galvoti. Kaip ir egzaminus 12 klasės reikėjo išlaikyti visus virš 70, tai pasiekiau kartelę virš 80, tai ir dabar bus kokie apie 7, jei nori tiksliai kažko. Norėčiau išlaikyti, bet daugiau, nei išlaikyti. Tai tas svarbiausia.

O pavyzdžiui, jei iškiltų netikėtų problemų dėl mokslų, tarkim, gautum skolą, kas būtų pirmas variantas, kur kreiptumeisi pagalbos? Jeigu kreiptumeisi.

- Hm. Kur kreipčiausi? Nežinau. Dar kartą sėdėčiau mokytis. Būtų didelis šokas turbūt lengvas, reikėtų vėl su savimi susigyventi, bet vėl sėdėtum prie mokslų, kalbėtumeisi su draugais, prašytum pagalbos padėt, kaip spręst. Dar labiau gilintumeisi, kad skolos nebebūtų. Turbūt draugai, nežinau.

Dar norėjau paklausti keletą dalykų apie universitetą. Ar priklausai bent vienai studentų organizacijai?

- Niekam nepriklausau. Iš pradžių buvo minčių. Kai sunkus laikotarpis tai apie tai net negalvojau, nes nesugebėčiau suderinti. Dabar gal kiek nuomonė pasikeitė. Gal ne tai, kad norėčiau, bet galėčiau. Noro labai tokio didelio nėra, bet jei norėčiau, galėčiau tai suderinti. Jo, nepriklausau kol kas. Kažką norėjau pasakyti, bet pamiršau.

Jeį prisiminsi, sakyk, nors ir bus ne į temą. O pats, kaip vertintum socialinį gyvenimą ir atmosferą universitete?

- Jo, kai tik paskutines savaites norisi išnaudoti studentiškas galimybes. Kiek domėjausi, dabar vienas toks žmogus parašė apie vieną studentišką galimybę, labai pakeitė požiūrį, kad nereikia vien tik į mokslus būti įnikus, naudotis ta studentiška galimybe, jaunyste, daryti, veikti, bandyti, net jei ir nepavyksta - dar kartą bandyti. Aišku, tas yra sunku labai, bet kažką reikėtų. Bet ir pačiam reikia domėtis apie tai. Niekas, kaip mokykloje, ant lėkštutės tau nepaduos. Šiaip atmosfera tai pasijautė... aš mokykloje priklausiau gabiųjų klasei, man sukūrė tokį įvaizdį, kad aplinkui mane labai protingi, bet kai tenka pabendrauti su kitais - taip tikrai nėra. Ir dabar, kai įstojau į VU, tai vėl toks burbulas, kad vėl aplink mane tokie daug gabesni, protingesni ir

panašiai. Gal ir gerai, tokios kaip ir motyvacijos suteikia. Spyris bandyti, siekti, kabintis su jais kartu ir siekti tokių pačių rezultatų, kaip ir jie. Jei būčiau tarp tų kur, na, jei būčiau kad ir į kolegiją įstojęs, ta pati atmosfera būtų nedarbinga, nemotyvuota, va geras žodis. Įstojus į MIFą, Vilniaus Universitetą, jaučiasi tokia motyvuota tikrai aplinka.

Motyvuota?

- Mokyti, gauti žinių, o ne taip kad ten, o kontrolinis, tai pasimokysiu. Žiūri į ateitį, kad man to prireiks.

O ta konkurencija yra labiau teigiama ar neigiama?

- Ir teigiama, ir neigiama. Iš dallies, taip, man tai stimulus mokytis, bet iš kitos pusės tokia neigiama, kai tu gauni mažiau, o kiti daugiau, tai konkurencija tokia, nemėgstama man bent jau.

Okei. Jei kažką iš šitos temos prisiminsi, tai grįšim. Dabar norėčiau paklausti, sakei, kad dirbai Anglijoje, ar šiuo metu turi darbą?

- Dirbau tik vasarą du kartus ten pat, o trečias šiaip toks buvo. Dabar šiuo metu tai ne. Gal iš po darbo Anglijoje tikrai nenorėčiau dirbti, nes tikrai negalėčiau suderinti taip visko lengvai. Tuo labiau... kai visi taip sako, kad tėvų sprando nulypti, tai nėra vis tiek taip, į savaitę 10 eurų vis tiek padeda, vis tiek paimi.

Kada yra tas laikas nulypti nuo sprando? Kuris kursas?

- Kuris kursas? Nežinau, turi pats viduje subręsti, būti labiau atsakingas už save. Kai pakankamai žinių įgauni ir moki laiką suplanuoti, pirmas dalykas, turi pakankamai žinių, kad dirbti savo profesijoje. Tikrai dabar nenorėčiau, po tiek darbų, kiek turėjau, dirbti ne pagal profesiją. Tikrai norėčiau, jei dirbti būnant studentu, įgauti ir praktikos, žinių darbe ir panašiai.

Ten, kur dirbai, nebuvo susiję su informatika?

- Ne ne ne, ten buvo visiškai juodas darbas.

Sakei, kad norėtum dirbti specialybę. Dar nepaklausiau, kas yra tavo svajonių profesija.

- Svajonių profesija yra dirbti pagal profesiją, ką tu išmokai. Ką tu mokeisi. Svajonių tai tiesiog, programuoti. Po mokslų dirbti tą darbą, o ne šiaip kažkur, baigus mokslus Maximoje, McDonalde ar vėl į tą pačią Angliją grįžti. Būtų tiesiog laiko iššvaistymas, keturių metų.

Kaip suprantu, tas tavo svajonių darbas yra programuotojo darbas, ar ne?

- Nu nėra svajonių darbas kad aš čia toks wow ar panašiai, bet patiktų. Svajonė tai gal stiprus žodis, bet patiktų.

Kaip manai, tam darbui, kuriame save įsivaizduoji, kokių savybių ir kokių žinių, kompetencijų reikia?

- Mano nuomone, žinios nėra pats pagrindinis dalykas atsižvelgiant į darbą. Gal reikia būti platesnio profilio programuotoju. Kaip ir dabar programų sistemose – bendravimo įgūdžiai. Gal tas ir užknisa mokytis šiuo metu, atrodo laiko švaistymas ir panašiai, bet kai pasižiūri toliau į ateitį gal tos žinios tikrai praverstų. Kaip minėjau, bendravimo įgūdžiai, darbas grupėje, nuolatinis mokymasis, domėjimasis, ne kad tau žinias kas paduos. Charakterio savybės, socialiniai įgūdžiai dar daugiau svertinės reikšmės turi, negu tos įgytos žinios.

Iš šių savybių ir kompetencijų, kurias išvardinai – darbas grupelėje ir visa kita – kurias iš jų padeda įgyti universitetas?

- Kiek dabar programų sistemose mokausi, tai bando aprėpti platesnio profilio programuotoją, ne tik kad mokėti programuoti, bet ir bendrauti ir panašiai. Kiek domėjausi savo studijų programos tvarkaraščiu, kas toliau. Tai tas gerai. Gali pakartoti koks klausimas, užmiršau?

Jo, tai tu atsakei tai – kokios savybės, darbas grupelėje, domėjimasis...

- Ai, kaip tam padeda universitetas. Tai jo, įterpia tuos mokymosi modulius, tiesiog kad mokytis. Nežinau, kaip kitose studijų programose tas yra. Kiek žinau, informatikoje tiesiog tą basic monkey programuotoją mokina. Programų sistemos kiek plačiau, ne tik programavimą aprėpia, kažką plačiau.

Kaip manai, universitetas duoda, kaip ir sakei, daugiau įgūdžių, bet kiek pats diplomą turi įtakos siekiant karjeros?

- Aš vadovausiuosi aplinkinių nuomone, kol pats to nepajauti, tai nežinai, bet kiek sako, tai diplomą tai tik diplomą, kad pabaigėi. Nei pažymiai rūpi, nei ką. Tiesiog diplomą, kad tu pabaigėi, lapas, įrodantis oficialiai, kad tu kažką moki. Tik tą parodo. Skirtumas tarp to, kad tu kažkokiuose seminaruose ar papildomai už universiteto, akademijose kažką išmokai, tai tiesiog gal tie darbdaviai labiau žiūri. Prestižas, kad čia baigėi tą universitetą, keturis metus čia tiek prasimokyti tai irgi. Iš aukščiau žiūrint, kažko daugiau moki. Gal tos žinios ir įgytos tos pačios.

Ar kada nors mąstėi (o gal dabar mąstai) studijuoti ir magistrantūrą?

- Svarsčiau, taip, bet nenorėčiau turbūt dar kartą sėst ant to paties. Kiek pasidomėjau ta magistrantūra, paskaita viena dvi į savaitę, du metus darai dar kažkokį papildomą darbą, nematau tame kažkaip... kol kas galbūt. Nematau tame poreikio pačiam sau, kad papildomai

kažko išmokčiau. Po keturių metų pats turi gilintis, ieškoti informacijos ir panašiai. Diplomas magistro tai vėl tik kažkoks oficialiai įrodymas, kad tu kažką ten.

Taigi, aš kai ir paklausiau visko, ką aš ketinau. Nebent dar kažkokių pastebėjimų turi?

- Ne, pas mane atmintis labai trumpa. Labai nesvarbių dalykų kažkaip neįsimenu.

Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Iki kitų susitikimų.

4A (2019-12-27)

Pastaba: interviu darytas video skambučiu

Labas. Dėkui dar kartelį, kad sutikai dalyvauti mano tyrime. Šiandien bus mūsų pirmasis iš trijų mūsų susitikimų. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip.

Galėtum pasakyti, kurioje konkrečiai studijų programoje tu studijuoji?

- Duomenų mokslo.

Ar įstojai iškart po mokyklos?

- Taip, iš karto.

Iš kokio miesto esi?

- [miesto pavadinimas].

Ar studijuoji valstybės finansuojamoje ar nefinansuojamoje vietoje?

- Nefinansuojamoje.

Tai dabar pirmasis semestras eina į pabaigą. Galima sakyti, praėjo vienas semestras, sesija artėja. Kokie išpūdžiai? Kaip apskritai patinka studijos?

- Pačios studijos įdomu. Vietomis labai laisva, palyginus su mokykla, o vietomis labai perkrauta. Pavyzdžiui, paskutinę savaitę prieš atostogas buvo atsiskaitymai, visi darbai. Kitu laiku būna tiesiog, tik į paskaitas nueiti, viena kita užduotis namų darbų.

Visas krūvis susideda į sesiją taip gaunasi?

- Būna momentų ir kartais kitu laiku. Savaitė tokia būna, o mėnesis laisvas.

O studijos, jos atrodo... tas krūvis, ar jis yra pakankamas? Ar atvirkščiai, studijos yra per lengvos ar per sunkios? Ar kaip tik atitinka poreikius?

- Gal sakyčiau, atitinka dažniausiai. Daugumoj atitinka.

Prieš stojant, turbūt turėjai kažkokius lūkesčius stojant į universitetą. Kaip tau atrodo dabar, ar tai, ko norėjai iš universiteto, tie lūkesčiai pateisinti, ar vis dėlto nelabai?

- Pateisinti sakyčiau. Aš labai tikėjausi, kad mokys naudotis tomis programomis, kurios yra naudojamos dabar, ir tai pasitvirtino. Aš buvau šiek tiek nustebęs, nes nelabai yra parašyti dalykų aprašai. Ta prasme, stoji ir matai – dalykas, na, informatika. Nežinai, kas ta informatika. Ten gali būti nuo Excel'io iki kokios nors programavimo kalbos. Mūsų atveju pasisekė. Iš tikrųjų mums dėsto tuos dalykus, kurių reikės darbe.

O kaip kitos studijų programos? Aš esu šitą dalyką girdėjęs, kad aprašymai būna ganėtinai neaiškūs, kaip dvyliktoji išsirinkti. Kaip manai, ten yra per mažai informacijos, ar kažkokių netikslumų yra? Kur yra pagrindinė to problema?

- Tiesiog gal nėra išsamesnių aprašymų. Pavyzdžiui, žinau, kad VGTU yra aprašymai iš tikro šiek tiek pilnesni, tu gali matyti, ką tu studijuosi. Čia taip kai kurie dalykai yra gan migloti. Kaip po to sužinojau, kai kurie dalykai iš tikto yra tie patys, tik pavadinimai skiriasi. Pavyzdžiui, matematinė analizė ir matematikos pagrindai yra vienas ir tas pats daugumoj. Algebra ir algebra ir geometrija irgi tie patys dalykai visiškai. Nu tai šitie. Miglota šiek tiek.

Kaip sakei, tavo studijų programos aprašymas buvo toks daugmaž, kad ką studijavai, tą ir gavai, ko tikėjaisi. [Linkteli] O čia buvo tavo pirmasis pasirinkimas stojant į šią programą?

- Pirmasis ir vienintelis.

Vienintelis? Norėjau klausti, kas buvo kiti pasirinkimai. Dėl kokios priežasties ar priežasčių pasirinkai būtent šitą? Kadangi, vienintelė, tai, matyt, buvo rimtų priežasčių?

- Aš iš anksčiau domėjausi duomenų mokslu. Ta prasme, žiūrėjau kursus internete ir panašiai. Bet nebuvo grynų programų Lietuvoje bent jau. Ir tada dvyliktoje klasėje aš pastebėjau, kad jau atsirado Lietuvoje, paskelbė. Tada nusprendžiau, kad čia noriu.

Ar tais dalykais domėjaisi papildomai, kol mokeisi mokykloje?

- Taip.

Šiaip kaip sekėsi tokie dalykai kaip matematika ir informatika mokykloje?

- Gerai sakyčiau visai. Matematikoje buvau sustiprintoje klasėje, VGTU klasėje, ten visi į tiksluosius stoji, tai stipri ta matematika, daugiau, nei A lygis. Informatika irgi gerai visai, šiek tiek programavau laisvu laiku.

Įstojimas į universitetą labai daug kam būna šokas, kartais teigiamas, kartais neigiamas. Kaip tau buvo su tais dalykais, kuriuos turėjai mokykloje, ta prasme, matematika ir informatika? Ar buvo labai aštrus pokytis? Ar tau atrodo, kad mokykla pakankamai paruošė universitetui?

- Ne, ne. Labai didelis pokytis. Vien tik kiek turinio išmoksti mokykloje, kiek universitete. Ta prasme, pirmą semestrą aš jaučiu, kad išmokau kokių trijų metų matematikos kiekį. Smarkiai daugiau turinio prasme. Informatika irgi tas pats ten. Tik pačius pagrindus mokėmės mokykloje, dabar smarkiai smarkiai smarkiai daugiau visko. Aš kai turėjau informatiką mokykloje iki dvyliktos tai man visai dar neblogai, ir pats kai programavau, bet tiems, kurie nei turėjo programavimo, nei programavo patys, tai aš nežinau, kaip jie susitvarko.

Ar manai, kad mokykloje jei būtų kažkiek programa praplėsta arba patobulinta, būtų lengviau pereiti į IT studijas universitete?

- Šiek tiek, manau, galėtų ten praplėsti.

O tu dar papildomai kažką mokeisi? Sakei, programavai. Tai čia turbūt ne mokykloje. Ar mokykloje?

- Ne, ne mokykloje. Interneto kursai, YouTube.

Šitas klausimas bus šiek tiek filosofinis. Kaip ir minėjai, egzistuoja visokie kursai, programuoti galima išmokti kitais būdais, be to, norint būti IT specialistu galima stoti ir į kolegiją, profesinę mokyklą, ar praktiką pasiimti. Kodėl apskritai buvo tavo tikslas buvo stoti į universitetą? Ne kolegiją ir ne kursus lankyti.

- Manau, dėl to, kad duomenų mokslui reikia gana daug matematikos ir aš jaučiau, kad aš jos pats neprisiversiu mokytis jeigu rimtai. Jaučiau, kad programavimą galiu, jis man eina, bet matematiką pačiam... šiek tiek bandžiau, bet nebuvo paprasta labai. Dėl to. Šiaip šitoje srity, kiek domėjaisi, dauguma žmonių baigia magistrą arba doktorantūrą net.

Ar karjerai to reikia? Tarkim, magistro laipsnio?

- Taip. Pavyzdžiui, jeigu tam paprastam programavime arba svetainių kūrime, aš pažįstu daug žmonių, kurie tiesiog nebaigę dirba, bet šitoj srity būtent nelabai, bent kiek domėjaisi.

Dar nespėjau šito dalyko paklausti, bet dabar gal pats laikas tai padaryti – koks yra tas tavo svajonių darbas, dėl kurio tu ir stojai į universitetą? Ką planuoji maždaug veikti po studijų? Kiek žinai dabar. Suprantu, kad pirmame kurse tas atsakymas nėra šimtaprocentinis, bet maždaug. Svajonių darbas.

- Nežinau, konkretaus labai neturiu. Man patinka analizuoti duomenis. Kažką su tuo norėčiau daryti. Galbūt įkurti savo ką nors. Labai konkrečiai neturiu tokio.

Kokios maždaug yra pozicijos, tarkim, jei ieškotum CVonline ar kažką tokio, kokios yra pozicijos, kurios tave trauktų?

- Duomenų analitikas, duomenų mokslininkas, toks rečiau būna. Būna 'data scientist', taip rašo. Labai daug nežiūrėjau, bet kažkas tokio. Manęs netraukia prie gryno programavimo, kaip būna skelbimuose 'programuotojas' tarkim, nežinau, nelabai.

Ar planuoji pats į magistrą stoti?

- Gal... žiūrėsiu ar šiek tiek. Žiūrėsiu, bet galbūt.

Kaip manai, tam svajonių ar ne svajonių darbui, ką ketini veikti po studijų, kokių kompetencijų ir kokių savybių, žinių tam reikėtų ir kaip ketini to pasiekti? Jei esi daugmaž išsigryninęs, ko reikėtų tokiam darbui.

- Iš esmės reikėtų kelių dalykų, kaip suprantu. Reikėtų programavimo pačių žinių, kad viską ten suprasti, duomenų bazių ir matematikos. Ir tada pačių tų analizės principų, 'machine learning' metodų ir kaip juos taikyti. Aš tikiuosi, kad bent dalį to suteiks universitetas, bet šiaip galvoju apie praktiką, kad ir šią vasarą.

O kažkokių kitų dalykų? Neturėčiau sufleruoti atsakymų, bet daug kas labai minėjo grupelės darbą. Kaip manai, ar tavo specialybėje tai būtų svarbu?

- Ta prasme?

Grupinio darbo įgūdžiai.

- Ai. Taip, taip, svarbu. Taip pat svarbu šitai sričiai tiesiog gebėjimas komunikuoti žmonėms, kurie tuo neužsiėma. Ta prasme, tam *management* (liet. vadybininkams) savo komunikuoti, ką padarei.

Paaiškinti tiems, kurie nėra to specialistai, ar ne?

- Taip, ir kurie nėra tie technikos žmonės, kurie tiesiog priima verslo sprendimus.

Dabar šiek tiek grįžtant prie pačių studijų klausimo... neprivalai šito klausimo atsakyti, bet jeigu atsakytum, būtų nuostabu. Koks buvo tavo stojamasis balas? Jei nori, gali sakyti maždaug.

- Nu tai 7.

Tarp 6 ir 7? Link septynių?

- 6,999

Tai jau labai septyni. Dabar, nors sesija dar neprasidėjo, nežinau, ar jau buvo kokie nors egzaminai, bet kaip vertini savo pasiekimus šį semestrą? Ar tie pažymiai bus aukštesni, negu buvo mokykloje, arba tas stojamasis balas, ar žemesni?

- Už stojamąjį balą turbūt aukštesni bus. Bet dar sunku pasakyti kol kas, nes dar nebuvo kai kurių egzaminų, kurie laikomi sunkiais labai. Jie dar bus per sesiją, kai kuriuos lengvesnius jau atsiskaitėme.

Kaip suprantu, pažymiai kaip ir gerėja nuo mokyklos laikų?

- Nuo mokyklos pačios laikų tai nepasakyčiau. Aš aukštais gana mokiausi. Sunku pasakyti, kai kurių dalykų nežinome visiškai įvertinimų dar kol kas, bus tik po sesijos aišku.

Ok. Dar norėjau paklausti, ar priklausai kokiai nors studentų organizacijai?

- Taip, Studentų atstovybei priklausau.

Kaip patinka, kaip vertini?

- Visai įdomu. Kol kas tiktais Matematikų/informatikų dienomis buvau užsiėmęs. Šiaip priklausau akademiniai sričiai, bet kol kas nelabai dar buvo darbų šį semestrą, tai apskritai nelabai dar galiu pasakyti.

Kaip manai, ar priklausymas VU SA padėjo tau labiau apsiprasti universitete, susirasti bendraminčių?

- Ir pats priklausymas ir, pavyzdžiui, tos Nulių naktys... žinai, apie tą renginį visą?

Jo jo, girdėjau.

- Tai tame dalyvavimas tikrai padėjo, dar pasiruošimas rugsėjo pirmajai, manau, tikrai padėjo. Ir tiesiog, pats priklausymas VU SA.

Kaip bendresne prasme universitete bendruomenė? Kaip vertintum atmosferą tarp žmonių?

- Teigiamai, manau. Geriau tikrai negu yra gandai apie VU, kad ten visi labai konkuruoja ir panašiai, kad niekas niekam nepadedą. Man tai neteko to patirti.

O pavyzdžiui, jei, tarkime, sesijoje labai nesisektų, nebūtina šitoje sesijoje, bet vėliau. Tarkime, gautum skolą, ar į kažką kreiptumeisi pagalbos iš universiteto? Kas tai būtų, jeigu kreiptumeisi.

- Turbūt bandyčiau mokytis, ieškočiau medžiagos daugiau. Galbūt iš vyresnių kursų kažko, kas turi jos. Kažką tokio turbūt.

O su klausimais apie karjerą, praktikos galimybes ar kreiptumeisi į atsakingus asmenis fakultete arba VU Karjeros centre? Jei teko susidurti.

- Dar kol kas neteko, bet turbūt kreipčiausi. Aš atlikau VU sumaniąją praktiką šį semestrą. Visai buvo įdomu. Kažkaip atrodo, kad Karjeros centras tikrai žino, ką daro, tai jais būtų galima pasitikėti šiais klausimais.

Kas čia per praktika buvo?

- "Lietuvos geležinkeliuose", bet mes su pačiais "Lietuvos geležinkeliais" tik vieną kartą ir buvome susitikę. Ten buvo *design thinking* metodas, kai tiesiog, generuoji idėjas, išsigrynini problemą, po to išsigrynini idėjas tai problemai spręsti. Čia labai sutrumpintai. Truko porą mėnesių tikrai. Visai įdomu buvo. Kadangi tarptautinėje komandoje, su *erasmusais*, tai angliškai teko dirbti, tai visai įdomu.

Tai faina. Ar šiuo metu turi darbą?

- Ne.

Sakei, kad ieškosi praktikos, tai dabar kaip ir neturi, kaip supratau. O kaip tavo kursioikai ar grupioikai, ar yra dirbančių, derinančių darbą ir studijas?

- Yra, yra. Bet pagal specialybę gal vienas, gal du. Žinau, kad kažkas į tą pusę pradžioj dirbo, rugsėjį. Bet ar dabar kas nors taip tai nežinau. Bet yra tokių kurie dirba ten puse etato, ketvirtadaliu etato kažką tai, šiek tiek valandų turi.

O tas va klausimas, ne vien tik informatikos sritį, bet jisai turbūt kiekvienam studentui iškyla vistiek – bakalauras 4 metai, magistras dar 2, bet koks to vaidmuo darbo rinkoje? Kas yra vis dėlto svarbiau – ar kad tuos 4 ar 6 metus investuotum į darbo praktiką, ar į diplomo gavimą ir buvimą universitete? Kaip manai, koks yra tas svoris iš darbdavio pozicijos?

- Sunku pasakyti. Jei tu tuos pačius pradmenis turi, ar darbdaviui atrodo, kad tu turi, tada darbo patirtis yra svarbesnė. Bet kol tu jų neturi, kol negali pačios praktikos atlikti tokiu lygiu, kokių reiktų, tada universitetinis [išsilavinimas] svarbesnis.

Buvo tokių žmonių, kurie tokią hipotezę iškėlė, kad virš dviejų metų darbo patirtis tampa svarbesnė, negu diplomas. Taigi, kaip manai, kiek metų reikia tos darbo patirties, kad ji taptų vertingesnė už išsilavinimą?

- Dviejų trijų manau. Kažkas tokio.

Ok. Tai iš tikrųjų aš jau paklausiau visko, ko norėjau. Gal turi kažkokių pastebėjimų, arba prisiminei kažkokį klausimą, į kurį norėtum kitaip atsakyti? Taigi, pastebėjimai, klausimai man?

- Ne gal.

Labai ačiū už pokalbį. Kai reikės kito interviu, aš vėl su tavimi susisieksiu. Tai tikriausiai bus rugsėjis. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Iki kitų susitikimų.

5A (2019-12-29)

Labas. Labai ačiū dar kartelį, kad sutikai dalyvauti tyrime. Noriu paklausti, ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Sutinku.

Ačiū. Pradžioj norėjau tiesiog paklausti, iš kokio esi miesto?

- Iš Panevėžio.

Ir kurioj studijų programoje šiuo metu studijuoji?

- IT.

Čia toje 'Informatika'?

- 'Informacinės technologijos'.

Supratau. Ar stojai iš karto po mokyklos?

- Taip.

Kaip minėjai, ketini perstoti. Koks buvo šis semestras, kaip tau patiko ar nepatiko to studijos?

Kokie pirmi įspūdžiai?

- Šiaip įdomu ir patys dalykai man kaip ir patiko, bet dėl ko aš perstoju – man tas programavimas kliūna. Ber daugiau pati programa tai viskas kaip ir gerai.

Kur ketini perstoti, jei ne paslaptis?

- Į duomenų mokslą.

Tame pačiame MIFe?

- Taip, tik daugiau matematika ir neturėsiu to programavimo tiek.

Supratau. Tai ta pati pagrindinė priežastis yra kad programavimo dalis nepatiko? O dėl visų kitų dalykų, ar jautiesi pataikiusi į savo sritį?

- Visi kiti dalykai man patiko. Supratau ir įdomu buvo, tik tas vienintelis kliuvo kažkaip.

Kai stojai, ar tai buvo tavo pirmas pasirinkimas?

- Tas prašymas, tai jo, pirmu buvo įrašyta.

Dėl kokių priežasčių buvai pasirinkus būtent šią programą?

- Šiaip tiksliai nežinau, nes buvo daugiau tų variantų. Man padėjo krikšto tėtis spręsti, kas atrodo perspektyviau. Tai tą tvarką, eiliškumą jis padėjo sudėlioti.

Gal tu neplanuoji būti programuotoja, bet dauguma žmonių, kurie stoja į tokias studijų sritis, turi ir kitų variantų, kur išmolti šitų dalykų, pavyzdžiui, lankyti kokius kursus, galima ir į kolegiją stoti. Tai kokios buvo toks priežastys, kodėl pasirinkai būtent universitetą, o ne kolegiją, kursus, kažką kita.

- Aš net neturėjau kito varianto, pradžioj net negalvojau. Atrodė kaip ir savaime suprantama.

Kaip ir buvo planas nuo mokyklos laikų?

- Aha. Negalvojau nei į kolegiją, nei į kursus.

Mokykloje kelintoje maždaug klasėje sugalvojai, kad nori stoti į būtent šią sritį?

- Vienuoliktoje, dvyliktoje. Kažkas tokio.

Kaip manai, mes juk mokykloje visi turime matematiką, informatiką. Aišku, ne tokiu lygiu, bet vis tiek yra kažkas panašaus. Kaip manai, ar mokykla pakankamai paruošia studijoms universitete? Ar būna didelis šuolis? Ypatingai šiuose dalykuose.

- Bent jau man atrodo, kad priklauso. Mano atveju informatiką mokykloje nelabai kažką išmokau, nes dažnai nebūdavo pamokų ir mes pavyzdžius nuo lentos nusirašydavome, nebūdavo nei tikrinamasi, nei nieko. Bet šiaip jei normaliai mokykloje mokytų, tada galėtų pakankamai stipriai paruošti.

Studijos, palyginus su tuo, ko tu tikėjaisi, nežinau, ar turėjai kažkokių lūkesčių stojant, ar jos atrodo atitinkančios poreikius ir tavo gebėjimus? Ar jos nėra per lengvos, kad nėra, ką veikti, arba atvirkščiai, per sunkios?

- Ne, kaip tik – būna, kur lengviau, būna, kur sunkiau, kur labiau pasigilinti reikia. Tai nebuvo nei per lengva, nei per sunku.

Ok. Galiu paklausti, koks buvo tavo stojamasis balas?

- Neatsimenu tiksliai.

O maždaug? Apie kokį skaičių kalbame? Tarp 9-10, tarp 7-9...

- Tarp 7-8.

Ir dabar, tu laikysi šitą sesiją?

- Laikysiu, reikia išsilaikyti.

Kaip manai, jei stojamasis pažymis buvo tarp 7-8, kaip įvertintum šio semestro pasiekimus? Ar jie panašūs, kaip mokyklos vidurkis, ar bus aukštesni/žemesni?

- Man atrodo arba panašūs, arba kažkiek žemesni. Čia aišku mano kaltė, aš dėjau mažiau pastangų, negu mokykloje. Tas atsispindi kažkiek rezultatuose jau dabar.

Jeigu sesija pasirodytų labai sunki, ko aš tikrai nelinkiu, bet jei kažkas tokio būtų – gauni skolą arba didelių neaiškumų iškyla, į ką pirmiausia kreiptumeisi pagalbos? Ar tai būtų universiteto darbuotojai?

- Kaip suprasti klausimą?

Jei iškiltų sunkumų mokantis, dabar arba perstojus į kitą programą, ar kreiptumeisi pagalbos, pavyzdžiui, dėl skolos, į universiteto darbuotojus?

- Kaip patarimo tai ne, bet kad suprasti tą pačią tvarką, ką daryti gavus tą skolą, kada eiti į tas paskaitas ir kaip persilaikyti. Tokiu atveju taip, bet šiaip kad patarti tai ne.

Tokių techninių dalykų labiau, ar ne?

- Aha.

O visų kitų patarimų pas ką kreiptumeisi?

- Su tėvais pakalbėčiau, nes vis tiek dažniausiai geriausiai žino.

Dar norėjau paklausti apie socialinį gyvenimą universitete. Ar priklausai kokiai nors studentų organizacijai?

- SA priklausiau, o daugiau kaip ir ne.

Ką veiki SA?

- Pradžioj [nesigirdi] kai būna renginys, bet čia ne prie ko, man atrodo. Helovyną organizavom, šiaip visokius renginius.

Kaip apibūdintum universitete atmosferą? Ar bendruomenė patinka? Ne vien SA bet ir bendrai fakultete?

- Šiaip man patinka. Tikėjau, kad bus blogiau, kad visi bus nedraugiški, bet nėra taip. Normaliai.

Aš esu girdėjusi iš tų, kurie mokosi MIFe, ir pirmakursių, kad sako, galvojau, bus konkurencija, bet paaiškėjo, kad jos nėra. Kaip tu manai, ar yra tarp kursiokų konkurencija?

- Bent jau aš nepastebėjau. Kad labai taip jaustųsi nėra. Nebent kažkas taip nori geriau mokytis, stengiasi. Bet kad būtų kažkoks varžymasis tai nemanau.

Dar norėčiau paklausti, ar šiuo metu turi darbą?

- Šiuo metu ne.

O kaip tavo kursiokai? Ar yra daug žmonių, kurie derina darbą su studijomis?

- Nežinau. Kiek žinau, niekas nedirba, bet galiu ir nežinoti.

Žiūrint į truputį tolimesnę ateitį, kas yra tas tavo svajonių darbas, jei tokį turi? Ką norėtum veikti po studijų?

- Šiaip nežinau dabar dar. Man atrodo, pakankamai anksti.

Kaip manai, ar universitetas padeda apsispręsti, ką nori veikti po studijų? Ar reikia kažko daugiau?

- Kažkiek gal padeda, nes yra ta aplinka sukoncentruota, kurioje tu gali mokytis tai, kas tau įdomu, ir tada suprasti, ar tikrai čia, ar ne čia, tada labiau gilintis, jei nori, yra kur kreiptis dėl karjeros pasitikslinti, pasiklausti. Padeda.

Kai ieškaisi darbo, kaip manai, kas darbdaviui yra svarbiau – ar geras teorinis pasirengimas ir pats tas faktas, kad žmogus turi išsilavinimą, tarkim, universiteto diplomą, ar darbo patirtis? Kokį šie faktoriai turi svorį iš darbdavio pusės?

- Man atrodo, kad labai priklauso nuo darbdavio, nes pradžioj, tik baigus studijas, tos darbo patirties kaip ir niekas neturės, tai pradžioj būtų svarbu tas išsilavinimas, bet vėliau, kai turi darbo patirties, tai jau labiau kitaip žiūri.

Čia mes turbūt kalbame apie bakalauro išsilavinimą. Kaip manai, ar IT specialistui magistrantūros studijos yra pliusas ieškant darbo?

- Šiaip neįsivaizduoju. Man atrodo, kad ir po bakalauro galėtum rasti. Gal su magistro laipsniu, nežinau, daugiau galimybių.

O kaip pati, ar planuoji stoti į magistrą?

- Kol kas ne, bet gal dar anksti sakyti. Nemažai metų dar yra prieš tai.

Nors galbūt dar tiksliai nežinai, ką nori veikti, bet tavo srityje – IT, statistika, norint būti geru specialistu šioje srityje, kokių kompetencijų ir savybių reikia?

- Kadangi viskas greitai keičiasi, gal nuolat domėtis naujienom, vis atsinaujinti, o ne atsilikti, kad žinios nepasentų.

Mokymasis nuolatinis?

- Mhm.

Mano klausimai kaip ir baigėsi. Labai ačiū, kad skyrei laiko sekmadienį. Planuoju daryti interviu rugsėjo mėnesį. Jei studijuosi duomenų mokslą, man bus labai įdomu sužinoti, koks tas pokytis, kaip pasikeitė tavo studijų samprata. Labai tikiuosi, kad sutiksi duoti dar interviu.

Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Prašau duoti savo el pašto adresą, kad nepasimestų kontaktai. Iki kitų susitikimų.

6A (2019-12-19)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai dalyvauti mano tyrime. Šiandien bus mūsų pirmasis iš trijų pokalbių. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Sutinku.

Pasitiksiu, tu esi iš Vilniaus ir studijuoji programų sistemas

- Taip.

Dabar pirmasis semestras einan į pabaigą, sesija artėja. Koks yra tavo įspūdis apie universitetą? Ar patinka tavo studijų programa?

- Prieš stodamas, aš sužinojau iš žmonių, kurie stoji į programų sistemas ir baigė bakalaurą jau, tai daug kas sakė, kad pirmas kursas bus sunkus, reikės daug mokytis ir dirbt pirmo semestro pirmoj pusėj. Tai čia maždaug lapkričio mėnesį, bet jokių sunkumų nepastebėjau. Tik va dabar nuo lapkričio iki gruodžio yra toks sunkesnis etapas. Bet šiaip, man kas svarbiausia studijose, kad gali būt sunku, bet aš turiu matyt tuose dalykuose prasmę, kuriuos mokausi ir kol kas tą prasmę matau ir man dėl to nėra tas bergždžias darbas dėl nieko, tai prasmę matau, o kad sunku, tai čia normalu, nes vis dėlto universitetas ne šiaip sau yra. Kol kas potyriai pozityvūs.

Kaip vertini studijų kokybę?

- Aš kadangi matematikas, tai 9 iš 10. Šausiu paprastą skaičių. Kai kurias paskaitas aš galbūt norėčiau jas keisti, patį formatą, koks požiūris į jas susidaro, pvz., galbūt turim dalyką komunikacijos paskaitas, bet man atrodo, kad jos nėra dėstomos galbūt maksimaliai, kiek iš to būtų galima išspausti. Ir šiaip komunikacijos dalis dažnam IT specialistui yra kirvis toks, kurį sunku apeiti. Man tai patiko, man įdomu, ir nepaisant to, kad dėstytojas labai malonus ir su juo tikrai smagu bendrauti, bet manau, kad iš tos akademinės mokslo pusės galima daugiau kažką padaryt. O iš tų techninių, kur programavimas, matematika, tai visai patenkintas, ir viskas kol kas suprantama ir prasminga man atrodo, dėl to 9 iš 10.

Sakei, kad pažinėjai žmonių, kurie studijavo šią studijų programą. Tai kokios dar buvo priežastys, kodėl būtent tai? Ar tai buvo tavo pirmasis pasirinkimas stojant?

- Kai rinkausi kur stoti, rinkausi tarp labai skirtingų dalykų. Dar atsimenu, 11-os klasės pabaigoj, buvo tokie dalykai kaip tarptautiniai santykiai, filosofijos studijos ir programų sistemos. Programų sistemos buvo pagrindinis, saugesnė opcija. Šitą palaikė labai šeima, turbūt dėl to, finansiškai gan saugus kelias, iš to ką girdim. Tai va, ir dėl to pasirinkau. Kiek žinau, ką žmonės baigė, tai duomenų analitikais dirba, kitas žmogus driba *software developer*, ta prasme, kas labai tiesiogiai atrodo. Ir šiaip atrodė, kad aš nebūtinai noriu dirbt visą gyvenimą programuotoju, bet atrodė kaip specialybė, kryptis, į kurią įstojau, galėsiu dar pakankamai plačiai pasirinkt ir gausiu naudingų įgūdžių, kurių reikės. Nes, kai mums pristatė programų sistemas kaip pačią programą, man patiko, kad buvo sakoma, kad iš visų sričių po kažkiek jūs pasiimsit, iš tos *hardware* dalies, komunikacijos, pačio programavimo daug. Tai aš pagalvojau, pasirinkt tą platų paketą, iš kurio paskui galėsiu rinktis, nes 12-os pabaigoj ir aš dabar dar nežinau tiksliai, kur aš noriu dirbt, konkrečios srities. Kad IT ar kažkas su tuo tai OK, bet kur tiksliau - nežinau. Dėl to programų sistemos buvo patogus variantas. Išsiklausinėjau visų ir labiausiai patiko iš IT studijų visų kryptių šitas dalykas.

Minėjai, kad tau atrodo pliusas, kad tai toks visapusiškas išsilavinimas, tai kaip manai, ar šita programa tau duoda tą visapusiškumą, kaip ir tikėjaisi?

- Kol kas aš suprantu, kad pirmas kursas yra nukreiptas į tokius fundamentalius dalykus, pagrindinė matematika, kurios reikia, senesnės programavimo kalbos, kur visiški pagrindai yra. Tai kol kas tai labai nežavi, bet kaip ir minėjau anksčiau, aš tiesiog suprantu to prasmę, tai ok, galim važiuot. Laukiu antro kurso, nes minėjo, kad prasidės komandiniai darbai, tai laikiu tos dalies, po to galėsiu vertint, kaip, pavyzdžiui, iš komunikacinės pusės, kaip realūs darbo procesai vyksta, ar to išmoko, ar tą parodo. Tai laikiu to. Kol kas sunku vertinti, nes net pirmas semestras nepasibaigė. Bet kol kas pozityviai.

Šitas klausimas, kaip sakau, toks filosofinis. Sakei, nežinai, kur tiksliai nori dirbti, bet su informatika. Kaip žinoma, visai įmanoma baigti kokius nors kursus, arba profesinę mokyklą, arba eiti į praktiką. Tai kodėl būtent universitetas, ne kolegija, ne kursai, ne kažkas kitas? Kodėl būtent universitetas?

- Universitetą pasirinkau, nes mokykloj supratau tai, kad man patiko, kad aš mėgstu domėtis įvairiapusiškai. Man geriau ne giliai kast vieną dalyką, bet daugiau dalykų pažint ir juos bandyt jungt tarpusavy. Dėl to galvojau, jeigu aš noriu pasidaryt savo IT karjerą įdomesnę nei dirbt programuotoju, kas man neatrodo patrauklu ir to nenorėčiau daryti ilgą laiko tarpą... aš

pradžioj tai suprantu, bet paskui norėčiau kažkur kitur. Ir norėčiau jungti, ar su filosofija, ar su biologija, man įdomu, kaip galima apjungt tuos dalykus. Dėl to galvoju, kad norint apjungt, neužtenka tų kursų paprastai išmokt, labai pragmatiškai ir praktiškai kažkokį dalyką, pvz., programavimą. Dėl to norėjau universiteto, kuris išmokytų labiau nuo pagrindų, ką mes ir dabar, pirmame semestre, darom, kuris suformuoja, dabar jau įsitikinau, daug geresnį supratimą, kaip procesai iš esmės veikia. Dėl to ir pasirinkau universitetą.

Minėjai biologiją ir visokias įvairias sritis. Sakei, kad dar tiksliai nežinai, bet kokios galėtų būti tos specialybės, konkretūs darbai, ką galima dirbti iš tų dalykų, ką paminėjai – informatika, biologija, filosofija.

- Kaip ir minėjau, nenorėčiau dirbti programuotoju visą gyvenimą. Ypač domiuosi komunikacija ir panašiomis sritimis, dėl to labiau norėčiau į vadovavimo pusę. Apjungt žmonės, kurie galėtų atlikt tuos procesus geriau, negu aš juos suprantu. Nes ką aš puikiai įsitikinau pirmam semestre, kad nesu protingiausias ir nebūsiu toks, bet ką aš galiu padaryti, tai apjungt daug protingesnius žmones į komandą ir mane tas žavi labiausiai. Dėl to aš save kažkaip taip įsivaizduoju ateityje, kad iš to galėčiau... Aišku, su kiekvienu dalyku galėčiau kažkaip skirtingai apjungti. Dar svarstau apie *front-end developer* darbą, kur galėčiau apjungti pomėgį dizainui. Tokios kryptys daugmaž galvoje yra.

Kaip manai, kokių kompetencijų ir gebėjimų tau reikės šitiems darbams, jei juos tikrai dirbsi ateity?

- Visų pirma, supratimas iš techninės pusės, kompiuterio procesų, programavimo kalbos, kas turbūt neišvengiama. Kitas dalykas, tai supratimas, kaip dirbt komandoje efektyviai būtent toje IT sferoje. Aš įsivaizduoju, kad to tikrai reiktų, dėl ko labai laukiu ateinančių kursų, kur tokie darbai prasidės ir dėstytojai kalbės būtent su ta mintim ir dėstys, kaip tai bus pritaikoma darbovietėje, komandose, kad tie procesai komandose būtų efektyvūs ir darbas komandoj būtų našus.

Dar dabar to nėra, bet manai, kad ateinantį semestrą tuos gebėjimus bus galima ugdyti?

- Kiek kalbėjom, pristatymas buvo ir kiek dalykų aprašus žiūrėjau, tai paskui tie dalykai atsiranda. Iš pradžių reikia susistatyt tuos pagrindus, kurie būtini. Darbo našaus nebus, jeigu bus tik komunikacija be tų techninių žinių. Dabar susidėliojam šitą dalį, kaip suprantu, paskui atsiranda antroji dalis.

Kaip manai, siekiant karjeros, kokią įtaką daro formalus išsilavinimas – faktas, kad turi diplomą? Nu ir šiaip, būti baigus universitetą.

- Pats diplomą vertės suteikia ne itin daug. Aš mėgstu žiūrėti į universitetą šiek tiek plačiau. Priežastis, kodėl žmogus, manau, norėtų stoti į kuo geresnį universitetą, manau, ta priežastis yra ne tik mokslo kokybė, turinys, kuris yra tiesiog paduodamas (kaip konspektai), bet taip pat ryšiai, kuriuos sudarai su kitais žmonėmis, arba tos visos galimybės, kurios greičiausiai atsivers, kai prasidės darbai, kai visi pradės kažką kurti. Kaip susirasti ryšių ir panašiai, man tas atrodo, kad yra labai svarbu. Dėl to tą diplomą vertė labai sunkiai apsiskaičiuoja. Priklauso visiškai nuo asmeninės iniciatyvos, kiek tu iš to universiteto pasiimsi. Pačios žinios, turbūt nesunku knygas perskaityti ar bendrauti su žmonėmis, kurie gerai tą dalyką išmano, bet čia yra daug daugiau, nei vien tas sausas turinys, konspektai ir panašiai. Visas networking'as ir panašiai. Tas labai daug vertės pridūoda diplomui, nes tai ir parodo, kad tu 4 metus sukaisi aplinkoje su žmonėmis, kurie buvo su panašiu nusistatymu ir pasaulėžiūra.

Grižtant prie mokyklos temos... dabar tame, ką mokaisi, yra matematikos ir informatikos – tai dalykai, kuriuos mokėmės mokykloje. Bent matematiką tai tikrai. Kaip manai, ar žinios, kurias gavai mokykloje, pakankamai parengė studijoms universitete? Ar buvo kažkoks šokas po mokyklos?

- Šiek tiek tokios reakcijos kaip į šaltą vandenį tikrai buvo, nes pats dėstymo stilius labai pasikeitė. Ir to laiko tempimo nebėra, viskas daug greičiau ir labiau pagrįsta savarankišku darbu, bet su tuo pilnai sutinku ir man tas tinka. Tas pokytis turėjo ateiti ir labai džiaugiuosi, kad atėjo. Iš matematikos pusės, tai grynai tas, o iš IT, man atrodo aš nežinau, kaip IT turėtų būti dėstoma mokykloj, bet aš nemanau, kad tas variantas, kurį dabar turim yra pakankamai geras. Žiūrint į tai, kiek aš tik iš mokyklinio kurso gavau, tai nėra pakankama. Nelabai susidariau tinkamo įspūdžio, kaip pati karjera ir pats mokslas gali toliau atrodyt. Gavau labai paviršutinišką medžiagą. Kiek žiūrėjau vadovėlius, kurie yra bendri visai švietimo sistemai Lietuvoj, atrodo kažko ir mokomės, bet atrodo, reikėtų dėmesį kreipti labiau į praktinę [pusę] to dalyko ir pasimokyt šiek tiek plačiau, to paties programavimo ar truputį giliau, bet mažiau. Kažkaip, atrodo, reiktų tą pakeisti. Aš pats tiksliai nežinau, ar pats turiu gerą supratimą, kaip IT turėtų būti dėstoma po pirmo semestro, greičiausiai ne, galbūt vėliau galėsiu tai geriau pakomentuot. Bet kol kas manau, kad pokyčiams vietos turėtų atsirasti.

Tikriausiai stojai su tam tikrais poreikiais ir lūkesčiais. Ar studijos atitinka tai, ko tikėjaisi, ir tai, ką gebi daryti?

- Aš supratau ir susitaikiau, kad visus mano poreikius ir ambicijas, kuriuos aš turėjau baigęs mokyklą, universitetas negali išpildyti. Noriu veikti daug, bet nebūtinai super giliai. Taigi, ko tikėjau iš universiteto, jis man pilnai suteikė, tose sferose, kur man to reik. Bet kaip ir anksčiau minėjau, apie universiteto vertę, kad labai daug kas priklauso nuo asmeninės iniciatyvos, tai aš džiaugiuosi, kad galbūt universitetas suteikė man tų žinių ir kompetencijų, kurių aš ir tikėjau iš jo, ir taip pat palieka man pakankamai laisvės, kad aš galėčiau kurti savo, antram plane, už universiteto sienų. Tai, ko tikėjau, buvo 100% pamatyta ir įvykdyta iš universiteto pusės.

Gal galėtum pasakyti, koks buvo tavo stojamasis į universitetą balas?

- Bandau prisiminti. 9,51 man atrodo. Kažkoks toks.

Cool. Kaip, palyginus su stojamuoju balu arba savo dvyliktos klasės vidurkiu, kaip maždaug vertini – būsimos sesijos pažymiai bus didesni, mažesni, maždaug tie patys?

- 100% mažesni. Aš žinau, kad mano stojamąjį balą išskėlė, tai, kad daug stojančiųjų į MIFą neturėjo gero lietuvių kalbos egzamino balo. Man pavyko gauti [iš lietuvių] daugiau nei iš IT vienu balu, 92 gavau, man labai tas pakėlė. Kad dabar pažymiai leidžiasi ir bus mažesni sesijos vidurkiai, negu mokykloje, man atrodo yra normalu, ir aš pats sąmoningai supratau prieš ateinant, kad aš nedėsiu tiek daug energijos ir jėgų, kad vėl turėti 9-10 universitete ir, kad vietoj to, pasirinksiu tai, ko man labiau reiks. Kitokių kompetencijų pasirinksiu už sienos, vietoj to laiko ir energijos, kurią galėčiau į tą dešimtuką ar devynetą įdėti.

Kokios galėtų būti tos kompetencijos už universiteto sienų? Ką jau darai?

- 11-os klasės pabaigoj aš nusprendžiau, kad noriu pradėti dirbt, nes nusibodo beprasmybė, su kuria susidūriau mokykloje. Ir tiesiog pradėjau *freelancint* kaip samdomas darbuotojas, grafikos dizaineris. Dabar tą tęsiu kažkiek ir man atrodo, kad man toks darbas ir tokie užsiėmimai suteikia to, ko universitetas dar nesuteiks dar metus bent tikrai. Nežinau, ar ten pilnavertiškai tai atsiras kažkada. Tai, kaip tai realiai atrodo, realus komunikavimas su klientais, kurie nėra vadovėliniai, nėra tobuli, nusišneka ir pridaro keistų dalykų. Labai paprasta praktika, bet, man atrodo, ji man daug duoda. Platinu pasaulėžiūrą, dirbu su žmonėmis, kurie yra iš kitų pasaulio kraštų. Tas mandaug daugiau duoda, nei kad turėti devynetą.

Kiek maždaug valandų skiri per savaitę darbui?

- Geras klausimas. Kadangi aš mėgstu dirbti, dabar įpratęs dirbti ir nieko nedaryti su mokslais, ir porą *all nighter'ių* ištraukti. Nu kokios 10 valandėlių per savaitę tai tikrai bus.

Čia darbui?

- Mokslui, ar klausei, kiek darbui?

Kiek darbui ir kiek mokslui.

- Sunku paskaičiuoti. Mokslui aš dėsiu apie 10 valandų, o darbui kokias aštuonias, septynias. Čia taip labai preliminariai, pas mane tas darbas nėra pastovus. Kartais būna, kad reikia dvi savaites paarti, paskui tris savaites nieko. Sunku ir išmatuoti dabar.

Mokslų valandas skaičiavai su paskaitomis, ar tik kiek savarankiškai?

- Čia savarankiškai paskaičiavau. Jeigu ir paskaitos, tai bus daugiau.

O darbas... čia irgi toks klausimas, gali nesakyti, jei nenori. Ar tavo motyvacija yra finansiniai dalykai?

- Aišku, finansiniai dalykai buvo kažkokia paskata, bet nesudaro daugumos. Vis tiek didžiausia – sugebėjimas prisiimti iniciatyvą, atsakingumas, ryžto prisiėmimas. Būna visokių nemalonių situacijų, kurios anksčiau ar vėliau ateis. Aš pagalvojau, nusikelsiu jas kuo anksčiau, kad patirtį susirinkti. Patirtis kokie 80 proc, finansai 20 proc.

Tai turbūt nėra pagrindinis tavo finansų šaltinis?

- Dabar tas darbelis tai kol kas pagrindinis, nes jokio darb daugiau neturiu, tai iš to užsidirbu. Ir aš galvoju, kad kažkokia darbo patirtis bus gerai, kai bandysiu ieškotis darbo. Ar tai bus antrame kurse, ar vasarą, vis tiek, kažką veiksiu. Manau, tik į naudą.

Kaip tavo kursioikai? Ar daug yra derinančių darbą su studijomis?

- Kol kas pažįstu gal tik keletą, kurie dirba. Gal dėl to, kad pirmas kursas, tas skaičius nėra didelis. Ką matau savo grupėje – patekau į grupę, kuri labai daug laiko skiria mokslams. Buvo net keista pradžioj, aš netikėjau, kad visi taip mokosi. Nėra dar daug žmonių, kurie derintų tą darbą su mokslu, bet aš manau, kad labai greit pasikeis. Kiek girdžiu iš tendencijų, kad antrame kurse pradeda, išstoja labai greitai, nes gauna tuos pagrindinius įgūdžius ir supranta, kad gali gauti pakankamai gerą atlygį ir turėti pakankamai gerus darbus.

Nuo kurio kurso yra tas pakankamas atlygis?

- Sunku pasakyti, bet aš girdėjau, kad žmonės po antro kurso jau baigia studijas. Aišku, žiūrint... mums komentavo šitą aspektą per tą integracinę savaitę rugsėjį. Pirmi kursai suteikia pagrindines programavimo kalbų žinias, pagrindines matematikos žinias, kurių techniškai

užtenka darbui. Trečias ir ketvirtas kursas yra labiau tie komandiniai projektai. Vertinant, turint jau tuos įgūdžius, kodėl nepasiimti tos tikros patirties, 100 proc jau tikrame darbe, o ne baigti studijas?

Vis tiek yra žmonių, kurie studijas baigia ir tęsia mokslinę karjerą, nors tokių gal ir nėra daug IT srityje palyginus su kitomis sritimis. Ar pats esi svarstęs studijuoti magistrantūroje?

- Aš esu svarstęs, galvojau, gal pabandyti į užsienį stoti, dar pasisemti įspūdžių ir patirčių, bet kol kas apie tai per daug nemąstau, nes žinau, kad daug sprendimų dar reiks priimti ateinančią vasarą į kitą kursą, kaip su darbu, kaip su mokslais, kaip suderinti, ką pasirinkti. Kol kas žiūriu, kad labai įmanoma galimybė, bet per daug apie tai nesvarstau.

Kaip vertintum socialinį gyvenimą ir universiteto bendruomenę, atmosferą?

- Pati atmosfera man labai patiko, bet kas jautėsi pirmą semestrą... nežinau, ar tiksliai to klausiu, bet tiesiog pasidalinsiu, ką pastebiu. Galbūt žmonės, atvažiuavę iš kitų aplinkų patiria labai didelį pokytį gyvenime. Tuo tarpu aš, kaip gyvenantis Vilniuje, man iš esmės pasikeitė tai, kur aš mokausi ir kaip aš mokausi, bet to, kad visiškai kitur gyventi naujoje aplinkoje nebuvo. Dėl to aš pasyviau priėmiau tuos pirmus mėnesius, nebuvau toks aktyvus, kaip kiti. Bet šiaip atmosfera... nėra didelio uždarumo, viskas tikrai smagu, aktyvu, gali susirasti žmonių, su kuriais puikiai sutari.

Ar priklausai bent vienai studentų organizacijai?

- Aš priklausau SA. Norisi įdomių darbų nuveikti. Aš iš dizaino galiu prisidėti kaip patyręs kažkiek. Šiaip įdomu, kaip komandos dirba, kaip struktūra juda, kaip suorganizuoti, pavyzdžiui, MIDI, irgi prie to prisidedu. Man įdomu, kaip tokie renginiai ateina į gyvybę, kaip komunikacija vyksta. Tai dėl to, tai buvo pagrindinė paskata įstoti į tokią vietą.

Kokia tavo pareigybė SA?

- SA neturiu, bet esu *press* vadovas MIDI, ir dar Roko Operos dizaino vadovas. Dvi vadovo pozicijas pasiėmiau. *Press* pasiėmiau, nes PR'as, viešieji ryšiai buvo įdomus dalykas, norėjau pasibandyti, patirties pasiimti. Vadovo vietoje turbūt geriausia, kad iškart atsakomybės gaut. Rook Operos dizainą apsiimt sugalvojau dėl asmeninių pomėgių, vis tiek su dizainu norėsiu sietis ir toliau.

O tokiu, jei reikėtų pagalbos, ypatingai, tarkime, gauni skolą, ką kreiptumeisi pagalbos? Aš išvis kreiptumeisi?

- Apie šitą jau svarsčiau, nes manau, kad gali būti [juokiasi]. O jei rimtai, manau, kad būtų nesunku surasti, nes tiek SA jau kalbėjome apie tai, kad mokomės tuos pačius dalykus. Kad laisvai komunikuojam, kad jei tik reiktų pagalbos. Vis tiek, prisidėjus dar atstovybės veikloms papildomai, mokslams dar mažiau to laiko lieka. Ir grupėje visi labai optimistiškai ir noriai kolaboruoja, kad darytume kartu, nes vis tiek efektyviau. Mes kalbėjome, kad, bent šitoje specialybėje, jei pabaigs pirmą kursą be kitų pagalbos, nesišnekant ir mokantis tik vienam, tai... čia *hardcore* yra. Nelabai net įsivaizduoju, kaip. Turime vieną dalyką, kompiuterių architektūrą, kur aš žinau, kad daugelis žmonių, 80-90 procentų, užduotis net ne vieni rašo, kiek girdėjau. Skirtingai, nei kituose dalykuose, nes tiesiog yra sunku, informacijos gal nėra tiek daug. Reikia apjungti maksimaliai kiek galima tuos šaltinius. Darbas su kitais yra patogiausias ir greičiausias būdas.

Tarkime, jei kiltų klausimų dėl praktikos, ateities, darbo, karjeros, ar kreiptumeisi pagalbos į administraciją, Karjeros centrą? Ar vis dėlto liktum prie bendraamžių.

- Tai pirmas žingsnis turbūt būtų su bendraamžiais pakalbėti, ypač su vyresniais kursais. Matau, kad apie tai kiti jau kalbėjo, diskusijos lengvos vyksta. Tai atrodo logiškas pirmas žingsnis – pažiūrėti, kokias galimybes jie mato, kokias jie mato dabar ir turi. Komunikavimo su administracija su Karjeros centru irgi neatmetu, naudinga irgi yra. Pirmas žingsnis – paprastas pokalbis dažnai gali paaiškinti situaciją. Paskui – neatmetu ir Karjeros centro, kodėl gi ne.

Aš klausimų kaip ir nebeturiu. Nebent dar turi pastebėjimų, pasitiklinimų, arba prisiminei, ką norėjai pasakyti, bet užmiršai?

- Ai ne, viską pasakiau. Tokie elementai man svarbūs buvo... nes dar vakar, prisimenu, komunikacijos paskaitai rašiau kelis rašinius, reikėjo parašyt, tai man tos mintys išsifiltravo, kad norint užsiimti plačiais... bet čia labai asmeninis dalykas. Matau daug žmonių pas save kurse, kurie nori gilintis konkrečiai, giliai ir profais bei genijais būti toje vienoje srityje. Kuo džiaugiuos, kad universitetas kol kas tikrai duoda tą pilną laisvę. Atrodo, mokomės tą patį, bet [galiu] laisvai susidėlioti paketą patirčių, kokių reikia asmeniškai ir subjektyviai man pačiam. Labai džiaugiuos. Čia gal ir buvo ta pagrindinė mintis, kai atėjau čia kalbėt. Norisi išsitransliuot. *Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Iki kitų susitikimų.*

7A (2019-12-19)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai dalyvauti mano tyrime. Šiandien bus mūsų pirmasis iš trijų pokalbių. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip.

Ok. Tai pradėkime nuo to, kokioje tu studijų programoje studijuoji?

- Informacinių sistemų inžinerija.

Man tavo grupiokas minėjo, kad esi perstojęs iš kitos programos. Iš kur?

- Aš mokiausi KTU elektronikos inžineriją. Pusmetį. Nepilnai.

Kodėl nusprendei pakeisti?

- Mano tas pasirinkimas buvo toks... Aš pasirinkau mokytis elektronikos inžineriją iš karto po mokyklos, tada turėjau metų pertrauką, tada tiktais įstojau. Išvažiavau į Kauną ir, aš nežinau, tu priežasčių yra gal daugiau, nei man atrodo, arba kaip tik atvirkščiai, bet nelabai aš pripratau kaip mieste. Esminis kritinis taškas buvo kai fizikos dėstytojas sako "neprileisiu prie egzamino". Aš greitai perbėgau savo egzaminų rezultatus ir įsivaizdavau, kad fizika man niekad iš tikrųjų ir nesisekė. Pažiūrėjau, kad labiau sekėsi matematika, anglų kalba. Anglų kalba, jinai vis tiek, mano nuomone, visur labiau yra toks kaip papildomas dalykas, anglų kalbos vien tik neisiu mokytis. Pagalvojau, kažką taip su matematika geriau. Turėjau mintį apie grynai matematiką, bet galiausiai pradėjau dirbti su IT ir tada kažkaip į tą pusę ir patraukiau.

Šitą programą, kurią dabar studijuoji, pasirinkai dėl kokių dar priežasčių?

- Konkrečiai programą tai pasirinkau todėl, kad mano pusseserė ją studijuoja. Ji pradėjo studijuoti kaip tik kai ta programa atsirado, iš jos visai teigiami atsiliepimai. Bendroje sumoje, bent jau Matematikos ir informatikos fakultete IT stipriausia programa turbūt skaitosi Programų sistemos, ir aš turėjau dar tą abejonę – o gal į Programų sistemas nepavyks. Aišku, galėjau ją rašyti pirmoje vietoje, bet kažkaip nusprendžiau, kad vis dėlto Informacinių sistemų inžinerija.

Tai šita buvo pirmasis pasirinkimas?

- Jo, jo.

Koks apskritai buvo tavo tikslas stojant į universitetą? Nes, tarkim, jeigu nori būti programuotoju, nežinau, ar tu nori, bet apskritai, šitoje specialybėje yra kursai ir panašiai, arba praktiką atlikti, jei įmanoma. Tai kodėl pasirinkai universitetą?

- Mano konkrečiu atveju tai mano abu tėvai baigė aukštąjį mokslą Vilniaus universitete, tai iš jų buvo šioks toks spaudimas. Šiek tiek gal per šiurkštus žodis, bet turėjau mokytis universitete.

Tuo labiau kai mano situacija buvo tokia, aš buvau pakankamai sutrikęs, pasimetęs. Buvo minčių apie vien matematiką, buvo minčių, vėliau prasidėjo mintys apie IT. Man atrodo, sertifikatai, praktika labiau naudinga, kai tu jau žinai savo tikslią kryptį, kur norėtum specializuotis, ir tada jau dirbi, tobulini save toje srity. Aš tokio įsivaizdavimo neturėjau, dar nelabai ir turiu, tai man atrodo, kad bendros studijos, kurios duoda bendrą supažindinimą su visa ta sfera, yra naudingiau.

Minėjai, kad matematika neblogai sekėsi mokykloje. Kaip manai, ar mokykla parengia studijoms universitete?

- Aš manyčiau, kad taip. Vėlgi, sudėtinga šiek tiek atsakyti į šį klausimą, nes aš ruošiausi studijuoti elektronikos inžineriją. Mokykloje pasirinkau dalykus taip, kad aš studijuočiau elektronikos inžineriją. Tai aš, pavyzdžiui, informatiką turėjau 11 klasėje, kai prasidėjo pasirenkami dalykai, aš turėjau B lygiu, paturėjau pusę metų. B lygis, jis toks, gal dėl bendro išprusimo toje srity, bet man jis nepasirodė efektyvus laiko praleidimas tai aš jo atsisakiau. Aš mokiausi fiziką ir matematiką kaip du pagrindinius dalykus, neskaitant lietuvių, anglų. Ruošiausi tą studijuoti, o bendrai matematika, aš tai tikrai džiaugiuosi savo matematikos mokytoja, labai džiaugiuosi matematikos įgūdžiais, kurios įgijau gimnazijoje. Manau, kad paruošė iš tikrųjų.

Jei nenori, gali nesakyti, bet koks buvo tavo stojamasis į universitetą balas?

- 8,8. Pas mane buvo... aš gavau papildomą pusę balo dėl to, kad tarnavau kariuomenėje iškart po mokyklos, tai tas prideda. Tai 8,8.

Man reikia susitikrinti. Tu tarnavai kariuomenėje, tada stojai į elektronikos inžineriją?

- Aš įstojau tik po mokyklos, vasario mėnesį man suėjo 18 ir užsirašiau į kariuomenę. Aš vasarą įstojau per bendrą stojimą ir iškart pasiėmiau akademines atostogas dėl karo tarnybos.

Supratau, ok. Šiek tiek vyresnis už kursiokus?

- Jo, bet aš šešerių mokyklą pradėjau, tai man panašiai.

Dabar, kai studijuoji informacinių sistemų inžineriją, kaip manai, ar studijos atitinka tavo poreikius ir gebėjimus? Ar jos yra, pavyzdžiui, per lengvos arba kaip tik per sunkios?

- Yra tam tikrų dalykų. Va šį semestrą turėjome penkis dalykus, tai į kiekvieną žiūriu atskirai. Nežinau, jeigu žiūrėti į bendrą vaizdą, taip, patinka. Tikrai nėra per lengva ir man kaip, aš dar turiu šokių tokį trūkumą su programavimu, tai man šiek tiek gal daugiau reikėjo įdėti pastangų, kad pasivyti bendrą lygį, bet, aš manyčiau, kad visai neblogai subalansuota. Ko galima tikėtis,

nes programa yra trys metai, tai jie greičiausiai paėmė programų sistemas, populiariausią, stipriausią IT studijų programą ir ją optimizavo, sakyčiau taip.

Trys metai? Kitos studijos yra po keturis metus.

- Ne ne, ta prasme, treči metai tikrai programai.

Supratau. Kaip tada vertini savo pasiekimus šį semestrą? Pažymiais arba tiesiog.

- Aš manau... mes kaip turime įvairių dalykų, tai su matematika man, pavyzdžiui, yra man daugiau problemų, nei tikėjausi, nes matematiką aš mokiausi Kaune. Kaune aš akcentavausi labiau ties matematika, nei ties fizika, nes fizika man sudėtingai sekėsi, o matematika žiūriu sekasi, tai matematiką ir darau. Čia šiek tiek sudėtingiau, kad ir kaip bebūtų keista. Gal, nežinau, reikia prisiminti. Programavimas yra visiškai naujas dalykas, aš ties juo daugiausia pastangų dedu, tai matematika taip lieka šone. Bet bendroji sumoj aš manyčiau, kad neblogai, progresas vyksta.

Minėjai, kad pradėjai dirbti su informatika. Ar šiuo metu turi darbą?

- Taip.

Kada pradėjai dirbti?

- Vasario pirmąją.

Čia pernai?

- Taip. Aš prieš Kalėdas praeitais metais mečiau mokslus, turėjau mėnesio pertrauką ir vasario 1 pradėjau dirbti.

Ar tai yra darbas, susijęs su tuo, ką tu norėsi veikti ir ateityje?

- Kaip pažiūrėsi. Tai turi bendro ir su informatika, bet tai yra labiau kaip *call* centras, tas support'o modelis, tai aš nežinau, kiek aš norėčiau save realizuoti toje vietoje. Ypatingai kai mes dabar sėdime tame *first line*, kur atsiliepia, pirmieji kontaktuoja su paveiktais vartotojais. Nežinau, kiek tame support'e norėčiau užsilikti, bet iš kitos pusės žiūrint, tai yra finansinė institucija, tai tas *fintech*'as gal visai ir traukia.

Kaip manai, ar darbas duoda žinių tam, ką norėtum veikti ir ateityje?

- Aš manau, kad dabartinis darbas labai labai gerai integruojasi su studijomis. Tai yra didžiulė korporacija, per visa pasaulį turinti 300 tūkst. darbuotojų. Tai, ką mes mokomės universitete apie infrastruktūrinius lygius, tai aš sėdėdamas paskaitoje, kai dėstytojas pasakoja tam tikrus pavyzdžius, aš galiu tą priklijuoti konkrečiam atvejui ir tas tiesiog geresnį vaizdą piešia galvoje.

Kiek maždaug valandų per savaitę skiri darbui?

- 4 valandas per dieną. Aš dirbu puse etato, tai 20 valandų per savaitę.

O kiek, jei įmanoma paskaičiuoti, kiek mokslams valandų?

- Va čia klausimas, ar skaityti tas ir paskaitų metu?

Visas.

- Taip susumavus... Aš manyčiau, daugiau, nei darbui. Gal 30 valandų.

O tavo kursioikai, draugai MIFe, kiek jų maždaug irgi dirba?

- Mano kurse, mano grupėje daug žmonių nėra dirbančių. Tikrai žinau keletą pavyzdžių, bet nėra daug. Yra, kur jau yra dirbę anksčiau ir turi savo žinių. Šiaip aš kiek susidūriau, tai gal 10-15% aš įsivaizduočiau.

Ar šitas darbas yra pagrindinis tavo finansų šaltinis?

- Iš dalies. Aš stengiuosi išgyventi iš to, ką gaunu, bet jei yra bėdų, tai galiu kreiptis į tėvus.

O koks yra tavo svajonių darbas? Ką norėtum tikrai veikti baigęs studijas?

- Sudėtinga yra šnekėti apie svajonių darbą kai aš dar nesu įsitikinęs dėl krypties. Kuo toliau, tuo labiau aš pradėdau galvoti, į vadybą linkti, sakyčiau. Tą management'ą, team lead'u ar ten kažkuo tokiu. Labiau koordinuoti darbą, labiau dirbti komandoje, turėti savo pavaldinius ir bandyti visą tą darbą tikslingai išdėlioti ir sukoordinuoti.

Kaip manai, ar tai, ką dabar studijuoji, ar tau suteikia žinių ir pasirengimo tam darbui, kurį norėtum daryti?

- Aš manyčiau... vėlgi, yra sudėtinga šnekėti apie visą programą bendrai. Jeigu taip sukonkretinus, mes turėjom šį semestrą vieną iš kursų, modulių, mes darėme pusmečio projektą ir turėjome per tą laiką padaryti aplikaciją, mūsų pasirinkimas, kokią. Taip gavosi, mūsų buvo šešių žmonių komanda ir aš prisiėmiau tą koordinatoriaus rolę. Aš manau, kad tas labai labai tiksliai pataikė į mano *expectations*, tuo aš labai džiaugiuosi. Jei šnekėtume apie matematiką ar anglų kalbą, nežinau, kiek tiktų šiai situacijai, šiuo konkrečiu atveju, kompiuterių architektūra, mūsų tas projektas labai pataikė į mano *expectations*, norus.

Ir informatika, ir vadyba.

- Jo jo jo.

Kaip manai, ar tam, kad siektum tos savo svajonių karjeros, ar manai, kad tau reikėtų studijuoti magistrantūroje?

- Sudėtinga pasakyti. Aš dabar įsivaizduoju bakalaurą, kad jis duoda bendrą žinių bagažą, gal bakalauro metu pats išsirenki, link kur tave labiau traukia. Jei neišsirenki, tai magistras turbūt,

nemanyčiau, kad jis labai į temą būtų. Man asmeniškai atrodo visai optimalus tas atvejis, pasibaigti bakalaurą, pradėti karjerą ir bandyti keliauti tuo darbo būdu, karjeros metu išsiaiškinti savo konkrečią sritį, į kurią labiausiai traukia, ir tada vėliau tą magistrą. Arba, mano konkrečiu atveju, apie vadybą šnekant, tai variantas būtų *executive Master's degree*. ISM siūlo, Stockholm School of Economics siūlo.

Rygoje?

- Taip. Nežinau, ar Vilniaus universitetas siūlo. Aš turiu bičiulių, kurie ten mokosi.

Labai daug lietuvių ten studijuoja.

- Jo, visai neblogai tenai.

Kaip manai, ar, tarkim, mes visi čia esame studentai, ar tas diplomai, formalus išsilavinimas turi teigiamos įtakos siekiant karjeros?

- Faktas. Teigiamos įtakos tikrai turi. Ar tai yra privaloma – čia yra kitas niuansas. Su savo tėčiu šnekėjau, mano tėtis turi IT įmonę. Jie darbina žmones pas save... turi savo pastovius darbuotojus ir darbina programerius tam tikriems projektams. Tai jo požiūris... jis baigė Vilniaus universitetą, Informacinių technologijų vadybą. Nežinau, apie ką tas kursas konkrečiai buvo, bet aš įsivaizduoju, kad jis ne tiek daug žinių semiasi iš savo bakalauro žinių, daugiau iš praktikos, tai jis pats nereikalauja diplomo, kaip aš suprantu, jam prioritetas yra sertifikatai, praktikos su tais konkrečiais projektais, nes vis dėlto norisi žmogaus, kuris jau yra konkrečiai patyręs toje srityje.

Apie darbą jei kažką prisiminsi, galėsim sugrįžti. Dar norėjau paklausti, ar patinka gyvenimas universitete, kaip apibūdintum socialinį gyvenimą ir atmosferą? Ar yra bendruomenė tavo fakultete?

- Yra. Aš gal nesu labai linkęs į tuos bendrus bendruomenės projektus, bet aš žinau, kad jiniai yra, kad vyksta renginiai, kartais nuo karto apsilankau juose. Jeigu bendrai gyvenimas universitete, gal nukrypstu nuo temos, bet man tas studento gyvenimas – darbas, studijos, namai – rišasi tarpusavyje, yra pastovi rutina, bet kartais būna tas momentas, kur iš šono pasižiūri ir, o, studento gyvenimas. Iš tikrųjų, kaip, ne tai, kad nesudėtinga, bet kažkoks toks jausmas atsiranda, kad visai įdomu patirti tą studento gyvenimą.

Ar priklausai kažkokiai studentų organizacijai?

- Ne.

Dar toks dalykas. Pavyzdžiui, jei atsitiktų taip, kad labai nesiseks mokytis, nežinau, gautum skolą, į kur kreiptumeisi pagalbos?

- Aš bandyčiau su dėstytojais visų pirma išsiaiškinti. Galiausiai tai vis tiek yra žmogus, aš esu žmogus, ir galime kartu susitarti, bendrauti, surasti kažkokį kompromisą. Tuo labiau, kad dėstytojai mums linki gero. Tikrai nemanau, kad... gal yra dėstytojų, kurie linki blogo, bet dauguma atvejų greičiausiai linki gero. Šiaip bandyčiau gal su vyresniais studentais, tie, kurie jau yra tą etapą praėję, bandyti su jais konsultuotis. Bet aš jau savo pamoką išmokau, kad, vėlgi, pas mane Kaune buvo, ten jau neprileidžia prie egzamino, aš jau nebesiaiškinau, kaip, kas ir kodėl, nuėjau, parašiau prašymą ir išėjau. Tai tos klaidos aš nenoriu kartot. Bandyčiau jau griebtis šiaudo.

Sakei, parašei prašymą, tai jei dabar kažko reikėtų, ar vienas iš pasirinkimų, kur kreiptis patarimo būtų administracija arba Karjeros centras?

- Nesusidūriau iš tikrųjų su administracija ar Karjeros centru labai daug. Gal ten labiau dėl tų tokių struktūrinių elementų ar dėl tam tikrų procesų kreipčiausi į administraciją, kad jie sugebėtų man paaiškinti. Vis dėlto aiškina ne man vienam ir sugebėtų tą padaryt efektyviai. Dėl studijų turinio ar programų turinio aš nemanau, kad būtų verta kreiptis. Jeigu aš nepaveju, jeigu mano kursioikai, grupioikai, jiems viskas tvarkoje, o aš toj vietoje nesugebu išsilaikyti, tai nėra programoje... aš nematau reikalo į juos kreiptis.

O jei manai, kad bėda yra programoje, na, nekokybiška programa, dėstytojas prastai daro dalykus?

- Vėlgi, bandyčiau išsiaiškinti, ar tai yra mano vieno iliuzija, apsibendraučiau su grupioikais, išsiaiškinčiau, kad tai vis dėlto yra problema programoje... Neteko daug bendrauti, bet rugsėjo pirmąją mums buvo pristatyta šita programa, buvo pristatyta, kai tai yar kruopščiai sudėliota programa. Aš dabar tikrai nepamenu pavadinimo, bet yra Studijų centras ir yra žmonės, kurie atsakingi už tą programą. Buvo papasakoti būdai, kaip į juos kreiptis, kaip išreikšti savo pastebėjimus.

Ok. Manau, kad mano klausimai atėjo į pabaigą. Gal prisiminei kažką, iš ankstesnių dalykų, kažką užmiršai?

- Nelabai. Viską išsakiau.

Ok, tada ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Iki kitų susitikimų.

8A (2019-12-20)

Labas. Ačiū dar kartelį, kad sutikai dalyvauti. Šiandien bus mūsų pirmas iš trijų pokalbių. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Jo.

Aš tik pasitiksiniu, iš kurios tu studijų programos?

- Informatika.

Ir stojai iš karto po mokyklos?

- Taip.

Gerai. Dabar pirmas semestras eina į pabaigą, sesija artėja. Kokios apskritai nuotaikos? Kaip patinka studijos?

- Šiaip studijos patinka ganėtinai. Vienintelis minusas studijų, kokį dabar turiu, tai kad per daug matematikos. Bet apart to viskas kaip ir labai gerai. Nuotaikos kaip ir geros. Geros nuotaikos, pasiruošęs egzaminams.

Kaip vertini pačią studijų kokybę?

- Pati studijų kokybė iš tiesų yra nebloga. Kaip ir sakiau, turbūt būtų geriau, jei būtų daugiau pačios programavimo praktikos. Kol kas mūsų studijų programoje labai daug matematikos. Kažkaip man kai žiūri į ateitį, neatrodo, kad būtų labai reikalinga. Žinoti gal irgi visai neblogai. *Kaip manai, ar atetyje bus daugiau dalykų, kurių tau reikia, kurie labiau atitiktų lūkesčius? Ar čia tik šitas semestras toks?*

- Šiaip pirmi metai tokie, paskiau gal trečiam, ketvirtam kurse iš tikro tas [apie sekundę nesigirdi].

Ar čia buvo tavo pirmasis pasirinkimas stojant? LAMA'oje BPO.

- Antras buvo.

Kas buvo pirmas?

- Programų sistemos.

Bet tai irgi MIFo dalykas.

- Jo.

Dėl kokių priežasčių pasirinkai stoti būtent čia?

- Tiesiog, nes aš nuo mažens programuuju. Atrodė logiškiausia, kad šioje srity.

Šitas klausimas bus kažkiek į filosofinę pusę. Kodėl apskritai norėjai stoti į universitetą? Jeigu programavimas, tai įmanoma išmokti ir kursuose kokiuose nors, arba gal net profesinėje mokykloje. Tai kodėl pasirinkai stoti į universitetą?

- Aš septyniolikos praėjau bootcamp'ą. Kažkaip... giminėj turėjau porą žmonių, kurie programuoja, ir jų rekomendacija buvo, kad stočiau į aukštąją mokyklą, nes paskiau, kai jau baigsiu studijas, tada turėsiu diplomą ir tas diplomai Lietuvoj gal daug ko ir nereiškia, bet jeigu nori į užsienį, remote'u dirbti, tada tas diplomai pasidaro toks kaip reikalingas dalykas.

Tai užsienyje yra labiau reikalingas tas diplomo turėjimo faktas?

- Jo. Bent jau tokį požiūrį kažkaip labiau prisiminčiau.

O apskritai diplomai, kokią jis įtaką gali padaryti? Ar darbdaviui tai svarbu, ar ne?

- Lietuvoj ne, užsienyje, kiek girdėjau – taip. Nežinau, ar tai tiesa, bet bent jau tokį požiūrį turiu. Lietuvoje tikrai nėra svarbu, bet užsienyje jau jo.

O kas tada Lietuvoje yra labiau vertinama?

- Lietuvoje, manau, labiau vertinama darbo patirtis ir kaip tu tai darai. Pavyzdžiui, kiek teko kontaktuoti, kas Lietuvoj užsiima tais dalykais, tai bent jau toje srityje nuomonė buvo, kad... ta prasme, jie buvo pasibaigę studijas, bet iš jų niekas neprašė niekad diplomo. Realiai mūsų netgi programavimo pagrindų dėstytojas mums sako, kad diplomai labai daug nereikš. Nebus įdomu darbdaviui, bent jau Lietuvoj, kokiais pažymiais tu ką pabaigai.

Kaip manai, minėjai, jeigu užsienyje tai yra svarbu, tai kaip manai, ar užtenka bakalauro diplomo, ar reikia ir magistro?

- Geras klausimas. Šiaip, manau, bakalauro gal ir pakaktų, bet magistrą dėl bendro suvokimo verta būtų pasibaigt.

O tu planuoji magistrą?

- Greičiausiai. Aišku, reikia pirma bakalaurą pasibaigti. Kol kas dar neplanuoju dar taip į ateitį. *Mes visi mokykloje turėjome ir matematiką, ir informatiką. Kaip manai, ar tos žinios, kurios buvo suteiktos mokykloje, ar jų pakankama, kad galėtum sėkmingai studijuoti? Ar tas pasiruošimas yra geras? Žiūrint į perėjimą iš mokyklos į universitetą.*

- Bent jau mano nuomone, mokykloje galima praeiti viską labai mažai mokantis, išsilaikyti viską. Universitete ateini, tau būna žymiai daugiau informacijos, tai padaryti truputėlį sudėtingiau, bet jeigu žmogus iš savęs stengiasi, tai manau, įmanoma. Tas pasiruošimas mokykloje yra ganėtinai neblogas.

Kalbant apie mokymosi turinį, ar buvo šokas arba šuolis pereinant iš mokyklos į universitetą?

- Jo. Kai kur. Matematikoje ypač.

Galiu paklausti, koks buvo tavo stojamasis balas?

- 8.2 man atrodo.

Kaip manai, nors dar sesijos rezultatų neturi, kokie bus tavo, palyginus su stojamuoju balu ir mokyklos pažymiais, ar dabar bus geresni rezultatai?

- Negu mokyklos?

Jo.

- Manau, kad bus prastesni, nes labai nesistengiu studijuoti pačiam maksimumui, bandau studijuoti šesetui viską. Kolius išsilaikiau neblogai, tai jei norėčiau, galėčiau patobulinti mokyklos rezultatus, bet manau, bus mažesni, nes ir pats nelabai stengiuosi.

Kaip manai, ar studijos, pati programa, yra per sunkios ar kaip tik, atvirkščiai, yra tokių vietų, kur galima nuobodžiauti, per lengva?

- Priklauso nuo dalyko, nes vieni dalykai sudėtingesni, kiti dalykai lengvesni, bet jei apibendrinus, manyčiau, kad... galėtų būti čiut čiut lengviau, bet vis tiek pradžioj turi atkristi dalis žmonių. Tai viskas normalu.

Tas atkritimas yra kaip ir teigiamas dalykas, taip išeina?

- Iš studijų pusės, gal jeigu atkrenta žmonės, kurie nėra atsakingi, pavyzdžiui, su kuriais gali tekti daryti ateityje komandinį darbą kartu universitete, gal iš mano pusės tai yra gerai. Aišku, iš jų pusės tai yra blogai. Čia priklauso nuo požiūrio. Mano supratimu, gal tai yra neblogas dalykas.

Atsirenka tik tie, kurie turi motyvaciją?

- Jo.

Dar iš kitos pusės tokį klausimą turiu. Tai pirmas semestras, tikriausiai jau turi kažkokius įspūdžius apie gyvenimą universitete. Kaip apibūdintum socialinį gyvenimą ir bendruomenę universitete?

- Šiaip universiteto bendruomenė visai draugiška. Nuo mokyklos laikų... nu bent jau kaip būdavo mokykloje, kad visi grupelėmis susiskirstę, tai čia plus minus visi bendrai, gali su bet kuo kalbėti, visi draugiški.

Minėjai, kad nepriklausai studentų organizacijai jokiai.

- Jo, nepriklausau.

O planavai priklausyti?

- Nee. Aš kažkaip mokykloje nelabai priklausydavau. Pas mane šiaip yra toks uždaras draugų ratas, tai aš kažkaip nelabai matau bonusu, kodėl man tai būtų naudinga.

Artėja sesija, na, nelinkiu to, bet jeigu gautum skolą arba pamatytum, kad kažkas labai neina su akademiniais dalykais, į ką kreiptumeisi pagalbos? Ar išvis kreiptumeisi?

- Jeigu prisidaryčiau daug skolų... Realiai nežinau. Be skolų išlaikiau. Bet jeigu nepasisektų tai jaučiu tiesiog mesčiau studijas ir bandyčiau perstoti į KTU. Jeigu būtų labai daug skolų. Jei nebūtų labai daug skolų, jei būtų viena, kelios, tada jaučiu kreipčiausi privačiai į matematikos mokytoją. Iš pažįstamų greičiausiai.

Ar kreiptumeisi į universiteto administracijos darbuotojus arba Karjeros centrą? Čia ne vien dėl skolų, bet šiaip dėl kažkokių problemų, susijusių su mokymusi.

- Jeigu būtų, tada ieškočiau sprendimo, bet dabar kol nėra tokių problemų, tai kol kas ir sprendimų neieškau.

Tai gerai. Ar šiuo metu turi darbą?

- Šiuo metu ne.

Ar planavai turėti dabar?

- Aš vasarą dirbau ir planavau, kad studijų pradžioj būtų gerai turėti *part time*, bet matematikos mokymasis atima daug laiko. Kol pirmas kursas, tai nemanau. Nu įmanoma, bet labai daug laiko derinti reikėtų, tai bent jau mano perspektyva tokia, kad jau geriau kol kas pagyvensiu iš tėvų ir truputėlį laisvo laiko turėti.

O kaip tavo kursas? Ar aplinkiniai kursioškai turi darbus?

- Kursioškai, bent jau kiek žinau, dauguma ne. Aišku, yra, kurie turi, bet dauguma, man atrodo, ne.

Ką planuoji veikti po studijų? Koks darbas domina?

- Po studijų? Nežinau, greičiausiai į *web development* judėsiu, bet bus matyt. Bet trys metai, tai nežinau, žiūrėsiu. Gal rasiu [nesigirdi] kur labiau patiks.

Mes labai greitai pakalbėjome, ar turi pastebėjimų apie būsimą darbą, kas patinka ar nepatinka studijose.

- Aš kaip ir pasakiau viską. Per daug matematikos mano požiūriu, apart to kaip ir viskas tvarkoj.

Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Iki kitų susitikimų.

9A (2019-12-10)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai dalyvauti mano tyrime. Šiandien bus mūsų pirmasis iš trijų pokalbių. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip.

Berods sakei, kad studijuoji informacinių sistemų inžineriją.

- Aha.

Kaip tau apskritai dabar, baigiasi pirmasis semestras, kaip tau patinka studijos? Kokie įspūdžiai?

- Iš tikrųjų tai mokslo metų pradžioje buvau labai užsidegęs. Vienu žodžiu, šiaip buvo labai patenkintas, kad įstojau ir labai pasiruošęs, labai laukiau. Bet ką žinau, praėjus porą mėnesių, ir kažkaip labai... ne tai, kad nusivyliau, bet kažkaip nesudomino labai ypatingai, tai tiesiog dabar, iš tikrųjų tai minimum kiek reikia, tiek padarau žinai, bet nėra to susidomėjimo kažkokio labai.

O tavo sprendimas stoti, ar tai buvo tavo pirmasis pasirinkimas stojant?

- Taip.

Kokie buvo kiti pasirinkimai?

- Šiaip visos studijų programos, kurios traukė, tai buvo IT srityse.

Ar galvojai stoti į užsienį?

- Ne, nelabai kažkaip. Atrodė čia patogiu, nemanau, kad čia žemas lygis. Mane tenkina viskas čia.

Kokybė tenkina?

- Taip.

Apie studijų kokybę, ar turi kažkokių komentarų? Ko trūksta ar kaip tik per daug?

- Nežinau iš tikrųjų, sunku pasakyti. Pas mus sudaro 10 kreditų matematika, kas yra kažkaip labai nemažai ir galbūt nelabai svarbu, būtina, mano manymu, bet nežinau, sunku pasakyti iš tikrųjų.

Kodėl pasirinkai būtent šią studijų programą?

- Tiesiog šita programa yra viena iš tų naujesnių VU. Jinai berods dabar tikrai trečius metus vykdoma, tai tiesiog atrodė, kiek aš ten pasiskaičiau, atrodė tiesiog atnaujinta programa, bet

labai panaši į jau buvusias, tai daug kas sako pagerinta programų sistemų versija. Ir šiaip ten buvo lengviau įstot negu programų sistemas. Taip taip ir...

Jei galiu paklausti, koks buvo tavo stojamasis balas?

- Koeficientas tas? Bendru lygiu 8.23.

Tai nebuvo pakankamai?

- Man atrodo, čia nebuvo pakankamai į programų sistemas. Pas mane programų sistemos buvo antroje vietoje, tai man atrodo, jei nebūčiau įstojęs į informacinių sistemų inžineriją, į programų sistemas tikrai nebūčiau įstojęs.

Čia toks filosofinis klausimas. Koks apskritai buvo tavo tikslas stojant į universitetą? Kodėl ne tiesiai į kokią praktiką, kodėl ne kolegiją ar programavimo kursus kokius nors

- Šiaip mano tėvas programuotojas, bet jisai yra baigęs taikomąją matematiką. Bet jisai kažkaip, žinai, perėjo po jau to bakalauro link IT ir aš kiek kalbėjau su juo, tai jisai žinai, geba atlikti tas užduotis, kurios jam reikalingos, bet jam tiesiog trūksta tokių pagrindinių žinių, dėl to, kad jis nestudijavo IT srities. Tai aš tuo vadovaudamasis daugmaž nusprendžiau, kad vis dėl to yra naudinga, net jeigu ir tu gali išmokti, ten žinai, tai ko tavęs reikalauja įmonės, žinai, kažkokiais kitais būdais, ten savamoksliu ir kažkas tokio, bet vis tiek man atrodo, kad yra naudinga turėti tokias bendras žinias toje srityje.

Čia gal tada galima perfrazuoti, kad darbui reikia dviejų dalykų – patirties ir teorinio išsilavinimo, kaip manai, kokią dalį užima tas teorinis išsilavinimas, iš darbdavio pusės vertinant?

- Mažesnę ko gero, vis tiek yra svarbiau tos praktinės žinios. Turbūt nėra taip svarbu, kaip praktika.

Bet kažkiek reikalinga?

- Taip. Be abejo.

Kokia tavo nuomonė apie kursus, kvalifikacijos kėlimo programas? Ar tai yra naudinga?

- Taip, be abejo. Tai yra labai naudinga ir man atrodo labai gerai yra tas, kad yra tų galimybių suteiktų praktikos labai nemažai IT srityse. Kiek aš suprantu, tai, ta prasme, čia nėra kažkoks pasirinkimas tarp tų dviejų žinai, tiesiog siekiant, einant IT kryptimi, tai abu dalykai yra svarbūs. Aš nežinau (juokiasi), iš tikrųjų, nežinau, gali dar pakartot klausimą?

Tai gal ties tuo labai neapsistosime, čia tik šiaip mintis, ar apie tai galvoji. Gal pereikime prie mokyklos suteiktų žinių. Kaip manai, ar per šį semestrą tau užteko tų bazinių žinių iš mokyklos? Matematikos, informatikos.

- Iš tikrųjų tai buvo tokių atvejų, kai jau dėstoma paskaitos tema jau yra kažkiek, reikalauja daugiau žinių negu suteikia tas mokyklos kursas, tai buvo tokių atvejų, bet nebuvo labai sudėtinga tos papildomos informacijos pasimokyti, kad jau suprastum kame tema yra, bet šiaip daugelyje atvejų tai užteko to, bet sakau, buvo atvejų, kai tiesiog atėjus į paskaitą nesupranti kas vyksta iki kol daugiau pasidomi ir tada jau aiškiau pasidaro.

Ar buvo tokių momentų, kai darai kažkokią užduotį ir nieko nesupranti, tikrai sunku būna?

- Būna.

Tokiu atveju, ar manai, kad būtų gerai turėti išankstinių žinių iš mokyklos? Ar tos išankstinės žinios padėtų?

- Čia papildomas..?

Tarkime, mokyklos programa matematikos būtų buvus stipresnė.

- Šiaip jeigu įvardinti būtent kažkokį kokį dalyką, tai mano manymu IT kaip dalykas mokykloje nėra labai stiprus. Tenai yra labai paprasti dalykai ir tikrai galėtų tenai būti daugiau.

Kaip studijos atitinka tavo poreikius ir gebėjimus? Ar jos galėtų būti sunkesnės, mažiau nuobodžiavimo, ar kaip tik jos jau dabar yra per sunkios?

- Šiaip labai nuo pačių dalykų priklauso. Yra dalykų, kur net neatrodo labai verta eiti į paskaitas, pratybas, nes neatrodo, kad tiesiog naudinga tavo laiko, bet tikrai yra ir tokių dalykų, kur reikalauja nemažai ruošimosi, skaitymo, domėjimosi tuo. Bendrai tariant, tai nežinau, manau, kad atitinka mano bent jau mano asmeniškai pajėgas.

Kaip vertini savo pasiekimus šį semestrą? Kokius daugmaž įsivaizduoji sesijos pažymius? Kaip tau atrodo, įsivertink.

- Bendras vidurkis, ten turbūt 7. Prieš pradėdant studijas, tikėjau, kad būsiu labiau susidomėjęs ir kažkaip galvojau daugiau dirbsiu, negu kaip dabar yra. Bet nežinau, galbūt per ateinančius studijų metus, gal susidomėsiu daugiau ir sieksi daugiau. Kol kas tik tiek.

Kodėl pasirodė neįdomu, ko pritrūko? Neatitiko kažkokių lūkesčių?

- Dabar sunku suprast, ko aš tikėjau [ilga pauzė]. Nežinau iš tikrųjų, nelabai iš tikrųjų pamenu, kaip aš įsivaizdavau. Bet tiesiog tikėjau įsitraukti labiau į visa tai, o taip nebuvo.

O ar stojant jau galvojai, kokį darbą norėtum dirbti? Svajonių profesija.

- Ne, konkrečiai tikrai nežinau. Aš nežinau pakankamai apie tas IT srities apskakas ir kokios yra galimybės, ties kur galima susikoncentruoti. Per tuos studijų metus turbūt tai paaiškės.

Ar šiuo metu turi darbą?

- Ne, neturiu. Bet iš tikrųjų planuoju... norėčiau, kad jau po pirmų metų vasara galėčiau pradėti kažko ieškoti ir per mokslo metus kažką susijusio su studijuojama sritimi, tai vėl nuo antro kurso manau, jeigu pasisektų.

Kokia būtų pagrindinė priežastis, kodėl norėtum turėti darbą?

- Nes norėčiau uždirbti pinigų.

Į šią klausimą gali neatsakyti, kas yra šiuo metu tavo pagrindinis finansų šaltinis?

- Tėvai.

Jei kitais metais dirbtum, kokių maždaug etatų? Kiek valandų norėtum skirti mokslams, kiek darbui?

- Studijos būtų pirmoje vietoje, tai tiesiog reikėtų derinti pagal tai, tai aš nelabai neišsivaizduoju kiek valandų reikalauja manęs studijuoti, bet pagal tai turėtų prisitaikyti darbas. Bet nežinau, girdėjau, kad antram kurse gerokai sunkiau, sunku pasakyti, bet jeigu pavyktų pusę etato, būčiau tuo labai patenkintas.

Ar tavo grupiškai dirba, derina darbą su studijomis?

- Šiuo metu tai dar nelabai. Yra pora, bet daugelis tikrai ne. Bet vyksta visokie konkursai, kur turi išspręsti kažkokias užduotis ir galbūt tave pakviečia į visokius apmokymus, praktiką. Tokiais dalykais užsiima, bet dirbt, tai nelabai.

Ar esi svarstęs studijuoti magistrantūroje?

- Taip. Vėlgi sunku dabar taip pasakyti, bet manau, kad. Nebent taip nutiktų, kad būčiau patenkintas savo darbu per tuos 4 metus, tai tuo atveju nuspręščiau nesirinkti magistrantūros studijų arba vis dėl to nuspręsiu, kad nepatinka.

Ar priklausai kokiai nors studentų organizacijai?

- Ne. Vėlgi, čia irgi buvo vienas iš tų dalykų mokslo metų pradžioje, kuriuo buvau labai susidomėjęs, užsidedęs būti veikliu tuose universiteto renginiuose. Bet nežinau, kažkaip pabandžiau ir ne itin gerai gavosi, tai tiesiog nusprendžiau nelikti šiuose dalykuose.

O kokia priežastis būtų, kad nesigavo? Ką tai reiškia?

- Vyko renginys, MIFo "Nulių naktis", kur pirmakursiai organizuoja. Tenai teko būti marketingo srities vadovu ir sunkiai tas gavosi. Nelabai susirinko komanda, dėlto daug atsakomybės krito ir kadangi nelabai gavosi, tai nebuvo maloni patirtis.

Ar atėmė daug laiko?

- Galbūt ne itin daug laiko, tiesiog buvo kokia savaitė, kai reikėjo susikaupti ties tuo, buvo darbo ties tuo, bet kadangi buvo mokslų pradžia, tai kažkaip to laiko netrūko.

Kaip pati atmosfera universitete? Kaip apibūdintum tarpžmogiškus santykius? Tarkim, su kitais studentais.

- Galbūt ganėtinai sunku bendrauti su būtent MIFo studentais. Kartais jaučiuosi nelabai priklausantis tarp tų žmonių.

Ar galima sakyti, kad bendruomenės nėra? Grupelės visokios? Yra kažkokių problemų ar tiesiog trūksta bendruomeniškumo jausmo?

- Bendruomeniškumas yra, bet tiesiog aš asmeniškai nesijaučiu labai pritampantis, nesidalinantis tuo pačiu požiūriu.

Einame po truputį į pabaigą. Dar norėjau paklausti, tokiu atveju, jei kiltų kažkokių problemų, tokių kaip skolos pavyzdžiui, į ką kreiptumeisi pagalbos? Ar kreiptumeisi?

- Ne, nemanau. Jeigu kyla tokios problemos kaip skolos, tai čia tiesiog yra problema, tai kad tu tiesiog neįdėjai pakankamai laiko, kad taip gavos. Man atrodo, kad tai yra tavo problema. Nereikia pagalbos, reikia pačiam susikaupti ties tuo. Tai nemanau, kad kreipčiausi.

O iškilus klausimų dėl karjeros, dėl to paties darbo derinimo su studijomos, ar kreiptumeisi į Karjeros centrą?

- Į Karjeros centrą... nežinau, galbūt. Šiaip vyksta universitete MIDI, kuriame yra įmonių mugė. Įmonės pačios ateina ir siūlo praktiką, net jeigu ten ir nepatenki, nes yra didelė tikimybė, kad nepateksi, bet bent jau sužinai ko iš tavęs reikalauja įmonės, kokius reikalavimus turi. Tas yra neblogas dalykas, bet jeigu atrodytų, kad to neužtenka, tai ko gero būtų naudinga kreiptis į Karjeros centrą.

Mano klausimai pasibaigė. Galbūt turi dar kažkokių pastebėjimų?

- Nelabai turbūt.

Tada labai ačiū už pokalbį.

Labas dar kartelį.

- Labas

Ačiū kad sutikai dalyvauti, čia mūsų pirmas iš trijų pokalbių. Ar sutinki kad šis interviu būtų įrašomas?

- Sutinku.

Okei. Tai, pasitikslinu, tu berods sakei esi programos sistemų studijų programoje. Kaip tau dabar, pirmas semestras eina į pabaigą, artėja sesija. Kokios nuotaikos, kaip patinka?

- Šiaip visai gerai. Yra keletas problemų su tam tikrai dalykais, bet čia jau yra sudėta iš to, kad nauja aplinka ir nesu pratęs prie to. Šiaip kokybe esu visai patenkintas.

Tu stojai iškart po mokyklos, taip?

- Taip.

Ir ar tai buvo tavo pirmas pasirinkimas?

- Jo.

Ar turėjai dar kitų pasirinkimų LAMA BPO?

- Aš užpildžiau visus devynis laukelius. Iš esmės programų sistemos buvo pats pirmas pasirinkimas, visos kitos sritys buvo irgi susijusios su informatika, irgi Vilniaus universitete.

Dėl kokių priežasčių pasirinkai būtent šią programą?

- Jau labai ilgai žinojau, kad noriu kažką studijuoti su kompiuteriais. O kodėl specifiskai programų sistemos, tai tiesiog pradėjau kalbėtis savo giminėm, tarp kurių irgi yra informatikų. Mano viena teta yra baigusi programų sistemas, ji šiek tiek papasakojo. Susidomėjau.

Po to pakalbėsime apie, tai ką nori dirbti, kokia ta svajonių profesija... taip, kiek aš žinau, dirbti labai daug darbų, susijusių su programavimu, bent jau ne pačio aukščiausio kalibro, galima ir nebaigus unibversiteto. Tai koks buvo tavo tikslas stoti į universitetą? Ne kolegija, ne kokie kursai ar praktika, bet būtent universitetas.

- Aš šiaip labiausiai norėčiau dirbti kokioje didelėje tarptautinėje įmonėje su programavimu. Nežinau, kodėl dauguma bijo to užsienietiško darbo, man kaip tik jis labai patinka, ir iš esmės, jei jau žiūrint į dideles įmones, tai jie dažniausiai kaip tik ir ieško kvalifikuotų profesionalų.

Tai tas diplomatas turi reikšmę kažkokią darbinantis?

- Na patirtis turi daugiau reikšmės aišku, bet vien tai, kad jau studijuojau man atveria tam tikras karjeros galimybes, gauti patirties.

Pavyzdžiui kokia?

- Šiuo metu, pavyzdžiui, aš dalyvauju apmokomoje praktikoje. Tai yra iš esmės kaip normalus darbas, tik tiek, kad jis yra skirtas specialiai studentams ir net mano sutartyje yra parašyta, jog kol studijuoji, tol aš dirbu. Tai jeigu išeinu iš studijų, tuomet ir išeinu iš darbo irgi.

Okei, čia universiteto iniciatyva?

- Ne.

Čia įmonė, taip?

- Taip.

Tai čia yra kaip pusiau darbas ir praktika, dirbi kažkokioje įmonėje?..

- Taip.

Ir kiek maždaug laiko per savaitę skiri šiam darbui?

- 30 valandų.

O kokia buvo pradinė motyvacija pradėti šita praktiką?

- Iškart po mokyklos aš pradėjau dirbti, tapau labiau nepriklausomas nuo tėvų, po to, kai prasidėjo mokslai, teko išeiti iš darbo, skirti daugiau laiko studijoms. Tada pradėjau galvoti, jog gal būtų galimybė rasti kažką savo srityje, radau šita poziciją ir... atlyginimas visai neblogas pasirodė, tai taip ir išėjo.

Prieš kiek laiko pradėjai šitą praktiką?

- Šiek tiek daugiau nei mėnesį.

Okei. Ar tavo kurse irgi yra žmonių kurie atlikinėja praktiką arba dirba?

- Yra keletas žmonių, kurie žinau, kad buvo praktikoje, tačiau jiems praktikos laikotarpis pasibaigė ir juos pasamdė pilnam, normaliam darbui.

Prie tos kerjeros temos dar grįšim. Dar norėjau paklausti, kadangi įstojai po mokyklos, tai kaip galėtum palyginti – vis tiek mokykloje buvo matematikos ir informatikos pamokas, dauguma mūsų turėjo. Kaip manai, ar mokykla pakankamai paruošia studijom, jog galėtum jas pradėti be šoko? Ar buvo toks šuolis, turinio atžvilgiu.

- Turinio atžvilgiu nelabai. Pirmas pora savaitių, man bent jau, buvo sėdėjimas, kol dauguma kitų pasivys. Nes mano mokykla paruošia ganėtinai gerai šitiem visiems dalykam, būtent informatikai. Man visai tos pirmos pora savaitių buvo ganėtinai ramios, o po to prasidėjo intensyvesnės studijos. Manau, kad man buvo ramus šuolis, nežinau, gal kitiem buvo, gali būti, kad kitiem buvo.

Tai priklauso nuo mokyklos?

- Taip priklauso nuo mokyklos, priklauso kiek žmogus mokytis norėjo ir išmoko.

Čia tu labiau apie informatiką ar apie matematiką?

- Labiau apie matematiką iš tikrųjų. Matematika mokykloje yra ganėtinai paprasta, o atėjus į universitetą ganėtinai greitai prasideda visokie sudėtingesni terminai, matricos, visa kita, ką bent jau mums dėstytojas šiek tiek per mažai paaiškino iš pradžių, tai jei nesi iš anksčiau girdėjęs, kas tai yra, tai šiek tiek sunkoka perprasti.

Ar galėtum pasakyti, kad studijos yra per lengvos arba kaip tik per sunkios?

- Negalėčiau pasakyti, kad jos yra per lengvos. Tam tikri dalykai, sakyčiau, kaip tik yra per sunkūs. Kaip pavyzdys – kompiuterių architektūra. Programų sistemose pirmame kurse yra tik vienas pusmetis, bet visi bijo šito dalyko, visi, dauguma bent jau studijuojančių sutiktų, kad tai yra sunkiausias dalykas. Vien dėl to, kad įmeta į visiškai naują sferą, erdvę, ir normaliai net nesugeba paaiškinti, kas tai yra.

Man ne vienas žmogus konkrečiai šitą dalyką minėjo. Matyt, tikrai vertas to. Ar galiu paklausti, koks buvo tavo stojamasis balas?

- 9.56.

Tai labai aukštas. Kaip manai, dabar kai artėja sesija, nežinau, ar jau žinai, kokius pažymius jau turi... kaip maždaug vertini, ar pažymiai bus panašūs, aukštesni ar žemesni, negu buvo?

- Oj bus žemesni. Tikrai. Bus gerokai žemesni. Aš nepratęs prie tokios sistemos, kur balas susideda iš įvairių darbų, atliktų per pusmetį. Jei būtų vidurkis, tai vidurkį visada galima rasti būdų, kaip pasikelti. Tačiau kai turi vieną pažymį per pusmetį, kuris susideda iš mažesnių balų, kurie turi net nevienodą vertę, tai yra daug sunkiau reguliuoti pačiam. Gaunasi, kad tu arba privalai viską gerai parašyti, arba viskas.

Prieš tai jau buvau pradėjęs klausti dėl to svajonių darbo. Ar dar turi kažką prie to pridėti? Be to, kad didelėje korporacijoje. Kokia tai turėtų būti sritis? Ką norėtum veikti? Kokios pozicijos, kokie projektai domina?

- Idealiausiai aš mielai dirbčiau žaidimų srityje, kažką su žaidimais, jų kūrimu susijusio. Lietuvoje tam šiaip nelabai yra paklausos didelės, tai greičiausiai nepavyks tas. O jei dėl pozicijos, tai yra tokia pozicija testų inžinierius, kuri prižiūri... iš esmės bendrauja su klientais, ieško problemų programoje ir apie tas problemas praneša programuotojams. Kažką su šita sritimi norėčiau.

Kaip manai, ar tai, ką mokaisi, arba žinai, kad bus kitais semestrais, ar tai parengia tam, ką tu nori daryti po mokslų?

- Manau, parengia, tačiau reikia mokėti atsirinkti reikalingą informaciją, nes yra tikrai nemažai informacijos, kurios nepanaudosi.

Ar tai yra kokybės problema? Tiesiog nekokybiški kursai, ar kitiems faini, bet tau nepatinka?

- Čia ne apie fainumą aš kalbu, čia yra labiau būtent specifiskai apie kažkokį dalyką. Tarkim, programuoti tam tikromis kalbomis tikrai nereikėtų ateityje dabartiniams programuotojams, daugumai bent jau, tačiau jos yra įtrauktos į kursą dėl to, kad jos yra svarbios istorijoje programavimo.

O kai galvoji, ką planuoji dirbti po mokslų arba mokslų metu, kaip manai, kokių kompetencijų (ne vien grynai techninių) dar reikia, kad galėtum būti geru specialist IT srityje?

- Šiais laikais vienas svarbiausių dalykų yra komandinis darbas. Programavimas dabar jau nebėra visiškai individualus darbas, dažniausiai dirbama komandomis. Tai reikia labai gerai mokėti bendrauti su kolegomis ir su jais sutarti. Labai svarbu mokėti susikaupti, nes kai tu prasėdi 6-7 valandas prie kompiuterio, tave yra labai lengva išblaškyti, o kai tave išblaško viduryje svarbaus projekto, labai sunku susikaupti ir vėl grįžti prie darbo. Dėl to manau, susikaupimas, užbrėžtų tikslų siekimas ir komunikabilumas yra svarbiausios savybės.

Kaip manai, ar universitetas ugdo šitas savybes?

- Norėčiau, kad labiau komandinį darbą ugdytų. Šiuo metu kiek mes rašome visokias programas atsiskaitymams, mes visą laiką turime daryti tai vieni patys. Aišku, ten labai nežiūri, kiek tau kiti žmonės padėjo. Tuo pačiu, yra skatinamas individualus programavimo būdas.

Ar ateityje bus, planuojami grupelių darbai?

- Kiek žinau, bus, planuojama, kai reikės didesnes programas rašyti grupėmis.

Prieš tai minėjai, kad tikriausiai tas formalus išsilavinimo faktas, diplomo turėjimas gali padėti siekiant karjeros, bet čia turbūt turėjai galvoje bakalauro diplomą. Ar galvoji stoti į magistrantūrą, ar tai gali padėti karjeroje?

- Esu galvojęs anksčiau, bet šiuo metu galvoju, kad nestosiu į magistrą, dėl to, kad iš esmės programavimo srityje – dauguma bent jau taip mano – bakalauras ir du metai patirties tau daug daugiau padarys, nei magistras.

Bet tas bakalauras vis tiek kaip ir yra?

- Jo, bakalaurą tikrai norėčiau turėti.

Šitą klausimą žmonės labai skirtingai suvokia ir man įdomu, kaip atrodo, jei reikėtų rinktis vieną iš dviejų, kas svarbiau – išsilavinimas, universitetinis arba koleginis, ar 4 metai darbo patirties?

- Priklauso, kur dirbi. Jei patenki į labai gerbiamą įmonę, kurią visi žino, tada greičiausiai ta patirtis daugiau tau padės ieškant naujo darbo ir labiau atsižvelgs į tai, kad tu dirbai kažkokioje žinomoje įmonėje, kad greičiausiai dėl to esi labai talentingas, nesvarbu, kad tu neturi diplomo. Bet jei tau nepavyksta gauti tokios pozicijos, jei nepavyksta įsidarbinti tokioje vietoje, tada bakalauras bus tikrai naudingesnis.

Ir dar norėjau tada paklausti apie patį gyvenimą universitete. Kaip apibūdintum, ar socialinis gyvenimas ir atmosfera universitete yra geri, ar tenkina? Kokia yra bendruomenė?

- Šiaip visi yra labai draugiški. Man patinka, kad kai vyksta renginiai, visą laiką atsiranda nauji žmonės, su kuriais pavyksta susibendrauti. Kartais, pats net nesuvokiu kaip, atrodo, kad kažką veiki ir staiga atsiranda šalia žmogus, su kuriuo gali kalbėtis. Man patinka, visi yra labai draugiški. Aišku, pasitaiko tokių žmonių, kur aš su jais nesutarsiu dėl tam tikrų skirtumų, bet man dar labai patinka tai, kad kadangi daug kas yra atvažiavę į Vilnių iš visokių kaimelių ir tolimesnių miestų, tai jie visi jaučiasi nepritapę ir todėl yra labai lengva susirasti, sutarti su visais draugais.

Skirtumas tarp tų, kurie liko Vilniuje ir tų, kurie iš kitų miestų, dar jaučiasi ir kitais požiūriais, susigaudymu ir panašiai.

- Dėl susigaudymo tai pastebėjau šitą dalyką net pačią pirmą dieną, kai rugsėjo pirmosios proga norėjo daryti pikniką su visomis pirmo kurso grupėmis. Mūsų grupės vadovas pats dar nesigaudo Vilniuje, nes atvažiavęs iš kito miestelio. Gavosi kad mūsų grupėje buvome tik dviese vilniečiai, tai turėjome vesti kelią nuo Naugarduko fakulteto iki Tauro kalno.

Išvyka toks labiau socialinis dalykas. Aš irgi esu iš Vilniaus, tai sunku įvertinti, bet ar tai galėtų turėti įtakos akademiniams pasiekimams? Ar yra sunkiau?

- Tiesiogiai neturėtų daryti įtakos, tačiau gali labai paveikti kitais aspektais. Pavyzdžiui, tai, kai žmonės atvažiuoja iš mažesnių miestelių, manau, kad jie iš esmės pirmą kartą toliau nuo tėvų yra, pirmą kartą nejaučia kontrolės. Ne tai kad kontrolės, priklauso ir nuo tėvų žinai. Bet tiesiog, kad gali daryti, ką nori, jų niekas nemato iš miestelio. Dėl to manau, kad labai dažnos problemos yra kad kaip šunys, paleisti nuo pavadžio pasidaro tam tikri studentai. Manau, kad tai gali pakenkti studijų kokybei jiems specifiškai. Kaip, pavyzdžiui, labai daug kas žinau, kad eina į barą kiekvieną savaitės dieną vos ne.

Netiesiogiai taip, ar ne?

- Netiesioginis toks, jo.

Ar priklausai kokiai studentų organizacijai?

- Ne, nepriklausau.

Planavai priklausyti? Ar planuoji kada nors ateity tai padaryti?

- Niekada nebuvo toks labai, tarkime, viešųjų ryšių žmogus, tai kaip ir nebuvo tokios idėjos. Tačiau ganėtinai nemažai, na, keli draugai, dalyvauja SA, tai aš per juos vis tiek kaip ir žinau, kas vyksta ir gaudausi.

Vis tiek dabar artėja sesija... tarkime, jei pamatytum, kad labai sunkiai sekasi mokslai, kad pradėjo viskas važiuoti žemyn, arba gauni skolą, į ką kreiptumeisi pagalbos? Ar išvis kreiptumeisi?

- Jeigu visa tai vyktų su vienu dalyku, tai pirmiausia bandyčiau tartis su profesorium. Apskritai manau, kad pirma pasiklausčiau SA arba kuratoriaus savo grupės, ką jie patartų, ir tada pagal jų nuomonę, patarimus, siekčiau, su kuo reikia.

Ar turi pastebėjimų, arba prisiminei kažką iš anksčiau?

- Nežinau, turbūt ne.

Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Prašau duoti savo el pašto adresą, kad nepasimestų kontaktai. Iki kitų susitikimų.

11A (2019-12-12)

Labas. Labai ačiū dar kartelį, kad sutikai dalyvauti mano tyrime. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip, sutinku.

Ačiū labai. Galim pradėti tada. Kiek prisimenu, tavo studijų programa yra Programų sistemos, ir esi iš [miestas]?

- Taip

Ir stojai iš karto po mokyklos?

- Jo.

Dabar eina pirmas semestras į pabaigą. Kokios nuotaikos, kokie išpūdžiai?

- Kitko truputį tikėjausi. Ne truputį tikrai. Šiaip pirmas semestras nelabai man patiko. Kaip aš vadinu, tai man primena mokyklą kvadratu. Kad tipo tas pats, tik sunkiau. Bet, kiek girdėjau, kitas semestras yra daug įdomesnis ir karjeros požiūriu daug naudingesnis. Dabar man nelabai naudingas. Gal ateity reikės to, bet dabar man atrodo, kad ne.

Kas yra tie dalykai, ko nesitikėjai?

- Matematikos tikėjausi, matematikos reikia mums, dėl to nieko. Anglų irgi toks, kaip mokykloje dalykas, bet irgi, manau, praverčia šnekėti, komunikuoti. Yra programavimas, tai kitko biški tikėjausi, galvoju, kad ten bus kažkas labiau, bet praktiškai dabar tai ateini į pratybas atsiskaityti, tau viską namie. Ir dar yra kompiuterių architektūra, kur... nežinau, ar kažkas jau šnekėjo apie ją?

Mini kartais žmonės.

- Jinai yra kirvis. Daug reikia pastangų ją mokintis, o naudos tai... nebent su tuo dalyku pasirenki, tada tiktai.

Sakei, kad buvo, ko mažiau tikėjaisi. Tai kokie buvo lūkesčiai stojant, ko tikėjaisi?

- Tikėjausi, kad... dauguma sako, kad universitete bus daug lengviau, nei mokykloje. Tai yra melas. Tai buvo labai didelis melas. Dar tikėjausi, kad dėstymo kokybė bus, nes vis tiek, Vilniaus universitetas, galvoju, kad ten wow, į mane įneš viską, bet ne, reikia pačiam daug mokytis. Dėstymas tai toks, kad ateini, toje paskaitoje pabūni, tau pasako temą per 1.5h, o namie sėdi kelias valandas. Tikėjausi, kad bus lengviau, bet ne, taip nebus jaučiu.

Kaip manai, ko reikėtų, kad pagerinti tą kokybę? Ko labiausiai trūksta?

- Pavyzdžiui, dabar kaip būna matematika, tai būna pas mus matematikos paskaita, seminarai ir pratybos. Tai per pratybas taip, man patinka, kad tą teoriją gali pritaikyt pavyzdžiuose. Kai būna paskaita teorijos tai ten tik teorija ir tu negali greitai to aprėpti tos teorijos nepamačius pavyzdžio. Tai tu atbūni tą paskaitą ir toks išėini lyg nieko negavęs. Tai gal daugiau tų pavyzdžių [reikėtų], kažkas tokio. O kiti dalykai... pavyzdžiui, yra tokia diskrečiosios matematikos paskaita, labiau ne moksliskai dėstoma, o prie žmogaus. Tas irgi gerai, nes tu greičiau susipranti turbūt. Kiti dalykai, nu... šiaip ir nuo dėstytojo priklauso. Jeigu dėstytojas matosi, kad tikrai nori išaiškinti, labiau vis tiek bandai įsisavinti. O jei dėstytojas skaito lygiai tą patį konspektą, kuris prieš 20 metų parašytas, tai jis nelabai praverčia.

O kodėl nusprendei stoti į būtent šią programą?

- Šiaip nežinau, ar čia buvo spontaniškas žingsnis. Buvo likę trys valandos iki to, kur pasirinkimai, mano balas didelis, tai žinojau, kad tikrai turbūt į pirmą įstosiu. Aš buvau į kitą programą nusimatęs, bet kažkodėl likus trimis valandoms, aš taip 'why not į VU' [liet. kodėlgi ne VU]. Kiek girdėjau VU yra geriau, tai bandau čia.

Čia buvo tavo pirmas pasirinkimas?

- Jo.

O kas buvo tas kitas, kur sakei, kad pakeitei?

- Buvo VGTU.

Ar kažkas panašaus, kaip čia?

- Jo. Tas pats beveik.

Sakei buvo aukštas stojamasis balas, tai koks?

- 9.4.

O, nice [liet. smagu].

- Jo.

Čia bus toks kiek filosofinis klausimas. Koks apskritai buvo tavo tikslas stojant į universitetą? Ne kolegiją, ne proftechinę, ne programavimo kursų.

- Kodėl pasirinkau universitetą? Nes tėvai spaudžia, nes turiu brolių ir seserų, ir jie yra baigę universitetą, tai tipo ir aš turiu. Mokykloj sekėsi. Ir šiaip, vis tiek aukštasis pravers. Aukštasis parodo, kad sugebi mokintis tai ko nekenti, bet kažkaip išlaikėsi tai. Apie kolegiją galvojau jeigu nebūčiau lietuvių išlaikęs, bet gerai viskas su lietuvių buvo. Apie užsienį nelabai galvojau. Pasirinkau universitetą, nes labiausiai padeda kelyje siekti geresnio darbo.

Čia karjeros kelyje?

- Taip, karjeros. Ir vis tiek, gauni daugiau žinių. Šiaip man patiko mokytis, ką žinau.

Kalbant apie mokyklą, tai kaip manai... vis tiek matematiką ir informatiką turėjai jau mokykloje.

Kaip manai, ar mokykla suteikė pakankamai bazinių žinių prieš stojant į universitetą?

- Šiaip hm. Pas mane mokykloje buvo labai gera matematikos mokytoja. Jinai suteikė tų žinių. Bet tos žinios vis tiek...nelabai galiu pasakyti, kad tos žinios labai daug pravertė universitete. Vis tiek moko per naują. Kiek pravertė matematika tai gal kelios formulės ir daugint, sandauga. O visa kita tai tiesiog, moko tuo metu, per pratybas ir panašiai.

Kaip tau, kai stojai su labai gerais pažymiais, kaip dabar, artėjant sesijai maždaug, speculation [spėjimas], kaip manai, kad išlaikysi, kaip vertini savo rezultatus?

- Dabar tikiuosi būti pačiam vidury. Aukščiausiam ne, nes matau, kad vis tiek yra kiti gabesni. Mūsų vienas dėstytojas sakė, kad nesistenkit būti geresni už kažką, geriau stenkitės būti ne 99 iš 100. Kai kurie greičiau įsisavina tą informaciją, greičiau supranta. O jei pradėsi galvot, kad aš noriu būti už jį geresnis, tai tau stresas bus ir labai blogai. Tai aš galvoju, tikiuosi mano vidurkis bus kokie 7. Galėčiau visus keturis metus vidury išbūti, svarbiausia, ne paskutinis. Pirmu visą laiką reikia stengtis, reikia žiūrėti ir save, pomėgiams skirti laiko ir šiaip kažką. Galvojau iš pradžių įstojęs, kad dar kažkokia veikla po studijų užsiimti, bet po pirmo, pamačiau, kad pirmam pusmety nelabai gausis, nes yra, iš mokyklos dar reikia išaugti į universitetą.

Kokias veiklas turi omeny?

- Kažką susijusio su karjera, kažką panašaus. Visokie yra... praktikos, mačiau kažkur kažkas. Buvau užsiregistravęs, bet apsigalvojau, nes pamačiau, kad nesigaus skirti laiko ir tam, ir tam. Dar sportą, irgi.

Kalbant apie darbą, tu dabar neturi darbo, ar ne?

- Ne.

Ar priklausai kažkokiai studentų organizacijai?

- Ne.

Kalbant apie tą visą... nors ir nepriklausai organizacijai, vis tiek būni tarp tų žmonių. Kaip vertini bendruomenę, atmosferą universitete?

- Šiaip galiu pasakyti, kad kursiokai man patinka, yra keletas, su kuriais visai smagu. Tikėjausi gal kitaip, tikėjausi, kad, na, vis tiek VU, sustoja patys geriausi, tikėjausi tokių, kurie tik mokosi. Yra, kur tik mokosi, bet yra ir kur pasimoko, ir tada... šiaip man atmosfera patinka per paskaitas. Nu per paskaitas ten 100, nu 30 būna. O dėl tų renginių, aš kelete tik buvau, tai ką žinau, kaip renginys, daugiau negaliu pasakyt.

Sakei, kad atmosfera gera ir su žmonėmis sutart yra lengva. Tai pavyzdžiui, dabar vis tiek sesija artėja tokioj situacijoj, kad žiauriai nesiseka ar net gauni skolą, tai į ką kreiptumeisi pagalbos?

- Šiaip pirmu atveju turbūt į grupiokus. Į dėstytojus tai gal nelabai tu pasikreipsi. Nežinau, būna konsultacijos ar ne. Jie tavęs neišmokys, nebent pasakys kur žiūrėt, kad išmoktum. Tai pirmu atveju kreipčiausi pas grupiokus, kurie geriau išlaikė, kurie, žinau, kad geriau moka. Jų pasiklausčiau.

O kaip studijas vertini? Ar jos yra per lengvos, kad nėra ką veikti, ar kaip tik atvirkščiai?

- Šiaip jos yra... sunkios negali pasakyti. Jos tokios, yra, ką veikti, bet jeigu viską padarai... Geriausia planuoti savo laiką ir stengtis, pavyzdžiui, kažkoks atsiskaitymas, programos parašymas, terminas gruodžio pirmą, bet tu gali kokį lapkritį. Tai geriau, kaip aš stengiuosi daryti, kad kuo greičiau atsiskaitai ir tau ramu. Kai yra terminas, man pavyzdžiui, yra daug sunkiau. Pradedi stresuoti. Tai [studijos] gal tokios vidutinės, bet jos gal būtų ne tokios sausos jeigu žinočiau, kad jos man tikrai duotų daugiau, nei tik vien išlaikymą.

Tas "daugiau" kas čia yra?

- Nu kad tai galėčiau pritaikyti sau, ne tik atsiskaityti, bet ir 'o, aš norėčiau pabandyti šitą', kad jos realiam gyvenime praverstų. Dabartinės, šio pusmečio, jau irgi gali praversti, bet noriu, kad daugiau praverstų.

Čia jau tu būtent apie karjerą?

- Jo.

Ar jau galvoji apie kažkokį svajonių darbą arba tai, ką norėtum daryti? Kokios tavo mintys, ką norėtum veikti po studijų?

- Po studijų? Dirbt. Nežinau, po studijų planuoju dirbti pagal tą specialybę, o po to žiūrėsiu. Nu dirbt.

Ta prasme, kas yra tas darbas pagal specialybę? Kokius dalykus galėtum daryt?

- Tikiuosi, kad kiti semestrai, kur nauji dalykai atsiras, kad jie parodytų, kurie dalykai mane labiau traukia, kurie stumia. Kažką su tais.

Dar atrasti reikia, kas labiausiai traukia?

- Jo.

Čia šiek tiek gal filosofinis klausimas. Kaip tau atrodo, kai nori pradėti kažkur dirbti, kas darbdaviui yra svarbiau – darbo patirtis ar tas geras teorinis pasirengimas?

- Manau, darbdaviui geriau yra praktika. Ta teorija, jinai praverčia, bet lengviau išmokint žmogų teorijos, kuris turi jau praktikos, negu praktikos, kuris moka teoriją. Jei dirbai, tai jau turi kažkokios patirties darbo, o teorija – tai tu žinai daug dalykų, kurių tau gali ir neprireikt. Manau, kad patirtis svarbesnė. Bet teorija irgi svarbi.

Turi būti santykis tarp teorijos ir...?

- Jo. Sakyčiau, 60/40 arba 70/30, darbo patirtis daugiau.

Kai planuoji, ką norėtum dirbti, kaip manai, kokių tau reikėtų kompetencijų, žinių ar gebėjimų, kad galėtum gerai tą savo būsimą darbą atlikti? Pagal specialybę.

- Tai manau, pirma, kad dirbti komandoje. Dėl to mane antras kursas labiau žavi, nes šiais metais mes individualiai dirbsim, o jau nuo kitų kursų prasidės grupinis darbas. Manau, čia yra vienas iš svarbiausių, kad grupėje galėtum pasiskirstyti užduotis. Antras, tai jau mokėti koduoti, programuoti. Reikia suprasti savo tą dalyką. Trečias, hm, gal nuolat stengtis kažką išmokyti. Kiek tų klišių girdžiu, kad programuotojo darbe reikia visą laiką mokytis, tai manau, kad tai tiesa, nes visą laiką atsiranda nauji dalykai. Tai šitie trys – dirbti komandoje, programuoti ir tobulinti save.
Kaip manai, kiek šiuos dalykus duoda universitetas?

- Dabar nieko neduoda, bet nuo antro kurso duos, tai yra labai gerai. Programuoti šiaip yra suteikti resursai, o tobulėti tai čia jau žmogaus motyvacija. Universitetas nepadės.

Jau į pabaigą einam. Dar norėjau paklausti, kaip manai, ar tam, ką norėtum dirbti, ar tau tai padėtų, kad baigtum magistrantūrą? Ar magistrantūra būtų naudinga tavo svajonių darbui?

- Labai nesidomėjau, kaip magistrantūra veikia. Ten mokaisi dar du metus, bet kad kažką... jei matai, kad magistrantūroje yra dalykas, kuris tave domina, tai manau, kad taip, gali padėti. Jei mokytis vien dėl laispsnio tai nemanau. Reikia mokytis to, kas pravers.

Aš jau pabaigiau klausimus, tai jei prisiminei, ką norėjai pasakyti ir užmiršai, turi pastebėjimų...

- Ne, jau atsakiau kažkiek.

Tada ačiū už pokalbį.

12A (2019-12-09)

Labas. Ačiū, kad sutikai dalyvauti tyrime. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip, sutinku.

Ačiū. Kokia yra tavo studijų programa, programų sistemos, taip?

- Jo, programų sistemos.

Ar stojai iš karto po mokyklos?

- Taip, po dvyliktos klasės.

Šiais metais, 2019?

- Aha.

Kaip apskritai patinka studijos dabar pirmajam semestru einant į pabaigą?

- Studijos gana sunkios. Galvojau, kadangi mažiau dalykų, negu mokykloje, tai bus lengviau, daugiau laisvo laiko. Bet daugiau darbų. Pavyzdžiui, programavimo atsiskaitymai. Jiems gana daug laiko reikia paskirti. Gana sunku, sudėtinga.

O labiau pasakytum kad patinka ar nepatinka? Įdomumo prasme, asmeniškai.

- Įdomumo... gal labiau patinka, jei tiesiog dėl įdomumo, bet jei sudėtingumą paimant kartu, tai nelabai patinka, jei su sudėtingumu lygiu. Įdomumo tai patinka.

Studijos, pati programa atrodo labiau per sunki, ar tokia, kokia turėtų būti?

- Daug kas sakė, kad ji bus pati sunkiausia, sudėtingiausia, tai aš kaip ir tikėjausi, kad bus sunki. Jo, gana sudėtinga.

O kaip vertini studijų kokybę?

- Čia kuriuos būtent aspektus?

Ar, tavo manymu, tai, ką tu išmoksti yra naudinga? Ar kursai, privalomi ir pasirenkamieji, yra kokybiškai padaryti?

- Matematika kokia tai tikrai, manau, įdomu ir naudinga, bet kompiuterių architektūra tai nemanau, kad naudinga. Vienas dalykas, kuris, mano nuomone, nenaudingas. Gal supratimui apie kompiuterius padės, bet šiaip tai nenaudinga.

Ar tai buvo tavo pirmasis pasirinkimas stojant?

- Taip.

Dar rašei kitų pasirinkimų?

- Rašiau man atrodo, bet ten jau... aš maždaug pagal savo balą jau mačiau, kad tikrai įstosiu. Tai bet ką, programų sistemas ten įrašiau, chemiją, teisę. Dar kitą kažkokią MIFo.

Tai vis tiek tai buvo MIFas, ar ne?

- Jo. Pagrindė MIFas.

Stojamasis balas buvo toks, kad manei, kad tikrai įstosi, gal galiu paklausti, koks?

- 9.69.

Dėl kokių priežasčių pasirinkai stoti į būtent šią studijų programą?

- Girdėjau, kad tą studijų kryptį baigę daugiausiai dirba. Ji yra pati sudėtingiausia ir man patinka kartais [šiek tiek nesigirdi]. Ir dar tikriausiai laikoma elitu, kabutėse.

Elitu?

- Jo. Dėstytojai net dar sakė, kai pristatinėjo mums. Na, dėstytojai turbūt visada iškelia savo studijų kryptį. Tiesiog sakė, sunkiausiame fakultete, sunkiausių studijų kryptį pasiėmėt. kažką tokio sakė. Nežinau, ir dar kitur girdėjau, kad čia sunkiausia studijų programa.

Motyvavo?

- Jo... ir dar draugas, nemažai draugų į MIFą stojo. Tai irgi motyvavo.

Koks apskritai buvo tavo tikslas stojant į universitetą? Kodėl apskritai pasirinkai stoti ne į kolegiją, arba ne tiesiai pradėti darbą?

- Aš kol kas nenoriu niekur taip... nu kai į mokyklą privalomai eini, tai žinai, kad turi eiti, išlaikyti, kad ateity turėtum gerą gyvenimą ir darbą. Čia irgi, norėjau ne iš karto po mokyklos eiti dirbti, bet universitete dar pabūti, vėl, kad turėčiau atlankyti dar kelis metus, pasiruošti tam gyvenimui, dirbti ir panašiai. Ir dar, žinoma, žinios, žinių siekimas. Aukštoji matematika, šiaip programavimas.

Tavo manymu, teorinės žinios, ar darbdaviai vertina, kai asmuo turi teorinių žinių?

- Šito nežinau. Neįsivaizduoju iš tikrųjų.

Ar manai, kad mokykla suteikė pakankamai žinių dabartinėms tavo studijoms?

- Manau, bendrai tai suteikė, bet universiteto dėstytojai jau pradeda aukštesniu lygiu, šiek tiek aukščiau, nei išmokyta mokykloje, tai nelabai gaunasi įsilieti į tą traukinį.

Atrodo, kad buvo persokta kažkas?

- Jo. Ties kai kuriais dalykais.

Kokio pasirengimo trūksta labiausiai?

- Man asmeniškai tai matematikos trūko.

Kaip subjektyviai vertini savo pasiekimus? Kaip sekasi studijuoti? Kokių maždaug pažymių tikiesi?

[pauzė]

Jei nenori, gali pažymių konkrečiai nesakyti. Tiesiog, kaip tau atrodo, kaip tau sekasi akademine prasme.

- Manau, gerai kol kas sekasi. Kol kas laikausi, pažymiai... pažymių tikiuosi galutinių semestro kokių 8, gal 9. Bet kol kas sekasi. Dar neatkrentu, kaip kai kurie.

Ar jau yra atkritusių?

- Jo. Mano draugas iškart po mėnesio išėjo ir mūsų grupiokas po gal dviejų mėnesių išėjo.

Ar priklausai bent vienai studentų organizacijai? SA?

- Ne.

O pats socialinis gyvenimas, bendražmogiška atmosfera universitete tenkina? Ar malonu būti ten?

- Na jo, manau malonu. Bendruomenė grupiokų visai faina.

O būna per paskaitas arba pratybas darbo grupelėse, grupinių užduočių?

- Dar nebuvo, dar nežinau, ar bus. Bus vėliau, kažkuriam kurse. Nežinau dabar.

Ok. Jei kiltų problemų dėl mokymosi ar matytum, kad skolos, kur kreiptumeisi pagalbos ir ar kreiptumeisi?

- Iš pradžių tikriausiai kreipčiausi į draugus, kurie žinotų tai, ką reikia. Arba į grupiokus kreipčiausi tuos išlaikiusius, kurie negavo skolos.

O kreiptumeisi į universiteto darbuotojus, administraciją, dėstytojus?

- Kažin, tikriausiai nesikreipčiau į juos.

Sakei, kad šiuo metu darbo neturi?

- Ne.

Gerai, šito klausimo, jei nenori, neatsakyk - koks yra pagrindinis tavo finansų šaltinis?

- Tėvai.

Ar turi draugų, grupiokų, kursioakų, kurie derina darbą su studijomis?

- Būtent mano studijų kryptyje?

Visur MIFe, kur su informatika susiję.

- Vienas draugas dirbo, bet kaip supratau, tikriausiai iki kokio rugsėjo vidurio. Bandau sugalvoti, kas dar dirba. Viena draugė, man atrodo, dirba studijuodama. Man atrodo, [studijuoja] duomenų mokslą. Dirbas kažkokioje parduotuvėlėje, nežinau.

Paskutiniai klausimai bus apie karjerą. Kaip manai, ar darbdaviams yra svarbus formalus išsilavinimas? Diplomas kaip sakant.

- Manau, kads svarbus. Jei jie tingi pasižiūrėti, įvertinti bandomuoju laikotarpiu žmogų. Tiesiog pasižiūri, o, diplomą, priimsim tave. Tikriausiai.

Koks yra tavo svajonių darbas? Ką planuoji veikti po studijų?

- Svajonių darbas. Čia taip sudėtingai gavosi, jei apie svajonių darbą. Aš kaip ir svajoju CERN dirbti, ten Šveicarijos, Prancūzijos... jo. CERN norėjau dirbti, gal dar kas nors išeis, nežinau. Ten tik trečdalis yra fizikų. Galvojau, būsiu koks fizikas ir CERN dirbsiu, bet draugai rinkosi MIFą, tėvai perkalbėjo, kad į fiziką neičiau. Nu bet ten gal įmanoma. CERN dirbčiau.

Mokyklos laikais norėjai į fiziką stoti?

- Manau jo, įdomiau, negu informatika.

Ar svarstai studijuoti magistrantūroje?

- Šiuo metu ne, nesvarstau. Tikriausiai ne.

O ką galvoji, kokių kompetencijų reikėtų darbui, kokia mintis kyla? Ar svarstytum eiti į kursus, kvalifikacijos kėlimo programas, jeigu tokių reikėtų?

- Čia kur einant būtent?

Nu pavyzdžiui kažkokiam darbui reikia konkrečios programavimo kalbos mokėjimo, ir lankyti tris mėnesius kokį kursą?

- Šiaip internete daug yra informacijos, jei kokių žinių reikia. Galbūt jei ten pakankamai daug reikia, tai gal ir eičiau į kokius papildomus kursus.

Į pabaigą einant toks klausimas - kaip manai, kas tavo pasirinktoje srityje (nebūtinai svajonių darbem bet apskritai, tavo dominančių darbų aibėje) yra svarbiausia norint būti geru specialistu? Kokių savybių ir žinių reikia?

- Gerų informatikos žinių. Taip pat praverstų socialiniai gebėjimai, bendrauti, suprasti. Gal ir gebėjimo paaiškinti, ką tu savo darbe darai. Sakykime, programuočiau kokį kodą, tai man paaiškinti reikėtų, ką tas kodas daro, kaip jis daro. [Reikėtų] gebėti paaiškinti.

Kitam žmogui?

- Taip.

Paminėjai komandos, bendravimo įgūdžius. Kaip manai, ar universitete pakankamai gali gauti tų žinių? Tiksliau, ne žinių, o įgūdžių.

- Kol kas nemanau, kad tokius įgūdžius lavina. Nors ir yra dalykas “komunikacija”, bet ten tiesiog prakalba visą pamoką ir mums galiausiai reikia atsiskaityti – CV parašyti ir du rašinėlius, “Mano mokykla” ir “Mano draugas”.

Vienpusė komunikacija.

- Jo.

Paklausiau klausimų, kuriuos planavau. Nebent dar turi paskutinę mintį, ką praleidau, kas yra svarbu žinoti apie informatiko karjerą? Ką galėčiau paklausti kitų žmonių?

- Nežinau, nelabai sugalvoju.

Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Iki kitų susitikimų.

13A (2019-12-09)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai dalyvauti mano tyrime. Šiandien bus mūsų pirmasis iš trijų pokalbių. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip, sutinku.

Tu esi iš Vilniaus, taip?

- Vilniaus, Grigiškių.

Ar stoji iš karto po mokyklos? Tai čia šiomet.

- Taip.

Kaip jautiesi pirmajam semestru einant į pabaigą? Ar patinka studijos?

- Klausimas išties įdomus, nes įstojus visą laiką nežinai ko tikėtis. Mano studijos, bioinformatika, pirmas ir antras semestras susidaro iš labai daug dalykų. Krūvis yra tikrai nemažas. Ir dar sąlyginai turiu pašalinių darbų, tai krūvis didelis, bet studijomis esu patenkinta kol kas, na, kiek yra, viską patempiau, tai bus matyt.

O pačios studijos? Kaip vertini jų kokybę?

- Kokybė gera. Tiesiog kiek mes su dėstytojais pabendraujame, ypač mano pakraipos studentai, mūsų programa yra labai nesistemiška, arba negerai sutvarkyta, nes tas pats dalykas jungtinis, ir labai daug ko turime mokytis, ir mūsų visą programą keičia tuos dalykus, bando geriau sudėti - seminarus keičia, laboratorinius prideda. Tai jinai tokia netvarkinga, bet ji išties yra nebloga. Galbūt daug padarome, mokomės tikrai daug. Tai tikriausiai atsakiau.

Kaip supratau, programa yra pakankamai nauja?

- Dėl naujovės, aš tikrai nežinau. Mano sesės prieš tai yra pabaigus šias studijas, turi bakalaurą bioinformatiką, šiais metais pasibaigė, tai prieš 4 metus ji tikrai buvo. Tais metais, 2015-ais, kai ji stoji, manau, buvo viena iš naujesnių.

Esi vienintelė mano respondentė iš šitos studijų programos, tokia išskirtinesnė. Dėl kokių priežasčių pasirinkai stoti į būtent šią studijų programą?

- Oh, ok. Susiklostė taip, kad visą laiką norėjau į mediciną, tačiau jauduliukas padarė savo ir egzaminai nebuvo išlaikyti geriausiai, kad stoti į mediciną. Ir buvo sprendžiama dilema - kur toliau. Visą laiką sesė buvo pašonėje, kad ji tuo pačiu keliu ėjo, tuos pačius dalykus mokėsi. Aš taip pat neturėjau programavimo mokykloje, todėl buvo sunku tai rinktis. Bet galiausiai įvyko

šeimos susirinkimas, ką daryti. Pažiūrėjom pagal egzaminų rezultatus, kad geriausiai buvo išlaikyta matematika, beveik prie šimto, tai išsirinkom Matematikos ir informatikos fakultetą ir iš ten išsirinkom vieną specialybę.

Ar LAMA BPO tai buvo tavo pirmas pasirinkimas?

- Ne, ketvirtas.

Kas buvo pirmas?

- Gal biochemija, tiksliai nepamenu žinok.

Vilniaus Universitete?

- Viskas VU buvo.

Ar jie buvo daugmaž panašūs? Ar buvo išskirtinių, kito fakulteto?

- Pirmi pasirinkimai buvo su chemijos/biologijos pakraipa, o paskutiniai buvo improvizaciniai, buvo ir skandinavistika norvegų kalba, kadangi aš ją moku, tai buvo vienas iš tų variantų. Buvo *for fun* įdėtas kažką irgi su komunikaciją. Bet ten tiesiog, užpildyti vietą.

Koks apskritai buvo tavo tikslas stojant į universitetą? Ne kolegiją pavyzdžiui.

- Niekada nenorėjau stoti į kolegiją arba į profesinę mokyklą. Žinojau, kad aš noriu į universitą ir, kaip sakiau, norėjau aukštų mokslų siekti medicinoje. Kadangi neišėjo, pasirinkau tokią specialybę, kurią aš buvau užsibrežusi, tai yra, ne ta, ką aš mokiausi, bet aš visada norėjau įstoti ir pabaigti universitetą. Aukštasis išsilavinimas yra, niekaip kitaip, yra aukštasis ir į tave darbdavys žiūri visai kitaip.

Ar manai, kad tas formalus išsilavinimo faktas karjeros sėkmėje kažką lemia?

- Manau, taip.

Kaip manai, kai dabar vis tiek praėjo beveik visas semestras, ar jauti spragų iš mokyklos? Ar mokykla paruošė studijoms?

- Absoliučiai taip. Mokyklos [užteko].

Čia gali nesakyti konkretaus skaičiaus, bet tavo stojamasis į universitetą balas buvo iki 5, tarp 6-8 ar 9 ir daugiau?

- Tarp 6-8. Nepamenu labai žinok.

Kaip šį semestrą vertini savo pasiekimus? Ateina sesija, kaip jautiesi? Ne tai kad kokie pažymiai bus, bet ar sekasi mokytis.

- Mokymosi prasme, jeigu mokaisi - tu išmoksi. Jeigu tu darai - tau seksis. Nedarysi - visą laiką turėsi spragų, tempsis ir tau neišeis. Šiuo metu darau, tai todėl ir išeina.

Smagu girdėti. Pradžioje minėjai, kad turi daugybę kitų veiklų, tai gal priklausai kokiai studentų organizacijai?

- Priklausyti nepriklausau, tačiau žaidžiu tinklinį. Žaidžiu ne VU deja, nes šiais metais nebuvo vietos. Žaidžiu aukštame lygyje tinklinį, kelis kartus per savaitę išeina. Taip pat, kadangi pagal amžių, tai dabar ir vairuoju, laikausi teises. Ir kada turiu laiko, manęs paprašo padirbėti aukle. Tai va visos tos veiklos, kas yra pašalinės.

Kur tu dirbi?

- Aukle.

Čia yra tavo darbas, ar sistemingas?

- Sistemingas.

Kokia buvo pagrindinė motyvacija pradėti dirbti? Jau seniai dirbi?

- Jau labai seniai, dėl to, kad visada sekėsi su vaikais komunikuoti. Nuo 14m į Norvegiją važinėju, tai išmokau kalbą, visą laiką su vaikais būdavau. Kuo toliau, tuo daugiau prašė ir pažįstami, ir pašaliniai žmonės kad reikia padėti.

Per savaitę kiek valandų skiri darbui?

- 10 valandų per savaitę.

Šitas klausimas, jei nenori, neatsakyk. Koks yra pagrindinis tavo finansų šaltinis? Labiau darbas ar tėvai?

- Tas darbas, tai yra apytiksliai dešimt valandų. Būna savaitė, kad nereikia, kai atostogos pavyzdžiui būna vaikams ir panašiai, arba tėvai išskrenda, tai tas svyruoja. Daugiau nuo tėvų priklausai, vis tiek gyvenu su tėvais. Labai svyruoja finansų šaltinis.

O kaip tau socialinis gyvenimas universitete? Pati atmosfera tarp žmonių. Kaip vertintum tai?

- Vertinčiau labai aukštai, labai aukštas lygis, nes nuo pat pirmos dienos labai gerai su grupiokais susibendravau, turime bendrą kalbą, nesusidarė labai didelių atskirų grupelių. Nėra, kad jaustumėis pašalinis, atstumtas, kad negalėtum su niekuo pakalbėti. Tikrai nebuvo problemų. Lygis geras tikrai.

Faina. Jei kiltų problemų, tarkime akademiniais klausimais, skolos ir panašiai, į ką kreiptumeisi pagalbos?

- Suktas klausimas. Dėl skolų... ką žinau. Dabar neįsivaizduoju, niekada nebūčiau susimąsčiusi tuo klausimu.

Nebūtinai dėl skolų, gal tau net nereikės tokio dalyko tvarkyti. Tarkime, dėl karjeros klausimų, ar kreiptumeisi į universiteto darbuotojus? Administraciją, dėstytojus.

- Kiek matau, VU pastoviai skelbiasi, kad rengia visokiausius atvirus pokalbius, kad gali padėti ir t.t. Tai manau vienareikšmiškai eičiau pas VU konsultantą, kad jeigu man kiltų kokios problemos, tai aš manau tenais būtų žmogus nusimanantis šioje srityje, kuris galėtų man padėti. Tikrai eičiau.

Čia irgi toks labiau filosofinis klausimas. Kaip manai, kas yra svarbiau darbdaviui ir sėkmingai karjerai – geras teorinis pasirengimas, formalus išsilavinimas, ar darbo patirtis?

- Abu, 50/50. Praktika yra visada gerai, nes žmogus yra patyręs, gali greičiau orientuotis ir panašiai. Tačiau, atlikti gerai praktikai visą laiką reikia turėti teorinių žinių, kaip tai padaryti. Kitaip nepadarysi, tam reikalinga yra teorija.

Kaip manai, universitete, be formalus išsilavinimo, kokių dar gebėjimų gauni ateities karjerai?

- Formalus išsilavinimas, gauname daug žinių ir panašiai, bet kiek pastebėjau per šį semestrą, VU labai skatina daryti prezentacijas, kalbėti atvirai, mokėti kalbėti auditorijai. Tai aš manau, kad tai yra labai svarbus kriterijus, nes, kai reikėtų turėti darbo pokalbį, tai būtų paprasčiau reikšti savo mintis, kalbėti atviriau, būti atviram komunikacijai. Ant lapo [...] vienas parašyti, bet kai reikia kalbėti, yra visai kas kita.

Paklausiau apie karjerą daugybės dalykų, bet nepaklausiau paties svarbiausio – koks yra tavo svajonių darbas ar bent jau kokio sritis, kurioje norėtum dirbti po studijų?

- Šitą klausimą yra labai sunku atsakyti. Lietuvoj yra labai mažai visokių įmonių, kurios turi grynai bioinformatiką. Ties magistru irgi labai didelis klausukas, nes VU nėra bioinformatikos magistro studijų. Reikėtų vykti į užsienį kelti kvalifikacijai, jeigu tikrai norėčiau dirbti šitoje srityje. Ties tuo dar plaukioju. Labai tikiuos, kad dar pagerės tuo klausimu, kad mes turėsime Lietuvoje daugiau įmonių, kuriom reikia bioinformatikų. Bet šiaip žinau, kad dauguma dirba IT sektoriuje po šitų studijų.

Minėjai magistrantūrą. Ar esi svarsčiusi apie akademinę karjerą, ar labiau praktinę?

- Praktinė karjera. Tikrai praktinė.

Bet magistrantūros tam vis tiek reikėtų?

- Labai tolimas kelias, dar reikia daug iki tol praeiti. Manau bioinformatikams reikia magistro laipsnio.

Kaip manai, kokių reikėtų kompetencijų norint būti geru bioinformatikos specialistu?

- Kantrumo vienareikšmiškai, atidumo. Manau, kaip ir dirbant bet kokiam darbe, turi būti atsakingas, kantrus, žinantis, ką tu darai. Pagrindinės savybės.

Tavo aplinkoje, tavo kursiojai, grupiojai – yra tik viena grupė, taip? – ar yra žmonių, kurie derina darbą su studijomis?

- Tuoj, galvoju. Kiek žinau, dabar tiktai aš ir dar 1 ar 2 žmonės tai daro. Nes įstojus čionai pas mus, labai mažai kas gavo tai daryti nuo pirmo semestro. Tas pašalinis darbas, dabar niekaip negausi su mūsų sritimi susijusio. Tai kažkoks pašalinis, ar tai auklė, ar tai padavėjai, ar taivairuotojai “Bolt’o” ir panašiai. Žinau tiktai keli tai daro.

Kaip manai, kelintam kurse jau turėtum pakankamai teorinių žinių, kad būtų galima pagal specialybę dirbti?

- Po ketvirto semestro. Po dviejų metų jau įgysi pagrindus bioinformatikos, jau manau galima ieškoti tos praktikos, kad matyti tą atmosferą, kaip viskas vyksta.

Mano klausimai pasibaigė. Galbūt turi kokių pastebėjimų arba klausimų man pasitikslinimui?

- Pasitikslinimui nėra.

Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Iki kitų susitikimų.

14A (2019-12-30)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai dalyvauti mano tyrime. Šiandien bus mūsų pirmasis iš trijų pokalbių. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip, sutinku.

Minėjai, kad studijuoji informacinių sistemų inžineriją ir perstojai iš fizikos?

- Taip.

Kokios buvo priežastys, kodėl perstojai?

- Tai iš tikrųjų buvo nemažai priežasčių. Visų pirma, fizika man buvo paprasčiausiai per sunku. Ten baisiai daug matematikos yra. Tiesiog nelabai galėjau išspręsti [nelabai gerai girdisi žodis – aut.past.], prisirinkau skolų ir viskas. Be to, vienas mano pažįstamas baigė fiziką ir jis ėmė dar vieną bakalaurą informacinių sistemų, kažkokioje panašioje srityje. Sakė, kad labiau apsimoka. *Labiau apsimoka dėl ko?*

- Jei fiziką baigi, gali dirbti mokytoju arba inžinierium kokių nors. Labai ribotas diapazonas darbo rinkos. O su IT labai daug įmanoma pasirinkti ir atlyginimai yra nemaži.

Perspektyviau, negu fizika?

- Žymiai perspektyviau.

O kodėl būtent šią programą pasirinkai? MIFe daug programų, kodėl būtent šią?

- Iš tikrųjų žiūrėjau, kad būtų kuo mažiau matematikos. Neabejoju, kiti dalykai irgi yra sunkūs, bet matematika yra tas barjeras, kur labai sunku man. Tai pagrįs dėl to.

Matematika nelabai patinka, o kaip mokykloje matematika patiko?

- Mokykloje tai neutraliai visiškai, išeidavo 7-8, tai dar nieko.

Kadangi ir mokykloje, ir universitete yra matematika ir informatika, kai įstojai į universitetą, ar buvo kažkoks šokas, šuolis, kad matematika yra daug sunkiau, negu mokykloje?

- Nu šoko nepasakyčiau, kad buvo, bet kad sunkiau tai žymiai. Pirmas kursas – dar viskas ok, dar galiu išverti. Bet jei išmokstu ne dešimtukui, o aštuonetui, tai vėlgi, yra spragų, kažkur darau klaidų ir jos susideda. Kai jau esu antrame kurse, tos spragos, visa tai, ko aš nesugebėjau išmokti dar susideda su tuo, ko aš nebūtinai antrame kurse išmoksiu.

Kiek tu metų jau studijavai fiziką?

- Du.

Du pilnus metus?

- Nu du su puse. Oj ne, iš tikrųjų vienus su puse, taip norėjau pasakyti.

Ok, supratau.

- Po to jau gavosi, kad aš prisirinkau skolų. Aš vaikščiojau į paskaitas, laikiau egzaminus, bet man jau dingo... nebesvarbu.

Kaip manai, dabar, šį semestrą, šios studijos, ar jos yra sunkesnės, nei fizikos studijos?

- Palyginus su pirmu kursu... jei lygini pirmą kursą IT su pirmu kursu fizikos, tai tikrai sunkiau yra IT. Nėra tai, kad sunku kažką padaryti, bet užduoda baisiai daug. Kaip tik dar nespėjau visko atsiskaityti, dar turiu porą darbų kabančių.

Sesijai?

- Iki sesijos reikia padaryti.

Kaip manai, ar, palyginus su tuo, kaip sekėsi mokykloje, kaip sekėsi studijuojant fiziką, tai kaip vertini savo pasiekimus dabar? Kaip manai, kokius pažymius maždaug gausi šią sesiją?

- Žinau, kad iš vieno dalyko tikrai turiu 8, iš kito na irgi, 9 turiu. Dėl matematikos, aišku, daug nereikia tikėtis, bet kas bus, tas bus. Aš tikiuosi, kad mano bendras vidurkis bus bent jau 7. Aišku, noriu 8, noriu į ERASMUS išvažiuoti, bet tai nėra taip lengva.

Bet palyginus pažymiai dabar aukštesni yra, negu buvo fizikoje, ar ne?

- Jo, truputį aukštesni, bet pagrindė dėl to, kad aš pats daugiau pastangų įdedu pirmame kurse, nes supratau, kaip svarbu yra neturėti tų spragų.

Galiu paklausti, koks buvo tavo stojamasis balas?

- 8.1 man atrodo.

Kaip manai, tokiu atveju, jeigu gautum skolą, ar kreiptumeisi į kažką pagalbos universitete?

- Aš nelabai net įsivaizduoju, į ką galėčiau kreiptis pagalbos. Gerai, yra kursioikai, su kuriais galima pasimokyti bendrai... dar yra dėstytojas blogiausiu atveju, galima kažką tartis. Bet aš nelabai turiu idėjų, ką daugiau galima daryti.

O studijas kaip vertintum? Ar jos iš esmės per sunkios? O gal kaip tik yra per lengvų dalykų, kur nėra, kas veikti? Į kurią pusę labiau linksta?

- Čia kaip pasakius. Nėra lengvas dalykas tikrai, bet nu yra lengvų dalykų, anglų kalba kokio. Bet vis tiek yra labai daug krūvio.

Šitas klausimas bus truputėlį filosofinis, pamąstymas. Koks buvo tavo apskritai tikslas stojant į universitetą? Kaip minėjai, su informatika galima daug ką daryti, bet yra kitų kelių – lankyti kursus, stoti į kolegiją. Tai kodėl tavo tikslas buvo stoti į universitetą?

- Ai kodėl būtent VU pasirinkau? Čia jau labiau yra prestižo reikalas. Čia aišku labiau jau šeimos. Galvojau kokius online kursus lankyti, pasiimti diplomą, užsirekomenduoti. Aišku, čia irgi tą patį galima padaryti. Viena vertus tai ką aš čia gaunu – gyvai bendrauju su žmonėmis, palyginus su kursais internet. Kita vertus, aišku tai yra prestižas ir mano šeima baisiai to nori. Dar neturiu tiek valios, kad jiems atsispirti.

O kodėl šeima nori?

- Nes tai yra prestižas. Jie patys taip pasakė. Daug kas irgi būtent šį universitetą baigė, sakė, kad praėjo nežmoniškus krūvius, ir viskas ok, susidaro darbą, užsirekomendavo ir gerai gyvena. Ir mane sugebėjo užauginti.

Koks darbas domina, ką nori veikti po studijų?

- Iš tikrųjų dar nesu labai apsisprendęs. Kol kas širdis linksta prie JAVOS.

Kas čia plačiau yra? Daugmaž žinau, bet ne tiksliai.

- JAVA yra plačiai naudojama aukšto lygio kompiuterinio programavimo kalba, su kuria galima back-end'ą rašyti, būtent kaip serveriai veikia. Taip pat galima Android aplikacijas rašyti. Aš pripratęs jau prie to dalyko, nes aš vieną komandinį projektą turiu būtent su JAVA, rašau dabar. Ir būtent jis kabo ir reikės atsiskaityti dabar.

Čia universitete projektas?

- Jo jo. Aš jau pripratęs, ta prasme, čia jau mano dalykas. Ko tikrai neimčiau, tai duomenų bazių. Man ten labai sunkiai suvokiama yra.

Kaip manai, darbas, kurį norėtum dirbti, kokių jam reikia išsiugdyti kompetencijų ir savybių?

- Visų pirma, darbo etika, tai nevēluoti. Čia plačiaja prasme nevēluoti. Tiek atvykti į darbą laiku, tiek pakeisti žmones, jeigu yra pamainos, tiek jeigu yra paskirta data kažką padaryti, tai irgi reikia laiku atlikti. Tai čia viskas aišku. Išradingumas yra labai svarbu. Išradingumas ir kūrybiškumas. Angliškai yra geresnis žodis – *creativity*. Kaip gerai sugebi išspręsti pačią problemą.

Kaip manai, tam, ką tu nori veikti, svajonių darbui, tų techninių žinių, ne vien asmeninių, kurias minėjai, bet pačių akademinų, techninių žinių, ar jų universitetas suteikia pakankamai?

- Techninių žinių tikrai taip. Kokias dar kitas žinias minėjai?

Viskas, kas susiję su profesija. Tam darbui reikalingi konkretūs įgūdžiai.

- Jei aš dirbčiau ir tik dirbčiau, ir daugiau nieko neveikčiau, tai universitetas yra puiki terpė.

Kaip manai, ar tau sėkmingai karjerai reiktu, ar svarstai magistrantūros studijas?

- Iš tikrųjų aš abejoju. Manau, kad aš tiesiog eisiu dirbti ir pasižiūrėsiu, kaip galėsiu save realizuoti po universiteto.

Kaip manai, ar tas diplomo turėjimas turi teigiamos įtakos ieškantis darbo?

- Jeigu aš pats būčiau darbdavys, tai jei kandidatas į darbą turi diplomą, tai aišku, kad jis praėjo visas tas nesąmones, sugeba atlaikyti krūvį. Jeigu aš būčiau darbdavys, aš būtent taip mąstyčiau.

Kad [universitete] išsiugdo gebėjimą daryti, kas nepatinka?

- Nu jo. Prisitaikyti prie visokiausių nesąmonių. Būtent.

Kokių nesąmonių?

- Žiūrint į krūvį atsiskaitymų ir sudėtingų dalykų, kur niekaip nesugalvoji. Dar aišku reikia kreiptis į kursiokus.

Kaip manai, kai ieškaisi darbo, ypatingai karjeros pradžioje, kas yra svarbiau: magistras yra du metai, tai ar du metai magistro, ar du metai darbo patirties?

- Darbo patirties sakyčiau. Darbo patirtis gyvai įveda į darbo rinką, jau pats turi ten pradėti gaudytis. Aišku, galima daryti taip – ir magistras, ir darbas vienu metu, bet tai aišku... nežinau kaip čia žmonės... kai kurie gali susiplanuoti laiką, kad jiems tai pavyktų, bet iš tikrųjų nesitikiu to paties iš savęs.

O šiuo metu turi darbą?

- Ne.

Ar esi turėjęs anksčiau kažkokį darbą, susijusį su informatika?

- Susijusį su informatika ne. Aš mėginau ieškoti kažką tokio, bet neatrašo man.

Ar planuoji turėti praktiką įmonėje?

- Jei mokėtų kažkiek tai tikrai taip. Aišku, galima mokėti ir atlyginimą vokelyje, nėra labai didelio skirtumo. Man kaip tik labai patiktų.

Okei... O kaip tavo kursioikai, ar yra derinančių darbą su studijomis?

- Tikrai yra. Vienas, kaip žinau, teisme dirba. IT specialistu. Ir jam puikiai gaunasi viskas derinti, ir dar užtenka laiko į sporto salę nueiti.

O pats kiek maždaug laiko per savaitę skiri mokslams? Valandomis maždaug.

- Per savaitę sunku pasakyti, bet per dieną būna nuo poros valandų iki kokių šešių ar aštuonių. Būna, vienas kažkoks nedidelis atsiskaitymas tam ir poros valandų užtenka, o būna, kad kažko nesugebu išsiaiškinti, ieškau ieškau ieškau tos informacijos, ieškau ieškau ir realiai daugiau nieko nebenuveikiu tą dieną.

Dar norėjau paklausti iš kitos temos, ar priklausai kokiai nors studentų organizacijai?

- Ne ne, tikrai ne.

Kai studijavai fiziką, ar priklausai kažkur?

- Buvau FiDi.

Neskaitant tų organizacijų, kaip apibūdintum atmosferą MIFe? Ar yra bendruomenė, kokie žmonių santykiai?

- Nu tokia neutrali. Būtų galima palyginti su Šveicarija – nei viename kare nedalyvavo. Čia kažkaip taip ir aš – kaip Šveicarija.

O yra karų?

- Būna, kad kiti žmonės susipyksta. Kai studijavau fiziką buvo kad per "Cementą" vienas kitam nosį sulaužė. Čia tokių dalykų nelabai pasitaiko, daugiau mažiau MIFe žmonės draugiški yra.

O pavyzdžiui, jeigu reikėtų kažko paklausti patarimo, ar būtų pakankamai drąsu kreiptis į kursiokus patarimo arba pagalbos?

- Čia nereikia drąsos, tiesiog kreipiesi ir viskas.

Ta prasme, žmonės draugiški?

- Kaip kada, kaip kada. Pagrinde taip. Būna, kad kartais kažkas neatrašo, nu tada kreipiuosi į kitą žmogų ir man padeda, ir viskas gerai. Savo tikslą įvykdu.

O yra konkurencija tarp žmonių?

- Ta prasme, kas geriau mokysis?

Taip. Arba pasirodyti, kad gerai mokaisi ar kažkas tokio.

- Dėl mokymosi tai nėra labai konkurencijos. Aišku, yra konkurencija dėl to, kas mažiau nuveiks ir vis tiek gerai gaus. Tokia labiau atvirkštinė konkurencija.

Maždaug kas nusirašys?

- Jo. Dar lyginamės mašinomis. Kieno geresnė mašina, kurio variklis daugiau tūrio turi.

Čia jau matyt klasika.

- Jo jo.

Aš jau paklausiau daugmaž visko, ko norėjau. Ar turi pastebėjimų, ar prisiminei kažką, ką norėjai pasakyti apie studijas?

- Aš galvoju taip – be bakalauro diplomo neišeisiu. Tiek galiu pasakyt. Aš jau perstojau. Šokinėti kažkaip yra nei šis, nei tas.

Neketini kitur perstoti?

- Ne.

Ir tikiesi baigti jau šitas studijas?

- Jo, tikiuosi baigti, perspektyva tikrai yra nemaža ir labai gera iš tikrųjų. Kodėl nepasibaigus. Aišku, dar svarbu tų ryšių pasidaryti, kad kas nors samdytų.

Būsimajam darbui susirasti kontaktų?

- Žinoma.

Mes susitiksime po pusės metų, tai paklausiu tada, ar vis dar nori nemesti studijų. Tikiuosi, kad seksis gerai. Tai ok, aš jau kaip ir visko paklausiau. Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Iki kitų susitikimų.

15A (2019-12-19)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai dalyvauti mano tyrime. Šiandien bus mūsų pirmasis iš trijų susitikimų. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip, sutinku.

Tai tavo studijų programa yra duomenų mokslas?

- Taip.

Kokia buvo priežastis, kodėl norėjai studijuoti būtent šią programą?

- Aš labai ilgą laiką galvojau, kad studijuosiu kažką susijusio su farmacija arba medicina, bet kai pradėjau labiau save analizuoti dvyliktoje klasėje, kai jau reikia išsirinkti, ką tiksliai nori studijuoti, pamačiau, kad farmacija, medicina buvo tie dalykai, kur kiti žmonės norėjo, kad aš juos rinkčiausi, jie matė mane toje srityje. Nepasakyčiau, kad man jie yra labai tolimi, bet tikrai manau, kad duomenų mokslas, informatika, matematika, man yra artimesnė sritis.

Ar čia buvo tavo pirmas pasirinkimas?

- Taip.

Dabar pirmasis semestras eina į pabaigą, sesija artėja. Kokia yra tavo savijauta? Kaip vertini studijas? Kaip kokybę vertini?

- Studijų kokybę iš tikrųjų vertinu gerai. Nors ir tai yra nauja programa, tai taisytinių dalykų aišku yra. Ne nauja, atnaujinta realiai. Iš pradžių man buvo tikrai sunku, bet manau, kad tiesiog įsivažiavau ir dabar jau gerai.

O vertinant studijų programą, kas yra dalykai, kurių... kas yra geriausi dalykai, kas yra blogiausi?

- Čia konkrečiai įvardinti?

Arba kursai, arba tam tikri aspektai.

- Geriausi dalykai, man atrodo, tai, kad, bent jau mano specialybė, yra labai visapusiška ir pakankamai daug matematikos ir informatikos. Tai viena iš priežasčių, kodėl aš apskritai rinkausi šią specialybę, todėl, kad ji yra pritaikoma daugelyje sričių. Na, tarkime, duomenys dabar yra renkami beveik apie viską. Tai aš manau, kad tai yra vienas geriausių dalykų. Blogiausių nežinau, aš galbūt ne tiek spėjau pastebėti, nes vis tiek dar tik pirmas kursas, pirmas semestras, tai nežinau. Neturiu komentarų galbūt.

Sakei, kad turi daug matematikos ir informatikos. Tai yra dalykai, kurių visi mes mokomės mokykloje. Kaip tau atrodo, ar tos žinios, kurios buvo suteiktos mokykloje, ar jos pakankamai parengė studijoms?

- Na, iš matematikos pusės tai aš manau, kad tikrai taip. Nors ir šiaip dėstytojai ir patys puikiai supranta, kad yra iš skirtingų *backgroundų* žmonės, tai aš manau jie taip ir orientuojasi, kad vis tiek nori, ypač pirmame kurse, suvienodinti visų žinias. Tai aš manau jo, matematikos žinios tikrai pravertė, bet tai nebuvo kažkas tokio, kad jei būčiau blogiau mokiusis matematiką būčiau labai nukentėjusi irgi. Iš informatikos tai galiu pasakyti, na, mes mokėmės naują programavimo kalbą, negu kad aš mokiausi mokykloje. Tas tikrai labai pravertė, nes pas mane grupėje yra žmonių, kurie neturėjo šito dalyko mokykloje, nesirinko programuoti, tai tikrai jiems buvo, aš mačiau, buvo sunkiau. Kad ir ta mano kalba buvo paprastesnė, bet tai vis tiek padėjo kažkokį tai pagrindą. Manau, tas tikrai buvo svarbu, tos informatikos pamokos.

Šitas klausimas gal bus šiek tiek filosofinis. Nežinau, ką tu planuoji veikti po universiteto, bet dauguma žmonių, kurie stoja į su informatika susijusias specialybes, realiai jiems įmanoma pradėti darbą ir lankant kokius nors kursus, arba tiesiai kokia praktiką pasiimti, visaip būna. Kai kodėl nusprendei stoti į universitetą? Ne kolegija, ne profesinę.

- Labai geras klausimas. Iš tiesų viena iš mano dėstytojų pasakė per vieną paskaitą labai gerai ir aš jai labai pritariu. Tai universitetas suteikia daugiau teorines žinias. Praktiką išmokti yra lengva, yra lengva atkartoti, bet jei atkartojimas tau nepavyksta, tai teorija tau būtent duoda tas žinias, kodėl tau nepavyksta. Aš manau, kad universitetas suteikia platesnę požiūrį į pasaulį ir daugiau galimybių galbūt negu kad mokaisi iš kažkokių kursų. Na, kolegija taip pat galbūt suteikia, bet universitetas atveria tikrai daugiau durų.

„Atveria durų“ yra tokia frazė, kuri dažniausiai naudojama kalbant apie tai, kas padeda siekiant karjeros, ar ne? Gal tu turi daugiau pastebėjimų, kaip universiteto baigimas gali padėti karjeroje? Arba kaip tik nereikalingas galėtų būti.

- Na, jei būtų nereikalingas, tai aš nebūčiau stojusi į universitetą. Net nežinau, aš apie tai nesusimąščiau niekada. Čia buvo gal vienas iš tų tokių, kad na, visi stoja, tai ir aš stoju iš dalies, bet kuo toliau, tai tuo aš tikrai labiau matau, kad na, pas mus ateina, tarkim į paskaitas mūsų, galbūt net galima pavadinti, būsime darbdaviai, ar žmonės, kurie dirba panašų darbą į tai, ką mes ateityje darysime. Tikrai matosi, kad jie išsilavinimą vertina ir įvardina tai kaip vieną pagrindinių kriterijų. Ypač jei žmogus neturi patirties.

Gal galiu paklausti, koks buvo tavo stojamasis balas?

- 9,3 atrodo.

Kaip numatai savo pažymius ir pasiekimus šį semestrą palyginus su tuo, kaip įstojai ir kaip baigei mokyklą? Ar pasidarė sunkiau, ar lengviau?

- Man atrodo, kad aš tą vidurkį bendrai taip ir išlaikiau. Vienas dalykas tikrai yra sunkesnis, nei kiti, kuris gali numušti mano vidurkį labai.

Koks tai dalykas?

- Matematikos pagrindai.

Bet šiaip studijas vertintum kaip atitinkančias tavo poreikius ir gebėjimus, ar jos yra per sunkios, per lengvos?

- Aš manau, kad tai tikrai yra geras balansas. Jos tikrai nėra per sunkios. Aišku, jei tu įdedi darbo... bet jos nėra per lengvos, kad tu ten, nežinau. Ta prasme, reikia pasistengti, bet nėra kažkoks neįmanomas, nepakeliamas krūvis.

Mes jau kažkiek pakalbėjome apie tą karjeros supratimą, apie diplomą. Man dabar būtų įdomu paklausti, ar turi kažkokį svajonių darbą, ar jau esi kažką suplanavusi?

- Svajonių darbo aš tikrai neturiu. Šiaip planuoju greitai metu atidaryti savo verslą, tai galbūt tai yra ta pagrindinė svajonė. Bet ne, aš svajonių darbo neturiu, nes tiesiog, kaip ir minėjau, mano specialybė labai daug sričių pritaikoma. Apibendrintai pasakius, aš norėčiau per gyvenimą padirbti kuo daugiau sričių, kuo daugiau sužinoti ir kuo daugiau pamatyti.

Kadangi aš nesu tiksliai susipažinusi su tuo, ką jūs darote savo studijų programoje ir kokios yra tos konkrečios darbo galimybės po to, tai kokios yra sritys, kokie yra darbai, kuriuos gali dirbti žmogus, baigęs tavo programą, arba ką tu planuoji konkrečiau daryti?

- Galbūt net sunku truputį ir pasakyti, vienintelis toks dalykas yra Lietuvoje duomenų mokslas, nes yra naujas. Kai atsidarai universiteto programą, dažniausiai prie kitų specialybių yra parašyta, kokios yra tavo karjeros galimybės, prie duomenų mokslo yra parašyta šiek tiek mažiau, nes dar nėra aišku, dar nėra absolventų. Tai yra darbas realiai visose įmonėse, kurios renka duomenis, kaip duomenų analitikui. Labai daug pasakoja apie darbą tokiose įmonėse, kurios yra orientuotos į duomenis. Yra, pavyzdžiui, pasiūlymai prekybos tinklams, kaip sudarinėti akcijas, kokias nuolaidas pateikti kiekvienam klientui atskirai. Pavyzdžiui, yra RIMI terminalai. Tai yra firmų, kurios dirba su tuo, tiesiog kad klientai pirktų. Tai va, tokio pobūdžio įmonėse, darbas su paskolų ėmimo rizikos įvertinimu – kuriam žmogui duoti, kuriam neduoti.

Labai daug, aš manau yra. Pačiam verslui, tai yra gerai, jeigu tu planuoji kurti savo verslą, nes tu jau žinai tuos principus, kaip žmonės galvoja,

Kaip manai, kokių reikia savybių (nebūtinai asmeninių savybių), tokių bendresnių kompetencijų norint dirbti tuos darbus? Pavyzdžiui, kaip darbas grupelėje.

- Aš manau, kad duomenų mokslininkas, taip pavadinkim, labai keistai skamba lietuviškai, bet taip, išvertus duomenų mokslininkas. Jis turi būti labai visapusiškas, turi mokėti labai prisitaikyti. Galbūt kaip pagrindinę savybę išskirčiau kantrybę. Nežinau, čia gal labiau savybė, nei kompetencija tikriausiai, bet aš manau tikrai reikia turėti kantrybę. Reikia mokėti dirbti komandoje, tas labai pasimatė pirmo semestro metu, kad dėstytojai tikrai gana daug dėmesio skyrė darbui komandoje. Labai kreipė dėmesį į tai, kaip tu pristatai, nes vis dėlto šitas dalykas orientuotas turbūt yra į darbą su kitais žmonėmis, kurie galbūt nebūtinai turi žinių ir tu jiems turi pristatyti kažkokį dalyką, kažkokį reiškinį, kurį tu pastebėjai, taip, kad jie suprastų.

Prezentacijų darymas?..

- Taip, prezentacijų, taip. Dabar ypač labai daug, turiu tokį dalyką “Įvadas į specialybę”, tai labai daug dėmesio kreipia į pristatymą.

Kaip manai, ar tai, ką norėtum dirbti ateityje, ar tam tau praverstų magistrantūros studijos?

- Aš esu galvojusi apie magistrantūros studijas, bet aš dar tikrai negaliu pasakyti, ar aš norėčiau jas rinktis. Aš manau, kad tai labiau paaiškės vėlesniuose kursuose. Na, mokslas man niekada nebuvo svetimas dalykas, aš mokykloje labai daug įvairių mokslinių veiklų dalyvaudavau. Man patinka mokytis, man patinka dabar universitete kažkokių tai naujų dalykų sužinoti, tai aš tai laukau galimybe, bet aš sau tikrai neprisižadu, kad aš tikrai tęsiu studijas toliau po bakalauro.

Sakei, kad nori kurti verslą. Aš tada spėju, kad tu ir kiti tavo kursioškai norėtum dirbti – kaip ir sakei, tai yra labai įvairiapusiška specialybė – ar reikia kažkokių žinių, ar būtų naudingos žinios iš kitų sričių, sakykime, verslo vadybos, ekonomikos?

- Aš manau, kad ne taip žiūrėti, kad yra naudingos, bet mano atveju aš taip labiau eisiu per *trial and error*, tai yra, pavyksta – nepavyksta. Žiūrėti tiesiog taip, nes kitaip aš patirties nelabai ir įgysiu. Mano mama yra verslininkė, tai nebent jos patarimų prašysiu, ir dar turiu draugę verslininkę taip pat, tai čia bus toks pačios bandymas ir galbūt patarimų ieškojimas artimoje aplinkoje.

Ar dabar turi darbą?

- Ne, neturiu.

Ar tavo kursiokų, grupiokų yra dirbančių, derinančių darbą su studijomis?

- Mano žiniomis nėra, nors rugsėjo mėnesį girdėjau, kad kai kurie kalbėjo, kad lyg ir norėtų turėti darbą. Bet dabar negalėčiau tiksliai įvardinti, ar kažkas turi darbą, ar ne.

Kaip vertini patį socialinį gyvenimą, universiteto bendruomenę, atmosferą?

- Nežinau. Gal dėl to, kad čia nauja aplinka, bet aš vertinčiau labiau neigiamai, negu teigiamai. Gal čia dėl to, kas tas toks buvo, kad pačiais pirmais mėnesiais labai pasiilgsti savo miesto, savo šeimos, savo buvusios mokyklos atmosferos. Aš labai aktyviai dalyvaudavau mokyklos gyvenime, tai iš tikrųjų buvo labai svarbu ta bendruomenės atmosfera ir universitete aš to kažkaip pasigendu. Savo mokykloje aš jaučiausi laukiama, čia nėra to jausmo. Bet, iš kitos pusės pažiūrėjus, pirmais mėnesiais naujoje mokykloje aš taip pat jaučiausi. Tai aš nežinau, gal čia dar sunku įvertinti, gal po pusmečio, po metų kituose interviu galėsiu tiksliau įvertinti.

Ar tas neapsipratimas yra susijęs su tuo, na, kiti žmonės kartais pamini konkurencijos stiprų jausmą, ar galima tai tuo palaikyti?

- Konkurencijos čia ta prasme stipendijų ar kaip?

Tiesiog, noras būti geriausiu, konkuruoti su kursiokais.

- Na, aš manau, kad konkurencija yra, bet ji yra labiau draugiška. Tikrai nėra taip, kad jeigu tu paprašysi kažkieno pagalbos, tau nepadės, nes jis nori būti geresnis už tave. Tai ne, ne todėl.

Ar priklausai bent vienai studentų organizacijai?

- Ne, dar neįsitraukiau į nei vieną. Pirmą kursą galvoju atsiriboti nuo tų, pirmą semestrą bent jau tikrai. Pasakiau sau, kad na, galbūt niekur neisiu, žiūrėsiu, kai čia man seksis mokytis. Vis tiek, tai yra visiškai kita aplinka, nei mokykloje.

Dar norėjau paklausti porą dalykų. Jeigu, na, vis tiek dabar artėja sesija, nenoriu kelti bangų, bet ganėtinai grėsminga kartais būna. Kaip manai, jei kažkas nepasisektų iš mokslo pusės, tarkim, gautum skolą, į ką kreiptumeisi pagalbos? Ar išvis kreiptumeisi?

- Ne, pagalbos abejoju, ar kreipčiausi. Tiesiog pati bandyčiau tai išspręsti. Turbūt ne, nesikreipčiau.

Taigi, jau baigiau klausimus. Ar turi kažkokių pastebėjimų iš to, ką kalbėjome, ar papildyti?

- Ne, niekas kažkaip greitai dabar neateina į galvą. Aišku, kai pabaigsim interviu, iš karto kažkas šmėstels.

Tai tada irgi galima.

- Nežinau, dabar nieko neturiu, ką pridėti.

Tada ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Iki kitų susitikimų.

ANTRASIS INTERVIU ETAPAS (2020 m. vasara)

1B (2020-06-26)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai tęsti dalyvavimą mano tyrime, man tai labai svarbu. Šiandien bus mūsų antrasis iš trijų pokalbių. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Sutinku.

Labai ačiū. Pradedam nuo to, noriu pasitikslinti – ar tu tebestudijuoji?

- Taip.

Stabdei ar?..

- Nieko. Toliau tęsiu studijas.

Papasakok apie pirmus mokslo metus, kokie įspūdžiai?

- Buvo gana sunku. Mokykloje gal negavau tokių informatikos pradmenų, kaip tikėjausi, reikėjo visus metus važinėti pas korepetitorę. Vėliau, kada įstojau reikėjo persiorientuoti, nes viskas vyko kitokia programavimo kalba. Bet kursioakai malonūs, yra ta bendruomenė VU, kas man patinka. Su dėstytojais tikrai galima konsultuotis, jie prieinami net ir ne darbo valandomis. Esu patenkinta bendrai studijomis.

Kokybė manai yra...

- Kokybė yra pakankamai gera, neskaitant... buvo keli dėstytojai, vienas buvo šį semestrą diskrečiosios matematikos. Dėl koronos viruso jis mums sakė, kad mes turėsime pagal tvarkaraštį viską, bet mes neturėjome jokių pamokų, turėjome tik porą konsultacijų, buvo perrašymai, rezultatai vėlavo. Egzaminą rašėm 9 dieną birželio, o dabar 25 atrodo, ar 26, ir vis dar rezultatų nėra. Tai šitas neramina. O šiaip kokybė pati, dėstymas yra geri.

Dauguma kursų nėra tokie, kad dėstytojai plaukioja?

- Dauguma tikrai gerai išdėsto, yra paruošta medžiaga, papildomi šaltiniai, tik imk ir mokykis.

Studijos, pagal tavo asmeninius lūkesčius, ar jos turėtų būti lengvesnės, ar sunkesnės?

- Vis tiek į universitetą ateina žmonės vieni mokėsi labai stipriai, jau pradėję dirbti pirmame semestre, kiti visiškai be jokių bazinių žinių, tai atrodo kursas yra parengtas pakankamai gerai.

Dėstytojai gali pritaikyti užduotis, pratimus. Juo labiau, internetas yra beribis, galima susirasti medžiagą ir pereiti.

Žiūrint nuo pirmos mokslo metų dienos iki dabar, ar jautiesi daug išmokusi ir patobulėjusi?

- Taip, išmokau labai daug. Dėstytojai prie to prisidėjo, visa ta medžiaga susisteminta, žinai, ką tau reikia mokytis. Internete yra daug informacijos, jei nori savarankiškai mokytis. Ir, pavyzdžiui, dėstytojas dėsto vieną dalyką, kokius algoritmus, o tu mokaisi kažkokią kitą programavimo kalbą, tai tu gali ta kita programavimo kalba nors ir dešimt, tą pačią užduotį padaryti, jis tau padės ir pakonsultuos su viskuo tuo.

Tokiu atveju, jei kažko studijų turinio prasme nesupranti arba nori pagilinti, tai visada įmanoma su dėstytoju?

- Įmanoma su dėstytoju suderinti, save kryptingai palenkti, kad gautūsi.

Ar jau teko tai daryti? Su dėstytojais asmeniškai kažkaip dirbti?

- Buvo taip, kad aš nesupratau modeliavimo užduoties, jis padarė tokį kaip kūrybinį... 3D modelį reikėjo padaryt. Aš nesupratau, kaip man reikia padaryti, ten labai rankinio darbo. Aš tada su juo susirašiau, jis man 9 valandą vakaro parašė gabalėlį to kodo, paaiškino, kaip man viską daryti. Tas man labai svarbu buvo, kad jis skyrė dėmesio ir laiko.

Labai fainas dalykas. Nu su dėstytojais galima, o ar tau teko susidurti su administracija, studijų skyriumi?

- Ne, tik su kuratoriais daug.

Tai jei kyla klausimai ne apie studijų turinį, bet techniniai, tai labiau kreipiesi į SA?

- Jei reiktų kreiptis, pirma kreipčiausi į SA, SPK studentų atstovą ir jei jie negalėtų padėti, tada jau aukščiau.

Kaip sekėsi mokytis pažymių prasme? Kokie maždaug tavo pažymiai buvo per sesiją?

- Dabar dar rezultatų visų neturiu, bet vidurkis svyruoja apie 8 bendras. Pažymys, atrodo, visai nėra blogas, bet konkuravimas yra nemažas, yra daug dešimtukininkų.

Skolų negavai?

- Ne, neturiu.

Iš pradžių minėjai, kad kaip ir yra bendruomenė VU, bet ir jaučiasi konkurencija. Ar ta konkurencija labiau negatyvi?

- Ne, konkurencija yra draugiška. Nėra, kad kažkas labai lįstų prie dėstytojų ir maldautų pažymių. Tiesiog jų įgūdžiai yra geresni ir atsiskleidžia.

Bet tai neišsiverčia į priešišką bendravimą?

- Ne, ne. Tiesiog kiekvienas daro taip, kaip moka, tai jei gauni geriau, taip ir gaunasi.

Ar jau turėjai pasirenkamųjų dalykų arba BUS'ų?

- Turėjau BUS'ą, pasirinkau Azijos populiariąją kultūrą. O pasirenkamųjų dalykų bus ateinantį semestrą. Bus keturi pasirenkami. Aš pasirinkau Blokų grandinių technologijas ir Duomenų bazių projektavimą.

Pagal kokius kriterijus rinkaisi pasirenkamuosius ir BUS'us?

- BUS'us tai... mane pačią domino Azijos kultūra, Japonija būtent. Kai pasiskaičiau, kad yra prezentacijos, grupės darbas ir tada testas, kad nereikia rašyti referato ar kažkokio tokio, tai man tai patiko, kaip vertina, todėl pasirinkau tą BUS'ą. O pasirenkamuosius dalykus tai rinkausi pagal tai, ką rinkosi mano vyresni draugai. Pavyzdžiui, žinojau, kad vienas PD buvo labai sunkus, nors dabar jį daug kas pasiėmė, bet aš žinau, kad buvo nemažai neišlaikiusių, ir perlaikymo neišlaikiusių, tai kainuoja kaip ir, tai pasirinkau tuos variantus, su kuriais aš būčiau saugi, kurie pačią domina ir žiūrėdama į kitų rekomendacijas.

Kiek valandų skiri mokslams per savaitę?

- Reiktų skirti daugiau. Kaip prieš sesiją ir kaip paprastą dieną? Į savaitę, taip?

Arba per dieną.

- Per dieną tris, dvi. Kiekvieną dieną jei pasižiūrėti.

Čia po paskaitų?

- Čia po paskaitų.

O paskaitų būna kiek per dieną?

- Vieną savaitę vienaip, kitą savaitę kitaip. Gal kiekvieną dieną kokios trys būna.

Vis tiek gaunasi kokios 8 valandos mokymuisi per dieną. Kiek laiko lieka ir ar jo lieka laisvalaikiui, hobiams, socialinėms veikloms?

- To laisvo laiko tikrai yra. Pas mus yra studentų kurie ir dirba po pusę etato, tai viską galima susiderinti. To laiko tikrai yra.

O tu dirbi?

- Dabar ne.

Sakei, kad galima susiderinti, bet ar būna taip, kad kažkas iš tų veiklų nukenčia? Tarkim, mokslai nukenčia dėl laisvalaikio ar atvirkščiai?

- Kaip ir nebūna, nes tas savarankiškas darbas labai individualus, tiesiog prisėdi ir padarai, nereikia būtent tam tikrų valandų susiskirstyti. Dabar su ta visa korona, dėstytojais įrašo medžiagą, tai gali nors ir išvažiuoti savaitei, ir tada prisijungti dvyliką valandą nakties ir peržiūrėti viską ir padaryti. Su šituo problemos nėra.

Kalbant apie socialinį gyvenimą, įdomu, ar priklausai kokiai nors studentų organizacijai?

- Ne, nepriklausau.

Ar planuoji priklausyti kažkada?

- Mane domino rašytojų klubas, jei čia skaitosi?

Čia universiteto?

- Čia universiteto, jo. Ten literatūrą nagrinėja. Pirma galvojau prisijungti prie tų studentų švenčių organizavimo, pavyzdžiui, MIFo "Nulių naktis", bet dar žinių nelabai užtenka. Tai ateity, manau, prisijungsiu.

Patirties norisi turėti ten einant?

- Jo.

O pats tas socialinis gyvenimas, atmosfera tarp studentų ir dėstytojų, kaip įvertintum?

- Priklauso nuo kiekvieno dėstytojo, bet tikrai visi yra prieinami. Nebuvo tokių situacijų, kad bijai kažkokio dėstytojo paklausti klausimo ar bijai jam parašyti. Kaip ir santykis yra geras.

O su kitais studentais?

- Pasiskirstę grupelėmis, išskirstė dar ir į grupes, tai bendrauji kiekvieną dieną su kokiais 15 žmonių. Kiek aš bendravau tai visi tokie priimantys, šilti. Tikrai nesiskundžiu.

Sakei, kad yra žmonių, kurie derina darbą su studijomis. Ar planavai dar kažką daryti šalia studijų tokio profesinio? Nebūtinai darbą, kokią praktiką, ar papildomus kursus lankyt?

- Papildomus kursus dabar vasarai užsirašiau, bet čia jau mokslo metu. Mokslo metu vyksta daug nemokamų workshop'ų. Tai, pavyzdžiui, kelias dienas po keletą valandų moko, kaip padaryti kažkokią programėlę tiksliai. Tiesiog atkartoji. Šitie susiderina. Vis tiek vyksta pavakary, kada studijų nėra. Buvau pasiėmus praktiką jau čia per koroną. Neapmokamą. Reikėjo daryti programėles, bet man tai buvo sunku, nes aš neturėjau prieš tai jokių bazinių įgūdžių naudotis tomis priemonėmis, kurių reikėjo, ir jau su sesija sudėjus viską man buvo per sunku ir aš išėjau.

O ta praktika, ar čia buvo darbas, kurį norėtum ateity veikti?

- Ten buvo... reikėjo sukurti mobilią aplikaciją dar su vienu žmogumi, bet jei aš turėčiau geresnius įgūdžius naudotis tuo programavimu, tai mane tai domintų ateityje, taip.

Kokie dar darbai domina? Ką gal nebūtinai idealiu atveju, bet jau tikrai norėtum dirbti po studijų?

- Tikriausiai norėčiau kurti arba puslapius, arba programėles. Labai fizinio, *machine learning*, su fizika susijusio nenoriu. Labiau noriu kur vizualiai gali pamatyti, ką esi padaręs. Tai va, toks darbas mane domintų.

Kaip manai, ar tam darbui universitetas suteikia pakankamai žinių?

- Sunku pasakyti. Dabar man nesuteikia. Bet dabar dar anksti sakyti kažką. Žinau, kad antrame kurse, trečiame kurse yra dalykų, kurie padės įgyvendinti mano norimus tikslus, bet tai neduos man to, ko reikia iš tikrųjų. Tu turi pats žinoti, ką tu nori išmokti ir pats pasiekti savarankiškai. Universitetas duoda bazines žinias, bet jei pasirenki kryptį, jie tau nelabai padės.

Kaip tu planuoji gauti tų žinių, kurių konkrečiai reikia tavo svajonių specialybei?

- Yra daug internetinių akademijų, kur, pavyzdžiui, gali sumokėti 30eur per mėnesį ir turėti prieigą prie jų visų mokymų, pavyzdinių projektų. Dabar mačiau pasiūlymą, kad galima naudotis iki šių metų pabaigos nemokamai, išmokti programavimo tam tikrom kalbom, tai naudosiuosi tuo. Yra tų prieigų, yra ir nemokamai, svarbu dirbti, skirti tam laiko ir viskas išeina.

Kaip ir reikia papildomai mokytis, bet to universiteto išsilavinimo irgi reikia?

- Čia ir universitetas, ir... universitetas tau duoda bazines žinias, kad tu žinotum, ko tau reikia ir kaip tai įgyvendinti. O tiksliai, ką rašyti, ko reikia ir ko ne tai jau internete susirandi.

Grynai formaliai, jeigu eitum į darbo pokalbį ir turėtum diplomą, ar tas faktas, tas diplomą, duoda naudą ar ne?

- Taip, būtent dabar jau kiek kalbėjau su kitais... tiesiog reikia diplomo. Dabar jau ne vien dėl žinių, bet ir diplomo. Darbai labai vertina, bet daugiausia žiūri ir į įgūdžius. Jei įgūdžius turi, tai gali net apsieiti be diplomo.

Tenka prisiklausyti visokių istorijų – žmonės įsidarbina be diplomo labai sėkmingai, bet ar yra, kad per pastaruosius metus pasikeitė, kad dabar labiau to diplomo reikalauja?

- Nežinau. Visi mano pažįstami yra studijuojantys. Tie, kurie prasimušė be diplomo, aš tokių nepažįstu. Bet diplomo reikia, vis tiek jau geriau pabaigti, žinoti, kad pabaigėi, tai tau jau kaip ir yra garantas. Aš bent jau pabaigiau ir išmoksiu kažką tai. O jeigu be diplomo ir sakysi, kad moku tą, tą ir tą, tai į tave dar gali kreivai pažiūrėti. Buvo su ta pačia praktika, kada mane priėmė,

žinojo, kad aš studentė, bet dar norėjo kiti žmonės, kurie baigė 9 mėnesių akademią programavimo. Jus pažiūrėjo, ai čia akademią, gal ten nerimtai mokėsi, universitetas gal daugiau bazinių žinių suteikia. Bet kad ta akademią yra labai... į ją sudėtos visos bazinės žinios, kurių būtent ir reikia, būtent, tas, kas reikia. Ir iš tikrųjų ten yra labai brangu. Tikrai aukšta kokybė, bet žmonės vis tiek nuvertina, nes čia ne universitetas.

Kas yra tie kiti dalykai, ką suteikia universitetas?

- Tai aišku galimybės būti bendruomenėje, išmokti ir organizacinėje srityje dirbti, ir informacinėje. Gali išbandyti BUS'us. Pavyzdžiui, aš gal nenoriu stoti į orientalistiką, bet vis tiek galėjau pažiūrėti Azijos kultūrą, pasidomėti. Yra psichologijos, yra religijos dalykai, galima susipažinti su kitais. Daug pasirenkamų dalykų.

Ar manai, kad darbdaviai vertina tą faktą, kad mokeisi kažko plačiau? Ne tik savo siauroje srityje.

- Taip. Jeigu aš mokiausi informatiką, bet dar buvo verslo procesų modeliavimas, pasirenkama ekonomika. Jei eisi į kokią ten su ekonomika susijusią kompaniją arba banką tai tikrai vertins.

Minėjai, kad taip, kaip ir reikia to išsilavinimo arba diplomo, bet tai kokio diplomo – bakalauro, magistro, ar reikia daktaro laipsnį turėti? Kur jau galima sustoti?

- Aš apie šitą irgi galvojau. Kada stojau aš jau buvau apsisprendus, kad bus bakalauro bazinėms žinioms ir tada magistras kad giliau eiti. Bet dabar, kiek kalbėjau tai visi sako, kad magistro informatikoje nereikia. Čia nebent jei pats nori, dėl savęs, bet kad gautum gerą darbą, kad būtum geras specialistas, to magistro nereikia dažniausiai.

Kaip pati planuoji?

- Tikriausiai baigsiu bakalaurą ir manau, kad tiek užteks.

Ar šiuo metu planuoji tęsti studijas?

- Taip.

Iki kada? Iki baigimo, iki kažkokio taško?

- Tikiuosi, kad iki baigimo. Nenoriu stabdyti ir pasiimti to *gap year*.

Ok. Tai paklausiau visko, ko norėjau, ar turi kažkokių pastebėjimų?

- Tikriausiai kad ne.

Labai ačiū, kad sutikai ir atsakinėjai į klausimus.

2B (2020-06-22)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai tęsti dalyvavimą mano tyrime. Šiandien bus mūsų antrasis iš trijų pokalbių. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip, sutinku.

Labai ačiū. Pradėkime nuo to, kad pasitikslinu – ar tebestudijuoji?

- Taip.

Faina girdėti. Papasakok apie pirmus mokslo metus universitete. Kokie įspūdžiai didžiausi buvo?

- Tai pirmi mokslo metai... pirmas pusmetis buvo pakankamai sunkus, nes naujas miestas, studijos, atrodo, kad viską nori išbandyti, patirti ir panašiai. Aišku, laiko tam nėra, tai truputėlį reikėjo pasispausti, bet antras pusmetis tikrai einasi daug geriau, nes gal toks apsiraminimas yra nuo to viso dalyvavimo. Ypač antrame pusmetyje pajutau, kad tai yra mano programa ir kai galvoju, kad galbūt kitur galėčiau studijuoti – niekur nesugalvoju. Aišku, labiausiai įsiminę dalykai apie studijas yra tai, kad man patinka studijuoti kiekvieną dalyką, kurį mokausi. Gal nelabai kitiems taip būtų. Mokykloje taip nebūdavo. Tiesiog, labiausiai įsiminęs dalykas yra tas, kad žiauriai patinka studijos ir nesigailiu, kad stojau čia. Visumoje, kai prisimenu pirmus metus, gaila, kad jie pasibaigė.

Visai retas pasakymas, vis tiek dažniausiai yra kažkas, kas ir nepatinka. Kaip tavo atveju yra?

- Būna atskiri dalykai, kurie nepatinka – kažkokia tema ar kažkas panašaus. Aišku, tokie dalykai, kad valandą reikia važiuoti iki fakulteto irgi nelabai prisideda prie tų teigiamų dalykų. Bet dėl studijų – tiesiog supranti, kad reikia tą temą praeiti ir paskui vėl viskas bus labai įdomu. Arba galbūt daugiau darbo įdėti ir žiūri, kad visai *malonu* [nesigirdi tiksliai žodžio] patampa. Iš tikrųjų labai patinka, negalėčiau išskirti vieno dalyko, kuris nepatiktų.

Tame, kas patinka, gal gali išskirti priežastis, kodėl patinka? Kodėl būtent taip gerai yra?

- Galbūt kad realiai matai, kur tai gali pritaikyti. Aš labai mėgstu pasižiūrėti darbo skelbimus. Žiūriu dabar praktikos skelbimus, ar darbo, ir pasižiūriu, ko maždaug reikia, tarkim, kokiam duomenų analitikui, kokių dalykų reikia. Ir pamatau, kad mes ir mokomės tas programavimo kalbas, kurių reikės. Tada supranti, kad net tai, ką pirmame kurse išmokai, jei truputėlį pasistengtum dar labiau pasimokyti, tai jau galėtum į visai neblogą praktiką siųsti CV. Tas motyvuoja, kad jei tikrai stengiesi, jei tikrai mokaisi – apskritai ta programa yra labai gerai padaryta, bent jau mano nuomone – tai tikrai gausi darbą. Tuose dalykuose, kurie patinka,

atrodo, nėra pridėta to, ko nereiks. Kad bus viskas pritaikyta ateity. Galbūt tas labiausiai motyvuoja, kad nesimokai nereikalingų dalykų.

Pasakei daug visko, ką norėčiau plačiau paklausti, dabar galvoju, nuo ko pradėti. Pradžioje minėjai, kad ypatingai pirmą semestrą nelieka laiko kažkam kitam. Gal plačiau papasakok, kaip sekasi derinti laisvalaikį, socialines veiklas, hobius ir mokslus. Ir kiek valandų kiekvienai iš veiklų skiri.

- Gal pirmame pusmetyje, kadangi dirbau, tai labai jautėsi, kad reikia spėti, reikia kažkaip suktis. Dažniausiai, nežinau, gal todėl, kad tai buvo pirmi pinigai, mano prioritetai buvo pirmiau darbas, negu studijos. Dėl to kartais buvo sunku suderinti. Kaip laiko rasdavau – labai mažai miegodavau, tikrai neįsivaizduoju, kaip išgyvenau. Į paskaitas kai kurias nenueidavau. Laisvalaikio tokio kaip ir nelabai turėjau, nes tas darbas labiau buvo mano laisvalaikis. O antrame pusmetyje, kai nebebuvo, kad „reikia čia visur dalyvauti“ ir nebedirbau, nes supratau, kad tikrai negaliu sau to leisti, tai visai neblogai buvo, ėjau į visas paskaitas. Kiek čia tų paskaitų, gal kokios penkios valandos per dieną plus minus, gal šešios net. Ir tada grįžti į baraką ir dar pasidarai darbų universitetui, irgi gal dvi trys valandos, ir tada visas likęs laikas buvo su draugais, nes gyvenom kartu bloke. Nelabai likdavo laisvo laiko su draugais pabūti. Kartais darydavome namų darbus kartu, tai irgi savotiškas buvimas kartu būdavo. Bet pirmame pusmetyje jo, pagrinde atlaisvindavau labai daug laiko miego ir paskaitų. Bet irgi to dalyvavimo, laisvalaikio, nebuvo labai daug, į mėnesį porą kartų ir viskas. Stengdavausi darbe daugiau padirbti arba universitete pasistengti labiau, su kai kuriais darbais.

Tai pirmą semestrą tas nukenčiantis dalykas buvo miegas ir kažkiek paskaitos?

- Aha.

Supratau. Jei apie socialinį gyvenimą pradėjome kalbėti, kaip yra pačiame universitete, ne vien draugų rate. Bendruomenėje, fakultete, kokia yra atmosfera?

- Šiaip labai gera. Niekada gyvenime nebūčiau pasakius, kad pasiilgau ne tik universiteto, ne tik fakulteto, bet ir tų visų žmonių universitete, kurie ten kažką daro, kaip SA. Tikrai gyvenime nebūčiau taip pagalvojus, kad pasakysiu, bet po atostogų, ypač po žiemos atostogų laukiau, kada grįšiu į universitetą, sustiksiu su SA. Labai draugiška atmosfera, tikrai visi padeda, gali bet kada parašyti ir taip toliau. Tikrai labai gera atmosfera.

O tu pati priklausai SA?

- Oficialiai ne, bet jeigu reiktų kažką padėti, papuošimus kokius padaryti, tai jo, einu, padedu.

Kažkokiai dar kitai organizacijai priklausai?

- Ne. Šiuo metu ne, bet galvoju prie kažkurios prisijungti.

Grižtant prie mokslų temos kaip sekėsi mokytis pažymių prasme šiais metais abu semestrus?

- Pirmame pusmetyje būtų visai vidutiniškai buvę, turėjau ir 9, ir 8. Čia pažymius galiu sakyti? *Taip, jei tau nėra kažkaip nemalonu jų sakyti.*

- Ne ne. Tai turėjau 9, 8, 6, tada turėjau du perlaikymus. Vėlgi, dėl darbo ir dėl miego trūkumo. Vieną išsilaikiau, gavau 5, kito gavau skolą. Labai sėkmingai eisiu į antrą kursą su skola. Šitas pusmetis daug geriau. Aišku, visų balų dar neturiu, bet didesnis vidurkis bus, vien dėl to, kad skolos nėra šį pusmetį. Tai buvo 9, 8, 8, 5 ir dar vieno neturiu, bet turėtų būti kažkur 5-6. Tai jo, šis pusmetis buvo daug geresnis ir aš pati daug daugiau informacijos atsimenu, nes išsimiegu. Aišku, ir karantinas labai prisidėjo prie to, kad daugiau laiko galėjai skirti mokslams.

Buvo jau kas pamini, kad karantinas padėjo prie tų mokslų sugrįžti. Tai, kad nedirbai, turbūt irgi atlaisvino laiko?

- Labai! Iš tikrųjų kai dirbau... mūsų tvarkaraštis buvo, kad ketvirtadienį turėjom laisvą visiškai, ir, aišku, šeštadienį ir sekmadienį. Man atrodo, porą mėnesių aš visus ketvirtadienius dirbau ir visus savaitgalius. Būdavo taip, kad netgi važiuoju į universitetą, bus paskaita, ir man paskambina, ar galėčiau atvažiuoti į darbą, ir aš paimu, apsisuku ir važiuoju į darbą, kad pinigų užsidirbti. Kai nebedirbau labai pasijautė į gerąją pusę. Nors man visi aplinkiniai sakė, kad ne, tau to darbo nereikia, nenusišnekėk, aš neklausiau, bet dabar supratau, kad pirmame ir antrame kurse tikrai dar ne laikas dirbti. Bent jau man.

Ar tas darbas buvo susijęs su tavo studijuojama sritimi?

- Ne, nebuvo.

Kokia buvo priežastis jį susirasti?

- Iš tikrųjų gal natūraliai įvyko. Aš vasarą dirbau mėnesį. Tas darbas buvo... pagrinde to darbo iš visų tų 9 valandų būdavo kokios 3 valandos, kada tikrai dirbi, o visas kitas laikas būdavo sėdėjimas kaip paveikslui, dekoracijai tenai. Žmonių nebūdavo tiek daug, ir to darbo ten nebuvo. Kai atvažiauvau į Vilnių mokytis, man ta viršininė paskambino, pasakė, ar aš Vilniuje, pasiūlė darbą, sakau, žinoma, galiu pabandyti. Ir todėl pradėjau dirbti. Galbūt kokį spalį, lapkritį kai sėdėdavau darbo vietoje, kai sėdėdavau darbo vietoje darydavau universiteto užduotis. Labai gerai atrodė tas visas dalykas, apsimokėdavo. Tačiau gruodis buvo tragiškas, negalėdavau daryti jokių darbų, kadangi žmonių būdavo labai daug. Gruodis labiausiai kirto. Susiradau, nežinau,

gal tas, kad tai buvo pirmieji mano pinigai. Jie atrodė geriau, nei eiti į universitetą. Gal kaip transe kokiam, kad va, čia pinigai. Net nežinau, labai norėjosi tų savų, kur aš nei susitaupiau, nei ką.

Tai, kad taip norėjosi eiti... pinigai visai savaime suprantama, labai tikiu, kad tai yra labai didelė motyvacija. Bet ar buvo kažkokių kitų dalykų, ar atrodė, kad kažko išmoksti tame darbe? Nebūtinai studijų prasme. Bendravimo dalykų, kažko, kas atrodo, kad padės ateityje ieškant darbo?

- Gal labiau iš tos... kad prie mano studijų neprisidės – tai faktas, bet atrodė, kad tai bus bent kažkokia darbo patirtis. Vis tiek, bet kokia kompanija, taip įsivaizduoju, atkreiptų dėmesį, jei turi pusės metų darbo patirtį. Bent jau aš atkreipčiau dėmesį. Paskui galbūt su skirtingais žmonėmis bendravimo patirties įgavau. Dar dalykų, kurie galbūt padėtų rasti vasarai darbą, tarkim šiai vasarai, nes reikėdavo inventorizaciją daryti, kasos knygos pildymą. Atrodė, kad žmonės tikrai mane priims į darbą dėl to, kad turiu va tokią pusės metų patirtį. Dabar viską prisimenant – ne, nereikėjo eiti, neverta buvo. Iš tikrųjų, jei su būtų studijomis kažkas, tada gal ir jo. Nors irgi reikėtų labai gerai pagalvoti. Bet dabar, su šita patirtimi... va vasaros darbui gal ir padėtų, bet mano ateities darbui, kuriam mokausi, tai abejoju.

Kiek tu valandų dirbdavai per savaitę? Kokiu etatu?

- Aš etato, man atrodo, neturėjau, gal dirbau 0.75 [etato], bet labai skirtingai per savaitę gaudavosi, būdavo per savaitę apie 30 valandų, kartais daugiau. Būdavo kartais... ne. Nu apie 30 turėdavo kažkur tai būti valandų, aš taip spėčiau, nes dirbdavau ir po paskaitų kartais, ir tą šeštadienį, sekmadienį ir ketvirtadienį. Manychiau, kad buvo va tiek, apie 30.

Man atrodo, mes apie tai jau tikrai kalbėjome praeitą kartą, bet galbūt po metų studijų kažkas pasikeitė. Kokia yra tavo planuojama profesija? Ką norėtum dirbti? Sakei, kad mėgsti pažiūrėti CV online, tai kokios pozicijas mėgsti labiausiai tikrinti?

- Dabar žiūriu, kas susiję su duomenų analitika: duomenų analitikai, esu mačiusi vieną kartą, kad duomenų mokslininko ieškojo ar duomenų inžinieriaus, nepamenu. Tai tokios. Kartais, jei gera nuotaika, pasižiūriu ir vienos kalbos programuotojų kai ieško, nes ji labai gerai apmokama yra. Tai jo, pagrinde duomenų analitika. Kartais verslo analitika pagalvoju, kad visai patiktų, bet kad nelabai nukrypčiau nuo tų visų analizių. Tai va tokius įsivaizduoju.

Kaip manai, čia kur minėjai, kad studijos kaip ir suteikia ko, reikia, kas yra pareigybių aprašymuose. Keletą pavyzdžių iš to, ko tenai reikalauja, gal ne pačias programavimo kalbas, bet kokie tie reikalavimai yra, kuriuos tu manai, kad galėtum po studijų atitikti?

- Aišku, programavimo kalbas yra lengviausia pamatyti ir iš tų reikalavimų išbraukti, kad jo, programavimo kalbą atseit moku, tai jau galėčiau. Iš tų būdo bruožų... gal darbo komandoje kai reikia daryti, nes visose tose IT kompanijose darbai yra komandiniai dažniausiai. Universitetas to išmoko dalinai. Paskui, dabar net nežinau. Aš galbūt išskirčiau tą darbą komandoje, nes lyginant mokykloje kaip būdavo tas darbas komandoje, tai visiškai skirtingas pasaulis, nei universitete, nes čia daug aukštesnio lygio ir žmonės labiau suinteresuoti daryti kažką, o ne tik laurus prisiimti. Aš taip sakyčiau, kad darbo komandoje įgūdžius turiu. Manychiau, čia būtų plusas ir mane paimtų į kompaniją dirbti. O iš kitokių bruožų, dabar net nesugalvoju, nes labiausiai į tą techninę pusę žiūriu.

Ir tą techninę universiteto suteikiamas išsilavinimas kaip ir padengia?

- Aha, maždaug aš taip įsivaizduoju. Galbūt reiktų pačiai kažką pasimokyti pagilinti žinias, gal į kokius nemokamus kursus nueiti. Manau, tą bazę, ant kurios jau statyti, universitetas duoda.

Kaip manai, jei eitum į darbo pokalbį, darbo jau pagal savo specialybę, kas būtų svarbiau – turėti darbo patirties, ar bet kokios praktinės patirtis, ar tas faktas, kad turi išsilavinimą?

- Čia labai sunkus klausimas, nes aš matau ir toje, ir toje pusėje plusų. Esu girdėjusi kažkokio gal profesoriaus pasakymą, kad svarbiausia yra turėti techninių žinių, sakykime, dabar to universitetinio išsilavinimo ir moki tų programavimo kalbų, o viską kitką galima išmokti. Atėjus į darbą net jei turi kažkokios darbinės patirties, tau ji visumoj... galbūt mažiau šakosies, mažiau ragus rodys, nes jau esi dirbęs, ir dažniausiai nelabai gerose vietose. Tai galbūt tiesiog viršininkams būtų lengviau su tokiais žmonėmis, negu su atėjusiais ir įsivaizduojančiais, kad jie pasaulio valdovai. Visumoj manychiau, kad universitetinis išsilavinimas yra svarbiau, nes vis dėlto žmogus turi užsispyrimą pabaigti universitetą, bendraujant tai jaučiasi, kai žmogus yra pabaigęs universitetą. Tuo labiau, ateina jau su bazinėm arba aukštesnėm žiniom. Tai aš sakyčiau universitetinis išsilavinimas svarbiau.

Ir tavo srityje kokio to universitetinio išsilavinimo reikia, kad jau būtum tuo geru specialistu?

Bakalauras kaip ir taip, bet kaip manai, ar šalia to reikia ir magistrantūros?

- Girdėjau iš kitų programuotojų, kad magistrantūra nėra būtina ar labai svarbi, bet mano svajonė yra stoti į magistrantūrą, tik jau ne Lietuvoje, o užsienyje, nes noriu pamatyti užsienio

universitetų aplinką ir panašiai. Tai aš vis tiek planuočiau, tik galbūt po bakalauro baigimo po kokių, ką žinau, trijų metų, kad labiau suprasčiau, į kurią sritį noriu gilintis. Aš sakyčiau, kad būtina tai ne, bet labai verta yra stoti į magistrantūrą. Nes, berods, dar ir atlyginimai yra didesni.

Ką be atlyginimo dar ji gali priduoti tavo srityje?

- Aš manau, įsigilinimą į kažkokią sritį. Aišku, ir pats gali įsigilinti, bet aš labai norėčiau įsigilinti *akademiniame* [pabrėžia – aut.past.] lygyje labiau į kažkurią sritį, kuri mane tuo metu labai domins. Galbūt ryšių gali duoti, nes magistrantai yra jau vyresni žmonės, kartais būna panašaus amžiaus, kaip dėstytojai, žiūrint, kada įstojai magistrantūrą. Tai vis tiek, dar mažesnis amžiaus skirtumas, tai išvis jaučiasi kaip kolegos galbūt. Tai tokie ryšiai atsiranda, kurie galbūt pravers ateityje. Nežinau, aš stočiau į magistrantūrą, nes norėčiau tame akademiniame lygyje įsigilinti į kažkurią sritį.

Šiaip studijas, bent jau dabar, per vasarą, planuoji tęsti?

- Taip.

Tai aš labai daug jau ko paklausiau, bet grįžtant dar prie skolos klausimo, jei tu nieko prieš...

- Aha, viskas gerai.

Tai toks gana ryškus dalykas. Man visai yra įdomu, kaip tu planuoji su tuo tvarkytis, kaip tą skolą pašalinti?

- Planuose yra dabar per vasarą bandyti labai lėtai į tas temas įsigilinti. Spręsti labai ramiai, bet visus uždavinius, draugų pasiklausiant, kurie supranta. Grynai vasarą išnaudoti tam ir tuomet rugsėjį, kadangi nežinau, ar galiu tą dalyką laikyti eksternu ar ne, tai bandyčiau, jei matau, kad visai jį suprantu, kai mokausi per vasarą, bandyčiau laikyti eksternu. Tikiuosi taip išsilaikyti. O jei matysiu, kad nelabai sekasi per tą vasarą, nesuprantu, tai eisiu į kurso kartojimą, to visko paskaitas. Kol kas tokie planai. Visumoje tikiu, kad išsilaikysiu, nes turiu labai didelį tikėjimą savimi.

Labai geras dalykas. O dėl... ne tai, ar išmoksi, ar ne, o to viso techninio suderinimo, kaip egzaminą perlaikyti ar tas paskaitas lankyti, ar buvo aišku, ką daryti, ar kreipeisi į administraciją dėl to?

- Kol kas nieko, tik dėl perlaikymo taip, nes buvo tvarkaraščiuose viskas. Dabar kai tą skolą gavau, tai žinau tik, kadangi draugė yra turėjusi skolą, žinau, kad reikia iki rugsėjo kažkelintos dienos prašymą parašyti, tai reiks tą prašymą rašyti. Jau pasižiūrėjau pirmakursių to dalyko tvarkaraštį, išsirinkau grupę, dienas, kad man nesikirstų su jokiais paskaitom. Labai gražiai

mano tvarkaraštyje įsipaišys tas dalykas. Visumoje žiūrėjau, nelabai man ten daug to laiko atims, per savaitę kokias tris keturias valandas. Pasistengsiu kaip nors įtalpintu. Net nereikės stengtis iš tikrųjų. Šiaip, manau, aiškiau būtų po tos rugsėjo 16 dienos, po to prašymo.

O dėl kažkokių kitokių dalykų jau teko susidurti su administracija? Su neakademinio personalu.

- Ne, kol kas ne.

Kai kyla klausimai dėl studijų, kas yra pirma institucija, į ką kreipiesi? SA, draugai?

- Jo, dėl tokių šiaip patarimų, ką daryti, labiau susidėlioti mintis galvoje yra draugai, bet jei reiktų imtis veiksmų, tai kreipiamės į SA, nepamenu, kaip vadinasi, bet ten dėl studijų klausimų tas yra tas žmogus. Akademinio... nepamenu tikrai pavadinimo, bet tą žmogų žinau, bent jau praeitų metų. Nes ir draugė, kai keitė studijų programą, tai dėl kažkokių veiksmų darymo kreipėsi į tą žmogų iš SA.

Pamačiau vieną klausimą, kuris bus truputį ištrauktas iš konteksto, bet aš jį tiesiog praleidau netyčia. Ar turėjai pasirenkamųjų dalykų arba BUSų?

- Turėti tai neturėjau, bet dabar rinktis reikėjo kitiems metams.

Supratau. Pagal ką rinkaisi tuos pasirenkamuosius?

- Pirmas kriterijus buvo kad nebūtų prezentacijų, nes labai nemėgstu daryti jų. Antras buvo kad vertinimas būtų be jokių tenai esė, kokių užduotėlių, tiesiog kad būtų vienas egzaminas, antras egzaminas, baigėsi. Bet kai reikėjo rinktis BUSą, tai sistema taip užlūžo, kad aš nebespėjau į tuos dalykus. Spėjau į vieną, bet jis baigsis 21 val, barake būčiau 22val. Pagalvojau, kad ne ne, man tikrai tokio nereikia, tai galiausiai gavosi, kad pasiėmiau pagal įdomumą. Aišku, vertinime irgi nėra prezentacijos, tai čia irgi toks plusas, bet yra tų užduotėlių. Bet jau rinkausi pagal įdomumą, o ne pagal logiką.

Ir pagal techninius dalykus, kaip laikas?

- Laikas tai man buvo svarbu, kad būtų ketvirtadienį, nes pasiskaičiavau pagal tvarkaraštį, kad nelabai gaunasi grįžti namo dviem dienom, reiktų labai skubėti penktadienį, kad grįžčiau namo ir sekmadienį vakare grįžti į Vilnių. Buvo labai svarbu, kad BUSas nevyktų penktadienį. Išsirinkau tokį, kur paskaitos ir seminarai vyksta ketvirtadienį, ir kad nebūtų kažkaip labai vėlai. Tas irgi buvo svarbu, kadangi planuoju pradėti sportą lankyti, kuris vyksta ketvirtadieniais, tai buvo svarbu, kad nebūtų labai vėlai. Iš techninių... nežinau, techninis – ne techninis, labai norėjau į tarptautinės teisės, ne, tarptautinės politikos. Nepamenu, žodžiu, į tą fakultetą labai norėjau.

Ar į TSPMI?

- Jo. Tai iš to fakulteto pasirinkau, nes kažkodėl labai labai traukė visą laiką. Tai tokie tie techniniai dalykai būtų.

Ar dar turi pastebėjimų, iš ankstesnių klausimų kažką prisimeni?

- Ne, tikrai neturiu.

Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti.

3B (2020-06-21)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai tęsti dalyvavimą mano tyrime. Šiandien bus mūsų antrasis iš trijų pokalbių. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip, sutinku, kad pokalbis būtų įrašomas.

Ačiū. Pradėkime nuo to, koks yra tavo statusas studijuoji vis dar?

- Taip, studijuoju ir nemečiau mokslų.

Džiugu šitą dalyką girdėti. Tai papasakok apie pirmus mokslo metus universitete.

- Apskritai apie pirmus mokslo metus, ar kalbėti atskirai semestrais?

Jeigu jie buvo labai skirtingi.

- Manyčiau, palyginti juos labai būtų galima, tai pirmas semestras buvo grynai iš mokyklos įsibėgėjimas. Pastebėjau, bent jau palyginus pirmą ir antrą pusmetį, tai VU taip specialiai – nespecialiai taip sudėliojo dalykus, kad pirmas jautėsi toks kaip ir įsivažiavimas, kartu ir naujų kažkokių dalykų išmokau. O galiu konkrečiais dalykais kalbėti?

Taip, jei tai tau padės paaiškinti.

- Ta pati anglų kalba, kas iš mokyklos. Matematika, kažko naujo labai neišmokom, tie patys vektoriai iš dvyliktos klasės. Tas pats *Word'as, Excel'is*, kas irgi dvylikto klasėj, tu tą patį darei prieš egzaminus, ruošiantis informacinių technologijų egzaminui. Nežinau, specialiai – nespecialiai, tikrai buvo toks įsivažiavimas iš mokyklos. O antras semestras buvo labai toks jau specialybiniu požiūriu orientuotas. Pavyzdžiui algoritmai ir duomenų struktūros, kas ganėtinai svarbu. Kas čia dar, nelabai prisimenu tiksliai. Vertinu teigiamai iš tos pusės, kaip dalykai yra išdėstyti. Dėstymo kokybę kaip vertinu, nu, yra kur pasistengti, bet iš kitos pusės ne mokykla

čia. Gal tas yra. Kai kurie dėstytojai... pvz, pratybų dėstytojas dėsto tą dalyką, kur jis nėra išlaikęs pats egzamino, tai gal galima pasvarstyti apie to dalyko dėstymo kokybę. Tai tiek.

Reikia pasistengti iš dėstytojų pusės? Jie turėtų pagerinti kokybę?

- Jojojo, iš dėstymo. Sakau, tas dėsto tą dalyką, kuris nėra išlaikęs to dalyko egzamino, jis tau dėsto kažkokius uždavinius kaip spręsti. Nu tai... ką žinau, reikia turbūt grįžus po paskaitų labiau pačiam savarankiškai daugiau įdirbio dėti. Tai vertinu ne taip labai teigiamai, kokiam septynetui pirmus mokymosi metus.

Kaip sekėsi mokytis? Iš individualios perspektyvos.

- Visi aplinkiniai labai nuteikė, kad oj, kaip čia bus labai sunku, tu tik išlaikyk tuos egzaminus. Tai aš pirmą semestrą ir buvau taip nusiteikęs – oj, kaip čia bus sunku, egzaminai, visa kita. Tai taip ir išsilaikė šešetais septynetais. O dabar pamačiau, kaip tas mokymasis vyksta, padariau kažkokią išvadą. Dabar kol kas antras semestras, nežinau, ar dėl koronos taip truputį geriau pasisekė, ar ką, bet išvados padarytos, truputį geriau sekėsi. Ne truputį, daug geriau.

Buvo progresas nuo pirmos iki antros sesijos?

- Jo, bet čia nežinia kaip, ar dėl koronos, ar čia susiję.

Galima sakyti, kad korona daugumai...

- Jo.

Ar jautiesi per šiuos metus daug išmokęs?

- Po pirmo semestro nesijaučiau kažko naujo išmokęs. Per antrą – taip. Daug esu išmokęs manau, bet nepakankamai tiek, kad galėčiau dirbti. Bet naujų žinių tikrai išmokau. Kitas dalykas – VU turbūt, ne turbūt, o tikrai, ruošia kiekvienai specialybei ne tik kad tą mokėtum dalyką, kurio tau reikia, kad įsidarbintum pagal savo profesiją, bet ruošia platesnio portfelio žmogų. [yra] bendri universitetiniai dalykai, kas šį semestrą buvo nauja, tai pasiėmiau psichologiją. Ta pati anglų kalba, kad ne tik programuoti, bet ir anglų mokėtum. Koks buvo klausimas?

Apie tai, ar daug išmokai.

- Jo jo. Daug išmokau, bet nepakankamai, kad galėčiau dirbti. Pažiūrėjus į dalykus, kaip yra išdėstyti, tai po antro kurso pabaigos tikrai galėtum dirbti, nes turėtum visų dalykų pagrindus. Jau tik liktų gilinti ir stiprinti tas žinias.

Ar manai, kad tai ir verta daryti po antro kurso? Ta prasme, įsidarbinti.

- Vasarą ypač – taip. O mokslo metais... nuo kiekvieno žmogaus priklauso. Aš pats žinau, kad negalėčiau suspėti kelių dalykų vienu metu, dirbti ir mokytis, nes tiesiog nesuplanuočiau taip laiko. Bet kitiems žmonėms – galbūt, jeigu jie sugeba.

Paminėjai pasirenkamuosius, ne, BUS yra šį semestrą, ar ne?

- Jo.

Pagal kokius kriterijus rinkaisi?

- Jeigu atvirai tai kuo lengviau, nes nesinori neišlaikyti egzamino, kuris ne pagal tavo specialybę. Iš kitos pusės, kartu ir žiūrėjau kas ir įdomu. Iš pradžių – kas lengva, po to ir kas įdomu. Man psichologija pasirodė įdomus dalykas. Aišku, pramiegojau pasirinkimus, tai kas liko, tas liko, bet pasisekė, kad psichologija. Ir dėstytojas labai geras papuolė, tai tas valio.

Aš tokio dalyko klausiau ir pirmą kartą. Kaip atrodo dabar, iš ilgesnės perspektyvos, ar studijos yra per lengvos arba per sunkios?

- Nu kaip, jei mokaisi... laiko gal daugiau skiriu, nei mokykloje. Žinai, kai atrodo, kad viską moki, o per egzaminą sunkiausiai klausimus duoda, tai taip ir nuteikia, kad dalykas sunkus, mokytis sunku, dėjai pastangas, o nieko neišmokai. Nežinau net kaip vertinti. Vidutiniškai. Yra dalykų, kurie tikrai lengvi. Yra dalykų, kurie tikrai sunkūs ir reikia daugiau laiko skirti. Yra dalykų, kur per paskaitą paklausai ir viskas.

Tai skolos negavai jokios?

- Jokios negavau.

Tą minėjai, kad darbą būtų sunku suderinti su studijomis. Tai kiek valandų skiri mokslams per savaitę?

- Čia labai sunkus klausimas. Aš nesu tas žmogus, kuris nuolat mokosi. Aš esu tas žmogus, kuris kai turi užduotį nu ir daro, jei reikia, visą dieną, ir padaro tą vieną užduotį per tą visą dieną. Tai žiūrint kiek tų užduočių turiu. Galbūt jei būtų mini užduotėlės, kad šiek tiek to padarai, šiek tiek ano dalyko, uždavinį du, tai kokios trys valandos būtų, iki keturių maksimum. Bet čia ne nuolat, o visa diena kaip išsitiesia. Ne taip, kad prisėdi prie stalo ir keturios valandos.

Trys valandos per dieną?

- Jo, maždaug. Iki keturių.

Kiek laiko lieka laisvalaikiui ir socialiniam gyvenimui?

- Oj tai po paskaitų. Pavyzdžiui, lankiau sporto klubą. Tai po paskaitų pavalgai, nueini į sporto klubą, tai ten kokios trys keturios valandos. Paskaitose prasėdi pusę dienos ir vakare grįžti kokią

šeštą septintą. Nu ir iki dešimt kokių pasėdi prie užduočių. Savaitgalį nelabai sėdžiu prie užduočių, labiau kažką laisvalaikiui veikiu.

Ar yra kad kažkokia veikla, tarkim studijos vs. sporto klubas ar dar kažkas, nukenčia dėl to, kad kita veikla užima per daug laiko?

- Ar gali pakartoti klausimą?

Ar yra taip, kad kažkuri veikla nukenčia, nes kita veikla užima per daug laiko?

- Kad tų veiklų nelabai ir turiu. Sporto klubas, studijos, ir dar šokius lankau. Viską suderinu, niekas nenukenčia. Gal tas kenčia kažkiek, kai lapkričio pabaigoje – gruodžio pradžioje turėjau labai didelę užduotį, pastebėjau, kad labai darboholikas esu. Tas ir kenčia, kai esi darboholikas – visą dieną sėdi gal savaitę nuo ryto iki vakaro ir *browsini browsini browsini* (liet. naršai internete), kad tik padaryti. Deadline'as koks yra ir vėl sėdi kad tik padaryti laiku viską. Iš tos perspektyvos galbūt viskas kenčia. Kai nėra tokios labai sunkios užduoties, tai viską tikrai suderinu.

O šokiai tai čia universitete?

- Ne, Alytuje. Penktadieniais kai grįžtu po paskaitų. Ne, penktadieniais neturiu paskaitų, iš karto grįžtu penktadienį ir varom šokti su partnere.

O universitete ar priklausai kokiai nors studentų organizacijai?

- Niekur nesu įsiliejęs į VU bendruomeninį gyvenimą. Niekur.

Nebūtinai organizacijoje, bet tiesiog būnant fakultete, su kursiokais, kaip vertini tą socialinį gyvenimą ir atmosferą tarp žmonių?

- Iš pradžių tai visi buvo nepažįstami, tai taip ir bendrauji. Bet vėliau, ypač antrą semestrą, atsirado tokių, kur gali jau ir išeiti į miestą, apie kažką pakalbėti daugiau, ne tik apie mokslus. Kas buvo būdinga pirmame semestre. Bet nu MIFas, šiek tiek *nerd'ų* (liet. kalikų, mokslukų) daug, tai toks ir socialinis bendravimas su visais. Yra daug alytiškių įstojusių į tą pačią studijų programą, tai su jais pagrindinai bendrauju.

Ar jau teko susidurti su administracija dėl kokių nors klausimų, problemų?

- Tai jei pirmą semestrą jei mini problemų iškildavo, tai kuratoriams rašiau. O su administracija jokių ten.

Ok. Tu jau minėjai, kad kaip ir ieškojais darbo, tai tas, tai tas. Ar galvoji, gal per tuos metus jau išsigryninai, ką norėtum veikti po studijų, koks darbas domina?

- Tai su savo specialybe. Toks ir darbas, nežinau. Ar čia klausimas konkrečiai, kokia programavimo kalba, ar čia ką kurti? Nu jei ką kurčiau, tai tikrai žaidimų nekurčiau. Teko susidurti šį antrą semestrą, daug užsiknisimo. Ką norėčiau daryti, tai *front-end* visai nieko, patinka spalvas sudėlioti gražiai. *Back-end* tai tik ne žaidimą daryti. Kol kas specifiško neturiu, bet žaidimų nenorėčiau kurti ar labai didelių projektų.

Kaip manai, kokių savybių reikia tam, ką tu norėtum daryti?

- Kaip ir sakiau, tikrai nereikia vien mokėti programuoti. Ką VU tikrai gerai daro, kad tikrai ruošia platesnio portfolio žmogų. Idėja gal buvo gera pirmame semestre komunikacijos įgūdžiai, bet tikrai ji nebuvo išpildyta. Na, komunikacijos įgūdžiai, kaip žmogus būti, o ne tas *nerd'as*, kuris priprogramuoja ir nei bendrauti su juo, nei ką pasšnekėt. Kad socialinis žmogus būtų. Tai tie svarbūs įgūdžiai.

Dabar kai sakei, kad nori ieškotis darbo, kokia yra pagrindinė priežastis, dėl ko to sieki?

- Iš pradžių galvojau dėl praktikos, bet, kaip sakiau, praktika atsiras, kai daugiau įgūdžių turėsiu, atsiras daugiau darbo vietų, į kurias galėčiau pretenduoti. Šią vasarą pagrindinis tai vis tiek dėl pinigų. Kad turėčiau kažkokią savo rutiną, kad nemiegoti iki pietų, nes žinau, kad visą vasarą miegosiu iki pietų. Kad bent kas nors užimtų ir verstų mane atsikelti rytais ir iki trijų keturių padirbėti. Tai daugiausia dėl pinigų.

Grižtant prie tų filosofinių klausimų, kaip ir praeitą kartą... kaip manai, tas formalus išsilavinimas kokią įtaką turi siekiant savo svajonių karjeros?

- Formalus tai čia?..

Diplomas.

- Ai kuo skiriasi nuo formalaus kur pats kažką baigęs?

Kažkokie kursai ar tiesiog savarankiškai ir visa tai prieš universitetą. Sakykime, formalus išsilavinimas yra universitetinis. Kokią jis turi persvarą?

- Jeigu savarankiškai mokytumeisi tai neturėtum kitokių žinių. Jei savarankiškai programuotum, tai neturėtum platesnių žinių. Kaip ir minėjau, ta pati anglų kalba, visus metus mokeisi, BUS, psichologiją, ką šį semestrą turėjau. Iš kitos pusės, VU tuos ryšius gali palaikyti, atrasti naujų žmonių, pasikalbėti. Kaip kalbėjau su vienu draugu iš Ekonomikos fakulteto, ten vienas gerai mokėsi, su dėstytoju pakalbėjo, pas jį įmonėje pradėjo dirbti. Sakyčiau, universitetas ryšius padeda sukurti naujus su žmonėmis. Jei savarankiškai mokytumeisi tai tik *basic* programuoti mokėtum ir neturėtum platesnių žinių. Tai aš esu už tą universitetinį mokymąsi.

Ar planuoji tęsti studijas?

- Taip, planuoju tęsti studijas, nors pirmame semestre, galbūt jau minėjau, kad tikrai buvo visokių minčių, kad mesti, ir ką aš čia veikiu, ar įstojau, kur aš noriu, bet tikrai dabar viskas susidėjo į savo vietas. Supratau, kaip reikia mokytis, ką reikia mokytis, kur reikia atkreipti dėmesį, kur nereikia, ką galiu numesti į šalį ir kitiems dalykams pasimokyti ilgiau. Tai tikrai tęsiu studijas. Nežinau, kai kurie sake, dauguma trečią semestrą akademių atostogų pasiėmė, nežinau, kaip bus. Gal dar sunkiau bus, bet planuoju ir tikiuosi mokytis toliau.

Ar jau dabar yra kas pasiėmė akademines?

- Gal ir pasiėmė, bet pas mus kurse 120, tai su visais tikrai nebendrauju. Pagrindė tai bendrauju su savo grupe, iš jų - niekas. Yra tik kas išėjo.

Jau išėjo?

- Jo, pirmame semestre gal. Buvo viena mergina, vienas vaikinukas prieš egzaminus, dabar tie patys žmonės tų pačių egzaminų neišlaiko, nu tai manau, ilgai irgi netęs studijų. Nu tai yra žmonių ir ne tik iš mano grupės.

Ir turbūt jau paskutinis klausimas. Ar per šituos metus ar pradėjai svarstyti apie studijas magistrantūroje? Kokia tavo nuomonė?

- Oj ne ne ne tikrai ne. Manau, tą išmoksti... jei nesieki didesnių aukštumų, nei programuoti ar... nežinau... mūsų specialybėje dar gali būti ir darbų vadovu. Nežinau, kam tos magistrantūros labiau reikėtų. Aš kaip pasižiūrėjau magistrantūros ten ką mokaisi, tai nemanau, kad ten kažko labai naujo išmoksti, nei kad diplomas pasako, kad baigei magistrantūrą. Kol kas, net ne kol kas, o tikrai neplanuoju.

Ok. Turbūt čia jau pabaiga. Ar turi kokių pastebėjimų?

- Lyg ir ne. Kol kas. Gal bus per kitą pokalbį.

Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Iki kitų susitikimų.

4B (2020-06-29)

Labas. Pradėsiu nuo to, kad labai noriu padėkoti, kad sutikai tęsti dalyvavimą mano tyrime.

Šiandien bus mūsų antrasis iš trijų pokalbių. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip, sutinku.

Labai ačiū. Norėjau pradėti nuo klausimo pasitikslinti – ar tu tebestudijuoji?

- Taip, studijuoju dar vis.

Nesusistabdei?

- Ne.

Ok. Tai papasakok apie pirmus mokslo metus universitete. Kokie įspūdžiai mokslo prasme?

- Nu įdomūs, kai kada sunkūs. Kaip kuriuo laikotarpiu. Sunkumas prasideda prieš sesiją ir nuo midterm'ų. Iš esmės midterm'ų nėra, bet tiesiog sukrenta visi atsiskaitymai tuo laikotarpiu. Kitu laiku tai nėra tos įtampos.

O studijų kokybės prasme? Ar pati kokybė tenkina?

- Iki karantino – taip. Karantino metu tai nelabai ten. Nebuvo kai kurių paskaitų visiškai, pratybų. Nu tai tiesiog, kai atsiunčia teksto nuotraukas tai nepasimokysi taip, kaip paskaitoje.

Nu jo. Tai palyginus pirmą ir antrą semestrus jautėsi skirtumas, kad dėl karantino ar dėl kažko pagerėjo ar pablogėjo?

- Pablogėjo smarkiai antrame semestre. Kai karantinas paskelbtas buvo. Iki tol tai nepasakyčiau. Jautėsi, kad visi dalykai bent šiek tiek [pablogėjo].

Kas tada labiausiai nepatiko?

- Turbūt dalykai, kurių visiškai nebuvo, be atsiskaitymų. Pratybų, nieko. Ir motyvacijos tada kažkaip nėra, kai reikia tiesiog skaityti kažkokias skaidres. Ale skaidres, iš tikro ten nuotraukos, sudėtos į skaidres.

Neskamba labai gerai. Ar buvo kažkas, kas patiko šiais metais?

- Apskritai apie metus ar apie semestrą šitą?

Jei labai skiriasi, tai atskirai tada.

- Nelabai skiriasi. Labiausiai turbūt patiko matematikos dalykai, matematinė analizė, matematikos pagrindai. Patiko pats programavimas. Iš esmės beveik viskas patiko, tik pora dalykų dėstymas nuvylė.

Ar jautiesi, žiūrint nuo rugsėjo iki dabar, per šiuos metus daug išmokęs, patobulėjęs?

- Taip, taip. Labai. Manau, smarkiai. Su mokykla lyginant tai labai stiprus skirtumas. Kaip, pavyzdžiui, ten ką mes per informatiką mokykloje išmokom, tai čia buvo dvi – trys savaitės. Net sunku palyginti, tiesiog apimtis pati. Jaučiuosi daug išmokęs, programavime, matematikoje.

Ar yra taip, kad studijos per sunkios arba atvirkščiai, per lengvos?

- Nepasakyčiau. Kartais būna vienas dalykas lengvesnis, kitas turi nepagrįstą krūvį. Penki kreditai ir mokaisi daugiau, negu dešimčiai. Kartais toks būna dalykas, bet nepasakyčiau, kad pati programa būtų per sunki ar per lengva.

Tai nėra noro esminiems pokyčiams, kad lengvinti arba kaip tik pridėti kažką?

- Ne ne. Manau, jei sunkinant, jau per daug būtų.

Kaip tau sekėsi abi sesijos? Kokie, jei nori sakyti, buvo tavo pažymiai?

- Praeitą sesiją, man atrodo, buvo 9.33, o šitą 8.5, atrodo, taip. Visai patenkintas iš esmės esu. Praeitą sesiją dar perlaikymas vienas buvo, tas nebuvo taip smagu, bet praėjo tos sesijos. Nepasakyčiau, kad ten labai buvo tas baisumas. Gal labiau prieš sesiją tom savaitėm, savaitę, dvi, kai sukrenta visi koliokviumai, kontroliniai, projektai. Gal tada labiau tas sunkumas buvo.

Skolų neliko, ar ne?

- Ne.

Tikrai perlaikymas?

- Čia praeitą semestrą buvo, jau sutvarkytas.

Ok, skamba gerai. Ar jau turėjote pasirenkamųjų dalykų arba BUSų?

- BUS. Pasirenkamųjų tai ne. Ta prasme, pasirinkau BUSą.

Pagal kokius kriterijus rinkaisi?

- Aš norėjau psichologijos BUSo. Aš būčiau turbūt gretutines [ėmęs], bet gretutinių nėra psichologijos VU, tai ėmiau "Bendravimo psichologiją". Tiesiog rinkausi iš psichologijų, ir tada atmetimo būdu žiūrėjau. Pasiklausinėjau, kas turėjo, internete šiek tiek ieškojau. Atrodo, buvau į "Vinted" forumą nuėjęs, kur žmonės dalinasi patirtimi. Kažkaip taip.

Supratau. O į tuos pažymius truputį grįžtant. Man atrodo, tu buvai mokamoje vietoje?

- Taip, buvau.

O dabar jau perėjai?

- Perėjau. Kai tą perlaikymą susitvarkiau praeitą semestrą, na, šito semestro pradžioje, tada ir perėjau.

Fainai. Dar norėjau paklausti, kiek valandų skiri mokslams per savaitę?

- Labai sunku pasakyti. Tas gana varijuoja. Gaunasi kažkur 15 valandų, kai gyvos paskaitos buvo. 15-16 vien tik gyvų. Suvarijuoja pakankamai, nežinau iš tikro. 30, manau, tikrai būna. Kai būna kokie projektai, tai ir 45. Manau, 50 neviršija. Bet konkrečiai nežinau, ar galiu pasakyti.

50 čia ne visada, kaip suprantu?

- Ne ne ne, čia...

Bet vis tiek, ar laiko lieka laisvalaikiui, socialinėms veikloms, hobiams?

- Lieka, lieka. Sporto salę visą laiką lankiau, SA šiek tiek veiklos, ir vis tiek su draugais... likdavo to laiko. Išskyrus kai iškrisdavo keli dalykai vienu metu, tada nelabai kam likdavo. Bet iš esmės lieka to laiko.

Apskritai, ar yra taip, kad nukenčia kažkokios veiklos nuo studijų, pritrūksta laiko? O gal atvirkščiai, studijos nukenčia?

- Kad studijos nukentės tai, gal nelabai. Na, būna, ypač per tas intensyvias savaites... aš dar praktiką atlikau tą sumaniąją ir man buvo, kad visi praktikos pabaigos dalykai ir visi kontroliniai, projektai sutapo į vieną laiką. Tada aš jau su niekuo nesusitikau per tas porą savaičių. Paskaitas lankiau, bet į sporto salę ėjau, valgiau, miegojau ir mokiausi. Įprastu laiku tai ne.

Minėjai, kad su SA kažką darai. Ką darai ten ir ar priklausai jai?

- Priklausau, priklausau. Teoriškai priklausau akademinėi sričiai, bet mes nelabai kažką ten darėm. Padėjau su MiDi marketingu ir ten vieną renginį rengsiu dabar. Nes nukėlė.

Tai dar visai ir nemažai.

- Dar kandidatuoju dabar į SPK. Nežinau, ar mane priims, bet turėtų. Nu bet ta veikla nėra pastovi labai.

Kaip manai, ką tau duoda tos universiteto socialinės veiklos? Kokią tu iš jų jauti naudą ar tiesiog malonumą?

- Kartais smagu pabandyti tuos dalykus, kurių įprastai nedarytum. Pavyzdžiui, *cold callinau* (skambinau) į įmones. Buvo gana sunku tam nusiteikti, bet buvo visai įdomi patirtis. Jeigu kažkokiu programuotoju būčiau, neturėčiau galimybių pabandyti tokį dalyką. Renginių vedimas ir panašiai. Manau, praplečia patirtį visą.

O kaip pati atmosfera? Ne tik SA, bet visame universitete? Kaip įvertintum tą bendražmogišką atmosferą ir socialinį universiteto gyvenimą? Bendruomenę?

- Teigiama, manau. Pakankamai žmonės kalba, nėra užsidarymo ar labai baisaus konkurencingumo. Esu girdėjęs prieš stodamas gandų. Nežinau, sunku įvertinti taip apskritai.

Pavyzdžiui, jeigu kyla kažkokių klausimų, tarkime, dėl pačių mokslų, į kada tada kreipiesi su tais klausimais? Jeigu kreipiesi.

- Į ką nors iš kurso dažniausiai. Su pačiais, jeigu dėl mokslo, o jeigu ne tai kažką iš vyresnių. Pavyzdžiui, kai į tą nemokamą bandžiau pereiti tai į antrakursę kreipiausi, kuri buvo kitos grupės kuratorė ir aš ją pažinojau. Iš esmės, į tuos žmones, su kuriais bendrauju kreipiuosi.

O kaip įvertintum galimybę kreiptis į dėstytojus papildomai kažko su klausimais po paskaitų? Ar teko tai daryti ir ar tai įmanoma?

- Nežinau, tos galimybės ar labai yra... aš, pavyzdžiui, rašiau vienam dėstytojui karantino laikotarpiu dėl vieno dalyko, tai man paaiškino jį. O daugiau, po paskaitų tai ne. dažniausiai per paskaitą paklausu.

Ar manai, kad trūksta daugiau konsultacijų laiko? Ar gerai taip, kaip yra?

- Manau, gerai... gal ir galėtų būti, labai dažnai to nereiktų, bet praverstų kartais. Aišku, per karantiną tai tikrai būtų pravertę. Bet kai gyvos paskaitos ir pratybos tai jų metu galima pakankamai išsiaiškinti.

Gal jau teko susidurti su administracija kažkokiais gal techniniais klausimais, ar studijų proceso reikalais?

- Kai į nemokamą perėjau, ten turbūt buvo susidūrimas. Bet ten ne tiek daug to susidūrimo. Nuėjau, man pasakė, kad reikia užpildyti internete formą, užpildžiau tą formą. Kelis kartus nuėjau ir buvo mano nauja sutartis. Tiek kaip ir.

Kadangi minėjai, kad ėjai į darbo pokalbį, tai norėjau paklausti dar truputį apie tai. Ar semestro metu neturėjai darbo? Ar turėjai?

- Turėjau tą sumaniają praktiką.

Čia pirmo semestro metu?

- Taip, pirmo. Šito tai ne.

Dabar tas darbas, į kurį ėjai, visų pirma, linkiu, kad pasisektų, jei dar nežinai atsakymo, o visų antra, kokia tai pobūdžio darbas? Ar čia yra kažkas iš tavo specialybės?

- Taip, bandžiau į Danske. Į duomenų bazę iš esmės. Nežinau kaip net vadinasi. Ta praktika. Bet aš abejoju, ar man ten pavyks. Turiu truputį vilties, bet jau nelabai. Šiuo laikotarpiu jaučiasi, kad nėra daug tų pozicijų. Peržiūrėjau visą Danske bendrai programą, tai praeitais metais buvo 120 kandidatų, šiais metais – 400. Ir tų vietų beveik tiek pat ir net mažiau. Konkurencija labai jaučiasi.

Nu čia jo. Bet kokiū atveju – fingers crossed. O tu ilgai ieškojai darbo semestro metu? Kada pradėjai galvoti apie darbą?

- Aš pradėjau galvoti, jau studamas žiūrėjau šiaip, kokių yra galimybių, bet kad rimtai taip ieškoti tai pradėjau pavasarį. Buvau pažiūrėti ir anksčiau šiek tiek, bet nebuvo dar tų visų vasarai. Pradėjau pavasarį gale ieškotis. CV pasirašiau, siuntinėjau.

O tu planuoji čia tik vasarai? Tarkime, jei gaunasi šitas arba kitas darbas, tai čia būtų vasarai tokia kaip praktika, ar planuoji ir mokslo metais tęsti?

- Planuočiau tęsti mokslo metais, bet nepilnu etatu, aišku.

Kiek maždaug valandų per savaitę norėtum dirbti?

- 20.

Dėl kokių priežasčių ieškojaisi darbo?

- Nes norėjau patirties įgauti. Aišku, pinigai irgi gerai, bet kažkaip norėtusi... dabar, kai [nesigirdi] yra siūlomos, tai kaip pirmakursis neturi įgūdžių kažką daryti. Pavyzdžiui, visokie hakatonai. Aš negaliu į juos eiti. Dabar gal jau gal gal, bet anksčiau aš tikrai negalėjau ten nieko eiti. Papildomai šiek tiek pasimokiau, tai gal gal. Aš ten nieko nepadaryčiau jaučiu.

Universitetas ką organizuoja tai kai kuriuose tuose dalykuose yra sunku dalyvauti, jei neturi iš kažkur iš išorės patirties?

- Vėlesniuose kursuose, trečiam kurse aš tikiu, kad aš turėčiau ir iš universiteto, bet tada nebūtų to ir laiko tiek jau likę.

Nu jo, logiška. O šis darbas, dėl patirties, tai manai, kad jis yra žingsnelis į tai, ką tu jau norėtum baigęs dirbti? Pavadinime, svajonių darbą ar tą tikslą.

- Bent jau į tą pusę tikrai. Nes nu vis tiek IT. Idealiai aš norėjau kažko su duomenų analize, bet tiktų ir programavimas bet koks.

O idealiu atveju koks yra tas darbas, kurį tu labiausiai norėtum dirbti? Tas tikrasis, po studijų, pilnu etatu.

- Aš dar nesu 100% apsisprendęs. Kažkas su duomenų analize. Aš nežinau, ar aš noriu duomenų mokslą, ar mašininį mokymąsi daugiau.

Ir kaip manai, ar tai, ką mokaisi dabar universitete, ar tai tave priartina prie to tikslo?

- Taip. Manau, kad pakankamai gerai sudėta programa. Bent jau kol kas.

O kokių dar įgūdžių tam reikėtų, ko universitete nėra taip lengva gauti?

- Gal tos pačios... kiek mačiau, beveik visos IT įmonės dirba *agile* ir *scrum*, na, čia tos technologijos. Tai jų kaip ir nėra paliečiama universitete, visiškai. Čia gal tai būtų.

Tokių kaip projektų valdymo mokymų, manai, reikėtų?

- Galbūt. Bet jie pakankamai greitai kinta ir būtų juos lengva dėstyti ir dėstyti nepasenusius. Bet gal ir pavyktų. Mačiau, kad kitos studijų programos kažko tokio turi, bet nesu tikras, ar ten būtent tai.

O tu pats tikiesi iš universitete, tarkim, projektų valdymo mokymų ar dar kažko, ko nėra programoje?

- Nepasakyčiau. Aš stojau žinodamas, kas yra, daugiau mažiau. Bet dabar matau, kai tai būtų visai naudinga.

O ką tas formalus išsilavinimas, takime, tavo srityje, diplomo turėjimas, ką jis duoda darbinantis, siekiant karjeros? Ar jis naudingas? Kiek naudingas, tiksliau.

- Man atrodo, kad labai. Būtų pakankamai sunku be jo. Patį programavimą tai taip, galima būtų be, bet čia tai pakankamai griežtai žiūri. Buvo pirmame semestre atėję iš įmonių, kurios grynai tai daro, [nesigirdi], “Civita”, dar kažkokia buvo, neatsimenu. Esmė ta, kad jie į praktiką ima tik nuo trečio kurso galo. Tiksliau, ketvirto kurso galo. Nu tai kaip ir visi nori, kad jau būtų bakalauras baigtas. Dėl užsienio įmonių, tai esu matęs jų, kad ten nori jau magistro. Tai manau, naudingas yra.

O kur tu pats planuoji sustoti išsilavinimo prasme? Bakalauro baigimas, magistro, daktaro.

- Dar nežinau. Žiūrėsiu iš esmės, kaip bus. Daktaro gal jau per daug būtų, bet matysiu, kaip.

O šiaip dabar planuoji tęsti studijas?

- Taip, taip.

Ar planuoji baigti?

- Taip, planuoju.

Čia gal jau įžūlus klausimas, bet visai smalsu. Klausimai baigėsi, gal turi pastebėjimų?

- Kaip ir ne.

OK. Tada labai ačiū dar kartelį. Aš tada susisieksiu dėl kito karto. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali pasakyti. Iki kitų susitikimų.

5B (2020-06-21)

Pastaba: pokalbis vyko virtualiai, po to telefonu

Labas. Labai ačiū, kad sutikai tęsti dalyvavimą mano tyrime. Šiandien bus mūsų antrasis iš trijų pokalbių. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Sutinku.

Labai ačiū. Pradėkime nuo to, kokioje tu studijoje šiuo metu esi – tu tęsi studijas, ar susistabdei?

- Toliau studijuoju.

Tai papasakok apie tuos pirmus mokslo metus, kokie įspūdžiai didžiausi buvo?

[labai nesigirdi, išjungiamo vaizdą]

Tikriausiai nespėjai nieko pasakyti, tai gal iš naujo?

- Gerai. Aš prieš tai jau minėjau, kad aš iš vienos programos į kitą perėjau. Tai man vėl tame antrame semestre jautėsi kaip iš naujo pirmame – vėl nauja programa ir viskas nauja.

Kokioje tu dabar esi programoje?

- Duomenų moksle.

Ar tau atrodo, kad dabar labiau pataiko į tikslus ir tai, ko tu norėjai?

- Man labiau patinka, man įdomiau. Man visada, kiek save prisimenu, matematika visada buvo pirmoje vietoje, tai duomenų mokslas labiau traukia. Irgi sunku, bet kadangi labiau patinka tai lengviau mokytis ar kaip.

Ir kaip sekėsi mokytis šiais metais, jei gali palyginti pirmą ir antrą sesijas?

[techniniai trikdžiai]

Kažkaip labai stringa.

- Gal būtų galima telefonu susiskambinti?

Gera idėja, taip ir padarome.

[perskambinu telefonu]

Teks turbūt trečią kartą tą patį klausimą, papasakok, kaip sekėsi mokytis.

- Čia bendrai visus metus, ar šį semestrą?

Galbūt šį semestrą, jei čia ta programa, kurią ketini tęsti.

- Aha. Pradžioje prieš karantiną tai sekėsi ir patiko, ir buvo noras mokytis, ir domino, norėjau daryti. Per karantiną pradžioje jaučiausi kaip atostogose, bet po to susiėmiau, pradėjau mokytis. Tai normaliai sekėsi, patinka man tas dalykas.

Kaip pačios studijos, programa? Ar ji atitinka tavo lūkesčius?

- Studijų programa? Aš galvoju, kad taip. Neturiu nusiskundimų pačiais dalykais. Tik galbūt nesuprantu kas algebra tiksliai yra ir kodėl ji reikalinga. Bet jeigu yra, tai tegu būna.

Ar yra jausmas, kad studijos per lengvos arba per sunkios?

- Ne.

Man atrodo, tu esi vienintelė iš visų mano pašnekovų, kuri pakeitė studijų programą, bent kol kas kiek žinau. Kokios buvo tos pagrindinės priežastys, kodėl norėjai tai padaryti?

- Aš prieš tai buvau IT, tai labiau programavimas, ir man nėra kad jis labai patiko. Supratau, kad kuo toliau, tuo jo bus daugiau. Kažkada po programavimo paskaitos grįžau labai susinervinus, tai jo, tada ir pradėjau galvoti, kad pereiti. Žiūrėjau labiau į tą matematinę pusę. Nors ir dabartinėje programoje yra programavimo, bet jis kitoks yra.

Ar jautiesi per šiuos metus daug išmokus ar kažkaip kitaip patobulėjusi?

- Mokslo atžvilgiu tai jo, jaučiu, kad daugiau žinau, bet vis tiek atrodo, kad ne viską. Nu bet aš galvoju, kad nėra įmanoma viską išmokti per kursą. O šiaip nežinau, pati labai patobulėjau, išmokau mokytis. Kaip čia pasakyti, universitete, jau nebe mokykloje.

Jau tas perėjimas įvyko tarp universiteto ir mokyklos? Tas pokytis jau nebe toks ryškus?

- Jo, vis tiek skiriasi.

Ar jau šį semestrą turėjote pasirenkamųjų dalykų arba BUS'ų?

- Mano toje programoje jie visai neturėjo, bet aš kai buvau IT turėjau pirmame semestre ir jis man jau užskaitytas į priekį.

Ok. O tu prisimeni, kai rinkaisi tą pasirenkamąjį ar BUSą, pagal kokius kriterijus rinkaisi?

- Aš šiaip labai nesvarsčiau. Pasirinkau psichologiją, nes man įdomu buvo ir čia buvo pirmas variantas. Buvo vietų, tai tiesiog pasiėmiau.

Nenoriu labai agresyviai to klausti... Kokie maždaug buvo tavo pažymiai? Ir kaip tu pati save vertini? Ar tavo pasiekimai tau atrodo pakankamai aukšti, ar kaip tik manai, kad labai lengvai juos pasiekei? Kaip tau atrodo?

- Čia apie šį semestrą?

Jo, tarkime apie šį semestrą.

- Šiaip man atrodo, kad atitinka tai, kaip aš moku. Yra vieni aukštesni, keli dalykai kurie žemesni, bet vienas dalykas, aš nesuprantu, kaip ten vertino, su tais vertinimais atrodo, kad grynai paėmė ir surašė iš oro, kaip atrodo. Aišku, norėčiau daugiau, bet manau, čia visada taip yra, kad atrodo gali geriau, nori daugiau.

Ar jau teko dėl kažkokių klausimų ar problemų kreiptis į administraciją?

- Dabar galvoju, jei nemaišau, tai kai perstojau galbūt reikėjo.

Ir kaip buvo ta patirtis? Ar buvo problematiška tai padaryti?

- Ne, kaip tik labai aišku. Tuo metu realiai galėjau nueiti pakalbėti, po to labai aiškiai laišku parašydavo, ką reikia padaryti. Tai viskas paprastai taip ganėtinai.

Supratau. Kiek maždaug valandų skiri mokslams per savaitę?

- Čia savarankiškai, neskaitant paskaitų, taip?

Ir tai, ir tai.

- Hm. Šiaip nežinau, nes labai skiriasi. Karantino metu tų paskaitų virtualių nelabai vyko, tiesiog įkelia užduotis ir pats darai, ką nori, kiek nori. Tai tada mažiau laiko. Net nežinau. Per savaitę... Šiaip nedaug, nuo kokių dviejų gal... iki kokių dviejų dienų. Priklauso, kiek daug reikia padaryti. Kai būna labai susidėję atsiskaitymai, tada daugiau gaunasi.

Tai maždaug dvi valandos per dieną ar per savaitę?

- Kartais per savaitę gaudavosi, kartais per dieną būdavo ir kokios aštuonios. Labai priklauso, kokie atsiskaitymai artėja.

Tai laiko laisvalaikiui, socialinėms veikloms lieka?

- Lieka, lieka.

Jei turi kažkokių hobių ar ko, ar būna taip, kad dėl mokslo nukenčia laisvalaikio veiklos? Arba atvirkščiai. Kas labiau nukenčia, jeigu reikia rinktis? Mokslai ar laisvalaikis. Jei išvis nukenčia.

- Kad nelabai nukenčia. Nu prieš karantiną, nes vis tiek labiau ta rutina būdavo. Aš sportuodavau. Tai aš arba prieš paskaitas arba po paskaitų, ir tada kai grįždavau turėdavau to laisvo laiko ir pasimokyti, ir su draugėmis pabūti, tai nebūdavo, kad labai kažkam kažko trūksta.

Ar dabar viena iš tų veiklų yra darbas arba praktika?

- Dabar dirbu kaip ir. Nuotoliniu būdu, kai jau vyko mokslai. Tai kokį gerą mėnesį dirbau savaitgaliais ir penktadieniais. Pradžioje buvo gerai, bet po to, kai daugėjo atsiskaitymų, artėjo egzaminai, tai jau sunkiau buvo, trūko to laiko. Mokslai šiek tiek kentėjo, bet nieko.

Ta prasme, kad mokslai kentėjo, tai kiek maždaug valandų per savaitę gaudavosi darbui, palyginus su mokslais?

- Negaliu tiksliai pasakyti, nes labai priklausė. Kartais aš net neturėdavau energijos sėdėti prie mokslų, grynai nieko neveikdavau. O kai prisėsdavau tai čiut ne visą dieną gaudavosi. Tai per savaitę kokios dvi trys, nuo kokių penkių iki aštuonių valandų būdavo mokslams.

O darbui kiek valandų? Kokiu etatu ta prasme?

- Puse etato.

Tai dvidešimt valandų, ar ne?

- Jo, kažkas tokio gaudavosi maždaug.

Dėl ko nusprendei pradėti dirbti?

- Aš šiaip darbo ieškojau vasarai, bet kai pakalbėjau, sakė, kad nereikia. Tuo metu kaip ir karantinas švelnėjo. Po kurio laiko pasakė, kad reikia, bet kad reikia dabar, jeigu noriu. Pusei etato. Tai kažkaip gavosi, kad sutikau.

Ar darbas yra iš tavo studijų, tavo profesinės srities? Ar kažkokios kitos srities?

- Kitos srities.

Pagal kokius kriterijus rinkaisi savo darbą?

- Aš toje vietoje esu dirbusi prieš metus, praeitą vasarą. Tai jau kaip ir viską mokėjau, nieko naujo nereikėjo išmokti, mane pažinojo, tai taip lengviau gavosi.

Ar tavo darbas yra pagrindinis tavo finansų šaltinis?

- Tėvai dar remia, jei tai skaitosi.

Kaip tau atrodo, ar tas darbas turės naudos tau siekiant karjeros tavo profesinėje srityje, IT?

- Ne tai, kad pačioje profesinėje srityje, bet aš tarp žmonių būnu, aš pardavinėju ir aplink daug žmonių būna, tai išdrąsėjau ir kalbu, tai vis tiek, kiekvienam darbe reikia bendrauti, tai iš tos pusės.

Švelniosios galios ir minkštieji įgūdžiai, ar ne? Bendravimo.

- Jo. Bet kad iš profesinės pusės tai nemanau.

O iš profesinės pusės apie darbą, ar jau turi minčių, ką norėtum veikti po studijų?

- Ne, nežinau.

Tai neturi būti labai konkretus atsakymas, bet maždaug kokie darbai domina? Jei žiūrėtum CV online, į kokias pozicijas ir darbus orientuotumeisi?

- Nežinau dabar dar tiek.

Ar tai, ką norėtum dirbti, norėtum sieti su ta sritimi, ką studijuoji? Kad ir nežinai dar tiksliai.

Na žinai, pavyzdžiui, kai žmonės baigia, turi diplomą ir tada kokioje kavinėje dirba.

- Ai, ne, sieti su tuo, ką baigsiu.

Kaip manai, kai baigsi, ar tau bus reikalingas diplomą, ar nebūtinai?

- Aš galvoju, kad gal reikia. Vis tiek, šita programa vis tiek labiau matematika, nors yra pusė to programavimo. Bet jei būtų daugiau programavimo, tada ir iš savės kai kurie daug geba, tada galbūt nebūtų būtina. Bet kadangi čia matematika, tokių dalykų nelabai išmąstyčiau ir

prigalvočiau. Tuo pačiu nežinau, ko iš tiesų reikės darbe iš tų studijų, kiek daug. Tai priklauso. Bet aš manau, kad kaip ir reikia.

Paminėjai, kad tiksliai nežinai, ko reikės darbe. Ar esi domėjusis, kokių asmeninių savybių ar įgūdžių konkrečiai reikia? Ar tokią informaciją yra lengva pasiekti?

- Man atrodo, kad nežiūrėjau. Bet susirasti, ko reikia, aš manau, nėra sunku. Tiek per skelbimus, tiek iš universiteto programų aprašymų, buvusių studentų pasiklausinėti.

Aha. Čia toks vėl filosofinis klausimas, kaip ir aną kartą. Tarkim, ateini į pokalbį, kas darbdaviui yra svarbiau – ar geras teorinis pasirengimas, nebūtinai net diplomas, bet tiesiog faktas, kad mokaisi universitete, ar jau tavo turima darbo patirtis?

- Aš tai manau, kad čia priklauso. Visi darbdaviai skiriasi. Vieni gal labiau vertins patirtį, kiti gal labiau tas žinias. Tuo pačiu tai, kad studijuoji universitete, neaišku, ką tu iš tikrųjų moki ir kiek tu mokaisi. Vis tiek neatspindi tų žinių, kad tu universitete dar nereiškia, kad tu viską labai moki ir viską žinosi.

Tai toks derinys viso to, ar ne?

- Jo.

Turėjau porą klausimų dėl paties universiteto. Aišku, koronaviruso laikotarpis gal buvo kiek kitoks, nei kad paprastai būtų. Kaip tau pats universitetas, ta visa bendruomenė, atmosfera tarp žmonių? Kaip įvertintum tai?

- Man patinka, nežinau. Tuo pačiu nelabai galiu lyginti, nes nežinau, kaip kituose universitetuose ir automatiškai gaunasi su mokykla lyginti. Nebėra to vaikų darželio, visi protingi, visi žiūri saves, bet jei reikia padeda, šiaip bendraujantys. Viskas gerai.

Vaikų darželio tai ta prasme, kad universitete yra mažiau to blogojo vaikų darželio, taip supratau?

- Jo... Nėra visų tų nesąmonių, kur mokykloje būna.

O kaip yra su konkurencija?

- Nežinau, aš nejaučiu, nes aš pati nesilyginu, bet iš šono matau, yra tokių, kurie labai lyginasi prie kitų. Aš tiek gavau, tas tiek, tiek žmonių turi tiek pat, kiek aš. Priklauso, kaip pats žmogus į tai žiūri. Kai aš nesilyginu tai man nesijaučia, kad labai būtų kažkas.

Čia kiti žmonės nebent?

- Jo.

Prieš tai sakei, kad laisvalaikiui daugmaž lieka laiko. Ar priklausai studentų organizacijoms, ar dalyvauji renginiuose?

- Pirmame semestre labiau dalyvavau. SA priklausiau. Ir dabar skaitosi, kad ten esu, bet ši semestrą realiai nieko nedarėm. Nebepamenu, gal pradžioj buvo. Organizuodavom renginius, dalyvaudavom, bet ramiau ši semestrą pasidarė.

Klausimai kaip ir eina į pabaigą. Norėjau paklausti, ar planuoji tęsti studijas dabar, kai perėjai į kitą programą?

- Planuoju, patinka. Man įdomu. Tik supratau, nežinau, ne tai, kad supratau, nes aš normaliai mokausi, bet norėčiau daugiau laiko ir energijos skirti mokslams.

Palyginus su kitomis veiklomis?

- Palyginus su tuo, kiek dariau ši semestrą. Labiau norėčiau, kad nuosekliai būtų tas mokymasis, o ne tokiom bangom, kad ateina – praeina.

Ar turi minčių studijuoti magistrantūroje?

- Kol kas dar apie tai negalvoju, nes pirma pabaigti reiktų.

Paskutinis klausimas – ar esi mokamoje, ar nemokamoje vietoje?

- Dabar esu mokamoje, nes kai perstojau iš to labiau informatikos pusės į matematiką, automatiškai įkritau į mokamą.

O pirmą semestrą buvai nemokamoj?

- Taip.

Nežinau, galbūt turi pastebėjimų man arba kažką prisiminei iš ankstesnių klausimų, ką norėtum pridurti?

- Kad ne visai. Manau, pasakiau, kaip galvoju.

Tada kaip ir viskas bus. Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Iki kitų susitikimų.

6B (2020-06-23)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai dalyvauti toliau šitame tyrime. Šiandien bus mūsų antrasis iš trijų pokalbių. Tikiuosi, dar susitiksime trečią kartą. Ar sutinki, kad interviu būtų įrašomas?

- Taip.

Ačiū. Pradėkime nuo to, noriu pasitikslinti – ar tu tebestudijuoji?

- Taip, tebestudijuju.

Ir planuoji, na, nepasiėmei akademinų?

- Nepasiėmiau.

Tai gerai, papasakok apie pirmus mokslo metus. Kokie įspūdžiai?

- Šiaip labai pozityviai. Gal smagiausia tas, kad asmeniškai susiradau vietą. Prieš stojimą, po dvyliktos klasės, vis tiek toks, lyg ir stoju, ir žinau, kur, ir ilgai planavau, kur stoti, bet nežinau išvis, kodėl. Žinau, kodėl, bet pakankamai gilus rūkas yra, kas į tolį bus. Šį semestrą susidėliojau šiaip gal karjeros aiškesnę kryptį, kuo noriu būti ir kuo galiu būti efektyviau. Šiaip labai smagu dėl daugelio aspektų. Aišku, tas karantinas gal šiek tiek išmušė antrą semestrą. Jau pajaučiau, kaip reikia mokytis, jau mažiau to streso ir viso to „aaa ką daryti“, ir tada kaip tik visiškai viskas pasikeitė. Bet vėlgi, gera patirtis tutbūt. Manau, pravėrs. Plius studijuju IT, tai čia nėra gal ko verkti dėl karantino. Prisitaikyti turbūt lengviausia buvo mano fakultetui.

Jo, vis tiek nereikia gydyti žmonių.

- Jokio nebuvo darbo, kurio negalima pakeisti kažkuo kitu.

Taip ar taip, darbas prie kompiuterio pagrinde?..

- Jo.

Man labai pasirodė įdomi ta dalis, kai pasakei, kad maždaug pagalvojai, ką nori daryti su karjera. Tai gali apie tai gal plačiau?

- Jo. Aš anksčiau gal turėjau tokį lengvą kompleksą, nes vis tiek, įstojau į programų sistemas ir jau anksti metuose pamačiau, kad nesu toli gražu protingiausias ir tas, kuris geriausiai programuoja. Tai geriau įsivertinau, kokios savybės gali būti pas mane kaip arkliukas – labiau komunikacija, vadovavimas. Šitas dalykas man daug labiau. Galvoju, kad turiu daug aukščiau, negu vidurkį tarp studentų mano krypties. Galvoju, kad reikia toliau tą lavinti ir turėti, kad nebūti kažkokiu vidutinišku, bet turėti kažką gero. Tai va, gal reikėjo šitų metų, kad tą įsivertinti. Prieš stojant į universitetą buvo visiškai neįmanoma man galbūt įvertinti, kiek aš esu geras tuose dalykuose, nes neturėjau išvis jokios praktikos. Dabar po truputį kažką gaunu.

Kokiais būdais pavyko tai atrasti universitete?

- Visų pirma – matymas, kaip dirba kiti, kažkoks jau toks lyginimas. Aišku, kai dar metai buvo tie labiau gyvesni, kai galėjom matyti, kaip kiti dirba ir panašiai. Buvo komandinių darbų, per kuriuos galbūt labiau išsiryškina, koks gali būti tavo vaidmuo toje komandoje. Kai visų įgūdžiai arba žinių bagažas yra daugmaž panašus, tai buvo tas, kad buvo galima įsivertinti, kokią funkciją

aš galiu atlikti. Tai va, tokie darbai, galvoju, pavyko. Ir, aišku, už universiteto ribų, kai vis tiek atsiranda idėjų, ką veikti su žmonėm, ir jaučiu, kad man lengviau kurti tas idėjas ir rinkti žmones, negu pačiam būti tuo, kuris super gerai gali vienas atsisėsti ir išpildyti. Netikiu, kad toks kelias yra man bent kiek perspektyvus, tas, kur galėčiau užsidaryti. Tai tokiais būdais ir išsiaiškinau šituos dalykus.

Tai koks yra tas darbas, ką konkrečiau norėtum veikti? Jei poziciją galėtum įvardinti?

- Aš save įsivaizdavau kaip, na, vis tiek daugumoje IT kompanijų yra tas *agile framework* taikomas, kur vadovas ar lyderis nėra toks labiau klasikinis, labiau prižiūrintis ir mažiau pats įsiliejantis į darbą. Pas mus sfera leidžia, reikalauja to, kad tu, kaip vadovas, pats darytum tiek pat, kiek kiti, tiesiog dar kažkiek koordinuotum tą visą darbą. Aš save tokioje pozicijoje įsivaizduoju. Čia, aišku, po kažkiek metų, nes nėra ko tikėtis, kad pirmas darbas toks būtų. Tai va, nenoriu pasirodyti kažkoks, „būsiu vadovas“, pasikėlęs, bet kaip tikslą turiu tokiose pozicijose save kažkur sukti kompanijose.

Kaip manai, nors ir universitetas padėjo tai atrasti savyje, bet ar, kaip atrodo, ar tu gausi tas reikiamas kompetencijas universitete, ir kur dar jas galima gauti?

- Dėl universiteto, aš nežinau, kiek jis labai gali... manau, gerai jau vien tai, kas jis duoda tą žinių paketą, kuris kaip ir būtinas iš esmės. Ypač per antrą semestrą, trečia semestrą, žinau, kad susirinksiu pakankamai daug tos medžiagos, su kuria jau minimaliai galima tikrai darbintis, be jokių atmazų [liet. pasiteisinimų]. Vis tiek, kuriamos galimybės save išsibandyti tose komandiniuose darbuose. Žinau, kad Programų sistemose to labai stipriai daugės, nes pirmas kursas vis tiek yra labiau individualių įgūdžių ugdymas, o paskui eina į tą, kas yra arčiau to tikro verslo, tikro darbo. Tai va, tuos dalykus gali suteikti universitetas. Ir, aišku, ryšius su žmonėm. Gal šitie dalykai ir gali man padėti. Toliau teks turbūt pačiam lįsti į tą rinką ir žiūrėti, kaip dalykai vyksta ir geriau suprasti, nes neįsivaizduoju kito būdo. Vis tiek tokie nevadovėliniai dalykai atsiranda. Labai daug kas nueis ant pačio mano, kaip čia pasakyti, prisivertimo ir disciplinos, kiek aš norėsiu to pasiekti.

Kalbi labiau apie tuos minkštuosius dalykus? Kaip lyderystė?

- Jo. Būtent apie šituos, nes galbūt universitetas gali suteikti, aš įsivaizduoju, tuos pirminius pagrindus, bet gal naivu reikalauti iš universiteto, kad juos išstobulintų kiek aš noriu. Tai dėl to. Ir vis tiek, aš nežinau, neneigiu, kad universitetas tuos minkštuosius dalykus gali puikiai

išmokyti, bet nenoriu dėti atsakomybės ant to, ir pačiam būtų daug efektyviau, jei dėčiau iniciatyvą jau už universiteto ribų.

O už universiteto ribų, tai čia turi galvoje darbą? Ar kažkokį kitą, kursai, kažkas tokio?

- Iš dalies – taip. Galima interpretuoti, kad ir VUSA – pavyko gauti infokomo poziciją. Gausiu kažkiek pavadovauti grupei žmonių. Tai va, čia vienas gali būti iš tų dalykų. Vis tiek atsiranda idėjų su kursiokais, „ei, pabandom padaryti šitą“, tada tiesiog, kažkoks realistiškesnis variantas to, kad mes kuriam, darom. Ir vėlgi, tie įgūdžiai lavinasi. Nu ir pagrindinis dalykas būtų darbo susiradimas, ko aš dar neturiu. Aš manau, šitie yra pagrindiniai dalykai, plus darbas.

Ar tu planuoji dabar ieškotis darbo?

- Liepą, kadangi žiauriai daug dabar visko susidėjo, tai turbūt ne, bet nuo rugpjūčio, na, rugpjūčiui ir jau po to, kai mokslo metai dar vėliau prasidės, kaip girdėjau, kad nuo vidurio rugsėjo. Bakalauro bent. Tai planuoju tada vasaros galui, rudeniu pasieškoti. Žiūrėjau tvarkaraštis pakankamai patogus derinimui su darbu, tai manau, galimybės yra.

Kokiu etatu norėtum dirbti? Kiek valandų per savaitę?

- Net dabar sunku pasakyti. Norėčiau kuo daugiau. Ir, aišku, dar reiktų žiūrėti kiek galiu leisti pagal studijas. Sunkesnis klausimas, kad konkrečiai pasakyti. Svajonė, aišku, *full time* (liet. pilnu etatu) varyti. Bet, aš suprantu, kad turiu tą ydą, kad kartais prisiimu tai, ko negaliu padaryti ir sugriūna kažkas. Nežinau, sunkiau šitas klausimėlis. Maksimaliai, kiek išeis, o tada jau žiūrėsime.

O tu jau esi ieškojęs darbo?

- CV susitvarkiau per sesiją. Dabar planuoju per šią savaitę gal išsisiuntinėti ir žiūrėti. Tiesiog bandytis, kaip vyksta dalykai.

Kai pradėjau kalbėti apie tas valandas, kiek skiriama, kiek norėtum skirti darbui, tai kiek tu dabar maždaug skiri mokslams per savaitę?

- Tuoj, paskaičiuosiu greitai. Sesijos metu gal paintensyvėjo. Tai maždaug, tarkim, 4 valandos per dieną buvo, grubus kiek, tai, tarkim, 5-6 dienos, tai 20-24 valandos buvo mokslams. Dalis dar buvo į tą laisvai samdomo darbuotojo susitvarkymą, nes norėjau tą atgaivinti. Nes dariau pirmame semestre, pastebėjau, kad nelabai, kažkaip nebeduoda malonumo tas visas dalykas, kai reikia skubėti, savaitgaliais dirbti. Tai dabar pabandžiau, bandysiu susitvarkyti iki galo šitą dalyką ir vėl pasileisti. Bet, aišku, šitas darbas, iš dalies kodėl aš jį veikiu – nes išmokti bendrauti su klientais, tokie gal pakankamai minkštesni dalykai, bet, aš manau, labai naudingi. Nesvarbu,

kad pats turinys nėra galbūt susijęs su tuo, ką aš tiesiogiai noriu dirbti ateityje, bet vis tiek, kažkokie dalykai persipina. Tai taip su laiko pasiskirstymu.

Tai pala, tu pirmą semestrą dirbai?

- Taip, bet ten jau mažyn ėjo tas valandų kiekis. Ten laiko klausimas buvo. Maždaug aš vasari kovą užbaigiau, antrą semestrą va taip va, ir dabar planuoju atgaivinti. Toks maždaug timeline'as (liet. laiko juosta).

Kai dirbai, tai kiek maždaug valandų būdavo mokslams, laisvalaikiui kažkiek, kiek likdavo, ir kiek darbui?

- Prisimenu, aš darbui pasilikdavau porą valandų per dieną, max, ne daugiau. Čia priklauso. Ir tada tikrai max, penkios dienos, savaitgaliais nebedarydavau. Savaitgaliais dažniau mokslai nukrisdavo, kažkas tokio. 10 valandų maksimaliai per savaitę, dažniausiai mažiau būdavo. Čia tuo intensyvesniu laikotarpiu. Tai realiai jo, išeidavo 7-10, kažkas tokio.

O kaip yra, ir tada, kai dirbai, ir dabar, kai nedirbi, kaip yra su laisvalaikiu? Ar tu jo pakankamai turi?

- Aš manau, aš pakankamai jo turiu. Gal nesu tas, kuriam labai daug reikia. Nežinau, sunku palyginti. Laisvalaikį vertinti gal yra sunkiau. Aš manau, vienu metu tikrai buvau pajautęs, kad ok, mokslai, darbas, tas darbelis kažkoks, ir tada jau gal šiek tiek intravertiška pusė atsiranda, kad aš nenoriu būti su žmonėm, noriu tiesiog pailsėti. Tada gaunasi socialinis lygmuo pakrikęs. Blogesnės nuotaikos ir viskas. Bet dabar, manau, kai jau apmažėjo tų valandų ir kai jau nebedirbau, tai labai normaliai susitvarkė tie dalykai gana natūraliai. Atsirasdavo pakankamai laiko tam.

O, kadangi priklausai VUSAi, kiek laiko maždaug, ne tai, kad valandom per savaitę, bet apskritai, kiek tau atrodo, kad tai užima tavo gyvenime kokią poziciją?

- Dabar, aš įsivaizduoju, kad daugiau stipriai užima. Vis tiek, anksčiau pavieniai darbai buvo, dabar vis tiek, kaip koordinatorius gal daugiau jų gaunu. Ne gal, o tiesiog daugiau jų gaunu. Aš suprantu, kad iš esmės nuo liepos bus tas kaip ir intensyviausias laikas, bet normalu. Iki žiemos, rudenį, dar tęsis. Tai aš manau, kad nemažą dalį, bet iš kitos pusės, manau, kad žiauriai verta. Tai tiek ir tos socialinės pas mane. Dažnai darbas su laisvalaikiu eina kartu ir tą labai vertinu, nes nėra, kad vienas kažkur užsidarau. Jo, dabar nemažai užims laiko, gal net pakeis mokslus kažkuria kryptimi. Mes juokavome, kad VUSA išmokys daugiau per vasarą, negu mokiaus per

karantiną. Jo, nemažą dalį dabar užims, bet paskui, įsivaizduoju, kai jau paintensyvės ir atsiras ir darbas, ir viskas, tai pavyks suderinti ir mažės po truputį, tai ne problema.

Kaip manai, ką dar VUSA suteikia? Kuo dar praturtina tavo studentišką gyvenimą?

- Įsivaizduoju, kad VUSA ateina labiau motyvuoti žmonės, kurie linkę kažką daugiau paveikti, pabandyti ar patirti. Ne visą laiką, bet dažniausiai. Tai visų pirma, maksimaliai, ką geriausiai duoda, tai pažintis su žmonėmis. Tą labai vertinu, nes nežinau, kažką pradėti nepažįstant žmonių... pats smagumas ir yra kažką kurti su kitais. Ir specialybė tą leidžia, ir viskas labai faina su tuom. Visų pirma tai motyvuoti kontaktai. Kaip neįdomiai pasakiau. Bet, tada dar, aišku, vadovavimo įgūdžiai, kurie atsiras jau kitais metais, kai reiks su komanda dirbti daugiau. Ta prasme, vadovauti komandai. Šiaip turbūt komunikacijos ir disciplinos, ko man gal labiausiai reikėjo... kartais mėgstu atidėlioti darbus, juos nukelti. Nesvarbu, kad vis tiek padarau, bet tai neatrodė sveika, kai kažkuri diena yra laisva, o kita diena – *all nighter's* (liet. darbas visą naktį) jau. Tai tuos dalykus galbūt svarbiausius ir suteiks.

O kaip vertini tai, kad pavyzdžiui, yra, kas sako, nebūtinai, iš IT, bet ir iš mano pažįstamų žmonių, kad labai dažnai pirmiausia kreipiasi į draugus pagalbos, bet universitete tai yra gal netgi VUSA arba kažkokia kita organizacija ta pirma instancija, į ką kreipiasi su pagalba, ir tik po to eina į administraciją. Ar tu jau susidūrei su tuo, kad turi kažką padėti pirmakursiams ar dar kažkam?

- Jo, buvo dabar tą. Buvo gal tas, kad vis tiek, aš pirmakursis ir per šiuos metus nebūtinai ten *dealinau* (liet. tvarkiausi su) tuos akademinis dalykus ar kur realiai pagalbos reikia. Bet kažkaip dalykai atsiranda, kad jo, žmonėms smagu padėti ir aš įsivaizduoju, kad labai gerai, kad mes kažką galime padėti žmonėms, kad jiems nereiktų kreiptis į administraciją. Vis tiek tai yra daug saugiau ir patogiau. Gal kaip tik vienas iš tikslų buvo, kad sužinojau, kad žmonės nežino, kad yra VUSA, po pirmo kurso viso, tai gal kaip nors tą galima apsižiūrėti, nes žmonės ieško pagalbos, jos neranda, užtrunka, kol kažkas pasako – tiesiog nueik ten paklausk.

O pačiam teko kreiptis kažkokiais klausimais į VUSA arba administraciją?

- Į VUSA kreipiausi, bet ten jau gavosi kaip ir pusiau kaip draugo klausti, kaip ir į VUSA kreiptis dėl visokių akademinų dalykų. Bet į administraciją turbūt niekad dar nesikreipiau dėl kažkokių dalykų išskirtinai, kad būtų kilę klausimų. Ne, niekad nebuvo.

Jei nesikreipei dar, tai galbūt ir nebuvo taip, kad kažko labai ekstremaliai reikėjo... norėjau paklausti, ar tu turi skolų dabar?

- Dabar turėsiu vieną. Tą jau žinau. Tai va dabar gal ir kreipsiuos turbūt ties šitais klausimais, bet dar neteko to daryti. Prašymus po to pildysiu. Bet nežinau, kaip tie procesai vyksta, tai sunku ir pasakyti.

Tai tau dar reikia išsiaiškinti, kaip su tuo susitvarkyti?

- Jo. Aš pasiklausiau tos akademinės, nu, kas atsakinga už akademinius klausimus, padėti prašymą užsipildyti, sakė, jo, gerai. Tai po sesijos buvo planas pasiruošti šitus dalykus.

O ar yra pakankamai informacijos iš administracijos arba VUSA pusės, kaip susitvarkyti su skolomis?

- Aš manau, kad yra, nes tą informaciją aš mačiau ir viskas yra cool. Tiesiog man reikia pačiam jos ieškoti, aš ne tiek daug jos ieškojau, tai dėl to nedaug žinau. Bet aš manau, kad jos yra pakankamai. Ypač kai yra lengvai pasiekiami kontaktai, su kuo tu gali pašnekėti dėl tų dalykų, kas tau gali padėti, tai manau, užtenka to kiekio. Nu bet čia vėlgi, gal įvertinsiu, kai pats pažiūėsiu tą informaciją.

Skolą gavai, pradėjome tokia liūdnesne gaida šitą temą mokslų, bet kaip apskritai sekėsi mokytis šiais metais?

- Antras semestras man buvo pradžioj daug smagesnis. Pirmas, tipo, toks adrenalino “ooof”, kažkas faina, nauja, išmokau mokytis. Aišku, išmoksti per kažkokias mini klaidas. Antras semestras jau toks labiau gryno, ramesnio malonumo pastovesnio, be mažiau bangų. Šiaip labai pozityviai vertinu. Vien palyginus kiek, kartais mąstau, įgūdžių daugelyje sričių gaunu. Tai tikrai nemažai, tikrai daug, aišku, tai reikėjo pasiimti. Daug gerų pamokų, nes kaip aš gavau skolą – tai pradžioje semestro suskaičiavau, kiek man reikia įdėti darbo kai kuriuose dalykuose, kad taip praplaukti ir nepasilikau to... per arti ribos buvo mano nustatytas planas, užteko vienos klaidelės ir nebuvo prileistas prie egzamino. Tai jo, irgi gera pamoka, kad jeigu kažką strateguoju planuoju, turbūt reiktų normaliai tą padaryti, o ne atmestina.

O šiaip kaip pažymiai? Jeigu nori sakyti.

- Dabar tai labai normaliai. Pirmame semestre gal nebuvo įspūdingi, bet ir nesistengiau super ant pažymio eiti. Kiek susirinkti, ypač iš tų dalykų, kur man atrodė naudingiausi. Tai dėl to ir buvo – nesvarbu, kad ten 10, 9, 8 iš kažkurių dalykų, kai turi 5, 6 iš kažkurio kito. Per šį semestrą susivienodino kažkiek, bet laikau save vidutiniškai pažymių atžvilgiu besimokančiu.

Ir kaip, jeigu vertintum, tarkim, rugsėjis yra taškas A, o dabar taškas B, ar progresas, kurį padarei, tau atrodo pakankamai didelis? Kaip vertini patobulėjimą per metus?

- Labai pozityviai, aš manau. Padarytas progresas buvo labai į tą pusę, kur norėjau, kur šiaip saugumo kažkokio suteikė ir pagrindą po kojom, ir, ypač kai pasišneku su kai kuriais kitais gal pirmakursiais, tai jie nebuvo tiek patenkinti savo pirmu kursu gal kiek aš. Nežinau, aišku, to priešasčių, gal ir studijų programa kažkuo skirias, nežinau, bet gal pavyko susirinkti tai, ko tikėjaisi. Dėl to, kai lūkesčiai patenkinti, gal ir jaučias progresas padarytas ir tikslai, kuriuos užsibrėžiau, pradėti gal ir atsiranda, dėl to ir jaučiu tą progresą.

O pačioje studijų programoje, kas labiausiai patiko ir nepatiko?

- Kas nepatiko gal, kad pas mus yra vienas dalykas komunikacijai skirtas, jis buvo pirmame semestre. Į jį gal pernelyg atsainiai ir nerimtai žiūrima buvo. Aš suprantu, tiek ir iš studentų pusės, tiek ir dėstymas buvo labai lengvai. Egzamino dalis to dalyko... aišku, aš suprantu, kad komunikacija buvo dalis modulio, bet kai egzaminą laikėm, tai komunikacijos dalis buvo tiesiog kengūrinio lygio uždavinys matematikos, kas yra keista egzamine gal. Aišku, kai iš MIFo, tai nėra mistika matematikos uždavinį paprastą įdomesnę išspręsti, gal net įdomu, bet keista, atrodo, kaip tik to ir norisi, kad komunikacija normaliai būtų išdėstoma, nes tai žiauriai reikalingas dalykas, man atrodo. Ir ypač tas, klišinė stereotipinė IT sferoje dirbančio žmogaus problema – kad komunikuoti neišeina taip aiškiai, ar perteikti kažkokių idėjų paprastai, paprastam žmogui, ką tu darai ir kodėl vieno ar kito dalyko reikėtų. Šitas gal kažkiek nuvylė. Iš kitos pusės ir nudžiugino, kad yra komunikacijos dalykas kaip toksai. Dar kas patiko, ką pozityviai vertinu, galbūt tai, kad nebijota sunkių dalykų pirmame semestre. Iš kitos pusės... buvo smagu, kad iš karto yra užgrūdinama, parodoma, toks dalykas duodamas, kad reiks išmokti mokyti ir viskas yra normaliai. Iš kitos pusės, man kas nepatinka, turbūt daugelyje dalykų, kad įstoti yra žiauriai lengva. Man atrodo net PS'ai (Programų sistemos studentai), mūsų stojamasis, nežinau, 6, kažkas tokio, visos pas mus vietos yra valstybės finansuojamos, bet žiauriai daug žmonių išeina po pirmo semestro, nes pamato, kad jeigu tu mokykloje mokeisi su šešetu arba septynetu, didelis šansas, kad tau čia bus žiauriai sunku. Tai tos strategijos, net jeigu ją suprantu,, tai ji mane nervina šiek tiek, nes nu, kam tada žmogui jaunam gaišti pusę savo metų ir, greičiausiai, likusius pusę metų pamatant, kad nu ne mano čia dalykas yra. Tai va tas gal buvo šiek tiek. Iš vienos pusės tas labai faina, kad studijos pilnai išnaudoja ir nėra per lengvos, nes tada būtų daug pilkesnė ta nuotaika, kai, atrodo, lengva universitete, tai ką dabar – darbo ieškotis? Greičiausiai, jeigu lengva, kažkaip ne iki galo buvo paruošta viskas. Tai čia toks dviašmenis kardas gaunasi.

Jos nėra per lengvos, bet ar jos yra per sunkios?

- Čia geras klausimas. Aš nesakyčiau, kad jos yra. Pagal stojamąjį balą jos yra per sunkios. Bet daugelis studijų, man atrodo, Lietuvoje pagal stojamuosius balus jos yra per sunkios. Net nežinau. Galbūt dėl to, kad tie stojamieji žiauriai maži. Bet bendrai studijos aš nemanau, kad jos yra per sunkios. Aišku, čia gal man atrodo. Iš to, ką aš matau, kaip žmonės ruošiasi... jeigu tiesiog, neieškosi priežasčių kažko nedaryti, kas yra gal geras dalykas, kad tiesiog imti ir daryti – padarysi. Tada jau klausimas lieka, ar tu to nori. Ar tu jauti, kad tu prasmę tame matai. Ar tu tikrai tiek to nori, kad įdėtum nemažą laiką. Aš manau, tada tikrai įmanoma. Nelaikyčiau per sunkiomis, plius, atkreipia dėmesį, kad aukštasis, tai lengva neturėtų būti.

Tai ta problema, kad yra per lengva įstoti, ką tu manai su tuo būtų galima pakeisti?

- Iš dalies aš suprantu, kad aš žinau per mažai ir suprantu savo ribotumą šitoje temoje, kad galėčiau siūlyti, o žiūrėkit, darom taip. Neįsivaizduoju, kaip tie procesai veikia ir įsivaizduoju, kad yra velniškai gera priežastis, kodėl dabar taip yra ir kodėl neišeina to išspręsti. Tai sprendimo būdo aš tikrai negaliu pasiūlyti. Gal, ką aš manau, kas padėtų visai infrastruktūrai – kad profkės geresnės būtų. Ir kolegijos. Nes, man atrodo, daug žmonių... mano vienas iš mokyklos draugas, jis įstojo ir jis daug geriau už mane programavo, tikrai protingas bičas. Bet jis įstojo ten pat, kur aš įstojau, ir jis išstojo, metė studijas pirmą semestrą, nes pajautė, kad per daug akademiška ir per daug gilinamasi ten, kur jam atrodo, kad nėra tikslo gilintis. Ir aš tą puikiai suprantu, nes universitetas turėtų tam ir būti, kad tu gautum tikrai gerą paketą ir tada statyti žinias toli, bet jei nori tiesiog dirbti tą darbą, kuris tau patinka – kodėl nestoti į kolegijos kažkokį atitikmenį. Aišku, kolegijos turbūt neparuošia ar neturi galimybių paruošti žmonių, tai visa ta dalis, visa ta masė eina į universitetą ir lieka nusivylę. Tada gaunasi, kad žmonės nusivylę mokslu. Čia žiauriai liūdnas dalykas. Vien jau nuo mokyklos, kai žmonės po dvyliktos klasės išėina žiauriai užsiknisę, tai ačiū tiems, kad dar randa... ta prasme, ačiū ne jiems, ačiū aplinkybėms, kad jie dar randa noro paskui studijuoti aukštąjį, bet kai dar ir aukštasis juos nuvilia vėl, tai liūdna. Vidurinės grandies nėra. Puikiai gali, tobulai gali pragyventi be universiteto laipsnio, tai tas toks šiek tiek keistas dalykas. Ir, aišku, suprantu, kai neturi vidurinio lygmens, kai tos spragos visur, tai kaltint žemus stojamuosius tai turbūt būtų mažų mažiausiai naivu, reiktų žiūrėti į platesnį paveikslą, bet tai jau sunkus dalykas.

Tos spragos ateina iš mokyklos?

- Įsivaizduoju, kad kažkiek yra iš mokyklos, bet iš mokyklos ta pagrindinė spraga – kaip tu emociškai nusistatęs apie švietimą esi. Aš suprantu, kad aš burbule žiauriai mokiausi. Mokiausi

privačioje mokykloje, kur mes lygindavomės, kas labiau motyvuotas ir tas motyvavo, bet tai yra visiškai ne taip, kaip, man atrodo, visoje valstybėje yra. Kiek teko, o teko nemažai, kalbėti ir su kitais abiturientais tuose reikaluose, tai labai daug ir pykčio, ir panašiai. Aišku, čia nėra kažkas, ką galima pakeisti ir per 10 metų. Reikia žiauriai daug laiko ir daug pastangų. Daug žmonių pastangų. Tai iš mokyklos čia tokia spraga. Nu ir paskui vėl ta spraga, kad aukštasis labai keistai funkcionuoja. Kai nėra vidurinės grandies, kai aš noriu gauti technines žinias ir man nereikia to akademinio багаžo. Kas sunkiausia universitete dažniausiai būna, kad ruoštis reikia žiauriai teorinius dalykus, jie parašyti baisiai akademine kalba, kurią vien išmokti skaityti yra sunku. Ypač matematikos dalykus kai turėjau ir panašiai. Ir tai užknisa. Labai daug žmonių atkrito po pirmo semestro kai tik, man atrodo, dėl tos priežasties, nes pamatė, kad ne, man šito nereik. Gal ne tiek kad baimę kelia tai, kad oj, aš nenoriu to daryti ar kad man atrodo per sunku, nes jei būtų per sunku, pagal charakterį tų žmonių, kuriuos pažįstu, aš manau, jie būtų prisispaudę. Tiesiog pamatė, kad man visiškai to nereikia ir aš to nenoriu turėti, tiesiog noriu dirbti ir kitu keliu skintis į viršų.

Tiesiog gauti tas praktines žinias, ką galėtų duoti gera profkė iš esmės?

- Va, būtent. Jei profkė to negali duoti ir mano vienintelis šansas yra eiti į universitetą, bet universitete bus daug dalykų, kurie man nepatiks, kurių man to nereikia. Gaunasi laiko gaišimas. Plius kai pas mus bakalauras keturi metai. Tai visai rimtas laiko tarpas. Nesinori gal tiek švaistyti. O kai profkė galėtų patekti ir paskui žmogus galėtų tiesiog eiti dirbti... aš suprantu, kad IT sfera gal kažkokia kitokia, nes pas mus Lietuvoje krūva pavyzdžių kai žmonės įsidarbina tiesiog kursus pabaigę po metų ar ten kažkiek mėnesių privačiose kompanijose kaip mokyklose. Tai gal nėra tas geriausias pavyzdys, bet, aš manau, daug kur šitas galioja. Daug kur žmonės galėtų į profkes nueiti. Gal ir įvaizdis dabar tų profkių yra, kad eina į profkę – tai jau lochas, kur neįstoja į universitetą, vos teigiamai mokeisi. Taip ir gaunasi, kad viduje ant savo profkių stumiam ir tada jų kaip tik atrodo, reikia. Liūdesėlis gaunasi. Nu čia per ilgai, per metus galima kažkaip tas problemas išspręsti.

O tai gal, jei manai, kad ta profkė turi tokį blogą vardą, tai gal žmonės stoja į universitetą grynai dėl to prestižo diplomo?

- Gali būti. Pas mus yra daug tų kalbų, kad universiteto diplomas yra kaip kažkas, kas yra būtina. Su kuo aš gal asmeniškai nesutinku. Vėl čia turbūt reikėtų vertinti visas, visą bendrą rinką, ne tik IT. Aišku, tas ateina, kad ir darbdaviai žiauriai ieško to diplomo. Tai didelis dalykas tavo

CV. Jei to neturi – velniškai geras kažkur kitur turi būti ir išskirtinis, kas jau yra sunku. Tai va, turbūt iš čia šitas ateina. Dabartinės kolegijos ir panašiai tokį įvaizdį turi. Manau, daug kas išties stoja dėl to, kad neišeina pripažinti, kad man užtenka kolegijos ar kažkokios kitokios opcijos, o ne universiteto. Atrodo, kad visi turime įstoti, pabūti bent pusę semestro ir išstoti. Tai va jo, aš sutikčiau su tuo.

Kaip manai, kur jau yra tas lygis, kur jau darbdaviui atrodys wow, kad esi baigęs? Bakalauro diplomas, ar tai yra magistro diplomas?

- Aš manau, bakalauras jau yra tas, kur galima dalykus veikti. Aš žinau daug žmonių pas mus, neretas variantas, kad... bus įdomu, kaip bus trečiame semestre, nes žinau, kad po pirmo kurso žmonės išstoja, nes jau turi pakankamą tą individualių žinių lygį. Išstoja iš mūsų tų programų sistemų, laisvai įsidarbina ir dirba, ir nemato tikslo dar tris metus sėdėti. Nors kaip tik įdomus yra variantas, nes administracija ir dėstytojai sako, kad pasilikit, pasimėgaukit tuo studentišku gyvenimu dar ilgiau. Nors kaip tik toks judesys yra, kad jau po pirmo kurso daug kas jau išeina ir laisvai įsidarbina. Čia irgi gal išskirtinesnis dalykas, gal ne visur taip yra.

Tai kuris yra tas bakalauro semestras MIFe, kurį jau pabaigęs paskutinį, jau užtenka darbui?

- Sakyčiau, kad... sunku bendrai pasakyti, bet programų sistemose aš dabar laikyčiau – man sunku pasakyti, nes nesu prastudijavęs to kurso – bet trečias semestras, atrodo, yra tas kertinis, kuris duoda pakankamai daug, po ko tu gali tikrai ieškoti darbo, nes išmokomi tie dalykai, ką dažniausiai randi darbo skelbimuose ir ten reikia jau asmeniškai daryti. Paskui, įsivaizduoju, jau yra toks tolygesnis kilimas, nuo tavęs pačio priklauso, kur tu nori išeiti, ką tu nori veikti. Ar tu nori būti paprastas, junior software developer, programuotojas paprastas, ar tu nori kažką su įmantresniais, labiau nišiniaus dalykais veikti ar kažkur kilti. Bet, aš manau, brėžčiau kaip ribą tas trečias semestras, kur jau duoda tikrai normalią bazę kažką veikti. O paskui jau tolygesnis kilimas.

O kaip pats planuoji, tęsti studijas? Baigti?

- Aš planuoju bakalaurą tai tikrai baigti. Aišku, nežinau, kas bus, bet planuoju baigti. Ir apie magistrą kažką galvojau, gal taip, gal ne. Jeigu matysiu tam poreikį ir, aišku, kai išsigrąsynsiu jau grynai sritį, kurioj aš noriu kažką veikti, ir nuo to turbūt priklausys. Bet bakalaurą tai tikrai planuoju baigti.

Tai turbūt aš jau paklausiau visko, ko norėjau. Nebent turi kažkokių pastebėjimų?

- Ne.

Tai primenu, kad jei norėsi, kad kažkokio atsakymo nenaudočiau, gali pasakyti. Labai ačiū už pokalbį ir atsakymus.

7B (2020-06-22)

Dar kartą padėkosiu, kad sutikai tęsti dalyvavimą. Šiandien yra antrasis iš trijų pokalbių. Tikiuosi, dar susitiksime kartelį. Ar sutinki, kad interviu būtų įrašomas?

- Sutinku.

Ačiū. Tai pradėkime nuo to, aš tik pasitikslinu – ar tu tebestudijuoji?

- Taip.

Gerai. Tai papasakok apie savo pirmus mokslo metus universitete.

- Mes buvome susitikę metų vidury, ar ne?

Jo, gruodį.

- Jo. Tai man buvo, buvau labiau imlus mokslams, nes aš, kaip ir prieš tai minėjau, tuo neužiimiau mokykloje. Aš ne į tą kryptį ėjau, mano egzaminai man tiko stojant čia, bet aš tuo neužiimiau, man buvo naujas dalykas. Jis buvo įdomus dalykas ir aš visai turėjau azarto pasistengti ir sau parodyti gerus rezultatus. Šį pusmetį susimečiau su chebra. Taip pavadinkime. Jie yra labiau pažengę, nei aš, ir tas matosi ir man jaučiasi, aš stengiuosi juos pasivyti, bet yra tokie niuansai, kur, pavyzdžiui, teorinėse paskaitose sėdim, aš kalbu konkrečiai apie programavimą, nes kiti dalykai savaip, o programavimas konkrečiai šiuo atveju. Jie gal tuos dalykus geriau žino. Jiems gal nereikia tiek klausytis tų paskaitų, tai aš kaip ir irgi, toks bandos jausmas, su jais susilyginau ir irgi ten tiek daug dėmesio nekreipiau, bet po to prasidėjo karantinas ir daug savarankiško darbo, tai aš iš tikrųjų stengiaus nuoširdžiai ir pasidariau visas užduotis. Visai džiaugiausi tuo.

Nesi pirmas žmogus, kuris sako, kad karantinas išėjo į naudą, ir ne tik šitam tyrimo kontekste, bet ir apskritai iš mano pažįstamų. O tas dalykas dėl grupės, ar ten dar yra kažkoks konkurencijos elementas?

- Toje mūsų grupelėje?

Jo.

- Ne visai. Mes gruodį dar nebuvo, sausio mėnesį kartu dalyvavome hakatone. Galiu apibrėžimą pasakyti...

Žinau, kas tai yra.

- Tvarkoj. Tai va, mes kaip grupelė tenais nuėjome ir jie mane pasiėmė labiau ne kaip programuotoją, kuo jie užsiėmė, bet tokį kaip projektų vadovą. Gavosi taip, kad mes laimėjome tą hakatoną tarp kitko.

Sveikinu.

- Ačiū. Labai tikslingai, tvarkingai susidėliojom vaidmenis. Gaunasi, kad tiesiog nelabai kertasi mūsų tos sferos, neatsiranda tiek konkurencijos. Atsiranda labiau bendradarbiavimas.

O visais mokslo metais ar, na, žiūrint į 9 ar kiek čia mėnesių laikotarpį, ar jautiesi kad daug išmokęs, patobulėjęs? Kažkokį progresą nuo to taško A iki dabartinio taško B?

- Jo. Aš jaučiu prog... vėlgi, yra turbūt natūraliai įdomesni dalykai ir ne tokie įdomūs. Šį semestrą buvo pagrindinis, tas 10 kreditų dalykai tai programavimas, tai aš didelę dalį dėmesio kreipiau į programavimą ir jaučiu, kad toje vietoje patobulėjau. Aišku, manęs gal ne visai tenkina, nes naudojam seną kalbą, nemodernią. Tu kaip ir to nelabai pritaikysi, bet iš kitos pusės – tau parodo esmę. Tai aš jaučiu, kad programavime, toje konkrečioje srity patobulėjau, ir praktiškai nuo nulio, žinai. Tas progresas bet koku atveju yra. Tai čia gaunasi labiau matavimas nuo pusės metų, nuo pirmo semestro pabaigos iki dabar, bet bet koku atveju aš jaučiu progresą. Užmiršau klausimą.

Ar jauti progresą.

- Jo, jo.

O tai, kad programavimo kalba yra sena, tu tai matai labiau kaip minusą, ar vis tiek yra kažkokios naudos iš to?

- Jinai turi savų plusų, savų minusų. Jinai yra sena, vadinasi, nelabai kas naudoja ją praktikoje dabar ir tu nuėjęs kažkur dirbti, nu, su ta kalba nenuėisi dirbti. Bet iš kitos pusės yra su ja toks aspektas, kad, šiuo atveju, to objekcinio programavimo basic'us (liet. pagrindus), fundamentalius dalykus, per ją yra lengviau išsiaiškinti. Tai tu geriau suvoki gerąsias praktikas bendrai, o kokią jau konkrečiai kalbą nori mokytis, tai rinkis pats. Nes nu tas ir yra, ta kalba, „C++“, jis mokomas mokykloje, ir va universitete, pas mus pirmame ir antrame semestre. Vietoje to, kad pakeisti kalbą, kaip ir prie jos pasilikome, visiems ji aiški yra, visi ją žino. Dabar mokomės naujus... praktika žinai, kitoks programavimo tipas. Objektinis – kaip ir iš kitos perspektyvos pasižiūri. Iš dalies tas yra gerai, nes tu lieki prie tokios paprastos kalbos ir tau

lengva išmokti tuos fundamentalius dalykus, bet praktikoje tu juos nelabai pritaikysi, kaip kalbos. Ne kaip praktikų. Praktikos – jos universalios.

Tu sakai, praktikoje vis tiek yra būtinybė mokytis kažką papildomai? Kiekvienas darbas reikalauja savo tos kalbos, kaip supratau?

- Jo, iš dalies, bet nėra taip, kad tu dabar privalai mokytis kažkokią konkrečią kalbą. Nebent tave traukia kažkokia konkreti sritis, tada natūraliai pradedi domėtis ir tau ta kalba, tiesiog, tu esi imlesnis tai kalbai. Nėra taip, kad tu privalai mokytis ją laisvu laiku, bet vėlgi, aplikuojujant į kažkokį darbą neretai būna, gauni užduotį išspręsti, na, sukodinti ką nors. Duoda kalbą ir tu tuos fundamentalius dalykus, tuos principus žinai, jos visos yra panašios, vienos [nesigirdi] daugiau žodžių, kitos mažiau, bet pasigooglini viską. Ta prasme, toks ir gaunas iš dalies principas, ne kad tu prisimintum konkrečius sintaksės elementus, bet mokėtum susirasti, mokėtum juos sukombinuoti.

Ok. O šiaip, kas dar bendrai patiko ir nepatiko šiais metais?

- Nu mes turėjome vieną tokią problemėlę su dėstytoju, bet čia labai konkretus dalykas. Jam ten buvo kažkoks prastas laikotarpis, tai mažai iš jo *response'o* (liet. reakcijos) gavome. Šiaip pasirodė entuziastingas dėstytojas, kad ir kaip bebūtų keista – matematikos. Įprastai visų tų IT dalykų dėstytojai būna jaunesni, jie kur nors dirba, ateina padėti ir išeina. O čia matematikos dėstytojas buvo jaunesnis. Matėsi, kad jam patinka tas dalykas, ką jis dėsto, tik va taip per karantiną jis dingo. Galiausiai atsirado, bet su juo patyrėm tokių *delay'ų* (liet. vėlavimo). Parašai kolį ir lauki mėnesį – pusanatro atsakymo. Aš darbą iš tikrųjų pakeičiau kovo mėnesį, kovo pabaigoje, nes aš dirbau *support'e* (liet. klientų aptarnavime), kas toks labai labai labai entry-level (liet. pradedančiojo) darbas, kur tu tikrai matai tą visą IT pusę, o iš tikrųjų *deal'ini* (liet. tvarkaisi) su labai paprastom problemom. Dabar perėjau į rimtesnę poziciją, tai toks gaunasi, aš nesu programuotojas, aš “ant popieriaus” programuotojas, iš tikrųjų tai skaitausi sistemų analitikas, tai gaunasi pritaikyti tai, ką mokeisi, iš dalies. Ten su visokiais reikalavimais, specifikacijomis ir taip toliau, kas iš tikrųjų, aš pasižiūrėjau programoje, yra antro – trečio kurso dalykai, tai visai įdomu dabar susidurti su jais. Vėlgi, mokaisi, nedarai taip, kaip į galvą šauna, bet po to tiesiog įtvirtini žinias. Turėtų visai neblogai būti.

Praktikos ir teorijos junginys.

- Jo.

Kaip tu susiradai darbą? Ar specialiai ieškojai? Nes čia vis tiek, kovas, tai čia karantinas. Ar tu specialiai ieškojai? Ar čia toje pačioje vietoje?

- Ne. Man pasiūlė darbą dėstytojas. Jis mums pirmą pusmetį dėstė ir jis pasiūlė darbą. Ten buvo tokia situacija, kur jis pasiūlė tokias dvi pozicijas, kurios buvo sąlyginai panašios su tuo, ką aš dirbau prieš tai. Mes su juo iš tikrųjų visai neblogoi sutarėm, sutarėm prieš tai ir sutariam dabar, ir jis minėjo, kad, sako, "aš tau noriu pasiūlyti laiptelį į viršų, o ne tą patį laiptą. Šiek tiek užtruks, kol atsirado ta pozicija. Aš kovo pradžioje pasirašiau dokumentus ir kovo pabaigoje, nes vis tiek trys savaitės turi praeiti, kovo pabaigoje gavosi, kad galėjau įsidarbinti. Tai jo, per karantiną, taip, bet vėlgi, pačioje pradžioje.

O šitas darbas, kai pasakei, laiptelis aukščiau, tai čia artėji jau prie to, kas yra tas tavo tikslas, ką tu norėtum dirbti ateityje? Tai jau labiau pataiko?

- Jo. Panašu, kad taip, nes tenais jau... praeita darbovietė buvo tokia, vis tiek, daugiau studentų, žmonės, kurie mokosi ne su IT susijusius dalykus ir tiesiog reikia papildomo income (liet. pajamų), ir jie ateina tenais dirbti. O čia susirenka... čia iš tikrųjų nėra IT kompanija, čia draudimo kompanija, bet aš IT departamente dirbu. Pas mus IT departamentes skaitosi jau žmonės vis tiek su aukštesniu išsilavinimu IT sferoje, tai tiesiog apsupi save žmonėm, kurie yra aukštesnio lygio, nei tu, ir tobulėj. Tai man atrodo, kad jau kaip ir ta linkme einu.

Ir šiaip, kokie dar yra tie plusai, ką tu iš to darbo išsineši?

- Sunku pasakyti iš tikrųjų. Aš žiūriu į tai kaip į karjeros kelio pradžią. Praeitas darbas buvo toks tarpinis. Jis CV užsirašo, bet jis nėra dalis to, ką aš norėčiau daryti, kad ir pradinė dalis. Tai čia aš jau skaitau kaip karjeros pradinį tašką. Ir šiaip, kiek aš su savo dabartiniu vadybininku bendrauju, labai daug tų tokių praktinių dalykų išmoku, gerųjų praktikų. Tokių kartais labai paprastų, elementarių, bet tiesiog, nešauna į galvą, kaip ir niekad nemąstei į tą pusę. Tokių tips and tricks (liet. patarimų ir gudrybių) manyčiau. Pas mane dalykas vadinasi „informacinių sistemų inžinerija“, ką aš mokausi. Tai kaip ir programavimas, bet aš neprogramuoju, aš gaunasi, šiek tiek einu per kraštą. Aš turėjau, pavyzdžiui, sėdėjau prie kodų, programavau, tas visai patiko ir verčia susimąsti, gal vis dėl to neužsilikti šitam kelį, gal vis dėl to link programavimo nueiti. Bet jo, šitas kelias irgi visai neblogas. Jeigu greitai prabėgus, mano darbas yra: yra klientas, užsakovas, vartotojas, ir yra programuotojai. O aš esu per vidurį. Man reikia requirement'us surinkti, supaišyti specifikacijas ir perduoti developer'iams užduotis.

Čia kaip aną kartą minėjai, kad nori vadybos elementų savo būsimajam darbe. Ar dabar kaip ir jautiesi, kad tu tai gauni?

- Jo, aš jaučiuosi, kad aš tai gaunu, bet ir prieš įsidarbinant, ir pirmosiomis savaitėmis įsidarbinus, kur dar nelabai kažko darai, ir dabar dar nelabai kažko tokio darau, tik specifikacijas rašau, bet šauna į galvą – o gal vis dėlto į programavimą eiti? Nes nu per šitus metus kažkaip mane patraukė link... kai kurie žmonės nesupranta, bet man tas programavimas teikia džiaugsmą visai. Vis tiek yra toks achievement'as (liet. pasiekimas), tau gaunasi ir tu džiaugiesi. Kartais verčia susimąstyti – o gal vis dėlto eiti link programavimo, bet su tėvais turėjau pokalbį, tėvai sako, nesijaudink, čia pirmas žingsnis, tiktais dar neužtrigti, neturi finansinių įsipareigojimų ar dar kažko, kad jei įsidirbi viename kelyje ir pasieki kažkokį lygį, tai tavo ir atlygis atitinkamas ir taip toliau, nori pereiti prie kitokio dalyko ir krenti į pradinę poziciją. Kartais negali sau to leisti, bet tokiame amžiuje tai laisvai gali.

Kad ir pirmi mokslo metai, bet yra proga išbandyti naujas sritis. Pamatyti, kas labiau patinka. Šiaip dar dėl to darbo, kiek valandų savaitę dirbi?

- Nuo praeito pirmadienio 8, prieš tai – 4. Atsiprašau, ne per savaitę, čia per dieną. Tai pusę etato, 20 valandų per savaitę mokslo metu, o nuo praeito pirmadienio pradėjau 40 valandų per savaitę dirbti.

Kaip sekasi suderinti su studijom darba?

- Nu čia karantinas labai didelę įtaką turėjo. Jei būtų ne karantinas, nežinau, kaip būtų išsidėlioję. Aš tikiu, kad būtų pavykę susiderinti, nes jau prieš tai dirbau puse etato, bet per karantiną pas mane visa diena pasislinko. Gavosi taip, 12val atsikeli, 13val pradedi dirbti, iki kokių 17-18h padirbi, ir tada... tie mokslai iš tikrųjų mažiau reikalavo per karantiną, tai gaunasi, kad pasidarai link vakaro mokslams skirtas užduotis. Nu ten jau taip link 2-3val nakties. Pasislinko šiek tiek.

O kiek tada valandų savaitę skiri mokslams? Nu arba per dieną, jei patogiau būtų.

- Turbūt per savaitę gal patogiau. Nu aš manyčiau apie 10-15.

10-15val, tada 20val darbui, kaip vertini, ar yra kažkuri veikla, kuri nukenčia? Ar lieka laiko laisvalaikiui?

- Aš manau, mokslai nukenčia, bet čia gal ne dėl mano užimtumo, bet dėl patingėjimo tokio. Būkim biedni, bet teisingi. Tai jo, mokslai šiek tiek nukenčia, nes gavosi taip, kad iki sesijos atsipalaidavęs buvau, per sesiją šiek tiek susiėmiau. Žiūrėsiu, kokie rezultatai iš likusių trijų dalykų bus. O laisvalaikiui tai taip, to laisvo laiko... vėlgi, per karantiną to laisvalaikio nebuvo

daug, nebuvo daug pasirinkimų. Gal kažkur išvažiuoji šiek tiek, kad prasiblaškyti ar dar kažką, bet nebuvo daug veiklos, tai to laiko užteko.

Paminėjai pasiekimus, ar prisimeni savo pirmos sesijos pažymius? Kaip jautiesi, pasiekimai kokie buvo?

- Pirmos sesijos... nu man su matematika, patingėjau. Natūraliai. Tai gavosi, aš perlaikymą turėjau ir pas mane iš matematikos 5 buvo. O likę dalykai – 10, 9, 8. Ir dar vienas irgi 10. Šį semestrą kol kas iš duomenų bazių 9 turiu, objektinio programavimo, kur 10 kreditų – 7. Čia irgi toks, va čia gal darbas turėjo įtaką, nes aš egzaminą rašiau praeitą pirmadienį, tai per pietų pertrauką, kai aš jau dirbau pilnu etatu.

O varge.

- Nebuvo labai blogai, bet esmė, kad pats egzaminas - teorinė dalis, parašai teorinę ir jeigu tave tenkina pažymys, nes per Emokymus rašai, viskas iškart susiskaičiuoja tau galutinis, tai jei tenkina pažymys, gali praktinės nedaryti. Aš pažiūrėjau, kad man 7 gaunasi, galvoju, reikia padaryti praktinę, 7 vis tiek nėra kažkas labai gero. Ir tada mūsų 20 žmonių liko, kurie norėjo praktines užduotis daryti, ir dėstytojas tiesiog pradėjo kiekvienam žmogui individualią užduotį uždavinėti. Ir tas jau, vien užduotį užduoti užtrunka, dar ją daryti dvi valandas, ir tada apsiginti, o aš sėdžiu darbe, kažkaip nepatogu, tai ai, 7 tiks. Čia nepatogu ir tas patingėjimas turėjo savo.

Apskritai nėra blogi pažymiai. Tu turbūt skolos jokios negavai?

- Trijų pažymių dar trūksta, neturiu.

O praeitą semestrą?

- Skolos ne.

O studijos bendrai, jos atitinka tavo poreikius ir lūkesčius? Ar jis yra per lengvos arba per sunkios?

- Šiaip visai... aš nelabai žinojau, ko tikėtis ateidamas, tai tie lūkesčiai, jie susiformavo studijų metu. Aš visai patenkintas, aš tiktais žiūriu dabar į trečią semestrą ir matau, kad programavimo nebėra. Pas mus pagrindinis dalykas, 10 kreditų, bus Vartotojo sąsajos kūrimas. Gal mano toks požiūris dalykiškas labai, bet aš labiau linkęs prie konkretesnių dalykų. Programavimas... matieka gal man nelabai patiko, bet ir matieka įeitų į tuos dalykiškus dalykus. O Vartotojo sąsajos kūrimas man kažkaip... nežinau, kaip ten su lankymu seksis ir kiek aš ten pastangų įdėsiu. Net kiek girdėjau, vis tiek, šnekėjau su žmonėmis, kas jau praėję tą antrą kursą šito konkretaus dalyko, sako, 0.75 etato trečią semestrą ir be problemų.

O tas dalykas, tau jis atrodo ar neįdomus, ar toks nelabai naudingas tas kursas?

- Nelabai naudingas iš tikrųjų. Aš neabejoju, kad tenais yra... vis tiek dėstytojas turi kažkokius sertifikatus, dar kažką, ne iš galvos šneka. Bet iš kitos pusės, man neatrodo, kad tai yra toks didelis kursas, tai yra labai subjektyvus dalykas ir taip gaunasi. Yra tos gerosios praktikos, bet tu atsidayysi "Task overflow" ar "Medium" ir tau paaiškins triukus, kaip *design 'inti* (liet. kurti) puslapius. Nežinau, ar verta pusę metų tam praleisti.

Mes jau buvome šiek tiek kalbėję apie TSPMI pasirenkamąjį dalyką. Ar turėjai daugiau pasirenkamųjų arba BUSų?

- Aš turiu pasirenkamuosius trečiame semestre, jau rinkomės. Visi keturi dalykai yra duomenų bazės. Nepamenu dabar tų dviejų, kurių nepasirinkau, bet pasirinkau [nesigirdi] duombazes ir blockchain'ą (liet. bloko grandinės). Nežinau, čia į temą, ar ne, bet dalykus rinkausi pagal dėstytoją. Iš tų keturių dalykų du dalykus dėsto mūsų šio semestro duomenų bazių dėstytojas. Aš nebuvo patenkintas labai kokybe to dalyko, tai tuos du dalykus atmečiau.

Šiaip norėjau paklausti, kokie buvo kriterijai renkantis pasirenkamuosius. O kodėl tą TSPMI dalyką rinkaisi?

- Man jis įdomiai pasirodė. Grynai dėl to, nes nebuvo taip, kad ten su kažkokia grupe žmonių kartu visi einam. Ne, aš vienas pasirinkau, vienas nuėjau. Jo, man įdomiai pasirodė, aš iš dalies simpatizuoju vidurio Rytų regionui, man tiesiog įdomu, kas ten dedasi, visos tos avantiūros ir taip toliau. Tai pamačiau tą ir pagalvojau, kad visai įdomu turėtų būti. Grynai dėl įdomumo.

Tikiuosi, ir bus įdomu. Ok, šiek tiek grįžtant prie tų socialinių veiklų, tai ar priklausai kokiai nors studentų organizacijai?

- Ne.

Kodėl?

- Aš gal sakyčiau dėl laiko. Čia toks savotiškas dalykas, nes vėlgi, aš turiu žmogų šeimoje, kuris tą patį dalyką mokėsi, kaip ir aš, trečią kursą dabar pabaigė. Ji buvo išvažiavusi į mainus metams laiko į San Diegą šiomet. Žodžiu, važinėjo visur. Aš kažkaip tokio uždaresnio ar konservatyvesnio požiūrio, man kažkaip atrodo, kad būtų verta investuoti laiką į darbą. Nors, aišku, kiti sako, spėsi pridirbti, bet man taip atrodo, kad verta investuoti laiką tenais ir tobulinti savo įgūdžius.

O pats socialinis gyvenimas universitete? Kaip vertini atmosferą? Čia gal ne karantino metu, bet kol buvo gyvos paskaitos. Kokia atmosfera tarp žmonių, ar bendruomenė jaučiasi?

- Sunku pasakyti. Aš turbūt nelabai kreipiau dėmesį į tą. Man iš tikrųjų taip ne sąmoningai svarbu buvo, bet taip pasąmonėje, susirasti artimų žmonių grupę. Aš džiaugiuosi, kad tas pavyko, nes aš spėju, kad dėl to ir mečiau praeitus mokslus, nes ten nebuvo artimų žmonių grupės, tuo labiau svetimas miestas, tai man taip nei šilta, nei šalta iš tikrųjų. O čia pasisekė susirasti žmones aplink save ir mes kažkaip tame uždarame ratelyje šiek tiek nuošaliau. Bet aš tarp savo kurso žmonių visai neblogai bendrauju su jais ir šioki tokį kontaktą palaikome.

Pavyzdžiui, jeigu reikia klausimų dėl studijų ar šiaip kažkokie techniniai dalykai, kas yra ta pirma instancija, į ką kreipiesi – labiau draugai, ar administracija?

- Jo, turbūt draugai gaunasi. Vis tiek, pasiteirauji, ar jie su tuo susidūrė ir žino sprendimą. O su administracija neteko bendrauti iš tikrųjų, nes neturėjau tokių klausimų, kur man vienam svarbu būtų. Kai yra klausimas, kur visiems knieti sužinoti atsakymą, tai turim seniūną ir seniūnas išsiaiškina.

O kažkokį kontaktą turi su SA? Buvo žmonių, kurie sakė, kad jeigu ką – tai su studentų atstovybe diskutuoja dėl savo problemų.

- Pas mus, aš galvoju, ten gal ne SA. SPK yra toks dalykas.

Studijų programos komitetas?

- Jo. Ir yra atstovas jo, trečiakursis. Jis pas mus buvo atėjęs pirmom dienom, papasakojo, kad “aš čia” ir jei ką, jei kažkokių konkrečių dėl mokslų dalykų kažkas negerai – kreipkitės į mane. Bet neturėjau jokio kontakto.

Dar neteko į jį kreiptis?

- Ne.

O yra kažkokių priežasčių... kaip manai, dėl kokių priežasčių tu į jį kreiptumeisi?

- Nežinau. Gal turbūt jeigu kažkas... aš asmeniškai kreipčiausi, jeigu mane vieną paveiktų, jei tai nebūtų grupė žmonių. Tarkim, situacija būtų, mane diskriminuotų dėstytojas, mane vieną, nu tai su dėstytoju bandai šnekėtis, nesusišneki, tai eini vienu laipteliu aukščiau.

Čia jau turbūt eina į pabaigą. Dar galime filosofinių klausimų, kaip ir aną kartą. Kaip manai, kokią naudą tas formalus išsilavinimas duoda siekiant karjeros? Na, keli metai po baigimo.

- Aš manyčiau gal pažintys iš tikrųjų. Pažintys ir ne tik pažintys universitete, bet tiesiog žmonės, tie, kuriais aplink save apsupi, ir tada draugų draugai ir taip toliau, plius atmosfera visa sukuriama. Man tas visai svarbu. Iš tikrųjų aš bibliotekų nenaudoju universiteto, aš esu linkęs labiau kurioje kavinėje prisėsti, bet tiesiog – atvažiuoji į universitetą ir yra atmosfera. Man tas

visai svarbu. Čia gal ne formalus išsilavinimas, čia kodėl universitetas dabar svarbu. Kodėl formalus išsilavinimas bendrai?.. Aš turbūt žiūrėčiau taip, čia gal toks klišinis atsakymas, bet tas bendras žmogaus išsilavinimas, kad jis būtų. Kad jis būtų lavinamas. Greičiausiai taip.

Tarkim, jeigu imam, kad kažkokioje srityje norint būti geru specialistu, na, tavo srityje, reikalingas išsilavinimas, tai kokiam etape yra verta sustoti? Ar tai yra bakalauras? Magistras? Dar aukščiau? Vidurys bakalauro?

- Aš manyčiau, bakalauras tai būtinas, nes tai yra fundamentalūs dalykai. Tu turi suprasti esmę, kad galėtum krypti į kažkokiais konkrečias sritis. Dėl magistro nesu tikras, ar jis būtinas. O doktorantūra jau turbūt nelabai iš tikrųjų. Aš bent jau tokią asociaciją turiu, kad doktorantūra, profesoriai vis dėlto labiau linkę link akademinio gyvenimo, tai jei kažkokiais akademiniais darbais užsiimi, tada doktorantūra suprantama. Kitu atveju, privačiam sektoriuje dirbant, tai, man atrodo, bakalauro kaip ir būtų gana, su magistru – per akis.

Pats planuoji?

- Magistrantūrą?

Jo.

- Kol kas neturiu tokių planų.

O apskritai, čia turbūt paskutinis klausimas, ar planuoji tęsti studijas?

- Taip. Nu taip. Ta studijų programa, aš pasiskaitinėjau karts nuo karto, jinais įdomiai atrodo. Aš džiaugiuosi pirmaisiais metais, nežinau, kas laukia kitamet. Nežinau, kaip ten bus. Bet, dėl studijų tęsimo... vėlgi, aš matau savo tuos grupiokus, savo draugų ratą, artimo rato žmones – jie ir su darbais, jie ir užsidirba tvarkingai, jie aukštesniam lygyje yra, nei aš, tai jų vietoje, aš įsivaizduoju, kad nebūtinai jiems būtų būtina pasibaigti bakalaurą. Jeigu, ypatingai, nukrypstama į lankas vėlesniais metais. Mano konkrečioje situacijoje tai aš manau, kad verta. Ypatingai jo, yra tas niuansas, yra trečiame, ar trečiame, ar ten antro kurso pabaigoje yra, prasideda verslo vadybos tokie moduliai, pasirenkami dalykai. Man atrodo, jie visai į temą turėtų būti, nes... kaip yra tarptautinis verslas ir ekonomika, aš į tą studijų kryptį šiek tiek kritiškai žiūriu, tai man atrodo, čia yra visai neblogai integracija padaryta. Tikiuosi iš tikrųjų.

Vis dar planuoji iki to bent priėti, kol yra tie moduliai?

- Aš planuoju pasibaigti pilnai, aš jau vieną kartą mečiau, užtenka. Bet tas momentas, jis suteikia vilties, smarkiai pasakytą.

[stiprus garsinis trikdys iš aplinkos – aut.past.]

Na, gerai, gal jau baigiam.

Pasakyta išjungus diktofiną: Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Iki kitų susitikimų.

8B (2020-06-24)

Labas. Labai smarkiai padėkosiu, kad sutikai tęsti dalyvavimą, man tai tikrai yra labai svarbu. Tikiuosi, kad susitiksime ir trečią kartą. Trečias kartas bus paskutinis. Ar sutinki, kad interviu būtų įrašomas?

- Jo, gerai.

Ačiū. Pradžioje pasitikslinkiu – ar tu tebestudijuoji? Ar susistabdei?

- Studijuojau aš.

Tai gerai, kaip tau tie pirmi mokslo metai?

- Nežinau, realiai viskas ganėtinai patiko, kaip ir nusiskundimų neturiu, tai viskas kol kas kaip ir gerai.

O kas labiausiai patiko?

- Labiausiai patiko turbūt susipažinimas su grupiokais ir kursiokais, manyčiau.

O iš mokslo pusės? Kokie akademiniai dalykai patiko?

- Iš akademinų dalykų tai labiausiai patiko programavimo pratybos. Labai gerai viskas padaryta ir daug žinių, daug praktikos.

Programavimo dalykai patiko dėl to, kad tu su tuo planuoji sieti savo ateitį, ar tiesiog?

- Jo, programavimo dalykai patiko, nes realiai aš ir studijuojau programavimą, tai norisi savo ateitį su tuo. Nu tiesiog ta prasme, logiškai.

Žiūrint, kad rugsėjis buvo taškas A ir dabar jau yra taškas B, tai kaip jautiesi per visą tą laikotarpį nuo A iki B, ar daug jautiesi išmokęs ir patobulėjęs universitete?

- Aš visų pirma jaučiuosi, kad laiko planavimo įgūdžiai patobulėjo žymiai dėl univero, nes už viską esi atsakingas tu, ne taip, kaip mokykloje, kai kiti už tave dar truputį paplanuoja dar. Tai kelionės metu nuo taško A iki taško B, tiesiog, patobulėjęs jaučiuosi laiko planavimo įgūdžiuose, atsakomybės įgūdžiuose ir taip toliau.

Sakei, kas patiko. Ar buvo kažkas, kas nepatiko šiais metais?

- Nežinau, ten buvo gal atskirų dalykų, kaip dėstytojai [nesigirdi] skiria, bet šiaip kažko labai išskirti tai negaliu.

Kaip vertini studijas kokybės prasme? Ar kokybė tenkina?

- Kokybės prasme, manau, kad ganėtinai visai neblogos, daug žinių, daug, ką galima naujo išmokti, pasiimti, tai visai gerai, manau. Tik aišku, ta matematika, matematikos daug, bet nu, reikia irgi, manau.

O dar ilgai ta matematika bus, ar čia tik pirmo kurso dalykas?

- Man atrodo, pirmus du metus ji pabus.

O pačios studijos, ar jos yra tokios, kaip tikėjaisi stodamas? Ar pateisino lūkesčius?

- Čia kaip ir pirmą kartą, kai klausėt šito klausimo, pasakysiu, kad nesitikėjau, kad bus tiek daug tos matematikos, bet šiaip plius minus iš programavimo pusės tai jo, pateisino.

Ar studijos atitinka tavo poreikius sunkumo prasme? Ar jos yra per lengvos, kad nėra ką veikti, ar kaip tik per sunkios?

- Karantino laikotarpiu galiu sakyti, kad kažkiek palengvėjo, bet šiaip, manau, pakankamai adekvataus lygio studijos. Na, aišku, yra matematikos tų sunkumų, bet, manau, pakankamai adekvataus lygio.

Gal galiu paklausti, kokie buvo tavo pirmos ir antros sesijos pažymių vidurkiai?

- Pasakyti dabar? Aš galiu pačekinti [pažiūrėti].

Kad ir maždaug.

- Tai tuoj, atsiversiu. Nu žodžiu, gal ir negalėsiu prisijungti, nes reikia tą apklausą užpildyti.

Jo, dabar gi tas laikas. Tai nesvarbu, tiesiog maždaug, kiek prisimeni.

- Plius minus iš pirmos sesijos gavau, septynetas išėjo, kažkas panašaus. Antros sesijos visų rezultatų dar nelabai žinom. Kol kas, anglų buvo 9, o matematinės analizės – 8. Tiek žinau kol kas.

Skolų taip ir negavai?

- Ne, skolų kol kas ne.

Faina.

- Labai faina.

Ar jau turėjai pasirenkamųjų dalykų arba BUSų?

- Bus kitą semestrą pasirenkamasis.

Pagal kokius kriterijus rinkaisi tą pasirenkamąjį?

- Aš tiesiogėjau per sąrašą ir žiūrėjau, kas man gražiai skamba ir paskui skaičiau tą sąrašą informacijos apie tą dėstomą dalyką. Tiesiog pasirinkau tai, kas man buvo labiausiai priimtinausia.

Ta prasme, iš turinio, paties dėstymo turinio dalyko?

- Jo jo.

Kaip minėjai, kad išmokai planuoti laiką, tai apie tą laiką noriu truputį giliau pakalbėti. Kiek tu valandų per savaitę skiri mokslams?

- Iš tiesų labai daug nėra. Manau, per savaitę gal susideda kokios 20 iš viso, gal daugiau.

Čia su paskaitom?

- Čia su paskaitom.

Kiek tada laiko lieka laisvalaikiui? Ar pakankamai išvis lieka?

- Jo, pakankamai lieka iš tikro.

Ar dar turi veiklų šalia studijų? Tokių didesnių.

- Nelabai girdėjau klausimą.

Ar turi šalia studijų veiklų? Pavyzdžiui, praktiką.

- Jo. Laisvalaikiu freelance'inu dabar šiuo momentu.

Tai čia darbas?

- Jo, galima taip sakyti.

O kiek maždaug darbui skiri per savaitę laiko?

- Per savaitę 10-15 val. Priklauso nuo darbo paties.

Tu savarankiškai dirbi, ar ne? Freelance'ini.

- Jo.

Kaip sugalvojai pradėti dirbti?

- Tiesiog, sugalvojau, kad reikia užsidirbti pinigų, tai pagalvojau, kad būtų gerai pradėti kažką. Patirties turėjau prieš universitetą, tai sakau, reikia išnaudoti.

Ar čia yra darbas, susijęs su tavo specialybe, ar kažkoks tiesiog, iš kitos srities?

- Jis yra susijęs, bet pabaigus informatikos studijas Web Developeriu nebūtinai reikia būti, o aš kol kas web'us developinu, tai realiai yra susijęs, bet galima eiti ir į kitas sferas, negu dabar esu.

Ar tai yra darbas, ar kažkas panašaus, ką tu norėtum veikti po studijų?

- Jo, galbūt. Ofisas būtų visai neblogai, o ne tiesiog iš namų.

Aha. Ir, kaip manai, tai, kad dabar dirbi, kokius tau duoda plusus ateičiai? Kokią tai duos naudą ateityje siekiant karjeros?

- Tai visų pirma darbo patirtis yra labai didelis plusas, kurį aš gaunu freelance'indamas šiuo momentu. Kitas dalykas yra naujos žinios. Praktikoje vis tiek susiduri su kitom problemom, negu studijose. O ko dar tai... šitie du punktai ir būtų.

Papasakok, kaip sekasi suderinti darbą ir studijas.

- Pas mane freelance'inimas yra labai labai nepastovus. Man yra skiriama užduotis ir plus minus deadline'as, iki kada reikia padaryti, tai aš plus minus galiu pasiplanuoti, kada man nereikia mokytis, tai čia realiai nėra sudėtinga.

Ar yra taip, kad dėl darbo nukenčia studijos, arba atvirkščiai? Arba nelieka laisvalaikio?

- Ne. Mes su darbdaviu, kuriam freelance'inu šiuo momentu labai gerai sueinam ir klausimas dėl studijų, tai visada būna, kad prioritetas studijoms.

O kaip tavo draugai? Ar tavo draugų grupelėje ir šiaip kursiojai derina darbą su studijomis?

- Vasarą žinau, kad daugelis dirba, bet studijų metu pačiu tai ganėtinai nedaug dirba. Dabar net nežinau, kas... nors, ai, gal ir žinojau. Žinau, kas derina, bet mažas procentas labai, kas derintų darbą su studijomis.

Aha. Norėjau paklausti, ką tada tu norėtum iš tikrųjų veikti po studijų? Kai jau baigsi, koks jau būtų tas idealusis darbas, ką tu norėtum veikti?

- Nežinau, geras klausimas. Šiaip realiai aš dar nesusidėliojęs to grynai, ką norėčiau idealiausiai veikti. Dabar kol kas tiesiog reikia išgyventi studijas.

Nu jo. Na, gerai, kad ir nežinai, ką konkrečiai, bet kokias norėtum savybes ir kompetencijas išsiugdyti ir pasiekti studijų metais, iki kol turėsi savo tą tikrąjį darbą?

- Nežinau, tai atsakomybės jausmą turbūt. Būtų vienas didžiausių dalykų, kad kitiems žmonėms neprišiktum projekte, kažką tokio. Toliau įgūdžiai tai ateis per praktiką, manau.

Ar planuoji kitais metais didintų valandų skaičių, skiriamą darbui?

- Nežinau, bus matyt, kaip seksis. Nauji dalykai vis tiek bus, tai labai sunku prognozuoti.

Turėtų būti dalykai, kaip pagal tvarkaraštį gali pažiūrėti, ar manai, kad bus sunkesni, nei šiais metais?

- Jo, nes girdėjau, kad ten bus mums matematinis modeliavimas, girdėjau, kad ten ganėtinai sudėtinga bus. Nežinau, kaip ten bus. Gal tiesiog, kai prasidės naujas semestras, tai prie eigos ir planuosiu, matysiu, ar ten sunku, ar ne.

Ar yra kažkokių dalykų, kurių tu labai lauki? Kažkokių kursų.

- Kol kas ne, nelabai, neišskiriu aš taip atskirai.

Ok. Ateityje, tarkime, baigi universitetą, kaip manai, kas yra tie didžiausi plusai, ką tu gali pasakyti darbo pokalbyje apie save?

- Pabaigus universitetą darbo pokalbyje apie save?

Jo.

- Net nežinau, kaip atsakyti į klausimą. Šiaip nežinau, aš realiai darbo pokalbyje ką sakyčiau, jei būčiau tiesiog pabaigęs universitetą... šiaip nežinau, ką sakyčiau, bet realiai galiu pasakyti, kad pabaigus universitetą, mano manymu, vis tiek atsiranda didelis kontaktų laukas žmonių, kurie dirba toje pačioje sferoje, kaip tu, tai tiesiog galima greičiau ir produktyviau spręsti problemas praktikoje, kai tu turi tą žmonių tarpą, tarp kurių gali pasiklausti tam tikrų dalykų.

O pats išsilavinimas, kaip manai, ar jisai prideda... kokio dydžio plusą jisai prideda prie tavo CV? Ar jis yra svarbus, ar šalutinis labiau dalykas?

- Nu aš tai kaip manau, savo nuomone, tai priklauso, kur tu bandai dirbti. Jei tu dirbsi kokiam banke, tai tau to aukšto išsilavinimo reikės, kad tu įsidarbintum, jeigu programuotoju dirbtum ten. Bet kai praktikoje buvau, tai, kiek girdėjau, kad nelabai reikia to išsilavinimo bent jau programavimo sferoje, bet manau, kad geriau yra pasiimti, nes tada bus saugesnis ateity, jei pasikeistų tas *main consensus*, kad nelabai reikia.

Kaip manai, ar tai, ką tu norėtum dirbti po studijų, ar tau tam reikės išsilavinimo? To bakalauro?

- Turbūt kažkada pravers. Bet ir šiaip pagrindinis žinių bagažas, kurį pasiėmi iš universiteto, padėtų.

Kaip manai, ar tai, ką tu norėtum veikti, ar tam užtenka bakalauro, ar reikėtų ir magistro diplomo?

- Geras klausimas, neįsivaizduoju. Kiek žinau, tai man atrodo, kad magistras daugiau galimybių galbūt atveria, bet man atrodo, užtektų ir bakalauro.

O kaip pats planuoji? Stoti ir į magistrą, ar kol kas ne?

- Kol kas ne, manau.

Norėjau paklausti dėl to socialinio gyvenimo. Kaip šiaip universitete atmosfera? Kaip vertintum tą socialinį universiteto gyvenimą?

- Šiaip nežinau, visi draugiški, bendros "Facebook" grupės, komunikuoja visi. Kaip ir dramų labai daug nebūna. Gyvenimas, kiek žinau, verda, tai viskas vien tik plusai. Viskas gerai.

Ar yra jaučiama konkurencija?

- Čia manau, natūralu, kad būna konkurencijos, bet kad ten labai kažkas plėšytūsi dėl tos konkurencijos, tai nėra taip labai.

Ar tu priklausai kokiai nors studentų organizacijai?

- Ne.

Kodėl?

- Nežinau, tiesiog nelabai norėjau leisti laisvo laiko, ta prasme, nenorėjau gadinti savo laisvo laiko labai daug.

Nes jos atima labai daug laisvo laiko?

- Nežinau, bent jau man taip atrodo. Galbūt ir klystu, tiesiog mano požiūris toks.

Vietoje to geriau studijuoti gerai ir darbą turėti?

- Jo.

Ar jau teko susidurti su administracija?

- Vieną kartą, kai LSP buvau palikęs per egzaminą.

Ir kaip vertini tą bendravimą su administracija?

- Nežinau, šiaip tai aš tikrai su fakulteto budėtoja bendravau, tai ten nieko labai daug, nesusudariau įvaizdžio labai didelio. Ką žinau, atidavė tą LSP.

Ok. O jei kyla klausimai dėl studijų, jeigu jau kilo, nežinau, tai į ką kreipiesi tos pagalbos arba patarimo?

- Į draugus arba į "Facebook" grupes viso kurso. Labai priklauso, koks klausimas būna. Ir dėstytojams per "Teams" dabar, kai karantinas, parašau dėl klausimo.

O ar teko klausti kažko Studentų atstovybės?

- Studentų atstovybės ne, neteko klausti nieko.

Tai nežinau, paklausiau daugumos dalykų, ką norėjau. Turbūt jau ir visko. Gal dar turi kažkokių pastebėjimų ir nori papildyti kažkokį ankstesnį atsakymą?

- Kad ne, nelabai.

Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Dėl trečio karto aš tau parašysiu. Iki kitų susitikimų.

9B (2020-07-07)

Labas. Kalbėk netyliai, kad tikrai girdėtusi.

- Gerai.

Tai gerai, galim pradėti tada. Pradėsiu nuo to, kad ačiū, kad sutikai tęsti, labai svarbu, kad visi trys kartais susidėliotų. Šiandien bus antrasis iš trijų susitikimų. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip.

Ačiū. Tai gerai, pirmas dalykas, noriu pasitikslinti, ar –ar tu tebestudijuoji, ar susistabdei?

- Tebestudijuoji.

Tai kokie tie pirmų mokslo metų įspūdžiai? Kas patiko, nepatiko?

- Šiaip jaučiuosi lyg būčiau pusę metų atidirbęs, nes kitą pusę teko iš namų dirbti. Bet šiaip smagu, nežinau. Man, lyginant su mokykla tai aš labai džiaugiuosi, kad jau baigėsi mokykla ir prasidėjo universitetas. Lyginant, į gerą pusę, manau. Nesiskundžiu dėl to, einasi ir tiek.

Kas buvo tie geri dalykai? Kodėl geriau, nei mokykloje?

- Jau vien tas faktas, kad viskas yra labiau siauriau ir viskas labiau nuo tavęs priklauso, labiau jautiesi, lyg čia būtų tavo pasirinkimas. Net jei taip ir nėra, susidarai tokį jausmą, kad čia tu tai darai dėl savo noro.

Ir matai tame prasmę? Dėl savo karjeros?

- Jo, be abejo. Taip.

O pati studijų kokybė ar tenkina?

- Čia apie tą karantiną irgi galim pakalbėti, ar ne? Vienu žodžiu, ten skėlė iššūkių dėstytojams palaikyti gerą kokybę. Būdavo, aišku, čia visur būdavo nesklandumų buvo. Buvo niuansų, bet bendrai dabar tai nesiskundžiu studijų kokybe.

Pats studijų turinys kaip ir tenkina tada?

- Jo. Studijuojant labai matai tame turinyje prasmę ir matai panaudojimą, tai tikrai, vis tiek, motyvuoja, atrodo, verta studijuoti, nes matai, kad tai, ką mokaisi atrodo naudinga. Neatrodo, kad tu mokytumeisi vien tik dėl egzamino ar kažkas tokio.

O studijos, ar jos tau atrodo, galėtų būti... ta prasme, ar jos yra per lengvos, kad yra laiko nuobodžiauti, ar atvirkščiai, per sunkios, kad galėtų palengvinti kai kuriuos dalykus? Ar per vidurį.

- Aš nemanau, kad jos yra per sunkios. Bet čia labai priklauso nuo atskirų modulių. Kai kur būna, nieko nereikia daryti ypatingo, kitam reikia labai daug stengtis. Taip daugmaž ir subalansuoja, sakyčiau. Būna visą laiką pora dalykų, kurie gerokai sunkesni, kuriuose reikia daugiau laiko įdėti mokymosi, ir keletas dalykų, kuriuose nereikalauja tiek daug laiko. Taip bendrai, tai manau, kad nėra jos per sunkios, o ar per lengvos, tai nežinau, irgi turbūt nesakyčiau. Man atrodo, dabar yra pakankamai gerai, kad pakankamai daug laiko reikalauja ir pakankamai sudėtinga. Nežinau, nemanau, kad per lengva, nemanau, kad per sunku irgi. Manau, kad bet koks žmogus norėdamas galėtų praeiti tą bakalaurą, nereikalauja kažkokių tai ypatingų... potraukio tam dalykui ar kažkas tokio.

Kaip tau sekėsi mokytis šiais metais?

- Vieną egzaminą perlaikysiu rugsėjį. O visa kita tai išlaikiau. Neypatingai gerai šiaip, keletą dalykų tai visai nusivyliau, tikėjausi geriau gal. Iš esmės tiesiog svarbu, kad tą vieną dar reikia persilaikyti, tas toks minusas. O šiaip ten, 6-7, tokiais va pažymiais daugmaž, tai sakau, buvo, iš lengvesnių dalykų kai gauni ne tokį gerą vertinimą, tada galvoji, kad blemba, nors čia nebuvo sunku, galėjau gauti geriau. Tai va. Nežinau, manau, kad persilaikysiu ir viskas bus normaliai. Labai nepergyvenu.

Skolos jokios negavai?

- Ne, ta prasme, kol kas dar ne.

Čia bus tas perlaikymas, bet pirmo semestro tai viskas gerai buvo?

- Jo. Pirmo semestro tai viskas gerai.

Dėl to dalyko, kur reikia perlaikyti, ar ten tiesiog sunkus buvo kažkoks, ar tau atrodo, kad reikėtų kažką papildomai padaryti tam, kad išlaikytum? Pavyzdžiui, į kažką kreiptis kaip konsultaciją? Kaip tu planuoji susitvarkyti su tuo perlaikymu?

- Aš tiesiog manau, kad aš nepakankamai pasiruošiau. Aš tiesiog nepakankamai laiko tam skyriau, kaupiamojo balo užduotis ne visas buvau atlikęs, tai vienu žodžiu, trūko pasiruošimo. Ir, nežinau, dabar turėsiu antrą šansą, tai manau, susitvarkysiu dabar. Bus dar nemažai laiko, ir pats vienas egzaminas, o ne visi kartu, tai bus lengviau pasiruošti ir manau, kad jau dabar tai gerai pasiruošiu.

Mokslo metų eigoje, kiek maždaug valandų skiri mokslams per savaitę?

- Čia ta prasme namuose, ar čia įskaičiuojant ir paskaitas? Nežinau.

Šiaip ir tą, ir tą atskirai gali.

- Paskaitas tai beveik į visas nueinu. Būna, porą per savaitę praleidžiu. Jei labai anksti, arba man neatrodo kažkaip verta ar bent būtina eiti, neatrodo, kad galiu išmokti, tai ne visada nueinu, tai sakau, kokią porą per savaitę praleidžiu. O namuose, čia kind of (liet. kaip ir) esi priverstas, nes pas mus, aš kiek girdėjau, pavyzdžiui, kitose studijose būna visoki referatai, pas mus tai tiesiog visą laiką būna, kad užduoda užduotį padaryti ir tu turi padaryti iki tam tikro laiko. Aš kad dar papildomai mokyčiausi tai nebūna, bet aš atlieku tas užduotis, kurias būna liepta atlikti. Taip ir išmoksti tą medžiagą, kurią moko. Po to, aišku prieš egzaminus, tada jau paintensyvėja valandų kiekis mokymosi. Jau ten teorinę dalį svarbu tada mokėti, labiau ties teorine dalimi, o per visą pusmetį labiau praktika programavimo ar kažkas tokio. O po to, prieš egzaminą labiau tokius teorinius dalykus mokausi.

O apie tą studijų krūvį. Tarkime, darbo etatas per savaitę yra 40 valandų, tai kaip manai, ar tavo studijos, paskaitos plius mokymasis namie, sudaro tą darbo etatą 40 valandų?

- Ne, ne, nemanau. Manau, kad vis dėlto mažiau. Būna dažniausiai taip, kad praleidi pilną tą darbo dieną dirbdamas ten porą dienų per savaitę, kai jau būna deadline'ai (liet. galutiniai atsiskaitymų terminai) ar kažkas tokio. Tikrai nebūna taip kiekvieną dieną tu dirbi pilną darbo dieną su studijomis. Tai tikrai, nepasakyčiau.

Kiek laiko lieka laisvalaikiui, socialinėms veikloms, hobiams?

- Lieka. Nesiskundžiu tikrai. Laiko tai daug. Aišku, dabar kai aš, pavyzdžiui, net nedirbu, tai vien tiktai studijos, tai man tikrai laiko užtenka. Daug galiu užsiimti skirtingų dalykų. Neįvardinsiu skaičiaus turbūt, bet man pakankamai.

Šalia studijų kokių dar turi veiklų? Praktika?..

- Neturiu iš tikrųjų. Va taip aš neužsiimu niekuo, kas susiję su mano sritimi studijų.

Tai tiesiog kiti hobiai?

- Ai jo, ta prasme... dažau figūrėles ir panašiai. Bet čia tiesiog, tokie jau nelabai susiję ant tiek. Bet jo, užsiimu kitais dalykais.

Bet nėra taip, kad dėl studijų nukenčia laisvalaikis ar?..

- Ne. nėra. Laiko, man atrodo, užtektinai, laisvo laiko. Dabar džiaugiuosi dar. Atrodo, jeigu dirbčiau, turėčiau mažiau to laisvo laiko, tai tikrai džiaugiuosi dabar dar, kol nedirbu ir tiesiog studijuju.

O planuoji pradėti dirbti?

- Jo, teks kažkada. Turbūt jau kitais mokslo metais reikės kažką, nežinau, ar per mokslo metus, ar gal kitą vasarą, bet kažkur tame antrame kurse jau reiktų pradėti bent jau kažkokią praktiką susirasti ar kažką, nu reiktų pasidomėti tiesiog, kur galėčiau prisidėti. Kol kas dar iki šiol tai nelabai ieškojau.

O dėl kokių priežasčių norėtum pradėti dirbti?

- Aš galvoju, kad aš nesu labai tikras, ar aš noriu išvis sieti savo gyvenimą su mano studijų sritimi. Aš galvoju, kad man norėtusi pasibandyti kažką toje srity padaryti ir tai jau būtų tiesiog praktika gera, išsiaiškinti, ar aš išvis, man patinka toje srity. Sieti save, dirbti kažkaip ir, vienu žodžiu. Kitas dalykas – pinigų norėčiau užsidirbti šiek tiek.

Minėjai, kad kaip ir nežinai, ar tikrai nori su informatikos sritimi sieti darbą, tai kokios yra tos kitos sritys, kas domina?

- Nežinau, sunku pasakyti iš tikrųjų. Jeigu žinočiau, gal būčiau kažkaip netgi bandęs keisti. Nežinau, čia iš tikrųjų atrodo kaip toks ir geriausias variantas. Ant popieriaus, ar kaip pasakyti. Šiaip psichologija man visai buvo įdomu. Po to gailėjausi, kad biologijos egzamino nelaikiau, būčiau turėjęs daugiau galimybių. Tai va tą galvojau vienu metu. Bet ten visai sunku, man atrodo, tai nežinau. O šiaip galbūt, pavyzdžiui, netgi galvočiau apie kažkokį nekvalifikuotą darbą.

O turi kažkokį svajonių darbą? Jei labai neribotų biologijos egzaminai ar kažkas tokio, kas tada būtų tas idealiausias darbas, ką norėtum daryti?

- Šiaip, manau, kad norėčiau kurti stalo žaidimus. Čia vienas dalykas, kuriuo užsiėmu. Man patinka logika. Ten yra daug tokios logikos, mane tas traukia. Aišku, programavimas galbūt irgi nelabai toli nuo to. Iš tikrųjų tai tikrai netoli, bet kažkaip man būtų smagiau stalo žaidimus kurti.

Fainai skamba. Kaip manai, ar tavo studijos kažką duoda tau, šitam tarkim svajonių darbui? Nebūtinai tiesiogiai, bet kažkokias kompetencijas, kurios galėtų padėti.

- Jo, jo, iš tikrųjų, kaip ir minėjau, manau, siejasi tikrai šitie dalykai. Stalo žaidimus tai yra tiesiog kažkokie komponentai ir taisyklių knyga. Taisyklės labai panašiai veikia, kaip programavime veikia taisyklės. Tai sakyčiau, kad tai labai siejasi. Čia irgi manau, kad nebloga erdvė, neblogos žinios, kurias įgaunu. Mokomės matematikos, būna algoritmai visokie, tai panaudojama kažkiek yra strateginiuose stalo žaidimuose.

Nežinau, kokių čia dar reikėtų įgūdžių ir žinių šitam užsiėmimui, bet jei tu apie tai esi galvojęs, kaip manai, kur dar galėtum jų gauti, apart studijų? Ką dar reikėtų daryti, kad galėtum to pasiekti?

- Reiktų... šiaip yra Vilniuje žmonių, kurie užsiima šitu dalyku, bent jau kažkiek bando. Yra netgi įmonė, kuri tuo užsiima, yra ir tiesiog žmonės, kurie tą savo projektą daro. Iš esmės ką galima daryti, tai dalyvauti visokiuose testavimuose žaidimo, ar kažkaip bandyti dalyvauti būtent tame veiksmo kūrimo, net jeigu ir pats to nedarai, bet matyti, kaip visa tai prasideda ir vystosi.

Tipo, kad geriau susipažinti?

- Jo, kad pačiam geriau žinoti, kaip daryti.

Kokių dar reikėtų savybių pačių asmeninių šitam darbui?

- Nežinau iš tikrųjų. Reikia... Nežinau, nežinau, tiesiog reikia idėją turėti. Kaip ir jokios savybės tai nereikalauja, bet tiesiog turi idėją ir reikia patirties su tais stalo žaidimais, žinoti, ką daro, ir tiek. Nežinau, ar ten reikia savybių išskirtinių.

Kūrybiškumo?

- No, jo kūrybiškumo čia reikėtų.

Čia gal ne tai, ką gali labai išugdyti universitete arba kursuose. Dar norėjau truputį grįžti prie to mokslų klausimo. Ar turėjai pasirenkamųjų dalykų arba BUSų?

- Tuėjau BUSą, pasirenkamųjų dalykų turėsiu ateinantį pusmetį. Tai jau teko rinktis.

Tą BUSą ir tuos pasirenkamuosius, kuriuos turėsi, pagal ką rinkaisi?

- BUSą ėjau į bendravimo psichologiją. Norėjau pasiimti kažką, kas yra visiškai nesusiję su mano sritimi, išnaudoti tą galimybę kažkur kitur eiti. Tiesiog kažkas kito, kas domina. Kadangi, kaip sakiau, psichologija visai domina, tai pasirinkau tą BUSą ir labai man patiko.

O tie pasirenkamieji?

- Pasirenkamieji, ten buvo, reikėjo pasirinkti du iš keturių. Visi labai panašūs, bet, nežinau, pasirinkau vieną, kuris yra tokia naujesnė sritis, ar, kaip čia pasakyti, naujesnis dalykas dėstomas, o kitas yra labiau basic (liet. bazinis, įprastas), pagrindai.

O tai, kad pasirinkai psichologiją, kas buvo pirma – ar tu labai domėjaisi prieš tai ir dėl to pasiėmei BUSą, ar kaip tik po BUSo labiau sustiprėjo tas potraukis?

- Atrodo, jau prieš tai mane visai domino. Aš dar prieš antrą pusmetį, kai buvo BUSas, jau mažiau, kad, vis dėlto, gal reikėjo biologijos egzaminą laikyti, kad būčiau, turėčiau dar vieną galimybę, jei užsinorėčiau. Tai jo, prieš tai.

Random (liet. atsitiktinai) gal nuskambės dabar, bet norėjau dar paklausti, ar priklausai nors vienai studentų organizacijai?

- Ne, gaila, bet vis dėlto. Nors šiaip planavau, bet taip ir neprisidėjau. Tai visai gaila. Bet šiaip aš norėjau į tą žygeivių klubą, nu ten tie žygeiviai.

VUŽK?

- Taip. Tai aš tenai norėjau, bet taip ir... buvau ten poroj susitikimų, bet niekur neišėjau į joki žygį ar kažkas tokio. Gaila visai.

Na, dar nevēlu.

- Jo. Be abejo.

O šiaip, be studentų organizacijos, kaip tas socialinis gyvenimą, atmosferą universitete? Kaip įvertintum?

- Aš labai ten nesikišu, nedalyvauju, bet šiaip, nežinau, man atrodo, kad ten labai... man labai patinka, kad ten daug atsakomybės studentuose, kurie nori tą atsakomybę prisiimti. Tai tas atrodo labai smagu, kad jie taip susitinka, atrodo, kad daug galios yra būtent studentų rankose, nes jie būna atsakingi už daug ką. Įvairios ten būna pozicijos.

Čia tu apie studentų atstovybę?

- Jo. Aš nežinau, aš nepamenu, bet ten yra, man atrodo, kiekviena studijų kryptis turi po savo studentą kažkokį atsakingą už ją ar kažkas tokio. Nu ten yra daug tų sričių, kur studentai prisideda prie viso universiteto veiklos, nu, fakulteto galbūt labiau veiklos. Tai tas atrodo visai kietai.

O pats tas buvimas, tarkime, per paskaitas ar pratybas kokias, tai kaip yra ta atmosfera, ar kažkokia konkurencija jaučiasi, ar jaučiasi, kad gali paklausti pagalbos, jei kažko reikės iš kursiokų? Ar kolegiškas bendravimas egzistuoja?

- Jo, sakyčiau, kad konkurencijos tai neįaučiu labai kažkokios, spaudimo ar kažko tokio iš kursiokų. Bet sakyčiau, kad labiau toks draugiškas bendravimas ir jo, gali paklausti visą laiką, paprašyti pagalbos ir nėra, kad ten kažkaip visi baisiai varžytųsi.

O kaip yra bendravimas su dėstytojais, kaip įvertintum?

- Vienas toks dalykas universitete, kur taip pastebėjau, yra tas, kad dažniausiai vieną dėstytoją turi tiktai pusei metų. Čia iš tikrųjų nėra labai daug. Mokykloje mokytojus turėdavai daug ilgiau ir taip galbūt artimesnius ryšius sudarydavai. Tai čia nėra to, nes jie dažnai keičiasi. Bet pats bendravimas tai man atrodo labai rimtas, labai... atrodo, tokia abipusė pagarba yra. Dėl to smagu. Jautiesi labiau, nu, nesijauti kaip mokinys.

Mažiau hierarchijos negu mokykloje?

- Jo, kažkas tokio. Būtent.

Ar jau teko susidurti su administracija?

- Ne, man atrodo. Nelabai. Nesu tikras, bet nemanau.

Ar planuoji tęsti studijas?

- Jo, kol kas tai tęsiu, kol finansuojamoje vietoje esu tai nemetau priežasties nepabaigti, nebandyti pabaigti. Bet jei iškils nesklandumų, bet vis tiek [stengsiuos] pabaigti.

O jeigu būtų nefinansuojama vieta, tada jau būtų problema?

- Nu tada reiktų labiau apsvarstyti, nes, kaip sakau, nesu tikras, ar aš noriu išvis šitoje srityje karjeros siekti, tai jei man tai kainuotų, studijos, tai nežinau, ar aš taip investuočiau į tai.

Ar tu planuoji tęsti ir, jei viskas gerai su finansavimu, ar planuotum tada ir baigti ir gauti diplomą?

- Jo, taip.

Ar svarstei apie tolesnes studijas, pavyzdžiui, magistrantūrą?

- Nežinau, labai daug nesvarsčiau, nes tiesiog čia dar labai sunku pasakyti, kaip bus tada, nes aš jau įsivaizduoju save jau tada turint bent kažkokį darbą ar praktiką, ar kažką buvęs praėjęs. Nežinau, tada tikėtina, kad aš jau norėčiau dirbti turbūt. Tai nežinau, priklauso, kokios mano galimybės tada. Jei atrodys, kad dar trūksta ir kad aš vis dėlto noriu karjeros siekti toje vietoje, tada dar tęsčiau.

Gerai, šito dalyko dar po pusės metų paklausiu. Tai gerai, turbūt iš mano pusės viskas, nebent dar kažkokių turi pastebėjimų?

- Ne, nemanau.

Labai ačiū už pokalbį.

10B (2020-07-01)

Kalbėk ne per tyliausiai.

- Pasisitengsiu.

Šiandien yra antrasis iš trijų susitikimų. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip.

Ačiū. Pradžioje pasitikslinu – ar tu tebestudijuoji?

- Taip.

Nestabdei?

- Nieko dar nesustabdžiau.

Tai gerai, tada tiesiog, kokie pirmi išpūdžiai iš tų pirmų metų?

- Labai skiriasi nuo mokyklos viskas. Mokykloje kažkaip įpratau mokytis taip, kad tie tarpinių atskaitymų, kontrolinių daugiau yra ir dėl to, bent jau man, lengviau informaciją įsisavinti buvo tada. O universitete yra visiškai kitas požiūris į tai, tu realiai mokaisi pats, turi viską pats savintis, ir, kadangi nėra kontrolinių, visa kita, reikia daugiau motyvacijos pačiam turėti, nes tau tai nėra kišama per gerklę. Iš šitos pusės, manyčiau, yra sunkiau šiek tiek, ir tai turbūt viena didžiausių problemų ir didžiausių skirtumų universitete.

Kaip manai, šita problema, kiek tai yra problema, ar per metus kažkaip pasikeitė tavo požiūris į savarankišką mokymąsi?

- Nemanau, kad pasikeitė, man vis dar tai nelabai patinka, nes aš prie to esu nepratęs paprasčiausiai, bet labiau pagaliau įsisavinau tai, kad iš esmės nėra labai didelės reikiamybės per daug stengtis. Pastebėjau, kad dabar ir man pačiam, ir aplinkui daugeliui žmonių universitete, kai mokykloje, pavyzdžiui, kai kuriuos juos pažinojau, visi buvo dešimtukininkai, labai stengėsi dėl pažymių, o dabar universitete visi realiai stengiasi ant penketo bent jau laikytis, nes daugiau realiai nėra jokios prasmės visiškai.

O tie „ant penketo“ tai kokią dalį sudaro nuo studentų populiacijos? Kiek daug žmonių tiesiog ant penketo mokosi?

- Visai nemažai. Sunku pasakyti, kiek, bet bent jau iš tų, su kuriais aš bendrauju, didžioji dalis nedės daugiau pastangų, negu penketui. Galbūt daugiau, galbūt mažiau, bet realiai pastangų tikrai ne dešimtukui stengiasi.

Kaip pats? Kokie tie pažymiai buvo per pirmą ir antrą sesiją? Jeigu nenori, nesakyk.

- Per pirmą sesiją buvo vien tiktais... septynetas aukščiausias buvo realiai. Dar vienas perlaikymas buvo, po kurio gavau 5. Dabar, antrame semestre, turiu ir 10, ir 9, bet čia yra anglų

kalba ir BUSas, kas palyginus paprasta yra. O visa kita tai ir yra penketai – šešetai. Ir dar vėl vienas perlaikymas.

Tai šiuo metu turi skolą kažkokią?

- Skolos ne, bet perlaikymą turėsiu rašyti rugsėjį.

Ant to penketo mokytis, ar tai yra sunku? Ar atrodo, kad turėtų būti lengvesnės studijos?

- Nepasakyčiau, kad lengvesnės, neturėtų būti, manau. Nėra lengva ant penketo mokytis, bet tuo pačiu nemanau, kad tai reikėtų palengvinti šiek tiek, nes vis tiek visi reikalavimai, visa kita, yra duodami pačioje pradžioje semestro ir visi pradėdami semestrą žino, ko gali tikėtis, kiek reikės stengtis. Tai nėra toks dalykas, kad tu gale semestro gauni staiga penketą ir tu skundiesi, “kodėl aš tiek mažai gavau”. Jei gavai penkis, tu dažniausiai supranti puikiai, kad gavai tiek, kiek ir padarei, nes tu realiai tiek ir dėjai pastangų.

O pats tas lygis, jis, manai, turėtų būti keičiamas kažkaip? Pati studijų kokybė tenkina?

- Studijų kokybė tenkina, jo.

Tęsk.

- Studijų kokybė, viskas ten kaip ir normaliai yra. Galbūt dėl kai kurių dalykų galima būtų pasiginčyti, kad galbūt kitam semestre galėtų būti vienas dalykas, kitas galėtų būti anksčiau. Bet iš principo, bent jau sunkumo atžvilgiu, viskas yra gerai, sakyčiau.

Gal tada galėtum įvardinti, kas labiausiai patiko ir nepatiko studijų prasme šiais metais?

- Čia apie dalykus labiau, ar apie?..

Nežinau, arba apie kiekvieną dalyką kažkaip atskirai, arba metodai kažkokie mokymo.

- Realiai aš nelabai suprantu tų dėstytojų, kurie labai reikalauja aktyvaus dalyvavimo paskaitose ar ten seminaruose visuose, dėl to, kad iš esmės universitetas duoda susidaryti tokį įspūdį pačia savo struktūra, kad tai yra vieta, kur tu pats turi mokytis savo jėgomis realiai. Kai tu pripranti prie tokio dalyko vienos paskaitose, ateini į kitas paskaitas ir staiga kitas dėstytojas reikalauja, kad visur dalyvautum, visur aktyvus būtum, o tu jau nusprendei kitose paskaitose, kad nedalyvausi, tai labai tas kontrastas tarp skirtingų būdų dėstyti ir skirtingų dėstytojų išsigalvotų vertinimo sistemų, tas būtent, manyčiau, nelabai gerai yra. Nes tiesiog sunku labai. Čia vėl, nusistatai, kad mokysiesi penketui, arba nusistatai, kad mokysiesi dešimtukui, tu negali visiems dalykams panašiai mokytis. Vienam gal visiškai pastangų nereikės, o kitam tau reikės viską įdėti vien tik tam kad penkis gautum. Vienodumo trūkumas nelabai gerai yra. O kas patinka... dauguma dėstytojų iš esmės bendrauja ne kaip su vaikais, o bendrauja kaip su lygiaverčiais

žmonėmis, kuriuos ne tai kad moko, o labiau duoda patarimus, kur pačiam rasti informaciją. Bent jau dauguma dėstytojų taip daro. Tai tas daug geriau, nesijauti mokykloje, kai sakau, tas jausmas, kad esi vaikas visada. Tai universitete labiau kaip į suaugusį žmogų žiūri, manyčiau.

Tas, ka ne mokykloje, yra ir gerų, ir blogų pusių?

- Jo jo. Gerai iš tos pusės, kad tiesiog elgiasi kaip su lygiaverčiu žmogumi, o blogai iš tos pusės, kad iš esmės... čia vėlgi, blogai kaip kam. Jei neturi motyvacijos, kam tu į universitetą eini. Bet tuo pačiu, yra labai daug protingų žmonių, kurie neturi motyvacijos, manyčiau.

Minėjai, na, su tais perlaikymais visas reikalas. Ar į ką nors kreipeisi pagalbos, ar kažkokių patarimų kai pamatei, kad neišlaikei egzamino?

- Ne, bet čia labiau... žinau, kad galėčiau kreiptis pagalbos, kad ir iš kitų kursiojų, kad ir iš vyresnio kurso žmonių, kurie galbūt turi daugiau patirties. Bet čia galbūt mano būdas, kad tiesiog, jei aš negerai parašiau kažkokį atsiskaitymą, tai dažniausiai aš pats peržiūrėsiu, kokias klaidas padariau, pats išsiaiškinsiu, ką man reikia pasimokyti labiau. Čia galbūt vėlgi tas dalykas, kodėl tie kontroliniai dažni mokykloje geriau būdavo, aš esu įpratęs, kad kažką bandau padaryti pats, man ištaiso, pasako, kur mano klaidos, ir kai kitą kartą atsiskaitau, tada jau tų klaidų nebebūna realiai. Pas mane yra toks dalykas ir dėl to aš, nei aš bijau tų perlaikymų, nei ką, nes į egzaminą iš viso žiūriu kaip į tokį bandomąjį vos ne, kur galiu pažiūrėti, ko man vis dėlto trūksta, ko aš dar ne iki galo suprantu. Perlaikymas yra tai, kur jau rimtai reikia kažką pasirošti.

Sakei, kad mokykloje patinka tas, kad gauni grįžtamąjį ryšį, kad tau pasako klaidas, tai galima sakyti, kad universitete to nepakanka truputį, jei neprieini iki perlaikymo? Norėtusi daugiau to komentaro iš dėstytojo?

- Būtų gerai, manyčiau, bet tikrai ne visiems čia. Aš puikiai suprantu, kad čia yra mano toks mokymosi būdas. Man bent jau tikrai būtų naudinga, jei būtų tokių daugiau – nereikia, kad ten būtų kiekvieną paskaitą, kiekvieną savaitę po naują atsiskaitymą – bet tuo pačiu jei būtų vietoje to tradicinio vieno kollo vidury semestro, būtų gerai, kad būtų kad ir trys keturi, kurie būtų tokie, kad būtų galima ištaisyti, parodyti studentams, ko jiems trūksta, ko jie dar nemoka ir būtų galima eiti toliau.

O variantas, kad pasikalbėti tiesiog su dėstytoju asmeniškai, asmeninė konsultacija, ar tam yra galimybė, pirmas klausimas? Jeigu yra arba būtų, ar tu tokia galimybe naudotumeisi?

- Dauguma dėstytojų neprieštarautų, jei taip asmeniškai prie jų prieitum pakalbėti. Ypač dabar, kai buvo nuotolinis mokymas, tai tikrai dauguma dėstytojų ganėtinai greitai atrašo visomis priemonėmis. Ar aš pats naudočiausi – čia jau kitas klausimas. Galbūt čia yra tas dalykas, kad tiesiog nemėgstu bendrauti su žmonėmis labai, per daug. Ypač kai labai kažko nesigaudau ir tokia gėda šiek tiek yra, bet šiaip jeigu labai didelė reikiamybė būtų, jei manau, kad tikrai man padėtų, tai, manau, nepabijochiau tikrai.

O ar teko susidurti su administracija?

- Su administracija? Neteko dar.

Ok. Norėjau paklausti dar, minėjai, kad turėjai BUSą. Ar buvo daug BUSų ir pasirenkamųjų?

- Buvo vienas antrame semestre dabar, šitam semestre, kuris dabar buvo vienas. Kitą semestrą bus dar vienas.

Pagal kokius kriterijus tu juos abu rinkaisi?

- Visų pirma atmečiau tai, kas manęs tikrai nedomina ir pasilikau dalykus, kurie man yra įdomūs, bent jau iš to, kas ten yra. Po to pasirenki tą, kuris patraukliausiai atrodo ir tada antras kriterijus, pagal kurį žiūrėjau, tai yra kiek svarbus yra lankomumas. Paprasčiausiu variantu. Jei lankomumas sudaro labai daug pažymio, tada eini prie kito sąrašo, kuris tiek domintų.

Aha. Kiek valandų skiri mokslams per savaitę? Daugmaž. Nežinau, ar skaičiavai kada.

- Čia paskaitos, į kurias eini, įsiskaito? Ar savarankiškai tiesiog kiek?

Gali atskirai pasakyti, kiek paskaitų gautųsi ir kiek savarankiško per savaitę.

- Nu gerai. Kažkada skaičiavau, tai paskaitų nueinu apie pusę per savaitę, savarankiškai kad namie kažką mokyčiausi... jeigu nėra kažkokio atsiskaitymo, kurį reikia padaryti, kažkuriam seminarui, tada neskiriu tam laiko.

Kam daugiau tada gaunasi laiko – paskaitoms ar savarankiškam darbui?

- Paskaitoms, tikrai paskaitoms.

Ar pakankamai laiko lieka laisvalaikiui, socialinėms veikloms, hobiams?

- Jeigu tik universitetas liktų... čia jau koją labiau darbas kiša.

Kiek darbui skiri valandų per savaitę?

- 30.

Ok, tai čia...

- 0.75 etato.

Jo. Ar yra, kad kažkokie dalykai, na, kategorija "studijos", kategorija "laisvalaikis", kategorija "darbas", tai kas iš šitų dalykų nukenčia labiausiai?

- Manyčiau, studijos kenčia labiausiai. Kai būnu namie, ypač kai grįžtu po darbo, visa kita, aš labai dažnai atidėliuju studijų atsiskaitymus, visa kita, ką reikia padaryti iki realiai paskutinės sekundės. Čia mano toks įprotis yra. Tuo pačiu aš puikiai suprantu, kad reikia galėti ir atsipalaiduoti. Kai ir taip turi mažai laiko tam, tai tiesiog nusprendi, kad vietoje to, kad padarytum darbą, kurį reikia po dviejų savaitių pristatyti, atidėti vėliau ir vietoje to geriau pailsėti, kažką šiaip paveikti.

Dar pamiršau kategoriją "miegas".

- Studijos vis tiek labiau kenčia.

Darbas bus daug klausimų užimanti tema. Norėjosi paklausti, kokia buvo pagrindinė motyvacija pradėti dirbti?

- Pirmą darbą aš pradėjau prieš pirmą semestrą. Pagrindinė motyvacija buvo ta, kad, mano tėvai gyvena už miesto šiek tiek, bet jie turi butą centre ir aš planavau pradėti tenais gyventi, bet tuo pačiu aš nenorėjau užsisėsti tėvams ant sprando už maistą, internetą, visa kita. Tai realiai vos tik baigėsi mokyklos mokslo metai, iš karto susiradau darbą tam, kad galėčiau išsikraustyti ir pats pasirūpinti savimi, bent jau grynai esminiais dalykais. Po to, kai pradėjau dirbti, supratau, kad visai gera turėti savų pinigų. Po to nusprendžiau pakeisti darbą, ir tada susiradau darbą dėl to, kad ir įdomiai skambėjo, ir pinigai. Mano nuomone, savų lėšų yra geresnis jausmas turėti, negu tėvų prašyti kažko.

O tas darbas, kur dirbai nuo pačios pradžios studijų, tai tuo pačiu etatu dirbai?

- Aš kiek esu dirbęs, dirbau visą laiką 0.75 etatu. Tai aš pradirbau ten vasarą ir pirmą mėnesį mokslo metų. Pirmą mėnesį rugsėjį. Po to du mėnesius nedirbau ir lapkričio gale kitą darbą susiradau su tuo pačiu etatu.

Tas dabartinis darbas susijęs su tavo studijomis?

- Jo.

Ir kas tai yra?

- Tiksliausias ir paprasčiausias apibūdinimas būtų, kad programos vartotojai rašo mums apie kažkokias klaidas, problemas su ta programa. Mano darbas yra įsitikinti, kad tai yra iš tikrųjų reali problema ir tvarkingai viską surašyti, paaiškinti programuotojams, kurioje vietoje čia kažkokia problema iškilo.

Tai tavo sritis, bet ar tai yra tai, ką tu norėtum dirbti ir po studijų? Ar bent jau žingsnis į tai?

- Čia yra tikrai žingsnis į tai. Ta įmonė yra ganėtinai didelė. Aš vienoje komandoje esu, ten dar programuotojai ir visa kita yra. Bent jau Lietuvoje čia yra tas pradinis taškas, kaip patekti į tą įmonę. Tai čia tikrai yra žingsnis į tą pusę. Iš ten jau galima labai plačiai kažkur eiti. Bet tai tikrai nėra tas darbas, kurį aš norėčiau dirbti visą laiką.

Kaip manai, kokią dar tau naudą duos, kokius tu įgūdžius gauni ko tau reikės siekiant to svajonių darbo?

- Pagrindė vienas, turbūt, svarbiausių dalykų yra testų įvairių rašymas. Programavimo įgūdžių įgaunu. Taip pat ir, sąlyginai, darbo komandoje, kaip suprasti, ką kiti žmonės parašė, suprogramavo ir programas tiesiog. Ir šiaip tokių įvairių – jei programa užlūžta, tai kodėl tai nutiko, ieškoti... Pagrindė testavimas, įsitikinimas, kad viskas veikia taip, kaip yra.

Kokie yra tie keli pagrindiniai dalykai, ką tu manai universitete gauni tai savo ateities karjerai?

- Pagrindinis, aišku - programavimo įgūdžiai įvairūs, papildomos kalbos, kaip naudoti jas. Ten yra labai daug įvairių niuansų, kur mus moko, kurie ganėtinai naudingi ir praverčia dirbant, programuojant darbe. Bet ir šiaip ten moko tokių dalykų, iš esmės... ten yra nemažai tokių dalykų, kuriuos moko ir universitete, bet taip pat aš juos ir iš darbo išmokstu. Tie dalykai gal būtų labiau naudingi tiems, kurie nedirba, bet manau, kad jie yra ganėtinai svarbūs.

O ar yra kažkokių dalykų, įgūdžių, kurių matai, kad tau reikės ateityje siekiant karjeros, bet nei universitete, nei dabartiniame darbe jų negauni?

- Daugumoje viskas yra. Pagrindinė problema universitete, ko tenais galbūt neišmoko – tai ten ne visada naudojamos naujausios technologijos ir naujausios kalbos, ir ten kartais, tam tikrais atvejais šiek tiek pasenusi informacija. Bet šitie dalykai pas mane darbe ateina, visos tos naujovės. Tai kaip ir nelabai yra dalykų, kurių trūksta.

Ar šitas darbas, ar tu tikslingai ieškojai būtent šitoje vietoje? Ar, nežinau, pasisekė? Koks kelias buvo iki jo?

- Aš dar praeitame darbe dirbdamas galvojau keisti ir kažką pabandyti pagal specialybę labiau. Man iš esmės pasisekė rasti būtent šitą darbą dėl to, kad vienas iš nuolatinių klientų sužinojo, kad aš noriu keisti darbą ir sužinojo, kad aš studijuoju programų sistemas. Tai jis pasakė, kad jeigu noriu pagal savo specialybę, tai Lietuvoje yra tokia ir tokia įmonė, ir ji samdo studentus specifiškai.

Kaip manai, tavo darbui, na, aš nepaklausiau, kas yra tavo svajonių darbas, jei turi jį susigalvojęs?

- Tokio visiškai tikslaus neturiu, bet kažkas su programavimu tikrai, kad programuoti teks darbe, norisi to.

Pavadinkime, ta ideali pozicija, kurios norėtum siekti, kokio formalaus išsilavinimo jai reikia: ar tai yra bakalauro diplomas, ar tai magistras ar dar kažkas aukščiau? Ar išvis nereikia?

- Aukščiau už bakalaurą tikrai nemanau, kad yra prasmės kažkokios tai. O ir bakalauras – klausimas, ant kiek yra svarbus. Mano nuomone, iš viso, programavimo ir informatikos srityje daug daugiau kažką reiškia darbo patirtis ir kiek tu pats savo laisvalaikiu kažką darai, negu tai, ką tu esi daręs ir pasiekęs universitete.

Pats turbūt neplanuoji stoti į magistrantūrą? Iš dabartinės perspektyvos žiūrint.

- Iš dabar žiūrint – ne. Vienintelė priežastis, kodėl buvau kažkada nusprendęs, kad galbūt reikėtų, tai yra dėl kariuomenės.

Ok. Gal šiek tiek random (liet. atsitiktinai) nuskambės, norėjau paklausti dar papildomai, ar priklausai kokiai nors studentų organizacijai?

- Ne, nepriklausau.

Kaip tada, kad ir be tos organizacijos, kaip vertintum socialinį gyvenimą ir atmosferą universitete?

- Šiip visai neblogai, nes kiek žiūriu, kiek bendrauju su tais kurie dalyvauja kad ir Studentų atstovybėje, jie iš tikrųjų stengiasi, kad būtų smagu visiems. Kai būna kažkokie renginiai [jie] stengiasi, kad visi ten gerai praleistų laiką. Bet, manyčiau, trūksta tokio šiek tiek bendravimo tarp kursų. Ne tarp kursų, o pačiame kurse, tarpusavyje tokio bendravimo pačio kurso, nes iš esmės dauguma žmonių bendrauja arba su kitais žmonėmis savo grupėje, arba netyčia pradeda bendrauti, kai tarp paskaitų išseina parūkyti. O daugiau nelabai pastebėjau, kad kažkas ten labai bendrautų. Nebent būna seni pažįstami kokie nors.

Ar yra konkurencijos elementas?

- Nėra, bet čia yra greičiausiai dėl to, kad pas mus, man atrodo, šiuo metu net niekas nėra mokamoje vietoje. Man atrodo, nėra niekas, kas studijuoja mokamoje vietoje.

Norėjau paklausti, ar tu mokamoje ar nemokamoje?

- Nemokamoje, jo. Pas mus buvo vienas žmogus metų pradžioje kuris buvo mokamoje, ir žinau, kad tikrai daugiau, nei vienas išėjo iš studijų per tuos metus, tai greičiausiai jų nebebus net.

Visi kaip ir vienoje valtyje.

- Jo, turėtų būti.

Nėra, prieš ką konkuruoti. Jo, aš kaip ir paklausiau visko, ko norėjau. Gal turi kažkokų komentarų man? Pastebėjimų iš to, iš ankstesnių klausimų.

- Nelabai turbūt. Kitas prikolas – aš neprisimenu, kas buvo per paskutinį interviu, aš neprisimenu, apie ką aš kalbėjau, apie ką – ne dar.

Tai čia gerai, nes ne tą patį klausinėju. Tai paskutinis klausimas – ar ketini tęsti studijas?

- Ketinu.

Ar ketini baigti?

- Ketinu baigti. Na, gerai, baigti – sudėtingas klausimas. Ar planuoju tęsti – tikrai taip, bet čia yra labai paprasta priežastis: mano dabartinė pozicija reikalauja, kad būčiau studentas. Pagal sutartį.

Tai gali pavairuoti.

- Gali pavairuoti, jei pavyks gauti poziciją, kur neprivalau būti studentas, galbūt jau galvosiu nebetęsti studijų.

Ok. Tai kad ir kaip būtų, tikiuosi, kad dar susitiksime tam trečiam kartui. Tada turbūt viskas, ačiū labai ačiū už pokalbį.

11B (2020-06-23)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai tęsti dalyvavimą mano tyrime. Šiandien bus mūsų antrasis iš trijų pokalbių. Tikiuosi, dar ir trečią kartą susitiksime.

- Čia bus žiemą, po trečio semestro?

Prieš arba po sesijos, šitą dalyką dar reikia sugalvoti. Ar sutinki, kad interviu būtų įrašomas?

- Taip.

Ačiū. Pradedam nuo to, pasitikslinku – ar tu tebestudijuoji?

- Taip.

Dar nesusistabdei?

- Ne.

Tai gerai, papasakok apie pirmus mokslo metus universitete.

- Antras semestras, aišku, įdomesnis buvo dėl aplinkybių visų žinomų. Na, karantinas. Tai toks buvo prarastasis. Atrodo, pusė kovo stėjo viskas ir nuotolinis. Pirmas semestras tai iš pradžių buvo daug galvojimo, gal ne čia pataikiau. Tada atėjo, į galą semestro gal ir pradėjo patikti kažkiek. Viską atsiskaitai ir nu gerai. Sesija praėjo be jokių perlaikymų. Neprisimenu, berods sakiau, kad vidurkis bus 7, tai panašiai ir buvo, 7.8. Pirmas semestras normaliai, antras... antrą sakiau, jau pradėsiu susikaupti, mokytis. Mokėmės iki to kovo taip pat, programas. Tada – nuotolinis. Nu nuotoliniui tai atskira kalba. Nežinau, išsiplėst dabar? Ar vėliau?

Daug kas sakė, kad karantinas kaip tik pagerino mokymąsi ir rezultatus.

- Man bent jau... nežinau, dar negavau rezultatų visų, dar dviejų trūksta, bet man pats mokymasis buvo daug sunkesnis. Aš ne bendrabuty likau, o keliavau į namus. Ten daug daugiau distractions, nežinau lietuviškai.

Išblaškančių dalykų.

- Jo. Pats dėstymas buvo iš pradžių... gal tik vienas dėstytojas nuotolinį tikrai normaliai. Vienas išvis gal tik po mėnesio suprato, ai jo, reikia nuotolinį daryti. Iš pradžių būdavo, 8h ryto parašo, laba diena, iki 10h galit atsiųsti klausimą, jei turite. Per Gmail. Gal du atsiuntė. Sakė, labai mažai atsiuntė, gal kokie du ir atsiuntė. Galima sakyti, net pamiršau, kad tokia paskaita yra. Paskaitos tai dar gali būti nuotoliniu, bet pratybos tai labai ne. Kameros kažko blogos. Kaip juokavo grupiškai, [nesigirdi] mašinoje kokybė geresnė negu mūsų MIFo lentos. Na, sutaupai laiko. Įsijungi tą paskaitą ir gali kažką kito daryti. Nežinau. Man tai nelabai.

O kaip pati studijų kokybė?

- Šiaip vienas dalykas, dabar pagalvojau, kad patiko – kad yra tęstinumas. Pavyzdžiui, dabar, antrame semestre buvo tokių momentų, kad „ai, šitą moku, jau girdėjau“. Tai patiko. Pati studijų kokybė tai, eh, neturiu, su kuo vertinti, nebent su draugais. Bet ką jie sako... šiaip gera gal. Netobula, yra visą laiką kur tobulėti, bet gera.

O kas labiausiai nepatiko?

- Kai kurios, pavyzdžiui, viena paskaita, kur mums reikėdavo rašyti programas ten tokias penkias. Nepatiko, kad jos nesisieja. Vieną programą parašai ir ne tai, kad su naujom žiniom tobulini jas, o tiesiog – parašai vieną, tada rašai antrą, rašai trečią ir jos visos skiriasi. Tik jau ant galo buvo, kad ketvirta ir penkta truputį siejosi. Bet kol atėjo ta pirma ir ketvirta, per tokį laiko tarpą jau pamiršai. Man tęstinumo trūko toj paskaitoj. Viena paskaita... labai sunku vertinti. Aš apie antrą [semestrą] galvoju, nes pirmas jau truputį užsimiršo. O antrą labai sunku vertinti

dėl to nuotolinio, nes... aš šiaip lankiau beveik visas paskaitas, išskyrus kur 8:30val. Man ten buvo – įsijungi ir miegantis paklausai, toks “ką aš čia darau” ir eini miegoti toliau.

Kiek valandų per savaitę skiri mokslams maždaug?

- Kai atsiskaitymai daugiau skiriu. Šiaip nežinau, bandau. Kai bendrabutyje tai būdavo, kad grįžti, pavalgai, pailsi truputį ir eini vėl kažką daryti. Grįžti kokią šeštą, tada, tarkim, dvi valandas nieko nepaveiki, tada iki 23h pasėdi, tai tris. O dabar, kai nuotoliniu, tai buvo toks laikas, pasimokai, tada vėl, negaliu pasakyt. Mažiau, man atrodo. Kai atėjo koliai, kur reikėjo laikyti per nuotolinį, tai skyriau daugiau, dienom sėdėjau. Kaip kuriuos.

O kiek laiko lieka laisvalaikiui?

- Ką žinau, pakankamai. Negaliu pasakyti, kiek tiksliai, bet pakankamai. Tikrai daug laiko lieka, jeigu nori.

Nėra taip, kad nukenčia kažkokios veiklos?

- Ne, jei moki planuotis, tai tau visą laiką laiko bus. Jei nemoki – tau visą laiką truks.

Dar iš to socialinio gyvenimo klausimų, ar priklausai kokiai nors studentų organizacijai?

- Ne. norėjau, buvau susidomėjęs... sporto salė kažkokia yra, bet ji Saulėtekyje ir man tas atstumas atbaidė, nes vien nuo čia iki Saulėtekio (patikrinau, draugai gyvena ten, tai aš ten važinėjau), tai 40-50 minučių. Pagalvojau, grįžti po paskaitų, dar 40 minučių ten važiuoti...

Kaip pati atmosfera universitete? Čia gal prieš karantiną labiau kalbant.

- Jaučiasi, kad yra kitokia liaudis, kaip sakau, nes ateina geri mokiniai, jau nebe taip, kaip mokykloje būna sumaišyta begalybė vaikų, vieni gabūs, kiti labiau aptingę. Čia visi gali. Bet šiaip atmosfera, ką žinau – žmonės normalūs, pašnekėti galima. Viskas normaliai. Atmosfera šiaip gera.

Ar jau teko susidurti su administracija kažkokiais būdais?

- Administracija tai čia skaitosi jau ne dėstytojais, bet kažkas jau aukščiau?

Jo jo.

- Ne, dar neteko. Ir, tikiuosi, neteks. Nu nebent...

Sakei, skolos negavai anksčiau?

- Ne.

O šį semestrą planuoji gauti?

- Šiaip tie kur 4 iš 6 išlaikyti tai dar taip neblogai, mažiausiai – 8. O kiti... aš jau nešiausi 5, tai tipo jau skaitosi išlaikiau, nesinešu skolos.

O prie tų dalykų apie darbą ir šiaip veiklas, viską, kas vyksta už universiteto ribų, tai ar turi kažkokią praktiką ar darbą?

- Turiu darbą, bet nesusijęs su specialybe.

Kada pradėjai dirbti?

- Birželio 1.

Ai, tai ką tik, ar ne?

- Jo, čia aš pradėjau vasarai. Čia toks labiau... Aš dar nesijaučiu, kad aš galiu ten labai praktiškai, dar nesu užtikrintas savo gebėjimais. Dar man reiktų vieną kursą minimum, kad galėti eiti praktikuotis. Dabar dar trūksta žinių багаžo.

Kaip manai, nuo kurio semestro turi pakankamai žinių, kad dirbti pagal specialybę?

- Minimum minimum turėtų būti du. Bet pats geriausias – pačiam jau trečiam kurse. Nes pirmame kurse, pirmą semestrą ir antrą tu dar triniesi prie universiteto, kaip ten viskas vyksta. Vis tiek, iš mokyklos. Ir dar tas vienas semestras tų žinių tai per mažai, manau. Jei prieš tai jau turi daug [žinių], tai gali kad ir pirmą. Bet manau, antras – minimum, trečias – jau pats tas.

O šitą darbą, kurį dabar dirbi, kodėl sugalvojai pradėti dirbti?

- Aš ten jau seniau dirbau, man paskambino ir paklausė, ar noriu dirbti. Ir aš pasakiau “nu gerai”. Tiesiog, finansinis... nu ir vasara tokia, aš jau gal ketvirtą vasarą dirbu. Aukoju vasarą, kad galėčiau nedirbti per mokslo metus.

Tai semestro metu nedirbai?

- Dar ne. Kaip supratau, pats pirmas mūsų kursas tai gal pats sunkiausias. Kaip žiūrėjau, [po to] daugiau kreditų vienam dalykui.

Ar planuoji dirbti rugsėjį? Tęsti?

- Ne. Vasarai tik.

Šitas darbas nėra į tavo profesijos temą, bet, kaip manai, kokius plusus jis tau duoda karjeros prasme? Ką tu išmoksti jame?

- Tuoju pagalvosiu. Šiaip ten dirbi po vieną, bet kartais reikia padėti kolegai, eini kolegai padėti. Kaip ir komandinis darbas iš dalies toks. Dar disciplinai, vis tiek, darbas 8 valandas, nuo 8h iki 17h. Šiaip pajunti, kaip tas darbas.

[pradededa lyti]

Oj, na, tikiuosi, spėsime, čia vis tiek maksimum bus dešimt minučių, tai gal neužlis. Koks būtų tavo svajonių darbas? Ką norėtum dirbti pagal specialybę po studijų?

- Čia reikia įvardinti specifinę?

Tiek specifiškai, kiek tu pats žinai.

- Šiaip dar nelabai žinau, ką aš norėčiau po studijų. Na, kaip ir programuoti, nes jei baigi programavimą ir eini į statybas, tai kam eiti programuoti. Tiksliai nežinau kokios specifinės, dar laukiu, kol keli kursai, antras, trečias, tu tada galėsi susiformuluoti, kas tau patinka, kas tau nepatinka.

Kaip manai, ar tavo studijos suteikia tau reikiamų žinių tam tavo ateities darbui?

- Suteikia, bet tu dabar studijuodamas nelabai supranti, ar tau suteikia. Galvoji, ai, studijuoji, išmoksiu it to dalyko gyvenime nereikės. O kai pabaigi ir pradedi dirbti, tada jau atsiranda tas, "o, šitą mokėmės". Tai suteikia, tiesiog tu dar nesuvoki, kad suteikia.

Ok. O tas darbas, kurio tu nori, kaip manai, kokio išsilavinimo jam reikia? Tarkim, jeigu bakalauras, tai kuriam kurse... labai nerišliai paklausiau. Ar užtenka bakalauro, ar reikėtų ir magistro, o gal dar aukštesnio kažkokio?

- Magistro, manau, reikia, jei jau... aš kaip tik domėjausi magistru. Kaip domėjausi, tai magistras jeigu tave domina labiau jau mokslinis lygis, arba šiaip, magistras ir kartu padės tau labiau ne specifine darbo sritis, o labiau lyderystės ir vadovavimo disciplinas išugdys. Ar mano svajonių darbui to reikėtų? Šiaip jeigu ir magistrą studijuočiau, tai studijuočiau baigęs bakalaurą ir padirbęs kažkiek laiko, jau susiformulavęs, ar man to reikia, ar ne. Aš dabar negaliu pasakyti, ar jo reikia. Nelabai gal.

Tai dabar neplanuoji?

- Ne, pirma bakalaurą. Tikrai po bakalauro į magistrą neisiu. Manau, geriausia bakalaurą nušlifuoti, tada darbo rinkoje, ir tada jau eiti magistro, jei jauti, kad tau reikia to. Arba šiaip tiesiog turi laisvo laiko.

Ko dar galėtų reikėti, kokios patirties, norint sėkmingai pasirodyti per darbo pokalbį?

- Domiuosi kartais tais darbo pasiūlymais. "Apie ..." [nesigirdi] yra toks kur šneka ten apie poreikius karjerai, tai dažniausiai sako, kad žmogui reikia pradėti darbą, kad tų bazinių žinių, kur tau nereikia... na, jei mokėsi tą vieną programavimo kalbą, tai bus gerai. Tau reikia tokių bazinių žinių. O kai jau darbe būsi, tai jau išmokys ten tave. Pala, koks klausimas buvo?

Ką norėjau, atsakei, tai aš dar prie kitos pusės prieisiu. Ar esi ieškojęs darbo pagal specialybę?

- Esu skaitęs skelbimus, ko reikia, skaitęs praktikas, bet siuntęs CV ir bandęs interviu tai ne dar.

Kai ieškai darbo pagal specialybę, bent jau žiūrinėji, ar yra lengva suprasti, ko reikia?

- Suprasti, ko reikia – lengva, bet, bent jau aš kai pažiūriu, tai atrodo, kad tu to neturėsi. Atrodo, kad reikalavimai naujokui labai aukšti. Dažniausiai reikia patirties visi rašo, du metai minimum dažniausiai, nu vieni būna kartais. Iš kur man juos gauti? Tada žiūri praktiką, ir praktikoj kartais reikia patirties, ir tada galvoji – iš kur man jos gauti? Manau, tie patys reikalavimai aiškūs, bet jie iš dalies yra šablonas. Juos įdeda, bet priima, jei nėra kandidatų, tai ir be tos patirties.

Tai dominuojantys reikalavimai yra patirtis labiau?

- Jo, patirtis. Dažniausiai dar būna speciali kalba kokia, specialūs įrankiai kažkokie. Dar pastebėjau, kad yra *agile* (liet. judus), nežinau, kaip čia pavadinti...

Judumas. Mes turėjome šitą žodį.

- Ne ne, *agile* tai yra, aš nežinau, kaip pasakyti: programos kūrimo kryptis ar kaip. Kad yra kažkokie *step'ai* (liet. žingsniai) *agile*, dominuoja, kad turi mokėti *agile*, suprasti, kaip vyks projektas, kažkas tokio. Jie aiškūs, bet kartais taip paskaitai, tai jie ten nori profesionalo. Parašyta *junior*, tipo, jaunesnysis, ir jie ten nori profesionalo.

Projektų valdymas, visokie papildomi dalykai?..

- Jo. Ateis žalias žmogus be patirties ir jam reikia mokėti komandai vadovauti.

Būna taip turbūt ne vien IT srity. Pasižiūri tuos skelbimus ir galvoji, ką, kas čia vyksta.

- Atlyginimas neblogas, bet nu jo.

Ar dažnai figūruoja reikalavimas turėti formalų išsilavinimą?

- Ne visuose, bet kartais yra parašyta. Nežinau, gal apie 70-80%, kad reikia. Ne kad privalumas, bet reikia. Arba reikia, kad baigęs, arba studijuoja dar. Tu gali ir be bakalauro mokytis, gali ir ten dirbti, bet bakalauras vis tiek tau suteikia, parodo, kad tu kažką moki. Kažkiek vis tiek moki, jei jau baigėi. Ir suteikia platesnių žinių, suteikia dar kryptingą, ko tau reikia. Nes tu jei nestudijuoji, tai tu toks, “nuo ko man pradėti”? Ir tau atveria kryptis, kur daugiau gali pasirinkti

- man šitas labiau patinka, gal aš to noriu. Tai jo, yra, kad su bakalauru prašo.

Ar pats planuoja dabar tęsti studijas?

- Taip.

Tęsti iki kiek, ta prasme, baigti?

- Baigti. Jau per sukąstus dantis, bet bandysiu baigti.

Ar šiuo metu yra tie sukąsti dantys?

- Jau sesijos tai... Nežinau, man tos studijos tai atrodo kartais patinka, kartais ne, kartais taip eh. Dar gal reikia daugiau pabandyti, gal kažkas vis tiek daugiau patiks. Nes vis tiek dabar daug bendrų dalykų, matematikos... bet baigsiu, bandysiu baigti. Baigsiu kažkaip.

Gal tada aš to ir palinkėsiu. Klausimai jau kaip ir atėjo į pabaigą. Ar turi kažkokių pastebėjimų?

- Tai gal ir pasakiau jau.

Ai, dar paklausti norėjau, ar tu finansuojamoje?

- Jo.

Ok. Tai iš mano pusės turbūt viskas. Labai ačiū už pokalbį.

12B (2020-06-26)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai tęsti ir toliau dalyvauti. Šiandien bus mūsų antrasis iš trijų pokalbių. Tikiuosi, susitiksime ir trečią kartą. Ar sutinki, kad interviu būtų įrašomas?

- Taip, sutinku.

Ačiū. Tai gerai, pradėdu nuo to, pasitikslinku – ar tu tebestudijuoji?

- Taip. Tebestudijuuju.

Nestabdei?

- Ne.

Tai papasakok apie pirmus mokslo metus.

- Iš viso tuos pirmus mokslo metus?

Taip, kokie įspūdžiai apskritai, apie mokslą.

- Na, jeigu pirmą semestrą atsiminsiu normaliai, tai jis gan sunkus buvo dėl kelių dalykų. Dėl kompiuterių architektūros labiausiai, buvo vienas sudėtingesnių. Nežinau, apie pačius mokslus?

Taip, kas patiko, kas nepatiko?

- Patiko gal kad labai detalčiai kai kurie dalykai į temas gilinosi. To mokykloje, kiek atsimenu, nebuvo tiesiog. Prabėgam greitai per vieną dalyką ir viskas. O ten labai gilinas, labai daug reikalauja, kad išmoktum. Kaip ir šitas dalykas patiko. Su daug žmonių susipažinau, tai faina. O kas nepatiko tai, jau sakiau, kompiuterių architektūra reikalavo daug. Čia pirmą semestrą, sakykim. Ir egzaminai sukėlė gana daug streso, nes buvo neaišku, ar išlaikysiu vieną dalyką ar kitą, bet pasirodo, visai gerai tą pačią kompiuterių architektūrą išlaikiau. Tada antras semestras. Pradžia visai patiko. Visi dalykai gan patiko. Objektinis programavimas gal irgi toks

sudėtingesnis buvo, bet viskas toliau tvarkoje. Labai nepatiko karantinas, nes pačioje pradžioje to karantino, kai nebevyko paskaitų tiesiogiai tai buvo labai demotyvuojantis dalykas. Labai mažai mokiausi pačioje pradžioje karantino ir buvo labai sunku susikaupti ties mokslais. Bandžiau kelis kartus su vienu grupiuku, davai, 15h kiekvieną dieną nors kokią valandą pasimokom ar panašiai, bet tai truko vos kelias dienas. Kai atsiskaitymai vyko kas kokias dvi savaites, vieno dalyko, kito dalyko, kas savaitę vos ne atsiskaitymai buvo kai kurie, tai ten dvi vieną dieną prieš jį pasiruošti ar jį padaryti, suprogramuoti ar greit paskaityti kokią matematiką tai būdavo... Egzaminai toliau. Tai irgi buvo stresas dėl matematinės analizės ir dėl algoritmų ir duomenų struktūrų. Tai ten nežinojau, ko galima tikėtis iš to egzamino ir kaip ten išeis, bet kol kas atrodo viskas normaliai. Tik dar nežinau matematinės analizės rezultatų. Tai čia jeigu apie mokslus.

O tu viską išlaikei, ar ne?

- Nežinau dar matematinės analizės.

Bet pirmą semestrą skolų neturėjai?

- Ai, ne, pirmą semestrą viską išlaikiau.

Ne mokslo, ir mokslo prasme, ką jautiesi per metus išmokęs? Ar jauti kažkokį patobulėjimą per visus metus?

- Programavimo prasme tai visai jaučiu tą sugebėjimų paaukštėjimą, supratimą programavimo. Ne taip jaučiuosi patobulėjęs po kokių diskrečiosios matematikos, matematikos programų sistemoms, kur algebra buvo, matricos visokios. Ten aš nelabai atsimenu, ten vektorių irgi beveik neatsimenu, tai šitas šiek tiek liūdna, kad neatsimenu daug dalykų iš pirmo semestro. Ir šito semestro gal nelabai prisiminsiu greit. Tai šiek tiek liūdna.

O tie dalykai, kur sakei, ko neprisimeni, kaip manai, ar čia problema yra tų kursų kokybė?

- Labiau pasakyčiau, kad aš gan mažai mokiausi. Bent jau matematika programų sistemoms pirmam semestre tai labai laikas nepatiko, 8:30, ir dar centre, tai dažnai nėjau į tą paskaitą. Čia gal mano kaltė labiau, bet kiek mokiausi kontroliniams ir egzaminams, tai to beveik neprisimenu.

Kaip vertini studijų kokybę? Ar tenkina ta kokybė?

- Kokybė bendrai? Nes bendrai labai sunku man įvertinti.

Mokymo, dėstymo.

- Mokymo... Jeigu balais reikėtų skirti tai kokie 8-9. Tai visai gerai, labai gerai. Ypač galiu pagirti algoritmų teorijos dėstytoją, kad jis 10, tiesiog tobula. Jis viską nuosekliai išdėstė, tobulai, nėra, prie ko prikibti. Ten tai žiauriai fainai.

O šiaip studijos, ar jos atitinka tavo lūkesčius ir poreikius? Ta prasme, ar jos yra per lengvos, ar per sunkios, ar kaip tik per vidurį?

- Gal net per vidurį. Aš labai galvojau, kad bus labai sunku. Tai nėra žvėriškai sunku, bet pakankamai sunku, kad reiktų kažką dar papildomai mokytis, daryti, skirti laiko pakankamai.

Ar norėtum, kad jos būtų lengvesnės?

- Nežinau. Jei būtų lengva, tai gal reputacijos neturėtų Programų sistemos.

O tada ar norėtum, kad būtų sunkesnės? Kad dar aukštesnį lygį išlaikyti?

- Labai sunkesnės nenorėčiau, gal ne.

OK. Galiu paklausti, kokie buvo tavo sesijos pažymiai, vidurkiai bent jau sesijos?

- Visų, ir pirmo, ir antro?

Jo.

- Pirmas semestras, vidurkis koks ten buvo... galiu gal tiesiog pažiūrėti?

Jo, na, neturi labai tiksliai pasakyti. Maždaug.

- Galiu tiksliai pasakyti. Jei neprašys vėl apklausos užpildyti.

Ai, dabar gali būti.

- Jo, vėl prašo. Tai gal negaišim laiko.

Ne, gal tada tikrai nereikia. Tiesiog, kiek maždaug?

- Maždaug... gal kokie 7 būtų bendras vidurkis iš pirmo semestro. Dabar irgi 7, gal labiau 8.

Kiek maždaug valandų per savaitę skiri mokslams?

- Šį semestrą? Karantino metu?

Na, gerai, tarkim, per karantiną. Atskirai tada žiūrim.

- Ahm, jei yra kokie atsiskaitymai tai tada gal kokias 5-10 valandų.

Čia per dieną, ar per savaitę?

- Per savaitę.

O kaip buvo ne karantino metu?

- Tada jau pasižiūrėdavau, ko nesuprasdavau, gal ir tą pačią dieną būdavo. Labiau prieš pratybas greitai pasižiūrėdavau. Iš viso per savaitę kokios penkios valandos. Čia be atsiskaitymų. Jei atsiskaitymai būdavo, tai ir ilgiau pasėdėdavau.

Bet čia tu skaičiuoji tik savarankišką darbą, ar ir paskaitas?

- Čia tik savarankišką.

O kiek tada laiko lieka laisvalaikiui, socialinėms veikloms, hobiams?

- Gan daug lieka, tai ir ieškau visokių veiklų. Dabar jau į SA nelabai per tą karantiną. Bandau jungtis. Užsirašiau dabar savanoriauti į MO muziejų.

Kaip faina! Jėga. O ar yra taip, kad jei turi kažkokią veiklą, yra dar studijos, ar yra kažkas, kas labiau nukenčia? Ar įmanoma suderinti visa tai?

- Įmanoma suderinti, kol kas manau, kad per daug turiu laisvo laiko. Jei ir į visas paskaitas eičiau, vis tiek atrodo, kad gal šiek tiek daug to laisvo laiko turiu. Nu ir tos paskaitos ne visada kiekvieną dieną tuo pačiu metu prasideda.

Sakei, kad SA norėtum priklausyti, ar priklausai jau?

- Dar nepriklausau ir gal norėčiau. Nors kai buvo Moterų diena, padėjau gėlytes karpyti ir jas klijuoti, ėjau dalinti su SA. Nu čia labiau gal MiDi savanoriai būtų. Norėčiau ir prie jų veiklos kaip savanoris prisidėti, gal neoficialiai. Ne į SA, bet tiesiog prisidėti.

Ar priklausai kokiai kitai studentų organizacijai universitete?

- Ne.

O kaip šiaip, nekalbant apie organizacijas, o būnant paskaitose, turbūt ne karantino metu, kaip įvertintum tą socialinį gyvenimą, kokia yra atmosfera universitete?

- Jauki visai, jeigu bendrauji. Kadangi aš turiu draugą iš buvusios mokyklos, tai mes su juo labai dažnai bendraujam. Ir retkarčiais su grupiokais. Buvome ir susitikę su grupiokais, ėjome po barus, tai visai gal susibendrausim, gal ir artimiau, negu dabar.

O kaip su dėstytojais? Ar yra taip, kad gali paklausti dėstytojo papildomai?

- Turbūt galima paklausti, bet gal ir nelabai drąsu paklausti. Aš tai bent jau nesu klausęs ir dar negalvoju klausyti. Gal kiti bandė. Bet šiaip dažniau dėstytojų klausiam ne dėl pačių temų, o kada bus egzaminai, datos, visokių tokių dalykų.

O jei būna, kad kažkiek nesupranti pačios medžiagos, tai kaip tada stengiesi išsiaiškinti?

- Tada jau ieškau per... jei nesuprantu, bandau konspektų ieškoti. Google Drive yra Programų sistemoms sudėti keli konspektai, ten galima pasižiūrėti, tai pasižiūri ten. Jei dar vis nesuprantu, bandau internete googlintis, "Khan academy", visokių, kaip juokaujam, visokių indų video. Tai tie irgi kartais padeda. Jeigu jau pačiam neišeina sugalvoti kažką, išrasti, tai jau grupiokų klausiu, kurie nujaučiam, kad tikrai supranta tą temą, medžiagą.

O pavyzdžiui, jeigu yra klausimų pačių studijų ne turinio, bet techninių klausimų... sakei, skolos negavai, bet jei būtų kažkokių problemų dėl studijų, tai kur kreiptumeisi tada su klausimais?

- Tikriausiai į studijų skyrių.

Čia fakultete?

- Nežinau, turbūt fakultete. Per elektroninį paštą.

O jau teko susidurti su studijų skyriumi ar su kažkuo administracijoje?

- Dar ne, bet taip netiesiogiai... galvojau dėl gretutinių studijų pedagogikos, kursioke rašė studijų skyriui, klausė ar, galima pakeisti BUSus savo dalyko. Programų sistemos dalykų kad nepakeistų, pakeistų mažiau Programų sistemų dalykų, išmesti BUS ir pasilikti vieną dalyką svarbesnį. Tai kad ar taip galima. Netiesiogiai, tarkime, susidurti teko.

Tai dar lauki atsakymo?

- Ne, atsakė, kad BUS negalima išmesti, o kitas, ne iš fakulteto, bendriau universiteto, atrašė, kad galima išmesti, tai toks nesutapimas gavosi. Na, aš nusprendžiau į tas gretutines studijas neiti.

Gretutines studijas norėtum imti čia dėl to, kad darbą su tuo susijusį, pedagoginį dirbti?

- Galbūt. Trumpalaikį kokį. Ne visą gyvenimą su pedagogika, bet tiesiog pabandyti.

Koks yra tas darbas, ką tu be to pedagoginio darbo norėtum veikti po studijų? Ne tai, kad idealiau atveju, bet tikrai labai norėtum?

- Nežinau, norėčiau programuotoju tiesiog dirbti kokioje stambesnėje įmonėje. Dabar klausausi podcast'ų, kur Danske banke dirba žmonės, tai visai įdomiai šneka ir skamba jų veikla. Tai norėčiau tokiose stambesnėse įmonėse, komandose dirbti programuotoju.

Kaip manai, ko tau reikia, kad galėtum tą darbą dirbti? Kokių įgūdžių?

- Turbūt daugiau programavimo kalbų išmokti, daugiau visokių dizaino šablonų išmokti. Tiesiog tai, ko dabar moko reikėtų daugiau įsidėmėti ir pabaigti šitą bakalaurą.

Ir tas faktas, kad turi diplomą, jis irgi būtų svarbus?

- Manau, taip, nes kiek iš podcast'ų girdėjau, kad ten mažuma yra, kurie be diplomo, bet ir į juos gal menčiau žiūri kai kurie. Diplomas kaip ir reiškia tą, kad tu esi toks šiek tiek [labiau] pažengęs galbūt, negu tie, kur savarankiškai. Nors tie irgi prilygsta, bet ne, tiesiog žiūri kitaip.

Paaukštinti, aukštesnes pareigas užimti gali tik su diplomu? Čia tas turima omeny?

- Tiesiog nebus lygūs turbūt. Mažiau tikėsisi iš to, kuris be diplomo. Aš taip įsivaizduoju.

Ar yra kitokių kažkokių dalykų, kaip darbas grupelėje, užsienio kalbos, ko, tavo manymu, dar reikėtų tavo darbui ateityje?

- Tokiam programavimo darbui daugiau nelabai ko reikėtų. Užsienio kalbų nereikėtų, nes anglų turbūt pakankamai gerai moku. Darbo grupelėse galbūt įgūdžių reikėtų, bet turbūt atsiras iš tiesiog praktikos, patirties.

Kaip manai, ar universitetas tau suteikia tų visų gebėjimų, ko tau reikės darbe?

- Manau, taip. Vienas dalykas, bandau prisiminti pavadinimą to dalyko, ai Algoritmų ir duomenų struktūros. Ten visokias formas pateikia, kurias reikia užpildyti. Kol kas, aš įsivaizduoju, kad kai tas formas pateiki darbe savo viršininkams ir jie ten žiūri tavo progresą pagal tas formas, kiek užpildei, kiek suprogramavai, ką darei tuo metu, kai programavai, ar tiesiog, medžiagą rinkai, kodą rašei ar taisei tą kodą ir panašiai. Tokių formų duoda, tai man atrodo, tai susiję su darbu.

Kaip manai, ar tau dar reikės papildomai mokytis kažką, kad jau tikrai pasikelti kvalifikaciją?

- Papildomai mokytis?

Jo, baigsi universitetą, ar dar kažką papildomai reikėtų daryti, kad tikrai galėtum darbo pokalbyje nurungti visus?

- Manau, kad iš pat pradžių nenurungsiu aš nieko. Greičiausiai tiesiog, kai pradėsiu jau dirbti tada ir atsiras ta būtinybė mokytis toliau. Kaip supratau, tas IT sektorius toks labai greit kintantis, tai reikia kasdien domėtis tais naujais dalykais, ir galiausiai, turbūt kai į kitus pokalbius jau eisiu, gal ir galėsiu nurungti, kai jau turėsiu patirties, kai būsiu daugiau pasikaustęs naujovėse visokiose.

O šiuo metu ar turi darbą?

- Ne, neturiu.

Ar planuoji ieškotis?

- Planuoju šią vasarą kokį nors darbą susirasti, bet kol kas MO muziejuje savanoriu pabūsiu.

Tarkime, jei rastum darbą, ar norėtum dirbti ir mokslo metais, ar tik vasarą?

- Gal tik vasarą. Apsiribosiu tuo. Nenorėčiau mokslo metais.

Jei ieškotum darbo, ar tai būtų iš tavo profesinės srities, ar random (liet. atsitiktinis)?

- Gal labiau random. Ne iš profesinės srities.

Dar norėjau paklausti, kad galėtum sėkmingai vystyti savo karjerą, ar tam dar reikėtų ir magistro diplomo?

- Dėl šito tai aš nežinau. Galbūt dar aukščiau į mane žiūrėtų su tuo magistro diplomu, bet nežinau, ar reikia būtent.

Ar planuoji stoti į magistrą?

- Kol kas ne.

Ar planuoji tęsti studijas?

- Taip, planuoju. Planuoju pabaigti bakalaurą.

Ok. Tai nežinau, aš jau daugiau mažiau paklausiau visko, ko norėjau. Ar dar turi kažkokių pastebėjimų? Kažko iš ankstesnių klausimų?

- Lyg ir ne.

Labai ačiū už pokalbį. Primenu, kad jei norėsi, kad kažkokio atsakymo nenaudočiau, gali man pasakyti. Dėl kito karto informuosiu. Ačiū.

13B (2020-06-22)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai tęsti dalyvavimą mano tyrime. Šiandien bus mūsų antrasis iš trijų pokalbių. Ar sutinki, kad interviu būtų įrašomas?

- Sutinku.

Ačiū. Pradėkime nuo to, pasitikslinu – ar tebetęsi studijas?

- Taip, vis dar studijuoju.

Tai papasakok apie pirmus mokslo metus universitete. Kokie įspūdžiai? Kokios nuotaikos, kai, kaip suprantu, jau viskas baigėsi?

- Įspūdžiai labai visapusiški, tikriausiai ypač dėl susiklosčiusios padėties, kai buvo karantinas. Tokie buvo pirmieji metai, kad teko pabaigti visą semestrą nuotoliniu būdu. Didelės įvairovės [...], buvo sunku priprasti prie jų gal. Bet šiaip studijų kokybe esu patenkinta, dėstomų dalykų – viskas yra aišku, suprantama, viskas yra gerai dėstoma. Gal čia taip pasakius.

Šito dalyko klausiau ir aną kartą, kaip po pusmečio pertraukos atrodo – ar studijos per lengvos arba per sunkios?

- Tikrai nėra per lengvos. Per sunkios yra tuo atveju, jeigu nuolatos nesimokai, nesikonspektuoji, nesižiūri kažko. Tada dalykai labai greitai susideda į vietą vietą, atsiskaitymai, visi deadline'ai. Studijos reikalauja, kad nuolatos dirbtum. Jei nuolatos dirbi, jos nėra nei per lengvos, nei per sunkios. Yra vidutinio sunkumo. Tačiau, kas pasidarė pas mano daugelį grupiokų, kad per

nuotoliniu būdu atidėliojo darbus ir dėl to dabar tenka palikti studijas. Aš manau, tai ir yra paaiškinimas.

Daug kas metė?

- Iki penkių iš žmonių.

Okei... vis dėlto karantinas savo padarė kai kuriems. O kaip tau pačiai abiejų šių sesijų rezultatai? Neprivalai sakyti pažymių, bet maždaug, kaip vertini savo pasiekimus?

- Pasiekimai yra nei prasti, nei labai klaikūs, stipendijos nesiekia, bet nėra ant išlaikymo ribos. Mane nustebino, kad antrą semestrą rezultatai buvo geresni, nei pirmą iš kai kurių dalykų. Pavyzdžiui, dėstė vienas dėstytojas skirtingą dalyką ir pas tą patį dėstytoją šį semestrą turėjau žymiai daugiau. Tai nuotolinis mokymasis turėjo teigiamos reikšmės.

Džiugu girdėti. Kai nėra ką daugiau veikti, tai ir mokslai daugeliui iš mūsų atsistojo į pirmą planą. Žiūrint iš tos perspektyvos, tuo tada, kai pradėjai mokytis, iki dabar, ar jautiesi per šiuos metus daug išmokus, kažkaip kitaip patobulėjus?

- Manau, taip. Teko vis tiek daug ką mokytis, daug ką sužinoti iš įvairių pusių. To, ko net nelabai tikėjausi. Ankstesnis mokymasis, po mokyklos. Galiu tikrai teigti, nes jau metus atsimokiau. Žinių kiekis yra žymiai didesnis, spektras didėja, nuomonės [...]. Tai jo. Kažkaip taip, jei atsakiau į klausimą.

Manau, tikrai taip. Ar gali išskirti, kas patiko ir nepatiko studijose?

- Nepatiko? Hm. Kas pirmas šauna į galvą, ir tai vėlgi, su neseniais dalykais susijęs dalykas, yra tas nuotolinis mokymasis. Kai kurių dalykų, tai buvo vieno dalyko dėstytojas labai įvairiapusiškai rengė konsultacijas. Tose konsultacijose, jos nebuvo kaip konsultacijos, tiesą pasakius, čia buvo būtina dalyvauti, bet jų laikas buvo be galo keistas. Ir tų konsultacijų mes turėjome žymiai daugiau, nei turėtume paprastai, kai vaikčiojome į universitetą mokymosi metu. Buvo ir šeštadienį, ir vakarą penktadienio į šeštadienį, buvo sekmadieniais. Per savaitę buvo trys – keturi tokie susitikimai. Buvo labai keista. O kas patiko?.. Tikriausiai kaip dėstytojais dėsto, informaciją pateikia, duomenis. Daug informacijos šaltinių suteikia. Pats dėstymas yra labai kokybiškas. Tai gal tai patiko.

Tai pačių studijų kokybę labiau į gerąją pusę vertini, ar labiau į tą neigiamą?

- Studijų kokybę vertinu į teigiamą pusę.

Aha. Sakei, mokytis sekėsi visai neblogai. Ar gavai kažkokią skolą?

- Ne, skolų neturiu.

Ar jau turėjai pasirenkamųjų dalykų?

- Taip, pasirenkamąjį dalyką rinkausi rudens semestriui.

Ar prisimeni, pagal kokius kriterijus rinkaisi pasirenkamuosius?

- Pagal dėstytoją. Pagal dėstytoją, tikrai norėjau rinktis pagal dėstytoją, ir, tiesą pasakius, norėjau lietuvių kalba mokytis dalykų.

O buvo variantas, kad galima angliškai?

- Taip, buvo vienas iš keturių variantų, kad pasirinkti dalyką anglų kalba mokytis.

Kiek tu valandų per savaitę skiri mokslams?

- Jeigu tai yra ne nuotolinis mokymasis, tai tikrai mažiau. Per savaitę, labai sunku pasakyti, bet į savaitę tikrai kokių 15 val, iki 20 val. O kai mokaisi nuotoliniu, tai yra vos ne pastovus tas darbas, nes paskaitos taip susidėlioja, darbai, ir išeina, kad atsikėlus nuo ryto vis kažką turi dėliotis ir daryti.

O tos 15 val ne nuotolinio mokymo metu, tai čia su paskaitom, ar tos savarankiškos?

- Be paskaitų. Be paskaitų tai išeina, kad penkias dienas po tris valandas, bet dažniausiai taip nebūna, tai septynias po dvi mokausi.

O kiek laiko lieka, taip irgi maždaug valandomis, laisvalaikiui, socialinėms veikloms?

- Darbo dienomis beveik nelieka laiko, bet pasiskirstau savaitgalį, tada ir į treniruotes vaikščioti, ir su šeima leisti laiką, ir visa kita.

O kokių nors turi dar šalia veiklų, pavyzdžiui, ar ieškojaisi praktikos arba darbo?

- Šiuo metu dirbu, bet tai nesusiję su mano specialybe.

Dėl ko pradėjai dirbti?

- Net nežinau, kodėl pradėjau dirbti, tai buvo vienas iš tų fetišų, kad tiesiog dirbti, užimti save, pasimėginti, sužinoti.

Kiek tas darbas užima laiko per savaitę? Valandomis.

- Paskaičiuosiu. Priklauso, žinoma, nuo savaitės, bet sakyčiau, apie 50 valandų.

Penkias – dešimt, ar?..

- Penkiasdešimt.

Okei, tai čia yra daugiau, nei vienas etatas.

- Taip.

Toks skaičius ne toks jau ir dažnas. Kaip tau sekasi derinti darbą ir studijas?

- Labai gerai, nes dirbu kartais po 12 valandų. Ne kartais, o visą laiką geriau po 12 valandų, ir tiesiog taip susidėlioja. Kai pradėjau dirbti nuo sesijos, tai atsidedu dienų, kada mokausi ir laikau sesiją, o kitom dienom galiu eiti į darbą.

O šitas darbas, sakei, kad jis nėra iš studijų srities, ar tu jo ieškojai specialiai?

- Ne, man jį pasiūlė.

Kaip manai, iš karjeros pusės, kokius tu plusus gauni iš darbo? Ta prasme, kas ateityje gali padėti?

- Kiekvienas turi pamėgtinti skirtingus darbus, ir sužinoti, atrasti save. Iš kiekvieno darbo galima apsiimti plusų. Tai yra gebėjimas bendrauti, komunikacijos čia... manau, tas komunikacijos kiekis ir yra plusas ateičiai man.

Ar jau galvoji, ką tu planuoji veikti po studijų? Koks jau yra tas svajonių darbas?

- Kuo toliau, tuo sunkiau atsakyti į šitą klausimą, nes realistiškiau pradėdau žiūrėti į visa tai, kas Lietuvoje... bioinformatikos firmų nėra tiek daug. Tikriausiai į tą specialybę pabaigus studijas net nežinia, ar teks dirbti toje srityje. Manau, kad realistiškiausia pabaigus šitas studijas dirbti programavimo srityje.

Bet čia vis tiek yra susiję su tavo studijomis? Ar čia jau...

- Susiję, bet netiesiogiai. Dalinai.

Kaip manai, kiek tavo dabartinės studijos tave paruošia tam, ką tu planuoji daryti, tam programavimui?

- Paruošia labai gerai. Turiu labai gerą pavyzdį savo šeimoje, mano sesė yra pabaigusi bioinformatikos studijas. Kiek teko su ja bendrauti, ir ką veikia grupiškai šiam gyvenime, tao po bioinformatikos studijų Lietuvoje tik vienas žmogus toje srityje plaukiojantis, kas dirba tiesiogiai bioinformatiką, o visi kiti dirba programavimo srityje ir viskas jiems gerai sekasi. Tai, manau, studijos paruošia, kad būtum programuotoju labai gerai.

Ar tie draugai dar kažką papildomai lankė, kursus, kažką tokio, ar užteko tik studijų?

- Užteko studijų.

Norėjau tokio filosofinio klausimo iš darbo srities paklausti. Kaip manai, kas yra reikalinga, kai ieškai darbo kas yra tas stipresnis svertas darbo pokalbyje – ar tavo formalus išsilavinimas, ta prasme, diplomo turėjimas, ar darbo patirtis? Tiek pat metų. Bakalauras keturi metai prieš keturis metus darbo patirties?

- Lietuvoje visą laiką ieškant darbo žmonės žiūri į praktiką. Jei po universiteto, visi klausia, ar yra praktika. Ir žinoma, nėra, nes tuo metu studijavai. Manau, kad reikėtų žiūrėti į žmonių išsilavinimą, bakalauro, magistro laipsnį ar žmonės turi, o praktika ateis su laiku. Aš manyčiau, išsilavinimas galėtų būti pirmoje vietoje.

Iš to, ką pasakei, susidarau įspūdis, kad tavo nuomone turėtų būti, bet vis tiek kažkokia nuojauta turi, kad realybėje gali būti priešingai.

- Absoliučiai ir yra priešingai, šimtaprocentiniai. Daugiau ieškos žmonių, kurie turi praktiką, o ne išsilavinimą.

Minėjai, kad studijos kaip ir pakankamai paruošia, bet kaip yra tada, ar užtenka bakalauro, ar reikėtų ir magistro?

- Manau, užtenka bakalauro.

Pati planuoji stoti į magistrą kažkada gyvenime?

- Sunku pasakyti, nes VU ir bet koks universitetas Lietuvoje neteikia bioinformatikos magistro. Tai tektų tada keliauti mokytis į užsienį. Ties šiuo klausimu dar yra labai didelis klaustukas, ar taip išties daryčiau. Tai negaliu dar šiuo metu atsakyti į šį klausimą.

Tai dar vieną kartą susitikime po pusės metų, tai tada dar kartą paklausiu. Dėl tų socialinių dalykų, sakei, kad daug dirbi, bet kaip yra su tuo studentišku gyvenimu socialiniu? Ar randi laiko laisvalaikiui, kažkokioms veikloms?

- Taip, žinoma. Visą laiką viską įmanoma suderinti. Kol kas puikiai sekasi suderinti, tai nesiskundžiu ir turiu laisvalaikio visą laiką.

Ar priklausai studentų organizacijoms kokioms nors universitete?

- Ne.

O kaip gyvenimas universitete? Aišku, dabar karantinas gal labai pakeitė viską, bet kaip vertini atmosferą tarp žmonių, bendruomenę fakultete?

- Yra renginių, visą laiką bandoma gerinti. Manau, viskas yra gerai.

Ar jau teko susidurti su administracija dėl kažkokių techninių klausimų, ar pagalbos studijų klausimais?

- Ne, neteko.

Šalia to dar, buvo, žmonės pamini, kad jei yra kažkokie klausimai, tarkime, dėl studijų, tai dažniausiai kreipiasi į SA. Ar tu palaikai ryšius su SA?

- Ne.

Ok. Klausimai eina į pabaigą, norėjau paklausti, ar planuoji tęsti studijas?

- Taip.

Ar turi pastebėjimų iš to, ką klausiau? Gal kažką norėtum papildyti prie savo senesnių atsakymų?

- Tai, manau, kad ne. Ir taip daug tauškiau, viską pasakiau.

Ok. Ties tuo galime ir baigti. Labai labai ačiū tau už pokalbį. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Dėl kito karto parašysiu.

14B (2020-06-22)

Dar kartą labai ačiū, kad sutikai tęsti dalyvavimą mano tyrime. Šiandien bus mūsų antrasis iš trijų pokalbių. Tikiuosi, sustiksime ir trečią kartą. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Žinoma.

Ačiū labai. Pradedam nuo to, pasitikslinu – ar tu tebestudijuoji?

- Žinoma. Jo.

Nesusistabdei?

- Ne.

Tai gerai, papasakok apie pirmus mokslo metus, kokie įspūdžiai?

- Pirmus mokslo metus... visai neblogi iš tikrųjų.

Kodėl?

- Labai abstraktus klausimas, gali truputį konkrečiau?

Kas labiausiai patiko šiais mokslo metais? Studijų prasme.

- Dėstytojai geri. Nežinau, ką čia dar. Yra keletas dėstytojų, kur daug užduoda, bet sistemingai padirbėjus, viską galima padaryti ir gerą balą gauti.

O kas nepatiko?

- Kad kaip ir nelabai buvo, kas nepatiko. Aišku, turbūt, kad važinėti reikia daug. Čia yra problema man, kaip be mašinos. Jei be garažo pirkčiau mašiną, man žudytų stabdžiai po savaitės, tai net neapsimokėtų jos pirkti.

Daug laiko susigaišta važiuojant?

- Taip. Išimtis yra nuotolinės studijos. Tada aš galiu tiesiog prisijungti prie kompiuterio ir nereikia niekur važinėti. Čia yra labai gerai.

Tau karantinas išėjo į naudą, taip išeina?

- Na, jo, pagrinde jo.

Buvo, kas sakė, buvo geresni rezultatai šitos antros sesijos, nei pirmos. Kaip tu vertini?

- Absoliučiai.

Geresni pažymiai buvo šitos?

- Jo.

Kokie buvo tavo pirmos ir antros sesijos pažymiai? Jei prisimeni.

- Pirma tai 8, 7, esu ir 6, ir 5 gavęs. Bet pagrinde neblogi, iš vieno ir 9 turiu. O dabar, šios sesijos nuotolinio mokymosi, tai 8, 9, 10. Nu ir du nežinomi dar.

O per visus mokslo metus ar jautiesi daug išmokęs?

- Nu truputį esu išmokęs. Nėra taip, kad kažką labai baisiai daug išmokau, bet tikrai susipažinau su naujais dalykais ir žiūrėsime dabar.

O kaip pačias studijas vertini? Ar manai, kad jų kokybė gera?

- Kol kas gera. Bent jau kiek studijuojų šitos programos kokybė yra gera.

Kaip supratau, mokytis sekėsi visai neblogai, tai skolų turbūt negavai? Perlaikyti nieko nereikėjo?

- Kiek žinau – ne. Du nežinomi dalykai tai neaišku, kaip. Bet tikiuosi, kad viskas labai gerai sueis.

Ar jau turėjai pasirenkamųjų arba BUSų?

- BUSų tai jo, aš turėjau. Pasiėmiau organizacijų vadybą pas Darių Ruželį. Vienas geriausių dėstytojų, visiems, absoliučiai visiems rekomenduočiau. Jis puikiai pateikia medžiagą, puikiai suorganizuoja tiek fizinį, tiek nuotolinį mokymąsi, pas jį įdomu yra. Net jei pats dalykas nėra labai įdomus, tai dėstytojas pateikia taip, kad būtų įdomu. Iš pasirenkamųjų tai aš kitais metais turėsiu, aš pasirinkau porą dalykų.

Pagal ką rinkaisi?

- Iš tikrųjų tai aš rinkausi pagal sudėtingumą. Situacija buvo tokia: kuratoriai išsiuntė per Messenger'į, kurie dalykai realiai nebus baisiai sunkūs ir aš va tuos iš karto ir pasirinkau.

Tuos, kurie mažiau sunkūs?

- Mažiau sunkūs, atlaidžiau vertinami, kad geresnį balą būtų galima gauti.

Gal kad mažiau reiktų skirti mokslams laiko?

- Nu turbūt jo.

O kiek šiuo metu valandų skiri mokslams per savaitę? Nežinau, esi skaičiavęs.

- Per savaitę tikrai negaliu pasakyti, bet kol sesijos metu mokiausi, tai minimum kokias keturias valandas skyriau. Tai nėra labai daug, bet aš radau YouTube labai efektyvią mokymosi strategiją. Maksimum kiek žmogus gali išlaikyti dėmesį susikoncentravęs, tai yra 25 minutės. Daugiau mažiau. Tai va, pasimokau 25 minutes, einu penkių minučių petrauką padaryti.

Čia tas “pomodoro laikmatis”?

- Nelabai girdėjęs to.

Čia šitas dalykas.

- Jo. Čia mano ta strategija yra. Aš galvoju, ir ji prisidėjo prie to, kad mano pažymiai smarkiai pagerėjo šio semestro metu.

Tai keturias valandas tu skirdavai mokslams per dieną, ar per savaitę?

- Per dieną.

O kiek laiko lieka laisvalaikiui, poilsiui?

- Sesijos metu klausiu, ar aplanai per semestrą?

Pirmiausia semestro metu, tada atskirai apie sesiją.

- Semestro metu tai būna minimum trys valandos paskaitų ir tada jau žiūrim. Aš kažką supainiojau. Semestro metu, kai mokiausi nuotoliniu būdu, kažkur trys valandos, trys keturios valandos, buvo užduočių atsiskaitymui, teorijos mokymuisi ir visiems tiems dalykams, nuotolinėms pačioms paskaitoms. Tada yra dalykai, kuriuos turiu namie padaryti. Čia laikas labai šokinėja pas mane. Kartais būna, kad aš nei valandos nepraleidžiu, o kartais būna, kad kokias tris – keturias valandas dar papildomai prasėdžiu, kad visa tai pasidaryti, susitvarkyti. Ypač link mėnesio galų, kada tie atsiskaitymai, jų deadline'ai pareina, ir tada jau reikia atsiskaityti. Nu ir žinoma, sesijos metu aš truputį atleidau savo mokymąsi ir tik iki keturių valandų per dieną.

Mokantis tokiu tempu, ar tau nukenčia laisvalaikis? Ar turi pakankamai laiko savo hobiams, sportui ir panašiai?

- Sportui... kad aš nelabai rimtai ir sportavau. Tik neseniai pradėjau griežčiau sportuoti. Laisvalaikis tai ką čia, žaisti prie kompo? Gal man jo ir nereikia.

O ieškojaisi kokio nors darbo ar praktikos?

- Mėginau truputį ieškotis, bet paaiškėjo, kad po to man reikėjo atsinaujinti CV, atsinaujinti nuotrauką, įsirašyti dokumentus, kad viskas gražiai tvarkingai atrodytų, kad pateikti būtent savo

patirtį, ką aš veikiau ir nuveikiau. Pavyzdžiui, sudalyvavau hakatone kažkokiam. Irgi patirtis, irgi galima į CV įrašyti, labai gerai. Kol kas tiek.

Darbo šiuo metu neturi?

- Ne.

Ar esi ieškojęs darbo, taip jau rimtai? Sakei, kad CV atsinaujinai, bet tu tai iš principo norėjai padaryti, ar tu ieškaisi konkrečiai darbo?

- Einu į "CV banką" ir išsiunčiu šimtus. Šimtui kompanijų savo CV ir viskas. Čia jau toks ir ieškojimas. Čia vienintelis būdas ieškoti. Nebent turi aukšto statuso pažįstamų.

Tarkim, jei kažkas atsakytų, ar tu dabar norėtum pradėti dirbti, ar dar ne?

- Aš tada pasiklausčiau apie darbo pobūdį, koks tai yra darbas ir ką man tada reikėtų daryti. Ir, žinoma, kokia kompanija, ką jie siūlo, ar pertraukas kavos ar kokį stalo futbolą ar dar kažką. Nu, žinoma, man svarbu truputį nuleisti garą, atitraukti dėmesį. Jei kas nors susiję su programavimu arba su kompiuteriais, tai aš tikrai mielai pasiimčiau.

Kai siunti CV, kokie darbo skelbimai tave labiausiai sudomina? Kokios pozicijos?

- Tai būtent tos, kurios atitinka mano kompetencijas. Kokio JAVA programuotojo. Su PHP aš nelabai galėčiau padirbti kol kas, bet JAVA – galėčiau. Koks Android programuotojas labai gerai sueitų man.

Kaip vadinasi tos pareigybės, kur tu daugiausia ieškai?

- Programuotojas. Jei tu to klausi.

Jo jo. "Duomenų mokslininkas" ar kažkas.

- Turbūt programuotojas, arba developer koks.

Koks yra tas darbas, kurį labiausiai norėtum dirbti? Svajonių darbas pavadinkime.

- Svajonių darbas. Nežinau, ar man yra skirtumo ten koks nors programuotojas būti, bet, aišku, labai labai svarbu komanda, kad draugiška, palaikanti būtų, kad ten nevyrautų pletkai, nebūtų stumiama už nugaros ant kitų žmonių. Kad nebūtų toksiška atmosfera darbe. Kol kas nepasakyčiau, kad pinigai yra baisiai svarbus dalykas. Be abejo, [ne]turi būti mažiau, negu minimumas. Ir jo, kaip sakiau, draugiškas kolektyvas, netoksiškas, kad nebūtų ten labai manipuliuojančių žmonių.

Kokių manai tau reikės kompetencijų darbe?

- Reikės įvairiausių tiek minkštųjų, tiek kietųjų, tiek vykdomųjų kompetencijų. Aišku, be abejo, mokėti bendrauti su žmonėmis, mandagiai, pagarbiai, maloniai. Čia iš minkštųjų. Iš vykdomųjų

tai laiko planavimas, sprendimų priėmimas. Ir, žinoma, kietosios kompetencijos – kaip aš gerai programuoju.

Kur tu stengiesi įgauti tas kompetencijas? Universitete, ar dar kažkur kitur?

- Tai yra labiau sisteminis mokymasis. Tai ne tik universitete, bet, pavyzdžiui, kokie nors hakatonai, mokymai. Pavyzdžiui, rytoj dalyvausiu IBM mokymuose. Būtent savo kietąsias kompetencijas ugdyti. Minkštosios ir vykdomosios kompetencijos tai, mano nuomone bent jau, su laiku ateina. Tiesiog reikia daugiau bendrauti, daugiau išeiti į žmones, daugiau veiksmo turėti. Tada ir gaunasi, kad ir geriau susiplanuoji, ir geriau bendrauji.

Gali plačiau papasakoti apie tuos mokymus?

- Šiuo metu aš nelabai prisimenu apie ką jie, bet tiesiog mane sudomino. Sudomino pavadinimas, sudomino, kad tai yra IBM korporacija. Tai yra praktiškai lyderiai kompiuterių srityje, kaip ir Microsoft ar Google. Tai, žinoma, galėsiu įsirašyti į savo CV. Ir, žinoma, aš kažką ir išmoksiu ten.

O čia yra online?

- Jo. Per (nesigirdi) radau.

Mokami?

- Nemokami. Man atrodo.

Atrodo?

- Atrodo. Nesidomėjau labai, bet galvoju, jei ten iki 40eur, tai kodėl ne.

Nu jo. O kas yra tavo pagrindinis finansų šaltinis?

- Tėvai išlaiko.

Ar tavo kurse yra daug žmonių, kurie dirba ir studijuoja?

- Šiaip kiek aš pažindinausi tai visi dirba. Bent jau iš mano pažįstamų rato. Yra ir tų, kurių nelabai pažįstu, tai tie irgi turi darbus. Tai va, pagrinde visi ir turi. Ar pagal specialybę – tai čia jau kitas klausimas. Turiu pažįstamą, kuris užsiminė, kad Bolt taksistas yra.

Tai ne vien pagal informatikos specialybę?

- No jo jo, ne vien iš tikrųjų. Bet, aš manau, kad jis greitai susiras ir pagal savo specialybę. Man irgi iš tikrųjų teko viešbutyje padirbti prieš studijuojant. Dabar aš tiesiog ieškau.

Sakei, bendravai, klausinėjai, kas iš tavo kursiojų dirba. Šiaip kaip yra atmosfera universitete?

Ar jaučiasi, kad yra bendruomenė?

- Koks turėtų būti bendruomenės jausmas? Ta prasme, kad kažkokie renginiai kartu vyksta? Diskutuojama daug? Kažkiek to yra. Aptariamoms pačios studijos. Nėra, kad žmonės susirenka kartu kad kažką faino padaryti. Nelabai to yra. Visi ateina kas sau ir pagrinde gerinti kvalifikaciją.

O tie renginiai būna būtent susiję su kvalifikacija, ar labiau vakarėliai?

- Universiteto renginiai turi omenyje?

Jo.

- Aš kaip jau minėjau, nebent SA yra dėl renginių. Aš tiek ir tik žinau. Nėra, kad ten susirenkam, pabūnam, kažkur nueinam. Nežinau, gal man vienam nepasisekė, nepakliuvau.

O tu priklausai SA?

- Ne. aš labai mažai ką bendro su jais turiu.

O kokiai nors kitai organizacijai ar priklausai?

- Ne.

O šiaip ta atmosfera universitete, ar jauti kažkokią konkurenciją tarp žmonių? Ar yra atvirkišciai, kad gali bet kada paklausti pagalbos iš kursiojų?

- Jo, labiau bendradarbiavimas yra. Bet nėra taip, kad... čia labiau mes ateinam, nudirbam savo ir važiuojam namo. Čia nėra taip, kad kažkaip labai patūsini (pasilinksinsi, atšvęsi). Nežinau, nebent labai jau ieškoti reikia, bet aš nesu iš tų, kurie labai stengiasi kažką išvis daryti ir ieško tų linksmybių.

O tai, ką tu planuoji veikti po studijų, nežinau, kiek manai, kad yra svarbus tas universitetinis išsilavinimas. Kaip manai, ar tau, kad susirastum savo mėgstamą darbą, ar tau reikia baigti bakalaurą, ar ir magistrantūrą, o gal ir ten dar aukščiau eiti?

- Užtenka įstoti į bakalaurą. Ta prasme, realiai kai kurie žmonės pirmo kurso metu susiranda darbus, užsirekomenduoja per dėstytojus ir taip toliau. Tai va, realiai tiek, užtenka tiesiog įstoti ir viskas. O planų po universiteto, nežinau, gal pamėginsiu pats savarankiškai keliauti, jau turėsiu kažkokį passive income, supranti. Gal netgi keliaudamas galėsiu dirbti, kad man turbūt labai patiks.

Savarankiškai?

- Jo jo jo.

Freelance'inti?

- Arba, arba dirbti kažkokiai kompanijai stambiai, ir tada mėginti derinti su kelionėmis ir dar ku. Yra būdų, kaip pigiau apkeliauti pasaulį, pamėginti derinti tai su darbu. Kodėl gi ne.

Visi geriausi dalykai kartu galėtų eiti. Minėjai, kad užtenka įstoti į bakalaurą tiksliai. Ar įstoti, ar... kiek laiko reikia pasimokyti, kad galėtum susirasti gerą darbą? Kiek semestrų?

- Įstoti. Ir viskas. Ir, aišku, reikia panašios darbinės patirties. Nesvarbu, ar tai būtų koks nors universitetinis projektas... mums šiaip duoda tų komandinių darbų ir netgi labai pakankamai. Mes, jei pakankamai gerai padarėm, gražiai tvarkingai, irgi galime į CV įsirašyti tą patirtį. Žinoma, reikia domėtis. Dėstytojai būna, kartais kažką ten pasiūlo arba rekomenduoja. Realiai iš karto, pačiame pirmame kurse galima pradėti dirbti.

Nesvarstai studijuoti magistrantūroje?

- Neaišku. Jei aš pasiilgsiu universiteto po baigimo, tada kodėl gi ne, kodėlgi nepratęst. Mano toks planas – mėgautis gyvenimu, kol jaunas.

O kaip dabar, ar planuoji tęsti studijas, šitas, į kurias esi įstojęs?

- Aš planuoju jas baigti. Baigti, gauti diplomą, jau būti atidirbus minimum dviejose skirtingose kompanijose, būti susipažinęs su nemažai žmonių ir, žinoma, turėti galimybių.

Kelintame kurse norėtum pradėti dirbti?

- Aš jau dabar siuntinėju. Jei vasarą atsiras – labai gerai.

Tada to ir linkiu. Mano klausimai jau atėjo į pabaigą. Nebent turi kažkokių pastebėjimų?

- Nelabai.

Ok. Tai labai ačiū dar kartą. Jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti.

TREČIASIS INTERVIU ETAPAS (2021 sausio pabaiga ir vasaris)

Pastaba: visi šio etapo interviu buvo atlikti telefonu dėl karantino

1C (2021-01-27)

Galime pradėti. Labai dėkoju, kad sutikai tęsti dalyvavimą mano tyrime. Šiandien bus paskutinis kartas, labai ačiū, kad sutikai visus tuos tris kartus dalyvauti. Man tai reiškia parašytą magistrinį, tai labai labai ačiū.

- Kaip šiaip sekasi, kaip progresas?

Po truputį, jau su kai kuriais trečių kartą pakalbėjau. Per artimiausias porą savaitių turėčiau pabaigti, tai bus ramu, reikės tik rašyti.

- Labai gerai.

Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip, viskas gerai.

Dėkui. Gerai tada. Kaip tau sekasi? Kaip mokslai šį semestrą? Kaip tas antras kursas apskritai?

- Sekasi gana neblogai. Palyginus, kad mokslas nuotoliniu būdu tai man tai iš tikrųjų labai padėjo. Aš jaučiuosi gal net labiau savimi pasitikinti. Studijų kokybė man atrodo geresnė, nes vis tiek, paskaitų metu ar ten būna neišgirsti, ar draugai kažką šnabžda krebžda, o dabar viskas yra dažniausiai įrašoma. Medžiaga pateikiama gerai, dėstytojai greitai susisiečia, tai aš labai patenkinta.

Tai netgi tam tikra prasme pagerėjo studijų kokybė?

- Taip, pagerėjo.

Pala, aš tik pasitikslinu, tebestudijuoji ir nesistabdei, ar ne?

- Ne, nestabdžiau.

Apie karantiną žmonės skirtingai pasisako. Kokie plusai yra to, kad yra nuotolinis? Kokius studijų kokybės aspektus pagerino nuotolinis?

- Vienas dalykas – iš karto vaizdo ir garso kokybė, nes vis tiek, aišku, tu tas skaidres gali atsidaryti pas save, bet kai dėstytojas būtent kažką aiškina dalimis, tai savo kompiuterio ekrane yra žymiai geriau matyti, negu sėdint klasės gale. Dažnai dėstytojai įrašo tas paskaitas, jas galima parsisiųsti ir prieš egzaminą išklaudyti dar kartą, nes jie, būna, pabrėžia svarbias detales. Čia labai man svarbus aspektas buvo. Ir aš kadangi nesu vilnietė, man labai susitaupė laiko ir pajamų liekant iš namų ir žiūrint tas pamokas. Dar galėjau skirti laiko papildomiems užsiėmimams, pouniversitetinėms veikloms, nes, jei nebūtų karantino, aš nebūčiau fiziškai spėjusi nuvažiuoti, pasiruošti ir panašiai. Tai tokie plusai.

Prisimenu, tu aną kartą pasakojai, kad mėgsti dalyvauti hakatonuose, buvai į kursus užsirašius vasarai. Kaip tau visi šitie dalykai einasi? Ką šį semestrą darei?

- Hakatonai tai man dar nelabai, man trūksta įgūdžių. Aš buvau užsirašiusi į praktiką. Buvau radusi neapmokamą. Bet ta praktika buvo be jokių apmokymų, ta prasme, mes turime idėją ir jūs ją realizuokite. Tai man nelabai pavyko iš tikrųjų, nes trūko bazinių įgūdžių. Iš tikrųjų aš tuos bazinius įgūdžius įgijau šio semestro metu. Tai tiesiog bandžiau per anksti. Tai nėra į temą

su mano studijomis, bet aš per paskutinį semestrą mokiausi japonų kalbos VU Rytų kalbų mokykloje, ir dabar dar tęsiu antrą trimestrą studijų.

Ar tie kursai tau kažkuo... ta prasme, tu juos pasirinkai dėl karjeros, ar tiesiog, kad įdomu?

- Šiaip tiesiog, kad gana įdomu ir mėgstu mokytis kalbas. Tačiau žinau, kad informatikos lauke, bent jau užsienyje, japonų kalba yra labai aukštai vertinama, duoda didelį plusą, jeigu moki. Ir be to, kuo daugiau kalbų moki, tuo lengviau išmoksti kitas. Tai tiesiog didelis plusas būtų.

Skamba labai fainai, kalbos yra toks dalykas, kad tikrai praverčia. O patys mokslai, tai, kas yra tavo studijų programos dalykai, kaip šitas semestras, kaip tu jį palygintum su buvusiais? Ar sunkesnis, ar krūvio daugiau yra?

- Asmeniškai... sakė kiti moksleiviai, kad šitas semestras bus labai sunkus. Aš su jais visai nesutikau. Kai kurie dalykai buvo... pakankamai visi dalykai buvo išdėstyti tokiomis dalimis. Pavyzdžiui, viename dalyke reikėjo kas savaitę padaryti darbą, tai aš manau, kad tai yra labai gerai, nes tada nuoseklumas yra, tikrai neatidedi to paskutinei dienai ir mokaisi nuosekliai. Krūvis irgi buvo sąlyginai geras, turint omeny, kad daug studentų, gal pusė kurso mūsų, jau yra dirbančių, tai daug kas sugebėjo suderinti studijas ir darbą be didelių jokių problemų. Aišku, būna trikdžių, nesusipratimų, bet palyginus tikrai viskas buvo gerai šitame semestre.

O patys dalykai, pats studijų turinys, ar tai, ką mokėtės ar tau atrodo buvo naudinga?

- Taip. Mes turėjome daugiau tokių dokumentacinių darbų. Dažnai tie, kurie galvoja apie informatiką, dažniausiai galvoja apie programavimą, valdymus visokius, bet dokumentacijos irgi labai svarbu, nes nuo to prasideda idėja ir, kad ją realizuotum reikia nuosekliai, tiksliai žinoti, ko reikia, tiksliai žinoti, kaip viskas veiks, kaip tu tą įsivaizduoji, ir tik tada pradėti gaminti tą produktą. Šitas semestras mane tikrai išmokė daug tokių detalių. Galbūt aš visko realiai ką aš mokiausi nepanaudosiu, bet tas mąstymas lavinamas buvo, toks kūrybinis.

Tai jei kalbėtum su fakulteto vadovu tai nebūtų kažko, ką pasakytum čia išimti reikėtų ar pridėti?

- Ne, tikrai nebūtų.

Pas jus turbūt yra Studijų programos komitetas. Ar pas jus būna, kad jei studentai kreipiasi, nežinau, ar tu tame dalyvauji, bet jei studentai kreipiasi į administraciją, tai ar susilaukia reakcijos ir pagalbos?

- Kreiptasi į SPK buvo mažai iš mūsų, retai kreipiasi, bet yra atstovė, visi žino, kad į ją kreiptis galima, taip pat SPK mūsų būtent studijų programos vadovas mums irgi dėstė, tai mes galėjome

visada jo paklausti, jei buvo kažkokių netikslumų. Informacija prieinama, viskas gerai, tik tai mums gal jos neprireikia kol kas.

Supratau. O kaip tau pažymių prasme ir pačių savo rezultatų vertinimo, kaip tau šitas semestras buvo? Ar pažymiai buvo, palyginus su kitomis sesijomis, geresni ar blogesni?

- Pažymiai svyruoja nuo 7 iki 10. Tai sakyčiau, rezultatai nėra blogi, jie tokie labiau per viduriuką. Ar pagerėjo, ar ne – sunku pasakyti, nes visi tie dalykai labai skyrėsi. Tarpusavyje gal siejosi, bet tik truputį. Labai daug įvairovės. Manau, kad jei nepagerėjo, tai bent išliko taip pat.

Ar pati esi patenkinta savo rezultatais? Čia nėra esmė, kokio dydžio pažymys, bet ar esi tiesiog patenkinta tuo, ką padarei?

- Asmeniškai aš esu kaip ir perfekcionistė. Visą laiką norisi daugiau, geriau, bet palyginus, kiek įdėjau pastangų ir rezultatus, tai aš tikrai esu patenkinta savo pažymiais.

Aišku, labai faina. O žiūrint nuo semestro pradžios, per visą semestrą iki dabar, ar jautiesi patobulėjusi? Ne vien gal, nu ir mokslo prasme, bet šiaip patobulėjusi kaip specialistė, kaip žmogus?

- Tikrai taip. Šitas semestras gal man buvo didžiausias lūžis. Aš pradėjau lankytis pas psichologą, nes man buvo baimių dėl programavimo. Dažnai būna toks „imposter“ (liet. apsimetėlio) sindromas informatikams būtent. Dėl to, kad jie galvoja, kad jiems trūksta įgūdžių, kad kiti visą laiką moka geriau už juos ir galbūt jie neturi tokio aukšto lygio kvalifikacijos ir žinių, kad galėtų užimti tą poziciją ar panašiai, nors dažniausiai tai mūsų galvoje būna. Tai bendraujant su psichologe, dirbant su savimi išaugo mano produktyvumas, pasitikėjimas savimi, lengviau studijos ėjosi. Per studijas tikrai labai daug išmokau tokių bazinių dalykų, kur tikrai reikės ateičiai.

Dėl šito sindromo, kaip manai, ar tavo kurse, apskritai tarkime tarp VU studentų, ar tai yra daug ką kamuojantis dalykas?

- Nelabai galiu sakyti, kad daug ką, bet tikrai pasitaiko. Labai didelis skirtumas, labai su skirtingais lygiais žinių ateina tie informatikai. Daug kas mokosi savarankiškai, dirba, turi patirties, o kai kurie va jokių tokių užsiėmimų neturėjo, nedarė, tiesiog įstojo į universitetą ir mokosi ten, tai labai didelis skirtumas yra. Natūraliai ta baimė kažkaip atsilikti, galbūt ne taip gerai padaryti yra visą laiką. Bet kad kamuotų labai daug žmonių, tai ne.

Čia yra susiję su tuo, kad matai, kad kiti kursioškai turi gerus darbus, o tu ne?

- Taip, nes mes programuojam ir tai pačiai užduočiai atlikti yra galybė variantų ir galybė būdų, ir programavimo kalbos net skirtingos yra, tai gali padaryti ta, kurią mokeisi universitete, viskas gerai yra, tavo užduotis gal bus ir gerai atlikta, tu gausi neblogą pažymį, bet tie, kurie turi daugiau įgūdžių, padaro viską sklandžiau, geriau apmąstytai, gauna papildomų balų už gerą darbą ir panašiai. Tai ateini su savo darbu ir pamatai tokį kitokį, tokį labiau „WOW“, ir tada galvoji – ar aš tikrai gerai padariau tą savo darbą. Nežinau, ar atsakiau.

Jo, aš maždaug įsivaizduoju. Aš kažkaip įsivaizdavau, kad toks dalykas gali būti, aš nežinojau, kad tam yra pavadinimas. Ar gali būti, kad dalis žmonių... na tuėjai į konsultaciją su specialistu, bet gal dalis žmonių tiesiog į nieką nesikreipia ir pradeda dirbti būtent dėl to, kad nugalėti šitą baimę, ne dėl to, kad jiems pinigų reikia netgi?

- Taip. Aš asmeniškai eičiau į darbą anksti, net ir pradėjau ieškoti, ne dėl to, kad man reikėtų to finansinio šaltinio, o dėl to, kad reikia patirties. Nes toks jausmas, kad kai išeini iš universiteto, aišku, yra ketvirtame kurse praktiką semestre pačiam paskutiniam, viskas gerai, tikrai ieško tu žmonių būtent baigiančių, koks SEB daro praktikas, bet kai tik išeini iš universiteto, jei neturi tos praktikos, šiaip darbo patirčių, asmeninių projektų, na, asmeninius gana sunku sugalvoti ir prisiversti juos padaryti, tai atrodo, kad tu jau kaip ir atsilieki. Nors tu tik išėjai, tu šviežias specialistas, bet tu atrodo, jau atsilieki, nes tu neturi tos patirties. Tai dėl to dauguma anksti pradeda dirbti būtent dėl to.

Čia turbūt ne tik informatikoje, kai pagalvoju ir apie savo kursiookus, nu tikrai toks spaudimas. Galbūt net nėra sakoma, kad diplomai nesvarbu, darbas svarbiau, bet realiai daug kas teigia, kad abu dalykai svarbūs, ir tada tu turi kažkaip studijų metais verstis per galvą ir mokytis, ir dirbti. Kaip manai, ar darbdaviai iš tikrųjų taip griežtai reikalauja, kad tu jau būtum ir su darbu, ir su diplomu? Ar tai yra socialinė problema?

- Kaip kuriose šalyse. Aš turiu pažįstamų iš užsienio, tai iš jų girdėjau, tas diplomai dažnai būna formalumas. Tai yra, kad jei tu nori būti labai aukšto lygio specialistas, kopti karjeros laiptais, tai didelis šansas, kad tau iš tikrųjų reikia to diplomo. Bet jei tu esi pradedantysis, tu nori išsibandyti, ir tik vėliau stoti, tai tikrai įmanoma, būna daug apmokamų kursų, kur kompanijos tiesiog ieško darbuotojų ir apmoka jiems kursus, kad jie eitų, išklaustyti ir tada eitų dirbti pas juos. Kolegijose irgi moko. Aukštasis nėra būtinas, nebent noro tikrai aukšto lygio specialistu būti ateityje. Dažniausiai, bent jau į pradines pozicijas, kadangi aš esu geriausiai su jomis susipažinusi, tai reikalauja įgūdžių. Aišku, praeini interviu, ir tada būna praktinės užduotys, gal

kažkokios kūrybinės, kurios nereikalauja būtent universitetinių taikymų, kurių ten moko, bet būtent loginio mąstymo ir to suvokimo kaip programuotojo. Aišku, tai universitetas moko, bet tu gali to išsimokyti ir pats savarankiškai ar kursų pagalba.

O tu psichologą susiradai universiteto ribose, ar buvo kažkoks privatus?

- Taip, čia universiteto. Pabandžiau tas konsultacijas, kurias finansuoja, kiek ten, gal šešios. Pabandžiau, likau dar ilgiau ir bendrauju gal kokius tris mėnesius.

Kitiems žmonėms rekomenduotum šitą dalyką? Informatikos studentams, kuriems kyla labai didelis noras apsiimti per daug darbų. Ar tai yra vertinga patirtis tos konsultacijos?

- Sakyčiau, tikrai taip. Universitetas suteikia tikrai, palyginus geras galimybes, nes ten aukštos kvalifikacijos darbuotojai. Psichologą gali būti iš tikrųjų privačiai eiti gana finansiškai skausminga, bet universitetas tikrai finansuoja. Kalendoriniais metais gali, pavyzdžiui, va, rudenio semestrą eiti šešias savaites, pavyzdžiui, kartą į savaitę. Tada kalendoriniais metais ir vėl gali eiti. Tai manau, sąlygos tikrai yra geros ir žmonės, ne vien informatikai, bet apskritai, mano nuomone, dažnai apleidžia savo psichologinę savijautą. Galbūt kartais ir nepastebim, kiek daug visokių neigiamų minčių, kurias mes... neigiamų emocijų, kurias mes sau sukeliame net, pavyzdžiui, save kritikuodami kažkaip. Aš manau, kad psichologas gali padėti sudėti tas mintis į vietas, padidinti produktyvumą, pagerinti tą bendrą emocinę būklę. Manau, tikrai gerai. Tai rekomenduočiau.

Tikrai aš net nepagalvojau apie šitą universiteto aspektą. Tikrai labai įdomu. O šiaip, kaip tau šitas semestras dėl laisvalaikio? Ar pavyko susiderinti? Kaip suprantu, nedirbi?

- Ne.

Tai kaip pavyko susiderinti mokslą su laisvalaikio veiklomis, hobiais? Ar lieka laiko?

- Laiko tikrai lieka. Visi vakarai buvo pakankamai laisvi. Svarbiausia gal susidėti tuos prioritetus, nuspręsti, kada būtent dirbsi. Reiktų paplanuoti to laiko daugiau, nes vis tiek iššoka koks dar atsiskaitymas. Vienu metu galbūt, va semestro vidury, kai jau visi dėstytojai, “va čia išmokom jau dalį”, ar kokį kolį, ar atsiskaitymą, didesnę darbą padaryti, tai viskas labai susimetė. Buvo to spaudimo. Bet šiaip laiko to tai tikrai buvo.

O kiek maždaug per dieną skiri mokslams valandų? Ir kiek po to per savaitę susidaro?

- Šito niekada sąžiningai neskaičiavau, bet darbus dažniau susidėdavau būtent savaitgaliui, savaitgaliais daugiau. Į dieną labai sunku pasakyti, bet į savaitę, pagalvosiu... 20-25 valandos. Maždaug, nes būtent visi savaitgaliai tam būdavo atiduodami, darbams.

25 valandos čia yra savarankiško, ar čia įskaičiuojant paskaitas?

- Čia savarankiškas būtent.

O paskaitų daug būdavo dar plus šalia to?

- Techniškai paskaitų tų būdavo, bet kai kurios nukrisdavo. Nes, pavyzdžiui, kai netikrina lankomumo, ir būna kokie projektiniai darbai, jie susiję būtent su pratybų medžiaga. O paskaitų medžiaga nesusieidavo, tai iš tikrųjų daug kas neidavo į tas paskaitas. Tai aš nežinau, formaliai kaip ir buvo, bet realiai jų būdavo mažiau, nes dėstytojai dabar vertindavo daugiau praktinius tuos gebėjimus, kaip tu tuos darbus padarai, tas lankomumas niekur nebuvo privalomas. Aš tikrai dabar galvoju, kiek tų paskaitų būdavo. Tai gal, tikriausiai, 10 per savaitę.

Dabar prisiminkiu, tu esi sakis, kad šiaip tai socialinis gyvenimas ir žmonės universitete yra draugiški, tai ta atmosfera yra gera. Bet dabar vis tiek karantinas. Tai ar pasikeitė situacija? Ar yra įmanoma bendrauti su kursiokais, kaip ta atmosfera dabar? Ar yra kažkokia izoliacija?

- Bendrauti įmanoma. Aš žinau, kad jeigu aš su kažkokiais žmonėmis susipažinau, susibendravau, kad jie tikrai yra pasiekiami. Turiu savo grupes, kur dėl universiteto ar šiaip kažko pasišnekam. Mus skirstydavo keliuose projektuose grupėmis, tai bijojau, kad nesusirasiu to partnerio būtent dėl tos atskirties, nes sunku susipažinti su tais kitais studentais, su kuriais iš anksčiau nebuvai susipažinęs. Tai, aš įsivaizduoju, kad pirmakursiams yra tokia problema, kai jiems viskas nuotoliniu ir jie negalėjo gyvai pasibendrauti daugiau. Man, galvojau, kad iškils problemų, bet jų neiškilo. Su tais, su kuriais bendravau, tai viskas gerai, bet naujų žmonių pritraukti, susipažinti tai jau atrodo sunkiau.

Nu jo, pirmakursiams tai čia išvis problema, nes tie nauji kontaktai tau įsivaizduoju, kad sunkiau.

- Taip, tikrai.

O studentų organizacijai kažkokiai nepriklausai, ar ne?

- Ne, nepriklausau.

Esi minėjęs, kad kaip ir norėtum priklausyti vėliau, tai kokie planai dabar?

- Yra aplinkinių, kurie yra buvę kuratoriais, SPK ir panašiai, tai aš suprantu, kad ten reikalauja atsakomybės, bet jie nelabai atrodo sužavėti tuo darbu. Aš dabar kaip ir susiradau tų savo veiklų, susiplanavau, ko aš noriu siekti, kokie dabar yra mano tikslai ir tas organizacijų dalyvavimas nebuvo vienas iš tų, kurie topteli į mintį, kad aš noriu tai daryti. Tai aš nemanau, kad dabar bandysiu siekti to.

Gali gal papasakoti, kokie tikslai?

- Man buvo sunku surasti, ką aš noriu daryti, tai yra, kokioje srityje noriu būti informatikoje. Šito semestro metu man buvo vienas toks gana stiprus programavimo kursas. Tai yra tiesiog dėstytojai dėsto tą teoriją ir mes turime tą teoriją iš karto pritaikyti praktikoje. Jie nemokė mūsų programavimo, bet mes turėjome patys programuoti, patys ieškoti medžiagos ir panašiai. Aš supratau, kad ta sritis yra ne man, kad aš nenoriu to gryno programavimo. Man labiau patiko tos dokumentacijos, planavimai, tai pat dar galvoju apie web (liet. tinklapių) dizainą. Yra tokie “user interface”, “user experience” dizaineriai, kurie būtent padaro tą vizualumą produktą, svarsto, kaip pateikti tą produktą, kaip jį suformuoti, kaip mygtukus išdėlioti web puslapyje, kad būtų ten prieinama visiems, kad būtų patogu naudotis. Spalvos, kad būtų, pavyzdžiui, pritaikyta neįgaliems, kurie spalvų nemato ir panašiai. Tai, aš manau, kad šiais metais labiau domėsiuosi šitais dalykais. Taip pat turiu nusitaikiusi tokių porą pozicijų, į kurias bandysiu galbūt vasarą į praktiką, tai tikriausiai domėsiuosi ir reikalavimais, kurių reikia ten. Kažkaip papildomai domėsiuosi. Pakartosiu senesnių kursų žinias. Tas bazines, kaip kompiuterio procesai veikia ir panašiai. Tai tokie mano tikslai.

Praktiką tu nori vasarai, ar ne? Ar ji išsitęs iki semestro?

- Yra viena tokia kompanija CGI. Aš į ją bandžiau pavasarį, bet man nepasisekė, bet mano vienas draugas ten pakliuvo. Ten tris mėnesius yra pratika, apmokymai visokie, ir tada jau gali, ten pavyzdžiui, 0.5 - 0.75 etato likti dirbti su jais. Viskas yra suderinama. Tai praktikai reikia pilno etato, full time. Prasidedant dabar semestru aš kaip ir galėčiau bandyti, bet baisu, kad pilnu etatu ir su studijomis nepasiseks. Tai bandysiu vasarą, kai yra daugiau to laisvo laiko.

O jei tau po vasaros pasiūlytų pasilikti, tarkim, kad ir 0.75 etato, ar pasiliktum mokslo metams dirbti?

- Kadangi tai būtų mano pirmas rimtas darbas, tai aš žiūrėčiau, kaip sektųsi. Taip pat reiktų atsižvelgti ir į tą mokamo medžiagą. Tikriausiai likčiau, bet gal puse etato, ne 0.75. Dar sunku pasakyti, žiūrėčiau situaciją.

Sakei, kad visai daug kas pas tave kurse dirba. Tai kokiū etatu žmonės dirba?

- Jei taip viduriuką imti, tai, sakyčiau, gal 0.75. Yra tokių, kurie paskaitose kaip ir visai nesilanko, dirba. Kai kurie ima kažkokius šalia projektus, kaip puse etato dirba, yra tokių, kur 0.75. Tai viduriukas kažkur čia būtų.

Tie žmonės, kurie dirba tokiais didesniais etatais, tai jie yra labiau, kad dėl pinigų dirba, ar dėl praktikos? Pas mus, pavyzdžiui, būdavo tikrai žmonių, kurie dirbo nuo pirmo kurso ten kokiais treneriais pilnu etatu, nes jiems pinigų reikėjo. Tai čia yra tas atvejis, ar jie informatikos darbus dirba?

- Ne, visi, kai aš sakiau, kad dirba pusė kurso, tai aš turėjau omeny, kad visi dirba būtent informatikos lauke. Būna tų pačių įvadinių pozicijų, kurios paprastos, gali ir ne informatikas dirbti, pavyzdžiui, *customer support* (liet. klientų aptarnavimas), tai atsakinėti į žinutes žmonių, suteikti pagalbą, bet būtent informatikos įmonėje. Nes kad ir toje bazinėje pozicijoje, galbūt, nereikia informatikos žinių, bet jei tai yra informatikos įmonė, tai vis tiek yra plusas ir žmonės tikrai eina.

Ok. Tai tokių, kurie dirba nekvalifikuotą darbą kavinėse ir panašiai, tai pas jus jau nebėra?

- Iš tikrųjų tai nežinau nei vieno.

O dabar, kai ieškaisi praktikos ar darbo, tai kaip manai, kas yra... čia kalbant apie tokį jaunesnį specialistą, kokie mes čia visi esame ir tu esi, kas yra tame CV patys didžiausi plusai? Ar ankstesnio darbo patirtis, ar tai, kad studijuoji, ar savanorystė kažkokia tai, kur esi dalyvavusi projektuose ir panašiai? Kas yra tas didžiausias koziris?

- Savanorystė nepasakyčiau. Yra tie renginiai hakatonai, tai ten su grupe susitinki ir darai kažkokį projektą, per dvi paras, pavyzdžiui, padarai. Tai tokie iš tikrųjų prideda, nes tokiuose hakatonuose per tą ribotą laiką gali parodyti visas savo žinias ir sugebėjimus. Manau, kad ieškantys darbuotojų į tai atsižvelgia. Manau, kad studijuoji irgi atsižvelgia. Galima tikrai panaudoti kaip argumentą, kad, pavyzdžiui, aš išklausiau šitą kursą, šitą kursą, turiu bazines žinias, tokias, kokių jums reikia. Aš manau, kad jei rinktūsi tarp žmogaus, kuris studijuoja, ir kuris mokėsi savarankiškai ar lankė kursus specifinius, tai... aišku, čia priklauso nuo lygio, bet jei lygis panašus žinių, tai ims tą, kuris mokosi universitete. Nes tie, kurie mokosi universitete, jais kažkaip darbuotojai net labiau pasitiki. Jie turi ne tik koncentruotą, bet ir tokį platų žinių spektrą informatikos lauke.

O ar universiteto vardas yra svarbus? Ar tu iš užsienio universiteto turi diplomą, Lietuvoje irgi yra VU ir dar kiti, tai ar tas vardas turi prasmę?

- Manau, kad turi, bet tikriausiai kad mažą. Nes kad ir matys, kad ne iš, pavyzdžiui, VU, o iš kokio žemesnio reitingo, bet jei tavo įgūdžiai per praktines užduotis bus geri, tai aš nemanau,

kad jie atsižvelgs į universitetą. Bet manau, kad truputį yra svarbu tas vardas. Gal tokiam pirmam įspūdžiui labiau.

Kaip suprantu, planuoji turbūt tęsti ir baigti universitetą, bakalaurą?

- Taip, tikrai baigsiu.

O kaip dėl magistro? Ar planuoji?

- Pradžioje galvojau, kad noriu magistro, bet kuo toliau einant matau, kad iš tikrųjų to magistro nelabai reikia, nebent nori eiti į tas mokslines sritis. Bet dirbant tiesiog IT lauke to magistro kaip ir nereikia. Ir iš tikrųjų VU MIF yra mažai pasirinkimų, ypač su informatika tų magistrų. Jei norėčiau, tai nebandyčiau net VU, o gal kažkur užsienyje. Bet šiaip neplanuoju.

Kas turėtų nutikti, kad mestum studijas?

- Kad mesčiau? Labai didelis tikriausiai spaudimas, krūvis. Aš buvau susidūrusi, nors šitas semestras buvo geras, bet vienas dalykas mane spaudė, dėl to, kad aš nežinojau, kaip aš į tą programavimą žiūriu. Aš pradėjau bendrauti su psichologu, tai tas spaudimas kaip ir nukrito, aš moku geriau dirbti su savimi. Tai nemanau, kad čia būtų realus scenarijus, kad dėl to mesčiau universitetą, bet teoriškai kalbant. Kitas tikriausiai būtų finansinės problemos. Pavyzdžiui, aš dabar nedirbu, esu išlaikoma tėvų, tenka gyventi sostinėje, čia galbūt yra ir brangiau. Jei atsitiktų taip, kad mano tėvai prarastų darbą, aš tikriausiai susistabdyčiau akademinėmis ir tada pradėčiau ieškoti dirbti galbūt ir su IT, galbūt ir nekvalifikuotą darbą, bandyčiau išsilaikyti, susitaupyti ateinantiems metams. Bet taip, kad apskritai išstočiau iš universiteto, tai aš net nesvarstau.

Supratau. O tavo draugų tarpe, kurse, yra tokių, kurie jau metė arba stabdėsi?

- Kad stabdytų – ne, kiek pradėjo su manim studijas, tiek ir tęsia, tiktai gal pasitaikė vienas ar du žmonės kurie buvo sąrašuose ir niekas jų nematė negirdėjo. Tik semestro pabaigoje dėstytojai klausia – šitas žmogus, jis jokių pažymių, nieko neatsiskaitęs. Tai va tokių gal vienas pasitaikė ar du per šituos du metus.

Bet šiaip metusių nepažįsti?

- Ne, nepažįstu.

Ok. Tai aš visko kaip ir paklausiau. Ar dar turi kažką pridurti prie to, ką sakei?

- Tikriausiai, kad ne.

Ok. Bet kokiū atveju, jei sugalvosi kažką, ką norėtum, kad nedėčiau į darbą, arba nori patikslinti kokią mintį, gali man rašyti. Tada kaip ir viskas. Labai labai ačiū, kad pakalbėjome, kad atsakei taip išsamiai į visus klausimus. Jei pavyks gerai apsiginti tą darbą, būtinai atsiųsiu paskaityti.

- Norėčiau pamatyti, kaip tik norėjau klausti, ar būtų galima.

2C (2021-01-28)

Labas. Visų pirma, ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip, sutinku.

Dėkui. Labai ačiū, kad sutikai tęsti dalyvavimą mano tyrime. Šiandien bus mūsų trečiasis ir paskutinis pokalbis. Tai buvo ilgas kelias, tai ačiū, kad sutikai visame šitame iki galo išbūti, man tai tikrai labai svarbu ir tai padės parašyti magistrinį, aš tikiuosi. Dėkui labai.

- Tikrai nėra už ką, labai džiaugiuosi, kad galiu padėti.

Smagu. Tada galime pradėti pačius klausimus. Pradedu nuo to, ar tu tebestudijuoji? Ta prasme, nesistabdei?

- Taip taip, tebestudijuoji.

Tai papasakok apie antrus mokslo metus. Ar skiriasi nuo pirmųjų?

- Nežinau, gal yra psichologiškai truputėlį sunkiau. Nežinau, atrodo, kad kuo toliau, tuo labiau, galbūt kadangi einu giliau į tas studijas, giliau į tuos dalykus, labai daug atsiranda abejonių, ar tai tikrai man. Tarkime, šiais metais, kitais metais ten labiau juokavau, kad oj, čia gal reiktų akademinės pasiimti ir panašiai, jei koks sunkumas būdavo. Tai šiais metais, šį pusmetį galvojau tikrai pasiimti, nes nežinau, ar dėl to karantino, ar studijos tiesiog tokios, kaip pasakyti, sunkesnės yra, tai tikrai atrodė, nepakelsiu, čia ne man yra ir kad išvis neaišku, ką aš čia darau. Buvo tikrai labai labai sunku, bet kažkaip praėjo ta sesija ir, nu kaip, negalvoju mesti dar, bet... pačioje pradžioje, pirmame kurse man būdavo labai keista, kai girdėdavau, kad žmonės meta, perstoja, akademinės pasiima ar kažką panašaus. Aš visą laiką galvodavau – kodėl? Gi čia nu ką, eini, studijuoji, mokaisi. Ir tada va šie metai atėjo ir pati su tuo labai artimai susidūriau, tai pradėjau suprasti, kodėl tiek žmonių meta ir kodėl tiek žmonių neatlaiko. Jo, iš tikrųjų šitie metai buvo tikrai... šitas pusmetis buvo labai sunkus sakyčiau studijų atžvilgiu.

Aš prisimenu, kad aną kartą kai kalbėjome, tu labai labai gyrei savo studijas ir sakei, kad tau labai patinka ir jautiesi savo vietoje, tai koks čia pokytis įvyko šį semestrą?

- Nežinau, viskas gal į ... ah, jo, aš pamenu, kaip man patiko studijos. Tik galbūt, maždaug pusę to semestro mes prasimokėme, dar nebuvo karantino, aš galėjau nueiti ir į fakultetą, ir su studentais susitikti, su grupiokais, su dėstytojais. Tas toksai žmogiškas kontaktas, jisai nori

nenori tokį saugumą, gal ir džiaugsmą suteikia, kad tu gali čia su kažkuo pabendrauti, gali su kažkuo pakalbėti. Ir tada karantinas prasidėjo, bet jis nebuvo galbūt toks baisus, kadangi vis tiek pusę semestro pasimokai gyvai, tada pusę semestro pasimokai nuotoliniu būdu, bet tas nėra taip baisu, kaip iškart, nuo pat pradžių mokaisi nuotoliniu būdu. Ir tu turi tą kontaktą, vis tiek ir su dėstytojais gali šnekėtis, bet jis nėra gyvas kontaktas, tu neturi kiekvieną dieną išeiti į miestą, tu neturi važiuoti į fakultetą, nesusitinki su draugais. Pavyzdžiui, daug žmonių grįžo į savo gimtuosius miestus. Dar pačioje pradžioje galbūt ir buvo Vilniuje, bet paskui grįžo dėl miestų uždarymo. Aš irgi grįžau, ir, tiesiog, kai tu savo gimtajame mieste esi jau pusę metų ir tu jau, pavyzdžiui, man Vilnius labai patinka, ir tu negali išeiti, negali susitikti su savo draugais, neturi jokio to kontakto gyvo. Kai pačio fakulteto tu nematai, tai nesijauti toks studijuojantis, kad tu turi kažkur išvažiuoti, turi apsirengti sakykim. Psichologiškai tai daro didelį spaudimą, tiesiog, neaišku, ką tu veiki, ir motyvacija... motyvacija labai labai labai krito. Aš atsimenu, praeitą kartą kai šnekėjom, aš ten mintyse, mano planų buvo, kad čia tą darysiu ir aną darysiu, ir dėl šių metų buvo labai daug planų. Ir tada tu pamatai, kad nei motyvacijos yra, nei kaip tą viską padaryti planavai. Atrodo, kad ir studijos netenkina, nors galbūt, jei eitum į fakultetą ir gyvai mokytumeisi, galbūt ta motyvacija ir būtų.

Tai čia pagrinde karantino kaltė dėl viso šito, iš to, ką papasakojai? O kaip yra su pačia studijų programa? Ar šitą semestrą ta programa buvo kažkokia ne tokia, kokios norėtum?

- Galbūt vis dar, kaip ir kiekvieną pusmetį, yra tų dalykų, kur aš nelabai įsivaizduoju, kur mes juos galėsime pritaikyti. Aš galiu gal pavyzdį paimti vieno dalyko?

Jo.

- Pavyzdžiui, mes mokėmės programuoti su „C++“ kalba. Kaip ir viskas būtų gerai, „C++“ kalba ir panašiai, bet aš labai dažnai pažiūriu tiesiog skelbimus maždaug į mano, kas man tiktų, ten duomenų analitikai, duomenų dar kažkas tai, ir aš nė karto gyvenime per tuos – aš žiūriu ir užsienyje tuos skelbimus – nė karto nebuvo, kad reiktų žmogaus, duomenų analitiko, kuris mokėtų programuoti su „C++“. Aš pažiūrėjau, nežinau, gal šimtą kokį skelbimų, ir nei karto nemačiau, kad to reiktų. Ir tada, kai mes mokomės tokį dalyką, gal net nėra didelio noro jo mokytis, kai tu supranti, kad galbūt tau jo išvis nereiks. Vietoje to geriau įdėtų tai, ko reiktų, kaip nors giliau kažką pasimokyti, kitas programavimo kalbas, kurių tikrai reikia, kurių tikrai darbdaviai ieško. Tai čia va toks vienas dalykas buvo, kur aš net šnekėjau su savo draugais, kad aš nelabai įsivaizduoju, kam, kam mums įdėjo tokį dalyką į mūsų programą. O kiti dalykai...

aišku, čia turbūt nesiskaito, kaip ir skaitosi – nesiskaito studijų programa, BUS dalykas, čia turbūt daugelis studentų pasako, kad nelabai mums gal jų reiktų ir gal būtų geriau irgi kažką pasiimti su savo būsima specialybe susijusio. Tai va čia tokie du dalykai, iš karto iššokantys man iš mūsų programos, ką galima būtų pakeisti. O daugiau tai kaip ir nežinau. Lyg ir daugiau niekas labai neišsišoksta.

Kaip manai, kodėl šitos problemos kyla? Ar čia tie, kas kuria tas studijų programas nėra pakankamai einantys koja kojon su šiandienos aktualijomis? Kaip manai, kodėl taip išvis atsitinka, kad yra tų nenaudingų dalykų?

- Jeigu atvirai, aš manau, kad mūsų programa, jei išimtų visus tuos, ką aš manau, kad yra nereikalinga mūsų programoje, manau, mes galėtume mokytis ne keturis metus, o tris su puse ar net tris metus. Tai galbūt čia kyla tiesiog iš norėjimo duoti dėstytojams daugiau darbo, daugiau galimybių, kad alga gal didesnė būtų. Aš iš tikrųjų klausiausi, kaip šnekėjo, kai pristatinėjo mano programą, kai tik planavo... ji buvo sukurta jau, ir, man atrodo, kitais metais ji jau turėjo pasirodyti, tai šnekėjo, kad žiūrėjo į užsienio universitetus, kaip jie tas programas daro, kokius ten dalykus mokosi. Tai labai daug tikėjausi iš mūsų programos, tačiau realybėje susiduriame, kad nelabai atitinka, yra dalykų, kurių nereikia. Manychiau, galbūt tiesiog jie, tie, kas sudarinėjo programą, jie ne tiek daug įsigilino į darbo rinką, galbūt tiesiog į tai, ką užsienio universitetai siūlo. Galbūt irgi, kaip čia pasakyti, kad vietoje trijų metų padaryti keturis metus mokytis. Į darbo rinką neįsigilino. Tada vis tiek linkčiau, kad galbūt būtų universiteto finansavimas iš mūsų kišenės ar ten valstybės biudžeto, kad kuo ilgiau mokytumėmės ir galbūt kad galėtų pasakyti – va, mes labai daug ko išmokome, kad ten moko ir to, ir to, ir to, bet kad tarkim, reikia tik trijų dalykų, pavyzdžiui, iš penkių, čia jau lieka toks už kadro dalykas.

Aš ką girdžiu, tai toks neefektyvumas sistemoje?

- Aha.

O krūvis, jis yra per didelis? Pavyzdžiui, šį semestrą, ar buvo per sunku? Ar kaip tik per lengva?

- Šiaip ne, krūvis, manau, yra pats tas. Labai nuo dalyko priklauso. Tarkime, vienas dalykas buvo dėstomas tikrai ne kaip mes turėtume 5 kreditus, bet kaip turėtume 10 ar net 15, kad, jei tui jį nori mokytis, tai tik tai ir turi daryti. Daugiau nei gyvenimo vos ne, nei kitų dalykų nesimokyti, tik va tą vieną dalyką. Tai toksai buvo, tai ten buvo tikrai sunkiau. Visi kiti, manychiau, buvo grynai pats tas, nei per sunku, nei per lengva, nes tu spėji ir juos padaryti, tu spėji išsiaiškinti, su dėstytojais sukontaktuoti ir tada belieka kontroliniai ir kiti atsiskaitymai.

Tai šiaip, sakyčiau, šitas pusmetis, lyginant su praeitu, yra toksai va aukso viduriukas, apart to vieno dalyko. Krūvio atžvilgiu.

Kaip tau šios sesijos pažymiai? Ar esi patenkinta savo pažymiais?

- Ne [juokiasi – aut. past.]. Šiaip krito. Galbūt dėl to, kad turėjau skolą ir reikėjo daugiau tų dalykų mokytis, ir stengtis ją išsitaistyti. Bet šiaip krito. Ir su mama žiūrėjau visus pažymius, visų pusmečių buvusių ir labai labai labai aiškiai matosi, kad krito dvejais – trijais gal net balais tie pažymiai. Bet irgi, sakyčiau, galbūt ne dėl to, kad čia sunku, bet tiesiog tos motyvacijos nelabai buvo dėl karantino. Tiesiog visi akmenys šį pusmetį yra į karantino daržą.

Visai logiška, kad taip yra. Kartais klausiant norisi atskirti, kur yra tas programos trūkumas, o kur yra tiesiog karantinas. Bet čia, matyt, kartu veikia kai kurie dalykai.

- Jo [juokiasi – aut. past.].

O tai kaip su ta skola galiausiai baigėsi?

- Oj, tai išsilaikiau. Aišku, laimės buvo, o Dieve, net nemoku nupasakoti. Tai čia buvo skola iš pirmo kurso pirmo pusmečio, pačio pačio pirmo. Tai kažkaip labai daug baimės buvo šį pusmetį. Iš pradžių ne, iš pradžių atrodė, oj, aš čia viską išsilaikysiu, čia viens du viskas, bet aišku, taip nebuvo, kai ir mano tos studijos, mano dalykai atsiranda plane. Nežinau, va tam dalykui motyvacijos buvo, galbūt kad žinojau, kad jei neišsilaikysiu – reikės pereiti į mokamą programą. Aišku, to nenorėjau. Kažkaip susikaupiau, parašiau, išsilaikiau ir dabar, nežinau, tokia laimė, laisvė, pasaka tiesiog.

Labai faina. O daugiau skolų šį semestrą neatsirado?

- Šį semestrą bus. Dar nėra to pažymio, bet bus, nes čia buvo būtent tas programavimas, apie kurį šnekėjau. Jam tiesiog laiko pritrūko, nes, mano nuomone, būdavo pakankamai dideli atsiskaitymai, ten, kur tikrai daug reikia pasistengti ir kur tu prie to dalyko tikrai turi sėdėti. Aš tiesiog galiausiai nieko nebespėdavau ir pasirinkau kitus dalykus, o ne šitą, nes programavimas, galbūt kitais metais pasiseks atsiskaityti geriau, gal ten kokią vasarą labiau pasinagrinėti tas temas. Tai va šita skola. Bet šiaip, mano ir draugė viena gavo šitą skolą, ir kiti žmonės, kiek girdėjau, grupiškai galvojo nieko nedaryti, tai va tiesiog, buvo toks dalykas, kur labai laiko trūko toms užduotims padaryti.

O tu arba tavo draugai, kurie turi skolą, į ką kreipėtės su klausimais dėl to, kaip spręsti tuos reikalus? Jei išvis kreipėtės.

- Ką spręsti, kokius reikalus?

Ta prasme, kaip skolą išsilaikyti.

- Ai, šiaip aš klausiau vyresnių draugų, kurie turi kitų draugų, kurie yra su tuo susidūrę. Dėl tų tokių, kada čia prašymą pateikti, per kur prašymą pateikti, tai čia yra draugų klausimai. O dėl tų visų dalykų kaip vertinimas, tai dėstytojui rašom. Dar mūsų studentų atstovybė į Facebook'ą įkelia dažniausiai po sesijų, ar prieš sesijas, nepamenu tiksliai, ten visokius tokius, kuo skiriasi akademinė skola nuo šiaip skolos, kuo skiriasi tas ir anas, kada pateikti prašymus, tokie kaip ir priminimai būna. Šiaip draugai, dėstytojai ir studentų atstovybė būtų pagrindiniai tie šaltiniai.

Ok. Kiek maždaug per savaitę skiri valandų mokslams?

- Šiaip labai sunku pasakyti, net nežinau. Jei sumuojant su paskaitom ir pratybom, tai būtų gal apie kokias šešias valandas kažkur. Bet labai labai priklauso nuo dienos, nuo užduočių, bet sakykim, penkios – šešios valandos.

Per dieną?

- Aha.

Čia su savaitgaliais, ar tik darbo dienom?

- Čia tik... su savaitgaliais būtų mažiau. Šiaip darbo dienom va tiek va būtų.

O kaip tada visos kitos veiklos – laisvalaikis, hobiai, ar nukenčia dėl mokslų? Ar atvirkščiai, mokslai nukenčia?

- Šiaip dabar sunku pasakyti yra, bet pavyksta suderinti. Galbūt, tarkim, tuo savo hobiu užsiimu ne kiekvieną dieną, bet, pvz., tris kartus per savaitę. Tai tom dienom, aišku, mažiau mokausi, bet kitom daugiau tada gaunasi. Tai pavyksta suderinti. Aišku, kokio darbo, pvz., net nelabai įsivaizduoju, kaip reiktų dabar derinti. Bet hobiai nežinau. Nėra taip, kad tik mokslai prioritetas, ar tik hobis prioritetas. Labai tie dalykai kiekvieną dieną keičiasi. Pvz., vieną dieną jei turiu užduotį, kurią reikia padaryti, kažkoks deadline'as yra, tai aišku, mokslams pirmenybė ir tą hobį galiu ir pamiršti. Bet jei laisviau yra, tai tada daugiau laiko ir hobiui skiriu, daugiau laiko apskritai draugams ir panašiai. Nėra tokių, kad "oj ne, turiu visą gyvenimą pamiršti vien dėl mokslų".

Balansas toksai?

- Jo.

Ok. Aišku, šitą semestrą turbūt labai kitokia specifika, tai kaip ypatingu karantino metu yra santykiai su fakulteto bendruomene, su kursiokais? Kokia atmosfera?

- Aišku, kaip sakiau, trūksta to žmogiško kontakto, bet fakultetas daro tuos renginius, kad vis tiek nesijaustume tokie atskirti nuo to viso gyvenimo, tai tas labai smagu yra. Tada su grupiokais mes, jei atvirai net realybėje mes per daug tenai nebendravome, tik tiek, kiek reikia dėl studijų ar dėl panašių dalykų. Kažkaip to bendravimo man nei trūksta, nei pasikeitė kažkas. Bet su draugais tai stengiamės kiekvieną dieną ar susiskambinti, ar susirašyti. Nes mano draugai yra iš fakulteto, tai čia kaip ir skaitosi. Ne tai, kad pasikeitė, ne tai, kad pablogėjo ar pagerėjo, tiesiog pasikeitė pats būdas mūsų bendravimo. Šiaip kažkokių didelių pokyčių tai aš nejaučiu. Ar su draugais, ar su fakultetu, pereiname į elektroninę erdvę.

O yra konkurencija, kažkokių neigiamų nuotaikų tarp kursiokų?

- Šiaip tos konkurencijos aš nejaučiu, tokios, kaip kad ji tarsi tvyrotų ore. Bet iš kai kurių savo grupiokų draugų būna tokių pasisakymų, kurie... aš nežinau, gal jie taip juokauja, bet turbūt ne. Tiesiog labai toks neigiamas požiūris į tuos žmones, kurie negauna visur dešimtukų ar devintukų. Tokie "oj tai čia jau nesimoko". Tai nebūtinai reiškia, kad nesimoko. Paskui, tarkime, kalbėjome apie tą, kur dabar bus pusmetis, turėsime kelis dalykus, kurie bus su kitais kursais ir dar tenais, pvz., mes būsime antrakursiai, tai su trečiakursiais ir panašiai. Ir tokie pasisakymai: "oj tai čia didesnė bus konkurencija, kaip man čia reikės visur persukti pažymiais, geriau už visus pasirodyti". Ir tas, galbūt ne tiek neigiamo poveikio daro, tiesiog juokinga būna, nes mes nesame... tiesiog šneku su kitais savo draugais – mes nesame kažkokie konkurentai, dėl tos stipendijos čia kovoti, yra tų žmonių, bet mes esame kolegos, mes ateityje būsime kolegos. Dabar čia kovoti, plėšytis, lipti per galvas kad tik ten gauti dešimtuką ar devintuką. Tiesiog juokingai atrodo tas dalykas iš mano pusės asmeniškai. Jo, jei tau gaunasi gerai mokytis, tada viskas gerai, bet nenorėti padėti kitam vien todėl, kas jis geriau pasirodys už tave – nežinau, man tas labai svetima yra.

O čia yra dėl stipendijos daugiausia, ar dėl, nežinau, kad dėstytojams įtikti? Kaip manai, kokia už to varojomi jėga?

- Aš galvoju, jei aš kovočiau, tai aš kovočiau dėl stipendijos. Nes vis tiek, tai yra pinigai ir tai yra gera gauti, tokį dalyką. Bet iš jų ką aš prisiklausau, tai yra tiesiog, net ne tai, kad dėstytojams įtikti, ne tai, kad... nežinau, kas iš tų pažymių gero galėtų būti apart gero jausmo, kad gavai dešimtuką. Toks tiesiog, kad va, būti geresnis už kitus. Tarsi norėjimas, kad į tave žiūrėtų kaip į kažkokį "wow" žmogų, kuris dešimtukais mokosi. Grynai ta garbė, norėjimas galbūt garbės, norėjimas aplodismentų kažkokių.

Aš esu girdėjęs, dabar kai tenka pasidomėti ta visa IT sritimi, kartais IT studentai sako, kad jie jaučia tokį spaudimą turėti darbą, bet net ne dėl to, kad pinigų reikia, o dėl to, kad kiti turi. Ar yra pas jus kurse šitas dalykas?

- Šiaip pas mus kurse, aš žinau, dirba gal keli žmonės, bet tai yra tokios vietos, kaip ledainės, picerijos ar kažkas panašaus. Bet aš iš vyresnių draugų, pažįstamų, ne tai, kad iš jų jaučiu spaudimą, bet iš tos situacijos, kad va ten vienas turi darbą, kitas turi darbą, ir jie suderina. Kodėl aš negaliu suderinti? Ir nori nenori tu pats sau darai spaudimą, kad va, aš čia tuoj būsiu trečiam kurse, reikia man darbo ieškotis, nors nei tų pinigų tiek reikia, kad reiks darbo ieškotis, nei dar kažkas, bet tiesiog – va, kiti turi. Kodėl aš negaliu turėti? Šitas dalykas iš tikrųjų yra, mano ir draugai kiti pradėjo nesąmoningai tiesiog ieškoti darbo neaišku, kam. Va, pvz., aš praktikos pradėjau vasarai ieškoti, nors, man atrodo, nei aš jos galėčiau gauti dar antrame kurse... bet toks, atrodo, va, kiti gali, aš negaliu, reikia bandyti, beveik visi turi tuos darbus iš tų vyresnių, reikia ir man susirasti darbą. Nu toks, grynai, net pats darai sau spaudimą, net ne aplinka spaudžia.

O tai yra daug sėkmės istorijų iš vyresnių, kad susirado žiauriai gerą darbą ir panašiai?

- Nu taip, vieną pavyzdį žinau, kad ten jau pakankamai aukštas pareigas eina. Ir kiti jau dirba IT srityje, ir ne aptarnaujančiame pačiame žemiausiame lygyje. Bet va tiesiog, kad jie turi, jie baigs universitetą ir jie turės kažkur metų ar dviejų darbo patirtį IT srityje, tai jiems bus daug lengviau rasti darbą, jei jie kito kažkokio darbo norės. Ir tada toksai – “aha, aš baigsiu ir neturėsiu jokios patirties IT srityje”. Ir iš karto galbūt nesu geras darbuotojas, manęs gal net nesvarstys, nes aš neturiu jokios patirties būtent toje srityje. Ir tada pradėdi galvoti – reikia tuos savo įdarbinimo šansus kažkaip pakelti, tai reikia ieškoti darbo ar bent praktikos.

O kaip manai tada, tame CV kas yra tie stipriausi kožiriai? Nežinau, ar užsiimi tuo, bet, tarkime, priklausymas studentų organizacijai, savanorystė, tada yra pats diplomas, tada ankstesnio darbo patirtis. Kaip manai, kaip tu juos išrikiuotum, kas yra darbdaviui patraukliausia ir kas mažiausiai reikalinga?

- Aš sakyčiau, galbūt pirmoje vietoje dėčiau... labai sunku pasakyti, galbūt vis dėlto dėčiau darbinę patirtį, nes, sakykim, kad ir picerijoje kokioje dirbant, vis tiek jau žmogus žino, neateina su rožiniais akiniais, kad galiu nuversti pasaulį, kad man mokės 2000 eurų už gražias akis. Žmogus žino, kas yra darbas, kad pinigai yra mokami už darbą ir dažniausiai mažesni, negu tu tikiesi. Tai, sakyčiau, galbūt pirmesnė turėtų būti darbinė patirtis, tada aišku diplomas. Labai nuo srities priklauso, bet aš asmeniškai vis tiek kreipčiau dėmesį į diplomą, nes žmogus turi

valią, jei jis sugeba baigti universitetą, o nemeta, aišku, jei jam ta sritis patinka. Ir tik tada visokios savanorystės, priklausymas organizacijoms. Man teko matyti CV žmogaus, kuris nėra dirbęs, ir kuris dar neturi diplomo ir kuris tik dalyvavęs, nu priklausęs organizacijoms ir savanoriavęs. Aš asmeniškai labai bijočiau priimti tokį žmogų į darbą. Iš mano aplinkos aš pažįstu daug žmonių, kurie susirado pirmą darbą ir jie atėjo su tokiom didelėm svajonėm, kad čia uždirbs milijonus, kad čia visi tik laukia išskėstom rankom. Dėl tokio dalyko bijočiau priimti, o diplomas... vis tiek aš esu tokių senesnių pažiūrų, kad manau, kad diplomas yra svarbus, vien dėl to, kad parodyti, kad tu esi pakankamai stiprus baigti universitetą.

O kodėl diplomas yra “senesnių pažiūrų”?

- Labai daug mano aplinkos vyresnių žmonių – mama, mamos draugai, kad ir seneliai, būdavo, aš pradėdau šnekėti apie akademinės atostogas ir jie labai bijodavo, kad aš mesiu. Ir tada: “tu tik nemesk, tu nesvarbu, patinka, nepatinka, tu pabaik, turėsi diplomą ir viskas bus gerai”. O kažkaip va iš tų draugų, kuriems, sakykim, yra 30 metų, aš tokių dalykų negirdžiu. Būna, nepatinka – mesk, eik į kokius gal kursus pasimokyti, sakykim, to programavimo, ir viskas bus gerai. Netgi iš tų programuotojų... Esu šnekėjusi su vienu programuotoju, kuris dirba vienoje kompanijoje ir jis yra atsakingas už žmonių priėmimą, bet jis ir programuoja. Tai jis ir pats sakė, kad, tarkim, į universitetą turbūt antrą kartą neitų. Eitų į kažkokius tuos bootcamps, kursus kažkokius ir va taip išmoktų programuoti. Aš kažkada mamai buvau apie tai užsiminus, tai geriau būčiau neužsiminus, nes vėl prasidėjo – “universitetas svarbu, diplomas svarbu, diplomas diplomas diplomas”. Tiesiog taip užsifiksavu, kad kai aš šneku apie diplomą, diplomas man yra svarbu, ir kad aš kaip darbdavys priimčiau tą žmogų, pirmenybę teikčiau tam žmogui, kuris yra su diplomu. Čia labai pasijaučiu senesio kirpimo, senesnės kartos žmogus.

Šiandien tas diplomas ir tas universitetas turi kažkokią reikšmę, tik akivaizdu, kad ji yra labai pasikeitusi, tai gal tame ir yra klausimas, ką šiandien universitetas duoda? Kaip manai, kokie yra tie šiuolaikiniai universiteto plusai darbo rinkoje?

- Aš sakyčiau, labai sunku pasakyti, galbūt tai, kad universitetas tau suteikia galimybę keturis metus prabūti, prabendrauti su dėstytojais, su grupiokais ar kitų programų studentais, kurie nori nenori bus tavo ateities kolegom, tai toksai tarsi pažinčių tinklas susidaro per tuos keturis metus. Tokia va bendruomenė. Ir va, tarkim, po tų keturių metų galėčiau pasakyti, kad pažįstu tą iš tos kompanijos, tą iš tos kompanijos, kažkaip vis smagiau jautiesi, geriau. Tada, aišku, tiesiog udgo valią, ugdo... nori nenori turi išugdyti pasitikėjimą savimi pristatyti pvz., savo projektus,

pristatyti savo užduotis, apginti savo idėjas. Tada valią tiesiog kai nėra noro, nėra motyvacijos ir iš viso nesuprantu, kam čia to reikia, nesimokau. Kad tiesiog to nebūtų kaip mokykloje, nes mokykloje buvo labai lengva padaryti, lengva praslysti, ir manęs niekas nepagavo. O universitete to neina padaryti ir tu nori nenori labai ugđai savo valią daryti, ko tau tuo momentu nesinori, kas tau nepatinka. Tada labai daug iš universiteto sužinai apie kažkokius galbūt projektus, galbūt kur galėtum dalyvauti, kad savo idėjas išreikšti ir panašiai. Vis dėlto, kas man labiausiai jaučiasi ir ką aš stengiuosi ugdyti, tai tie dalykai – valia (ji labai pasikeitė nuo mokyklos laikų) ir, aišku, žmonės, su kuriais susipažįstu, nes... netgi tie dalykai, kur organizuojamos tos šventės, MiDi jeigu žinai?

Jo jo.

- Tai aš prisijungiau dėl to, kad mano draugė tenai buvo vadovė ir yra šiuo metu. Aš galvojau – kas čia, kaip mokyklos šventės, nieko gero nebus. Ir tada, kai tu turi rašyti laiškus kompanijoms ir tu žinai, kad, pvz., bendrauji su žmogum, kuris atsakingas už priėmimą darbuotojų į tą kompaniją, ir supranti, kad jeigu kada nors tau už dviejų – trijų metų reiktų darbo, tu jiems parašytum, galbūt tave atsimintų, ir tu jau tą žmogų žinai, jau žinotum, kur rašyti. Aš nežinau, tokia tarsi jėga jaučiasi, kad va, aš jau čia pažįstu kažką, aš jau žinau, gal net mane žino, gal mane atsimins, toks ahh. Aš net nemoku šito dalyko išreikšti žodžiais, kad universitetas tokia tarsi jėgą suteikia veikti, suteikia tuos ryšius, kažkokias galimybes susipažinti su kompanijomis, susipažinti su kitais žmonėmis. Man net galva svaigsta vien nuo tų minčių.

Tos galimybės ir kontaktai?

- Aha.

O dėl to darbo, tu jau... atsimenu, esi pasakojus, kas maždaug domina. Ar pasikeitė kažkas tavo svajonių profesijos srityje? Ar jau išsigryninai, ką labiausiai norėtum dirbti po studijų?

- Aš nelabai atsimenu, ką aš praeitą kartą pasakojau, nes, man atrodo, man keičiasi kiekvieną dieną. Bet aš labai norėčiau dirbti tarptautinėje kompanijoje, nes kol kas mano planai yra išvažiuoti kažkuriam laikui pagyventi Azijos šalyse. Tiesiog labai norėčiau dirbti srityse, kurios mane domina, pvz., kažkas su finansais. Dabar lietuviškai pamiršau, kaip vadinasi... va, birža. Aš labai norėčiau dirbti su birža. Mane domina, traukia tenai, tik išeina kokios naujienos – aš skaitau. Labai norėčiau dirbti su technologijomis, robotais, dirbtiniu intelektu, kažkuo va tokiu. Tarkim, kokia chemijos pramonė mane nelabai domina. Tai, tokiose srityse norėčiau dirbti. Norėčiau jaustis, galbūt ne tai, ką aš norėčiau daryti, bet aš tiesiog labai norėčiau jaustis gerai

tame darbe. Galbūt aš visko nenoriu žinoti, nes nemanau, kad tas yra įmanoma, bet tiesiog kad būtų galimybė mokytis, kad būtų sudaryta galimybė mokytis, galbūt universitete, kažkokiuose kursuose, ar kažkur panašiai, bet kad kiekvieną dieną aš turėčiau vis kažką naujo išmokti. Ir kad tai nebūtų specialybė, kuri tiesiog, po penkių metų jos nebereikia. Kad ji nestovėtų vietoje. Aš nenoriu ateityje su ta specialybe stovėti vietoje, noriu kiekvieną vos ne dieną kažką naujo išmokti, kažką naujo pritaikyti, įsigilinti ir panašiai. Tai kol kas va tokie, nes labai stengiuosi dabar neplanuoti nieko į ateitį kai čia taip viskas keičiasi greitai.

Nu jo, dabar toks laikas. Bet šiaip, jei maždaug žinai, kas traukia, kaip manai, ar universitete gauni pagrindus tam, ar tai paruošia tave ateičiai?

- Kol kas sunku pasakyti, kadangi tik nuo kito pusmečio man prasidės pasirenkamieji dalykai. Tai kol kas aš to nelabai gal jaučiu, nes, kaip suprantu, pas mus buvo tik va tokie va dedami pagrindai, o per pasirenkamuosiu dalykus, mes galėsime kažkaip į kažkurias sritis daugiau palinkti. Bet šiaip manau, universiteto nėra pareiga mums kažką... sakykim, norėčiau į chemijos pramonę žengti žingsnį, tai man viską su chemija sudeda. Manychiau, universitetas vis tiek duoda tuos pagrindus ir, kiek žiūrėjau mūsų tą programą, tai tie pagrindai bus sudėti. O jau viską kitą, ką aš noriu pasiekti, sakykime, su ta birža ar su technologijom, tai čia jau mano valioj ir aš jau pati turėsiu ieškoti, kaip ir kada to pasiekti.

O kokie yra būdai tai pasiekti?

- Sakyčiau galbūt įsidarbinimas įmonėse, kurios dirba su tuo. Pačiam domėtis, kai yra tie visi kursai, tokie, kaip "Coursera" ar ten "edX" ir panašiai. Tada galima važiuoti į tuos *bootcamps*, bet kažkaip Lietuvoje... gal ir daro... daro, man atrodo, bet nelabai tokie, kaip, tarkime, kokioje Amerikoje. Manychiau... mano vienas pažįstamas labai norėtų su chemija kažką daryti, ne, su fizika, chemija? Nežinau, nepamenu. Jisai, pvz., prisijungs prie, žadėjo prisijungti prie VU iGem komandos, kad būtų arčiau tos chemijos, biologijos, fizikos. Manau, tiesiog kas ieško, tas randa. Kai aš atrasiu, kur čia galėčiau labiau į finansus įeiti, tai pasinaudosiu tuo.

Kokios dabar tavo nuotaikos apie magistrantūrą? Ar planuoji ateityje?

- Va čia man yra didžiausias dabar, ne dabar, bet tiesiog mintyse besisukantis dalykas. Aš visada galvojau, kad noriu į magistrantūrą, tik, aišku, ne Lietuvoje, nes norėčiau pažiūrėti, kaip tas visas universiteto gyvenimas verda užsienyje. Pradėjau daugiau skaityti apie tą savo grynai specialybę, kad, iš tikrųjų, duomenų analitikams, mokslininkams ir panašiai nelabai reikia magistrantūros. Tarsi neverta gaišti laiko, ir tai buvo rašoma tų žmonių, kurie dirba tais duomenų

analitikais, tai net nežinau, ką pasakyti. Aš šiaip norėčiau galbūt. Galbūt jeigu pavyktų, jei rasčiau tokią programą, kuri sietų duomenų mokslą ir verslą, arba duomenų mokslas ir dirbtinis intelektas. Tai nebent tokią imčiau šiuo metu, nes kažkaip net išsigandau truputėlį, kad nereikia magistrantūros. Tai kur aš čia papuoliau, įdomu? Tai šiaip mąstau, bet labiau tokį tarpdisciplininį magistrantūros tą laipsnį, negu šiaip duomenų mokslą.

Ok. Tai mano klausimai eina į pabaigą, tai dabar toks vienas esminių klausimų – ar planuoji tęsti studijas?

- Taip, šiuo metu planuoju. Nežinau, kaip seksis man, bet jo. Kol kas apie metimą pagalvoju, bet tai lieka tik mintim, tai jo, planuoju

O kas turėtų nutikti, kad jau iš tikrųjų mestum studijas?

- Galbūt jei man studijos nebeteiks laimės. Kad ir kaip būna sunku, būna net, su draugais šneku ir sako, iš tavo balso atrodo, kad tu jau čia pasidavus esi. Tai tas kažkaip ne, atsistoji, eini toliau, darai kažką tai. Bet va tiesiog, jei aš nebebūčiau laiminga, jei galėčiau vos ne kiekvieną dieną pagalvojus apie universitetą verkti, tai tada jo, tada tektų mesti. Ar ten aišku šeimyninės kokios aplinkybės. Kad ir kaip būtų sunku, man vis tiek studijos, ar tai studijų procesas, ar tai dėstytojai, draugai teikia tą laimę. Vis tiek, jei kažkur sunkiau sekasi, kažkas atsveria tą blogį. Bet jei nebūtų, kas atsveria ir jei tikrai būtų labai liūdna, labai nuotaikos nebūtų ir motyvacijos, tiesiog neteiktų laimės, tada mesčiau.

O iš tavo draugų ar pažįstamų IT, ar yra kažkas, kas metė?

- Ne, šiuo metu, dabar galvoju, ne, niekas nemetė. Galvojo, galvojo imti akademines tiksliau, bet niekas nei ėmė, nei metė.

O tarp kursiojų ne draugų, yra, kas metė arba stabdėsi?

- Man atrodo, kokie keturi žmonės turėtų būti metę arba akademines pasiėmę, bet mes nežinome, nes keli žmonės, du žmonės yra tokie, kurie neatrašo, kai tu jiems rašai, į “Messenger” grupę nieko neparašo. Mes klausėm – ar jūs metėt, ar ne, ir jie nieko neparašo. Dėstytojai jų klausia, ar jie jau metė, jie vis dar nieko neatsako. Iš tikro labai sunku pasakyti, mes nesuprantam, kurie metė, kurie – ne, nes sąrašuose kaip ir yra, bet neaišku, nes neatrašo, nieko neatsako.

Visada tokių atsiranda, man tokie žmonės yra mistika. Kai meta tai meta, gali gilintis, kodėl metė, gali pasakyti, bet kurie niekur nedalyvauja ir pamatai per sesiją tą žmogų, arba išvis nepamatai, man iki šiol man yra keista, kad būdavo tokių pas mus.

- Tai pas mus irgi būdavo, du mėnesius nematai žmogaus, jis ateina atsiskaitymą, ir tu toks sėdi, nesupranti – iš kur jis išdygo?

Visai juokingas dalykas, klasikinis. Tai ok, aš kaip ir visko paklausiau. Gal turi pastebėjimų, komentarų?

- Lyg ne, neturiu daugiau, lyg viską ir išpasakojau.

Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Birželį turbūt šitą atsiskaitysiu, jei labai mažai gausiu tai nerodysiu, bet šiaip pasidalinsiu pačiu darbu, gal bus įdomu.

- Labai įdomu.

Labai ačiū už pokalbį.

3C (2021-01-28)

Labai ačiū, kad sutikai tęsti dalyvavimą mano tyrime. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip, sutinku

Tai tada aš pasitikslinku – tu tebestudijuoji? Nesistabdei?

- Gali pakartoti klausimą?

Ar tu tebestudijuoji? Nesistabdei studijų?

- Jo, studijuoju, nieko nesistabdžiau. Viskas ok.

Papasakok apie antrus mokslo metus universitete. Ar jie skiriasi nuo pirmųjų? Kuo skyrėsi?

- Šiaip tai daug galėčiau pasakoti. Pirmas dalykas tai, didelis skirtumas tarp to, kas buvo... jeigu skirtumas tarp pirmo ir antro semestro ir tarp antro ir trečio. Tarp pirmo ir antro semestro tas lygis sudėtingumo buvo didesnis, bet ne toks didelis, kaip tarp antro ir trečio. Nežinau, galbūt tai siečiau su daugiau programavimo dalykų, nes iki šiol turėdavom visados du programavimo dalykus, dabar buvo šį semestrą trys. Jei atvirai tai nespėdavau labai, vieną dalyką tiesiog numesdavau šalin. Jei iki šiol buvo geri laikai, nešantys iš pratybų ten beveik maksimumus, tai dabar to tikrai nebuvo. Dabar visi vertinimai surašyti, tai net balas visur kritęs visu vienu balu. Šiaip sudėtingiausias semestras. Antras buvo tikrai sudėtingas, bet ne tiek, kiek šitas buvo, trečias. Bet iš kitos pusės, žiauriai žiauriai daug ko išmokau. Turbūt daugiausiai, su pirmu ir antru semestru sudėjus.

Jauti didelę pažangą nuo semestro pradžios iki dabar?

- Ne tiek pažangą, kiek tiesiog daug naujo visko išmokau, kiek davė tas trečias semestras. Aišku, antrame semestre irgi buvo daug ko, daug ko išmokau, bet šitame semestre tikrai dvigubai, gal netgi trigubai. Ir sudėtinga, ir daug ko išmokau. Labai net.

O sudėtinga, tai buvo dalykai sudėtingi, ar krūvis didelis?

- Jo, krūvis didelis. Kaip jau minėjau, trys programavimo dalykai. Niekada nemaniau, kad šitaip galima nesusipėti, nes tiesiog, vieną dalyką padarei ir nėra laiko atsipūsti, jau kitą turi daryti. Per savaitę trys programavimo dalykų atsiskaitymai, ne taip, kaip anksčiau, kad vakaras prieš, diena prieš atsisėdai ir padarei tą programą. Dabar reikia ilgiau pasėdėti. Ir tas krūvis, ir tas užduočių sudėtingumas, ir tų užduočių ne tiek, kiek lygis, o dydis jų. Tos programos yra sudėtingesnės, ne taip, kad vakarą prieš prisėdai ir padarei. Dar kitas dalykas – dėl atsiskaitymų dažnumo. Daugiau programų reikia atsiskaityti, nei kiek anksčiau. Vieno dalyko – tris programas atsiskaityti, tai čia penki atsiskaitymai. Programos vos ne kas savaitę atsiskaityti, kas antrą savaitę.

O tas krūvis nebuvo per didelis? Ta prasme, negalėtum pasakyti, kad studijos per sunkios yra ir kad reiktų lengvinti?

- Ar krūvis nebuvo per didelis?

Jo. Ar manai, kad būtų geriau, jei būtų truputį lengviau?

- Nu tai kaip ir minėjau dėl to krūvio. Trys programavimo dalykai, aš vieną dalyką numesdavau šalin vien dėl to, kad kitus dalykus spėčiau atsiskaityti, o ne tai, kad viskas būtų numesta. Tai taip, siūlyčiau gal mažiau programavimo dalykų, nes bent jau aš asmeniškai visko neapėriau.

Būtų kokybiškesnės studijos, jei būtų sutrumpinta, pamažintas tas krūvis?

- Gal ne tiek, kiek kokybiškiau, kiek labiau tą viską įsisavintum, o ne taip, kad vieną dalyką padrikai mokaisi

Kiek tu per savaitę skirdavai laiko mokslams?

- Oj žinok neskaičiuodavau. Man jau dabar mokslai ne taip, kaip anksčiau, kad hobis ar mėgstamas dalykas. Dabar labiau kaip darbas. Kada turi laiko, kada ne tiek, kad turi noro, o kada turi laiko sėdi ir darai tas užduotis.

O daugiau laiko užimdavo pačios paskaitos ar savarankiškas darbas, užduočių darymas?

- Tikrai vienareikšmiškai savarankiškas užduočių darymas. Karantino laikotarpiu ypač, nuo gruodžio vidurio, netgi nuo gruodžio pradžios skaitosi karantiną pastiprino, tai jau pamiršau, kada paskaitas lankiau. Išvis kažkokia motyvacijos stoka per šitą karantiną. Per pirmą karantiną,

prisimenu, ten motyvacija didelė tryško per kraštus, daugiau tas užduotis su mielu noru. Net pasiekiau savo didžiausią vidurkį. O dabar tai kažkokia motyvacijos stoka, apniuręs, net paskaitas nelankiau, ai. Tai jo, atsakant į tavo klausimą, daugiau laiko užėmė užduočių darymas.

Tai karantinas padarė savo šį semestrą?

- Jo. Šį semestrą tai jo. Bus iš ko pasimokyti kitą semestrą.

Noriu pasitikslinti – šiaip tau šis semestras buvo sunkus, bet jis tau kaip ir patiko, jis buvo naudingas, tu jautiesi išmokęs kažko?

- Jo, patiko. Sudėtingas, bet išmokau tiek, kad pasitikėjimas savimi žiauriai pakilo, kad net darbo pradėjau ieškoti.

Kokio darbo ieškai?

- Ar čia reikia specializuoti, tikslia technologija?

Kokia tai pozicija maždaug, ir, jeigu nori, tai kokioje įmonėje. Ta prasme, neprivalai šito sakyti, bet maždaug, ką tai turėtų reikšti.

- Ne tai, kad neprivalau, bet ar tau kažką reikštų? Pavadinimas?

Pareigos.

- Galiu pasakyti. Pareigos tai programuotojas, bet... šį semestrą turėjome “.net”, ten “C Sharp”, tokia programavimo kalba, su tuo šį semestrą išmokome, norėčiau tą, ką išmokau, pritaikyti praktikoje. Praėjusį semestrą labai patiko JAVA, bet dabar reikėjo vienai užduočiai programuoti su JAVA kalba, tai viską buvau užmiršęs. Tai kad “C Sharp” neužmirščiau, nes dabar labai man patinka jis, norėčiau dabar ant karštų susirasti ir darbą, kad neužmirščiau ir galėčiau programuoti.

Planuoji, jei pavyktų, jau dabar pat ir pradėti dirbti? Kada tik priimtų, tada jau pradėti?

- Jo, tik aš šiek tiek nerimauju dėl to nuotolinio. Kažkaip nejauku dar. Pradedantysis, norėtusi gyvai. Kai rašiau į pasiūlymus įsidarbinti, vieni net atrašė, kad karantino laikotarpiu naujų, junior (liet. jaunesniųjų) programuotojų tiesiog nepriėma, nes nebūtų galimybės, kaip juos apmokyti.

O jei dirbtum, koku tu etatu norėtum dirbti?

- Pilnu, aišku. Tai kad aš dabar ant tų paskaitų, ai, išvis, ateinantis semestras kažkokia nuobodybė. Ir šiaip, realiai suspėčiau. Nebėra taip, kad būtinai į tas paskaitas eiti.

Šiek tiek grįžtant prie pačio mokymosi, jei palyginti savo visas tris sesijas, kurios pažymiai buvo geriausi, kurios – prasčiausi?

- Geriausi tai buvo antro semestro, ten kažkokia euforija buvo atėjusi, mokytis norėjau. O prasčiausias buvo pats pirmas, tiesiog prisitaikymas prie universitetinio gyvenimo, universitetinio mokymo. Buvo apsiuostymas pirmas semestras, kad tuo ir prasčiausias. Gal pridėčiau, ir dėl to, kad gyvai tie egzaminai buvo. Dabar, kai nuotolinis, tai kažkaip lengviau ir rašosi. Nu bet aišku, yra ir ten plusų, yra ir minusų.

Ar kitam semestru jai reikėjo rinktis pasirenkamuosius arba BUSus?

- Jo, šį semestrą buvo pasirenkamieji, BUSai jau buvo praeitam. Pasirenkamieji tai anokie ir pasirenkamieji. Vienas pasirenkamųjų dalykas – pasirinkti iš dviejų dalykų, kur abudu dalykai fizika, tai koks čia pasirinkimas.

Abu dalykai kokie?

- Kokie tie abu pasirenkamieji buvo?

Ta prasme, abu dalykai, pasakei kažkokį žodį.

- Viena pasirinkimų grupė ėjo, buvo du dalykai, ir tie du dalykai buvo fizika, tai toks čia ir pasirinkimas.

Pagal ką tu rinkaisi tuos pasirenkamuosius?

- Pirmas dalykas... net nežinau, koks tas pirmas dalykas. Rinkausi pagal du kriterijus: lengva ir įdomu. Ir po to lyginau, kas kurį atsveria.

Ok. Skolų tu, man atrodo, niekada neturėjai? Jei gerai prisimenu.

- Ne.

Ir dabar irgi ne?

- Ne.

Ok. Šalia mokslų, ir, dabar jei planuoji, dar darbo, ar tau užteko laiko laisvalaikiui, savo hobiams, poilsui?

- Iki karantino... užteko laiko, kol nėra deadline'ų. Kai užpuola deadline'as tai aš toks sėdžiu ir aplinkui... nu toks mano charakterio bruožas, kad užpuola deadline'as, tai aš darau nuo ryto iki vakaro, daugiau nieko nematau, vos valgyti prisimenu pasidaryti. Kai nėra tų deadline'ų, kai šiek tiek laisvesnis laikas, tai aišku, kai nebuvo sugriežtintas karantinas ir į [miestą?] nueidavau, ir su draugais kažką padaryti.

Tai nebuvo taip, kad nukenčia poilsis dėl mokslų, arba mokslai dėl kažkokių kitų veiklų?

- Ne, tiesiog tą laiką susiplanoji taip, kad nenukentėtų nei vienas, nei kitas. Taip ir gyveni. Nu bet sakau, kai užpuldavo deadline'ai, atsiskaitymai trys į savaitę, tai reikėdavo šiek tiek namie. Nu bet dabar kai karantinas, namie sėdi, anoks čia ir laisvalaikis, nėra jokio laisvalaikio.

Kaip karantinas paveikė atmosferą tarp kursiojų? Kaip yra dabar bendravimas su universiteto bendruomene ir kursiokais?

- Kaip yra dabar bendravimas su kursiokais? Pirmas dalykas, bendrauji su tais, su kuriais jau buvai susipažinęs, susibendravai pirmąjį semestrą, nes naujų pažinčių sunkiai per tą nuotolinį susirasi. Buvo komandoje daryti vieną programą vieno dalyko, tai susibendravai su kitais žmonėmis. Dėl to karantino nesijauti labai priklausantis universitetui. Nesijaučiu kaip studentas, o tiesiog atrodo pasiėmęs kažkokius kursus. Bendruomeniškumo trūkumas, priklausymas universitetui, kažkas tokio. Naujos pažintys kažkaip neatsiranda, veiklų... bendravimas, jeigu atsakyti į tavo klausimą, tai tais, su kuriais jau buvai susipažinęs pirmąjį semestrą, kadangi pirmąjį semestrą mums dar buvo ne nuotoliniu mokymasis. Kiek spėjai susibendrauti, tiek ir.

O norint pasiklausti dėl mokslų ar dėl kažko, ar kursas draugiškas apskritai, ar yra taip, kad padedat vieni kitiems?

- Šiaip tai su tais, su kuriais susibendravai tai gali rašyti, ką nori, padės, atsiųs programą, jeigu reikia, neišsprendi ar kažką tokio, bet apskritai, kiek pamenu, tai kursas labiau toks sau tik naudos ieško. Patys paprašys pagalbos, bet jei jų tu paprašysi pagalbos, tai sunkiai ten gausi. Bet su tais, su kuriais susibendravai, tai rašyk, ką nori, padės.

Ar kurse jaučiasi konkurencija?

- Kiek dabar nuotoliniu, turim savo chatą (liet. susirašinėjimo grupę) "Discord" kanale, tai labai puikuoja, maivosi – "gavau 9, pažiūrėkit, koks aš kietas".

Einant prie tos darbo temos, tas darbas, kurio tu ieškaisi, ar tai yra tai, ką tu planuotum ir ateityje dirbti, baigęs universitetą? Ar čia dar tik šiuo momentu?

- Taip, vienareikšmiškai taip. Tą, ką esu išmokęs, tai vienareikšmiškai siečiau ir ateitį su tuo. O dabar ieškau tokio darbo. Tai jo, siečiau ateitį su tuo, kokio darbo dabar ieškausi.

Kaip minėjai iš pradžių, kadangi išmokai tam tikrą programavimo kalbą, tai paskatino ieškotis darbo su tuo, bet ar yra kitų priežasčių? Nežinau, pinigai ar dar kažkas?

- To, ko išmokau šį semestrą, toks didelis pliūpsnis naujų žinių buvo, ant tiek, kad labai pasitikėjimą savimi pakėlė, išmokau tiek, kad būčiau vertas užimti tas žemiausias programavimo vietas, kad jau kažką naudingo galėčiau veikti įmonėje. Siečiau su tuo, kad ne tiek tą

programavimo kalbą išmokau, bet tiesiog tas pats kodo rašymo kokybiškumas pagerėjo, kitų dalykų išmokau šalia to, ko reikia apskritai programuotojui, o ne tik programavimo kalbą.

Kaip manai, ko dar trūksta, kad galėtum gerai dirbti tą darbą, arba aukštesnėje pozicijoje? Kokių dar įgūdžių reikia?

- Kokių įgūdžių reikia? Tai tik praktikos. Aš esu už tai, kad tas kodas būtų kokybiškesnis, švaresnis. Tą galima pasiekti tik rašant programas, rašant programas, rašant programas. Kitas dalykas, daug ką išmoksti dirbdamas komandoje, kai skaitai kito kodą, analizuoji – čia galima taip rašyti, anaip, tokia praktika rašyti kodą gal nėra gerai, čia gal geriau šitaip rašyti, ir panašiai. Kodo kokybiškumo požiūriu reikėtų labiausiai pasistengti. Ne pasistengti, o įgūdžių [gauti].

Ar tavo draugų tarpe jau yra tokių, kurie dirba pagal specialybę?

- Pagal specialybę? Jo, yra. Keletas,

Kada jie pradėjo dirbti?

- Kambariokas rudenį pradėjo, berods spalio pradžioje. Kitas jau nuo dvyliktos klasės dirba berods. Kitas nežinau, nuo kada. O kitais kiek domėjausi, kai pasikalbam, tai pradės prieš vasarą ieškotis ir panašiai.

O iš viso kurso, ne vien draugų, bet šiaip MIFo, ką žinai, žmonės, jei dirba, tai jie dažniau dirba pagal specialybę, ar visokiose kavinėse? Kokių yra daugiau?

- Žinok, nežinau. Bendrauju tik su savo grupe, ypač su savo pogrupiu, o iš to pogrupio nuolatos bendrauju tik su keletu. Su kitais – į mėnesį kartą pasiklausti kažką dėl mokslų, o šiaip tai tiek su kursu nebendrauju, kad žinočiau, kur dirba. Šitos statistikos negalėčiau pasakyti.

Kaip manai, kada jau turėsi tiek žinių, kad galėsi gerai dirbti? Kuriame semestre maždaug?

- Domėjausi, kokius dalykus kiekviename semestre turėsime. Po šio semestro nemanau, kad kažko labai daugiau išmoksiu, negu trečiame semestre, o ypač už antrą, nemanau, kad kažko naujo išmoksiu. Gal tik vienas dalykas yra, kuris būtų naudingas programavimo požiūriu, o ne tik bendrų žinių praplėtimu. Po šito semestro šiaip tikrai užtenka, kad tu galėtum įsidarbinti. Tik, aišku, visi darbdaviai ieško su bent kažkokia minimalia darbo patirtimi. Be darbo patirties susirasti darbą yra sudėtinga. Ypač tą sudėtingumą šiek tiek apsunkina karantino laikotarpis, kai nuotoliniu nebūtu kaip jaunų programuotojų mokyti. Keli mėnesiai, kaip tas laikotarpis...

Bandomasis laikotarpis?

- Jo, bandomasis laikotarpis, kad įvertinti gali. Tai manau, kad po šio semestro realiai.

O tavo CV, vis tiek turbūt kažkokį CV siunti, tai kaip manai, kas ten yra pats geriausias dalykas ir vertingiausias: ar pačios studijos?..

Vertingiausias – turiu vienoje platformoje sudėjęs visus savo kurso darbus nuo pirmo iki šio semestro. Iki šiol kiek mokiausi, visus savo darbus sudėjęs į tą platformą. Tai tas ir vertingiausias – kaip savo gautas žinias pritaikau rašant programas. Aš šiaip CV nesiunčiu, aš ten rašau gražų motyvacinį laišką, nusiunčiu nuorodą į tą savo platformą su savo darbais. Realiai CV neturiu, ką rašyti, nes darbo patirties dar ten nėra. Vertingiausia – ta platforma, kur visi mano darbai.

Pavyzdžiui, jei eina kalba apie tave po dviejų metų, arba kažkokį IT specialistą, kuris baigė universitetą, tai kas yra svarbiausia tame CV, pagal stiprumą išdėlioti – ar asmeninės iniciatyvos, kažkokį projektą pats savarankiškai padaręs, tada yra diplomas, tada yra darbo patirtis. Darbo nebūtinai pagal specialybę, bet tiesiog kažkokio darbo, kad ir kavinėje, bet kad apskritai darbas. Tai kaip manai, kas yra svarbiausia darbdaviui iš šitų dalykų ir kas mažiausiai svarbu?

- Kalbant apie patį diplomą tai tik tas faktas turbūt. Pagal svarbumą neišdėstysiu, bet tiesiog pasakysiu, kas galbūt yra svarbu apskritai. Kalbant apie patį diplomą, tai tik nebent tas faktas, kad tu pabaigai universitetą. Turbūt parodo, kad turi motyvacijos pabaigti tuos keturis metus. Pažymiai tikrai nėra svarbu. Kitas dalykas, kas labai svarbu, tai reali darbo patirtis. Bent jau minimali, bent jau pusmetis, metai. Kitas dalykas, dar tik dabar, nuo sausio pradžios pradėjau darbo ieškotis, įvertinau, ko prašo darbdaviai, tai daug įvairių, na, plataus portfelio programuotojo, kad moka tą, tą, aną, su daug technologijų yra dirbęs, bent jau prisilietęs. Aišku, gal tu minimaliai tą technologiją taikysi, bet bent jau prisilietęs, būsi dirbęs. Galbūt tas darbų portfelis, nežinau, kiek jis yra svarbus, dar neišsiaiškinau. Kol as neturiu darbo patirties tai tik tą tas darbų portfelį išsiunčiu. Manau, kad svarbiausia – darbo patirtis. Jo, darbo patirtis, manau, svarbiausia. Antras tai būtų, kad baigęs universitetą, kažkokią profesiją.

Kaip manai, ar magistrantūros studijos duoda kažką, ir jei taip, tai ką? Jei ne, irgi, kodėl?

- Ar magistrantūros studijos kažką duoda? Šiaip negalėčiau kažko atsakyti, kai nesu domėjęsis tuo. Mano nuomone, aš nežinau, ko magistrantūroje gali išmokti. Nesidomėjau. Atsakyti negalėčiau į šitą klausimą.

Aš einu į pabaigą su klausimais. Šitas klausimas yra pats esminis turbūt. Ar tu pats planuoji tęsti studijas ir jas baigti?

- Šiaip, jei atvirai, ypač per šį karantino laikotarpį, pavasarį vėl bus nuotoliniu, tai tikrai buvo minčių stabdytis studijas. Nes nu nesąmonė, koks čia studentavimas, kai nuotoliniu mokaisi. Nepajauti to tiesiog. Vėl pasikartosiu, aš jaučiuosi kaip pasiėmęs programavimo kursus ir tiesiog mokausi. Kad ten studentaučiau, su kurso draugais bendraučiau. Su nostalgija prisimenu, ateini anksčiau, visi laukdavo prie paskaitos į auditoriją, iki 100 žmonių susirinkę, visi bendrauja. susitinki su draugais, paplepi, visa kita. O dabar tai jetus jetus. Bet šiaip, bent jau tokia mintis yra, kad jei stabdyčiausi studijas, tai atrodo tarsi vieni metai išmesti veltui. Bet čia galbūt tiesiog mano nuomonė nepasidomėjus plačiau, ką galima būtų galima nuveikti per tą laikotarpį. Buvo minčių, kad stabdyti, bet kad apskritai mesti, tai ne, nebuvo, tik stabdyti. Bet vis tiek kažkaip nestabdysiu.

Kas turėtų nutikti, kad mestum?

- Nežinau, per kančias į žvaigždes baigčiau čia. Jau beveik pusę įveikiau, tai nežinau, kas turėtų nutikti. Vėl pasikartosiu – būtų du metai iššvaistyti veltui. Net nežinau, kas turėtų nutikti. Kas turėtų nutikti, kad stabdyčiau – nu ten nebent pamatyčiau, kad nuotolinis kažko naudingo neduoda, nieko neišmokstu, nu bet mokausi, išmokstu kažką naujo, tai kažkaip stabdytis nėra reikalo kol kas galbūt labai didelio. Apart to, kad pastudentaut nėra.

Supratau, tai iš mano pusės tiek. Nebent turi pastebėjimų ar komentary?

- Nelabai gal. Neateina į galvą. Kai paklausi tai ateina.

Ok. Jei prisiminsi, kad nenori, kad kažkokią informaciją dėčiau į tyrimą arba jei norėsi patikslinti, tai gali rašyti visada. Tai čia jau viskas. Labai labai ačiū, kad nuo pradžios iki pabaigos dalyvavai mano tyrime ir atsakinėjai. Būtinai pasidalinsiu galutiniu rezultatu, jei norėsi.

4C (2021-02-01)

Čia jau mūsų paskutinis pokalbis, tai labai ačiū, kad visus tris išbuvai. Tai man labai svarbu, nes toks tyrimas, labai smagu, kad nenutraukei. Šiandien paskutinis kartas. Tai jo, gal galime ir pradėti. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Aha, taip.

Ok. Tai pradėdu nuo to, pasitikslinku – ar tu tebestudijuoji, nesistabdei studijų?

- Dar studijuoju.

Ok, tai papasakok apie antrus mokslo metus universitete ir ar jie skiriasi nuo pirmųjų?

- Skiriasi tuo, kad buvo nuotolinis, čia pats pagrindinis skirtumas. Aišku, nuotolinis buvo ir pavasarij, bet dabar visi buvo šiek tiek tam pasiruošę, bent jau teoriškai. Nebuvo, kad dėstytojais tiesiog dingsta mėnesiams. Viskas šiek tiek vyko. Bet jie buvo sunkūs, bent man, nes kai nuotolinis tęsiasi taip ilgai, tai būna bėdų su motyvacija šiek tiek. Man ji buvo visiškai dingus, prieš sesiją jau mažiau apie akademines rimtai. Ant ribos, ant ribos viskas taip. Bet ir iš kitų girdisi gana liūdnos nuotaikos

Tas dalykas, kad ant ribos, tai čia dėl motyvacijos stokos dėl pandemijos, ar pats krūvis yra didelis?

- Pats krūvis iš esmės yra panašus, kaip visada, tai kai vienas viską darai... nors šiek tiek gal padidėjęs krūvis yra. Dėl to, kad kai kurie dalykai nelabai gali normaliai vykti, kai karantinas, arba nevyksta, nu pvz., pratybos dalykų visų. Kai jos būdavo gyvai – nueini ir sprendi uždavinius. Dabar tau parodo dėstytojas uždavinius, pratybos baigiasi, bet tu sprendi tuos uždavinius jei nori suprasti, aiškiniesi. Taip gaunasi, kad visos pratybos tai padvigubėjo laiko. Daugiau kad ten, tiesiog motyvacija dingsta. Po poros mėnesių nuotolinio jau nebelabai. Tiesiog deadline'us padarai, bet jau daugiau nieko.

O ko dar trūksta per būtent nuotolinį? Ar kažkas dar, su kursu bendravimas įtakoja tai?

- Manau, taip. Na, šiek tiek yra bendravimas, nėra, kad visi nutrūkę ryšiai. Jų tikrai mažiau, to bendravimo viso. Ir šiaip, kai visi sėdim klasėje ir matai, kad niekas nesupranta kokio nors dalyko, o čia sėdi vienas.

Nu jo. O šiaip kursas... esi sakęs, kad atmosfera universitete yra gera, na, anksčiau esi sakęs. O kaip yra dabar? Ar bendravimas su kursiokais iš esmės kažkuo pablogėjo ar pagerėjo? Ta prasme, ar jaučiasi kažkokia konkurencija? Kaip yra, jeigu nori pasiklausti patarimo, ar yra, ką klausti iš kursiojų.

- Nėra pablogėjus. Konkurencija nelabai atsirado. Gal daugiau tiesiog atšalo visi santykiai šiek tiek. Ne visi, bet su tais žmonėm, su kuriais susirašydavai žiemą praeitą, jau dabar nebelabai, kartais. Nu bet, hm, tiesiog mes nesimatėm jau metus beveik, tai... Konkurencijos taip labai neatsirado. Visi kaip ir prisideda prie bendrų dalykų, nėra to labai. Tik, aišku, mūsų mažėja.

Jau metė daug kas?

- Dabar dar nepaskelbta eilė, tai nežinau, kiek mūsų yra, bet buvo praeitą, pavasario semestrą 42, į rudens semestrą atėjo tik 33. Kiek šitą bus tai aš jau nežinau. Įsivaizduoju, kad trisdešimt keli.

O asmeniškai pažįsti kažką, kas metė arba stabdėsi studijas?

- Šiek tiek, bet, būtent šitame kurse [nesigirdi – aut. past.], bet aš su jais daugiau kažkaip nelabai turėjau ryšių.

O tu daugmaž žinai, dėl ko jie metė, teko girdėti?

- Nu bent jau tie, kurie rugsėjį, tai taip kažkaip gal tiesiog netiko, ne taip kažką įsivaizdavo. Toliau tai nelabai teko daugiau. Kai kurie matosi, jei matai, kad žmogus, visi dalykai nepavyksta, ta prasme, akademiniai, vienas neišlaikymas, kitas neišlaikymas, tai tada kaip ir aišku, kad turbūt dėl šito. Bet daugiau tai nelabai teko.

O kaip tau su SA, ar vis dar kažką darai?

- Techniškai aš dabar SA nepriklausau, bet dabar aš priklausau SPK, ten šiek tiek yra veiklos. Ir prasminga gaunasi, nes iš tikro reikia spręsti studentų bėdas ir bandyti kažką keisti. Mes labai kažko didelio nesam padarę dabar bent, bet visai man ten patinka.

Tai jei tu pamatai kažkokių problemų su studijom, tai tu turi kaip ir platformą jas spręsti?

- Taip, taip.

Kokie yra tie prioritetiniai dalykai, ką tu norėtum spręsti problemas su studijom?

- Buvo vienas dėstytojas pirmame kurse, kuris... nu aš tikiu, kad jis kažkada gerai dėstė galbūt, bet jau eilę metų būna labai blogai pas jį, visi juo skundžiasi. Nu labai blogai. Buvo dingęs pavasario semestrą apskritai... bet atrodo, kad jis pats išėjo ir šita problema kaip ir išsisprendė pati. Daugiau tai reikia žiūrėti, kaip eisis, nes mano programa nauja, tai nelabai žinom, kas žmonėms metai iš metų trukdo

O pats tas studijų turinys, tavo asmenine nuomone, ar jis, ką šį semestrą mokeisi, ar tai yra vertinga ir ar to reikia mokytis?

- Nu šį semestrą kai kurie dalykai taip, bet kai kurie ne visai. Buvo objektinis programavimas “C++”. Duomenų mokslo su “C++” kaip ir niekas nedaro faktiškai, o objektinį programavimą mes faktiškai mokame. Tai gaunasi, kad mokinamės “C++”, o tai nėra kalba, kurios mums iš tikro reikia. Nu bet ten dėstytojas buvo labai geras, tai atsverė, bet praktinės naudos iš to nežinau, kiek yra. Kiti dalykai – tikimybės, matematinė analizė – tai jie kaip ir pagrindus turėtų duoti, teoriškai. Aš nežinau, ar jie bus panaudoti būtent, bet įsivaizduoju, kad bus.

O kas tau labiausiai patiko šį semestrą?

- Galbūt matematinė analizė. Tiesiog įdomus dalykas.

O jei palygintum savo trijų sesijų pažymių vidurkius, kuri sesija buvo geriausia, o kuri blogiausia pažymių prasme?

- Pirmą geriausia ir paskutinė blogiausia. Stabiliai eina žemyn viskas. Aš tikiuosi, kad toliau taip neis. Ech, kažkaip nebebuvo motyvacijos šitą semestrą. Tai daug nebuvo pasikelta.

O dėl... pažymiai yra vienas dalykas, o ar rezultatai tave kažkiek džiugina? Ar tu jautiesi išmokęs kažko per šį semestrą?

- Kažko išmokęs – taip. Tiesiog jaučiu, kad galėjau geriau kaip ir tikrai.

Kaip manai, ką reikėtų daryti kitą semestrą, kad būtų geriau?

- Bandysiu apsibrėžti tikslesnes rutinas, kad taip... nes kai buvo, pvz., koks nors koliokviumas, ten meti visus kitus dalykus, ten paskaitų kai kurių kitų tik įpusėji įrašus, tik ruošiesi ruošiesi, po to visur kitur reikia prisivijinėti. Tada viskas susimala, po to vėl kažko nepasižiūri, tada kitas kolis ateina, vėl pradėdi visko nežiūrėti ir taip išsimuši. Man atrodo, man šitas labai pakenkė. Tai stengsiuosi tiesiog, bus koks atsiskaitymas, tai jam šiek tiek pasiruošiu, bet nesiversiu per galvą ir neaukosiu kitų dalykų.

Kiek tu maždaug valandų skiri mokslams per savaitę? Čia paskaitos plius asmeniškai, tos savarankiškos valandos. Kiek iš viso gaunasi?

- Dabar šį semestrą nežinau. Kai smuko motyvacija, tai ir valandos, jaučiu, kad krito iki 10-15 per savaitę. Prieš tai būdavo apie 20-25.

Čia su paskaitomis?

- Aha, su. Sunku pasakyti dabar, nes vis tiek sesijos kitokios. Nežinau, šitą semestrą negaliu pasakyti tiksliai.

Vis tiek turbūt norisi kažkiek laiko skirti laisvalaikiui, hobiams, tai ar lieka laiko laisvalaikiui?

- Iš esmės lieka, lieka. Nėra labai apkrauta.

Ar turi dar kažkokią veiklą? Aną kartą minėjai, kad ieškojaisi praktikos, tai ar turi dabar praktiką arba darbą?

- Nea. Taip ir nepavyko. Aš mačiau, kad man su motyvacija blogai jau vien tik studijuojant, tai prisidėti dar pusę etato būtų mirtis, manau. Tai taip aktyviai nebeieškojau. Manau, bandysiu vėl vasarai. Nu ir žiūrėsime, kaip pavyks. Kaip į antrakursį gal rimčiau žiūrės visi.

O kokio darbo tu dabar planuotum ieškoti?

- Bandyčiau žiūrėti įmones, kurios daug praktikantų ima, ir bandyti ten į savo sritį. Taip pat bandyti į visokias jaunesnes pozicijas, bet ten jau didesnė konkurencija, ten dažnai net reikalavimai būna tokie, kad klausimas, ar pavyks. Bet, nu IT sritis. Bandyčiau kažko arba su duomenų analize, arba programavimas tomis kalbomis, kuriomis norėčiau daryti duomenų analizę.

Tu ieškotum tokio darbo, kuris tau būtų kaip ir ne dėl pinigų, bet dėl to, kad pasimokyti šalia studijų vos ne?

- Nu taip, taip, iš esmės taip.

O tavo draugai? Ar yra daug dirbančių? Ir jei yra dirbančių, tai ar jie dirba pagal specialybę, ar ten kavinėse ir panašiai?

- Iš mano kurso, mano žiniomis, pagal specialybę vienas dirba. Visi kiti jeigu dirba, tai dirba kažką tai nepilnai, arba korepetitorium, arba ten kažkur kavinėje, kažkas tokio, kiek girdžiu.

Kai ieškaisi darbo, arba kai vasarą ieškojaisi praktikos, tai savo CV kokius įrašus tu labiausiai vertini – ar ten yra ankstesnio darbo patirtis, kad ir nesusijusio, ar savanorystė, SA, tos pačios studijos, mokslo pasiekimai? Kaip tu išrikiuotum pagal stiprumą tuos faktorius?

- Turbūt pirmoje vietoje būtų patys mokslai. Vis tiek dažniausiai tas būna, kad jie samdo studentą praktikantą. Šitas turėtų būti pirmoje vietoje. Nu ir aš iš jų daugiausia ir gavau, iš studijų, nei iš kitų dalykų. Po to turbūt dėčiau VU tokį *online* mokymosi dalyką, nežinau, kaip apibūdinti jį labai gerai. Ten [nesigirdi – aut. past] keletą mėnesių vasaros semestrą, ten su mano sritim. Tai tą dėčiau antroje, ten yra ir projektas padarytas. Ten labai paprasta pažiūrėti, ką aš gebu. Po to turbūt, kad visokias savanorystes dėčiau.

Kokios savanorystės, manai, yra naudingiausios ateities darbui?

- Net nežinau. Aš praktiką su geležinkeliais kur buvo turbūt dėčiau. Čia kaip ir didžiausia mano atžvilgiu, bet šiap nežinau. Manau, labai priklauso nuo specifikos.

O kokios šiaip tau yra tos savybės, kurias verta turėti norint dirbti IT srity ir jas iškomunikuoti darbdaviui? Kažkokias kompetencijas arba asmenines savybes? Kokios jos galėtų būti?

- Turbūt didžiausia ta, kad esi motyvuotas iš tikro mokytis ir gebi tą pats daryti kažkaip. Kiek aš matau, kad to kaip ir daugiausiai nori, ir bandau tai iškomunikuoti, kai CV dariausi.

Tipo, kad moki dirbti be prižiūrėtojo ir pamokymų?

- Ir šitas, bet tiesiog, kai tave paims, kad tu po to per kažkurį laiką tapsi geresniu, nei tave priėmė. Iš esmės taip. Kad tu mokaisi ir kad tu darysi ne tik tai, kas tau pavesta, bet ir tobulėsi pats jau.

Toks turintis potencialo?

- Jo, jo. Iš esmės tas.

O ką tada tas faktas, kad yra diplomą tavo CV, ką šitas faktas duoda? Ką jis iškomunikuoja darbdaviui?

- Iš dalies, kad tu turėjai tą pasiryžimą pabaigti. Tarkime, MIFE maždaug 50% baigia per 4 metus. Tai parodai, kad tu iš tos stipresnės 50%, stipresnės pusės. Taip pat rodo, kokių tu žinių įgijai, jei tu pagal specialybę darbiniesi. Tos teorinės matematikos, tie kursai labai neduos. Tai tiek manau pagrinde.

Ok. Kaip manai, tas klausimas apie metimą yra MIFE gana aktualus, aš kažkiek jį vis paliečiu, gan daug savo tyrime. Tai kaip atrodo, kodėl būtent tiek žmonių meta? Kodėl tie 50% yra?

- Vienas dalykas, kad sunku iš tikro. Niekas nežino, pvz., matematikos srityje, iš esmės prieš stodamas su negali labai žinoti, ar tau tai patiks. Iš esmės skiriasi ta matematika universitetinė nuo mokyklinės. Dauguma vis tiek ateina į ją būdami stiprūs toje mokyklinėje matematikoje, kaip ir atrodo, supranta maždaug, į ką veliasi, bet iš tikro tas būna labai didelis šokas daugumai. Tas, manau, labai žaidžia. Bet ir šiaip, aišku, būna dalis tų, kurie labai įdomiai pasirinko tas studijas. Tarkime, su ekonometrija būna, kad ateina žmonės, kurie neįstojo į kokią nors ekonomiką, nors ten ekonometrijoj kiekvieną semestrą 20 kreditų matematikos dalykų. Tai ar nepasižiūri? Aišku, dar prisideda tas, kad kai kurie pamato, kad studijų kokybė ne kažką. Aišku, tas varijuoja tarp programų, kiek aš suprantu. Manau, sunku surasti tą pagrindinę priežastį vieną. *O, tarkim, dėl to, kad ateina nežinodami, kur eina, čia manai, kad jie patys nepasižiūri ir priima tą kvailą sprendimą, ar nėra tos informacijos?*

- Iš dalies patys nepasižiūri, nes nu gali kažkiek ten susirasti, bet iš dalies ir nelabai jos yra. Tarkim, VU net nėra skelbiami dalykų aprašai visuomenei. Tai tu gali pažiūrėti tą aprašią programos, trijų sakinių, ir toks dalykų sąrašas. Dalykų sąrašė ten neįmanoma suprasti, kas ten parašyta, nes ten, tarkim, mano pirmame kurse, pirmame semestre buvo dalykas "informatika", 10 kreditų. Pažiūrėjęs niekas negali pasakyti, kas ten yra. Ten gali būti nuo "Word", "Excel", gali būti programavimas, gali būti kažkokie laidai. Neįmanoma to žinoti. Šiek tiek loterija yra. Galėtų jie skelbti labiau. Aš esu ir pats tai siūlęs, nežinau, kaip tas siūlymas praeis. Ar jis kažką ten pasiekė. Šiaip nelabai yra tos informacijos, bent jau efektyvios. Programų sistemose kokiose vis tiek gali pagoogole'inti, ir rasi keletą žmonių, kurie yra aprašę savo studijas. Naujų programų arba mažesnių nelabai ten pamatyti gali. Trūksta tos informacijos iš tikro.

Tikėkimės, kad su laiku keisis, reikia spausti, kad keistų.

- Jo, jo, būtų gerai.

O pats ar planuoja tęsti studijas? Ir baigti jas?

- Taip, taip. Akademių dar neatmetu šimtu procentų, bet jei aš jas pasiimčiau, aš po jų grįšiu.

O dėl kokių priežasčių imtum akademines?

- Jei matyčiau, kad perdegu, arba motyvacijos stoka labai didelė būtų. Jei matyčiau, kad nelabai ką gaunu tuo metu studijuodamas ir švaistau tą laiką, kurį galėčiau dėti kitur.

Tai būtų toks poilsis ir pasirengimas toliau studijoms, ar laikas pergaltoti, ar tikrai čia buvo verta stoti?

- Daugiau poilsis.

Ok. O kas turėtų nutikti, kad jau mestum studijas suvisam?

- Turbūt jei po tų akademių nebūčiau atsigavęs, tai būtų ženklas. Nežinau, jei atsirastų aiškus kitas... kažką kito atrasčiau, ką tikrai žinočiau, kad noriu daryti ir kad neverta čia naudoti tą laiką, geriau kažkur kitur. Arba atsirastų darbo galimybė labai gera, ar sužinočiau, kad nelabai ką gausiu iš univero vėliau. Bet, man atrodo, nelabai realūs atvejai.

Aha. Ir, turbūt čia paskutinis klausimas – ar svarstai studijuoti magistrantūroje?

- Kaip ir svarstau. Nežinau, ar čia MIFE, ar kažkur užsienyje bandyti, bet kaip ir galvoju. Kiek suprantu, šitoje srityje gan vertinama ir dažnai to reikalauja. Bus matyt. Iš tikro dar reikia daug laiko tam. Bet šiaip visai mažiau apie tai.

Supratau. Aš visko kaip ir paklausiau, ar tu nebent turi pastebėjimų ar komentarų?

- Kaip ir ne.

Ok. Tai primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, gali man pranešti. Dėkoju, kad sutikai dalyvauti mano tyrime, būtinai pasidalinsiu galutiniu rezultatu, jei norėsi. Labai ačiū už pokalbį.

- Jei reiks kokios pagalbos su duomenų analize – žinai, kur kreiptis.

Būtinai. Kontaktai jau užsimezgė, galima sakyti.

5C (2021-01-27)

Ar sutinki, kad interviu būtų įrašomas?

- Sutinku.

Dėkui. Aš kiek prisimenu, aną semestrą buvai labai patenkinta tuo, kad perstojai. Tai kaip tau šitas antras kursas, trečiasis semestras, kokie įspūdžiai? Ar skiriasi nuo pirmo kurso?

- Vis dar džiaugiuosi, kad perstojau, bet, galbūt, kad nuotolinis, sunkiau pradžioje buvo. Ir pavasarį jau buvo nuotolinis, bet nuo pradžių nuotoliniu mokytis, nes jokių pagrindų nebuvo semestro pradžioj. Daugiau tai... šiaip patinka ir pats dalykas, ir ką mokausi, tai vis dar džiaugiuosi.

O kaip įvertintum studijų kokybę?

- Šiuo metu?

Jo, ar karantinas paveikė, ir ar, nepaisant karantino, pati programa yra gera?

- Aš manau, kad programą dar tobulinti galima, nes vis tiek – pirmi metai, yra dalykų, kurie atrodo ir nereikalingi. Tada dar priklauso daug kas nuo dėstytojų, nes ne visiems rūpi, nežinau, kaip pasakyti, ką jie ten daro. Tai taip pusėtinai. Yra, kur labai gerai dalykai, išdėsto, išmoko ir įdomu, yra kur ir sunku, bet ir sunku mokytis, nes nesupranti, ką tu mokaisi ir ką tau aiškina. Jeigu vertinant dešimtbalėje sistemoje, tai kokių spetynetu, sakyčiau.

O dėl tų dalykų, kur yra problemos, ar tu pati, ar kiti studentai, ar kreipėtės į administraciją ar pačius dėstytojus, ar į SA, kad būtų imamasi kažkokių žingsnių?

- Vienas variantas buvo, kad buvo su dėstytoju laišku kreiptasi, kad išaiškintų normaliai ir spręstų uždavinius. Tada buvo kaip ir paraiška pildyta, kad pakeistų tą dėstytoją. Tai jo, buvo kreiptasi.

Ir ar tai davė rezultatų?

- Kažkiek jo, bet galbūt ne taip, kaip mes to norėjome.

Ne iki galo kažkaip? Nepašalino to dėstytojo?

- Ne. Tiesiog su juo buvo pakalbėta, ir, jeigu toliau taip bus, tai dar kartą kreiptis.

O šiaip, kas labiausiai patiko šiais metais?

- Mokantis bendrai?

Jo, nežinau, ar kažkoks konkretus kursas, ar kaip tik, kažkas, kas nutiko.

- Vienas dalykas patiko, nes dėstytojas labai, ir išaiškina, ir laiku paskaitos vykdavo, ir jei kildavo kokių klausimų, ir uždavinių papildomai būdavo, kur galėdavai dar spręsti. Tiesiog, jeigu daugiau sprendi – aiškiau, nes yra kur tiesiog paskaitoje sprendžia, ten keli uždaviniai ir viskas. Tai va tas dalykas patiko.

O kas nepatiko galbūt?

- Galvoju... galbūt tas vienintelis, kur nusiskundimai buvo. Nes ne tiek, kiek ir aiškinti nemokėjo, bet ir labai jautėsi pats dėstytojo požiūris neigiamas į studentus. Tada atmuša norą, jei tau sako – tu nieko nemoki, tai nusiteikti, kad tu nieko nemoki, nesinori net bandyti.

Bendravimas neprofesionalus kažkiek?

- Jo, iš šitos pusės.

O pačių mokslų prasme, kadangi buvo karantinas, daug kam iš tikrųjų pasunkėjo, tas krūvis atrodė daug didesnis. Tai kaip manai, ar krūvis šiaip yra tinkamas, ar jis nėra per didelis arba per mažas?

- Dėl to krūvio, aš nemanau, kad jis labai pasunkėjo. Galbūt tiesiog, kadangi nuotolinis, yra uždedamas toks kaip ir spaudimas, nes prasideda ir nusirašinėjimas... nu viskas gerai, kad su kamerom, bet kai kurie dėstytojai ne tai, kad gražiai padaro su kamerom, o labai prigrasina, prigašdina. Kad ir nenusirašinėji, vis tiek nėra faina, kai tu rašai ir žinai, kad visą laiką tave kažkas stebi, įrašinėja, filmuoja. Iš streso pusės sunkiau, nes turi ir su emocijomis susivaldyti, ir tuo pačiu mokytis.

Čia kaip per vairavimo egzaminą.

- Tai va.

Bet mokytis, ta pati medžiaga semestro eigoje, jos nėra per daug, kaip suprantu?

- Ne, man atrodo, viskas gerai, tik tiek sunkiau, nes atrodo, labiau savarankiškai mokaisi.

Ar tai turi kažkokių plusų, kad savarankiškai, ar tik pasunkina?

- Priklauso nuo dalykų labai. Nes kai kurių tu savarankiškai nelabai išmoksi, nes neaišku, nei kur informacijos ieškoti, nei kokios, arba jau pateiktos informacijos nesupranti, tai... o kitur kaip tik visai patogiu, nes gali savo tempu, kada patogiu spręsti kiek nori, daryti.

Aišku. O kaip tau semstras, jei žiūrėti nuo pradžios iki pabaigos, ar jautiesi padariusi kažkokį progresą? Ar jautiesi daug išmokusi?

- Pradžioj galvojau, kad nieko nemoku šį semestrą, nesvarbu, kad vyko paskaitos, dalyvavau. Kad visiškai nieko neišmokau. Bet dabar, jau po sesijos, supratau, kad realiai mokėjau, tik tą akimirką gal taip neatrodė. Tai jo, jaučiuosi kažką naujo sužinojusi. Galbūt galėjau daugiau laiko skirti tam.

O jau žinai rezultatus savo, pažymius?

- Man atrodo, visų dalykų jau žinau. Ai, vieno nežinau tiktai.

Kaip palyginus šio semestro pažymius su praeitu, visos trys sesijos, tai kuris buvo geriausias, kuris – blogiausias?

- Čia visas sesijas lyginant, ar ne?

Jo, visus šiuos tris semestrus, kiek jau turėjai.

- Geriausias gal pats pirmas buvo, nes realiai buvo lengviausia programa, vien iš šitos pusės. Tada sunkiausias ir prasčiausi pažymiai, sakyčiau, dabar. Nes, net nežinau. Nuotolinis vis tiek paveikė tą mokymąsi kažkiek, tada pati mažiau laiko skyriau, ir vertinimo sistema irgi tokia labai... nesudėtinga, nežinau, bet viską reikia išlaikyti vos ne – ir egzaminą, ir patį dalyką.

Bet skolų tu nei vieną semestrą, kiek prisimenu, neturėjai, ir šitą irgi ne turbūt?

- Dabar turėsiu vieną. Susiradau.

Aišku. O ką tu dėl jos darysi, kaip spręsi šitą klausimą?

- Tai yra programavimas. Jei nesikeis užduotys, tai realiai aš tą daryti galėčiau pradėti kad ir dabar, per vasarą prieš rudenį kad jau būti pasidarius ir neapsikrauti. Tai bandysiu po truputį, savo tempu žiūrėti, aiškintis.

O tu per perlaikymą laikysi, ar kitam semestru čia nusikėlė?

- Jau kitam semestru, aš negaliu į perlaikymą eiti.

Supratau. O kiek čia kreditų ta skola?

- Penki kreditai.

Bet šiaip kiti pažymiai, ar buvo dalykų daugiau ant išlaikymo ribos?

- Šiaip nemažai. Bet čia galbūt dėl to, nežinau, kaip nuskambės, nes aš pati nelabai stengiausi kai būna kažkokio aukšto pažymio, nes aš tiesiog norėjau išlaikyti. Tai dėl to galbūt. Nežinau, gal aš galėjau turėti aukštesnius pažymius, jei būčiau pasistengus, bet taip nebuvo.

Žinau tą jausmą. Bet šiaip, pažymiai yra vienas dalykas, bet kaip tu apskritai vertini tuos savo rezultatus? Ar, jei pažymiai nebuvo labai aukšti, ar tu jautiesi kažkaip nusivylus, ar vis tiek yra tas, kad jautiesi išmokus? Ar kitą semestrą norėtum labiau susiimti?

- Man vis tiek atrodo, kad pažymiai neatspindi iki galo, tai aš labai nežiūriu į tai, kad čia kažkoks vertinimas, kiek tu žinai. Labiau susiimti norėčiau iš tos pusės, ne tai, kad aukštesni pažymiai būtų, bet kad skirčiau daugiau laiko, išsiaiškinčiau, jei nesuprantu. Pastangų gal prasme. Bet vis tiek, jaučiuosi sužinojus kažką naujo, kažką išmokus ir bendrai visai patiko. Dabar, žiūrint atgal. Tuo metu metu nelabai.

Ir kitam semestru, turbūt negali 100% to pasakyti, bet ar planuoji daugiau skirti laiko mokslams?

- Planuose tai yra, kaip bus – nežinau, pamatysiu.

Kiek maždaug valandų per savaitę skirdavai mokslams? Čia įskaičiuojant ir paskaitas, ir savarankišką mokymąsi, viską.

- Per savaitę?

Arba per dieną. Vidutiniškai.

- Labai skiriasi, nes... šiaip nedaug galbūt, nežinau. Pradžioje per savaitę kokias, sakykim, 10 valandų grubiai, gal daugiau, mažiau. Priklauso, daugiau gali būti, jo, daugiau. Prieš sesiją, kai padaugėjo tų atsiskaitymų, tai gal, net nežinau, labai sunku pasakyti, nes priklauso nuo darbų.

O paskaitų daug yra? Tokių, kur privalai dalyvauti?

- Vesdavo visas paskaitas, tik aš ne į visas eidavau, nes kai kur būdavo, kur įkelia tiktai namų darbus ir ten nieko neaiškina, kaip ten spręsti, tai pats išsiaiškini. Teorija yra įkeliamą, kokios skaidrės ar Word'as, ar šiaip kokia knyga, tai irgi neidavau. Eidavau kur užduotis spręsdavo, šitas tai čia gal du dalykai kokie būdavo.

O savarankiškai daug reikia laiko skirti, jei taip nori normaliai mokytis?

- Priklauso nuo žmogaus. Kaip man, tai man reikia nemažai, sakyčiau.

Ar turėjai pasirenkamųjų dalykų ir BUSų?

- Šį semestrą aš turėjau pagal programą turėti BUSą, bet man jau buvo užskaitytas nuo IT kai studijavau, nuo tada. Tai aš turėjau tiktai vieną dalyką, kurio aš neturėjau, kaip ir papildomai su pirmakursiai ėjau, nes aš anksčiau jo neturėjau.

Dabar reikėjo rinktis kitam semestru pasirenkamuosius kokius?

- Du pasirenkamuosius reikėjo ir BUSą.

Kaip rinkaisi, pagal ką sprendei, kokius rinktis?

- BUSą tai tiesiog, kad lengviau būtų, o pasirenkamuosius... buvo trys variantai, iš trijų pasiimti du, nu, truputį sudėtinga. Pagal aprašymą visi atrodo labai panašūs. Visuose mokysimės vos ne tą patį, tai nežinau dar, kaip bus. Vieną dalyką ėmiau dėl dėstytojo, o kitą iš dviejų – vertinimo sistema labiau patiko.

Ta vertinimo sistema kokia?

- Dabar nepamenu, bet pačių atsiskaitymų daugiau ir iš jų gali surinkti, ir pats egzaminas mažiau lygtais vertas.

Supratau. Aną kartą pasakojai, kad kaip ir laisvalaikiui laiko užtenka ir kad spėji sportuoti, berods. Tai kaip šį semestrą, ir kai karantinas, ir šiaip gal sunkesnis semestras, kaip sekėsi suderinti laisvalaikį ir mokslus?

- Dabar net nežinau, turbūt to laiko daugiau, nes nereikėdavo į paskaitas važinėti, tai vien nuo to kokios dvi valandos susitaupydavau. Bet to noro gal nebebuvo kažką veikti, kažką daryti. Šiaip suderinti, kai norėdavau, gerai sekdavosi.

O be mokslų ir kažkokių laisvalaikio dalykų, ar turi praktiką arba darbą?

- Ne, neturėjau šį semestrą.

Ta prasme, kad dabar buvo nuotolinis, prisimenu, esi sakiusi, kad universitete atmosfera šiaip tai nebloga, tai kaip manai, ar nuotolinis kažkaip pakeitė tą situaciją? Ar kai nori susisiekti, pasikonsultuoti su kursiokais, ar tai yra įmanoma? Kaip ta atmosfera šį semestrą buvo?

- Man atrodo dabar, kadangi nuotolinis labiau vis tiek atrodo, ne tai, kad tu vienas studijuoji, bet kaip ir. Nu žinai, kad yra tie grupiokai, kursioakai, bet taip nesijaučia, nes nematai realiai jų. O pasikonsultuoti visada galima, bet yra tas, kad vis tiek su keliais žmonėmis, su pagrindiniais, su kuriais bendrauji, o ne tai, kad visam kursui rašyti. Bet ir realiai tas pats būdavo, tai šituo atžvilgiu nelabai kažkas pasikeitė.

Ar buvo dalykų, dėl ko reikėjo kreiptis pagalbos į ką nors? Arba konsultuotis, patarimo kokio nors?

- Būdavo, kad su namų darbais vieno dalyko, ten visų skirtingi variantai, bet kartais vis tiek yra lengviau, kai išsiaiškini kažkokį išspręstą uždavinį, kad galėtum atlikti savo. Tai va šituo kartais padėdavo, kad parodydavo, kaip sprendė, ir galėdavau maždaug suprasti, kaip kas vyksta.

O į administraciją kreipeisi dėl kažko?

- Ne, dėl nieko.

Berods tu sakei, priklausai SA, bent jau prieš tai priklausai. Ar dabar darėt kažką?

- Šį semestrą aš kaip ir nepriklausiau, tai nelabai žinau. Kiek iš šono žinau, kad darė jie kažką, bet nelabai žinau nei ką, nei kaip, nes nesijaučia taip.

Kaip tavo kurse, ar žinai, ar daug žmonių dirba arba turi kažkokias rimtas praktikas?

- Šiaip bent iš kiek žinau, tai niekas nedirba ir niekas neturi, bet čia kiek aš žinau, nes tikriausiai atsirastų bent vienas, kuris dirba, kažką daro, tai negaliu pasakyti.

O kaip tu pati? Dabar neturi darbo, bet apskritai, kada planuotum jį turėti? Arba praktiką kokią nors? Jei išvis studijų metais planuotum.

- Tai va dabar galvojau. Čia kad susijus su studijų dalyku? Darbas ir praktika, taip?

Nebūtinai, dauguma turbūt labiau nori su studijomis susijusio, bet, ta prasme, ir kavinėje irgi yra darbas. Tai koks labiau traukia?

- Dėl darbo tai jau galvojau, galbūt pavasarį, sekančiam semestruui ieškoti, bet tokia situacija, tai net nežinau, kaip čia su tomis paieškom ir su tuo darbu, nes dabar vis tiek niekas nedirba. Ne niekas nedirba, bet nemažai kas. Tada dėl praktikos galvojau, galbūt vasarai bandyti ieškoti, bet aš nežinau, ar man taip atrodo, bet gal dar per anksti. Tai labiau gal trečiam kurse arba po trečio kurso žiūrėsiu. O dėl darbo – jei šiam semestruui neieškosiu, tai jau trečiam kurse norėčiau.

Ir tas darbas jau būtų pagal specialybę, ar dar kol kas fizinis kažkoks?

- Jei pavyktų rast pagal specialybę, tai tada galbūt taip geriau būtų. Jei ne, tai tiesiog, paprastas kažkas. Priklauso nuo variantų, nežinau dar.

Kaip manai, jei šiuo metu ieškotumeisi darbo, vis tiek kažkokį CV turbūt turi, kaip manai, kas ten yra pats vertingiausias dalykas – ar tai, kad studijuoji, ar ankstesnio darbo patirtis, ar, pvz., savanorystės kažkokia patirtis?

- Iš CV šitas nesimatytu, bet man vis tiek atrodo, kad labiausiai yra svarbu pats tas, kad tu rodai norą, kad tu nori dirbti. Nežinau, man taip atrodo, kad jei būtų du žmonės ir vienas žinotų daugiau, bet ieško darbo, nes ieškoti, o kitas tikrai norėtų... kai tu nori, tu ir išmokti pasiryžęs, ir daryti daugiau, man atrodo, tas noras, motyvacija dirbti yra svarbiausia.

Kokios dar savybės, be motyvacijos ir noro yra svarbios, kad sėkmingai galėtum gauti darbą ir po to jį dirbti?

- Galvoju, tuoj. Gal vis tiek ir tos žinios, ką tu žinai, nes nenuėisi kokio darbo dirbti, kur tu pirmą kartą apie tai girdi ir visiškai nieko nežinai. Tai vis tiek ir žinios yra svarbu. Daugiau net nežinau, nes man atrodo, į tą motyvaciją, norą labai daug kas susieina arba iš to išplaukia.

Kai sakei, kad gal dar per anksti ieškotis darbo, tai čia turi omeny, kad dar neišmokai pakankamai universitete savo specialybei reikalingų dalykų?

- Aš nežinau, nes aš vis tiek nesu turėjusi tos praktikos, tai neįsivaizduoju, ko ten norėtų iš manęs, ko ieško, kiek užtektų žinoti, kiek ne ir man atrodo, kad nuo vietos dar priklauso. Tai iš šitos pusės labiau.

Mhm. O esi jau galvojusi, ką norėtum konkrečiai dirbti po studijų? Koks tas tikrasis darbas labiausiai domina?

- Pagalvoti pagalvoju, bet kad kažką labai suprasti ar aišku būtų tai dar taip nėra, tai neįsivaizduoju, kol kas.

Ar tu planuoji stoti į magistrantūrą?

- Nežinau, nes pradžiai pabaigti tą bakalaurą reiktų. Neplanuoju aš tiek daug į priekį, nežinau, ką pasakyti.

Ok. Mes vis tiek nebesikalbėsime, nebesusitiksime šiuo klausimu, tai šiuo metu, ar tu planuoji tęsti studijas ir jas baigti?

- Gal gali pakartoti?

Aš jau nebesužinosiu, ar metei studijas, ar ne, tai ar tu planuoji šiuo momentu jas baigti kažkada?

- Ai. Kaip tik vakar apie tai galvojau.

Ok.

- Jo... kai yra sunku, tada atrodo, yra lengviau mesti, kam čia prasidėti. Bet šiaip pagalvoju – jo, noriu baigti vis tiek

Kas turėtų atsitikti, kad mestum? Ar bent susistabdytum studijas?

- Man turėtų pavažiuoti stogas. Va [juokiasi – aut. past.]. Bet realiai jo. Dar, kad susistabdyti, galiu skolų visada prisirinkti, kad privalėčiau susistabdyti, bet čia nėra planas. Tai nežinau.

Ar iš tavo draugų yra kažkas, jau metė arba stabdėsi studijas?

- Yra galbūt kas planavo, galvojo, bet kad mestų, stabdytųsi – dar nebuvo.

Ok, supratau. Tai šiaip aš kaip ir visko paklausiau. Ar dar turi pastebėjimų, ar ką papildomai pasakyti?

- Nemanau, ne. pasakiau.

Labai labai ačiū, kad sutikai ir dalyvavai.

6C (2021-01-27)

Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip, sutinku.

Dėkui. Tai gerai. Atsimenu, anuos kartus kai kalbėjom, ypač kai vasarą kalbėjom, sakei, kad manau, kad labai pasisekė su studijom, tikrai labai patenkintas, gal net labiau, nei vidutinis studentas patenkintas. Tai kaip tau šitie antri metai? Ar vis dar gali pasakyti tą patį?

- Geras klausimas. Šiaip studijom patenkintas tiek, kiek turbūt galimybės leidžia būti patenkintu. Nenoriu, kad nuskambėtų pesimistiškai, bet tiesiog gal... pvz., MIFas, tai nuo kovo mokėmės vien nuotoliniu, tai jaučias, kad ypač lapkritį – gruodį tiek man, tiek, pastebėjau, kitiems kursioakams... čia aišku, toks sudėtingas efektas, kad kai ne man, bet kai visai aplinkai, su kuria bendrauju studijų reikalais tokie pat pokyčiai, tiesiog motyvacija žemiau grindų yra. Tai toks yra truputį, kad nurkrenta, bet, iš kitos pusės, pvz., per sesiją supratau, kad, nu blemba, vis tiek labai faina viskas. Ir taip galėti būti yra labai gerai, tokiom galimybėm, nes, atsimenu, mokiausi egzaminui naktį, nes negi mes mokomės pakankamai laiko pasilikę, tai vau, galvoju, fainas dalykas, ir net tai, kad pasilikau paskutinę sekundę viską mokyti, vis tiek fainai. Tie subjects (liet. dalykai), kuriuos mokausi, yra man patinkantys ir viskas cool. Tai net jei ir buvo kažkoks motyvacijos kritimas ir galvojau, kad blemba, visai liūdnas pusmetis, bet in the end (liet. galiausiai) viskas labai normaliai, manau.

Motyvacijos kritimas buvo dėl karantino, ar pats studijų turinys kažkoks buvo, nežinau, per didelis krūvis ar kažkas negerai su juo buvo?

- Iš esmės karantinas išryškina kitus dalykus. Pvz., kad... vien karantiną kaltinti negalėčiau, nes iš esmės čia nėra nieko labai tragiško, mokyti vis tiek gali ir viskas su tuo OK, bet... antri metai ir aš jaučiu, kad aš kartais sistemos visiškai neturiu darbo. Tai gaunasi, kad karantino metu viskas labai pasistato ant to, kiek aš pats sistemiškai ir tvarkingai viską darau ir kiek pats iniciatyvos rodau. Kartais esu linkęs chaotiškai daryti dalykus, tai nuovargis atsiranda. Tai šitas buvo vienas iš faktorių. Kai kelis kartus iš eilės per naktis padirbi ir neturėti galimybės socializuotis per daug, tiesiog va tokie dalykai išsimuša. Buvo vienas gal sunkesnių dalykų, toks funkcinis programavimas pas mus buvo šį semestrą, tai blemba, jaučiasi, kaip čia pasakyti, kad paskaitos ir pratybos, į kurias aš turiu nueiti, atrodo daug mažiau būtinos, negu jos iš tikro yra. Vien čia tas dėl nuotolio. Aišku, gerai ir, gera patirtis suprasti šituos dalykus ir patirti dabar, ta prasme, studijų metu, kai iš esmės kažkoks apleidimas šiek tiek atsakomybių... dar negaunu labai stipriai per kuprą, parodo, kad nėra gerai, tai iš tos pusės viskas ok. Bet jo, man atrodo, čia tiesiog susidėjo karantinas, pats gavau gal galimybę išmokti geriau susidėlioti darbus, išlaikyti motyvaciją ir rasti kažkokių, kaip čia pasakyti, energijos susirinkti ne tik iš bendravimo su kitais žmonėm, bet ir pats labiau iš savęs papush'inti (liet. išspausti) šituos dalykus. Jo, karantinas, buvo vienas sunkesnis dalykas, gal šiek tiek numušinėjo, ypač vidury semestro motyvaciją, bet jo, *all in all* (liet. bendrai) viskas labai normaliai.

Aha. Pasitikslinu dar – ar tu tebestudijuoji? Nesistabdei?

- Jo, tebestudijuoji.

Apie tą funkcinį programavimą man jau kitas žmogus paminėjo kažką. Tai čia matyt jau... ar tas dalykas buvo toks, kažkas su jo kokybe nelabai gerai, kad jisai užkliuvo ne vienam žmogui?

- Galvojau apie šitą dalyką. Jo poreikis, aš suprantu, kodėl jis yra programoje ir tas viskas ok. Ar jis dėstomas blogai...nežinau, kas man įstrigo labiausiai, kad mane nervina, koks pasirinkimas yra užduočių [? nesigirdi tiksliai šito žodžio – aut.past.] ta prasme, pridavimas pats. Iš esmės mokėmės vieną kalbą. Atsimenu, šnekėjau su vienu draugu, bet net neprisimenu, kokiam universitete studijuoja, nes ten per tris draugų ratus buvo pažįstami. Žodžiu, šnekėjo, kad jis Olandijoje irgi mokėsi realiai tą patį dalyką, bet blemba, jis papasakojo, kokias jie užduotis daro. Net būtų turbūt galima ginčytis, kad truputį sunkesnės, bet blemba, jos nėra tokios baisiai nuobodžios, kaip pas mus. Atsimenu, rugsėjo antroje pusėje gavome tuos pirmus laboratorinius darbus ir pagaliau supratome, apie ką jie yra. Blemba, nu net neįdomu daryti, ir sunku daryti, ir neįdomu daryti. Nu tai čia klasikinis mikslas. Aš jaučiu, kad dalykas tikrai nėra iš lengvesnių, reik pačiam ten daug įdėti laiko ir taip toliau. Kai jis nėra patrauklesnis ar ne tai, ko tikėjomės galbūt... nes visai neseniai šitas funkcinis programavimas buvo įdėtas į privalomų dalykų sąrašą, į mūsų programą. Anksčiau buvo tik pasirenkamasis. Tai gal nežinojom, ko tikėtis, nežinojom, kad reik iš anksto šturmuoti dalyką, ir susidėjo. Tai jo, dalykas sunkus, iš dėstymo kokybės kaip ir viskas ok, ta prasme aiškinau, padėdavu, visą laik turėdavau galimybę pasiklausti, pasikonsultuoti, bet vienintelis dalykas, kas strigo – tai grynai tas užduočių parinkimas. Man atrodo, galima keisti, nes nu kaip taip baisiai neįdomiai padaryti, dar visai sugebėti reikia, kai iš keturių užduočių realiai įdomesnė buvo tik ketvirta. Aišku, ji buvo pati sunkiausia.

O kas nors ar kalbėjo su dėstytoju, ar kreipėsi į kokį SPK, kad keistų kažką?

- Nu va, šnekėjau su vienu, kas iš SPK yra, iš mano programų sistemų, tai paminėjau tiesiog šitą dalyką ir, aišku, dabar tos apklausos yra apie dėstytojus ir panašiai, tai pats rašiau šitą. Čia net ne kaip kritika jaučiu, bet man šiaip būtų smagu, jei pergalvotas šitas reikalas būtų. Jei atkreips į tai dėmesį ir vis tiek nuspręs, kad šitokios užduotys yra teisingos, tai fine with me (liet. man tinka). Bet jo, kalbėjom irgi, ir bandau pakalbinti visus, kad užpildytų apklausose nuomonę apie tą dalyką. Man atrodo, jis buvo sunkesnis, negu turėtų būti, ir galima daryti dalyką sunkų, bet labiau gal motyvuojantį. Ir turėjome pavyzdžių šį šiaip šį semestrą. Tarkime, turėjome programų

sistemų inžineriją, vadinasi dalykas. Jis yra realiai pagrindinis mūsų kurso, kaip ir visa esmė. Atsimenu, labai patiko, nes, atrodo, 10 kreditų ir viskas, bet pati dėstymo sistema man taip patiko, nes ji pastatyta ne ant to, kiek... nėra aiškios ribos, kiek aš turiu padaryti, kad daugiau konkretų pažymį, o viskas pastatyta ant to – daryk, kiek nori, spręskitės komandoje, nuo to priklauso jūsų pažymys. Aš pastebėjau, kad spalį žmonės, lapkritį bekiek daro. Ir ne dėl to, kad... ir nors sunku ir daug gal dalykų net nėra aiškiai suprantamų iš pat pradžių, kas šiaip normalu turbūt šitoj specialybėj, bet vis tiek yra didelis noras daryti. O kai kalba ėjo apie funkcinį programavimą, tai ten vienam mokytis sunku, tai skambinies duok Dieve su kažkuo, nes bent kažkiek ta motyvacija kyla.

Kai pasakei, kad skambintis su kitais, tai ar karantinas apsunkino apskritai... turbūt kažkiek apsunkino, bet ar ta atmosfera universitete, tarp kursiojų, ar jinais yra patenkinama? Ar yra saugumo pojūtis būti su savo kursiokais? Ar kažkokia konkurencija gal egzistuoja?

- Pats ryšys su kursiokais, jis yra kaip ir... nenoriu sakyti, kad užtenka, bet jis toks pakankamas, kur žemiau gal būtų ne kažką, bet dabar yra OK, visą informaciją gaunu, galiu šnekėti, galiu klausti, galiu kalbėti, viskas OK. Bet vis tiek jaučias, kad... tos konkurencijos šiek tiek mažiau. Atsimenu, pašnekesiai arba kažką nugirsti ir pakalbėti koridoriuose tarp paskaitų, nu baisiai daug informacijos gauni. Aš įsivaizduoju, kai kuriuose dalykuose, vat irgi, ta programų sistemų inžinerija, visai įdomu žiūrėti, ką kiti daro, kokias idėjas kiti turi, ką jie bando daryti. Tai per karantiną to gavosi ryškiai mažiau, nes tiesiog ta informacija tokia tolimesnė atrodo ir kažkaip tikslingai reikėjo sueiti, ji nėra tiesiog besimėtanti pašonėje, kaip būdavo, kai dar gyvai. Tai gal tos konkurencijos šiek tiek mažiau, nes labai išsifiltruoja tas socialinis burbulas, kuriame sėdžiu, bet šiaip kaip ir visko pakanka. Ta prasme, kad galėčiau normaliai, patenkinamai, pakankamai mokytis. Tai pilnai užtenka.

Supratau. Kalbant apie mokslus, kaip tau šita sesija? Palyginus su pirma, antra ir šitą trečią sesiją, kuri buvo sėkmingiausia, kuri buvo kaip tik prasčiausia?

- Pirma buvo gal iš vienos pusės baisiausia, bet ji tikrai nebuvo sunkiausia. Pirmas semestras buvo, tai tiesiog, aa, panika. Šita jau buvo visai rami, tikrai nebuvo labai sunki, gal tik pora sunkesnių egzaminų ir viskas, pravažiavo. Čia jau kažkoks normalus įpratimas, nebe pirmi metai studijų, tai kažkoks sugebėjimas pasiruošti normaliau tiems egzaminams. Antra gal, praeitą semestrą gal buvo sunkiausia, pavasario, antras. Atsimenu, buvo sunkių dalykų ir karantinas buvo vos prasidėjęs, tai kažkiek ta nežinia, kaip čia egzaminai bus, kaip čia ruoštis, ką čia daryti.

Užduotys daug kur keitėsi, tai irgi, egzaminų pavyzdžių net nelabai buvo kažkokių įmanoma rasti ir vos ne pirmas bandymas daryti egzaminą to dalyko yra ant mūsų. Tai turbūt viskas OK. Bet jo, šita buvo pakankamai rami sesija.

Beje, aną semestrą, atsimenu, sakei, kad teko susidurti, pasidaryti skolą. Tai kaip tau pavyko susitvarkyti su šituo?

- Jo, skolą gavau. Ten buvo fainai. Tai va dar dėl to aš ją atsimenu, kad čia nebuvo fainiausia. Nes tos mintys vis tiek pastoviai. Bet tą dalyką kartosiu ateinantį dabar semestrą. Čia dėl to, kad kitų galimybių neturėjau. Šiaip bandžiau susiorganizuoti, bet ten tiesiog, buvo panašus dalykas, lyg ir toks pat aprašas, bet realiai tas dalykas šiek tiek skiriasi, dėl to negalėjau, bet galvoju, gal visai gerai bus, nes gavosi ironiškai, kad iš esmės ten, to dalyko, iš kurio gavau skolą, tęsinys kaip ir buvo šį semestrą, tai labai daug panašių dalykų, kaip ir ta pati šaka mokslo. Tai taip ar anaip viską išmokau jau pakankamai labai gerai, ką turėjau mokėti tam dalykui, kur skolą gavau, tai jaučiu, bus visai lengva dabar susitvarkyti ateinantį semestrą, ketvirtą, pavasario, kuris bus, tai eh. Galvoju, gal visai gerai, pamoka, kad anksti skolą gavau, o ne kažkur į galą, kur jau visai užknisčių tvarkytis, tai vien tas gerai.

Nu jo. O šį semestrą jau neturėjai skolų jokių, ar ne? Perlaikymai irgi nelaukia?

- Ne, paskutiniai rezultatai atėjo, tai viskas ramu ir viskas tvarkoje.

O visas studijų krūvis, ar yra per didelis, ar pakankamas? Nežinau, gal kaip tik per lengvas?

- Per lengva tikrai nebuvo. Prisimenu, valandų tikrai įdėjau ne mažiau, nei praeitais semestrais ir greičiausiai net daugiau. Bet tai nebūtinai negatyvu, nes daugiausia valandų įėjo į tą komandinį projektą, kuris buvo su programų sistemų inžinerija ir, kai viskas pastatyta ant to, kad aš neprivalau ten tiek daryti, kiek dariau ir šiaip visiems beveik, kas iš programų sistemų šitas galioja, bet tiesiog noras yra kažkoks padaryti normaliai dalyką, iki galo, kuo daugiau išmokti, nes yra gera galimybė pusę metų dirbti su ta pačia komanda ties vienu projektu. Why not (liet. Kodėl ne). Dar kai yra pastoviai pratybų dėstytojai, kurie padeda, ir šiaip kietas paskaitas veda, tai čia kosmosas. Tai valandų gal ir daugiau reikėjo, krūvis nemažas, bet, iš kitos pusės, to laiko karantino metu šiek tiek, natūraliai atrodo, daugiau yra. O kai mokslo... nes vis tiek visas darymas yra pagrinde prie kompiuterio programuoti ar dar kažką daryti. Su išimtimi matematikos dalykai. Tai visiškai netrukdo to daryti. Gal ir didesnis krūvis, bet visiškai nesutrukdė. Tik dabar susimąsčiau apie tai, kad didesnis tas pats krūvis, tai labai normaliai.

Taip, jei teisingai prisimenu, tu priklausai SA?

- Jo.

Ar vis dar priklausai?

- Taip, dabar MIFe esu komunikacijos koordinatorius.

O tu pernai juo buvai ar ne? Aš prisimenu, kad tu kažką darei su komunikacija, bet kas tai buvo...

- Aš pernai tiesiog toje srity buvau, bet jau vasarą, aš neatsimenu, vasarą atrodo buvome susitikę, turbūt ir buvau komunikacijos koordinatorius pirmas savaites, pirmą mėnesį gal. Neatsimeu, kada susitikome, birželį žinojau ar gegužės gale, kad būsiu komunikacijos koordinatorius, iki dabar esu dar.

Man atrodo, kalbėjome apie tai. Tai kaip manai, ką tau šita pozicija duoda ir kodėl apskritai tu nori ją turėti?

- Ten aišku, kodėl ją norėjau turėti, šiaip pats komunikacijos reikalas buvo visai įdomus. Aš galvojau, pasibandyti, padirbti kažką, universitetui gal padėti, pagerinti. Kodėl ne, važiuojam. Plius buvo tas, kad pažįstamų, draugų ratą prasiplėsti, čia turbūt normalus dalykas. O kita priežastis buvo, norėjau šiaip truputį labai paprastų vadybos pagrindų susirasti prieinamų ir pabandyti pakuruoti tą darbą. Vis tiek žinau, ir MIFe visai gerai tos komandos, ypač komunikacijoje, susirenka, ne du žmonės ir ne trys, o pakankamai didesnės, tai darbus paskirstyti, pasižiūrėti, kaip didesnio masto veikla kryptingai veikia ir kaip galima pabandyti tai pakoordinuoti. Man tas buvo įdomu. Ir iš vienos pusės tą gavau, labai džiaugiuosi. Iš kitos pusės, kai visa veikla nuotoliniu ir reikia motyvuoti žmones savanoriauti kartu ir ten daryti, viskas fainai, tai baisiai sunku. Atrodo, daugelis nori imtis, nes SA dalis būna, kad tiesiog pabūti su draugais ir gerai laiką praleisti. Dabar to daug mažiau. Atsimenu, dabar net komandai, kur turiu tą komunikacijos, tai kai kurių žmonių net nežinau, ar esu gyvai matęs, šnekėjęs su jais. Kokiais gal iš dešimties su trimis tikrai nesu šnekėjęs. Tas labai keista atrodo. Iš kitos pusės, buvo labai motyvacijos dėl to. Krito motyvacija mokslams, tai bent buvo noras kažką su SA veikti, nes atrodo, visą laiką reikia kažkokių naujų, kaip čia pasakyti, metodų rasti, kaip stumti tą veiklą į priekį. Kas buvo, dabar iš ateities žiūrint, gal visai naudinga, kažkokius įgūdžius pasiltekt ir kūrybiškiau gal pažiūrėt, o ne labai šabloniškai į tą veiklą. Tai tas buvo nice. Visai daug laiko daviau. Dabar aišku viskas aprimę. Prieš sesiją, prieš šventes jau mažiau darbų, dabar vėl po truputį atsigauna, bet jau šiek tiek juda tas, jau žiūrime, kas kitais metais į kadenciją, rekomenduojam kažką.

Kaip matau, kaip ir anksčiau esi kalbėjęs, kad komunikacija domina apskritai kaip sritis, tai turbūt ir dabar vis dar taip tebėra, ar ne?

- Jo. Iš vienos pusės, gal net labiau radau, kas grynai toje komunikacijoje patinka, galbūt jau kažką konkrečiau galėjau sau pamatyti. Ir dabar atrodo, kažkaip visą laiką turi dalyvauti tame informaciniame sraute ir dalintis dalykais, viešinti ir t.t. Atsimenu, kad gruodį jau atsibodo tos lengvos žiurkių lenktynės. Net persikrovęs informacija jausdavausi, kur net atrodo, pats socialiniuose tinkluose nebūnu savo reikmėm, bet tai, kad ten pastoviai kažką parašyti, pasidalinti, sukomunikuoti – tas atsibosdavo. Bet užtat atradau, kas man daug labiau patinka, kur jau naudingesis jaučiuosi. Jo, tas dalykas ir buvo įdomus, ir vis dar įdomus.

O buvo studijų koks dalykas susijęs, kuris padeda ugdyti tas ne informatikos kompetencijas, bet, kaip aną semestrą sakei, turėjai būtent komunikaciją, tai ar šį semestrą kažkas tokio buvo, kas padėjo į šitą pusę judėti?

- Tai va toje programų sistemų inžinerijoje ir buvo, kad viso kurso esmė buvo komandinis darbas. Keturių žmonių komandoje pusę metų. Va tas buvo, kad ne vien informatikos įgūdžius ugdė, bet ir tai, kad kažkaip apsišlifuoti komandoje, darbus normaliai skirstyti, tiesiog gerą atmosferą palaikyti, tai iš tos pusės gavau. Ir man faina, kad nebuvo... buvo šiek tiek aišku tos teorijos ir panašiai, ir kalbėti apie tai, kaip vyksta versle šitie dalykai. Buvo paskaitų apie tai, ir kalbėjo žmogus, matosi, kad su tuo daręs kažką bendro ir tuo užsiima, ir tuo domisi. Bet svarbu, kad labai realios praktikos gavom, susitvarkyti su tais visais, kad kažkaip dingsta savaitei, nes baisiai užsiėmę. Labai realistiški pavyzdžiai, kur iš vadovėlio mokyti keista būtų. Iš tos pusės šį semestrą gavau šitų dalykų ir kol kas turbūt... dabar galvoju, praeitais semestrais tiek komunikacinių ir komandinio darbo įgūdžių nesu gavęs. Turbūt šiuo atžvilgiu geriausias semestras.

O kitą semestrą bus kažkas tokio?

- Jo, yra vienas pasirenkamasis dalykas. Šiaip aš norėjau pasiimti, dabar net galvoju net, kaip vadinasi. Užsimiršo pavadinimas. Norėjau kitą pasiimti, bet vietų nebeliko, tai pasiėmiau vadybos pagrindus, tai viliuosi, kad irgi kažkas į tą pusę ir pavyks išmokti naujų dalykų.

Gerai, dabar toks klausimas, visa tema klausimų. Apie darbą. Ar turi darbą? Kaip einasi šitame fronte, kokios naujienos?

- Kai baiginėjau semestrą, susitvarkiau CV. Blemba, kada čia, kokį pirmadienį man atrodo, išsisiuntinėjau tiesiog į kai kurias vietas, kur buvau iš anksto žiūrėjęs. Pagalvojau, visai noriu

bandyti, nes kaip ir jau norėtusi, šiam semestre tai jau tikrai susirasti. Anksčiau dar freelance'indavau kažkiek, bet dabar vis tiek vis mažiau. Per karantiną jau išvis realiai beveik nieko nebedariau, grynai beveik buvau nutraukęs reikalus. Tik tai, kas ateidavo iš tokių pakartotinių, kur jau nereikia pačiam labai investuoti laiko, ieškoti ir tie dalykai ateidavo, kažkokie darbeliai pasidaryti, tai tik iš ten kažkokia patirtis rinkdavos. Bet jo, dabar darbo neturiu, bet ieškau, tikiuos, kad pavyks susirasti. Vis tiek karantinas, bet IT sritis netrukdo dirbti, tai žiūrėsime, kaip bus.

Kokiu etatu planuoji dirbti?

- Kaip sakei?

Kokiu etatu planuoji dirbti?

- Kol kas, kiek siunčiau, beveik visos pozicijos studentinės 0.75 etato, bet neatmetu galimybės ir pilnu paforsuoti, jei jau į galą semestro. Nežinau, žiūrėsiu, kaip bus. Kol kas tai ten, gal pusė kažkur buvo, bet pagrinde 0.75 etato.

Kiek tu maždaug valandų mokslams skiri per savaitę?

- Šitas skaičius labai šokinėdavo, bet tuoj, čia primest galima. Grynai mokslams per savaitę kokių 20 valandų. Gal kažkas tokio. Čia jei taip semestro vidurkį paėmus. Atsimenu, buvo laisvesnių savaitių ir buvo tada išvis nebuvo laisvo laiko. Bet jo, galvoju, kažkas 20 valandų per savaitę.

SA, pavadinkime, kad tai nėra laisvalaikis, tai kiek laiko likdavo grynai tavo asmeniniam laisvalaikiui, poilsiui, hobiams ir panašiai? Ar nesikirsdavo visos veiklos plus mokslai su tiesiog poilsiu?

- Šiaip su tuo poilsiu dabar įdomiai. Likdavo to laiko, bet kažkaip pajaučiau, kad ypač į semestro galą net nebesinori taip daug to laisvo laiko, nes atrodo, kad ir taip tiesiog dar daugiau kažko daryti norisi. Ypač kai SA veiklos mažėjo. Galbūt ta laisva veikla, nors taip ironiškai skamba, jėgų daugiau sueikvoja, nes ten kažkokios, nežinau, gaunu daugiau kūrybinės laisvės, kažką pats kurti ir daryti. Man tas buvo gal labiau net... fiziškai pavargdavau daugiau truputį, vos vos, bet psichologiškai daug daugiau pailsėdavau, tai vat. Ten daugiausiai to laisvo laiko sukišdavau. O dabar, nežinau, labai užtenka visko.

Grižtant prie to darbo klausimo, sakei, susitvarkei CV, tai, vis tiek, turi kažkokios ankstesnės darbo patirties freelanc'inimo, nežinau, gal dar kažko, tada yra studijos, ir tada SA, nežinau,

gal dar kokių savanorysčių turi, tai kaip manai, kokio svorio yra visi šitie faktoriai? Kuris yra labiausiai darbdaviui sunkus argumentas nusamdyti, tarkim, tave, ir taip taip silpnėjimo tvarka.

- Galvoju dabar. Šiaip tie darbai, kuriuos esu įdėjęs, aš manau, ir savarankiško to darbo, freelanc'inimo, patirtis, jaučiu, svarbiausia. Dar apie šitą dalyką, atsimenu, šnekėjau su vienu iš savo dėstytojų, buvome pasilikę po paskaitos ir kalbėjome. Buvo įdomu. Jis dirbo ilgai, daug daugiau patirties turi, negu aš greitai metu turėsiu, tai įdomu pasiklaudyti. Tai ir man nuo tada dar tas įspūdis, kad tie mano mokslai, iš esmės, ok, kad studijuuju ir tas yra faina, bet nėra kažkoks kosmosas ar tie pažymiai ar kažkokie pasiekimai. Sakė, kad IT srity šitas tikrai jaučiasi, kad dažniausiai pirmą darbą duoda darbdavys, ieško tiesiog motyvuoto žmogaus, studento, kuris bent kažkaip galėtų įrodyti, kad yra motyvuotas ir nori mokytis. O kad tų įgūdžių... įgūdžius turbūt pats sukiši į tą galvelę. Aš galvoju, kad freelanc'inimo patirtis pirmoje vietoje. To darbo kažkokio, kurį turėjau iki šiol. Tada savanorystės svarbu turbūt ir čia taip ironiškai, bet mokslai apačioje lieka, nes atrodo, kad kartais net konstatuoju faktą, kad mokaus, tas svarbu, ok, bet toliau atrodo svarbesni ir daugiau svorio gauna kiti dalykai.

Kokį tada vaidmenį vaidina būtent mokslai? Ką jie duoda? Ką jie suteikia, ieškantis darbo?

- Aš manau, kad ką labiausiai išmokstu universitete ir kažkiek jau išmokau, tai sugebėjimą mokytis. Ta prasme, skirtingose disciplinose napanikuoti ir gaudytis. Atsimenu, apie šitą kalbėjau su juo, vienu iš dėstytojų, tai sakė, labai panašų požiūrį turi. Tai gal šiek tiek irgi pasitikėjimo gavau. Jo, nes, aš galvoju, kad visų pirma tas svarbu iš to mokslo, tai, kad vis tiek IT sfera, ir ypač ten, kur, eisiu dirbti – planuoju – arba ten, kur mano kurso, studijų dalykas yra orientuotas, baisiai besikeičiantis pastoviai yra, tai tas sugebėjimas nuolatos mokytis – baisiai svarbus. Jis ir taip visur svarbus, bet čia, atrodo, dar didesnę svorį įgauna ir svarbą. Tai galvoju, šitai rodo. Bet, aišku, turbūt bus svarbūs ir baigiamieji kursiniai darbai, bet čia jau nežinau. Į galą, ateity, bus kažkoks didesnis svoris. Bet jo, turbūt apie mokymąsi, sugebėjimą mokytis.

Gali sukongretinti, į kokias tu pozicijas kandidatavai?

- Dabar nežinau, ar lietuviškai tiksliai... bet angliškai sakysiu vis tiek. Pagrindė tai buvo junior software developer'iai, developer pozicijos, tai programinės įrangos kūrėjas, mano atrodo, lietuviškai vadintųsi. Ir kitos buvo front end developer'is, tai front end'o... net nežinau...

Ok, suprantu. Maždaug įsivaizduoju.

- Tai šitos pagrindė pozicijos. Ten dar buvo kelios labai specifinės, ten kur „Unity“ siunčiau dėl graphics engineer. Iš esmės developer, tik kryptis į kitą pusę. Pagrindė šitos.

Dabar klausimai kaip ir eina į pabaigą ir ateina tokie patys esmingiausi klausimai dėl ko mes čia ir susirinkome. Tai ar planuoji tęsti studijas?

- Jo, planuoju tęsti studijas.

Ir baigti?

- Pagal dabartinius planus – jo. Norėčiau ir planuoju baigti.

Kas turėtų atsitikti, kad vis dėlto mestum studijas?

- Nežinau. Arba pamatyti, kad studijų kokybė baisiai krenta ir universitetas darosi kažkokia veikla, kur švaistau energiją. Toks jausmas turėtų atsirasti. Tikiuosi, kad neatsiras. kažkas, nežinau, asmeniškai labai pasikeisti. Belekokį darbą susirasti, ten lafa milijoną išlošti, va tada gal ir mesčiau. Šiaip juokauju, turbūt vis tiek nemesčiau. Bet jo, pagrinde turbūt yra studijų kokybės klausimas. Jei kažkoks bus jausmas, kad labai kris viskas žemyn, nežinau, dėl kokių priežasčių... žinau, kad programų sistemose, bent kiek šnekėjęs, čia gal subjektyvios žmonių nuomonės, bet dabar yra geriausias laikas, iš esmės, antras kursas. Paskui šiek tiek žemyn ta kokybė, bet nežinau, ar taip bus taip ekstremalu, kad norėčiau mesti studijas, turbūt vis tiek norėsiu pasibaigti. Vis tiek turbūt matysiu, net jei kažkurie dalykai bus prasti kokybės atžvilgiu, bet vis tiek viliuosi, kad bus kažkurie dalykai, kurie ves į priekį, motyvuos ir norėsiu dėl jų pasibaigti. Tai jo, manau, studijų kokybės klausimas čia grynai.

Ar planuoji stoti į magistrą?

- Kol kas, jei šiandien baigčiau studijas tai turbūt ar daryčiau pertrauką ir stočiau vėliau kažkaip į magistrą, nes nei žinau, kur norėčiau studijuoti ir kur tęsti studijas, nei apie tai daug galvoju. Tai kol kas turbūt labiau į “ne” arba palaukimo pusę, negu “taip”, bet nėra, kad ten kažkoks kardinalus “ne”. Nežinau, čia turbūt norisi visų pirma gal pradėti dirbti, pamatyti grynai, kas patį kabina ir gal pagal tai magistrą rinktis, nes kol kas vis tiek atrodo, atsiranda tos kryptys, kas domina, bet kol tos realios patirties nėra, tai nesinori net galvoti per daug apie tai į ateitį.

Iš tavo draugų ar pažįstamų tarpo, ir tavo kurse, ar jau yra kažkas, kas metė studijas? Arba susistabdė?

- Susistabdžiusių pažįstu, bet čia iš SA yra, žinau, keli. Metusių irgi žinau, iš kurso šį semestrą buvo visai atkritusių žmonių. Ir vėl buvo, kur vėl grįžo, atrodo. Jo, atsimenu, praeitą antrą semestrą mes juos sutikome, jie buvo grįžę iš akademių pora žmonių, bet žiūriu, kad šį semestrą vėl išėjo po poros mėnesių. Yra žmonių, kurie meta, ir šiaip juokai atsiranda kurse, kad

pagalvojus, prisiminus pirmą semestrą studijų pradžioj, visai yra žmonių, kurių nebėra. Ta prasme, mūsų kurse. Visai įdomus dalykas.

Tu žinai, dėl ko jie metė? Jie pasakojo apie tai?

- Labai abstrakčiai. Atsimenu, šnekėjau, kas metė pirmam semestre, tai sakė, kad visiškai kito dalyko tikėjosi, studijuoja ir jaučia, kad visiškai ne jų sfera, tai nežinau, normalu pirmam semestre. O su vienu bičiuku šnekėjau, kad jis metė prieš porą mėnesių. Labai trumpai apsirašėm. Sakė, kad per sunku ir nesijaučia gerai tose studijose. Galbūt tas yra dėl to, kad ne jo reikalas, nes... ne jo reikalas, negražiai pasakiau. Ne jo sfera, ne tai, ką jis nori daryti. Dėl to tos motyvacijos nėra ir gavosi, kaip gavosi.

O buvo tokių, kurie metė dėl to, kad, tarkim, turėjo pradėti dirbti ir nesuspėjo?

- Ne, tokių šiaip nepažįstu, nes visi... daug dirbančių, atrodo, žinau ir iš vyresnių kursų, bet visi kažkaip susiderina. Būna, kad studijų rezultatai krenta ir panašiai, nes tiesiog mažiau laiko investuoja. Jeigu anksčiau mokydavosi ten vos ne 9-10 pažymiais, dabar gal jau ramiau, bet kad mesti studijas, tai ne, tokio pavyzdžio nepažįstu asmeniškai, negirdėjau net, negalėčiau prisiminti iš viso.

Ok. Tai ką, aš jau paklausiau visko, ko norėjau. Ar dar turi kažkokių komentarų?

- Tai ne, manau, visą esmę papasakojau. Ne, šiaip neturiu komentarų daugiau.

Jei kažką prisiminsi, ką norėtum, kad nedėčiau, ar kažką norėtum patikslinti – visada gali rašyti.

O šiaip viskas. Labai labai ačiū už pokalbį.

7C (2021-01-26)

Tai pirmas klausimas – ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip, sutinku.

Tai čia yra mūsų paskutinis pokalbis, trečias. Ačiū, kad sutinki toliau tęsti, tai man daug reiškia.

Tai reiškia parašytą magistrinį man, dėkui.

- Žinoma.

Tai pradedam, pasitikslinu – ar tu tęsi studijas, ar tebestudijuoji?

- Taip, studijuuju.

Nemetei ir nesistabdei, ar ne?

- Ne.

Papasakok apie antrus mokslo metus universitete, ar skiriasi nuo pirmųjų?

- Ir anksčiau minėjau turbūt, kad... paskutinį kartą šnekėjom vasarą man atrodo, ar ne?

Aha, liepą berods.

- Jo. Tai aš jau buvau pradėjęs darbus. Dabar tie darbai, darbo su mokslu derinimas šiokiu tokiu iššūkiu patapo, nes pasididinau krūvį darbe, dabar tris ketvirtadalius etato dirbu. Visą šį semestrą dirbau tokiu etatu, tai tas krūvis padidėjo. Dabar praktiškai sesija baigėsi ir jau po truputį gauname rezultatus, tai rezultatus matydamas matau, kad jie paprastėjo iš tikrųjų, lyginant su praeitais semestrais, tačiau manau, kad būtent darbas tam turėjo įtaką, kuo aš, iš tikrųjų, negaliu pasakyti, kad esu nusivylęs tuo rezultatų paprastėjimu, nes jisai nėra kritinis. Ta prasme, tai nėra ribiniai rezultatai, tačiau darbe, ta prasme, darbas atneša labai daug praktikos ir gauni tiesiog kitokių žinių ir visų gerųjų praktikų iš abiejų pusių. Ir iš tos teorinės, tokios mokslo, studijų pusės, ir šalia ir darbo pusės. Ir, aišku, dar turbūt prie visų rezultatų ir bendrai to jausmo prisideda karantinas. Praeitą semestrą buvo, mes pradėjome semestrą dar fiziniu būdu. Ten, aš jei neklystu, pusantrą – dviems mėnesiams praėjus prasidėjo karantinas ir persikėlėme į nuotolinį mokslą. Tai šis semestras, lyginant su tuo, visas pilnai nuotolinis, tai jaučiasi, kad yra šiek tiek sudėtingiau. Sudėtingiau susikaupti, prisiruošti, visas paskaitas lankyti ar visus darbus pasidaryti. Tai maždaug tokia apžvalga šio semestro.

Dėl karantino ar kažko kito, ar pats krūvis yra didelis studijų? Tarkim, jeigu darbo neturėtum ar jisai, iš savęs būtų sunku mokytis?

- Aš manau, kad ne. Pats krūvis, jisai, žiūrint pagal dalykus, lyginant su praėjusiais semestrais, šis semestras iš savęs yra sudėtingesnis. Aš taip manau. Atmetus karantiną ar darbus, ar kažką ir tiesiog taip objektyviai paėmus du semestrus, šis semestras yra sudėtingesnis. O tas krūvis, jisai, aš manau, be darbo jis tikrai yra įmanomas. Gal didesnis iššūkis, su kuriuo susiduri, tai tiesiog valios trūkumas, taip pavadinkime. Prisivertimas prisėsti ir pasidaryti visus darbus.

Laiko trūkumas turbūt irgi kažkiek suvaidina vaidmenį? Ir nuovargis?

- Mano atveju, kai reikia derinti visa tai su darbu – taip. Tas turi įtakos, vis tiek, dienos eigoje šešias valandas praleidi darbe, susitikimai, dar kažkas, dar kažkas. Galiausiai, su visais maistais, susitvarkymais, į parduotuvę nuėjimais ir taip toliau atsilaisvini kokią 20-21h vakaro ir tada prisėdi prie mokslų. Tai tas krūvis iš tikrųjų pakankamai didelis. Bet jis didelis iš tikrųjų gal labiau yra net ne tik dėl darbo, bet ir mano situacijoje, nes, prisipažinsiu, šiek tiek buvau apleidęs tam tikras užduotis semestro pradžioje ir prisiminiau, grįžau prie jų antroje semestro pusėje.

Kiek maždaug laiko, jei dirbi tris ketvirtadalius etato, tai čia 30 valandų per savaitę, kiek tada per savaitę mokslams gaunasi? Su paskaitomis ir su papildomu, savarankišku mokymusi.

- Aš taip manyčiau kokios 15-20 valandų. Čia taip tuo mano intensyvesniu periodu. Mažiau intensyviu, sakyčiau, 10 valandų.

Šis skaičius, kai sudedi viską, visai daug gaunasi, o yra kažkokios veiklos, kurios nukenčia – hobiai, ar jauti, kad ir pats mokslas nukenčia? Ar yra kažkas, ką tenka nustumti į antrą planą dėl visų veiklų?

- Aš manau, kad mokslai nukenčia dėl to šiek tiek. Bet, vėlgi, ta auka, lyginant su tuo, ką gaunu iš darbo – tai aš visai pateisinu tą mokslų nukentėjimą. O hobiai, aš sakyčiau, tas karantinas vis tiek labai apriboja ir tie hobiai visi yra primažinti iki minimumo, tai didelio efekto tam nepasijautė.

O tas darbas... aš prisimenu, tu pasakojai, tu pradėjai būtent tada dirbti, kai mes vasarą kalbėjome, jei neklystu. Tai čia tas pats darbas, kaip suprantu, taip?

- Aš pradėjau kovo pabaigoje dirbti, tai nuo tada tas pats darbas, jo.

Tas darbas, kaip suprantu, tau jis labai patinka ir atrodo naudingas, tai ką tu ten tokio darai, kas tau padeda tobulinti tą savo kvalifikaciją ir kokios patirtys iš darbo tau padės ateityje?

- Mano dabar tas darbas pagrinde susidaro... mano pozicija yra IT sprendimų architektas. Tai reiškia, yra pilna įvairių projektų, kuriuose aš dalyvauju, ir aš dažniausiai dalyvauju arba pradiniam žingsnyje tų projektų, tai yra reikalavimų susirinkimas, poreikių analizė, reikalavimų susirinkimas, specifikacijos ir tada viso to perdavimas, išaiškinimas tiems žmonėms, kurie atliks tas užduotis, tai dažniausiai būna programuotojai. Arba kažkas dar projekto eigoje, vis tiek atsiranda visokių niuansų, kuriuos sudėtingiau būtų apibendrinti. Bet pagrinde susidaro ta projekto pirminė dalis, ta prasme, mano pareigos sudaro projekto pirminę dalį. Aš manau, kad iš tikrųjų labai padeda, tas labai padeda susidaryti tikslesnį vaizdą, kas tam tikromis situacijomis yra aktualu ir kas – ne. Projekto eigoje. Į kokius rodiklius reiktų atsižvelgti. Kitas dalykas – bendravimas su įvairaus tipo žmonėmis. Tai būtų kaip biznio žmonės, kurie gaunasi kaip ten įvairių sistemų ar kažkokių papildomų funkcijų, funkcionalumų užsakovai, ar su kolegom, ar su programuotojais. Tas įvairių tipų bendravimas ir bendrai gerosios praktikos. Vėlgi, turiu labai, manau, šaunų vadovą, kuris turi patirties nemažai visame šiame reikale ir yra linkęs įtraukti mane į savo patirties pasidalinimą ir į tuos procesus, į kuriuos gal mano amžiaus žmogui būtų šiek tiek sudėtinga paprastai įeiti, papulti.

Tai spėju, kad per tą, jau turbūt daugiau, nei pusę metų tu dirbi, tai turbūt galėtum pasakyti, kad jau esi ganėtinai daug išmokęs per tą laikotarpį, kai jau turėjai šį darbą?

- Taip.

Kaip manai, ar mokslams, tarkim, šį semestrą, nuo pradžios iki pabaigos, ar matai kažkokį progresą? Savo akademiniam gyvenime? Ar jautiesi daug išmokęs?

- Taip. Šiaip jaučiuosi išmokęs. Tam tikri dalykai buvo gal labiau tokie... nu ten vienas konkretus dalykas buvo, naudotojo sąsajos kūrimas. Tai yra, ta sritis man visai buvo pažįstama, bet jinai buvo pažįstama iš tokio, iš techninės pusės, nes aš žinojau, kaip įgyvendinti tą sprendimą. Kaip tiesiog įgyvendinti tam tikrus sprendimus. Tas buvo aišku. Tačiau atsirado toks dalykas, kaip... kaip pasakyti, suteikė vaizdą, kokius sprendimus kokiose vietose reikėtų taikyti ir kaip geriausia juos būtų pasirinkti. Tai vietoje tų tokių savo išmėtytų žinių, kurių man kažkada reikėjo, kad tiesiog priečiau prie vieno tikslo vienoje situacijoje, jos tapo labiau struktūrizuotos, kategorizuotos ir pasidarė aiškiau, kur kokioje situacijoje galima būtų ką taikyti. Kiti dalykai irgi taip pat, labai, mes kiek diskutavome ir su grupiokais, ir su vadovu darbo apie mokslus pašnekam, kad dalis disciplinų šį semestrą yra pakankamai neįprastos, ypatingai žmonėms, ne tai, kad vyresnio amžiaus žmonėms, bet dešimtmečiu vyresniems už mane, kurie visa tai mokėsi dešimt metų atgal, tai tai, kad mus moko labai naujų technologijų ir labai jaučiasi, kad reaguoja tas – aš nepamenu tikslaus pavadinimo, studijų centras, pavadinkime taip – labai reaguoja į dabartinę situaciją tai, į tai, ką reikėtų įtraukti į tą studijų procesą.

Reaguoja tai čia studentai jiems kažkaip praneša? Ar čia yra tas studijų programos komitetas, ar čia jie kažkaip iš savęs daro tuos dalykus?

- Šiek tiek buvo ir iš studentų tų pastabų. Nu čia pakankamai nauja programa, tai dar nėra daug pastabų apie visus dalykus konkrečius, bet dėl būtent šito bruožo, kad naujosios technologijos įtraukiamos, apie jas pasakoja ir yra atskiri kursai, dedikuojami joms, tai tai buvo, jei teisingai pamenu, studijų programos komiteto sprendimu priimta, nes jie būtent rengia visą šitą studijų programą atsižvelgdami į verslo poreikius.

O šiaip su administracija teko dar susidurti kažkokiu būdu?

- Nelabai iš tikrųjų, ne.

Grižtant prie pačių studijų, kad ir karantinas, viskas turbūt kitaip atrodo, negu būtų atrodę, bet apskritai, ar studijų kokybė tave tenkina?

- Apskritai – taip. Jeigu atmetus tai, kad karantinas ir pasistengus objektyviai pažiūrėti į dalykus dėstomus, į jų dėstymo kokybę – ne tiek gal būdus konkrečius, bet bendrai į visą tą požiūrį į dalyką ir dalyko dėstymą – tai taip, mane tenkina ir ypatingai gal ta įvairovė iš tikrųjų. Nes šis semestras buvo toks, visos disciplinos, visi dėstomi dalykai tokie, sakykime, konkretūs. Mes turėjome nemažai paties programavimo, kas iš principo yra labai konkretus mokslas. O nagrinėjant, žiūrint į ateinančio semestro studijų programą, atsiranda labiau abstraktesnių dalykų, tokių, kaip projektų valdymas ar verslo analitika. Šiaip gal jie nėra visiškai abstraktūs, bet jaučiasi, jei taip galima pavadinti, bangavimas tarp abstraktesnių disciplinų ir konkretesnių disciplinų, kas, aš manau, visai gerai yra, iš tikrųjų. Tokia įvairovė atsiranda, neužstringam prie konkretesnių dalykų, kurie tam tikro tipo žmonėms gali pabosti.

Ar galėtum įvardinti, šį semestrą kas labiausiai patiko ir, kaip tik, nepatiko studijose?

- Čia bendrai, iš praktiškai bet ko studijų procese?

Bet kurio dalyko, ar kaip tik, studijų organizavimo aspekto. Kas įstrigo.

- Man patiko tai iš tikrųjų, konkretūs dalykai buvo, kurie patiko. Ne kiek ten bendrai apipavidalinimas ar kažkas. Jei bendrai, aišku, aš nekaltinu nei universiteto, nei kažkokių sprendimų priimtų, bet natūraliai karantinas nepadėjo studijų, mokymosi procesui. Bet man patiko tikrai konkretūs dalykai, tikrai buvo šaunių dėstytojų, su pakankama patirtimi ir sugebančių dalyką išdėstyti labai įdomiai. O iš nepatikusių dalykų tai tas... jeigu bendrai tarus, aš visai džiaugiuosi universiteto prisitaikymu prie esamos situacijos. Čia dar praeitame semest্রে tas buvo, bet prasidėjus pirmajam karantinui universitetas tikrai labai puikiai pritaikė visus išteklius, kuriuos galėjo, ir tas mokymosi procesas buvo, aišku, ne toks pat, bet jis buvo pakankamai gerai organizuotas lyginant su mokyklomis, kiek girdint. Nenukrypstant šiek tiek, jau ilgiau pabuvus visame tame burbule, kiek vyksta nuotolinis mokymosi procesas, atsiranda įžvalgų, pakankamai konkrečių dalykų, kurie pritaikomi visoms studijų disciplinoms. Tarkime, įvairių įrankių naudojimas. Vieni naudoja MS Teams, kiti naudoja Zoom, kiti dar kažką naudoja. Šiek tiek blaškymasis atsiranda. Tas lankstumas, kad kai kurie dėstytojai reikalavo dalyvavimo paskaitoj gyvai, ne tai, kad pateiktų įrašą, kas nori – dalyvauja gyvai, gali užduoti klausimus ir diskutuoti su dėstytojais, o kas nenori – galėtų pasižiūrėti įrašą. Praeitame semest্রে tas buvo. Aš manau, kad dėstytojai arba kažkas iš administracijos matė tai labiau kaip minusą, nei kaip plusą, nes šį semestrą to nebuvo. Arba tai priklausė grynai nuo dėstytojų. Gal tiesiog dėstytojai šį

semestrą buvo labiau linkę pateikti paskaitas tokiu būdu – [nesigirdi – aut.past.] įrašais, griežto nusiteikimo, šį semestrą šiek tiek kitaip.

Aišku. Kaip manai, reikėtų kažką iš tikrųjų keisti tame, kad tai yra pakankamai didelė problema, ar tiesiog – nepatiko ir nepatiko? Ar ateities kartoms reikėtų pakeisti?

- Aš tai taip žiūriu vangiai taip į visą tą reikalą, nesiruošiu labai kažko reikalauti, kad kažkas būtų smarkiai keičiama. Gal čia iš tikrųjų yra nuo dėstytojo, dėstytojai taip sugalvojo ir čia jų sprendimas yra, ne administracijos. Bet aš manau, kad tokį dalyką, kaip suvieninti įrankius, kad visi naudotų vieną tą patį įrankį, tai aš manau, kad tai reikėtų pasidaryti grynai išvengiant blaškymosi. O dėl to paskaitų, priegos į paskaitas nebūtinai tuo metu, kaip nustatyta tvarkaraštyje, aš manau, tai turėtų būti. Bet čia gal turėtų būti didesnis projektas, ne tik, kad tiesiog galima būtų paskaitas pasižiūrėti bet kada, bet, maždaug, mokymosi procesas būtų į tai orientuotas, nes bent jau mūsų srityje tai darbą susirasti nėra sudėtinga nei pirmame, nei antrame kurse. Ir yra nemažai žmonių, kurie taip ir padaro. Dažnai sakoma, kad studijos turėtų būti prioritetas ir neturėtų būti taikomasi prie darbo, labiau tas dirbantis studentas turėtų taikytis prie mokslų. Aš manau, kad turėtų būti atvirkščiai, nes darbas labai duoda daug gerųjų praktikų, kurių ne visada galima gauti universitete.

Aš tiesiog perfrazuoju, nes noriu įsitikinti, ar teisingai supratau – manai tai, kad studentai dirba, bet studijos yra tokios, kad galima jas suderinti, kad nereiktų mesti, tai čia yra tas optimaliausias variantas? Kad tu gauni ir tą, ir tą? Ar taip supratau?

- Taip. Iš principo taip. Arba, kitaip dar sakinį tarus, aš manau, kad studentai turėtų būti raginami ieškotis darbo. Bent jau apie IT studentus šnekant, apie kitus sudėtinga šiek tiek, bet apie IT sferos studentus, aš manau, kad turėtų būti skatinami dirbti tuo metu, kol mokosi, nes tiesiog visas teorijos įsisavinimas yra visiškai kitoks.

Dėl to, kad darbe ta teorija gauna praktinį atspalvį? Ir to nėra įmanoma universitete padaryti, tos praktikos?

- Nebūtinai, kad to nėra įmanoma universitete padaryti, tą galima padaryti, bet gal sudėtinga yra ir ne visiems tai tiesiog pavyksta. Bet iš principo taip. Aš galiu iš savo patirties pasakyti, nes turėjom šį semestrą nemažai kursų, kurių teorija nemažai siejosi su mano darbu. Vėlgi, naudotojo sąsajos kūrimas, tai ten, tarkim, reikia kažkokį sistemos prototipą padaryti mokslams, tuo pačiu aš darbe darau sistemos prototipą. Tai realiai aš taip ir padariau, paėmiau tą darbe daromą sistemos prototipą, jį „nubrandinau“, kad nebūtų jokių asmens duomenų arba duomenų

apie įmonę, nieko, ir pateikiau mokslams. Taip pat buvo dar vienas dalykas, verslo procesų modeliavimas. Lygiai taip pat – procesų visas braižymas, apipavidalinimas yra ir pas mane darbe, ir moksluose. Moksluose kas buvo, man nelabai patiko tas požiūris... su tuo dalyku, sakyčiau, buvo problemų tam tikrų, nes vietomis naudojami labai senoviniai įrankiai, kurie, aš labai abejoju, ar yra praktikoje pritaikomi. Netgi taip gaunasi, kad mano dabartinis vadovas mokėsi pas mano dėstytoją to dalyko, ir pasakė – šitie dalykai nebėra pritaikomi. Tiesiog, laikai pasikeitė ir tai yra pasenę. Šalia to mes dar turėjome kas savaitę pratybas ir kas savaitę vis po darbelį mažiuką reikėdavo atsiskaityti. Tas irgi toks, nežinau, ar tai geriausiai padeda įsisavinti informaciją ir išmokti žinias.

Iš to, ką tu pasakei, derinimas darbo su studijomis ir ta optimaliausia situacija, kada studentas galėtų pasiimti ir iš to, ir iš to kažką gero būtų, jei studijos būtų truputį lankstesnės ir labiau atsiliepiančios į šiandieninę darbo rinkos situaciją? Ar taip supratau?

- Ir į darbo rinkos situaciją, ir bendrai į studentų, nežinau, darbingumą, į tai, ar studentai dirba ar ne. Iš tikrųjų turėjome ne vieną dėstytoją, kuris tiesiai šviesiai pirmomis paskaitomis pasakė, paklausė, kiek iš mūsų dirba ir paklausė, kas iš mūsų dirba būtent su tuo dalyku, ką jisai dėsto. Ir buvo žmonių, kurie su tuo dirbo, jie atsiskaitė savo tam tikrus projektus iš darbo, ir jiems buvo užskaitytas kursinis. Egzaminą reikėjo laikyti, bet apart to, jokių savarankiškų darbų ar užduotėlių nebuvo. Ir tas man labai, aš manau, puikus pavyzdys, kaip tą reikėtų taikyti.

Tokia harmonija tarp skirtingų sričių.

- Taip.

Kaip minėjai, kad galbūt net būtų verta skatinti studentus ieškotis darbo, tai kaip manai, kokių etatu būtų verta sakyti, kad verta dirbti? Kiek valandų maždaug studentas turėtų dirbti per savaitę idealiu atveju, jeigu dirbtų grynai dėl to, kad pagerintų savo teorinį supratimą savo srities, bet nebūtų piniginių apribojimų? Kai turi save išlaikyti, tarkim.

- Aš manau, kad puse etato, nes... čia vėlgi, priklauso nuo situacijos, kaip tas laikas yra paskirstomas. Ketvirtadalis etato man atrodo mažokai, nebent tai būtų sustumta į vieną vietą. Ketvirtadalis etato tai gaunasi 10 valandų per savaitę, tai praktiškai diena su trupučiu. Aš manau, kad puse etato būtų idealiausias variantas.

Aha. Turbūt dar truputį grįšime prie darbo temos, bet dabar norėjau paklausti... prisiminiau, kad tu esi sakęs, kad labai fainai, susiradai grupę bendraminčių universitete ir apskritai buvai patenkintas ta bendražmogiška atmosfera universitete. Tai kaip dabar, kai karantinas? Ar

pavyksta susisiekti... na, ne tai, ar pavyksta techniškai, bet ar yra bendravimas tarp kurso, ar yra su kuo pasikalbėti apie studijų dalykus arba šiaip? Kaip tai veikia karantino metu?

- Aš susiradau bičiulių po pirmo semestro. Pirmame kurse po pirmo semestro susiradau keletą bičiulių, su kuriais mes ir projekte dalyvavom, ir su vienu iš jų, jis pas mus darbe projektuose dalyvauja. Žodžiu, su jais mes kontaktą palaikom ir padiskuotuojam apie įvairius studijų dalykus. Dalis mano bendradarbių iš tikrųjų irgi yra mano grupiokai, tai su jais irgi pabendraujam apie mokslus. O apart to, iš tikrųjų tokio kažkokio tarp kurso didesnio, bendravimo tarp kurso didesniu mastu nelabai gal ir buvo, gal tiki prieš egzaminus pasidalinam kažkokiais paruoštukais.

O ar jaučiasi kažkokie ir neigiami dalykai? Tarkime, konkurencija tarp kursiojų?

- Ne, nelabai. Nepastebėjau tokių dalykų.

Minėjai, kad su administracija nelabai teko susidurti. O kaip šiaip dėl universiteto, pavyzdžiui, su SA kažkokį ryšį turi? Arba su kitomis studentų organizacijomis?

- Nelabai.

Jei kiltų klausimų, nežinau, kaip suprantu, tu jokių skolų dar nesi turėjęs dar?

- Dar ne [kikena – aut.past.].

Tai tikėkimės, taip ir liks. Bet nu tarkim, kažkokia tokia situacija, kai reikėtų išsiaiškinti, kaip spręsti kažkokią problemą mokslų, tai pas ką kreiptumeisi su tais klausimais?

- Iš tikrųjų gal bandyčiau pradžioje su grupiokais išsiaiškinti, gal kažkas yra susidūręs su tuo. O šiaip bandyčiau googlintis, turbūt ieškočiau fakulteto administracijos. Fakulteto lygiu bandyčiau išsiaiškinti.

Dabar dar norėjau paklausti, vis tiek turbūt turi kažkokį CV. Kaip manai, jei išeitum iš šito darbo ir ieškotumeisi naujo darbo, tai kas būtų pats stipriausias koziris – ar tai, kad turi darbo patirtį, ar studijos, kad turėsi kažkada diplomą, kad studijuoji universitete, taip pat, nežinau, ar yra tokių dalykų, bet kažkokios savanorystės arba praktikų patirtys? Kaip manai, šitie dalykai kokį svorį turi, kiekvienas iš jų?

- Aš manau, kad darbas turi didžiausią svorį tikrai, darbo patirtis. Universitetas, tai rodo, ypatingai tiesiog, laukelyje “išsilavinimas” pažymėjus vidurinį – tai nieko labai gero nerodo. Tai tas faktas, kad išsilavinimas, kad dabar studijuoji universitete, manau, prideda šiek tiek, bet tai nėra esminis punktas. Tai labiau atneša ribojimų, nes nebus galima skirti tiek daug laiko, bus sesijos ir taip toliau. Reiškia, kad negalima bus maksimaliai laiko skirti naujam darbui. O

savanorystė tai... aš savanorysčių nelabai turiu, nelabai esu užsirašęs kažką tokio apart tarnybos. Aš tarnavau kariuomenėje po mokyklos baigimo, tai aš tą turiu užsirašęs. Manau tai, ta tarnyba, kartu su asmeninėmis savybėmis, įgūdžiais, manau, visa tai susideda į vieną bendrą katilą. Jeigu išrikiavus, pavadinkime taip, pagal prioritetą, tai, manau, pirmoje vietoje būtų darbo patirtis, antroje vietoje – savanorystės ir asmeninės savybės, ir trečioje vietoje – studijos, bet tokiau atveju, jei studijos dar nebaigtos. Jei studijos jau baigtos, gal šiek tiek kitaip išrikiuočiau.

Ta prasme, jeigu studijuoji – turbūt tas ir yra, kad negalėsi skirti pakankamai laiko darbui ir bus kaip ir apribojimas, bet jei diplomą, tai gal tai nėra apribojimas, jis tiesiog turi savo didesnę ar mažesnę vertę. Tai jei būtų diplomą, tai kur tada jisai stovėtų?

- Antroje vietoje, manau, po darbo patirties.

Aha. Dar truputį apie tas savanorystes, tai, kaip manai, dvyliktokui arba pirmakursiui ar patartum rinkti tą savanorystės kažkokią patirtį, vietoje to, kad studijuoti? Ta prasme, studijuoti, bet šalia studijų, gal netaikyti į kiaurą dešimtuką, bet skirti laiko daugiau savanorystėms? Ir jei ne savanorystėms, ar patartum pradėti dirbti iš karto?

- Čia apie IT studentus šnekant?

Jo, manau, kad taip.

- Nu su IT studentais tos savanorystės, jos, žiūrint iš karjeros pusės... IT sferoje nėra taip vertinamos tos savanorystės, kuriose pavaizduotos žmogaus savybės. Kitose sferose, aš nelabai žinau, kokių pavyzdžių pateikti, bet kitose sferose, aš tikiu, kad jos labiau gerokai vertinamos. O IT sferoje tai darbas, tiesiog darbas, patirtis. Manau, tai yra didžiausią įtaką darantys įrašai.

Yra kas sakė, paklausus to klausimo – kas yra svarbiau, diplomą ar darbo patirtis, tarkime, keturi metai darbo patirties arba keturi metai bakalaurą, tai yra žmonių, kurie man sakė, kad po lygiai, ir darbdavys norėtų tikriausiai abiejų, tikrai dilema – kaip tai suderinti. Šiuo metu tu kaip ir tą darai, tai kaip manai, ar tas suderinimas nėra per didelė kaina ir ar tai nėra per sunku to daryti? Ir ar realistiška darbdaviams to tikėtis iš būsimųjų studentų, kurie jau turi darbo patirtį?

- Priklauso nuo taikomos pozicijos. Aš manau, kad nėra privaloma reikalauti darbo patirties, jei žmogus turi diplomą. Bet darbdavio vietoje aš tikrai norėčiau pamatyti – vėlgi, apie IT sferą šnekant – kažkokių žmogaus iniciatyvų, kažkokių bandymų kažką daryti link to. Nebūtinai konkrečios darbo patirties, tiesiog portfolio kažkokią susikūrimą, kažkokie smulkūs projektukai. Gal jie nebuvo realizuoti, gal jie buvo daromi tokioje namų aplinkoje iš tikrųjų, bet aš tikrai

vertinčiau tai. Ir diplomo vieno aš taip nevertinčiau, nes, vėlgi, su IT, mes tų projektukų studijų metu turime, tų studijų projektukų, kuriuos mes darome grynai mokslams. Tai jei žmogus ateitų ir rodytų tiktai diplomą, bet nerodytų tų darbų, tai manęs tai nesužavėtų pavyzdžiui. Aš manau, vis tiek reikėtų sugebėti apipavidalinti savo darbus, sugebėti apibrėžti, apibūdinti tai, ką nuveikei per keturis metus. Pakankamai konkrečiai – ką nuveikiau ir ko man tai davė. Va tai duotų daug vertės.

Iš to, ką dabar sakai, labai jaučiu dedamus akcentus ant to, kad kažkokios iniciatyvos iš anksčiau... ta prasme, kad šalia studijų žmogus darė kažkokias iniciatyvas. Tai galbūt čia esmė yra ta asmeninė savybė, kad žmogus turi būti iniciatyvus? Čia gal, nežinau, ar tu apie tai galvojai, ar tai yra labiau grynai tas iniciatyvumas, einantis iš paties žmogaus, ar tas iniciatyvų rezultatas, tie kažkokie tai portfolio? Svarbiau turinys ar pats faktas, kad apskritai žmogus tai darė?

- Aš manau, kad jie abu svarbūs. Jei turinys kenčia, bet iniciatyva gera – tai irgi šioks toks ženklas yra, kad žmogus yra linkęs tiesiog mokytis. Bet aš ne tiek gal apie iniciatyvą galvojau šnekėdamas apie studijų rezultatus, bet tiesiog... pamiršau mintį. Toks, realizacija viso to, ta prasme, kad žmogus nežiūri į tai kaip į paprastą užduotėlę – dariau, nes reikėjo daryti, o kad tikrai pasistengei, tikrai galima tuo pasididžiuoti. Tai iš dalies taip, tą ir lemia iniciatyva.

Ok. Nu aš čia taip jau gal užsuktai labai paklausiau, bet tiesiog atrodo labai susiję šitie dalykai – tas kūrybiškumas, iniciatyvumas, bet tuo pačiu ir rezultato kokybė. Tai jo, tai turbūt yra visi šitie dalykai svarbūs, bet įdomu, kuris, tavo manymu, yra pradžia, nuo ko viskas prasideda? Kas lemia tą kitą rezultatą, kitą savybę?

- Iniciatyva tikrai. Iniciatyva, nuo to ir pradėdame. Nuo to pradėdame viską mokytis ir nuo to pradėdame bandyti viską taikyti realybėje.

Ok. O kokių dar galėtum įvardyti savybių, kas yra reikalinga norint tos sėkmingos karjeros?

- Hm. Čia įdomu. Aš sakyčiau, kad tam tikrose vietose kruopštumas labai įtaką daro. Vėlgi, mūsų srity. Kruopštumas... čia jos tokios kliškinės, klasikinės savybės, bet tas komandiškumas, nes labai daug kur to reikia ir, ypatingai, aš manau, IT sferoje labai nemažai žmonių, bent jau kiek aš susidūriau Lietuvoje tas komandiškumas, jis yra labai reta savybė tarp šios sferos žmonių. Žmonės linkę daryti viską savarankiškai, daryti nuo...iki ir toks va aiškus darbų pasiskirstymas ir linkis diskutuoti, išsiaiškinti, ir tiesiog tvarkingai, aiškiai visa tai pasiskirstyti, manau, yra labai taip pat svarbi savybė. Čia gal ne tiek tikrinant žmogų, žmogaus patirtį, kiek

tas žmogus moka, ko nemoka, kažkokių konkrečių įgūdžių, bet labiau jau žinant, kad žmogus tam tikrus dalykus moka, bet žinant, kad jis turės vis tiek, bet koku atveju bendradarbiauti, dirbti su kitais žmonėmis. Nesinorės, kad jis būtų užsidaręs, o norėtusi, kad būtų bendravimas, būtų atskaitomumas. Su tokiomis problemomis susiduriame. Vidury nakties pradedamas keisti kodas, niekam nieko nesakyta ir visi pikti, nes kažkas lūžta.

Kaip manai, šitas komandiškumo trūkumas, kaip minėjai, kad Lietuvoje, tai kaip manai, iš kur šita problema kyla? Ta prasme, švietimo klausimas, tautinio mentaliteto, ar darbovietėse kažkokia toksiška, na netinkama kultūra yra?

- Aš manau, gal darbovietėse. Tai vėlgi yra klišiškas atvejis, kad visi į IT sferos žmones taip ir žiūri – kad jie vienišiai, jie nėra linkę bendrauti ir taip toliau. Ir tas, man atrodo, Lietuvoje daugeliu atvejų teisinga. Ta prasme, taip ir yra, turiu galvoje. O jei pažiūrėtume į tarptautines kompanijas, kurios taiko įvairias metodologijas, sugeba pralaužti tuos žmones, tai ten yra visiškai kitoks fenomenas. Ta prasme, tie žmonės tarpusavyje bendradarbiauja, pritaiko visas *agile* metodologijas, tas *scrum*, bendradarbiavimo tarpusavyje technikos, ir galiausiai, iš tikrųjų netgi įdomu pažiūrėti, kad išėjus iš IT sferos, kituose departamentuose, įvairiose srityse tos projektų valdymo ar bendradarbiavimo tarpusavyje tos komandinės metodologijos yra taikomos ir ten. Tai jos būtent yra paimtos iš IT sferos. *Agile* visas – kad turi būti lankstumas, kad turi būti atskaitomumas, kad turi būti kažkokie *sprintai*, kur pasiruošiama, darbų susiplanuojama, daroma. Mano nuomone, jei aš neklystu, yra paimta iš IT sferos.

Kaip manai, paimkime pavyzdį, komandiškumas, ar universitetas yra pajėgus ugdyti, tarkime, naują kartą specialistų, kurie bus labiau komandiški?

- Aš manau, kad taip. Pats susidūriau su kursais, kur tai buvo daroma, kur buvo paskirstomos pareigos, buvo paskirtas žmogus, kuris turi rūpintis tų pareigų paskirstymu ir užtikrinimu, kad jos viena ant kitos nelipa, kad nepalikti tarpai tarp pareigų. Aš manau, kad va tokie tų realių situacijų simuliacijos, bent kol kas realių situacijų simuliacijos, žiūrėsime, ką toliau jau universitetas parodys, kad taip galima ugdyti tą dalyką.

Kaip manai, tos savybės, kurias tu minėjai – komandiškumas, kruopštumas, atskaitomumas, atskaitomybė, tai kaip manai, kur tu pats asmeniškai jas labiausiai ugdausi?

- Šiuo metu ar išvis?

Tai, kas yra tau reikalinga darbui, tos visos savybės, galbūt dar kažkokios kitos, kaip manai, kur yra ta platforma, kur tu jas gali ugdyti? Ar tai yra universitetas, darbas, galbūt kažkaip asmeniškai, asmeniniame gyvenime jas ug dai? Kažkas tokio.

- Man asmeniškai, paėmus vieną iš tų savybių, atskaitomumui, labai didžiulę įtaką turėjo kariuomenė. Vis tiek ta disciplina, visas tas požiūris yra link tos griežtos hierarchijos ir to padarinys ir yra tas atskaitomumas, kaip savybė ir jos ugdymas. Kitos savybės... sunku pasakyti iš tikrųjų. Aš manau, gal darbas. Darbe aš jaučiuosi labiau įpareigotas nei moksluose nesusimauti, taip pavadinkime. Aš manau, kad turiu puikią komandą, ir tiesiog grynai to vedamas, manau, kad tos savybės tobulėja. Iš tokios, nežinau, ar čia teisingai sakau, iš baimės susimauti. Tai gal skamba šiek tiek neigiamai. Aš nenoriu, kad tai skambėtų neigiamai. Gal tiesiog trūksta tikslesnio išsireiškimo mano situacijoje.

Manau, suprantu, ką nori pasakyti. Aš pati dirbu ne pirmus metus, žinau tą jausmą. Tai nėra kažkokia neigiama baimė, bet toks...

- Ji tokia sveika, taip turi būti.

Toks jauduliukas. Šitas darbas, kurį tu dabar dirbi, ar tu norėtum kažką tokio dirbti jau gerokai į ateitį žiūrinti, ar jis tau yra stotelė ir nėra svajonių pozicija? Na, turbūt nėra svajonių pozicija, bet ar šita sritis apskritai yra tai, ko tu nori? Ar planuoji kilti šioje srityje laipteliais, ar visiškai į kažkokią kitą peršokti?

- Apie tai aš dar mąstau. Ir mąstau ne tiek dėl peršokimo į viršų ar į apačią, bet labiau į šoną nueiti. Aš nešneku, kad pasitraukčiau iš IT sferos ar kažkas tokio, bet tiesiog mano pareigos dabar ir tai, ką aš darau nėra grynai susiję su pačiu programavimu. Aš turiu mintį, kad gal būtų įdomu pabandyti pereiti arčiau viso to programavimo, viso to būtent *development*. Iš tikrųjų suku galvą, nežinau, kaip geriau pasielgti ir dėl to nelabai įsivaizduoju, kaip atrodytų ta mano ateities pozicija, nes yra du keliai. Reikia pirma išsirinkti kelią, po to jau žiūrėčiau į tą galutinį tikslą.

Kaip suprantu, tu dar į to programavimo pusę nori linkti, ar ne?

- Mąstau apie tai.

Bet čia vis tiek, kaip suprantu, čia dar diskusinis klausimas? Su savimi diskusinis.

- Jo. Aš skaitau, kad aš dabar esu viename iš tų kelių, kad aš dabar esu labiau kaip sistemų verslo analitikas, kuris aiškinasi procesus ir padeda išsiaiškinti, kaip tų procesų įvairius trūkumus pašalinti, gal kaip, kokius sprendimus pritaikyti, ir tada jau tų visų sprendimų ruošimą. Tai kaip

ir minėjau – specifikacijos ir taip toliau. Bet pačio *development*’o, pačio kūrimo sistemų – aš to neatlieku. Aš labiau gal žiūriu tai, gal dalinuosi kažkokiomis įžvalgomis apie tai, bet pats to nedarau. Turiu mintį, kad gal būtų įdomu tą daryti ir būtų įdomu tame procese dalyvauti.

Aišku. Tai ką, priėjome beveik prie galo, tai dabar toks labai jau tiesioginis klausimas, dėl ko mes čia visi susirinkome – ar apskritai planuoja testuoti studijas ir gauti tą diplomą?

- Taip. Taip.

Kas turėtų nutikti, kad mestum studijas?

- Net nežinau. Iš tikrųjų šiuo metu manau, studijų metimas man bet kokių atveju, nebent labai labai kritiniu, bet apie labai labai kritinius atvejus neverta, tik su manimi susiję šnekame, aš manau, studijų metimas man nėra labai įmanomas, nes aš vieną kartą jau tai dariau ir labiau esu vedamas tokio, ne tik noro išmokti, gauti diplomą ir taip toliau, bet ir nenoriu nuvilti žmonių, kurie deda viltis į mano mokslus.

Ar planuoja dar po to į magistrantūrą stoti?

- Kol kas mažiau, kad ne.

Ar tavo draugų tarpe yra tokių, kurie metė arba stabdėsi studijas?

- Yra. Šitoje studijų programoje yra vienas pažįstamas, bet iš tikrųjų aš ten nežinau labai konkrečių priežasčių, nelabai galiu pakomentuoti.

Aha. Iš tikrųjų aš visko paklausiau. Labai ačiū, kad išsamiai atsakinėjai, tikrai labai įdomu buvo pasiklaustyti. Gal dar turi kažkokių pastebėjimų, kažką gal užmiršai?

- Lyg ir ne. Visus klausimus kaip ir atsakiau.

Viskas gerai, nebent, galvojau, kažkokia mintis šovė. Aš visko pasiklausiau ir čia buvo paskutinis mūsų pokalbis. Primenu, kad jei sugalvosi, kad nenori, kad kažkuris atsakymas būtų naudojamas, visada gali sakyti. Labai labai ačiū, kad sutikai dalyvauti mano tyrime.

- Smagu padėti.

8C (2021-02-02)

Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Okei okei okei, jo.

Pradedu nuo to – ar tu tebestudijuoji ir nesistabdei?

- Jo, aš studijuojau ir nesustabdžiau, viskas pas mane gerai su studijom.

Papasakok tada apie antrus mokslo metus, tą pirmą semestrą antrų metų – kaip sekėsi ir ar skiriasi nuo pirmų metų?

- Pakankamai neblogai. Šiek tiek skyrėsi, truputėlį vidurkis kritęs, per pusę balo, bet jau čia tiesiog kad dalykai sudėtingesni buvo. Šiaip gal tiesiog random (liet. atsitiktinė) variacija. Tai kaip ir viskas gerai.

O buvo šitas semestras naudingas tau ateičiai, darbui ir šiaip?

- Jo, dalykų buvo naujų, kurių pirmame semestre nebuvo, kurie aktualūs buvo man bent jau. JAVA programavimas buvo mums šiame semestre.

Koks, gali pakartoti?

- JAVA programavimas.

Kas dar patiko šį semestrą?

- Tai dalykai kurie?

Dalykai, arba, nežinau, įvykiai.

- Ką žinau, mokslas iš namų tai nėra labai įsimintinas. Kas patiko, ai šitas “Teams’uose” studio, kai galima pasirinkti, kad visi salėje sėdėtų.

Pas mus tai tokio nebuvo, nes mūsų labai mažai. Ar buvo kažkas nepatiko? Kas nepatiko?

- Kas nepatiko? Nežinau šiaip. Buvo labai geras. Egzaminai kai kurie buvo per sunkūs, negu turėjo būti. Bet šiaip normaliai.

Egzaminai jeigu per sunkūs, ar galėtum pasakyti, kad krūvis visą semestrą buvo kažkoks labai didelis?

- Ne, krūvis tai nebuvo labai didelis, tai buvo normalus krūvis, kaip kituose semestruose. tiesiog egzaminai gal buvo šiek tiek sudėtingesni kai kurie, negu tikėjomės, bet šiaip normaliai. Kai kuriems gal bet.

O šiaip buvo, kas sakė iš kitų studijų programų, kad per praeitą karantiną buvo labai, buvo nepasiruošę gal dėstytojai ir studijų kokybė dėl to krito. Tai kaip tau šitą semestrą, ar buvo gerai viskas sutvarkyta, pasiruošta?

- Šitą semestrą tai normaliau buvo, negu praeitą. Ta prasme, praeitą semestrą buvo ta kokybė labai prasta, nes patys dėstytojai labai susiruošę, to karantino net pradžioj paskaitų nebuvo pirmas kelias savaites iš kai kurių dėstytojų, o antrą semestrą kaip ir normaliai, pripratę buvo dėstytojai. Aišku, buvo dar pora dėstytojų, kurie pirmą kartą bandė šią sistemą šiais metais dabar

va, bet apart to, tai kaip ir gerai, kaip ir geriau, mažiau tų nesklaidumų buvo. Ir studentai labiau pripratę buvo prie pačios sistemos.

Apskritai ar karantinas sugadino kažkiek pačias studijas? Aišku, kad paveikė kažkiek turbūt, bet ar į blogą pusę paveikė studijas tau?

- Kaip čia dabar pasakius. Į blogą pusę gal nepaveikė... nu į blogą pusę gal kažkiek ir paveikė, galbūt žinių tiek neina pasisemti, bet iš kitos pusės gaunasi, kad pigesnės studijos irgi, nes nereikia nuomotis buto ir panašiai.

Tai vis tiek turbūt pliusas?

- Jo.

Vilniuje nebuvai, ar ne?

- Karantino metu dabar?

Jo jo.

- Karantino metu tai nelabai, nebent šiaip su reikalais, bet ilgam apsisistoti tai ne.

Ok. Sakei, kad nukrito vidurkis, tai ar galėtum pasakyti, kadangi jau buvo trys sesijos, tai kurios vidurkis buvo aukščiausias, o kurios buvo žemiausias?

- Dabar žemiausias, jaučiu, šitas buvo semestro, aukščiausias tai pačio pirmo.

Tai tokia tendencija į sunkėjimą?

- Iš pradžių labai stengtasi buvo, kad neiškristi, o paskiau tiesiog mažiau mažiau mažiau. Bet labai labai nekrito.

Ar esi patenkintas savo pasiekimais? Ne pažymių prasme, bet ar jautiesi daug išmokęs per šitą laiką?

- Nežinau, turbūt jo. Manyčiau, jo, bet galima dar patobulėti.

Tas patobulėjimas, tai reikėtų studijas kažkaip gerinti, ar pats kažką norėtum daryti?

- Ne nu tai reikėtų naujas temas analizuoti, nes vis tiek daug ko nėra.

Ok. Skolų, kaip suprantu, negavai, ar ne?

- Ne, neturiu.

Kiek maždaug valandų per savaitę skiri mokslams?

- Geras klausimas. Priklauso nuo savaitės. Būna kartais kai skiri mažiau, negu paskaitos trunka, bet būna, kai daugiau skiri. Kai reikia mokytis prieš kolius arba egzaminus – daugiau skiri. Būna, kad daugiausia, kad didžiausias užsiėmimas būna, kartais būna, kad net neskiri.

O lieka laiko savo laisvalaikio veikloms, poilsiui?

- Jo.

Norėjau tik pasitikslinti, ar tu turi kažkokių dar veiklų, tokių, kaip darbą, praktiką šalia studijų?

- Jo, freelance'inu aš vis dar.

Kada tu pradėjai šitą dalyką daryti?

- Pradėjau, aš pirmame kurse kažkur ten pradėjau, bet aš prieš tai dar dirbau prieš universitetą, tai jo. O freelance'inti pradėjau, kai į uni atėjau. Ai ne, gal praėjo kažkiek laiko. Pora mėnesių.

Ir kiek tu maždaug darbui skiri laiko per savaitę?

- 15 valandų dirbu vieną savaitę, kitą 10. Priklauso nuo kiek darbo, kiek ko kam reikia.

Ir kaip sekasi suderinti studijas, darbą ir laisvalaikio veiklas? Ar viskam užtenka laiko?

- Būna, kad kažko kartais nepadarai, bet plus minus tai jo, derini ir susidedi.

Tavo darbas, jis yra susijęs su tavo specialybe?

- Jo jo jo. Programavimas PHP.

Ar tai yra tai, ką tu norėsi ateityje dirbti? Kažką iš šitos pačios operos?

- Konkrečiai nebūtinai, bet čia yra galbūt toks entry-level į tą patį programavimą. Nu,ne kaip entry-level, bet web-development'as, tai skaitau, galima daryti, bet ne pati ta sritis, kurią labiausiai norėčiau daryti. Bet galima daryti.

Tai tau šitas darbas duoda naudos ateičiai? Geros patirties?

- Jo.

O tu kodėl apskritai nusprendei pradėti dirbti? Labiau dėl pinigų ar dėl kažko kito?

- Nežinau, tiesiog, dėl pinigų jaučiu. Ir darbo patirties.

Dėl tos darbo patirties tai jeigu turi CV, arba, įsivaizduok kažkokį hipotetinį CV. Tarkim, baigi universitetą ir kažkiek ten truputį dirbi ir tavo CV yra diplomą bakalauro, tada yra kažkokia darbo patirtis ir tada, jei turi, kažkokios savanorystės, kažkas tokio. Tai kaip manai, į ką pirmiausia darbdavys atkreipia dėmesį ir kas yra svarbiausias dalykas?

- Svarbiausias, manyčiau – darbo patirtis būtų. Mano manymu. Toliau gal, nežinau, universitetas irgi domina jaučiu. Savanorių veiklos irgi bonusų prideda, bet jaučiu nėra pats svarbiausias, esminis dalykas. Galbūt taip sugalvočiau.

Kiek maždaug metų darbo patirties jau yra toks stiprus argumentas? Ta prasme, kad pasidarytų gal net svarbiau už patį diplomą?

- Kad kaip? Nesupratau klausimo.

Jei reikėtų palyginti diplomą ir kažkiek metų darbo patirties, tai kiek metų darbo patirties būtų tikrai svarbiau, negu diplomą?

- Ai, kiek metų darbo patirties būtų tikrai svarbiau, negu diplomą? Šiaip nežinau, šiaip klausimas geras. Galbūt svarbu ne metų patirtis, bet galbūt svarbu, kokioje įmonėje dirbai. Jei dirbai kokioje nežinojome įmonėje, tai irgi nelabai rodiklis, kad tu ten kažką padarysi gero. Svarbu, manau, kad būtų nemažai laiko ir žinomoje įmonėje galbūt, nežinau. Bet pats nedirbau, tai negaliu labai atsakyti tiksliai.

Čia vis tiek gal spėjimas ar nuomonė labiau.

- Nežinau, sakyčiau, kokie trys metai. Du metai.

Ar apskritai džiaugiesi savo darbu?

- Jo.

O tavo draugai, na, kursioikai pvz., grupiokai, ar yra daug tokių, kurie dirba ir studijuoja?

- Dirba ir studijuoja? Yra keletas, kas pasiėmė akademinės ir dirba, bet konkrečiai kad studijuotų, tai gal nėra. Bet yra iš pažįstamų, kas bent jau vasarą dirbo ir panašiai.

Jie labiau dirba pagal specialybę ar kažkokius labiau darbus...

- Ne ne ne. Kitokius labiau, manau.

Aha. Dar grįžtant prie mokslų dalykų, norėjau paklausti, ar jau turėjai pasirenkamųjų dalykų?

- Jo, turėjau. Ai ne, palauk, pasirenkamųjų neturėjau, turėjau BUSą šį semestrą. Dabar bus pasirenkamasis, kitame semestre.

Tai dabar rinkaisi šiuo metu kažkada?

- Jo. Dabar kaip tik.

Pagal ką rinkaisi, pagal kokius kriterijus?

- Pasiklausinėjau, kas jau prieš tai studijuoja, vyresnieji ką rinkosi ir kas geriau, ir tada plus minus, PFD failai kur būna visa studijų programa aprašyta, tai pagal ten skaičiausi, kas ten gero, temos. Ir iš ten tada rinkausi, kas labiausiai patiko.

Pagal dalyko įdomumą?

- Jo, pagal pačius dalykus, jo. Vertinimo sistemos kur yra. Tai pasiėmiau ir pasirinkau, kas labiausiai patinka, ką lengviau galbūt išsilaikyti būtų ir panašiai.

Supratau. O pats universitetas, aišku, dabar karantinas pakeitė turbūt tą visą situaciją, bet kaip tu įvertinum atmosferą universitete? Tarp studentų pvz. Ar yra lengva bendrauti su kitais žmonėmis? Ar yra kažkokia konkurencija?

- Aš nežinau, iš tikro, kas prieš karantiną bendravo tai jie iki šiol dar bendrauja per karantiną. Kas prieš karantiną susirado draugų, tas tų ir turi. O šiaip grupės yra tos bendros, kaip ir bendrauja žmonės.

Ar yra ta praktika, kad tiesiog tartis kartu, mokytis kartu, dalintis patarimais?

- Jo, pas mus būna "Discord" grupė, kur prieš egzaminus kartu persižiūrim medžiagą visą.

Tau šiaip pačiam patinka ta atmosfera, viskas? Smagu?

- Karantino?

Ir karantino, ir ne karantino metu su kursiokais bendravimas.

- Nežinau, dabar vis tiek visi iš namų bendrauja, tai kaip čia patinka, kaip čia nepatinka. Smagiau ten Vilniuje, kai viskas vietoje būna, bet dabar turim, ką turim. Iš namų, šiaip minusas, kad čia karantinas ir iš namų.

Nu jo. O kaip, pvz., yra, ar įmanoma, ar lengva susisiekti su dėstytojais jeigu nori kažko pasiklausti?

- Jo, dėstytojas būna, parašai, aišku, nuo dėstytojo priklauso. Gal kitas netikrina kasdien, bet būdavo dėstytojai, kurie tikrina kasdien tuos Teams'us ir atrašo pakankamai greitai. Tai su dauguma problemų nebūdavo.

Ok. O su administracija teko susidurti?

- Ne. Tik vieną kartą aš kažkada skambinau, kai nebuvo informacijos pateikta šis antrų metų pirmas semestras remote ar ne remote (liet. nuotoliniu) bus.

Ar ta patirtis buvo maloni? Ta prasme, ar suteikė visą informaciją?

- Nežinau, paskambinau, truputį apšaukė, bet pasakiau: "nėra informacijos pas jus puslapyje", gavau visą informaciją, kai pasakiau, kad nėra tiesiog.

Tokia pusėtina labiau.

- Jo, tokia, kaip pasakyt.

Su apšaukimu.

- Jo.

Kaip manai, ar reikėtų kažką taisyti administracijos darbe?

- Aš tik vieną kartą buvau susidūręs, tai nežinau, kaip jisai.

Ok. Pvz., jei gautum skolą, ką tada darytum? Į ką kreiptumeisi su klausimais ar pagalbos prašymais?

- Tai pirmiausia perlaikyme bandyčiau dalyvauti, o tada bandyčiau aiškintis, kaip ten ta sistema veikia. Pirmiausia tai jaučiu į grupiokus, kurie skolą turėjo.

Ok. Pvz., į SA teko kreiptis? Diskutuoti kažką su SA?

- SA? Aš negirdėjęs tokių dalykų. Čia kas, Studentų atstovybė?

Jo, Studentų atstovybė.

- Ai, VUSA. Aš esu dalyvavęs kai kuriose veiklose kur buvo fakultete jų organizuojamos, bet tik kaip dalyvis. Buvo Helovyno šitas, per pirmam čia kurse buvo, kai nebuvo *remote*. Arba šiaip kai būna, organizuoja fakultetas.

Bet pats nepriklausai?

- Ne, priklausyti nepriklausau. Šiaip renginiuose esu dalyvavęs.

Gaila, kad karantinas ir nėra įmanoma daugiau šitų dalykų padaryti.

- Jo, bet ir karantino metu vyksta tokie dalykai. Pvz, karantino metu pas mus fakultete „LAN Parties“ vyko, tai smagu buvo. Nes vis tiek visi sueina iš fakulteto, pabendrauti gali.

Girdėjau, kad MIFas daro šituos dalykus, skamba fainai tikrai labai. O tu priklausai kažkokiai kitai organizacijai? Ne VUSAi.

- Ne, šiuo momentu ne.

O planuoja ateityje priklausyti?

- Ne. Aš anksčiau, kai jaunesnis buvau LMS'e pasibandęs buvau, tai neužkabino manęs per daug ta veikla labai.

Tai dar truputėlį keletą klausimų apie darbą norėjau paklausti. Tai kaip manai, tau, kad pasiekti baigus universitetą tos karjeros, kaip manai, kokių dar įgūdžių reikia, ko universitete galbūt iki galo nesuteikia?

- Kokių įgūdžių reikia, ko universitete iki galo nesuteikia?

Jo, arba ko universitete suteikia, bet per mažai pavyzdžiui.

- Aš nežinau, universitete paruošimas visai gal neblogas yra, reikia tiesiog motyvacijos ir nebijoti save išbandyti ir bandyti naujus dalykus. Turbūt.

Kokius dalykus?

- Tiesiog nebijoti išbandyti save ir nebijoti galbūt sugadinti viską. Darant darbus kokius nors.

Kaip manai, jei universitetas gerai paruošia, tai vis tiek turbūt kažkiek tai duoda naudos apskritai karjeroje, bet ar tai yra, ar reikia bakalauro, ar ir magistro laipsnio, ar kažkokia aukštesnio?

- Nežinau, į šitą klausimą sunku atsakyti būtų, bet manyčiau, magistras duotų savų plusų, bet manyčiau, svarbiausias dalykas tai bakalauras, nes atveria vis tiek daugiau galimybių, negu be diplomo būnant. Aišku, darbo patirtis labiau vertinama, negu diplomai, bet diplomai daugiau galimybių atveria, ateina tie dalykai.

Kokių galimybių?

- Pavyzdžiui, tu be diplomo kai kur negali dirbtis. Pavyzdžiui, banke programuotoju neįsidarbinsi be diplomo.

Arba pareigas kažkokias aukštesnes užimti irgi tik su diplomu.

- Dėl pareigų aukštesnių tai nežinau. Gal ir galima būtų, bet nesu tikras.

O tiems darbams, ką tu nori dirbti, tai tau reikalingas diplomai, ar reikalingi tik įgūdžiai?

- Ką aš planuoju kol kas tai gal net nereikalingas tas diplomai, bet, manau, ateityje tai gal pravės.

O pats planuoji magistrą studijuoti?

- Kol kas nežinau dar.

Beveik einame į pabaigą ir dabar turbūt vienas esminių klausimų, kodėl čia ir susirinkome. Ar planuoji tęsti studijas? Ir baigti.

- Jo.

Kas turėtų nutikti, kad mestum studijas?

- [juokiasi – aut.past.] Nežinau, turbūt neišsilaikyti pusę dalykų galbūt, nežinau. Niekad negalvojau.

Tai va, sukėliau mintį gal. O pavyzdžiui, akademines esi planavęs imti?

- Ne, ne. Neplanavau akademinių imti. Dabar pas mane pusė draugų iš kitų universitetų pasiėmė, kažkaip labai keista.

Kodėl jie pasiėmė?

- Vieni nori pradėti dirbti, kiti nespėjo išsimokinti tiesiog, atsiliko nuo mokymosi programos, nuo visų dalykų, kuriuos išmokti turėjo. Tai tiesiog pas kiekvieną savos problemos.

O linki jiems sugrįžti studijuoti ir baigti, ar manai, kad jie čia galėtų ir mesti?

- Jie ne iš mano universiteto, tai aš nežinau, kaip ten pas juos yra, bet šiaip linkiu tiesiog, kad pasirinktų gerą sprendimą.

Tai ką, tai turbūt visko ir paklausiau. Dar gal turi kažkokių komentarų ar pastebėjimų?

- Neturėsiu.

Ok. Jei prisiminsi, kad norėtum, kad nedėčiau kažkokios informacijos ar norėsi patikslinti – gali rašyti. Čia jau buvo paskutinis mūsų pokalbis. Nežinosiu, ar tu metei studijas, bet linkiu nemesti, linkiu, kad viskas gerai sektųsi. Labai ačiū, kad sutikai dalyvauti mano tyrime.

9C (2021-02-03)

Labas. Labai ačiū, kad sutikai dalyvauti iki galo. Šiandien bus mūsų paskutinis pokalbis. Labai ačiū, kad išbuvai visus tris kartus. Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Taip.

Pradedu tuo to – ar tu tebestudijuoji? Nesistabdei?

- Taip.

Tai gerai, papasakok apie tuos antrus mokslo metus universitete. Ar skiriasi nuo pirmųjų metų?

- Ta prasme, skiriasi, be abejo. Skirtingus dalykus mokomės. Nežinau, kokių būtent aspektu, ar kaip man pačiam patinka? Nežinau, vat irgi skiriasi, šiaip labiau pastebėjau, kokie dalykai man visoje IT srity patinka ir kokie ne, tai yra, kas mažiau patiko, nei praeitais metais, yra, kas labiau patiko. Bet dabar geriau suprantu, kokie dalykai man patinka, kokie – nelabai.

Buvo kažkokių kursų, kurie nepatiko, bet jie pasitarnavo tuo, kad išsiaiškinai, kad tau nepatinka?

- Taip.

O kas patiko?

- Aš dabar pastebėjau, kad man labai patinka su duomenų bazėmis dirbti. Tai čia toks dalykas, kuris mane labiausiai sudomino iš to, ką mes mokėmės.

Kaip apskritai vertintum studijų kokybę?

- Kadangi viskas yra nuotoliniu būdu pas mus, tai kartais atrodo, kad nelabai prisitaiko, ta prasme, sunku prisitaikyti būna dėstytojams ir dėl to galbūt nukenčia kažkiek. Bet dabar, nežinau, irgi ten priklauso, manau, nuo dėstytojų individualiai, bet šiaip pagrinde tai kokybe patenkintas esu.

Kaip manai, ką reikėtų tobulinti, ko trūksta?

- Vienintelis, kuris man nepatinka, tai būna, kai kai kurie dėstytojai neatrodo labai suinteresuoti išdėstyti tą informaciją, ir tiesiog, nežinau, vertinti darbus ir panašiai, neatrodo labai susikoncentravę ties dėstyimu. Nežinau, ar teisingai išsireiškiau, bet...

Ta prasme, kad nemotyvuoja ir patys patingi?

- Jo. Jo. Būtent.

O kaip studijų turinys? Ar tau atrodo, kad tai, ką mokaisi tau pravers ateityje? Ir šiaip, ar tau tai reikalinga, naudinga?

- Sunku pasakyti iš tikrųjų, nežinau, ko gali prireikti, bet man atrodo, kad naudinga. Man atrodo, nors irgi yra, būna dalykų, kur ne visada taip atrodo. Mes turėjome dabar čia tokius iš verslo srities kelis dalykus ir atvejais atrodė, kad ten šiek tiek per daugį šalį nuo to, ką mes mokomės. Tai tokiais atvejais kartais atrodo, kad galbūt ne visai naudinga. Bet, apart to, tai manau, kad taip?

Tas verslas tai BUSas buvo?

- Ne ne ne, čia iš pasirenkamųjų dalykų.

Ok. O kai buvo pasirenkamieji, nežinau, gal dabar kitą semestrą, dabar gal turėjai rinktis, jeigu bus, tai pasirenkamuosius ir BUSus pagal kokius kriterijus renkiesi?

- BUSus tai renkuosi, kad būtų kažkas neįprasto lyginant su tuo, ką įprastai mokausi, kad būtų iš kitos srities kažkas, kas būtų man įdomu. O pasirenkamuosius dalykus, nežinau, atsižvelgiu ir į tai, kad nebūtų labai sunkus. Sužinau iš vyresnių studentų, kurie dalykai buvo sunkesni, kurie ne ir pagal tai irgi atsižvelgiu kažkiek. Kad po to nesigailėčiau labai tiesiog pasirinkęs. Tai tokie turbūt kriterijai – pradžioje kad tiesiog būtų įdomu, ypač su BUSais tai tiesiog, kad būtų kažkas įdomaus. O su pasirenkamaisiais tai atsižvelgiu labiau gal į aukštesnio kurso studentų patarimus. *O su vyresniais studentais dėl kokių dalykų šiaip dar, be pasirenkamųjų aptarimo, ką tu dar mėgsti pasiklausti iš vyresnių, pasikonsultuoti dėl ko?*

- Nežinau, kartais būna kad ir kokio, kažkaip pagalbos kažkokios paprašai, paaiškinti kažką ar padėti išsiaiškinti. Tas pats, kad jie jau yra praėję, tai visada žinai, visada, nu tiesiog žinai, kad jie žino apie tai, ką tu dabar turi sužinoti, tai dėl to gali kažkaip pasikonsultuoti. Tai va. PD pasirinkimai, BUSų pasirinkimai, visą laiką pasiklausai, kas kokiuose buvo, ar patiko ir panašiai. *O kai reikia dėl kažko pasiklausti, tai dažniausiai būtent į vyresnius draugus kreipiesi, ar, pvz., ką tu manai apie pasiklausimą iš dėstytojų, SA, administracijos? Ar teko susidurti?*

- Niekada nesu klausęs patarimo dėstytojo ar SA, bet tiesiog iš pažįstamų, kurie vyresni yra, tai va, tik su jais apie tai kalbu. Arba po to pats kažkaip išsiaiškinu. Neatrodo, kad labai trūktų informacijos apie kažką būtent.

Ok. Šiek tiek grįžtant prie pačių tų studijų, tai kaip manai, ar krūvis yra normalus? Ar nėra kažkaip labai per sunku mokytis, arba kaip tik – nuobodžiauti, per lengva?

- Per lengva tai nėra. Man asmeniškai taip šiek tiek ir sudėtinga, nes daug reikia daryti kiekvieną savaitę. Nėra taip, kad kažkoks koliokviumas ir egzaminas pusmečio vidury, kuriam turi pasiruošti ir viskas, bet kiekvieną savaitę yra užduoti kažkokie darbai, kuriuos reikia per savaitę padaryti ir atsiųsti. Man tai būna sunku kartais laikytis tokio ritmo, kai visą laiką reikia. Man kažkaip atrodo būtų lengviau, jei būtų kažkokie va tokie atsiskaitymai, tarkim, egzaminas ir pusmečio vidury koliokviumas, kuriems tiesiog pasiruošti galėtum. Man atrodo, būtų paprasčiau, negu kad kiekvieną savaitę reikia daryti tuos darbus. Nemanau tikrai, kad per lengva. Man atrodo, kad gal ir nėra per daug sunku, sudėtinga, bet man tai būna kartais nelengva.

O tas krūvis susideda iš užduotėlių kiekvieną savaitę, ar dar kažko?

- Jo, nu pagrinde jo. Nu tiesiog reikia disciplinos ir reikia pastoviai dirbti. Beveik kiekvienas dalykas užduoda tų visokių darbų, arba kokie projektiniai darbai, kur kiekvieną savaitę reikia kažkokią dalį to projektinio darbo padaryti ir tiesiog visą laiką reikia kiekvieną vakarą kažką daryti. Man tiesiog per sunku [juokiasi – aut.past.]. tai va.

O pats tas turinys, ar jisai yra sunkus pats iš savęs? Ta prasme, sunkiai suvokiamas?

- Jo, būna atvejais nelengva, bet yra visai įdomu. Būna, kad aiškintis reikia ilgai ir atrodo, kad nesupranti, nesurandi to nesurandi to atsakymo, bet įdomu būna vis tiek, nes pasukti galvą reikia dažnai, o ne informaciją kalti ar kažkas tokio.

Tai atsveria tas įdomumas sunkumą? Turinio prasme.

- Jo.

Dabar jau buvo trys sesijos tavo gyvenime universitete, tai kaip, kurios pažymiai buvo geriausi, kurios – žemiausi?

- Geriausi buvo pirmo pusmečio, ta prasme, pirmo kurso pirmo pusmečio. Prasčiausi buvo pirmo kurso antro pusmečio.

Tai dabar šitas vidutinis toks?

- Jo.

Kokie maždaug tie pažymiai, koks vidurkis?

- Turbūt kažkur aplink septynis. Pagrinde gal 6-7, tarp tų.

O žiūrint ne tą patį skaičių, pažymio skaičių, bet ar tu pats esi patenkintas savo rezultatais? Ar tu jautiesi daug išmokęs?

- Jo, aš esu patenkintas tuo, kiek aš išmokstu. Labai daug į tą pažymį dėmesio neskiriu, kažkaip tiesiog labiau rūpinuosi, kad pats jausčiausi išmokęs pakankamai iš kiekvieno dalyko. Galbūt iš vieno dalyko mažiau, nei iš kito, bet jei man yra priimtina tai, kiek aš išmokau iš to dalyko, tai tas mane tenkina, o ne kažkoks nusistatytas pažymys, kurio siekiu.

Pradedant nuo tų pirmųjų dienų pirmame kurse, iki šiandienos, taip kas semestrą, ar jauti, kad yra kažkoks progresas padarytas, kad yra pokytis? Kad per pusantrų metų tu jau tikrai išmokai daug, esi patobulėjęs, ne vien mokslo, bet ir kitomis prasmėmis? Turbūt esi, bet ar universitetas padėjo tai padaryti?

- Jo, tą ir norėjau paklausti. Ar universitetas padėjo? Dar biški pagalvosiu. Ar universitetas padėjo kitomis prasmėmis, negu žinios, kurias gavau, ar ne?

Ir žinios, bet, nu kaip ir iš pradžių pats sakei, esi patenkintas rezultatais, tai čia dar iš tos asmenybės pusės, ar laiko planavimo, darbo grupėje, visokių tokių dalykų. Pasitikėjimo savimi.

- Nu jo. Padėjo. Padeda va kaip ir minėjai – laiko planavimu, kadangi sakau, ten daug tų užduočių būna, svarbu neatsilikti nuo kurso. Ir tos disciplinos susidarymu. Ir žmonės, kuriuos sutikau per universitetą irgi prisideda prie to paties turbūt.

Skolų neturi, ar ne?

- Turiu.

Kada tu ją gavai?

- Pirmo kurso antrą pusmetį.

Ai tai dar nepavyko jos susitvarkyti?

- Jo.

Ir ką planuoji daryti?

- Tai planuoju susitvarkyti. Aš va dabar būčiau turėjęs progą, ar ne? Čia dabar ateinantį pusmetį. Bet... aš galvojau apie tai, bet aš nelabai žinau, kaip ten tas procesas veikia ir aš tuo pačiu pagalvojau, kad man labiau patiktų, jei tai būtų jau po viso šito karantino. Tai nežinau, kitais metais turbūt.

Kokiu būdu tu aiškinsiesi tą tvarką?

- Nežinau, reikia kažkaip paieškoti internete, ką daryti tokiu atveju [juokiasi – aut.past.].

Kiek laiko, kiek valandų skiri mokslams per savaitę?

- O čia įskaitant ir paskaitų metu, ar tiesiog savarankiško mokymosi?

Jei įmanoma tau atskirti šituos dalykus, tai kiek paskaitų plius kiek savarankiškai.

- Aš iš tikrųjų nežinau, kiek ten pas mus gaunasi tų paskaitų valandų susidaro per savaitę, bet nepraleidžiu, tai kiek jų yra, tiek ir [nesigirdi žodžio – aut.past.] paskaitų. O savarankiško mokymosi tai ten būna po dvi – tris valandas per dieną, beveik kiekvieną dieną. Kartais ne, kartais tenka ir biški daugiau dar vakare pasėdėti, bet dažniausiai taip va, po dvi – tris valandas per dieną beveik kiekvieną dieną. Tai nežinau, kiek čia gaunasi, kažkur 20 valandų tai tikrai. Mažiau gal, apie 15 savarankiško mokymosi.

Ir dar kažkiek paskaitų?

- Nu ir jo, kiek paskaitos trunka.

Supratau. Ar tada lieka laiko kitoms veikloms?

- Lieka.

Darbui? Turi darbą?

- Neturiu. Niekuo daugiau neužsiimu, tai lieka man laiko pakankamai. Belenkam.

Ta prasme, jokios kitos veiklos nenukenčia ir mokslai nenukenčia?

- Jo jo jo.

Tu turėjai gal vasarą kokią praktiką?

- Ne, neturėjau praktikos.

Ar šiuo metu priklausai kokiai nors studentų organizacijai?

- Nepriklausau.

Dabar, aišku, karantinas, tai gal truputį kitaip viskas vyksta, bet kaip šiaip įvertintum atmosferą tarp kursiojų, teigiamai ar neigiamai, ir ar yra kažkokia konkurencija?

- Nežinau, gal ir yra tarp kai kurių, bet pagrinde, taip bendrai kalbant, tai ne, labai fainai, labai... ta prasme, visą laiką gali paprašyti pagalbos ar kažkas tokio. Nėra kad ten varžytumėmės su kursiokais labai. Būna, kad kas nors kokį konspektą padaro ir pasidalina ir panašiai. Tai tikrai fainai. Visada gali pasiklausti.

Faina tada taip. O ateityje, kai baigsi, arba kažkada, nežinau, kada planuoji, kokį tu darbą norėtum dirbti? Kas jau yra tas daugmaž svajonių darbas?

- Svajonių darbas? Nežinau, visiškai nežinau iš tikrųjų. Nu net dar neturiu patirties, nesu net pabandęs dirbti IT srity, tai sunku pasakyti, kas būtų. Galiu kažkaip įsivaizduoti, kažką savo prikurti. Nežinau, man tai svajonių darbas yra toks, kuris nebūtų labai stressful (liet. keliantis stresą), kur aš... tiesiog man tas labiausiai nepatinka. Nežinau, aš negaliu pasakyti, bet tas tai taip.

O kodėl šiuo metu neieškai, nenori dabar?

- Dabar neieškau, nes man taip atrodo, kad tas karantinas taip veikia mane neigiamai ir kad aš nelabai galiu, nelabai turiu tam motyvacijos, tiesiog noro ir kažkaip, nežinau, labai sunku man dėl to karantino imtis kažko labai daugiau, nei reikia. Aš taip bent jau manau.

Norėjau dėl to šito dalyko paklausti, nes visai daug IT srity, studentai gan dažnai dirba, tai įdomu, kaip tavo kurse yra? Kiek yra kursiokų dirbančių? Kiek iš jų dirba IT, o kurie – kavinėje ir panašiai?

- Aš nežinau, ar yra kas nors, kas dirbtų ne IT srity, bet žinau, kad dirba apie pusė. Man atrodo, kad visi ten IT srityse dirba, aš nesu girdėjęs, kad kas nors dirbtų kažką kito.

Kaip tau iš šono atrodo, ar jie spėja su mokslais?

- Jo. Ta prasme, būna, kad ten paskaitose nedalyvauja, bet gal kai kuriais aspektais ir atsilieka, bet vis tiek po to klausiasi tų, kurie dalyvauja paskaitose ir kažkaip susitvarko va taip va. Išėina visi.

Ok. Kaip manai, kad turėtum tokį jau gana išpūdingą CV, kuris patrauktų akį darbdaviui, ko ten daugiausia reikėtų? Vis tiek diplomas kažkada bus, tada, nežinau, savanorystės kažkokie dalykai, darbo įvairaus patirtis. Kaip manai, kad yra svarbiausi dalykai, kas turi būti CV ir ko apskritai tenai reikėtų?

- Man atrodo, svarbiausia yra darbo patirtis turbūt arba, kas man atrodo, kad dar geriau turėtų būti, yra turėti kažką parodyti, ką tu esi savo sugebėjimais kažkokioje srity. Ar ten kokį savo kokį website'us (liet. tinklapius) sukurtus ar kažką, jei tu į tai stengiesi patekti, ar ten šiaip kažkokias programas ar kažką, ką esi tiesiog padaręs. Nu čia taip labiau kaip kokį, tai va, jei esi kažkokius darbus padaręs, tas yra dar geriau, nei darbo patirtis, geriau, nei bet kas kitas. Toks mano spėjimas, man taip atrodo, turėtų būti taip?

Čia asmeninės iniciatyvos?

- Ką tai reiškia?

Ta prasme, šitie darbai, kurie yra labiausiai vertingi parodyti CV, tai čia yra asmenine iniciatyva padaryti dalykai, kaip portfolio susirinktas, ar ne?

- Jo jo, manau, kad jo, tai.

Kaip manai, kodėl būtent tai?

- Nes tai geriausiai parodo, kad tu sugebi naudotis tuo, kuo reikia naudotis, ar daryti tai, ko iš tavęs tikisi. Tiesiog, tu parodai, kad moki daryti tą, ką reikia, kad tu darytum.

Kodėl tai yra stipresnis faktorius, nei oficialaus darbo patirtis?

- Gal tai nėra stipresnis, bet jie lygiaverčiai tai tikrai. Darbo patirtis irgi turbūt irgi tą patį rodo. Dabar kai galvoju, jo, turbūt irgi rodo, kad sugebi naudotis tuo, kuo reikia. Nu bet ten vis tiek gali skirtis, įmonės skirtingas naudoja sistemas. Tas gali skirtis. Aišku, ten vis tiek susipažini su viskuo turbūt, tai gal tai nėra didelis labai minusas. Tai va nebent tas. O šiaip tai jie turbūt lygiaverčiai, apart to, kad ten gali skirtis, kas naudojama.

O kokį vaidmenį atlieka universitetinis išsilavinimas ir diplomas?

- Universitetinis išsilavinimas... nu tai parodo, kad tu bendrai turi geresnį supratimą, negu žmogus be išsilavinimo. Tiesiog gilesnį tokių pagrindų, man atrodo, nes universitetinis išsilavinimas parodo, kad mokaisi va tokius pagrindus ir tuos paprastesnius dalykus pradedi, o būtent ko tiksliai šiuo metu jau naudoja kas nors, tai daugumoje tu to nesimokai. Tu mokaisi patį supratimą, veikimą ir panašiai, kai tu galėtum išmokti pats daug greičiau, kaip ten naudotis būtent tuo, kuo naudojasi dauguma įmonių dabar, bet tu tada neturėsi to bazinio supratimo, veikimo principų ir panašiai. Tai va tą prideda universitetinis išsilavinimas. Ir dar kažką, bet pamiršau, ką norėjau sakyti, tai kol kas tiek.

Ok. O kokio to išsilavinimo reikia, kad jis jau tikrai papuoštų CV: ar bakalauro, ar magistro? Ar dar kažko aukščiau?

- Nežinau, man tai atrodo, kad bakalauro. Magistras jau labiau tada gal... nežinau, gal tada įsivaizduočiau, kad sieki pats kažką kurti savo, kažką inovatyvaus ar kažką jau tokio, įsivaizduoju, gilų reikia turėti supratimą kažkokia viena sritim. Man atrodo, užtenka bakalauro dirbti su sistemom, o... va sakyčiau, gal tu tada kurtum kažkokias tai sistemas, programas, kurias naudotų po to žmonės, kurie kurtų kažką būtent įmonei.

Ta prasme, magistro išsilavinimas reikalingas, kai nori kurti aukštesnę pridėtinę vertę ir sudėtingesnius produktus?

- Jo, aha. Man tai atrodo.

O kaip tu pats planuoji, ar nori studijuoti magistrantūroje?

- Nežinau dar. Galimai. Nesu dėl to dar apsisprendęs. Bus matyti, kaip tuo metu jausiuos ir kokioje padėtyje tuo metu būsiu.

Ok. Šiaip aš jau priėjau pabaigą, tai dabar tas klausimas, dėl ko čia viskas ir vyksta. Ar planuoji tęsti studijas ir baigti jas?

- Jo, planuoju tęsti ir baigti.

Kas turėtų atsitikti, kad mestum?

- Nežinau, kas turėtų atsitikti. Turėtų... nežinau, man atrodo, jau pabaigčiau vienaip ar kitaip. Stengsiuos kažkaip vis tiek. Jau dabar atrodytų kažkaip kvaila mesti.

Nes darbas investuotas?

- Nu jo. Ir... tas darbas, laikas. Jau tiesiog taip nusprendžiau, tai turiu laikytis savo.

Supratau. Ar tavo draugų tarpe yra tokių, kurie metė studijas?

- Jo, yra.

Ar žinai, dėl ko jie metė?

- Jo, jo. Dažniausiai būna tas, kad nelabai patinka, neįdomu. Tiesiog nemėgsta to, ką studijuoja.

Ir po to pereina į kitą sritį ar kaip?

- Jo, dažniausiai pereina į kitą sritį.

Aš jau kaip ir paklausiau visko. Ar dar turi kažkokių komentarų?

- Ne, nemanau.

Ok, tai tada turbūt ir viskas. Labai labai ačiū, kad atsakinėjai ir dalyvavai tyrime iki galo.

10C (2021-01-27)

Ar sutinki, kad pokalbis būtų įrašomas?

- Sutinku.

Dėkui. Tai čia yra jau mūsų paskutinis pokalbis, trečiasis. Labai labai ačiū, kad sutikai tęsti, labai smagu. Pradedam nuo to, norėjau paklausti, pasitikslinti – ar tu tebestudijuoji?

- Jo, studijuoji.

Nesistabdei?

- Nesistabdžiau.

Ok. Tai papasakok, kaip tau šitie antrai mokslo metai. Ar skiriasi nuo pirmųjų?

- Aišku skiriasi, pagrinde todėl, kad nuotoliniu viskas. Tai problemų sukėlė aišku, bet be to, sakyčiau, mažai kas pasikeitė. Kiti dalykai, kiti dėstytojai, bet panašiai viskas.

Tie dalykai, ką sugadino karantinas, tai čia konkrečiai problemos kilo dėl karantino, ar čia yra studijų kokybės problemos?

- Manychiau, abidvi, nes jo, dėl karantino nepatogu, namie sėdint, aišku, motyvacijos yra mažiau mokytis ir šiaip tiesiog, namie būnant nesinori nieko daryti. Bet ir studijų kokybė krito dėl to,

kad kai kurie dėstytojai labai aiškiai tiesiog yra nepasiruošę tam. Nebuvo pasiruošę nuotoliniu mokytis ir kai kuriais atvejais akivaizdžiai nemokėjo naudotis tiesiog programomis, kurias naudojame studijoms.

Jei nebūtų karantino, kokios yra problemos su studijų kokybe, kurios būtų taip ar taip buvę? Su studijų programos tuo pačiu turiniu.

- Greičiausiai būtų dėl grynai vieno dalyko, sakyčiau. Pas mus šiais metais buvo pakeista studijų programa ir vienas dalykas, kuris anksčiau buvo pasirenkamas, tapo privalomu. Tai – funkcinis programavimas. Ir dėstytojas tiesiog nebuvo pasiruošęs tokiam dideliame studentų skaičiui, greičiausiai buvo pratęs prie mažesnių grupių, tai jautėsi, kad jis nepratęs tiesiog dėstyti tokiai didelei auditorijai žmonių savo dalyko. Tas dalykas daug kam kėlė problemų. Pagrindė dėl to, kad su tokiomis didelėmis grupėmis dirbant turi labai aiškiai viską pasakoti, turi labai stengtis kuo daugiau viską išaiškinti, kad visi suprastų. Jei mažesnėse grupėse žmonės gali klausyti klausimų, pasitikslinti tokius dalykus, tai kai dėstai visam kursui, kuriame yra šimtas žmonių, tai ne visai jau realu tampa. Ir dėstytojas nebuvo tam pasiruošęs.

O tu arba kiti studentai, kas nors kreipėsi dėl šitos problemos į administraciją arba SA?

- Kiek žinau, niekas nesikreipė, tačiau pačiam dėstytojui buvo jam pasakyta, kad būtų gerai kitais... ir pats dėstytojas suprato, kad yra tame problema, bet ir mes esame tikrai jam išreiškę susirūpinimą. Šiais metais jo, mažai ką galima pakeisti, kitais metais būtų gerai tokius ir tokius dalykus patobulinti, pagerinti.

Ar buvo kažkas, kas labiausiai patiko šiais metais? Šį semestrą dar tikrai.

- Patiko tai dalykas?

Arba dalykas, arba šiaip kažkokie įvykiai, susiję su mokslu.

- Negali pasakyti, kad yra labai kažkas tokio išskirtinio. Gal tiesiog šiais metais labiau patiko patys dalykai studijuojami, nes jie buvo įdomesni ir labiau tiesiog, jau dabar pradėdama šiek tiek labiau orientuotis grynai į specialybę pačią, nebėra tokių dalykų, kurie būtų universitetui bendros žinios, o labiau į specializaciją fokusuojasi. Daugiau tokių dalykų šį pusmetį.

Kaip tada vertintum bendrai studijų kokybę? Ar jinau tenkinanti yra?

- Manyčiau, kad tikrai yra vietų, kur galima tobulėti. Yra tikrai vietų, kur galima naudotis, kaip čia, atnaujinti, nes informatika yra dalykas, kuris labai greitai progresuoja, tobulėja, naujos technologijos atsiranda. Tai tikrai manau, yra dalykų, kuriuos galima būtų atnaujinti ir patobulinti. Ta prasme, kad būtų galima naujesnius dalykus mokytis vietomis. Tačiau manau taip

pat, kad atsižvelgiant į tai, kad nevisąlaik galima greitai prisitaikyti prie tokių dalykų – visai nebloga kokybė yra.

O kaip krūvis? Vis tiek, karantinas kažkiek padidino tą krūvį turbūt. Kaip manai, ar buvo pats tas krūvis, sunku susitvarkyti? Ar kaip tik, per lengva gal buvo?

- Labai sunku vertinti, dėl to, kad šį pusmetį mano tingumas labai paėmė viršų. Nemanau, kad krūvis per didelis, nes tikrai dauguma absoliuti susitvarkė su viskuom, tikrai įmanoma. Vienintelė tokia problema dėl krūvio – kad nu realiai labai daug laiko reikia praleisti pačiam mokantis, o ne paskaitose ir seminaruose. Tai iš esmės tu daugiau savo laisvo laiko ir laiko, kuris neturėtų būti skirtas studijoms tu sugaišti prie to tiesiog.

Bet tai nėra problema su tuo, kad pats turinys yra žiauriai sudėtingas?

- Jo, čia ne su turiniu problema, čia problema grynai su įvairiais atsiskaitymais, kurie tiesiog, manyčiau, per daug laiko sunaudoja už universiteto ribų. Jei pažiūrėjus, kad vis tiek jau dabar po bišky visi pradeda ieškotis darbo, nori kraustytis iš tėvų ar tiesiog nori tapti nepriklausomi, tiesiog šį pusmetį tas krūvis tikrai trukdė su tuom. Iš esmės turėjai bandyti kažkaip, jei turėjai, tarkim, darbą, turėjai bandyti kažkaip žongliuoti laisvalaikiu, darbu ir universitetu, ir kažkurį vieną vis tiek aukoti. Bet jo, pagrindė dėl atsiskaitymų čia visas krūvis atsiranda.

Jei žiūrėti nuo semestro pradžios iki dabar, kaip tu jautiesi, ar atrodo, kad padarei progresą, kad esi daug išmokęs? Ar galėtum taip pasakyti, kad tikrai padarei pažangą kažkokią?

- Iš teorinės pusės tikrai manau, kad tikrai yra padaryta pažanga ir bent jau teoriniu aspektu aš viską daug geriau suprantu. Iš praktinės pusės labai sunku pasakyti, nes tiesiog, nu, nelabai buvo kur naudojami įgūdžiai, kurie buvo mokytis. Tai čia toksai, iš teorinės pusės manau, kad tikrai išmokau daug ko, iš praktinės pusės, kur tai pritaikyčiau, kur tai panaudočiau – vis dar nežinau.

Ar trūko praktinių užsiėmimų pačiuose kursuose?

- Nemanau, kad jų trūko, tiesiog... yra labai didelis skirtumas, ką tu gali panaudoti atsiskaitymuose, negu ką tu panaudotum realiam gyvenime, realioje užduotyje kokiam nors darbe, programavimo tarkime. Tipo, jo, jei tai uždaviniui skirta kažką pritaikyti panaudoti, jo, tai yra įmanoma, bet su atsiskaitymais problema tame, kad tai yra dažniausiai labai į rėmus įstatytos programos ir užduotys, kurios realiam gyvenime abejotina, kad taip pat būtų daroma ir tokie patys reikalavimai būtų keliami.

Supratau. O kaip... turbūt jau žinai visus savo pažymius, bent jau daugelį iš sesijos?

- Jo, jau žinau visus.

Ar esi patenkintas savo pažymiais ir pasiekimais? Ar jie, tavo manymu, yra geri?

- Jie tikrai nėra geri. Aš tikrai nesu iki galo patenkintas, nes, vėlgi, tiesiog tingumas paėmė labai viršų, tai šį pusmetį net ir atsirado vienas dalykas, kur perlaikymą reikės laikyti ir dar vienas dalykas, kurio netgi skolą gavau. Tai tikrai negaliu sakyti, kad aš esu patenkintas ir negaliu sakyti, kad tie rezultatai yra labai geri, bet yra kaip yra.

Kaip tu planuoji spręsti tą problemą, ir perlaikymą, ir skolą. Koks tavo veiksmų planas?

- Perlaikymo atveju tai tiesiog, bus perlaikymas, eisiu perlaikyti ir viskas. Planas yra išlaikyti. O skolos atveju reikės dar pasidomėti, kaip visa šita sistema veikia ir visa kita, nes, kaip supratau, reikės per kažkurį kitą semestrą atsiskaityti tą dalyką. Tai kitą kartą tiesiog reikės netingėti ir iš tikrųjų daryti kažką per seminarus įvairius ir paskaitas, o ne tiesiog neiti į juos.

O dėl to pasidomėjimo dėl tvarkos, ar yra aišku, kaip tai daryti ir į ką tu planuoji kreiptis? Ta prasme, ar ta pati sistema yra kažkokia neaiški?

- Kiek domėjausi, galbūt trūksta tiesiog žinių, kam tiksliai reikėtų rašyti, nes kiek aš šiuo metu įsivaizduoju, kad man reikėtų rašyti kokiam studijų skyriui su prašymu, kad leistų tą dalyką kartoti, bet realiai informacijos trūksta iš tos pusės, kad nėra nei jokių terminų nei kada gali rašyti, ar semestro pradžioj, ar gale, ar vos tik žinai, kad bus skola. Tokių dalykų tikrai manau, kad trūksta, šitą būtų galima patobulinti.

Tą informacijos prieinamumą padidinti?

- Atsiprašau?

Padidinti informacijos prieinamumą.

- Ir prieinamumą ir jos aiškumą. Iš esmės, bent jau pačiame VU puslapyje, kiek skaičiau, tai ten arba ten reikia kažkur giliau ieškoti informacijos, kas jo, prieinamumas būtų, arba ta informacija tiesiog yra paminėta tokia, kad jeigu turi skolą, tau reikės perlaikyti tą dalyką. Bet nei kam rašyti, nei kaip tai daryti, nei kada tai daryti – kaip ir nesimato informacijos niekur. Nežinau, ar jos tiesiog nėra, ar jinai tiesiog yra užslėpta labai.

Tai į ką pirma planuoji kreiptis?

- Planuoju iš pradžių kreiptis į pažįstamus įvairius, kurie galbūt yra su tuo susidūrę arba žinotų. Tai būtų, pvz., pažįstami, kurie būtų SA, tarkime. Jeigu ne jie, tai prašyčiau į studijų skyrius vadinasi tas pagrindinis, ne?

Jo, turbūt. Nežinau, gal kiekviename fakultete truputį kitaip, bet vis tiek būna kažkoks už studijas atsakingas žmogus.

- Jo, tai parašyčiau tenais. Tai pirmas dalykas yra SA, gal jie žinotų, kam tiksliai ką rašyti reikėtų pasiklausti. Jei jie nežinotų, kas mažai tikėtina, tai tada su universitetu pačiu kreiptis, į administraciją, su jais kalbėtis kaip kas kur.

Kaip suprantu, tu pirmą kartą skolą turi ir pirmą perlaikymą?

- Perlaikymas ne pirmas. Kol perlaikymų buvo bent vienas kiekvieną pusmetį, tai dėl to aš per daug nebijau, nes realiai tai yra tiesiog, kas per mažai pasimokei ir bent jau žinai, ko tau trūksta, per perlaikymą žinosi, ko trūksta. Jo, skola tai pirma.

Kaip tada visos trys šitos sesijos, kurias tu jau išgyvenai ir išlaikei, kaip manai, kuri buvo geriausia ir kuri buvo pati blogiausia rezultatų prasme?

- Pati geriausia, manyčiau, buvo antra sesija, nes ten ir geriausi rezultatai ir aš pats buvau geriausiai pasiruošęs iš tikrųjų. Pati blogiausia tai šita, nes aš šį pusmetį tiesiog realiai, nei motyvacijos buvo daug kažką daryti, nei aš pats kažką labai stengiausi. Tiesiog taip išėjo, kad neprisiverčiau ir ne patys geriausi rezultatai.

Kiek maždaug valandų skirdavai mokslams per savaitę?

- Labai priklausydavo nuo savaitės, nes, ten pas mus buvo vienas dalykas, kur buvo kiekvieną savaitę atsiskaitymas, tai labai priklausydavo nuo savaitės, tai sakyčiau kokias... jei atmetant visas paskaitas ir seminarus, į kuriuos vaikščiojau, ta prasme, jei mes kalbame grynai kiek iš laisvalaikio išeina to studijų, mokymosi laiko, tai sakyčiau, per savaitę kokios 15 val., gal 20.

Aš jei prisimenu, tu visą laiką dirbai, berods, 0.75 etatu, ir buvai pakeitęs darbą...

- Vis dar dirbu, jo.

Toje pačioje vietoje?

- Jo, ten pat.

Ir vis dar tuo pačiu etatu?

- Jo. Niekas nepasikeitė.

Jei etatas 30 val. gaunasi, mokslams kokia 15-20, tai kaip pavykdavo rasti laiko, ar laisvalaikiui kiek likdavo laiko, ar pakankamai?

- Manyčiau, kad pakankamai, bet čia, sakau, čia vien dėl to, kad aš į mokslus neįdėjau tikrai šį semestrą tiek, kiek reikėjo įdėti. Jeigu aš būčiau stengęsis kiekvienam dalykui viską daryti, būčiau viską stengęsis išlaikyti gerai, be jokių skolų, be perlaikymų, be nieko, tai tada aš laisvalaikiui tikrai nebūčiau turėjęs laiko visiškai. Ir kalbant su kitais bendrakursiais, su kuriais kalbėjau, tai ten buvo tikrai žmonių, kurie per savaitę tikrai skirdavo tiek pat ar kartais net

daugiau laiko, negu aš dirbdamas ir kiek ten įdėjau to mokslo pastangas, tai realiai jie daugiau valandų per savaitę praleisdavo tik prie mokslų, negu aš praleisdavau bendrai dar kartu ir dirbdamas. Tai tą ir turėjau galvoj, ganėtinai sunku su šituo krūviu dabartiniu šį semestrą būtų buvę dirbti, daugumai bent jau. Man bent jau asmeniškai laisvalaikio tikrai buvo pakankamai laiko, bet vėlgi, aš dariau mažiau, negu dauguma.

O tai kaip tada sekėsi suderinti darbą su studijom? Kokia buvo tavo strategija laiko paskirstymo?

- Mano darbas ganėtinai laisvai žiūri į mano grafiką. Iš esmės aš galiu pats susidaryti, kada aš dirbu ir kiek laiko dirbu kiekvieną dieną. Dėl to aš ganėtinai nesunkiai galiu su paskaitom derinti ir su visokiais atsiskaitymais, bet didžioji dalis to sunkiojo darbo universitetui vykdavo vis tiek savaitgaliais. Tai realiai jokios normalios strategijos nebuvo, tiesiog susidėliodavau laiką taip, kad galėčiau kuo daugiau spėti.

O kaip tas tavo darbas? Ar apskritai jis tau, na, patinka? Ar džiaugiesi savo darbu?

- Jo, patinka. Labai gera įmonė yra, kuri, labai matosi, kad rūpinasi savo darbuotojais. Jinai yra susijusi su programavimu, ir darbas pagal specialybę vis tiek. Kadangi man patinka programuoti, kompiuteriai, tai labai man į temą darbas. Jo, džiaugiuosi.

Ar tai yra darbas, ką tu norėtum ir ilgiau dirbti? Ar norėtum šioje srity tęsti, lipti aukščiau laipteliais?

- Šitoje specifinėje srity aš nenorėčiau per ilgai užsibūti, dėl to, kad aš vis tiek šiuo metu dirbu pagrinde su klientais. Tai yra vis tiek labiau toksai, kaip čia, ne visai tas tiesioginis programavimo darbas, tačiau aš tikrai norėčiau likti įmonėje ir kilti karjeros laiptais joje. Manau, kad norėčiau čia likti, norėčiau šitoje įmonėje toliau dirbti, bet ne šitoje pozicijoje.

O kokia yra tavo, nežinau, svajonių, ar tikslas, kokią poziciją norėtum užimti? Ir kokia sritis?

- Tarp programuotojų nėra tokio didelio pasiskirstymo. Yra kelios skirtingos pozicijos. Aš asmeniškai programuotojas tiesiog norėčiau būti. Tai prie kokio projekto pavyktų dirbti nėra man labai didelio skirtumo iš esmės. Man patinka programuoti, aš realiai programuotoju tiesiog norėčiau būti.

O šitas darbas, ar pajamos iš jo yra tavo pagrindinis finansų šaltinis?

- Jo. Manau, pagrindinis finansų šaltinis iš darbo yra.

Ar tavo draugai... sakei, daug kas kurse šį semestrą jau pradeda ieškotis darbų, tai kiek žmonių jau turi tuos darbus ir ar tavo draugai derina darbą su studijomis?

- Sunku pasakyti iš viso kurso, nes aš tikrai ne su visais bendrauju, tačiau, tie, su kuriais aš bendrauju, tie mano draugai bent jau, tai jie beveik visi jau ir turi darbus. Kai kurie yra ir mano bendrakursiai, ir kolegos, ten pat, kur aš dirbu. Kai kurie kitose įmonėse dirba, bet realiai bendrai jei turėčiau spėti, tai iš viso kurso, sakyčiau, gal kokie 30% tikrai jau turėtų turėti darbą.

Čia kalba eina apie darbą pagal specialybę, ar ne? Ne apie tai, kad kavinėje kokioje dirba?

- Pagal specialybę gal kažkiek mažiau būtų, tačiau jeigu visi norėtų, tai manyčiau, kad šiuo metu visas kursas jeigu ieškotųsi ir turėtų tam laiko, galėtų susirasti darbą pagal specialybę. Kiek tą iš tikrųjų yra padarę, tai čia klausimas, nes vieniems gal krūvis netinka, kiti tiesiog dar negalvoja apie tai. Tai nežinau iš tikrųjų, bet sakau, sunku pasakyti, kiek pagal specialybę turėtų, bet apskritai kiek darbą turėtų turėti, tai sakyčiau, kokie 30% tikrai.

Tai, kad visi galėtų susirasti, jei norėtų, tai čia dėl to, kad jau po šitų trijų semestrų kaip ir pakankamai yra įgyta teorinių žinių, kad būtų galima pradėti?

- Jo, iš esmės su programavimu yra toks dalykas, kad universitete įgytos žinios nėra iš tikrųjų privalomos, kad susirastum darbą pagal specialybę. Šitos žinios yra plusas, tai yra priedas visiškai prie tavo kažkokių išmanymų, bet realiai žmogus gali lygiai taip pat lengvai susirasti darbą net nebaigęs universiteto, kaip ir tas, kuris baigė universitetą. Tai realiai universitetas, dabartiniame kurse esant tikrai turėsi pakankamai praktikos, kad galėtum bent kažkokią poziciją, susijusią su programavimu ir kompiuteriais susirasti.

O tada kokį vaidmenį atlieka tas universitetas? Ką jisai duoda būsimajai informatiko karjerai ar programuotojo?

- Kad ir kaip tai liūdnai skambės, tai yra iš esmės dalykas, dėl kurio tave lengviau pastebi iš visų CV, kuriuos išsiunčia žmonės. Manyčiau, kad šitoje srityje bakalauras, pats universitetas – tiesiog papildomi taškai, kai įmonė žiūri į tavo CV. Nes vis tiek, šiais laikais daugiau įmonė žiūri į tai, ką tu šiaip esi pasiekęs pats, kur tu esi dirbęs, kiek patirties turi, kokius projektus esi daręs ar vienas, ar kitoje įmonėje. Tikrai universitetas nėra vienas pirmųjų dalykų ir į tavo specialybę nėra taip stipriai žiūrima.

O tame CV, jei reikėtų išrikiuoti, kas yra pagal stiprumą. Tarkime, būtų diplomai, tada darbo ankstesnio patirtis, tada visokios savanorištos, asmeniniai projektai. Tai kaip manai, kokį svorį turi visi šitie veiksniai?

- Darbo patirtis greičiausiai bus pirmoje vietoje – kur tu dirbai, kiek tu dirbai, su kuo tu dirbai, čia tikrai bus svarbiausias dalykas. Asmeniniai projektai, ką tu vienas veiki laisvalaikiu, ką esi

pats galbūt suprogramavęs kažkokias individualias programas pats – sakyčiau, antroje vietoje, ir universitetas bus trečioj.

Tai jei turėtum duoti patarimą kokiam nors informatikos pirmakursiui, ar tu patartum ieškoti darbo jau nuo pirmo kurso? Ar vis dėlto patartum palaukti, ar išvis ne?

- Aš tikrai patarčiau kuo anksčiau pradėti ieškoti darbo, tačiau visą laiką tikrai atkreipti dėmesį, kad universitetas vis tiek, nors jis ir nėra toks svarbus, manyčiau, kad išsilavinimas visą laiką yra geras dalykas ir mokytis yra ir smagu, ir gerai kaip asmenybei, tai manau, nors ir tikrai rekomenduočiau susirasti darbą, aš tikrai siūlyčiau žiūrėti, kad būtų galima derinti ir darbą, ir mokslus vienu metu. Bet aš realiai siūlyčiau, pirmame kurse tikrai galima pradėti ieškoti darbo ir nesunkiai pradėti.

Tarkim, jei nebūtų žmogui jokių finansinių apribojimų ir tas darbas būtų grynai ne dėl pinigų, o dėl patirties, tai kiek siūlytum, kaip paskirstyti tą laiką – koku etatu eiti į darbą ir kiek tada maždaug, idealiu atveju, kad su studijom koks santykis? Ko daugiau turėtų būti vis dėlto?

- Jei dėl patirties yra einama į darbą ir nėra, kad reikia kažkokių finansų, tai greičiausiai pusės etato pilnai užtektų. Manau, kad per pusę etato, jei tu eini patirties patirti... nebūtina darbe pačiam kažką sudėtingo labai daryti, kad gautum patirties. Kartais užtenka tiesiog žiūrėti, stebėti, kaip kiti daro, ką kiti daro, kad gautum tos patirties. Manyčiau, kad net ir su puse etato jos galima neblogai gauti. Manyčiau, kad darbas, jei tu iš tikrųjų stengiesi įgyti tos patirties, kad ir darbas, ir universitetas būtų apylygės svarbos. Aišku, dėl darbo universiteto nemestum niekada, bet sakyčiau, labai panašios svarbos būtų jie.

Yra, kas iš mano pašnekovų sakė, kad yra gal netgi idealiausias atvejis, jei žmogus turi ir darbo patirtį, ir diplomą. Tai ar tu pritartum tokiai minčiai?

- Aišku, kad yra idealu, aišku, kad būtų idealiausia, jei būtų žmogus ir baigęs universitetą, ir turėtų darbo patirties. Nėra, kad universitetas visiškai nieko nereiškiantis, reiškia, tiesiog, jei mes pažiūrėsime tokius dalykus, jo, kad žmogus baigė bakalaurą, praleido keturis metus ir dar turi kokių keturių metų patirtį, jo? Praleido aštuonis savo gyvenimo metus ten kažką darydamas, keturis mokėsi, keturis dirbo. Ir yra kitas žmogus, kuris aštuonis metus... nebaigė bakalauro, nėjo į universitetą, bet aštuonis metus darbo patirties turi. Aš manyčiau, kad žmogus, kuris turi aštuonis metus darbo patirties labiau tikėtina, kad bus priimtas. Bet kitais atvejais tikrai manau, kad jei turi tokią galimybę ir dirbti, ir mokytis, tai tikrai eiti mokytis labai apsimoka. Nes vienu

metu ir patirtį kaupti, neprarasti tos galimybės tos patirties kauptis ir dar ant viršaus universiteto diplomą išsilaikyti – tikrai padeda.

O tas aspektas...aišku, aš irgi manau, kad galbūt tai yra idealu, bet ar tai nėra per sunku? Studijuoti, jei žmogus, tarkime, nori studijuoti visai gerai pažymiais ir turėti šalia darbą, ar psichologiškai tai nėra per sunku? Ar nėra per didelis spaudimas overachiev'inimo (liet. per daug siekti)?

- Labai priklauso nuo žmogaus, nes skirtingi žmonės skirtingą krūvį gali pakelti. Vieniems galbūt tai bus lengva, vieniems to laisvalaikio galbūt net nereikia tiek daug, kad jie jaustųsi gerai, jiems galbūt įmanoma ir tas, ir tas vienu metu. Bet jo, sakyčiau, kad daugumai čia yra ganėtinai sunkus variantas dirbti, dėl to sakyčiau, kad pusė etato būtų idealus skaičius daugumai dirbti, nes būtų visai nesunku derinti darbą ir studijas vienu metu. Su tuo spaudimu psichologiniu ir laisvalaikio trūkumu gali kilti tikrai problemų.

Tarkime, jei tas darbas yra pusė etato, neužima žiauriai daug laiko, tai yra tokių nuomonių, kad darbas iš tikrųjų padeda įsisavinti geriau medžiagą ir netgi padeda pagerinti savo mokymosi rezultatus. Ką tu manai apie tokį mąstymą?

- Jeigu dalykas, kuriam... manyčiau, kad tikrai dirbant su tam tikru, jei tu dirbi pagal specialybę, tai tavo žinios tame dalyke tikrai pagilės ir tau bus lengviau tai suprasti, bet universitetas yra tokia vieta, kur yra labai daug skirtingų dalykų vienu metu mokoma, kurie nebūtinai visi susiję. Tarkim, pavyzdys iš mano pusės, tai aš darbe pagrinde dirbu su „CSharp“ programavimo kalba, tai realiai aš ją visai neblogai išmanau ir aš visai pasitikiu savimi, kaip ja naudotis. Šį pusmetį mes kaip tik ir turėjome tos kalbos paskaitas ir man buvo visai lengva, man buvo supranatam ir gerai, man nebuvo nei sunku, nei ką, buvo vienas lengviausių dalykų universitete pakolkas. Tačiau tai yra tik vienas dalykas ir visi kiti dalykai universitete, visos kitos kalbos, tarkime, kiti visokie kursai – jie nebuvo tokie lengvi. Kad aš dirbau su vienu kažkokiu tiktais aspektu – jo, vienam kursui padėjo, tačiau kitiems įtakos neturėjo, sakyčiau.

Norėjau truputį grįžti prie studijavimo klausimo. Esi anksčiau minėjęs, kad kažkiek universitete trūksta grįžtamojo ryšio iš dėstytojų. Tai kaip manai, ar šį semestrą pasikeitė situacija, ar tu vis dar tai pastebi?

- Manyčiau, šiek tiek pasikeitė, bet tai buvo labiau karantino ir nuotolinio mokymosi padarinys dėl to, kad kai visi yra susiskambinę per “MS Teams” yra labai lengva paklausti klausimo, parašyti žinutę ir kad dėstytojas tai pamatytų ir kad jis tau atsakytų, ir plius kai nereikia gyvai

klausti daugumai drąsiau yra paprasčiausiai. Tai realiai manau, kad atsirado to grįžtamojo ryšio šiek tiek daugiau ir dėstytojai galbūt labiau linkę atsakyti į klausimus yra, drąsiau mums patiems, kaip studentams, jų paklausti, bet čia greičiausiai dėl to, kad mes buvome į tokią situaciją pastatyti dėl nuotolinio mokymosi.

Karantino pliusas?

- Jo, studijoms gerai, nes tu gali klausti. Iš vienos pusės jo, pliusas.

O šiaip karantino poveikis atmosferai tarp kursiojų ir socialiniams ryšiams su kursu, ar tai padarė teigiamą labiau įtaką, ar nepakeitė? Kaip tu įvertintum dabar tą atmosferą?

- Sunku komentuoti, dėl to, ka aš realiai nei prieš karantiną, nei dabar per karantiną nelabai bendravau su kursiokais, išskyrus tuos, kuriuos pažįstu iš anksčiau gyvenime ar teko netyčia susipažinti. Tokių, kad kažkas pasikeistų labai... rodos, kažkiek to bendravimo yra daugiau, nes paprasčiau bendrauti internetu, kai nereikia visiems susitikti bendrai, lengviau organizuoti, kad visi tiesiog prisėstų prie kompiuterio kažką kartu paveiktų, negu organizuoti gyvai į kokį barą nueiti ar dar kas nors. Atrodo, kad yra lengviau bendrauti visiems, bet per mažai dalyvauju tame, kad galėčiau normaliai komentuoti.

Ok. Aš jau kaip ir prieinu paskutinius klausimus. Tai dabar klausimas, kuris yra vienas iš centrinių, dėl ko mes išvis susitinkame. Tai ar planuoji tęsti studijas?

- Jo, planuoju. Tikrai planuoju, tikrai norėčiau užsibaigti bakalaurą. Būtų labai smagu. Manau, kad tai, kad aš vis tiek galiu dabar, sugebu derinti studijas ir universitetą man tiesiog yra privalumas ir aš realiai galiu gauti ir bakalaurą, ir tuo metu darbo patirties. Tai man nėra iš esmės jokios priežasties negauti bakalauro. Ir plius man patinka mokytis, man patinka nauji dalykai, tai visai smagu tiesiog turėti bakalaurą kaip pasiekimą gyvenime.

Kas turėtų nutikti, kad mestum studijas ar bent susistabdytum, akademines imtum?

- Akademinėms tikrai nereikia ten daug ko. Jei kils grėsmė, kad iškrisiu iš universiteto, per daug skolų ar dar kas nors, nu tai vis tiek, akademinės – lengviausias būdas to išvengti. O šiaip, kad mesčiau universitetą tiesiog, taip, man turėtų pasiūlyti labai gerą darbą. Turėčiau gauti labai gerą darbą.

Apie kokią pinigų sumą eitų kalba?

- Čia net ne visai apie pinigų sumą kalbėčiau, o labiau apie, kaip čia, užtikrintumą darbo. Nes vis tiek čia, kai tik pradedi savo karjeros laiptais, tai visą laiką yra tas, kur tiesiog... jo, tai yra nuolatinė darbo vieta, tačiau niekad nežinai, kas gali nutikti, dėl patirties trūkumo vis dar ar dar

kažkas, iš esmės, gali prarasti tą darbą. Galbūt nesijaučiu pats taip ganėtinai užtikrintai, kad išdrįsčiau, bet jei gaučiau poziciją, kuri būtų tokia, kur jausčiausi užtikrintas joje, kad čia yra kuriam laikui pozicija, galbūt nereikės kurį laiką ieškotis darbo, galiu pragyventi jau su tuom – jei toks darbas man trukdytų studijoms, aš tada galėčiau tikrai mesti studijas

Ar tavo draugų tarpe yra tokių, kurie jau metė studijas?

- Jo, tikrai yra. Tarkim, tame pačiame mano darbe, mano bosas, jisai realiai metė studijas po trečio kurso vien dėl to, kad gavo gerą poziciją. Tai jo, yra. Yra keli, kurie buvo susistabde studijas ir svarstė, ar grįžti, ar ne. Iš tokių artimesnių draugų tai dar niekas nemetė. Kai kurie galvoja panašiai, kaip aš, kad jei gaus gerą poziciją, tada ir mes. Tai nėra labai tikėtina ir greičiausiai taip nenutiks, nes tai nėra dalykas, kuris nutinka staiga iš karto, čia vis tiek yra procesas gauti tokį darbą, tai greičiausiai taip nenutiks ir greičiausiai užsibaigsiu aš tą bakalaurą. *Tai ką, to turbūt ir palinkėsiu. Aš jau paklausiau visko, ko norėjau. Labai ačiū už atsakymus ir už tai, kad sutikai dalyvauti visus tris kartus.*

- Žinoma, nėra gi čia sudėtinga atsakyti porą klausimų.

11C (2021-01-29)

Ar sutinki, kad būtų įrašomas šitas pokalbis?

- Jo.

Ačiū. Tai pradėdu nuo to, pasitikslinu – ar tu tebestudijuoji?

- Taip.

Nesistabdei?

- Ne.

Tai kaip tau šitie antri mokslo metai. Ar jie skyrėsi nuo pirmųjų?

- Iš dalies taip, iš dalies ne. Nesiskyrė kad vėl nuotoliniu, bet skyrėsi gal tuo, kad šis semestras buvo pats praktiškiausias mano dalyko prasme.

Ta prasme, kad kursai naudingi?

- Taip. Tie kursai buvo labiausiai gal susieti su tuo, su kuo dirbsiu, kuo turėčiau dirbti ateity. Gal tas labiausiai išsiskyrė. Ir gal kartu, kad dirbau jau ne individualiai, o jau buvo kur komandom. Tai čia irgi toks naujas dalykas, kurio nebuvo praeitais kursais.

Prisimenu, kaip aną kartą sakei, kad kaip ir trūksta to komandinio darbo, tai jau šį semestrą susitvarkė šitas klausimas, ar ne?

- Jo, vienas dalykas buvo, kur jau reikėjo pasiskirstyti į komandas ir daryti bendrą projektą. Kitą semestrą, man atrodo, irgi bus kažkoks. Vienas dalykas bus, kur reikės komandom, kažkas tokio. Tai čia jo. Kas dar naujesnio... kažkas skiriasi... daugiau gal ir nieko tokio labai.

O kaip tai, kad nuotolinis? Galbūt ir šiaip būtų krūvis per didelis, bet kaip manai, kokį poveikį padarė tai, kad buvo karantinas?

- Karantinas, tuoj pagalvosiu, kaip čia atsakyti. Gal kažkiek motyvacija dingdavo dėl karantino, nes kažkaip kai gyvai, kažkaip yra daugiau motyvacijos eiti į paskaitas, o kai karantino metu tai viskas nuotoliniu, įrašoma, tai tu realiai tiesiog sakai – prieš egzaminą pažiūrėsiu ir viskas. Dar kartu seminarai dėl karantino labai... paskaitos tai dar nieko, bet seminarai labai nepatogu nuotoliniu. Įrankius reikia dar... prie įrankių nelabai dar integruojama. Nu tai jo.

Tos problemos su mokslo procesu, jos buvo dėl karantino, ar šiaip manai, kad yra kažkokių trūkumų studijų kokybėje?

- Pagrindė buvo dėl nuotolinio ir šiaip kitų labai nepastebėjau, viskas atrodė, dėstytojai protingi. Vienas dalykas buvo gal sunkesnis, jo medžiaga buvo kažkaip per sunki pradžiamoksliui. Bet manau, čia kaltė dėl to, nes mes patys pirmi tą kursą gavom šiais metais. Ne kursą, bet tą dalyką pirmą kartą mūsų studijų programoje padarė privalomą. Aš manau, patys dėstytojai nežino, kaip geriau pateikti, tai gal dėl to iškilo sunkumų, bet realiai pagrindinės problemos gal dėl nuotolinio. Bet irgi jos tokios nėra esminės.

Tai sumoj paėmus tu esi patenkintas mokslais?

- Jo, gal šiuos metus net labiau už praeitus, nes, kaip ir sakiau, jau kažkaip net supranti, kaip gali vykti darbas po universiteto. Du dalykai bent jau buvo tikrai geri profesiniu požiūriu.

Čia kokie dalykai?

- Programų sistemų inžinerija ir duomenų bazių valdymo sistemos. Pirmame dalyke mes grupėm dirbom. Kitam mokėmės apie duomenų bazes, kurių tikrai reikės.

Kaip tau visas bendras krūvis? Ar manai, kad studijos per sunkios arba kaip tik per lengvos?

- Aš galiu pasakyti, kad šitas semestras buvo sunkiausias man asmeniškai, bet iš dalies prisidėjo nuotolinis, daug sunkiau motyvacijos rasti, susikaupimo. Buvo net trys dalykai, kur reikėdavo pristatyti darbą programavimo. Tai šitas irgi, nes praeituose buvo du dalykai. Reikėdavo kas savaitę vieną dalyką pristatyti, tai nuolat turėjai daryti. Bet, krūvio prasme, aš manau, gal ir geras

buvo. Manau, pakankamas. Kartais prisidėdavo, kad reikėdavo viską į vieną savaitę, bet čia jau labiau ne studijų problema, o mano buvo.

Ok. O kiek tu maždaug skirdavai mokslams valandų per savaitę?

- Gal kokias 15-20. Vieną dieną būdavo 10 valandų, ne, ne 10, kokios šešios, o kitą dieną – nulį. Va taip aš išdalydavau, tai toks nebuvo, kad aš kasdieną po biškų. Būdavo kas dieną viską.

O tu čia skaičiuoji su paskaitom ar tik individualiai ką darydavai?

- Paskaitų neskaičiuoju, čia gal individualiai. Nežinau, gal 15, ne 20. Būdavo, kad kartą į savaitę labai daug reikėdavo pasėdėti, kartais mažiau, tai tiesiog taip.

Ar likdavo laiko laisvalaikio veikloms, poilsiui?

- Per daug gal net [juokasi – aut.past.]. Atrodė sunku, bet iš dalies sunku būdavo laiką dėl pačio savęs, ne studijų problema. Tiesiog reikėdavo pačiam kažkaip geriau pasiskirstyti. Nu bet adrenalinas gerai [juokasi – aut.past.].

Kartais gerai vienu kartu, užėina įkvėpimas.

- Jo. Ten kartais būdavo gal... būdavo pirmadienį, antradienį, trečiadienį, va taip, tas tris dienas atkenti, kažkaip padarai ir tada jau kitom dienom šiek tiek atsiputi, ir vėl į trasą.

O dar turi kažkokių veiklų šalia studijų? Praktiką, darbą, kažką tokio?

- Ne, nes dėl karantino čia irgi viena iš problemų, sunkiau rasti praktiką ir darbą. Bet šį jau semestrą bandau, pradėjau bandyti. Dar nelabai, nes kažkaip, tiesiog, išvažiavau iš Vilniaus, nes nuotolinis ir kažkaip nebandžiau. Pamačiau dar, nežinau, ar sugebėsiu. Pačioje pradžioje nežinojau, ar spėsiu viską, po to galvojau – blemba, būčiau spėjęs. Bet išėjo kaip išėjo.

Kokie darbai domina? Ko ieškaisi praktikos kokios srities?

- Jau kad praktika būtų susijusi su tuo, ką aš mokausi. Kad įgaučiau tos patirties, ne dėl pinigų. Pinigai būtų irgi gerai, bet dabar labiau ieškau su specialybe. Pažiūriu vis skelbimus, ar kažką tokio. Užsirašęs į vieną kaip konkursą, bet dar tik vasarį bus.

Kokių tu būtent dalykų labiausiai nori išmokti toje praktikoje arba darbe?

- Gal pirma pamatyti, kaip atrodo tas darbas iš arti, nes galvoje susidaręs esi vieną įvaizdį, o iš tikrųjų gal kitaip. Pagrindinis būtų praktikos tikslas – pamatyti, kaip realiam gyvenime tai, pa, programavimas vyksta iš arti. Jo, to manau gauti praktikos tikslas būtų.

Ar yra specifinių dalykų, kurie domina? Ne tiesiog tas bendras žodis “programavimas”, bet kažkokios sritys siauresnės?

- Kai kurios gal domina, bet aš dar universitete nepabandęs visko. Toliau bus dalykų, kur labiau yra specifiniai. Trečiame kurse bus daugiausiai specifinių kursų, kur galėsi pats pasirinkti, ko tu nori. Aš to gal ir labiausiai laikiu, nes įdomiausi jie. O dėl specifinių gal ir žiūriu, bet netaikau dar nieko specifinio, tiesiog, jei yra kažkokia praktika IT srity – žiūriu ją.

O kaip tavo draugai ir kursiojai? Ar yra daug tokių, kurie dirba ir derina darbą ir studijas?

- Bent jau dabar, kiek su pažįstamais, tai irgi ieško, bet dar nedirba. Manau, prie to prisidėjo, kad karantinas, dauguma išvažiavę iš Vilniaus. Pvz., neseniai su grupiuku šnekėjau, jis pildė paraiškas ir jam sako – palauk karantino pabaigos, nes tipo tik tada galima apmokyti naują žmogų. Per kompiuterį, jaučiu, apmokyti naujoką tai čia yra darbo.

Nu jo, vargas turbūt vis tiek.

- Dėl to dauguma, manau, įmonių laukia vasaros, pavasario, kada jau baigsis ir gal bus didesnis, daugiau vietų, kur galima ir bus įmonėms pačioms lengviau apmokyti.

Ar tu planuoji, jei susirasi darbą, tarkime, idealiu atveju, nežinau, kitą savaitę susirandi, tai tu planuotum ir semestro metu dirbti?

- Jo, manau, bandyčiau derinti. Galiu pasakyti, bent jau studijų laikas yra gerai sudėliotas. Studentui, ieškančiam darbo, matosi, kad studijos orientuotos, kad žmogus galėtų derinti ir darbą. Bent jau man taip atrodo.

Kokiu etatu, manai, yra įmanoma dirbti? Kaip tu pats planuotum, kiek tų valandų skirti darbui per savaitę?

- Aš manau, kad pilnu etatu jau būtų problema. Nukentėtų tikrai mokslai. Bet puse etato, manau, būtų pats tas, nes pvz., aš bent jau turiu vieną dieną, kur aš neturiu nei vienos paskaitos, tai paimk 8 valandas, o po to kažkur susidėlioja, kad 4 valandos ryte arba vakare būna laisvos po paskaitų. Tai manau, puse etato būtų pats tas praktikantui. Pilnas etatas įmanoma, bet čia jau manau, nukentėtų mokslai labiau.

O kiek turėtų pasiūlyti, kokią algą turėtų pasiūlyti, kad sutiktum pilnu etatu dirbti?

- Nežinau net. 1000, nežinau.

Čia toks klausimas, kadangi sakei, kad turbūt vis tiek labiau norėtum puse etato, bet tarkime, jeigu sakytu, arba pilnu, arba nieko, tai būtų pinigai, kas įkalba, tie 1000 eurų? Kas padėtų apsispręsti, kad vis dėlto taip jau aukoti labiau mokslus, bet tą darbą pilnu etatu imti?

- Nežinau. Jei man būtų toks variantas, tai bandyčiau gal tada pilnu etatu. Bet tada jau nebūtų laiko tiems kitiems dalykams. Būtų mokslas, darbas. Bet bandyčiau gal. Kaina nėra tas...

pradžioj, bent jau aš taip manau, kad pačioje pradžioje ta kaina, ta alga būtų gerai, smagu, bet kai esi pradedantysis, gali kelis mėnesius padirbti už dyką net, gauti tos patirties. Tu įmonei esi kaip toks, tu nesi tas, kuris daro pridėtinę vertę, esi tas, kur ima laiką kitų žmonių ir mokosi. Tai manau, bent jau kokią pusę metų tai ta alga neturėtų būti galvoj. Nu po to kai jau mato, kad tu dirbi, tau gerai viskas, tada, manau, galėtų tau pradėti mokėti.

Tarkime, pusę metų padirbi ir turi tą įrašą CV, kad turi kažkokios visai jau geros darbo patirties pusę metų, turbūt dar tu iš anksčiau, prisimenu, pasakojai, kad tu vasarą dar kažką dirbai, bet nesusijusio su informatika. Kaip manai, kas tada būtų patys tie stipriausi faktoriai tavo CV? Aš tas faktas, kad tu studijuoji ar kad po kelių metų turi diplomą, tada pusė metų kažkokios praktikos arba darbo pagal specialybę ir tada tie visi kiti darbai, galbūt dar savanorystė, nežinau, ar esi užsiėmęs. Kaip manai, jei reiktų išrinkti pagal stiprumą šituos faktorius savo CV, kas yra svarbiausia ir kas mažiausiai svarbu?

- Tipo, kai turiu diplomą, kai baigiu, ar ne?

Jo, tarkim, kad jau turi diplomą.

- Aš manau, surikiuočiau – turiu diplomą, dirbai šešis mėnesius ten ir kiti darbai. Nežinau, tas diplomą ir darbas tai tokie, gal kai kuriom įmonėm gal tas svarbiau, kitom tas. Jei reiktų sakyti, kad dar mokausi ten – sakyčiau, darbo patirtis. Bet dabar jei diplomą, keturi metai, tai gal kad turiu diplomą svarbiau.

Tai darbo patirtis ir diplomą vos ne dalinasi pirmą vietą?

- Jo, bet truputį duodu daugiau diplomui. Parodyti, jei jau baigė šitą, tai vadinasi, kažką turi galvoje. Darbinis parodo, kad kažką jau nutuoki, kaip viskas vyksta, turi kažkokius kaip pradmenis. Tokie dalykai, kažkuris vis kito įmonės direktoriaus akyse keičiasi.

Kaip manai, tada diplomą, be to, kad parodai, kad kažką moki, ką dar tas universitetas duoda tau?

- Vienas dalykas – kai kurios įmonės, ne tai kad privalomai, bet pabrėžia, kad ieško žmogaus, kuris mokosi tokioje srity. Tai tai vien duoda, nes kai kurie darbai, pvz., valstybės įmonėse, privaloma diplomą turėti, man atrodo. Taip pat ką jis duoda, universitetas kartu duoda ryšių voratinklį. Tu bendrauji su tais pačiais kolegomis, ryšiai gaunasi. Dar dėl to. Taip pat yra, kai kuriuos dalykus tiesiog labai sunku išmokyti pačiam, dėl to irgi universitetas svarbiau, duoda tai, kur negali, arba labai daug resursų kainuos.

Kokių dar asmeninių savybių ir įgūdžių reikia turėti, kad jau taip sėkmingai pasirodytum tam darbo pokalbyje?

- Parodyti, kad tu nori mokytis. Tada tu ateisi ir tikrai rodysi iniciatyvą tobulėti. Taip pat gal, tuoj sugalvosiu, nu va, noras mokytis, ir kaip čia pasakyti, entuziastingas, matosi, kad tu turi energijos, o ne toks ehh. Gal šitas. Tiesiog, kad tu esi toks, gal dar savybė, kad nevēluosi, nebus tokių visokių – va, ateini tada ir tada, išeini tada ir tada tipo. Pampiršau tą žodį.

Atsakingas?

- Jo, jo, gal atsakingas.

Pareigingas?

- Pareigingas, va. Pareigingas.

Ok. Kaip manai, kur šitas savybes žmogus gali udgytis? Ar jos yra neišugdomos, o tiesiog turi jau toks būti?

- Entuziazmas – jos gal nelabai išugdysi, ją turi jau asmeniškai turėti, tau tas dalykas turi patikti. Nu kaip, gal ir gali, bet tiesiog, tau turi tas dalykas patikti. Nors gal gali fake it till you make it (liet. apsimetinėti, kol pavyks). O manau, pareigingumą ir norą mokytis gali nuo vaikystės išsiugdyti paprastai, mokykloje pačioje.

Ok. Dar truputį norėjau grįžti prie universiteto ir mokslų klausimo. Jau kaip ir pasakei, kad tau kaip ir šitas semestras buvo visai sudėtingas, bet jeigu palyginti sesijų vidurkius visų trijų, kurios buvo aukščiausias ir kurios – žemiausias?

- Pirmas buvo aukščiausia, šitas – žemiausias.

Tokia tendencija.

- Jo. Galima sakyti, kur nuotolinis jau sumažėjo, nes tiesiog, aš manau, tai irgi turi įtakos. Bet sumažėjimas nėra labai didelis.

Ne vien yra tas skaičius pažymys, bet ir kaip tu pats jautiesi, ar tu jautiesi išmokęs daug? Ar esi patenkintas tais rezultatais, ką išmokai?

- Jo... nu kaip, manau, kiek aš įdėjau darbo, tiek aš ir gavau. Galima visą laiką geriau, bet esu gan patenkintas. Išmokimo prasme tai negali sakyti, kad jau 100% vau, bet nu kokie 70% kiek išmokau, pasisavinau. Iš 100, kažkur 30% kažkaip užkišau ten ir neatsimenu.

Ar jauti progresą tarp semestro pradžios ir dabar, kad per tuos penkis mėnesius kažko, nu padarei pažangą iš esmės?

- Jo, jo. Nu jaučiu pažangą, bet negaliu taip pasakyti, tipo, va, taip, aš ją jaučiu. Tiesiog išmokau kai ką, atsimenu. Toks, jo, šitas kursas man šitą paliko, gerai.

Reikėjo kitam semestru rinktisi pasirenkamuosius arba BUSus?

- Du dalykus reikėjo. BUSai ne. Du dalykus pasirenkamus, bet jie tokie labai... negaliu juos taip pasirenkamais vadinti, tiesiog buvo du, ir trys variantai.

Pagal ką tada išsirinkai, ką atmesti?

- Vienas buvo fizikos. Tai pasirinkau tiesiog lengvesnį pagal mane, nes vienas buvo toks vien jau perskaičius kontekstą, atrodė nope (liet. ne), nenoriu šito. O kitas buvo labiau tokia vadyba, informatikos teisė ir buhalterinė apskaita. Kažkaip vadyba nesudomino perskaičius aprašymą, teisė irgi, tai apskaita liko, galvoju visai įdomu būtų ten, išmokti skaičiuoti kažkaip įmonės ar kažką. Tai pasirinkau šitą. Jo, tai vieną pagal sunkumą, kitą – pagal įdomumą.

Supratau. Kaip pats universitetas, dabar kai teko gyventi nuotoliniu būdu, bet vis tiek, kaip yra bendravimas su kursu? Ar atmosfera tarp bendramokslų, kokia ji yra – gera, ar kaip ten?

- Kaip pasakyti, jinai gal nepasikeitė, bet tiesiog gan sumažėjo. Mažiau ten. Nu bet bendrauju su kai kuriais grupiokais, bet kažkaip gyvai daugiau bendravau, nes nu gyvai jų yra daugiau. Ne su visais esi toks artimas, kad galėtum per nuotolinį rašinėti. Yra keli, tai su jais. O pats kursas, tai mes esame... palyginus, aš turiu pažįstamą, kuris mokosi kitame irgi Vilniaus universitete, tai ten jų aktyvumas daug didesnis už mūsų. Mūsų, galima sakyti, neaktyvūs palyginus su jais. Bet čia gal tokia labiau nuo pat pradžių tokia buvo, čia nepasikeitė niekas.

O kad ir neaktyvūs, ta atmosfera, ar jaučiasi kažkokia konkurencija? Ar vis tiek labiau kolegiškai žmonės bendrauja? Ar, tarkime, gali pasiklausti pagalbos, dėl mokslų kažko?

- Kažkaip mes... nes pvz., ten kur medicinos, atrodo, jie net patys jie tą [nesigirdi – aut.past.] sistemą prašė.

Ką tokį, gali pakartoti?

- Skaičiau straipsnį, kad Medicinos fakultetas įsirašė tą SVOL sistemą, kur stebi per egzaminą. Čia jau konkurencija, manau. O pas mus nėra jokios konkurencijos, atrodo. Nežinai – paklausi. Du atsakymai – žmonės, kurie žino, tau padės, atsiųs. Viskas normaliai, kolegiškai labiau, nei konkurenciškai.

Ok. Šiaip einame prie pabaigos. Tai dabar tas gal kertinis klausimas – ar planuoji tęsti studijas?

- Jo.

Kas turėtų atsitikti, kad vis dėlto mestum?

- Vienintelė mintis, kad mesčiau – mane išmestų. Šita gal tik priežastis.

Tipo dėl skolų ir nepažangumo?

- Jo, nebent. Nežinau. Pats savo noru tai jau ne, per daug, manau, jau investavau laiko.

O skolų neturėjai?

- Ne.

O tavo aplinkoje, tarp kursiojų, ar yra tokių, kurie jau metė?

- Jo [nesigirdi – aut.past.]. Jau metė, mūsų buvo keturi tokie, du metė.

O jie pasakojo, dėl ko metė? Žinai?

- Dėl vieno nežinau. Vienas tiesiog sakė, kad jam per sunku, jis tipo, tiesiog jam. O kitas irgi... Vienas sakė, kad jam per sunku ir išėjo į kolegiją, informacijos per daug, čia ne mano. Tipo, labai jau daug man reikia stengtis ir jis sako – ne, ne. O kitas išėjo dėl to, kad pats dalykas jam, sako, ne, nenoriu būti programuotoju ir viskas.

Kažkur kitur planuoja stoti, į kitą sritį, tą prasme?

- Jo. O daugiau... negaliu sakyti, kad ten pusė jau atkrito, bet jo, iš mūsų grupės gal daugiausiai ir išėjo.

Tai ką, kaip ir visko paklausiau. Ar dar turi kažką pridurti?

- Ne.

Ok. Jei prisiminsi vėliau, kad kažko nori, kad vis dėlto nedėčiau, kažkokios informacijos, arba kažką nori patikslinti, tai rašyk, sakyk. Šiaip jo, čia jau buvo paskutinis kartas. Labai ačiū, kad dalyvavai.

12C (2021-02-01)

Tai gal galime pamažu pradėti. Pirmas dalykas – labai ačiū, kad sutikai tęsti. Man tai reiškia parašytą magistrą. Čia jau paskutinis kartas, kai mes šnekamės šiomis temomis, tai labai ačiū, kad visus tris kartus sutikai ir dalyvavai

- Prašom.

Labai smagu. Ar sutinki, kad interviu būtų įrašomas?

- Jo.

Ačiū. Tai gerai, pirmas dalykas – ar tu tebestudijuoji ir nesistabdei?

- Taip, tebestudijuuju.

Tai kaip tau tie antri mokslo metai, tiksliau, tas vienintelis semestras praėjęs. Ar skiriasi nuo pirmo kurso?

- Nuo pirmo kurso pirmo semestro skiriasi, nes vis tiek nuotolinis. O antro semestro jau nelabai pasakyčiau, kad skiriasi. Tiesiog daugiau... vis tiek motyvacijos yra tas trūkumas tuo nuotoliniu, palyginus negu kontaktiniu. Bet labiau prisiverčiu visokius šituos laboratorinius padaryti. Praeitam semestre, pirmo kurso antrame semestre, aš nepabaigiau pilnai kai kurių laboratorinių. Šį kartą visus pabaigiau, išskyrus vieną. Ten jau buvo visiems per sunkus, ten toks funkcinio programavimo bajoris buvo. Tai motyvacijos gal šiek tiek daugiau, daugiau pabaigtų darbų ir gal geresni pažymiai dėl to.

Palyginus visas tris sesijas, kurios sesijos pažymių vidurkiai buvo patys geriausi ir kurios buvo patys blogiausi?

- Manau, antro semestro buvo blogiausi. Geriausi tai, dabar galvoju – ar pačio pirmo, kai kontaktinis, ar šio. Dabar nelabai atsimenu pirmo pačio. Ten buvo penketas vienas, tai tas gal šiek tiek sumažino balus. Ten iš matematikos. O šį semestrą matematikos nebuvo, nu tik ten logika, kaip mokomės jau tris semestrus. Šiaip lengviau turbūt šį semestrą buvo, nei pirmą, bet panašūs pažymiai, man atrodo, pirmo ir šio semestro.

O pats, ne vien apie pažymius kalbant, ar jautiesi daug išmokęs? Ar esi patenkintas tais savo rezultatais?

- Kaip ir jo. Jaučiuosi šį semestrą daugiausia išmokęs ir šiaip man patinka, rezultatai matosi. Programuoti ko mokė tai visa tai praktiškai panaudojom. Nu ten programų sistemų inžinerijos dalyko. Gaila, yra ten dalykai, kurių mokomės, kur atrodo, kad tikrai nepravėrs, tai ten tas funkcinis programavimas. Bet šiaip šis semestras man atrodo toks naudingiausias, kaip programuotojo profesijai.

Tai daug dalykų, ką galima bus panaudoti ateity?

- Taip.

O kas labiausiai nepatiko šiais metais, šį semestrą?

- Labiausiai tai funkcinis programavimas.

Teko girdėti, kad kitas kažkuris pašnekovas sakė, kad funkcinis programavimas yra kažkoks keistas dalykas. O jis toks nenaudingas yra, ar sunkus, kas su juo negerai?

- Nu jis, kaip suprantu, yra labai naudingas labai siauroje srityje ir aš dar nepilnai pagaunu, kokia ta sritis galėtų būti. Bet, kaip dėstytojas aiškino, kitas, jau ne funkcinio programavimo, nes

fukcinio programavimo dėstytojas taip ir pasakė, kai paklausė kažkas “dėstytojau, o kur šitą panaudosim?”, sako “tai aišku, kad niekur”. Toks bajeris buvo dėstytojo, bet normalus dėstytojas sakė, kad, ta prasme, programų sistemų inžinerijos, kad fukcinio, pavadinsiu, atributai, vis dažniau atsiranda normaliam, nu, objektiniam programavime, tam dažniausiai naudojamame. Žinoti pagrindus maždaug, kaip ten viskas veikia, tai visai yra naudinga. Bet nežinau, ar pilnai tikėti tuo. Fukcinis toks atrodo nenaudingas dalykas. Apskritai kalbant.

O kas patiko labiausiai?

- Labiausiai patiko tai normalus programavimas, objektinis. „C Sharp“ kūrime programėlę, atsiskaitinėjome ją kas mėnesį, ir dar konkurse programėlių dalyvavome to dalyko surengtam. Tai visai smagu buvo ir visai naudinga, išmokau nemažai.

Ok. Gal dar prie konkursų grįšim po to. Norėjau paklausti, grynai vat ar studijų kokybę vertini gerai, ar ta kokybė yra tenkinanti?

- Ar galima būtų tiesiog nuo 1 iki 10 vertinti?

Jo jo.

- Tai sakyčiau kokie 7 būtų. Šio semestro studijų kokybė.

Čia pagrinde tas nepatikęs dalykas numuša, ar dar kažkokių yra priežasčių?

- Nepatikęs dalykas ir nuotolinis būtent, nes, na, aš turbūt jau antrą pokalbį skundžiuos apie šitą nuotolinį, kad man motyvacijos trūksta dėl jo ir dėl to vertinu taip žemiau, nei turbūt pirmą semestrą vertinau, neatsimenu.

O šiaip susitvarkė? Aš girdėjau, kad praeitą semestrą būdavo dėstytojai dingsta mėnesiui. Tai jau šį semestrą normaliai prisitaikė prie nuotolinio universitetas?

- Atrodo, jo. Lygtais taip. Visi dėstytojai laiku paskaitose pasirodydavo. Kaip ir nepastebėjau, kad būdavo kliūčių kokių techninių ar dar kažko. Ir iš anksto pakviesdavo į Teams komandas, tai va, ir dabar jau pradėjo kviesti kitam semestru. Smagu matyti, kad dėstytojai nepasimetė.

O šiaip studijos, nežinau, su karantinu gal truputį sunkiau įvertinti, kaip būtų ne nuotoliniu, bet apskritai kaip manai, ar krūvis yra pakankamas? Ar nėra kažkaip per daug, per sunku? Ar kaip tik, atvirkščiai, per lengva?

- Manau, krūvis yra pakankamas, jo. Jei dar prasiplėsti, tai tas funkcinis irgi, tiesiog jo laboratoriniai daug balų verti, tai buvom priversti tai daryti ir tada motyvacija kitiems dalykams dingsta. Išivaizduoju, kad krūvis yra pakankamas, bet vis tiek gaunasi, kad po to atsiskaitymams paskutines dienas ruošiesi, nes semestrą nelabai mokeisi to dalyko. Šiaip jo, krūvis pakankamas.

O idealiau atveju tu studijas norėtum truputį palengvinti, ar dar galima kažkiek pasunkinti?

- Manau, subalansuoti labiau. Kad balais būtų tas krūvis vienodesnis. Bet atrodo, sakyčiau, subalansuoti labiau. Nei pasunkinti, nei palengvinti.

Ok. Kiek tu maždaug skiri valandų per savaitę mokytis? Su paskaitomis, tarkim. Vis tiek, kai karantinas tai įrašai paskaitų. Kiek iš viso per savaitę gaunasi mokslams tų valandų?

- Galvoju. Galbūt tokiom savaitėm, kai nėra atsiskaitymų, kai tiesiog ten paprasta savaitė, tai gal kokias 6-7 valandas. Paskaitas kaip ir praleidžiu ir tada pasižiūriu įrašą greitai praskipindamas (liet. vietomis peršokdamas). Ir šiaip paprogramuoti reikėdavo, tai irgi skiriu kažkiek laiko. Tai čia tokiom atsipūtusiom savaitėm. O aktyvesnėm tai gal ir kokių 12-15 valandų, sakyčiau. Čia per savaitę.

Tai laisvo laiko poilsiu ir hobiams lieka turbūt?

- Jo, per akis.

Norėjau pereiti prie klausimo apie hobius ir laisvalaikį, bet dar prisiminiau, norėjau paklausti, ar turėjai kažkokių pasirenkamųjų dalykų? Kitam semestru ar reikėjo rinktis? Arba BUSų?

- Jo, kitam semestru yra du, reikėjo du pasirenkamuosius dalykus pasirinkti, ir praeitą semestrą buvo BUSas.

Ir kaip tu juos rinkaisi, pagal kokius kriterijus atsirinkai, kurį rinktis?

- BUSą rinkausi tai labiau pagal lengvumą, manau, nes kiek girdėjau, ten visai lengva buvo, ir iš tikrųjų gavosi ten lengvai. O pasirenkamuosius dalykus... ten nelabai daug skirtumo yra. Fizika informatikams pavyzdžiui, vienas pasirenkamųjų dalykas – fizika informatikams, ir dar kažkokia taikomoji fizika ar kaip ten vadinasi. Nelabai ten daug pasirinkimų. Tiesiog pasiskaitai, kas apraše negirdėta nematyta ten palyginus su kokia mokykla, ir pasirenki tą, kas, atrodo, bus nauja. Ir dar buvo ten buhalterinė apskaita, man atrodo, kitas pasirenkamasis dalykas, norėjau tą pasirinkti, bet vietų neužteko, lūžta, striginėja tie serveriai, tai pasirinkau informatikos teisę ar kažkas tokio. Tai kokie kriterijai, maždaug – kas naujo, nematyta, gal ten BUSai tai lengva, ir tiesiog kitas pasirenkamasis tiesiog taip gavosi, nes vietų neliko.

Ok. Skolų negavai dar iki šiol nei karto, kaip suprantu?

- Ne.

Ir perlaikymų irgi nebuvo? Ar buvo jau?

- Ne. Ta prasme, buvo, ar tie, kurie neišlaikė laiko?

Ar tau teko pasinaudoti galimybe pirmo perlaikymo?

- Ne, ne. Neteko.

Tai va, dėl tų visų laisvalaikio dalykų, prisimenu, kad per mūsų praeitą pokalbį sakai, kad prie SA kažkiek minimaliai prisidėdavai, pasavanoriauti maždaug, bet norėjai gal daugiau prisidėti. Tai kaip tau šį semestrą, ar buvo įmanoma kažką padaryti?

- Manau, jo, buvo, bet aš nelabai ten prisidėjau. Lygtais, dabar neprisimenu, kaip ten tiksliai, ten MiDi atidarymo vakarą, man atrodo, planuoti, tai tiesiog buvau kartą pasijungęs su tais savanoriais į pokalbį. Tai ten tiesiog kažką aptarėm – aš nelabai aptariau, labiau Laura tokia aptarė, papasakojo idėją. Jo, daugiau nebeprisijungiau, nežinau, ar ten kažką planavo, lygtais ne. Buvo užduotis surasti grupių, kurios galėtų atidarymo vakare dalyvauti, bet lygtais daugiau galimybių nebuvo prisidėti. Bent jau aš nepamenu, kad būtų buvę, ir nelabai prisidėjau daugiau. *Galimybių nebuvo, tai čia kaip suprasti?*

- Lygtais nemačiau, kad daugiau kažką rašytų ar siūlytų, kad organizuoti padėti. Ai, tiksliai, buvo. Buvo, gal ne visai su SA... nors gal su... jo, su SA. Buvo LAN vakarai – internetu susijungia daug studentų, žaidžia tam tikrus žaidimus, iš anksto sugrupuoja žmones. Tai šitą organizavo, tai prie šito neprisidėjau. Tai kaip ir mažiau, nei praeitą semestrą prisidedu tokių socialinių dalykų.

Čia dėl karantino, ar atsibodo kažkaip?

- Nežinau, kažkaip... gal atsibodo, gal tingiu. Kažkokia tokia kombinacija tingėjimo ir atsibodimo.

O pati atmosfera tarp kursiojų, pvz., jeigu norėtum pasiklausti patarimo dėl mokslų, tai ar atmosfera yra gera, ar žmonės nekonkuruoja ir ar yra galimybė tartis, tarkim, bendrauti draugiškai su kursiokais?

- Jo, yra, bet yra visai nedaug žmonių. Mes turime “Discord” serverį, ten gali pasiklausti, tai ten dažniausiai atrašys, bet atrašys keli žmonės. Ten labai daug nėra labai aktyvių žmonių. Bet grupiokų pasiklausti tai laisvai gali, jei kažką jie mokėsi tai patars, pasakys, jeigu ne – tai irgi gal kažką pasakys, patars, gal kažką girdėjo iš kitų grupiokų ir panašiai. Tai visai OK ta atmosfera yra.

Ok. Kaip yra galimybės pasiklausti kažko iš dėstytojų, jeigu yra poreikis? Pasikonsultuoti pvz.

- Irgi yra galimybė lygtais. Lygtais keli dėstytojai sakė, kad galima jiems rašyti laisvai dėl pasiklausti dalykų. Yra rašę, man atrodo, matematikos logikos dėstytojai, nepamenu tiksliai.

Lygtais yra, bet aš tai nesinaudojau, tai nelabai žinau šita galimybę pasiklausimų, kaip jie ten atsako.

Ar teko susidurti su administracija? Arba klausti kažko administracijos?

- Ne. Šį semestrą ne dar. Ne.

Kokių yra minčių dėl darbo ar praktikos? Kažką jau, arba dabar gal dirbi, ar ieškaisi?

- Aš "Bolt food" kurjeriu esu užsiregistravęs, tai prieš šitą karantiną daug dirbau. Dabar vieną dieną neseniai padirbau, bet kai sniegas, tai nelabai galiu su savo žema mašina išvažiuoti. Ir praktikos... tai kaip ir siunčia tuos VU laiškus, kad galima praktikai registruotis, bet aš kaip ir pažiūriu, kaip ir susidomiu, bet taip ir neužsiregistruoju į tą praktiką. Jo. Taip su darbu ir praktika.

O darbas ar kažkiek padaro, kad nukenčia studijos ar laisvalaikis?

- Ne, ten laisvas grafikas vadinasi, tai tiesiog pasiėmi, kai įsijungi tą programėlę, tada važiuoji. Gali sustoti bet kada. Tiesiog toks kurjeriavimas.

Dėl kokių priežasčių sugalvojai dirbti?

- Tiesiog ir pinigų reikėjo tuo metu ten mašinai taisyti, ir šiaip tiesiog galima užsidirbti, ir galiausiai pačios darbo praktikos norėjau, nes nesu dar dirbęs iki šiol, iki kurjeriavimo "Bolt food".

O tu planuoji šiaip ieškotis praktikos, susijusios su tavo specialybe?

- Planuoju, bet dar nieko nesu pažiūrėjęs.

Kokie darbai domina? Turbūt programavimas, bet kažkiek konkrečiau. Arba kokios konkrečiai gal įmonės domina? Ką, idealiu atveju, baigęs universitetą, ką jau norėtum dirbti?

- Nežinau aš dar taip tiksliau. Nežinau, kokios įmonės.

Ne tai, kad įmonės, bet maždaug kokias pareigas užimti? Kokias pozicijas?

- Nelabai žinau ir kokios yra, bet tiesiog programuotoju kažkokiu tikriausiai. Aš nežinau, kaip pasakyti daugiau.

Ok. O tarkime, tokiu hipotetiniu atveju, tarkim, baigi universitetą ir turi jau diplomą bakalauro, ir tada kas CV tokio pradedančio IT specialisto ar programuotojo CV va būtent, kas yra vertingiausia, į ką labiausiai darbdaviai atkreiptų dėmesį – ar į darbo patirtį, kad ir ne į temą, kad ir ne programavimo darbo, kad ir kavinėje ar kažkokio kito; tada yra diplomai; ir tada visokios savanorystės, tarkim, priklausymas SA arba universitete kažkokios socialinės veiklos.

Tai kaip manai, kaip išsirikiuotų pagal stiprumą, toks tier list, kas yra svarbiausia darbdaviui ir kas mažiausiai svarbu?

- Manau, jei buvo savanorystė, tai tikriausiai atkreips dėmesį į tą, kad bendravimas su žmonėmis, jei į kokią kavinę. Aam... trys dalykai buvo? Savanoriavimas, darbo patirtis ir diplomas?

Jo.

- Tai tada gal darbo patirtis pirma, antra savanorystė ir trečia tada diplomas. Jei, kaip sakei, į kavinę. Turbūt priklauso ir nuo darbo vietos.

O jei į IT sritį?

- Jeigu taip, jau manau, kad pirmoje vietoje būtų tada diplomas, tada darbo patirtis, ir jau savanorystė, manau, kad nelabai jau svarbu būtų tuo metu. Nežinau dėl savanorystės.

Kodėl būtent diplomas?

- Nes nu kaip ir įsivaizduoju, kad labai žiūri į tai, ar esi baigęs IT sritį kažką, nes diplomas kaip ir pažymi, kad tu tikrai praėjai tas studijas, tu tikrai kažką išklausei turbūt, tikrai išlaikėi visus egzaminus ar perlaikėi. Kad vis tiek praėjai. Diplomas kaip ir svarbus tada.

O diplomas, koks jau yra pakankamas – bakalauro, magistro, arba net daktaro kažkoks laipsnis? Kur jau verta sustoti, kad būtum tikras, kad gautum gerą darbą?

- Aš visą laiką girdžiu, kad trūksta programuotojų, ir iš mano mamos darbo irgi girdžiu, tai turbūt, kad bakalauro pilnai užtektų, manau, surasti kažkokį darbą. O magistro, tai nežinau, kiek verta toliau eiti. Nežinau, nesidomėjau.

O pats planuoji magistrą studijuoti?

- Kol kas ne, nežinau turbūt. Nežinau iš tikro.

Ok. Tai šiaip jau beveik paklausiau visko, ko norėjau, tik dabar vienas esminių klausimų. Mes jau daugiau nesiskambinsim šiuo klausimu, tai nežinosiu, kai iš tikrųjų yra, bet maždaug dabar, ar tu planuoji tęsti studijas? Ir baigti.

- Jo, planuoju. Ir baigti, ir tęsti toliau.

Kas turėtų nutikti, kad mestum studijas?

- Net nežinau, gal koks vienas baisiai sunkus dalykas, daug reikalaujantis, daug priverčiantis mokytis atsirastų. Ta prasme, visiškai su kitais dalykais nesubalansuotas ir per daug reikalaujantis, turbūt. Ta prasme, neišeitų jo niekaip praeiti, išlaikyti egzo. Nežinau, atrodo, tokiu atveju. Nes kaip ir neįsivaizduoju daugiau.

Ar tu pažįsti žmonių iš savo kurso, kurie jau metė studijas?

- Joo... praeitą semestrą tai turbūt ne, bet patį pirmą kursą tai yra žmonių. Pažįstu. Bent vieną tai tikrai. Artimas draugas.

Gal tu žinai, kodėl jisai metė?

- Tiesiog suprato, kad tai yra visiškai ne tai, ką jis norėtų mokytis. Jis atėjo į tas programų sistemas pas mus, bet jis jau po antro mėnesio išėjo, man atrodo, nes jis vis tiek su mašinom kažką užsiėmęs daro, tai į VGTU perstojo, transporto inžineriją. Dabar Vilnius Tech vadinasi, nebe VGTU.

O kodėl tu pats tęsi studijas, kodėl nemetei? Čia gal toks keistas klausimas, bet jo.

- Nes kaip ir nelabai įsivaizduoju savęs kitoje srity, negu IT. Ir šiaip IT srities dalykų studijas baigę žmonės visai neblogai uždirba, bent jau populiarius toks mąstymas yra. Tai turbūt tai dar. Jo. Manau, taip ir atsakysiu.

Ačiū. Tai aš paklausiau visko, ko norėjau. Nebent dar turi kažkokių komentarų?

- Na, turbūt ne, neturiu.

Ok. Jei prisiminsi kažką, ko norėtum, kad nedėčiau, prisiminsi pasisakymą, kurį norėtum, kad išimčiau, tai pasakyk. O šiaip viskas, jau čia buvo trys kartai. Labai ačiū, kad sutikai dalyvauti.

13C (2021-01-26)

Labai ačiū, kad sutikai tęsti. Ar sutinki, kad šitas pokalbis būtų įrašomas?

- Taip.

Tai gerai, pradėdam nuo to, pasitikslinu – ar tebestudijuoji?

- Taip.

Nesistabdei, nemetei?

- Nemečiau, nestabdžiau.

Nice. Tai kaip tau šitie antri metai? Ar jie skiriasi nuo pirmųjų? Šiaip kokie įspūdžiai?

- Skirtis nuo pirmųjų tai tikriausiai skiriasi, nes pačių dalykų sunkumas, buvo sunkesni dalykai, atsirado tokie dalykai, kaip kompiuterių architektūra, molekulinė biologija. Ne tai, kad lyginant su pirmu semestru, apleičiau tai, net nežinau. Jei lyginant, jei šitie metai būtų vykdant gyvai ir kaip vyko dabar, jie tikrai labai skirtųsi, nes, kaip čia pasakius, visas semestras, visas darbas buvo sukonzentruotas į patį semestrą, bet ne į sesiją. Jau galėjome laikyti, galėjome išvis neturėti

sesijos galima sakyti, bet viską turėjome per semestrą, tai manau, būtų to išvengta, jei būtų viskas gyvai. Tai būtų tikrai normalūs egzaminai, o ne visas semestras prikrautas darbo.

Tai jums gavosi, kad jūs neturite egzaminų galutinių, ar tiesiog jų mažiau buvo?

- Čia buvo kiekvieno pasirinkimas. Ką aš turiu omeny – pilnai galima buvo nelaikyti sesijos, jau turėti išlaikytus įvertinimus, bet kas norėjo – aš irgi taip dariau – aš laikiau tą sesiją, kur egzaminai buvo verti 15%, 20%. Jie nebuvo esminiai dalykai. Į patį semestrą buvo sudėti tokie laboratoriniai, kurie turėjo daugiau vertės, nei egzaminas.

Supratau. Kaip šiaip sekėsi? Ar esi patenkinta savo rezultatais?

- Žiūrint visas sąlygas ir kokie mano rezultatai, tai sakyčiau – taip.

Turbūt visas koronaviruso reikalas padarė studijas truputį kitokias, negu jos būtų buvę. Bet ar jautiesi išmokusi, kažkokį progresą padariusi per šitą semestrą?

- Aš tikiu, kad esu padariusi, bet kaip iš tiesų yra tai aš nežinau. Nes iš tiesų mokymosi efektui visas nuotolinis tikrai padarė bloga, nes esant visokiems laboratoriniams, atsiskaitymams ir panašiai yra pasitikima studento sąžine, kad jis nesinaudos kitų žmonių pagalba, konspektais ir panašiai. Tai manau, šitoje vietoje labai krito kokybė studijų, nes vis tiek dauguma naudojosi. Tada blogiau įsisavinama yra medžiaga. Bet, na, tikėkimės, kad iš šio semestro kažkokių tikrai išsinešiau, kažko gi. Tikėkimės, kad kažko išmokau.

Bet apskritai, kad ir galbūt netobula, bet kaip tu tą pačią kokybę galėtum vertinti? Ar priežastys, kodėl galbūt kažko nepavyko įsisavinti, yra studijų kokybės klausimas, ar kažkas kito?

- Nemanau, kad studijų kokybės klausimas, nes manau, tikrai mūsų, MIF fakultete, labai labai stengėsi dėstytojai. Paskaitos buvo įrašomos, buvo visokiausių papildomų, jei norite tik skambinkite, išsiaiškinsime. Dėstytojai buvo labai malonūs. Tiesiog ta visa studijų kokybė krito, nes mes namuose, mūsų motyvacijos nėra. Nors ir labai noriai viską siūlėsi daryti, na... Nėra variantas studijuoti iš namų. Čia būtų namo nuomonė tokia.

Ar buvo kažkas, kas labai patiko ar nepatiko šiais metais? Tiksliau, šį semestrą.

- Kažkaip kertinių dalykų, kas patiko nepatiko tikriausiai kol kas negalėčiau įvardinti. Tikriausiai viskas vyko labai monotoniškai ir taip pačiai, tai nelabai išskirčiau, kad kažkas gero ar blogo.

Aną kartą buvai minėjęs, kad būtent per pirmą karantiną buvo atveju, kad dėstytojai kažkaip labai delsia arba ne visai įkelia viską. Kažkas tokio buvo. Tai šį semestrą jau, kaip suprantu, to nebebuvo?

- Taip taip. Šiuo atveju labai susitvarkė, nes ir tie patys, kaip ir minėjau, daromi buvo paskaitų įrašai, jeigu nori, galima peržiūrėti, viskas buvo įkelta laiku. Sakykime taip. Viskas buvo prieinama studentui. Su medžiagos, literatūros klausimu problemos tikrai nebuvo.

Ar studijos – šitą turbūt prisimeni klausimą – atrodo, kad jos yra per lengvos arba per sunkios?

Ar yra kažkoks neatitikimas tarp to, kaip tu norėtum, kad jos vyktų?

- Ypač studijos, taip?

Jo.

- Daug teko bendrauti šį semestrą su savo grupiokais, susirašinėti ir panašiai, kartais susiskambinti. Ir ką aš galėčiau pasakyti – kad šitas semestras buvo labai sunkus visiems, nes ypač dalykų prasme buvo labai kertinių momentų, kad jau tiesiog bandė pritraukti, kad tik išlaikytumėm. Nežinau dabar net, kaip atsakyti, pasimečiau. Sakyčiau, šitas semestras buvo be galo sunkus mokslo atžvilgiu, jei tai atsakymas į klausimą.

Ar manai, kad tai yra karantino problema, ar jisai būtų buvęs šiaip toks gerokai per sunkus?

- Ne, aš manau, tai tiesiog studijų sunkumas. Nes šis semestras – tai jau tikrai sunkus, ir jisai visiems yra sunkus. Ar mes gyvai, ar nuotoliniu. Taip, nuotolinis dar pasunkino tai, bet šis semestras yra ir taip sunkus.

Jei jis yra sunkus, ar manai, kad jis yra vertas to sunkumo? Ar čia kad daug darbo krauna be reikalo, ar iš tikrųjų vertingi tie dalykai?

- Dalis tai būtų tikrai vertingi, nes mums kartojo, kad yra vertingi. Iš tos praktikos pusės, žinant, kad mano sesė yra pabaigus šitą dalyką ir kartoja, kad yra tik vienam laikui, kad išmoksi ir daugiau beveik nenaudosi, tai aš sakyčiau, nelabai vertingi, bet manau, kad kažkokį bendrą supratimą apie kiekvieną dalyką gerai turėti.

Ar manai, kad būtų verta kažką keisti pačioje programoje? Kitokius dalykus pridėti? Tiksliau, atimti kai kuriuos dalykus?

- Aš manau, ypač šita bioinformatikos programa buvo per daug prikeista ir kol kas nematau prasmės keisti, nes buvo ir taip per daug keičiama. Kol kas reikėtų bandyti su viena sistema nors keturis metus nekeičiant. Jei nepasiteisins kažkokie aspektai, tada galima bandyti keisti. Bet kol kas aš palikčiau ją tokią.

Minėjai, kad visiems buvo daugiau mažiau sunku. Kaip pavyko išlaikyti ryšius su kursiokais, grupiokais? Ar jūs gal kažką kartais kartu darot, ar tariatės tarpusavyje?

- Labai, tiesą sakant šokiruojančiai, bet santyčiai yra pagerėję su kai kuriais grupiokais. Atsirado tokių santykių, ryšių su grupiokais, kur per pirmą semestrą vienu kitu žodžiu susimesdavom, o dabar net daugiau bendraujam, nes atsirado tokių grupinių darbų vis labiau. Kažkaip visi labiau noriai gal labiau padeda, nes supranta, kad metas yra sunkus ir pats semestras sunkus, tad ryšiai tikrai pagerėjo.

Tai faina. Gali gi būti atvirkščiai netgi. Ahm... šitos buvo jau trys sesijos, trys semestrai, tai kurio semestro pažymiai tavo buvo geriausi, kurio – blogiausi? Nu bendras vidurkis.

- Bendras vidurkis? Nežinau, bandau prisiminti. Manau, kad blogiausias tikrai buvo pirmas. O geriausias... geriausias net nepasakysiu, nes antras ir trečias labai labai panašūs vidurkiai, tenai keliom dešimtojom gal skiriasi. Tai gal net ir šis geresnis. Nežinau, tiesą sakant, bet gal ir taip. Labai sunku pasakyti.

Nėra kažkokių labai radikalių skirtumų dabar?

- Ne ne ne, skirtumų tikrai nėra, tiesiog va tas buvo skirtumėlis tarp pirmo ir antro, o dabar, tarp antro ir trečio nėra.

Tu skolų, kiek prisimenu, niekada neturėjai, ir dabar turbūt neturi?

- Ne ne, neturiu.

Kiek valandų skiri mokslams per savaitę? Turbūt dabar bus tas atsakymas, kai karantinas, kažkoks kitoks, negu anksčiau...

- Manau, kad padaugėjo, ypač savaitės bėgyje, nes, kaip ir sakiau, sesijai buvo beveik nesiruošta. Per patį semestrą tai buvo nuo ryto iki vakaro sėdima prie kompiuterio ir kažkas daroma pastoviai. Tai valandom, ką žinau, skirkim 10 valandų į dieną. Ypač darbo dienom, tai reiškiats 50 valandų į savaitę.

Tai čia daug.

- Jo. Nes buvo tikrai nemažai darbo ir buvo tokių atvejų, kad jau vos ne naktim skambinau grupės dėstytojui, kad jis tenai, kad viskas būtų gerai. Ten labai norėjo, kad mes pirmi padarytume vieną darbą, tai iki šiol pamanu, kad net 23h buvo skambinama dėstytojui, atsiskaitoma ir ginamas darbas. 23h vakaro turiu omeny.

Nu neblogai jau čia iš tikrųjų. Skamba tikrai labai intensyviai. Atsimenu, tu aną kartą pasakojai, kad turėjai darbą, kuris užėmė va būtent dar daugiau, nei būtų pilnas etatas per savaitę valandų. Tai ar šį semestrą pavyko suderinti su mokslais kažkokį darbą, šalia veiklų turėti?

- Net nebandžiau darbo imtis, nes jau esu girdėjęs istorijų, kad šis semestras yra žudikas, tai aš pasakiau, kad nedirbsiu, pasėdėsime namie ir darbui vis tiek yra sunkiau šiuo metu, tai nusprendžiau savęs pagailėti, nedirbti ir tiesiog mokytis.

O ar planuoji ateityje, kitą semestrą, pavasarį kažką pradėti? Nu nebūtinai darbą, praktiką...

- Ne, praktikos dar ne. Dar sunku su praktika būtų, tikrai sunku. Bet šiaip jau ieškaisi kažkokio darbo.

Ar tu turi kažkokį idealų darbą, ką tu norėtum daryti? Ar jau ieškaisi kažko pagal specialybę, ką jau ateityje norėtum daryti, ar dar truputį ne?

- Dar truputį ne, nes nelabai dar turiu įgūdžių, ką ateityje norėčiau daryti ir kol kas nemanau, kad būtų palanku ieškotis darbo pagal specialybę, tai tiesiog ieškočiausi darbo, prieinamo studijoms, kad studijuoti ir būtų galima dirbti.

Kad būtų įmanoma suderinti?

- Taip taip taip. Bet vis tiek tie darbai, kurie yra pagal studijas, jie dažniausiai būna jau nuo 8 iki 17h, etatiniai ir panašiai, tai toks darbas nelabai būtų prieinamas, kai yra dieninės studijos.

Kodėl tu apskritai norėtum turėti darbą? Čia labiau piniginiai klausimai, ar patirties?

- Ir tas, ir anas. Visą laiką yra gerai nepriklausyti, būti nepriklausomam, turėti savų išteklių, o visų antra – darbas, dirbti, yra vėliau gerai žiūrima kitų darbdavių jeigu jau esi kažką dirbęs, skirtingose sferose. Mato, kad žmogus yra universalus arba tiesiog bus už ką [nesigirdi – aut.past.].

Kaip manai dabar, turbūt vis tiek turėsi rodyti kažkokį CV, tai kaip manai, kas yra tavo CV, tavo darbo ir šiaip gyvenimo patirtis, kas darbdaviui yra svarbiausia, kas bus patraukliausia: ar ankstesnio darbo patirtis, ar tai, kad studijuoji ir tavo studijos, ar kažkokios savanorištos, pašalinės veiklos?

- Labai priklauso, kas žiūri į CV. Ar tai yra personalo vadovas, [nesigirdi – aut.past.]. Jie turi savo kertinius aspektus, į ką jie žiūri ir ko nori paklausti. Tai čia niekada nenuspėsi, kas yra tobulas CV, nebent ateiti pas žinomą žmogų ir į tą kompaniją, kur žinai, kas yra. O apskritai tas CV neblogai atrodo, kai jame yra, kai yra netuščias ta prasme. Savanoriavimas – taip, tai yra gerai, darbo patirtis yra dar geriau, nes visi ieško žmonių su patirtimi. Tai net nežinau, tikriausiai tas CV turi būti papildytas nemažai ir tada jau atkreips dėmesį į tave darbdavys, koks jis nebūtų. Manau, kad ir studijų programa yra neeilinė, irgi būdavo atkreipiama dėmesį. Tai aš manau, visko po truputį.

O tu šiaip turi kažkokių savanorystės patirčių? Domėjaisi tuo?

- Savanorystės turiu, aš prieš kelis, gal net daugiau metų savanoriau su Vilniaus turizmu. Tai buvo taip, kad po miestą vaikščiodavom ir padėdavom turistam, kad susigaudyti, padėti, pakonsultuoti ar mūsų punktus parodyti, tai va. Tai savanorystės turiu šiek tiek.

Čia dėl smalsumo norėjau paklausti, nes labai faini tokie dalykai. Aš šito klausiau aną kartą, visą laiką klausiu, tai man įdomu, kaip tavo nuomonė dabar. Ar jei gali rinktis tik vieną iš dviejų einant į darbo pokalbį, bet jau pagal specialybę, kas yra svarbiau – geras teorinis pasirengimas ir išsilavinimas, ar darbo patirtis? Tarkime, keturi metai bakalauro ir keturi metai darbo patirties. Kas svarbiau darbdaviui?

- Darbdaviui svarbu abu. O dažniausiai abiejų niekada nebūna, nes kaip ir sakai – dažniausiai arba keturi bakalauro ir keturi metai darbo. Labai priklauso, kur eini dirbti. Manau, jei į kažkokią programavimo įmonę pagal ypač specialybę, tai kokią bioinformatiką į “Thermo Fisher” ir panašiai, tai šiuo atveju, aš manau, būtų atsižvelgiama gal į bakalaurą, nes tai yra teorinės žinios tokiose srityse. O jeigu eiti į kitokią sferą, tai gali būti, kad žiūrės labiau, ar turėjai darbo patirties.

Tai čia priklauso nuo darbo specifikos? Kai kurie darbai kaip teoriniai labiau?

- Manau, kad taip.

O kaip tu planuoji pati spręsti tą dilemą, kad tą ir tą turėti?

- Dar neįsivaizduoju. Tai yra tikrai dilema. Kadangi nelabai mane spaudžia jinai dar, nes dar turiu kokius metus laiko, dar nelabai apie ją susidomiu. Bet kaip ir sakau – kol kas esu darbo paieškose, taigi manau, kad ir į tai būtų atsižvelgiama, jei padirbčiau metus kažkokioje sferoje, jau būtų ir darbo patirtis, ir mokslai.

Jei tu planuoji dirbti per semestrą, kiek tu planuoji laiko skirti darbui ir kiek – mokslams? Kokiu etatu galvoji dirbti?

- Puse etato.

Tada mokslams gaunasi arba tiek pat, ar kaip čia... 20h...

- Mokslams gausis mažiau laiko, tai yra normalu. Bet kadangi semestras eina labiau su bendriniais dalykais ir jau kaip ir buvo kalbėta su visais vyresniais kursais, kad jau nuo ateinančio semestro, nuo trečio kurso pirmo semestro arba nuo antro kurso antro semestro tai jau įmanoma kažką ieškotis ir derintis. Tai tai ir bandysiu daryti.

O po šito semestro, kurį dabar baigei arba po kito, kaip manai, jau čia... yra žmonių, sakiusių, kad jau antram kurse jau kaip ir turi pakankamai šiaip išsilavinimo, pakankamai tų žinių, kad galėtum pradėti dirbti pagal specialybę. Kaip manai, ar tu jau surinkai per šituos tris semestrus pakankamai žinių darbui pagal specialybę? Nu jei turėtum pakankamai laiko, neribotų kiti dalykai.

- Tikrai nemanau. Nemanau, nes manau, kad reikėtų dar žinių bandyti, nes nelabai įsivaizduoju tokių žmonių, kurie... yra tikrai tokių žmonių, žinau, bet nelabai įsivaizduoju, kaip jiems sekasi, kad jie jau nuo pirmų kursų, jie dirba visokiausiose sferose, informatikos, programavimo srityse dirba. Aš tikrai nemanau, kad esu pasiruošusi į tas sferas dar lipti, nes tikrai manau, kad dar žinių yra per mažai.

Čia yra ir sėkmės elementas, kai jie sugeba anksti įsidarbinti?

- Manau, ir sėkmės, ir gabumų, nes tie, kurie darbinasi, turi jau praėję tokius kursus, kurie yra papildomi tie kursai, kuriems reikia labai daug laiko, ir jie jau gilinasi, jiems patinka, jie nori, jie daug darbo įdeda. Tuo atveju, kaip aš, tokiu kursu nelabai domėjausi, nes nesukilo noras kol kas. Ir tiesiog darbui dar neturiu žinių. O jie ruošiasi ir turi.

Kaip manai, kažkada ateity tu pati planuoji žinias plėsti būtent kursais? Ar kol kas užtenka universiteto teikiamų žinių? Kaip tau atrodo, ar jų dar reikės pasisemti iš kažkur papildomai?

- Aš manau, tai priklausys nuo darbdavio, pas kurį eisiu ir kuris prašys manęs kokių žinių. Kai ieškosiu kokios nors praktikos ar ilgalaikio darbo kažkokioje srity, ypač jei ieškosiu su studijom, tai manau, gali paprašyti, kad praplėščiau žinias. Tai tai bus padaryta, jei pilnai tenkinsiuos, ką gavau iš universiteto.

Kokios mintys apie magistrantūrą?

- Nežinau. Labai sunku pasakyti, nes Lietuvoje mioinformatikos magistrantūros nėra. Yra grynai arba tik informatika... vienos srities kol kas neišsirenku, kur norėčiau tęsti. O magistrantūrą Europoje, ahm, lyg ir skamba žavingai, bet jei situacijai nelabai norėsis tvarkytis, tai magistrantūrai reikės gal palaukti arba jos nebus. Nežinau, tiesą sakant. Sunku dar pasakyti apie magistrantūrą, kai dar be bakalauro.

Supratau. Dabar apie tas pačias studijas... mes jau daugiau nebesusitiksim, tai turbūt nebežinosiu, ar tęsi jas ar ne, bet apskritai ar planuoji tęsti ir baigti tą bakalaurą?

- Taip. Aš manau, kad jeigu jau dabar išėjo metus prasėdėti namie ir netekti gal tų tikrųjų studijų ir panašiai, jeigu jau tiek padaryta, tai jau pusiaukelėj negalima mesti, jau reikėtų kažkaip pasistengti ir pabaigti.

Net karantinas išvertas.

- Būtent, būtent. Jau per daug sudėta ir darbo, ir emocijų, ir visko, tai mesti jau tiesiog negalima.

Kas turėtų nutikti, kad mestum arba susistabdytum?

- Nežinau, kažkas labai kritinio. Gal šeimos problemos, dar kas nors. Nežinau. Bet visa šeima, giminės, jie visą laiką yra už mokslus, tai net ir tai atsitikus, manau, nebūtų stabdomos studijos.

Tai visada rastum tos pagalbos?

- Taip, tikriausiai taip. Pagalbos ranką ištiestų.

Šiaip labai džiugu tokius dalykus girdėti. Paskutinis tada klausimas – ar tavo draugų tarpe, tarp pažįstamų, su kuriais bendrauji, ar yra tokių, kurie metė arba stabdėsi studijas?

- Yra grupiokų, kurie susistabdė, ir gan nemažai. Tai yra po pirmo karantino, po antro semestro susistabdė. Iš mano pačių draugų rato, mmm, nelabai. Visi sunkiai, bet tęsia. [nesigirdi – aut.past.] VU chemijos studentė, tiesiog kadangi yra nuotolinis ir jinai pati sakė – jei mokslai būtų mokami, tai tikriausiai išeičiau, bet kadangi yra nemokamai, tai nieko, bet studijų kokybė pas juos žymiai daugiau krito, nes jokių laboratorinių nėra, nieko, kas yra esminiai pas juos dalykai. Visos studijos yra ant to paremtos ir to nebėra. Jinai yra pasakius, kai būtų mokamos, tai gal išeičiau. Bet kadangi taip nėra – vis tęsiame mokymąsi. Iš mano pažįstamų nėra, kurie metė.

Gali patikslinti, kokioje tavo draugė studijų programoje?

- Biochemija.

Ai, biochemija. Kaip manai, kokie žmonės... kas nulemia dažniausiai, kurie žmonės stabdosi arba meta? Ar yra kažkokie tai bendri, bendras asmenybės tipažas, ar šiaip kažkokios bendros problemos, kodėl va būtent kai kurie meta, o kiti ne?

- Aš manau, tai yra kiekvieno asmeniniai nuosprendžiai, problemos ar dar kas nors, kas nulemia, kaip pasisuko, kad nereikia... Nežinau net. Yra žmonių, kurie išvis net nestoja į universitetus. Gal tai buvo tiesiog vienas iš tų dalykų, kad žmogus net nenorėjo į tą universitetą stoti, bet dėl kažkokių priežasčių buvo pakeisti dokumentai ir buvo vėliau sustabdyti. Noras nenoras, asmeninės problemos, karantinai. Pašaliniai veiksniai, kurie lemia, kodėl susistabdomos studijos ir nebegrižtama. Gal taip sakyčiau. Nežinau.

Ok. Aš jau paklausiau visko, ar turi kažkokių pastebėjimų?

- Tikriausiai ne, ir taip daug šneku.

Tai gerai. Iš tikrųjų čia kaip ir pabaiga.